

tas vires suas eloquentia experiret. Nam quis docere diligentius, mouere uehementius potest cui tanta unquam iucunditas affuit, ut ipsa illa quae extorquet, imperare eum credas, & cum transuersum in sua iudicem ferat, tamen ille non rapi uideatur, sed sequi. Iam in omnibus quae dicit, tanta autoritas inest, ut dissentire pudeat: nec aduocati studium, sed testis aut iudicis afferat fidem. Cum interim haec omnia, quae uix singula quisquam intentissima cura consequi posset, fluunt illaborata: & illa, qua nihil pulchrius auditu est, oratio, praefert tamen felicissimam facilitatem. Quare non immerito ab hominibus suae aetatis regnare in iudicijs dictus est: apud posteros uero id consecutus, ut Cicero iam non hominis, sed eloquentiae nomen habeatur. Hunc igitur spectemus: hoc propositum nobis sit exemplum. Ille se profecisse sciat, cui Cicero ualde placebit.

D. Erasmus Roterod. in Praefatione Demosthenis.

Demosthenes plus artis habet in recessu, quam prima fronte praese ferat. Hic enim, quod honorifico ioco dixit Demades, scripsit ad aquam, nec nisi a sobrijs ac uigilantibus potest intelligi. Proinde quod de M. Tullio scripsit Q. Fabius, pari iure de Demosthene dici potest: Is se sciat in arte dicendi profecisse, cui Demosthenes ualde placere coeperit. Quemadmodum tabula magno artificio depicta, nemo magnopere delectatur artis imperitus: ita Demosthenis diuinum illud, & quod facundissimi quique semper in eo mirati sunt, non sentitur, nisi & Rhetoricis praecipitionibus exercitatis, & historiarum cognitione instructis. Itaque patiar, ut puer quidem degustet Demosthenem, sed ad eum serio redeat, iam factus oculatior, quo perspiciat illam uere Atticam Venerem, illud excussum iudicium, illa summo artificio contorta enthymemata, postremo uim illam omnibus admirabilem, uix ulli imitabilem. Elegans interim fuerit exercitatio, quod a ueteribus nonnullis factum est in Homero ac Vergilio, si quis idem faciat in Demosthene & M. Tullio, ut ex collatione locorum deprehendat, quid hic ab illo sit mutuatus, & ubi nos ter sit Graeco par, ubi superior, ubi ab exemplari non nihil degeneret imitatio. Vix alia res aequae conducit ad parandum iudicium. Non hic sumpturus sum operam in laudando Demosthene, ad quem pro dignitate praedicandum opus esset eloquentia Demosthenica: imò nulla potius opus est eloquentia, ad eum laudandum, quem uno ore in caelum ferunt omnes.

Io. Lod. Viues lib. de Tradendis disciplinis tertio:

In Demosthene, quem crebro habebit in manibus, absoluta est linguae illius uis ac gratia: non aliter quam de Ciceronis orationibus diximus.

Idem de Cicerone:

In orationibus Ciceronis, sunt ornamenta, lumina & uirtutes omnes dicendi.

Idem Rhetoricorum II.

Idcirco Demosthenes Ciceroni a quibusdam eò anteponitur, quod minus artem praeferat, minusque sapiat scholam, communi sermone accommodatior.

VLPPIANI RHETORIS Enarrationes in Demosthenis orationibus

TIONES XVIII. QUIBUS NON MODO VO
la, sed & historiae quaedam ut scitu dignissimae, ita apud auctores
rissimae inuentu, & artificium oratorum
diligenter explicatur.

HIERONYMO VVOLFIO INTERPRETE

AD HAEC

DEMOSTHENIS VITA, A LIBA
NIO, SVIDA, LVCIANO, PLVTARCHO DE
scripta, Eodem interprete.

BASILEAE.

tas vires suas eloquentia experiret. Nam quis docere diligentius, mouere uehementius potest: cui tanta unquam iucunditas affuit, ut ipsa illa quae extorquet, impetrare eum credas, & cum transuersum in sua iudicem ferat, tamen ille non rapi uideatur, sed sequi. Iam in omnibus quae dicit, tanta autoritas inest, ut dissentire pudeat: nec aduocati studium, sed testis aut iudicis asserat fidem. Cum interim haec omnia, quae uix singula quisquam intentissima cura consequi posset, fluunt illaborata: & illa, qua nihil pulchrius auditu est, oratio, praefert tamen felicissimam facilitatem. Quare non immerito ab hominibus suae aetatis regnare in iudicijs dictus est: apud posteros uero id consecutus, ut Cicero iam non hominis, sed eloquentiae nomen habeatur. Hunc igitur spectemus: hoc propositum nobis sit exemplum. Ille se profecisse sciat, cui Cicero ualde placebit.

D. Erasmus Roterod. in Praefatione Demosthenis.

Demosthenes plus artis habet in recessu, quam prima fronte praese ferat. Hic enim, quod honorifico ioco dixit Demades, scripsit ad aquam, nec nisi a sobrijs ac uigilantibus potest intelligi. Proinde quod de M. Tullio scripsit Q. Fabius, pari iure de Demosthene dici potest: Is se sciat in arte dicendi profecisse, cui Demosthenes ualde placere coeperit. Quemadmodum tabula magno artificio depicta, nemo magnopere delectatur artis imperitus: ita Demosthenis diuinum illud, & quod facundissimi quique semper in eo mirati sunt, non sentitur, nisi & Rhetoricis praeciputionibus exercitatus, & historiarum cognitione instructus. Itaque patiar, ut puer quidem degustet Demosthenem, sed ad eum serio redeat, iam factus oculatior, quo perspiciat illam uere Atticam Venerem, illud excussum iudicium, illa summo artificio contorta enthymemata, postremo uim illam omnibus admirabilem, uix ulli imitabilem. Elegans interim fuerit exercitatio, quod a ueteribus nonnullis factum est in Homero ac Vergilio, si quis idem faciat in Demosthene & M. Tullio, ut ex collatione locorum deprehendat, quid hic ab illo sit mutuatus, & ubi noster sit Graeco par, ubi superior, ubi ab exemplari non nihil degeneret imitatio. Vix alia res aequae conducit ad parandum iudicium. Non hic sumpturus sum operam in laudando Demosthene, ad quem pro dignitate praedicandum opus esset eloquentia Demosthenica: imo nulla potius opus est eloquentia, ad eum laudandum, quem uno ore in caelum ferunt omnes.

Io. Lod. Viues lib. de Tradendis disciplinis tertio:

In Demosthene, quem crebro habebit in manibus, absoluta est linguae illius uis ac gratia: non aliter quam de Ciceronis orationibus diximus.

Idem de Cicerone:

In orationibus Ciceronis, sunt ornamenta, lumina & uirtutes omnes dicendi.

Idem Rhetoricorum II.

Idcirco Demosthenes Ciceroni a quibusdam eodem antepositus, quod minus artem praeferat, minusque sapiat scholam, communi sermone accommodatior.

VLPPIANI RHETORIS Enarrationes in Demosthenis ora-

TIONES XVIII. QUIBUS NON MODO VOCABULA, sed & historiae quaedam ut scitu dignissimae, ita apud alios rarissimae inuentu, & artificium oratorum diligenter explicatur.

HIERONYMO VVOLFIO INTERPRETE.

AD HAEC

DEMOSTHENIS VITA, A LIBA-
NIO, SVIDA, LVCIANO, PLVTARCHO DE-
scripta, Eodem interprete.

BASILEAE.

AD NOBILEM VIRVM IOANNEM

*Iacobum Fuggerum Kirchbergæ & Veiſſenborni dominum, ingenio,
doctrina, uirtute ornatissimum, Hieronymi Vuolfij
in Vlpianum Præfatio.*

FFERO NVNC, IOANNES IACOBE FVG
gere, uir ornatissime, alterā promissi laboris partē
Excellentiæ tuæ, Vlpiani rhetoris X & VIII ora-
tionum Demosthenis enarrationem, citius etiā q̄
sum pollicitus: opus minus fortasse lectu iucundū,
sed studiosis adolescentibus, ut mihi persuadeo,
non inutile futurum. Quæ etiā causa fuit, ut mō-
lestissimum laborem hunc capere non sim grauā-
tus, & summum deuorare tædium: quod quantum fuerit, ij demum in-
telligēt, qui mendas græci codicis, in singulis ferē paginis infinitas, obser-
uabunt. Ad hæc ipsa commentariorum natura est talis, ut modica uolū-
ptatis illecebra laborem & defatigationem leuent interpretis, tametsi e-
mendatissimi essent: & ut lectorem requirant, difficultatibus aliquib. in-
telligendi ipsius autoris conflantem. Quæ res una ferē facit, ut quæ
per se utilia sunt, non modò citra fastidium, sed magna etiā cum auidi-
tate legantur. Etsi autem non dubito, esse plurima tum grammatica, tum
oratoria, quæ studiosus lector explicari sibi diligentius & copiosius, atq̄
etiam dilucidius optet, non tamen abijciendi uideatur ij libri, qui, cū mul-
ta utilia contineant, quædam etiā superuacanea admiscet, quædam ne-
cessaria prætereunt. De quib. incommodis ego quoq̄ in omni commen-
tariorum genere mecum sapissimè queror: & tamen cum cogito, si mi-
hi in eodem argumēto uersandum esset, me quoq̄ præstiturum, fortasse
non quod uellem, sed qd̄ possem: ueniam do, & boni consulo ea quibus
illi tradere meliora non potuerunt. Quamq̄ in hoc nostro enarratore in
iuria temporum, & quorundam temeritas, qui in alienis libris uel muti-
landis, uel augendis, uel ex diuersorum scriptis, uarijs quasi centonibus
sarciendis, omnem licentiam sibi sumunt, maximam sustinere culpæ par-
tem uidetur. Sed in hoc, suo quisq̄ iudicio fruatur. Me quidē Vlpianum
legisse non pœnituit, propter & historias nonnullas indicatas, & uoca-
bula exposita, & artificium multis in locis eruditè, nisi fallor, explicatum.
In conuertendo quidē magnos labores, & non paruas molestias cum
ceperim, nescio tamen an fecerim operæ precium, non quod ipsos com-
mentarios aspernandos ducam (de quibus quid sentiam, exposui) sed
quod in ijs tanta est difficultas interpreti, ut superari nulla ratione posse
uideatur. Primùm enim exemplar ita deprauatum est, tum confusione
distinctiōnū, & uerbis Demosthenis ab Vlpiani explicatione nulla nota
aut interuallo separatis: tum aut immutatis, aut additis, aut repetitis, aut
omissis uocabulis, interdum etiā totis sententijs, ut affirmare nō dubi-
tem, me nullum uel in græca uel latina lingua codicem uidisse peius tra-
ctatum.

statum. Deinde *ἔκφυγος*, quas enarrationes interpretari licet, uidentur orationem requirere perpetuam, cuius hic alicubi uestigia quaedam apparent: ut existimem, ubi uerba Demosthenis seorsim ponuntur, ibi ab aliquo librorum corruptore, & importunè studioso breuitatis, Vlpiani uerba complura esse resecta, ut scholiorum faciem, non *ἔκφυγος* præ se ferant, atque assuta aliena. In connectendis quidem aliorum uerbis magna est Græcorum felicitas, præter cætera uel in his duabus particulis *καὶ* & *καὶ*, quibus ceu Delphico gladio utuntur: cum eadem latino sermone sine longis & molestis ambagibus explicari nulla ratione possint. Huc accedit uocabulorū maxima & copia & uarietas, et longè alia quàm Latinorum ratio: cuius generis sunt, ut è multis pauca delibem, *κεφαλαίον, τὸ ἐπὶ ἀρχῆς ἄχρι Τέλους, σημεῖα, εἰκότα, τιμηρία, ἀντιπίπτου, ἀντιθέσεις, ἀντιπροσφορὰ, σύγκρισις, ἀντιθέσεις, παραθέσεις, ἀντιπαραστάσεις, ἕνσεις, ἀντιθέσεις, ἡρώσεις, ἀντιθέσεις, διόσεις, διασκευή, διατύπωσης, ἀποσιώπωνσεις, ἑποσιώπωνσεις, ἀναίσεις, ἀποστάσεις, ἀναζωπὴ, ποδζωπὴ, πηλικότης, προσότης, μέγεθος, εἰσοδος, εἰσβολή, εἰσαγωγή, προσηγορία, προσηγορία, προσηγορία, προσηγορία, περιεφομή, συγχορηγία, σύστασις, ἰδιόχρημα, ἀπὸ δόξης, ἔλεγχος, ἑνθύμημα, νόημα, ἔνοια, & alia cōplura. nec enim omnia recēdere intituui. Iā quid faciās in illis adiectiuis, *ἡθικόν, παθητικόν, πραγματικόν, προσηγορικόν, συνηκτικόν, ἀντιθέτικόν, ὑπολογικόν, προσηγορικόν, ἀπὸσιώπων*, atq; id genus alijs, quæ quomodo explicentur, nisi aut improprie, aut barbarè, aut longis uerborum ambagibus, equidem non reperio: ut nihil dicam ea præcepta artium quæ secutus est Vlpianus, ita abhorreere ab ea & Græcorum & Latinorum doctrina, quos hodie in scholis præcipue sequuntur, ut sepe difficile sit diuinare quid sibi uelit. Hæc & huius generis alia incommoda cum attentius perpenderem, parum abfuit quin totum Vlpianum desererem, ipsius Demosthenis conuersione contentus. Sed quam aliorum complurium editos in Demosthenem commentarios, qui sepe in hoc opere citantur: cuiusmodi sunt Apollinis, Genethlij, Aesculapij, Alexandri, Diocori, Zenonis, Aspasij, & aliorum, è quibus multa in Vlpianū translata esse suspicor: et ipse Vlpianus quarta Philippica, *τὰ δὲ*, inquit, *ἐν ῥήτορι ἀσαφῆ παρασηοσοῦσι μοι ἔκφυγος*: & in oratione de foedere Alexandreo, *ὅτι ἐσμὲν ἀδελφοί*, inquit, *ῥίσι φιλομάθεισι, ἐξ ὧν ἀνεγέννηκασι τὸ κοινὸν ἔθνος*: eos igit omnes cōmentarios cum tēpus aboleuerit, & huic uni tam diu pepercerit (et si enim quis fuerit hic Vlpianus, quibus uel temporibus uixerit, non constat, tamen eum ante aliquot secula uixisse probabile est) cogitabam, in eo uel genium, uel utilitatis aliquid inesse oportere: atq; ipse, ut dixi, memineram me ab eo admonitum, non pauca Demosthenis loca & intellexisse rectius, & diligentius peruestigasse. Quare non committendum arbitrabar, ut Græcarum literarum rudes ea utilitate penitus fraudarentur. In animo igitur erat, præteritis alijs quæ plus uerborum & obscuritatis quàm eruditionis haberent, utilissima quæ ex eo decerpta inserere meis Annotationibus, quas in totum Demosthenem iam pridè institui, & quarta ex parte propemodum absolui: absoluturus etiam cætera, nisi fortunæ iniquitas certam ac tranquillam sedem, & necessarium ad*

tantum opus, propter quod plurimum Græci, tum Latini scriptores uoluerunt: una, quod iniuria fieri uidebatur Vlpiano, si eius opus iam antè mutilum, magis etiam truncaretur. Quod enim ego in meis operibus & cōuersionibus iniquissimo animo ferrem, & nemo ita lenis aut socors est, quin sua scripta temerarijs aliorum manibus atrectari & compilari ægrè patiatur: ab eo religiose mihi abstinendum in aliorum etiam lubricationibus arbitror. Altera, quod quæ ego superuacanea censuissem, alius fortasse cum primis opportuna sibi & commoda iudicasset. Quot enim capita, tot sententiæ, & suam quisq; opinionem putat esse optimam: & quam paulo antè probauit, post ipse repudiat: ut mihi cum Luciano exclamare subinde libeat,

Οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισι διακεκλιμένον ὄσιν νόημα

Ἀλλ' ὁ σὺ θαυμάζεις, τοῦδ' ἑλλήροισι γέλασ.

Et si enim illam Academicorum ἀκαταληκίαν non probo, infinitæ tamen doctorum et sapientum, ut perhiberi se uolunt, cum ab alijs, tum à semetipsis diffensiones, etiam cum nihil dāt ambitioni aut æmulationi, cum simplicis ueritatis rationem habere se dicunt, me uehementer mouent, ut agendum & pronuntiandum esse cautiùs existimem. Proinde ne studiosi latini sermonis in hoc opere deteriore conditione essent, quàm græcis literis eruditi, conuertendas etiam has Vlpiani enarrationes suscepi: non alia re magis fretus, quàm candore & humanitate æqui lectoris, (quis enim ijs difficultatibus, quas supra exposui, circumuento, ueniam non daret, nisi à communi etiam seculi alienus?) & assiduitate diligentie, ac in doctrinæ studijs, quibus me iniquum Saturni sidus exiguo cum fructu & uoluptate alligauit, tolerantia molestiarum & laborum. Codicem igitur græcum, ubi id mihi citra temeritatem, atq; ad eò uere posse facere uidebar, partim uerbis Demosthenis, ad quæ tota explicatio referenda est, diligenter inspectis, partim sagacibus coniecturis adhibitis, locis plus bis mille correxi, nec sepe pauciora incorrecta præterij, & suspecta atq; obscura mihi omnia stellulis signaui. Et sic primæ difficultati mederi sum conatus. De ipso autem artificij oratorij & Vlpianicæ doctrinæ genere, pro sua quisque persuasione uel probet, uel improbet, quod uidebitur: modo illud meminerit, eum usitatam suis temporibus rationem, quæ multis ingeniosis & eruditis hominibus placeret, secutus, obstitisse atq; inuidisse nemini qui doctius aut explicatius aliquid afferre uellet in medium. Sed hoc ad uerborum interpretem eatenus dūtaxat attinet, ut ne ocio (quo certè minimè abundo) abusus esse uideatur: cætera ipsi auctori præstanda sunt, siue is bene siue malè scripserit ac docuerit. Illud autem facere nō dubitauī, ut alicubi perpetuam Vlpiani orationē breuitatis, seruandæ & molestiæ uitandæ causā, sine ullo auctoris detrimento, interfecarem, & uerba Demosthenis parentheseos signo clauderem. Veluti cum Vlpianus habet, *ἐν δὲ τῷ, οὐχ' ἐν δὲ τῷ, σοφίᾳ τοῦ ὄσιν*: ego sic feci. Non uno modo dedit.) Hic captiosè agit orator. Alioqui si *ἐν δὲ τῷ*, uoluisset exprimere, dicendum fuisset: In his autem uerbis, Non u-

no modo dedit: captiosè agit orator, quod neque dilucidius est, & prolixius, & tale, ut si paucis in uersibus sæpius repetatur, fastidio lectorum enecare possit. Nemo igitur opinor hoc factum reprehendet, præsertim cum ita tractatus sit Vlpianus, ut ab enarrationibus ad annotationes, tanquam ab equis ad asinos, deuolutus uideri possit. In artis autè uocabulis, quoniam latinis partim profus carebam, partim non satis habebam propria, græca ipsa reliqui: & tamen latinam interpretationem, non quam uolui, sed quam potui, quamq; festinatio et mea & typographi passa est, adieci. Oporino enim, acerrimi iudicij uiro, certis de causis, quas nec ipse improbauit, non uisum est Vlpianum seorsim esse edendum: sed quoniam tam maturè ad calcem peruenissem, interpretem cum autore suo coniungendum. Et quoniam breui mihi cum discipulis in Galliâ erit abeundum (ea enim est Dominorum in me benignitas, ut illorum uoluntati, etiam cum magnis incommodis meis, refragari uerecundè non possim) atque in longinquo itinere & exteris nationibus homo ualetudinarius leui aliquo casu ita prosterni potest, ut nunquam resurgat: malui Vlpianum qualem cuncq; edere, quam tot labores omnino perire, quorum fortasse lectoribus etiam aliquis usus esse posset. Nam si spacium ac tempus detur, multa quæ mihi quoq; obscura nunc sunt, declarare posse uideor. Quod quia non negligentia mea, sed fortunæ, me pilæ instar huc atq; illuc iactâtis, culpa prætermisum est, ueniam meretur. Et alioqui totum hoc opus omnino tale est, ut cum Ouidio dicendum sit,

En ueniam pro laude peto: laudatus abundè,

Non fas tibi eius si tibi lector eris.

De te aut, IOAN. IACOBE FVGGERE, uir præstantissime, humanitate tua frētus, mihi polliceor, te eadem benignitate hunc Vlpianū, uelut aditamentum Demosthenis, & uitam eiusdem à Libanio, Suidâ, Plutarcho, Luciano descriptam, accepturum: qua Oratorum totius Græciæ principem, Latinum à me factum, in fidem & clientelam tuam accepisti. Quod si feceris, & me Deus aliquando è Gallijs incolumem reduxerit, & in certa ac tranquilla aliqua sede collocarit, operam dabo, ut Hermogenem, accuratum elocutionis Demosthenicæ interpretem, ita conuertam in latinum sermonē, ut possit intelligi: utq; meis Annotationib. & Gnomologijs ita illustratus prodeat Demosthenes, ut omnium cognitioni pateat is autor, a cuius utilissima lectione, ac iucundissima, nunc obscuritatis opinione plurimi deterrentur.

VITA

Demosthenes Atheniensis, filius Demosthenis & Cleobulæ orator, è Paaniensi municipio, fuit, Hermippo autore, diligentior, quam ingeniosior: & ut idem ait, ad uoluptatem propensior. Vnde factum est, ut adolescens Battalus uocaretur, ut qui ueste muliebri sæpe esset usus: uirili autem toga sumpta, Argas, quod est serpentis genus. Animum ad eloquentiam appulit, cum Callistratū causam Oropiorum agentem spectasset. Fuit & Isæi, discipuli Isocratis, assiduus auditor. Vfus etiâ est orationibus Zoili Amphipolitæ, qui Athenis docebat: & Polycratidis, & Alcidas, Gorgiæ discipuli, atq; ipsius etiam Isocratis. In eloquentiæ studio sodalem habuit Aelionem Atheniensem, & Theopompum Chium* philosophum. Sedulo etiam Ebulidem dialecticum & Platonem audiuit. Obijt, cum propter Macedonem Antipatrum in Calauriam profugisset, in gde Neptuni, hausto uero quod in annulo gestabat, anno ætatis secundo & sexagesimo.

ALITER, EX EODEM.

Demosthenes orator, uir fuit & prudentia in excogitando, & in ijs quæ excogitasset, eloquentia mirabili. Vnde sua ætate summus orator est habitus, cum & obscura coniecturis indagandi, & res cognitæ explicandi maxima solertia esset præditus. Ac ijs quidem temporibus, quibus habere conciones & rempublicam administrare coepit, magistratus non admodum bene audiebant. Sed cum unus hic uir inter sui temporis Athenienses Macedonum tyrannis magna libertate plurimū esset aduersatus, abstinentiæ & integritatis laudem cōsecutus, neq; ab eis accepisse ulla munera uisus est. Nam altarum ciuitatum principes ea tempestate, privati emolumentum quam boni publici cupidiores, redempti pecuniæ largitionibus, quo rem suâ, ut putabant, in præsentia stabilirent: sui lucri causa publicam utilitatem negligere solebant. Quamobrem, Athenienses illis etiam delictis, quorum post accusatus est, ignouerunt: eiusq; ab exilio reuocati cōsilijs, omnibus in rebus usi sunt. Post, consecutus eius præclarus obitus, effecit ut eos decretorum suorum nō obscurè pœniteret. Certe non multo post, nunciato Demosthenis interitu, resciderunt ea quæ metu Macedonum magis, quam ex æquo & bono statuerant: & tum immunitatem natu maximo è familia Demosthenica, tum ipsi æream in foro statuam decreuerunt, his elegiæ eius uersibus basi eius subscriptis:

*Simagni uires animos Demosthenis æquent,
Græcia non Macedum Marte subacta foret.*

ALITER, EX EODEM.

Demosthenes gladiatorum faber, Paaniensis, Demosthenem oratorem filium habuit: cui pupillo tutores dati sunt tres, Aphobus, Demophon, Therippides. Qui cum & ipsum & patrimonium eius negligenter, ipse Isæo se erudiendum tradidit. Fuit autem adeo industrius, ut domi se includeret, rasa parte capitis, ut neque prodiret in publicum, neque ad se quenquam accedere pateretur. Eruditus, curatores reos tutela peregit. Rhetoricam docere cum uellet, ab eo instituto recessit, propter calumniam de Moschi filio, nobili adolescente, subortam. Post, orationes scribere aggressus, cum ibi quoque crimini daretur, contrarias eum edere orationes Phormioni & Apollodoro, eo etiam studio relicto, rempublicam capessit. Quamquam autem balbus erat, & humerum indecorè mouebat, & imbecilli auditu, & spiritu infirmo: hæc tamen incommoda correxerit omnia exercitatione: actionem item & pronunciationem eius, quæ præclara non erat, Andronicus excoluit. Functus est ædilitate, triremes instruxit, captiuos redemit, puellis elocandis adiumento fuit. In ædilitate autem à Midia uerberatus, ter mille drachmis, ut aiunt, placatus est. Cum Demeneto item consobrino, quem uulneris inflicti accusarat, in gratiâ redijt. Post Chabriæ ducis obitum, uxoris eius, Ctesippi filia nuptias ambijt, & adeptus est. In gerenda republica Philippo est aduersatus: qui cum Thebanos inuaderet, autor fuit, ut societas cum eis iniretur: quibus ad Cheroneam uictis, mille & quadraginta interfecti, bis mille capti sunt. Habuit charissimam filiam: eam elatam luxit, septimoq;

moq; post eam calamitatem die, accepto nuncio Philippum a Paufania esse occisum: mutata ueste rem diuinam fecit. Aduersatus est etiam Philippi F. Alexandro. Cui quum Harpalus magna pecunia surrepta, ad Athenienses confugisset: Demosthenes, qui & ipse partem accepisse uidebatur, Troezenem in exilium profugit. Alexandro Babylone mortuo, in patriam reuocatus est: sed Antipater, suscepto Graeciae principatu, decem oratores sibi dedit, per legatos postulauit. Quos cum dedidissent Athenienses, Demosthenes in Calauriam fugit. Archias autem ab Antipatro contra eum missus, ut eum auellit a Neptuni aede, quae asyllum erat. At hic ueneno, quod sub annuli pala habebat, exuncto, mortuus est. Fuit alius Demosthenes Thrax, qui soluta oratione tum Homericam Iliadem, tum Hesiodi Theogoniam exposuit, & compendium Demageti Heraclae, & opus de Dithyrambopoeis conscripsit.

LVCIANI LAUDATIO DEMOSTHENIS, HIERONYMO Vuolsio interprete.

Locus. **T**empus. **P**oeta Physionomia. **H**omero primitia uersuum oblat. **V**ota Homero facta. **V**isor. **C**ertator. **H**omeros. **D**emosthenes. **A**fflatus Poeticus, Oratorius. **D**emosthenes Homerum amulatus. **O**rnamenta.

Iuxta porticum istam, quae ad leuam est, hinc egressus, eunti mihi xviij. Calianua Irias, paulo ante meridiem, Therfagoras sit obuiam. Fortasse uestrum quidam eum norunt: paruus est, adunco naso, subalbus, uirilinatura. Conspicatus igitur eum adhuc accedentem, Therfagoras, inquit, poeta est: quod, & unde? T. Domo, inquit, huc. L. Vtrum, inquam, de abulaturus? T. Propemodum, inquit, & ista re mihi est opus. Nam in tempesta nocte surrexi, & natali Homeri poeticae primitias offerendas esse censeui. L. Recte, inquam, facis, qui uelut alumnus, institutionis ei primum soluas. T. Inde igitur, inquit, auspicatus, non animaduerti me ad hoc meridiem tempus euectum esse. Ut igitur, inquit, dixi, etiam de abulatione mihi est opus: sed multo prius tamen, inquit, saluta re istum necesse habeo: Homero manu demonstrato. (nolitis nimirum eum qui ad dextram stat in fano Ptolemaeorum, illum promisso capillo.) Eum igitur, inquit, salutatum uenio, & precatur, ut uersuum mihi copia impertiat. L. At, inquit, si res precibus confici possent, iam pridem & ego fortasse Demosthenem appellassem, ut mihi ad natalis sui celebrandum adiumento esset. Si uota igitur nos adiuuaret, precari uellem una tecum. Communis enim esset utriusque commoditas. T. Equidem, inquit, quos uersus & noctu & interdum feci, eos Homeri beneuolentiae acceptos fero. Diuino enim quodam impetu sui more uatum ad poemam concitatus. Sed iudicium erit tuum. Nam de industria pugillares hostuli mecum, an forte in sodalium aliquem otiosum incidere. Ac tu sane opportunum uideris uacare. L. Tu uero, inquam, beatus es, & logi cursus uictori similis, qui iam ablutu puluere, spectaculi uoluptate fruatur, & cum pugile fabulari instituit, cui iam iam sit in arenam descendendum. Verum ad carceres, dicat ille, nec tu fabulatus es. Quare tu quoque mihi, qui uiceris longum illum cursum uersuum, insultare uideris, stadij fortunam uehementer perhorrescenti. T. Tum ridens ille, Quasi uero, inquit, ardui quiddam suscepseris. L. Fortassis, inquam, tibi Demosthenes postferendus Homero uidetur. ac tu quidem, qui Homerum laudaris, superbis: mihi uero Demosthenes parui, ac nihili potius est faciendus. T. Calumniaris, inquit. Nunquam enim ego heroes illos (et si magis ad Homerum animo propendeam) in contentionem adduxerim. L. Recte sane, inquam. Me uero non censes ad Demosthenem? Verum, quadoquidem orationis argumentum non contemnis, apparet te in poetica sola esse difficultatem & operae precium arbitrari: Oratorium autem dicendi genus planè despiciere, instar equitis pedites praeteruehētis. T. Absit, inquit, ut ita furam, quam quae poeticae fores aduentibus, magno furore est opus. L. Etiam ijs, inquam, qui solutam scribunt orationem, diuino quodam afflatu est opus, nisi humiles uideri & socordes uelint. T. Equidem scio, inquit, sodalis: & sepe mihi iucundum est, cum aliorum scripta, tum Demosthenis, cum Homero conferre: uehementiam dico, & acerbitatē, & diuinitatem: & illud, Vinose, cum Philippi perpotationibus, & saltationibus, et petulantiis. Illud autem, Augurium non est melius, cum hoc, Decet igitur fortes uiros spe bona subnixos. Item illud, Heu quantos edas gemitus fortissime Peleu: cum hoc, Quantopere suspiraturi sint uiri illi qui pro gloria & libertate occubuerunt. Comparo etiam torrentem illum Pythonis, cum niuibus Ulyssae facundiae. Et illud, Quod si nos neque mors neque curua senecta domaret: cum illo, Vita enim mortalium omnium, tamen si te cor te conclusum ueri studeas, morte finitur. Infinitis denique in locis illorum sententiae consen-

consentiant. Delector etiam, cum perturbationes, & affectiones, & dictionis tropos, & fastidium adimentes mutationes, & a digressionibus reditus, & tempestiuam similitudinum rotunditatem, & eius ingenium ubique Barbaris infestum confidero. Ac saepe mihi uisus est (neque enim dissimulabo ueritatem) decentius Atticam socordiam taxare Demosthenes, cuius summa in dicendo libertas esse dicitur, quam is qui Achaeos Achaos nominat: & solidiore contentione spiritus Graecas absolue-
 Reprehensio socordiae.
 Colloquia hominum.
 Poeta oratori multis ornandi generibus socius, ac pendere par.
 Quomodo laudationis difficultas.
 Homeri patria.
 Pater. Mater. Tempus.
 Nomen.
 Demosthenicae laudationis ueritas.
 Athenae.
 Poetica licentia.
 Pater Demosthenis.
 Magistri.
 Geminae amoris uia.

tragecias, eo qui in acerrimo conflictu colloquia comminiscitur, & fabulis impetum dissipat. Saepem etiam & mensurae membrorum, & numeri, & circumscriptio- nes sic afficiunt, ut poetica suauitate frui mihi uidear. quemadmodum nec Homero desunt contentiones, aut comparata, aut figurae asperitatis aut puritatis. sed natura sic comparatum esse uidetur, ut harum facultatum ornamenta inter se implicentur. Quo pacto igitur tua Calliopen aspernauer, quam talem esse intelligam? Sed tamen meum hoc institutum Homeri celebrandi, duplo plus requirere laboris statuo, quam tuam Demosthenis laudationem. Neque iam de uersibus loquor, sed de ipso argumento, quod nullum firmum laudationis meae fundamentum suppeditat, praeter ipsam poeticam. Nam caetera pleraque incerta sunt, patria, & tempus, & genus. Nam si quid his derebus constaret, non esset anceps lis inter mortales, qui patriam ei tribuunt Ionicam Colophonem, aut Cumam, aut Chium, aut Smyrnam, aut Thebas Aegyptias, aut alias infinitas: patrem autem Maonem Lydum, aut fluuium: & matrem Melanopen dicunt, aut nympham Dryadem, ob humani generis penuriam. Tempus uel heroicum, uel Ionicum: adeo ut etiam quae fuerit eius ad aetatem Hesiodi ratio, non certo constet. Quinetiam nomen Melesigenis, huic usitato antepositum, quod siue ob fortunam pauperatis, siue ob cladem oculorum acceperit. Sed praestat fortasse haec incerta, ita ut sunt, relinquere. In angustijs igitur uersatur mea laudatio, otiosam poemam celebratura, & sapientiam, quae per coniecturas e uersibus indagatur, collectura. Tuum autem, inquit, ad manum est, expeditum & planum, in rebus definitis et notis, a te uerba duntaxat, ueluti paratum obsonium, condimenta postulans. Quid enim nisi magnum & splendidum, quid nisi celebre fortuna Demostheni largita est? Nonne patria sunt Athenae illae felices & decantatae, & Graeciae munimentum? Quod si ego nactus essem Athenas, pro poetica licentia inseruissem amores deorum, & caustationes, & habitationes, & munera, & Eleusinem. Iam leges & celebritates, & Pireus, & coloniae, & triumphum terra marisque parti, quae nemo est qui dicendo aequare possit, ut ait Demosthenes, copiam mihi prorsus inexhaustam suppeditassent. Neque uero uiderer laudationem distorquere, cum receptum in hoc genere sit, eos qui laudantur augere patriae ornamentis. Isocrates autem additamenti uice Theseum Helenae interpolauit. Ac poetarum quidem natio libera est: tu autem uereberis, ne pro uerbis iocus propter prolixitatem immodicam in te locum inueniat, & accessio saeco dicatur esse maior. Quod si Athenas omittas, succedit orationi pater trierarchus, aureum, ut Pindari uerbis utar, fundamentum. Neque enim census Athenis fuit splendidior trierarchico. Qui si Demosthenes admodum puero decessit, non ea est existimanda calamitas, sed gloriae argumentum, ingenij praestantiam reagentis. Homeri quidem neque institutio, neque exercitatio ab historicis memorie prodita est: sed statim eas attingere laudes cogimur, quas ipse fabricauit, cum neque educatio, neque meditatio, neque disciplina materia uillam suppeditet: neque etiam ad Hesiodiam laurum confugere liceat, quae ignauis etiam pastoribus carmina inspirat. Hic autem copiam tibi suppeditat Callistratus, & illustris est catalogus, Alcidas, Isocrates, Iseus, Eubulides. Quum autem infinitae Athenis uoluptates, eos etiam qui paternarum legum necessitatibus subiiciuntur, atrahant, & procliuis sit adolescentum aetas ad libidinem, eique liceret, propter tutorum negligentiam indulgere genio: philosophiae & ciuilibus uirtutis amor eum detinuit, qui non ad Phrynæ, sed ad Aristotelis & Theophrasti, & Platonis fores ducebat. Atque hic, uir optime, disputare licebit, duas esse amorum uias: alteram marini cuiusdam amoris, praecipitem & agrestem, ueteris plebeie fluctum, astuantes adolescentum cupiditates, rem ultrò mari enatam: alteram coelestis, quae aurea quadum cathena trahit, quae non igni & arcu incurabiles uulnerum morbos

& ingerit,

Vicia amoris nulla est uita. ingerit, sed ad ipsius pulchritudinis impollutā & purā formā rapit, sobrio furore anī mortū, qui loui sunt uicini, & diuino, ut ait tragicus, semine pcreati. Amori igit per uia sunt omnia, rasura, spelūca, speculū, enlis, lingue distinctio, actionis grādi iā etate excultio, memoriā exercitatio, tumultus contēptio, noctū cū laboriolis dieb. cōtinuatio. Quibus reb. quis ignorat, inquit, qualis in eloquētia tibi Demosthenes eua ferit? qui quidē sentētis & uerbis cōdenfer orationē, et affectib. interponēdis probabilitatē accuratē cōsecēt: magnitudine splēdidus, spiritu uehemens, cōtinentia uerborū & sententiārū modestissimus, figurarū mutatiōe maximē uariū. Solus certē quidē oratorū uitiā (ut Leosthenes dicere ausus fuit) nō malleo fabrefactā exhibuit orationē. Non enim, quod Calisthenes de Aeschylō, quodā loco dicit, eum in uino scribere tragicēdias, animo cōcitato & effervescente: nō sic in quā Demosthenes per ebrietatē cōponebat orationes, sed aquā potās. Vnde et Demadē ferit in eius aq̄e potationē luisse: alios ad aquā dicere, sed Demosthenē scribere ad aquā. Pytheg uerō, Demosthenicarū orationū plausus nocturnā redolere lucernā uidebat. Et hic quidē, inquit, orationis locus cū argumēto meo tibi cōmunis est. Non minor enim orationis ubertatē etiā Homeri poesis mihi suppeditat. Verūm si ad humanitatis officia & munificentia, et gestā reipub. totius splendorē trāseris: Acis quidē pergebat tanquam adiecturus caetera: L. Ego uerō cum risu, Nunquid, in quā, in animo est more balneatoris haurire aquā, & aures meas reliqua oratione perfundere? T. Mehercule, inquit, cōmemorabo etiā publicas epulas, & adilitates uolūtarias, & trierarchias, & mōcniā, et fossam, & redemptiones captiuorū, & uirginū elocationes, optimā de genda in republica uita rationem, & legationes, & legum constitutiones. Postquā igit magnitudo gestarū rerum incidit, ridere mihi subit eū qui supercilia cōtrahat, et uereat, ne sibi ad praedicanda facta Demosthenis uerba desint. L. Fortasse, in quā, bone uir, existimas meas solius eorū qui in eloquentiā studijs etatē consumpserunt, aures, actis Demosthenis nō personuisse? T. Siquidē, inquit, in oratione subsidijs alijs, ut tu ais, indigemus: nisi forte contrariū tibi accidit, ut ceu fulgore quodā collucente, nō possis in illustri gloria Demosthenis oculos deligere. Nā simile quip piā in Homero principiō mihi usu uenit: certē parū absuit quin abijcerē animum, & de illo argumēto mihi ne cogitandū quidem existimārē. Post, nescio quomodo me collegi, ac mihi uideor paulatim assuescere cōtrā intueri, ne auertendis tanquā a sole oculis, nothus in Homeridarū genere deprehendar. Tibi autē, mea quidē opinione, hoc etiā multo quā mihi uidetur esse facilius. Cū enim Homeri gloria, una poetice facultatis tanquā ancora nitat, eam uniuersam cōferim apprehendere necesse fuit. Tu uerō si tuum animū semel ad totū Demosthenē conuerteris, uehementer aestuabis huc illuc oberrādo uerbis, nec habebis quod nam primū apprehēdas: id quod gulosus in Syraculij mensis accidit, aut audiēdi spectandiq̄ audis, qui ubi in plurimas auditionū spectaculorūq̄ uoluptates inciderint, ignorāt ad quam sese cōferāt, animo subinde alternantes. Arbitror igit te quoq̄ huc illuc saltitare, nō habentē ubi insistas, cū undiq̄ te attrahant, ingeniū magnificū, ardens impetus, uita modesta, eloquentiā uis, actionū constantia, largitionū multarū & magnarū contēptio, iusticia, humanitas, fides, magnitudo animi, prudentia, singulā, quae multa magna q̄ sunt, actiones. Fortassis igit cū uides hinc decreta, legationes, cōciones, leges: inde classes, Euboeā, Megara, Bœotiā, Chium, Rhodum, Hellepontum, Byzantium: nō habes quod inclines animo, ipsa te copia rerum huc illuc rapiente. Quemadmodum igitur Pindarus, cum animo multa complecteretur, hoc fere modo dubitauit:

Ismenum ne, an splēdidam Meliam,
An Cadmum, an Spartorum sacrum genus,
An cæruleam Thebam,
An imperterritum robur Herculis,
An Bacchi lætum honorem,
An nuptias candidæ Harmoniæ celebrabimus? Sic et tu dubitare uideris, oratio ne an uita, eloquentia an eruditio, administratio reip. an mors uiri sit celebrāda? Sed haudqua q̄, inquit, difficile est, effugere errorē, nam quodcunq̄ unū apprehenderis, uel elo.

uel eloquentiam solam, in eam confer orationem. Ac Periclea quidem illa cōtentus esse potes. Nam de illius quidem fulguribus & tonitruis, et Suadele stimulo quodā, opinionem accepimus. sed quia eam ipsam non uidemus, ex eo constat, illam ultra speciem durabile nihil habuisse, quae temporis cotem & iudiciū sustinere non ualuerit. At oratio Demosthenis. Sed tibi hoc explicandum relinquo, si huc te conuerteris. Quod si ad animi uirtutes, aut res ab eo gestas aggressus fueris, praclarū tibi fuerit unā quamcūq̄ tādē refecare disputationē: sin lauius uoles, binas ternas ue deligere, ad iustū orationis argumentū. Magnus enim in omnibus est splendor, si quidē non uniuersē. sed ex parte laudabimus. Moris enim Homerici est, Heroū laudes ex partibus conficere, pedibus, aut capite, aut capillo: iam etiam ex gestaminibus, aut clypeis. Ac ne dijs quidem & deabus turpe fuit, a poetis uel colū, aut arcum, aut aegidē, nedū partē corporis, aut animi, celebrari. Beneficia uerō simul ne referri quidē possunt. Itaq̄ nec Demosthenes queretur, si unum aliquod suum bonū seorsim laudet. Nam uniuersē ne ipse quidem ad se laudandum satis uirū haberet. Haec cum Theragoras cōmemorasset. L. Arbitror te, inquam, unū ostentare mihi uolentē, te nō tantum praestantem poetam esse, Demosthenem tanquam mercis alicuius accessionem sermoni tuo inseruisse, ac pedestrē orationē cum uersibus cōiunxisse. T. Tibi quidem, inquit, dum ostendere conor quā res sit facilis, ad percurrēdā hanc orationē sum prouectus, an laxata sollicitudine, te nobis auditorē praeberes. L. Nihil igitur, in quā, crede mihi, promouisti. sed uide, ne retrocesseris etiam. T. Belli uerō, inquit, istuc remediū fuerit. L. Tu enim inquam, ignoras opinor praesentem difficultatem. deinde instar medici, qui aegroti malū ignorat, aliud curas. Ijs quidem quae eum qui primus ad hanc orationem accederet, turbarint, mederi es aggressus, quae multis ab hinc seculis sunt absumpta. Quare huius difficultatis obsoleta medicamenta iam atulisti. T. Hoc igitur, inquit, esto tibi remediū: Debet profectō ut uia tritissima, sic ista etiam ratio, tutissima esse. L. Ego contrariam, inquam, institui, quā aiunt Anniceridem Cyrenæum habuisse studio apud Platonem & sodales, aurigan di peritiā ostentātem, qui multos circum Academiā agitauit cursus in orbita eadem omnes, nihil deflexus, ut unius cursus in terra uestigia relinquerentur. Sed contrarium mihi est propositum, orbitas declinare. Neque uerō facile esse arbitror, no uam moliri uiam, ritas auerfentem. T. At Passonis, inquit, factum illud est callidum. L. Quale in quā? non enim audiui. T. Passoni pictori aium et equum se uoluitantem locatum esse depingēdum: eum uerō pinxisse currentem, & multum pulueris circa equum. Ut uerō pingenti interuenisset is qui locarat, exposulasse eum: se enim non ita iussisse. Passonem igitur iussisse puerum, ut superiorem tabulae partem deorsum uerteret: ita esse factum, ut equus uice uersa iacens uoluntari uideretur. L. Suauis, inquam, homo es Theragora, si unam me conuersionem machinatum esse putas tot annis, ac non potius omnes conuersiones & ambages expertum, inuertendo & transmutando, ac uereri, ne tandem idem quod Proteo mihi eueniat. T. Quid istuc inquam? L. Id quod ei accidit, humanae figurae dissimulationem mouent. Nam cum omnes formas bestiarum, plantarum, & elementorum consumplisset, inopiam asciticiae formae, rursus Proteum esse factum dicunt. T. Tu, inquit, etiam Proteum tergiuersando studes uincere, dum id efficias, ne tibi me audire necesse sit. L. Non ita est, inquam, o bone. Praebebo enim tibi aures, urgente cura omissa. Fortassis enim, ubi tui partus sollicitudinem ex parte deposueris, meorum etiam laborum curam aliquam suscipies. Quod cum probasset, in uicinia crepidine consedimus: ac ego quidem auscultabam, is uerō egregia poemata recitabat. Interim uerō tanquam diuino afflatu percitus, complicatis pugillaribus. T. Cape, inquit, auscultationis mercedem, sicut Athenis concionalem, aut iudicalem. sed fac gratiam mihi habeas. L. Gratiam, inquam, habeo tibi, priusquam quid diciturus sis, intellexerim? Quid uerō est quod dicis? T. In Macedonicos, inquit, regiae domus incidit commentarios, quibus eo tempore cum supra modum delectarer, eos magno studio mihi comparauit: & nunc in mentem mihi uenit, eos domi me habere. Continent autem cum alia Antipatri domestica facta, tum de Demosthene non

Rerum gestarū fulgor perstrin git oculos.

Ipsa copia facit inopes.

Congeries laudum Demosthenis.

Eloquentia Periclea.

Non laudandi ratio difficilis.

Anniceridis aurigatio.

Passonis equus.

Protei iussus quare.

Macedonici regiae domus commentarij.

nulla: quae te audire, fore putò opere precium. L. Enim uero, in qua, de laeto isto nuncio, hanc tibi refero gratiam, ut ceteros etiam uersus audire uelim. Equidem te non prius missum faciam, quam promissa tua ad rem conferantur. Tu uero & splendido me natali Homeri die conuiuio excepisti, & uideris in Demosthenico facturus idem. Ut igitur & tabula caetera recitarat, paulisper morati, quantum satis esset ad meritas poemati laudes tribuendas, domum Theragorae petimus: ac uix ille quidem, sed inueni tamen libellum. Quae ego accepto tui, discedebam: lectoque sic fui affectus, ut nulla re mutata, istis uerbis uobis uelim recitare. Neque enim minus honoris habetur Aesculapio, si, qui supplicatum uenit, nulla ipsi cantica fecerint, sed ab Alifodemo Troezenio & Sophocle facta recitarint. Ac Baccho noua facere poemata in comediae tragodiae uel, est desitum: sed ab alijs composita, istis a quibus nunc per tempus afferuntur, non minus gratiae conciliant, ob opinionem de cultu numinis. Is igitur libellus (hoc est, ea commentariorum pars, quae ad nos attinet) actione constat. In eo igitur scribitur, indicatum esse Antipatro, adesse Archiam. Archiae autem (si quis id fortasse iuniorum ignorat) id munus erat datum, ut exules comprehenderet: & mandatum, ut Demosthenem a Calauria pelliceret magis, quam cogeret uenire ad Antipatrum. Ac Antipater quidem in eam spem erectus erat, ut subinde aduentum Demosthenis expectaret. Ut eum igitur a Calauria redire audijt, statim iussit intro uocari. Postquam uero ingressus est, quid acciderit, ipse libellus explicabit. A. R. Saluus sis Antipater. A. N. Quid ni uero saluus ero, si Demosthenem adduxisti? A. R. Adduxi, ut potui. urnam enim affero reliquiarum Demosthenis. A. N. Spem meam frustratus es, o Archia. Quorsum enim ossa & urna, quae Demosthenem non habet? A. R. Nam eius animus uti retineri non potuit, o rex. A. N. Non Bœotiae, & si hic a me aliquid accepisset? A. R. Nos uero moenia Byzantium caperimus facilius, quam Demosthenem auro. Ego uero, o Parmenio, inquit, si quis Atheniensis ciuis, cum Athenis uerba facit, me patriae anteponeat, ei ego pecunia numero, sed amicitia mea non dignor. Si quis autem me pro patria odit, eum oppugno quidem ut arcem, et castellum & naualia & fossas: sed idem admiror ob uirtutem, & urbem de possessione illa beatam iudico. Ac illos, cum eis non amplius est opus, summa cum uoluptate in crucem agere: hunc autem longè malim hic apud nos esse potius, quam Illyrium equitatum, & Triballorum, & omnes conducticium exercitus. Armorum enim uiolentia uim orationis & animi grauitatem nequaquam posteriorè duco. Ad Parmenionem igitur hæc, sed eodem ferè modo ad me quoque aliquando uerba fecit. Nam quum Diopithis exercitus Athenis missus esset, ego eram sollicitus. Ipse uero suauiter admodum ridens: Tu uero nobis Atticum ducem aut militem metuis? Triremes sanè & Piræus & naualia, nuge mihi ac fabulae uidentur. Quid uero facerent homines Bacchanalia celebrantes, & uiscerationibus & choris inhiantes, atque inde uictrantes? At nisi unus Demosthenes inter Athenienses esset natus, urbe facilius potiti essemus, quam Thebis & Theffalia decipiendo, cogendo, auertendo, largiendo. Nunc unus is uigilat, & omnes occasiones urget, & nostros conatus affectatur, & artibus nostris fortiter se opponit. Latemus autem eum, neque cum fraudem struimus, neque cum aggredimur aliquid, neque cum deliberamus: denique is homo nobis obstaculum quoddam est, & cautes, ne omnia primo impetu capiamus. Nam quantum in eo quidem fuit, nec Amphipolim cepissemus, nec Olynthum, nec Phocenses: non Pylum haberemus, non Cherronesum, non Hellepontiorum in potestatem redegissemus. Sed expegefacit inuitos tanquam mandragora sopitos ciues suos, ueluti sectione aut uisione sordidæ libertate dicendi utens, ac parum admodum dans gratiam. Transfert autem & pecuniam commeatus a spectaculis in castra, & classem constituit legibus trierarchicis, ob confusionem tantum non funditus deletam. Excitat abiectam hoc temporis ad drachmam & triobolum urbis dignitatem, ciues olim inclinatos ad maiores reducit, & ad æmulationem rerum, in Marathonem & ad Salaminem gestarum, coniungit eos ad societates & contributiones Græcorum. Hunc latere non licet, non decipere: sed corrumpere largitionibus. nihilo magis, quam Aristidem illum rex Persarum corrupit. Hic igitur, Antipater, magis metuendus est, quam omnes triremes, & omnes classes. Qui enim olim Atheniensibus, Themistocles fuit, & Pericles, cum istis nunc Demosthenes, aquali spacio decurrit.

Themistocles

Themistocli prudentia, Pericli magnitudine animi par. Hoc igitur effecit, ut eis auscultet Eubœa, Megara, ora Hellespontia, Bœotia. Et recte sanè, inquit, faciunt Athenienses, qui Charetæ & Diopithæ & Proxenum, & eius generis alios quosdam duces creent, Demosthenem autem domi in suggestu contineant. Quod si huius hominis fidei arma & naues & exercitus & occasiones & pecunias credidissent, uereor ne de ipsa Macedonia mihi disputandum esset, cum nunc per decreta nobiscum contendens, quodcumque nos affectetur, auertat, comeatus excogitet, copias colligat. Quid uero? non uiuentem deprehendistis? A. R. Deprehendimus. A. N. Quid igitur in itinere obiit? A. R. Non: sed quo in loco fuit, in Calauria. A. N. Fortasse negligentia uestra in causa est, qui hominem non curaueritis? A. R. At nec in nostra potestate fuit. A. N. Quid ais? ambages quasdam narras, o Archia: cum uiuum cepissetis, non habuistis? A. R. Non ne uero iusseras, ei primum non afferre uim? quamquam nihil plus promouissemus etiam ui allata, id quod facturi fuimus. A. N. Ne in eo quidem recte fecistis, quod facturi fuistis. Fortassis igitur uiolentia uestra perijt. A. R. Nos quidem eum non occidimus, sed uim ei afferre, cum per suadere non possemus, necesse habuimus. Tibi uero, quid, o rex, comodi accessisset, etiam si uiuus huc peruenisset? Omnino certè non aliud quam eum occidisset. A. N. Bona uerba, o Archia. Non intellexisse mihi uideris neque quod Demosthenes fuerit, neque meam sententiam: sed existimare, non aliud esse Demosthenem inuenisse, quam istos indagare homines qui male perierunt, Himeram Phalereum, & Marathonium Aristonicum, & Piræsem illum Eucratem, a torrentibus, nihil differentes, homines humiles occasione subitorum tumultuum elatos, & ad paruam perturbationis spe audacter concitatos, deinde paulo post timore perculosos, in stare uespertinorum uentorum: & perfidum Hyperidem, & amicitiae uiolatorem, assentatorem publicum, qui sibi turpe non esse duxit, ad captandam auram popularem, calumniari Demosthenem, & in istis rebus sua locare operam, quarum eos ipsos poenituit, quibus gratificabatur. Non multo certe post eam calumniam, splendidius eum quam Alcibiades reuocatum esse accepimus. Ille uero non uerebatur, nec erubescerat in summis olim amicis lingua uti, quae utique illi execanda fuit propter uacordiam atque ingratum animum. A. R. Quid uero? Non ne omnium inimicorum nobis Demosthenes est inimicissimus? A. N. Non si cui fides & integritas curae est: si quis omne fraudis expertus & constans ingenium, sibi amicum ducit. Honesti enim etiam apud hostes honesta sunt, & natura uirtutis ubiuis est magnificèda. neque sum ego Xerxe deterior, qui Bulidem & Sperchidem Lacedaemonios admiratus est, & cum occidere liceret, dimisit. Sed si quem omnium, Demosthenem certè, & ipse, bis Athenis (quamquam non satis uacabat) cum eo congressus, & ex alijs percortatus: ob ipsam reip. administrationem admiratus sum, non ut aliquis existimet, ob eloquentiam facultatem, etsi nihil ad eum erat Python: & alij Attici oratores, ludus & iocus, si cum huius plausu & contentione, & uerborum concinnitate, et sententiarum circumscriptionibus, & frequentatione demonstrationum, & conciliandi percellendique rationibus conferrent. Poenituit sanè nos conuocasse Græcos Athenas, quod conuicturi essemus Athenienses, Pythonem & Pythonis pollicitationibus freti, & post a Demosthene ac Demosthenis argumentis oppressi. Nobis autem nullus patebat aditus ad eius eloquentiam uim. Ego uero secundo eam loco numerabam, instrumentum uicis: sed ipsum Demosthenem supra modum admirabar, ob et animi et ingenij magnitudinem, qui peccus immotus & erectus in omnibus fortunae decumanis fluctibus retineret, nullisque terroribus a proposito dimoueret. Ac Philippum in eadem fuisse mecum de hoc uiro sententiam meminisse. Nam is cum aliquando concilio Athenis huc nunciata esset, qua Philippus perstringebat, & Parmenion indignaret, atque etiam diceretur quoddam in Demosthenem adiecisset: o Parmenion, inquit, equum est Demostheni dicendi libertatem dari. Solus etenim e Græciae gubernatoribus, nusquam inscriptus est tabulis expensis nostris. Verum malim me ei fidem habuisse, quam scribis triremium. Nunc eorum quemque inscriptum est, aurum, ligna, reditus, pecudes, agros accepisse. At hic longas classes mittit, construit copias, contra nos insurgit. Talia & tuum & sepe ad me Philippus de uiro dicebat: & in quadam sua felicitatis parte numerabat, quod Demosthenes non esset imperator. cuius etiam orationibus Athenis erumpentibus, tanquam arietibus, aut catapultis sua quassarent & psternerent consilia. Nam de pugna ad Cherroneam, ne post uictoriam quidem ad nos dicere desiste.

Demosthenes cur uiuus non adductus:

Antipatri animus in Demosthenem: Himeram, Aristonicum, Eucratem, Hyperidem

Virius etiam in hoste diligitur.

Xerxes, Bulis, Sperchidis

Eloquentia.

Animi & ingenij magnitudo. Testimonia Philippi. Abstinentia.

Instructiones.

Pugna ad Cherroneam.

Archia dicitur a pueris adhiberi.

* Videntur hic uerba nonnulla, & paulo post uersus coplures deesse. Philippi elogium de Demosthene.

desistebat: in quantum nos periculum homo coniecit? Et si enim, præter spem & ignavia ducum, & militum confusione, & admirabili fortunæ nutu, quæ multis in rebus conficiendis sæpe nobis adiumento fuit, uicimus: uno tamen certè quidem hoc die me in periculum & imperij & uitæ amittendæ coniecit, præstantissimis urbibus conuocatis, & omni Græciæ potentia congregata: atq; Atheniensibus simul & Thebanis, cæterisque Bœotis, & Corinthijs, Eubœensibus, & Megarensibus, & Græciæ præstantissimis uiris adire periculum coactis, me in Atticam penetrare passus non est.

Tales is de Demosthene continenter habebat orationes, et ad eos qui dicebant eum habere grauē aduersarium, populū Atheniensem: Mihi uerò, inquit, aduersarius est Demosthenes. Athenienses autem sine Demosthene, sunt Aeniænes & Thessali.

Et cum legatos ad urbes mittebat, si respub. Atheniensiu cæterorū oratorū aliquos miserat, legationem faciliè uincebat. At si Demosthenes, inquit, interuenisset, frustra legatos misissemus. Neq; enim de Demosthenis eloquētia trophæū erigi potest. Hæc Philippus. Nos uerò, omnino deterior e conditione essemus, si talem uirū cepissemus. Per deos, Archia quid censes? Nunquid ut bouē ad macellū duceremus, an potius eius consilijs de statu Græciæ, ac totius imperij uteremur? Eum enim cum natura cõplectebat propter ipsam reip. gerendę rationē, tum uerò multo magis propter Aristot. testimoniu. Nā is quidē & ad Alexandrū, & ad nos subinde dicere nunquā desistebat: cū tanta esset multitudo eorū qui sua institutiōe usi essent, se neminē unquā ita esse admiratū, tū ob ingenij magnitudinē, tū ob exercitationis cõtinentiā, et grauitatē, & celeritatē, & libertatē oratiōis, & tolerantia. Vos uerò, inquit, putatis eū Eubuli & Phrynonis & Philocratis esse similit̃, & muneribus eum quoq; putatis allidere, hominē qui & patrimoniū in Atheniēses, cum priuatim eos qui eius opē implorant, tum publicē in rempub. cõtulit? Quod si nō successerit, putatis uos ei terrorem inculturos, cui iam olim delibratū est, caput obijcere incertis patrię fortunis? Et indignamini cum uestra facta reprehēdit? Is uerò neq; Atheniensem populum reformidar. An ignoratis, inquit, eum ob beneuolentiā erga patriā uersari in repub. sibi uerò administrationē reipub. philosophię exercitacionē proposuisse? Huiusmodi de causis, o Archia, perquam uoluissem ex eius congressibus audire, tum quid de statu rerū præsentiu sentiret: tum relictis, qui se quouis tēpore nobis ingesserunt, adula toribus, simplicē aliquā ex ingenuo animo audire orationē, & consilij ueritatē spectantis fieri particeps. Atq; etiā eum admonere esset æquū, quā pro ingratisimis Atheniensibus omnē suam uitam in discrimē & pericula cõiecisset, cum licuisset humanioribus & constantiorib. uti amicis. A R. Cetera quidē, o rex, fortasse cõsecutus es: ista uerò frustra dixisses. A deo ad insaniam usq; flagrabat amore Atheniensium. A N. Sic est, Archia. Quid enim dicamus aliud? Sed quomodo mortuus est? A R. Magis etiā rex te admiraturū puto. Nos enim qui spectauimus, ita attoniti & increduli eramus, ut ab ijs qui nō uiderant, nihil differremus. Verūm apparet eum olim de extremo suo die hoc inisse consiliū, idq; apparatus eius declarat. Sedebat intus in edem: nos, superiorū dierum uerba frustra consumpsieramus. A N. Quæ uerò uestra uerba fuerāt? A R. Multa & humana ei offerebā, & clementiā tuā ei pollicebar: quā quidē non admodū expectabā (neq; enim sciebā quo animo esses, sed te uehementer irasci hominī putabā) sed tamē utile id ad persuadendum arbitrabar. A N. Ut uerò accipiebat uestra uerba? neq; me quicquā celes. Nam cum primis me nunc ipsum inter fuisse atq; audiuisse uellē. Tu uerò nihil præmittito. Neq; enim parua res est, generosi uiri mores circa ipsum uitæ finē cognoscere, utrum ne remissus & segnus fuerit, an uerò animū prorsus immotū & erectū cõseruauerit? A R. Nihil ille quidē dissimulabat, adeo ut suauē cū risu, meamq; priorē uitā incensendo, me ineptū tuorū mendaciorū histriōnē esse diceret. A N. Cum igit̃ pollicitationib. fidem nō haberet, nūquid abijciebat animū? A R. Nō: Quod si cetera audieris, nō modò tibi diffusus esse uidebit̃. Sed quādo, rex, dicere iubes: Macedonibus, inquit, neq; religio ulla, neq; inusitata fuerit, Demosthenem ita capere ut Amphipolim, ut Olynthū, ut Oropū. Talia multa dicebat. Nā notarios cõstitui, ut tibi dicta eius conseruarent. Equidē, inquit, Archia, etiā cruciatuū & mortis metu, in cõspectū Antipatri uenire

Demosthenes solum Philippi aduersarius.

non uolens in reip. ad hunc.

Aristotelis testimonium.

Amor patriæ.

Interitus Demosthenis.

uolens in reip. ad hunc, nec sibi consciscabat.

tri uenire nolim. Sed si uerē ista dicitis, multo magis etiā mihi cauendū est, ne ipsam uitā largitionis loco ab Antipatro accepisse: ne ue, quam mihi stationē delegi, Græca deserta, in Macedonicā transeam. Præclarū enim esset, Archia, si mihi uitā Piræus ipse præberet, & trirēmis quā largitus sum, & mœnia, & fossa, meis sumptib. elaborata, & Pandionia tribus, cuius ego ultrò fui ædilis & præbitor: & Solon & Draco, & suggesti libertas, & liber populus, & decreta militaria, & leges trierarchicę, & præclara facta maiorū, & triumphij, & ciuiliū beneuolētia, qui me sæpe coronis ornauit, et copiam Græcorū, quos ego ad hoc usq; tēpus cõseruaui. Quod si uiuendū est misericordiā consecuto, tolerabilis est misericordiā apud domesticos eorū quorū captiuus redemi, aut apud patres, quorum filias elocauit, aut quos in soluēdis collectis adiuui. Verūm si me nō cõseruabit imperiū insularū, & mare: à Neptuno hoc salutē expeto, & ab hac ara, & sacris legibus. Quod si Neptunus fani sui uiolationē prohibere non poterit, neq; Demosthenē Archiæ proderit erubescet: moriar, neq; Antipatro potius q̃ Deo est assentandū. Licuisset mihi Macedones amiciores habere q̃ Atheniēses, & nunc uestre fortunæ esse socii, si cū Callimedonte & Pythea & Demade me coniuuissē. Licuisset enim uel sero mutare ingenium, nisi me filiarū Erechthei & Coudri puduisset. Non igit̃ unā cū fugitiua fortuna fidē mutare uolui. Præclarus enim receptus est, morte sine periculo ullius turpitudinis oppetere. Et nunc Archia nō dede cori ero Athenis, ultrò seruitute amplectēda, & sepultura pulcherrima, libertate proijcienda. Sed æquū est, inquit, te meminisse id, quod est à te in tragœdia præclare dictū: At illa morte iam premente, sedulo cauebat in cadēdo turpitudinē: idq; puella Demosthenes aut honestæ morti uitā indecorā præferat, Xenocratis & Platonis disputationes de animi immortalitate oblitus? Ac acerbiora quædā dicebat in eos, cū incaluisset, qui fortunę prosperitate insolecerēt. Sed quorsum ea nunc à me referri attiner? Tandē me partim orante, partim minitāte, & mollē cantilenā aspera tēpore rāte: Moueret, inquit, istis, si essem Archias. Sed cū Demosthenes sim, ignosce mihi quæso, cum natura mea nō ferat, ut sim ignauus & malus. Tum uerò, tum, ui eum in struebam abstrahere. Quod ubi sensit, apparebat eū deridere. & Deū intuitus: Apparet, inquit, Archiā arma sola & trirēmes & mœnia & exercitus, esse uires et asyla humanis animis existimare, meamq; instructionē cõtēnere, quā non coarguent Illyrij, nec Triballi, nec Macedones, cū sit firmior ligneo illo muro q̃ nos olim Apollo fore dixit inexpugnabiles. Hac ego prouidētia securē gessi rempub., & securē Macedonib. sum aduersatus: neq; mihi curæ fuit Euctemō, nec Aristogiton, nec Pytheas, nec Callimedō, neq; tū Philippus, neq; nūc Archias. His dictis, Ne, inquit, iniice mihi manū. Nam quantū in me quidem erit, sanū non uiolabit̃: & salutato, Deo, ultrò sequar. Ac ego in hac spe eram, & cum ori manū admouisset, nō aliud q̃ adorare putabā. A N. Id uerò quid erat? A R. Post, per quæstiōes ex ancilla cõperimus: olim eum sibi uenenti cõparasse, quo animū ad retinendā libertatē, corporis uinculis solueret. Quū primū uerò limē transijt, me intuitus: Duc sanē hunc ad Antipatrum, Demosthenē aut nō duces. Non ita me, ac adiecturus mihi uidebat̃, eos qui in Marathone occubuerūt. Is uerò nobis ualere iussis, auolauit. Hunc tibi finē, o rex, Demosthenicę oblidionis referre possum. A N. Demosthenis o Archia, et hæc sunt. Pauper: o inuictū animū et beatū: q̃ forte fuit eius ingeniu: quanta in repub. prouidētia: quanta uigilantiā in tuenda fide libertatis: Sed is quidē abiit uicturus in beatorū insulis, heroum sede: aut eas uias ambulaturus, quę in cœlum ducere putantur, genius quisp̃iā futurus in comitatu Liberalis Iouis. Nos uerò corpus Athenas remittamus, pulchrius ei terræ donarium futurum, quā iij qui in Marathone occubuerunt.

Demosthenes uita Antipatro debere non uult.

Oratio ante obitum.

uiris celeberrimis tam ad uirtutē, quam ad scriptorum rerum generis necessaria

VITA DEMOSTHENIS EX PLVTARCHO, Hieronymo Vuolfio interprete.

Qui olympicā equestris certaminis uictoriā Alcibiadis celebravit, siue Euripid. ut pleriq; sentiūt, siue q̃ fuerit alius, Solsi, ait hominī fortunato in primis opus esse celebrī ciuitate, ego uerò eius q̃ uerē fortunatus sit futurus, cuius felicitatis potissima pars statū necessaria

uiris celeberrimis tam ad uirtutē, quam ad scriptorum rerum generis necessaria

pars in ingenio sita est, & morib. nihil interesse censeo, siue ex obscura & humili patria, siue ex deformi & parua matre sit natus. Ridiculum enim fuerit, si quis existimet luidem paruat infulae non magne Cei partem, & Aeginam, quam Atticorum quidam tanquam lemam quandam amouere iubebat à Piræo, histriones praestantes & poetas posse alere: uirum uero suis rebus contentum, & prudentem, & magnanimum nunquam proferre posse. Nam ceteras artes ad quatuor aut gloriam comparatas, probabile sanè est in obscuris et humilibus oppidis marcescere: uirtutem autem, tanquam robustam & opis alienae non egentem plantam, in quouis radices agere solo, si & ingenium bonum, & à labore non abhorrentem animum inuenerit.

Quare neq; nos, si uel prudentia, uel uita integritas in nobis desideratur: culpam paruitati patriae, sed nobismetipsis iure ascribemus. Et uero qui opus historicum componere instituerit, idq; non ex ijs quae in promptu, ac quasi domi suae sunt, sed è peregrinis plerisque & dissipatis apud alios lectionibus coiens: ei reuera opus est primum ac maximè urbe celebri & eleganti, & populosa, ut & librorum omnis generis copiam habeat, & quae à scriptoribus praeterita, memoriae posteritatis cum fide quasi per manus tradita sunt, auribus excipiens, & passim percontans, opus sic absoluat, ne multa & necessaria in eo requiratur. Nos autem, qui paruum incolimus oppidum, & ne minus etiam fiat, libenter in patria nos continemus: cum autem Romae, & in Italia uersati sumus, cum non daretur otium exercendi nos in lingua Romana, propter & publicas functiones, & philosophiae docendae occupationes: serò tandem prouecta aetate, latinis literas attigimus: & res mira quidem illa, sed uera tamen nobis accidit, ut non tam è uerbis res intelligeremus & assequeremur, quam è rebus, pro medicorum nostra peritia, etiam uerba perciperemus. Etli autem elegantiam Romanae dictionis, & celeritatem, & translationes, & concentum, & cetera orationis ornamenta percipere, pulchrum & non iniucundum esse ducimus: eius rei tamen meditatio & exercitatio non est facilis, nisi ijs qui & ocio abundat, & ea sunt aetate, quae ab huiusmodi studio non abhorreat. Quapropter cum in hoc libro, qui de Parallelis (hoc est, rebus Graecorum & Romanorum inter se collatis) quintus est, de Demosthene & Cicerone scribamus: ex actionibus eorum & rebus gestis, quae naturae eorum fuerint, & quae similitudo inter ipsos, considerabimus. Sed orationes inter se comparare, & pronuciare utra sit uerior, aut uehementior, super se debimus. Nam ea plane fuerit, quod dixit Ion, Delphinus in terra uis: quare Cecilius homo in rebus omnibus immodicus, ignorata, comparationem Demosthenis & Ciceronis edere iuueniliter ausus est. Sed, si femetipsum nosse cuiusuis esset, praecipui diuinitus fortasse non uideretur. Demosthenem enim & Ciceronem eundem qui primum finxit genius, multas uideat similitudines eorum ingenij inseruisse, ut honoris libertatisq; studium in republica, in periculis autem & bellis timiditatem: ac multa etiam de rebus fortuitis admisuisset. Nam duos alios oratores posse reperiri non existimo, qui & ex obscuris et paruis, potentes magnique facti sint, & reges ac tyrannos oppugnarint, & filias amiserint, eiectioneq; patria honorifice sint reuocati, & rursum fugerint, & ab hostibus capti, una cum interitu libertatis ciuium, uitam etiam amiserint. Quare si natura & fortuna tanquam artifices certamen instituerent, haud facile futurum sit iudicium, utrum haec moribus, an illa rebus gestis eos similiores effecisset. Dicendum autem est de antiquiore primùm. Demosthenes, Demosthenis pater, uir bonus & honestus fuit, ut narrat Theopompus. Cognominabatur autem gladiatorum faber, quod officinam magnam habebat, & seruos id officij exercentes. Quod uero Aeschines orator dixit de matre eius, natam eam esse Gylonem quodam, qui ob crimen conditionis urbe exularit, & barbara muliere: de eo pronuciare non possumus, uere ne dixerit, an maledicentia studio, & per mēdacium. Relictus autem à patre Demosthenes septennis in opulentia (parum enim uniuersus eius census à quindecim talentis abfuit) à tutoribus iniurijs est affectus: qui alia surripuerunt, alia neglexerunt, adeo ut magistrōs etiā eius mercede fraudarent. Et cum hac de causa uideretur elegantis & ingenio puero conuenientis disciplinae fuisse rudis, tum propter imbecillitatem & teneritatem corporis: quod nec mater eum labores capere patiebatur, neq; paedagogi ad eos adigebant.

Querela de suis incommodis.

Verba de reb. intellecta.

Comparatione Demosthenicae et Ciceroniane eloquentiae respiciat.

Cecilij temeritas.

Scipium nosse. Multae Ciceronis et Demosthenis similitudines

Natura. Fortuna.

Pater.

Mater.

Tutores.

Exercitationes corporis omisso

bant. Erat enim in prima aetate extenuato & morbidò corpore. & probrosum Battali cognomen à pueris corpus eius deridentibus ei factum esse dicitur. Fuit autem is Battalus (ut quidam aiunt) tibicen effoeminatus, cuius perstringendi causa fabellam Antiphanes edidit. Quidam autem Battali, ut poete, qui delicata quaedam & coporatiōibus apta carmina scriberet, meminerunt. Videtur etiam particula corporis quaedam, quae honeste nominari non potest, tum ab Atticis battalus esse dicta. Argas autem, (nam & hoc tributum esse Demostheni cognomen ferunt) aut propter ingenij feritatem & acerbiteriam est appellatus (serpentem enim quidam poetae Argam uocant) aut propter orationem, quae molesta esset auditoribus. Fuit etiam poetae cuiusdam nomen Argas, qui malos & asperos modos faciebat. Atque haec haec erant. Impetum autem & ardorē ad eloquentiae studium, sic in eo excitatum esse ferunt: Cum Callistratus orator causam Oropiam acturus esset apud iudices, expectatio iudicij magna fuit, cum propter oratoris facultatem, qui maxima tum gloria florebat, & propter ipsius rei celebritatem. Demosthenes igitur, cum inter magistrōs & paedagogos conuenisse audiret, se uelle interesse iudicio: precibus & alacritate, suo paedagogo persuasit, ut ab eo ad audiendum adduceretur: qui, cum seruis publicis praetoria aperiētib. familiaris esset, nactus est locum in quo puer occulte sedens, audiret ea quae dicerentur. Cum uero prosperè perorasset Callistratus, & in magna esset admiratione: tum illius gloriam praecalam duxit, quem deduci à multitudine, & cuius felicitatem praedicari uideret: tum multo magis eloquentiae uim est admiratus, omnia uiuere & manifestare solite. Quare omisis ceteris discipulis, & puerilibus exercitationibus, ipse sese exercebat & declamabat, tantam quam & ipse futurus orator. Uisus autem est Isaeo eloquentiae magistro (quanquam tum Isocrates docebat) siue quod, ut quidam aiunt, statim Isocrati mercedem pendere non posset decem minas, propter orbitatem: siue quod Isaei dictione, ut acriorem & callidiorē ad causas agendas, praeferebat. Hermippus autē ait, se in commentarios incerti auctoris incidisse, in quibus scriptum esset, Demosthenem Platone preceptore esse usum, & ex ea re multum profecisse in eloquentia. Meminit & Ctesibij, dicens, Demosthenem à Callia Syracusio, & quibusdam alijs artes Isocratis & Alcidasantis clam acceptas, perdidicisse. Quum primū igitur adoleuit, actionem in tutores instituit, & scribere aduersus eos, effugia multa quaritantes, & iterandi iudicij ratione comminifcentes, orationes cepit. Sic assiduitate studij (ut Thucydides loquitur) exercitatus, quanquam non sine periculo, nec per ignauiam, tandem uictoriam esse adeptus: tamen uix per exiguam patrimonij partem recuperare potuit: sed ad dicendi audaciam consuetudine latius confirmatus, gustataq; forensium certaminum & oratoriae facultatis dulcedine ac gloria, prodire in medium, & rempublicam capessere instituit. & quem admodum Orchomenium Laomedontem ferunt, cum ad corrigendum splenis quoddam uitium, longioribus cursibus iussu medicorum uiteretur, eum sibi habitum exercitatione illa comparasse, ut in curriculum de coronis certaret, atque in summum cursorem euaderet: sic & Demostheni usu uenit, ut cum ad rei suae familiaris detrimentum sarcinda in forum uenisset, eaq; re dicendi facultatem & uim adeptus esset, in ciuilibus tanquam coronarijs certaminibus, princeps ciuium pro tribunali decertantium haberetur. Verum quum primū ad populum uerba faceret, tumultu excipiebatur & deridebatur ob insolentiam sermonis, quae & confusas habere circumductiones, & argumentis acerbè nimium, & ad fastidium usq; contorta uidebatur. Huc accedebat, uocis quaedam, ut uidetur, imbecillitas, & linguae obscuritas, & interruptio spiritus, quae sensum orationis conturbabat, propter diuulsionem circumductionū. Tandem cum omisso populo eger animo in Piræo obambularet, Eunomus Thirasius, homo admodum prouecta aetatis, eum cōspicatus, obfurgauit, quod cum eius oratio ad Pericleam proximè accederet, ipse sibi ob ignauitiam & mollitiem deesset, qui nec turbas audacter sustineret, necq; corpus ad certamina compararet, sed delicij obsolescere pateretur. Rursum aliquando aiunt, cum excidisset, domumq; iret obuoluto capite, ac grauiter ferens, Satyrum histrionem familiarē eius eum affectatum, & cum eo congressum esse: Demosthenem autem apud eum quiritante;

In pueritia tenuis ualendo.

Battali cognomen.

Argae cognomen.

Occasio studij eloquentiae. Callistratus.

Magistri, Isaeus, Isocrates.

Plato.

Artes Isocratis & Alcidasantis.

Actiones tutoriae.

Laomedon Orchomenius.

Conciones prima Demosthenis.

Ab Eunomo & Satyro confirmatus Demosthenes.

quiritante, se, cum omnium oratorum laboriosissimus esset, ac propemodum corporis uigorem in ea re consumpsisset, nullam habere gratiam apud populum, sed homines gulosos, nautas, & indoctos audiri, & obtinere suggestum: se uero despici. Verum, inquit Satyrus, dicis, Demosthenes. Sed ego causæ celeriter medebor, si mihi sententiam aliquam Euripidis, aut Sophoclis uolueris pronunciare. Quod tum fecisset Demosthenes, Satyrum repetisse eandem sententiam, & sic formasse, atque eo uultu & gestu pronunciaſſe, ut alia profus esse Demostheni uideretur. Postquam igitur persuasum ei fuit, quantum orationi ex actione ornamentis & gratiæ accederet: eum parui, ac nihili potius duxisse exercitationem eius, qui pronunciationem, & gestum uerborum negligeret. Atque ex eo subterraneum conclave, in quo se exercebat, ædificasse, quod nostra etiamnum ætate extabat: eo'que quotidie descendente, & actionem formasse, & uocem exercuisse: sæpe etiam menses duos, aut tres continuos coniunxisse, rafa altera parte capitis, ea gratia, ne, tametsi omnino uellet, egredi præ uerecundia liceret. Quin & e congressibus aliorum, & sermonibus, & negocijs; argumenta & occasiones studij petebat. Domum enim reuersus, statim in conclave suum descendebat: & cum ipsa negocia ordine recenserebat, tum eorundem * defensionem. Atque etiam orationes quas audierat, animo complectens, in sententias & circumductiones redigebat, & omni ratione corrigere, nouo'que & alio genere sermonis explicare nitabatur, tum ea quæ ad ipsum alius, tum quæ ad alium ipse dixisset. His rebus factum est, ut non ingeniosus esse putaretur, sed eloquentia & ui labore comparata uti putaretur. Et eius rei magnum signum esse uidebatur, quod non temerè quicquam Demosthenem ex tempore dicentem audisset: sed cum sæpe in concione federet, & à populo nominatim citaretur, non prodisse, nisi meditata, & ad eam rem paratus esset. Quare cum alij multi populares oratores eum deridebant, tum Pytheas lucernam olere, per derisum dicebat, eius enthymemata. Et huic quidem acerbè respondit Demosthenes: Non, inquit, earundem tibi & mihi rerum conscia est lucerna. Apud alios autem non profus negabat, sed se neque de scripto, neque sine scripto profus dicere fatebatur. Atque etiam eum popularem hominem esse pronunciauit, qui ad dicendum meditaretur. Eam enim colendi populi esse præparationem. Negligere autem, ut acceptura esset orationem multitudo, paucorum esse potentia studiosi, qui cogere potius, quam persuadere uellet. Illud etiam signum esse putant, quam ab extemporalis dictione abhorruerit, quod ei populi aduersa occlamatione debilitato, sæpe Demades subito sit suffragatus, ipse autem Demadi dicitur, dicat aliquis, Aeschines hominem admirabili ad dicendum audacia, uocabatur? Quomodo Pythoni Byzantio se iactanti, & magno impetu in Athenienses inuehenti, solus respondit? Aut quo pacto, cum Lamachus Mithenæus laudationem scripsisset Philippi & Alexandri regum, quæ multa in Thebanos & Olynthios maledicta contineret, eam'que Olympiæ recitaret, insurrexit: & cum percussisset, atque ex historijs demonstrasset, quam præclare se Thebani & Chalcidenses erga Græciam gessissent, & contra, quantis malis assentatores Macedonum, causas præbuisent: ita commouit eos qui aderant, ut rethor ille tumultu perterritus, e celebritate se subduceret. Enimuerò uidetur hic uir cætera quidem Periclis instituta, sibi aliena iudicasse: habitum autem & conformationē eius, & neque celeriter, neque de re qualibet quicquid in buccam uenisset dicendi consuetudinem, ut qui his rebus magnus euasisset, æmulando atque imitando, * neque profus aspernatus extempore dicendi gloriam, neque, uolens quidem, subinde fortunæ commississe facultatem suam. Nam audaciam & fiduciam maiorem dictæ ab eo quam scriptæ orationes habuerunt, si qua fides habenda est Eratostheni & Demetrio Phalereo & Comicis, quorum Eratosthenes cum sæpe ait in dicendo esse quasi furore percitum: Phalereus autem, iurandum

irandum illud uersu constans, eum aliquando iurasse ad populum, tanquam numine afflatum,

Iusurandiam bicum.

μα γὰρ ὁ μαρτυρῶν, μαρτυρῶν, μαρτυρῶν.

Testor terram, testor fontes, testor fluuios, testor riuos. Comitorum autem alius eum uocat *ἑσπεροειδῆσαν*, quasi dicas, fasciculos sarmentorum uolutantem. Alius irridens, ut * uentem contrapósito: Sic, inquit; recepit, quemadmodum capít. Libuit enim Demostheni uerbum hoc * extrinsecus assumere. Nisi fortassis Antiphanes in his etiam orationem de Haloneso irrisit, cuius Demosthenes autor fuit Atheniensibus, non accipiendæ à Philippo, sed recipiendæ. Verum Demadem omnes fatebantur, si suo ingenio ueretur, inuictum esse, & extemporalis facultate meditationes & apparatus Demosthenicos superare. Sed Aristo Chius, Theophrasti etiam sententiam quamdam de his oratoribus retulit, qui rogatus, qualis ei Demosthenes orator uideretur? dixit, Dignus urbe: qualis Demades? urbe superior. Is idem philosophus, Polyeuctum narrat Sphettium, uirum Athenis eo tempore uersantem in Republica, pronunciaſſe, Summum oratorem esse Demosthenem: Phocionem autem maxima dicendi uí præditum, qui paucis uerbis multos sensus complecteretur. Atque ipsum etiam Demosthenem ferunt, quoties ei contraditurus Phocio suggestum conscenderet, ad familiares dicere solitum,

ἑσπεροειδῆσαν, ἑσπεροειδῆσαν, ἑσπεροειδῆσαν.

Demadis ingenium.

Theophrasti de Demosth. & Demade iudicium.

Polyeucti de Demostheno sententia, et Phocione.

Orationis gladius insurgit meæ.

Atque incertum est, utrum Demosthenes de oratione uiri, an de uita & autoritate ita fenserit, plurimis & prolis circumductionibus unum uerbum & nuntum hominis, cui fides habetur, plus ualere existimans. Ad incommoda corporis corrigenda, talē adhibuit exercitationem, ut Demetrius Phalereus narrat, qui se id ex ipso Demosthene iam fene audisse dicit: Obscuritatem & balbutiem linguæ euicisse, & distinxisse, calculis in os indendis, & orationibus interim recitandis. Vocem autem in cursibus exercuisse, & arduorum locorum ascensu inter differendum: & sermones aliquos, aut uersus, increbrescente anheliu protulisse. Fuisse item magnum ei domi speculum, & ad id e regione stantem, se declamationes absoluisse. Ferunt, quum quidam eum accessisset, patrocinium eius petens, & commemorans, ut à quodam plagas accepisset: At tibi, dixisse Demosthenem, eorum quæ dicis, nihil accidit. Cum autem homo uoce contentiore diceret, & clamaret: Mihi uerò, Demosthenes, nihil accidit? Nunc equidem, inquit, uocem audio hominis affecti iniurijs, & male tractati. Tantum ad fidem faciendam ualere putabat, in dicendo, contentionem & actionem. Ac uulgo quidem mirum in modum eius actio probabatur: Eruditi autem humilem putabant eius gestum, & degenerem, & mollem: quod & Demetrius Phalereus sentit. Aelionem autem, ait Hermippus, interrogatum de antiquis, & sui temporis oratoribus, dixisse: Si quis illos audiisset, admiraturum fuisse, modestè & magnificè cum populo differentes: sed Demosthenis orationes, si legantur, multum instructu & apparatu antecellere. Et si autem scriptas eius orationes plenas esse seueritatis & acrimoniæ, sic in promptu est, ut dicere sit superuacaneum: facietis tamen etiam, in congressibus, per tempus usus est. Cum enim dixisset Demades, Me Demosthenes, sus Mineruam: Ista, inquit, Minerua nuper in Colyto, in adulterio deprehensa est. Ad furem autem qui *χαλμοίς*, id est Aereus uocabatur, quum & ipse in eius uigilias & nocturnas scriptiones aliquid dicere conaretur: Scio, inquit, meam lucernam molestam tibi esse. Vos autem, Athenienses, ne miremini ea furta quæ facta sunt: quum fures aereos, parietes luteos habeamus. Sed de his, quamquam plura dicere possemus, hic desinemus. Cæteri autem mores eius, & ingenium, ex eius actionibus

Incommoda natura quo pacto emendata à Demosthene.

Laesi signi oratio.

Actio Demosthenica inferior, oratio superior ueteribus.

Facetie Demosthenis. In Demadem.

In Aereum.

Pronunciatio uis uis.

Exercitationes mirabiles.

* ἀπολογία.

Diligentior quam ingeniosior.

Demosthenes meditationis quam extemporalis studior.

Scomma Pythæ.

Aeschines.

Pythæon.

Lamachus.

Demosthenes Periclis exemplo cautus magis quam timidus aut tardus.

* δὲ πῶς προσηλαθεῖν τὴν ἐν τῷ αὐτῷ δίσκῳ.

Oratio Demosthenis liberima.

actionibus & rebus gestis spectari debent. Ad Rempublicam igitur accessit, Phocensi bello conflato, ut ipse ait, & ex Philippicis orationibus consi-
ci potest: quarum alia Phocensibus iam deletis, habitae sunt, antiquissimae
autem res ei bello maximè vicinas attingunt. Apparet eum etiam oratio-
nem in Midiam habere instituisse, cum annos duos & triginta esset natus, nec
dum autoritatem & potentiam in Republica obtineret. eius que rei metus fu-
isse in causa potissimum videtur, ut accepta pecunia, susceptam cum homine si-
multatem deponeret:

Festius nec enim fuit, aut homo peccatore blando,

Sed uehemens, & in persequendis inimicitijs acerrimus. Sed quum uideret
non esse leue, nec suarum uirium opus, hominem & opibus & eloquentia & a-
micis probè munitum, Midiam expugnare: cessit ijs, qui pro eo deprecaban-
tur. Nam ter mille drachmae per se, mea quidem opinione, Demosthenis re-
tundere acerbiter non potuissent, si quam spem habuissent, facultatem que
uictoriae. Nactus autem praeclearum administrationis suae fundamentum, de-
fensionem Graecorum, & de ea pro dignitate contendere solitus, celeriter glo-
riam reperit: & ob eloquentiam, dicendi que libertatem ita illustis factus est,
ut & Graeciae admirationi esset, & à Rege Persarum coleretur, & inter Rei-
publicae gubernatores neminis apud Philippum ratio maior haberetur: & e-
ius etiam inimici faterentur, sibi cum homine magna auctoritatis certamen
esse. Nam & Aeschines, & Hyperides, in accusando talia de eo quaedam di-
xerunt. Quare nescio quid in mentem Theopompo uenerit, ut diceret,
cum fuisse hominem ingenio leui, qui nec hominibus iisdem, nec rebus diu-
tius posset insistere, cum res ipsa docuerit, quam partem, quem que ordinem
rerum ab initio sibi delegit in Republica, eum ad finem usque retinuisse: ne-
que uitae dumtaxat rationem non mutasse, sed uitam etiam, ne mutanda es-
set, proiecisse. Neque enim, ut Demades in excusanda mutatione gestae
Reipublicae dicebat, se sibi quidem ipsi saepe dixisse contraria, Reipublicae
autem nunquam. Neque, ut Melanopus: qui, cum Callistrato aduersaretur,
& ab eo saepe ab instituto pecunia deduceretur, ad populum dicere solebat:
Homo sanè inimicus est, sed publica uincat utilitas. Neque, ut Nicodemus
Messenius, qui, cum antè Cassandro studuisset, ac post, mutato animo,
Demetrij partes defenderet, negabat se sibi non constare. Semper enim ex-
pedire, ijs obedire, qui rerum potirentur: Non, inquam, sic possumus dice-
re de Demosthene, eum uel exorbitasse, uel seu uocem, seu actionem inflex-
isse, quum in una & immutabili descriptione Reipublicae eundem in rebus
gerendis ordinem seruare nunquam destiterit. Panætius autem philosophus
sic ait: Maximam orationum eius partem esse scriptam, ut honestatem per
se dicat esse expetendam, ut orationem de Corona, ut Aristocrateam, ut Le-
ptinianam de immunitatibus, ut Philippicas: in quibus omnibus non iucun-
dissima, aut facilima, aut utilissima proponit ciuibus, sed multis in locis tutas
rationes & salutem honestati postponendam esse putat, & decoro. Itaque
si ad argumentorum, quae tractauit, praestantiam, & orationis generositatem,
bellica etiam fortitudo accessisset, & in rebus gerendis abstinentia: non in
Meroclis, & Polyucti, & Hyperidis numero habendus esset, oratorum: sed
inter superiores, Cimonem, & Thucydidem, & Periclem merito referendus.
Ex ijs certè qui eum secuti sunt, Phocion, etsi non laudatam Reipublicae ge-
rendae rationem tuebatur, cum Macedonibus studere uideretur, tamen ob
fortitudinem & iusticiam, nihilo uir deterior habitus est, quam Ephialtes, &
Aristides, & Cimon. Demosthenes autem, cum non esset in armis magnae
fidei, ut ait Demetrius: neque prorsus contra largitiones munitus, sed auro
quidem

Oratio Midia-
na.

Gloria & auto-
ritas.

Theopompi ca-
lumnia de leuita-
te Demosthenis.

Altorum incon-
stantia,
Demades.

Melanopus.

Nicodemus.

Demosthenis co-
stantia.

Panætius philo-
sophicus esse te-
statur Demosthe-
nis orationes.

Abstinentia &
bellica fortitudo
in Demosthene
desiderata.

Phocion.

Largitioes Pers-
icae.

quidem Philippico & Macedonico inexpugnabilis: ei iterò, quod Suis &
Ecbatanis deferebatur, non inaccessus, ac eo potius obrutus: egregius sanè
laudator fuit praestantiae maiorum, sed imitator non perinde strenuus. Nam
sui quidem temporis oratoribus (Phocionem tamen excipio) etiam uita prae-
stitit. Apparet item, cum summa cum libertate orationes ad populum ha-
buisse, & uulgi cupiditatibus aduersatum esse, & delicta eorum acriter in se-
ctatum, id quod ex orationibus perspicitur. Refert item Theopompus,
cum aliquando ad quendam accusandum delectus, refragaretur, eum tumul-
tuante populo surrexisse, ac dixisse: Vos, Athenienses, consiliarium me ha-
bebitis, tamen non uoletis: calumniatorem, nec si uoletis. In illo etiam facto
contra Antiphontem ita se gessit, ut praestantem in optimatum Republica
uirum decet: quem à concione dimissum, comprehendit, & ad senatum A-
reopagiticum perduxit, contempta indignatione populi: & ostendit, eum
Philippo esse pollicitum, se naualia incensurum. Is igitur homo senatui tra-
ditus, interfectus est. Accusauit & sacrificulam Theoridem, ut quae tum a-
lia scelera faceret, tum seruos imposturam facere doceret: eam que capitis
condemnatam interfecit. Dicitur etiam orationem in Timotheum ducem, in
qua usus Apollodorus, hominem aris alieni reum peregit, scripsisse Demo-
sthenes Apollodoro: quemadmodum etiam illas aduersus Phormionem &
Stephanum, ob quas non iniuria male audijt. Nam & Phormio contra A-
pollodorum certabat oratione Demosthenis: planè haud aliter quam si ex e-
adem officina pugiones uenderet aduersarijs, quibus sese inuicem confoderent.
E publicis autem orationibus, Androtioniana, & Timocratea, & Aristocrate-
a scriptae sunt alijs, antequam accessisset ad Rempublicam. Illas enim ora-
tiones anno atatis uicesimo septimo, aut uicesimo octauo edidisse uidetur.
Causam Aristogitonianam ipse egit, & Leptineam de immunitatibus, pro-
pter Chabriae filium Ctesippum, ut ipse ait: sed, ut alij dicunt, propterea
quod matrem eius ambiebat. Eam tamen non duxit, sed aliam quandam Sa-
miam habuit in matrimonio: ut Demetrius Magnes refert, in opere de Sy-
nonymis. Oratio falsaë legationis in Aeschinem, haud constat an sit habi-
ta: quamquam Idomeneus ait, Aeschinem triginta dumtaxat suffragijs superio-
rem, euasisse. Sed aliter uidetur habere rei ueritas, si è scriptis utriusque de
Corona orationibus coniectura capienda est. Neuter enim eorum aperte at-
que rotundè illius controuersiae ita meminit, ut quae in iudicium sit deducta.
Sed haec alijs potius disceptanda erunt. Demosthenis autem ratio in Repu-
blica manifesta fuit, etiam durante adhuc pace. Nihil enim quod à Mace-
done gerebatur, non reprehendebat, sed singulis in rebus turbabat Athe-
nienses, & contra hominem inflammabat. Quare & apud Philippum pluri-
ma de eo uerba fiebant: & quum inter decem legatos in Macedoniam ue-
nisset, etsi omnes audiuit Philippus, summo tamen studio Demosthenis o-
rationi contradixit: sed in ceteris honoribus, & humanitatis officijs non eun-
dem sese erga eum praebuit, sed Aeschinem & Philocratem sibi magis con-
ciliauit. Quare, quum hi Philippum laudarent, ut & eloquentissimum, &
formosissimum, atque etiam mehercule egregium combibonem: inuidia
compulsus, eas laudes exagitaui: ac primam rhetoris, alteram mulieris, po-
stremam spongiae, regis autem nullam esse dixit. Cum autem res iam ad bel-
lum spectarent, quod nec Philippus quiescere poterat, & Athenienses à De-
mosthene excitabantur, primum eos in Euboeam concitauit, quae à tyrannis Phi-
lippo subiecta erat, eoque traiecit ex senatusconsulto Demosthenis, Macedo-
nes expulerunt. Deinde Byzantijs opem tulit, & Perinthijs, qui bello à Mace-
done periebantur: & populo persuasit, ut, omissis inimicitijs, & abiecta deli-
ctorum, quae utrique in sociali bello admisisent, memoria, copias eis mit-
teret,

Integritas & li-
bertas.

Magnanimi di-
ctum.
Antiphontis sup-
plicium.

Theoris sacrifi-
cula.
In Timotheum.
Pro Phormione.
In Stephanum.

Androtioniana.
Timocratea.
Aristocratea.
Aristogitoniana.
Leptinea.

Oratio falsaë le-
gationis.

Demosthenes
Macedonum ad-
uersarius.

Trisio laudum
Philippi.

Euboea.

Byzantijs.
Perinthijs.

Concitatō Graeciae in Philippū teret, à quibus conseruati sunt. Deinde legationibus obeundis, & appellandis Graecis, & concitandis, eos ferè omnes, paucis exceptis, eò perduxit, ut contra Philippum conspirarent, ita uti exercitus colligeretur peditum quindecim millium, & equitum bis mille, absque urbanis copijs: & pecunia & stipendia peregrinis militibus alacriter conferrentur. Quo tempore, Theophrastus autor est, quum socij iuberent tributa desiniri, Crobylum magistra- tum dixisse: Bellum demensò non pasci. Excitata Graecia expectatione futurorum, & nationibus atque urbibus conspirantibus, Eubœensibus, Achæis, Corinthijs, Megarensibus, Leucadijs, Corcyrajs, maximum Demostheni certamen restabat, Thebanos ad belli societatem adducendi, qui & agrum Atticæ finitimum, & iustas copias haberent, & eo tempore militaris rei gloria maximè inter Graecos florerent. Neque uerò facile erat, recentibus adhuc beneficijs in Phocensi bello à Philippo cicuratos, ad defectionem impellere Thebanos: praesertim quum propter controuersias uicini agrj, subinde bellicæ inter urbes dissensiones excitarentur. Sed tamen, postquam Philippus Amphissensi successu elatus, in Elateam subito fecit impetum, & Phocidem occupauit: perterritis Atheniensibus, & audente nemine suggestum condescendere: nec habente quid dicendum esset, in silentio & inopia consilij: progressus solus Demosthenes, autor fuit coniungendi cum Thebanis. Et quum cæteris in rebus confirmasset, atque, ut solebat, in spem erexisset populum, legatus unà cum alijs Thebas missus est. Misit & Philippus, ut Marsyas ait, Amyntam & Clearchum Macedones, ac Daochum * & Thrasydæum Thessalos, qui contradicerent. Ac utilitatis quidem ratio non latebat Thebanos, sed ob oculos quisque habebat belli clades, quum recens accepta Phocensia uulnera nondum conuassent. sed oratoris uis, ut Theopompus ait, extimulans eorum animos, & laudis studium inflammans, tenebris inuoluit cætera omnia, ut & rationem, & metum, & beneficij memoriam exanimis eijcerent, oratione ad honesti studium, quasi diuino quodam afflatu concitati. Id autem oratoris facinus ita magnum & splendidum extitit, ut & Philippus statim caduceatoribus missis pacem peteret, & Graecia erecta esset, & expectatione futurorum ipsa etiam concitaretur, neque duces solum Demostheni parerent, mandata que eius exequerentur, sed & Bœotorum principes, atque uniuersæ Thebanorum conciones eo tempore non minus quàm Atheniensium, à Demosthene regerentur: cum utrisque charus esset, & auctoritate ualeret, non iniuria, neque præter meritum, ut Theopompus pronunciat, sed omnino ita uti decebat. Sed casus quispiam fatalis, ut apparet, in conuersione rerum, qui illius temporis termino Graeciæ libertatem concluserat, conatibus eius aduersabatur: multa item futurae cladis omnia extabant, atq; inter cætera terribilia oracula à Pythia edebantur, & antiqua uaticinatio è Sibyllinis libris cantabatur,

Aeris alta ferar per nubila ceu Iouis ales,
Ne Thermodontis iudeam lacrymabile bellum,
Flet uictus, sed uictorem uictoria perdit.

Thermodon. Thermodontem autem, ferunt riuulum esse apud nos Charoneæ, qui in Cephisum influit. Nos uerò, nullum scimus flumen, quod hac ætate sic nominetur: sed eum qui Hæmon nunc dicitur, tunc appellatum fuisse Thermodontem, qui Herculanum sanum præterlabitur, ubi castrametati fuerunt Graeci, conspiciamus: facta que pugna, sanguine (quod æqua Graeci dicunt) & cadaueribus oppletum fluuium, mutato nomine, sic esse appellatum. Duris autem, negat esse Thermodontem fluuium: sed cum quidam tabernaculum erecturi, circum foderent, eos paruum reperisse lapideam statuam, Thermodontis inscriptione, qui Amazonem uulneratam uulnis

tam uulnis gestaret. Hac de re etiam aliud oraculum, in hanc sententiam cantatum memorant,

Corue mane Thermodontis miserabile bellum,
Tunc humana tibi caro pinguis fereula præbet.

Sed hæc quo pacto se habeant, difficile est arbitrari. Demosthenes autem Graecorum armis fretus, & robore & alacritate tot uirorum hostes prouocantium elatus atque illustris, nec oraculorum haberi rationem, nec uaticinationes ardiri passus esse dicitur: sed & Pythiam, ut Philippi studiosam, suspectam habuisse, ac tum Thebanos Epaminondæ, tum Athenienses Periclis commonefuisse, qui talia ignauitæ prætexi existimantes, rationibus usi fuerint. Et hæc nus quidem uir strenuus fuit, sed in pugna nullo præclaro, aut uerbis suis consentiente facinore edito, relictis ordinibus, turpissimè fugit, atque armis abiectis: nec inscriptionem clypei, ut Pytheas aiebat, ueritus, in quo aureis literis exculprum erat, Quod felix faustum que sit. Ac statim quidem Philippus ob uictoriam læticia exultans, per ebrietatem ad cadauera comestatum iuit, principium que senatusconsulti Demosthenici cecinit, redactum in pedes metricos cum suppositione: Demosthenes Demosthenis F. Præaniensis reulit. Factus autem sobrius, cum periculi, quo circumuentus fuerat, magnitudinem animo perpenderet, horrebat eloquentiam & uim oratoris, à quo in parua unius diei parte discrimen adire principatus & capitis coactus esset. Penetrarat etiam eius autoritas usque ad regem Persarum, adeò ut literis ad satrapas missis, pecuniam Demostheni dare, & eum potissimum inter Graecos colere iuberet, ut qui retrahere posset, ac Graecis tumultibus detinere Macedonem. Et hæc quidem Alexander post deprehendit, Sardibus literis quibusdam Demosthenis repertis: & scriptura regionum ducum, significante magnitudinem datæ ei pecuniæ. Tum autem, quum eam Graeci cladem accepissent, alij oratores aduersæ factionis in Republica, Demostheni insultabant, rationibus postulandis, & accusationibus uexantes. Populus autem ijs criminibus eum non tantum absoluebat, sed & constanter honorabat, & rursus ut bonum ciuem, ad rempublicam capefendam inuitabat. Itaque ossibus è Charonea allatis, & sepeliendis, laudationem hominum ei mandauit: non humiliter, neque ignauiter euentum ferens, ut scribit, & tragicè uociferatur Theopompus: sed honorando & ornando maximè consiliario, declarans, se non poenitere consiliorum. Ac orationem quidem Demosthenes habuit, sed decretis non semetipsum, sed per uices quemque amicorum ascripsit, fatum suum atque fortunam, ut inauspicatam & ominosam uitans, donec fiduciam recepit Philippo mortuo. Perijt is autem, neque diu post Charonensem felicitatem uixit: id que uidetur oraculum ultimo uersu prædixisse:

Flet uictus, sed uictorem uictoria perdit.

Ac obitum quidem Philippi clam cognouit Demosthenes: sed cum occipere uellet Athenienses, ut ad securura negocia essent alacriores: prodijt hilaris in senatum, quasi uidisset somnium, à quo magnum quoddam bonum expectaret euenturum Atheniensibus. Neque multo post aderant, qui Philippi nunciarent interitum. Statim igitur sacra faciunt, ob lætum nuncium, & coronam Pausaniæ decernunt: & Demosthenes splendida ueste prodit corona insignis, septimo ante die filia eius defuncta, ut Aeschines ait: qui hac de causa ei maledicit, & odium liberorum obijcit, cum ipse sit mollis & degener, si luctum & lamentationes manuerit pijsq; animi signa esse putat, & tales casus ferre leniter & æquo animo improbat. Ego uerò, an decuerit Athenienses, ob mortem Regis, qui secundis suis rebus eos in calamitate tam mansuete humaniter que tractarat, coronas gestare, atque etiam sacrificare, non pronuncio. Præterquam enim quòd inuidiosum, minimè etiam generosi est animi, uiuenti honores & ciuitatem decernere: eoq; ab alio interfecto, læticiam non ferre moderatè, sed infultare cadaueri,

Demosthenes oracula negligit.

Frigida bello dextera.

Philippi exultatio & moderatio.

Persicæ largitiones.

Demosthenes etiam post cladem acceptus populo.

Eumbris oratio.

Demosthenis cautio.

Philippi obitus.

Fidum Demosthenis somnium.

Exultatio Atheniensium.

Reprehensio Atheniensium cum excusatione Demosthenis.

cadaveri, & triumphare, perinde ac si ipsi rem fortiter gessissent. Sed quod domesticum casum & lacrymas & lamentationes mulieribus reliquit Demosthenes, atque ea egit quæ è republica esse putabat, laudo, et ciuilibus ac uirilibus animi esse puto, semper rem publicam spectantem, casusque domesticos & negocia posthabentem: rei publicæ multo magis ueri dignitatē, quam histrionēs faciūt, qui regū & tyrannorū personas representāt: quos uidemus nec plorare, nec ridere, ut ipsi uolūt: sed, ut actio postulat, pro ratione argumenti. Præterea si non committendum est, ut calamitosus sine ulla consolatione malo suo conflitetur: sed & uerbis leuādus est dolor, & animus ad iucundiores cogitationes traducēdus, ut eos qui ex oculis laborāt, à splendēdis et solidis ad uirides & molles colores uisum conuertere iubent: unde cōsolatio melior petetur, quam si quis in patriæ calamitatibus, communia mala cum domesticis contemperet, atque ita deteriora melioribus obscuret? Atque ad hæc dicenda est commoti sumus, quod multos uidimus frangi uerbis Aeschinīs, atque effremmari ad commiserationem. Verbes autem rursus, Demosthene concitante, sese coniūgebant. Ac Thebanī aggressi præsidium Macedonicum, multos sustulerunt, quum eis Demosthenes arma comparasset, & Athenienses ut opem eis in bello laturi se parabant, & pro suggesto regnabat Demosthenes, & ad Asianos regis Persarum satrapas scribebat, atque inde bellū Alexandro concitabat, quem & puerum & Margiten nominabat. Sed cum, regno domi constituto, ipse cum exercitu Bœotiam ingressus esset: tum Atheniensium resecta est audacia, tum restinctus ardor Demosthenis, tū Thebanī ab his deserti, suo Marte commisso prælio, urbem amiserunt. Athenienses igitur magnis terroribus circumuenti, Demosthenem unā cum alijs ad Alexandrum, legatum miserunt. Sed is regis iram ueritus, è Cithærone retrō celsit, omīssa legatione. Statim autem Alexander missis legatis, decem, ut Idomeneus & Duris: octo ex magistratibus, ut plurimi & probatissimi referunt, dedi sibi postulauit, hos nimirum: Demosthenem, Polyæctum, Ephialtem, Lycurgum, Myroclum, Damonem, Callisthenem, Charidemum. Atque eo tempore Demosthenes fabulā de ouibus recēdit, eas lupis canes deditisse: se quidem & suos canibus pro populo propugnantibus, comparans: Alexandrum autem *κύβελον*, hoc est, lupum solitariū appellans. Præterea mercatores, inquit, uidemus, cum specimen in patella circumferunt, paucis granis multum frumētū uendere: sic non animaduertitis uos, dum nos deditis, uosmetipsos omnes unā dedere. Hæc Aristobulus Cassandrensis commemorat. Deliberantibus autem Atheniensibus, Demades acceptis quinque talētis ab hominibus, pollicitus est se legationē obiturum, & deprecaturum apud regem pro eis, siue eius amicitia fretus, siue sperans se eum iam saturum reperturū, tanquam leonem caede satiatum. Persuasit ei certe Demades, & uiros illos excusauit, & rem publicam reconciliauit. Digressō Alexandro, magni erant isti: Demosthenes autem obsecurus & humilis. Cum autem Agis Spartanus se commouisset, rursus paululum & ipse se cōmouit: ac postea quieuit, cū nec Athenienses cōsurrexissent, & Agis cecidisset, & Lacedæmoniorū uires fractæ essent. Sub id tēpus etiā in forū deducta est actio in Ctesiphontē de Corona, scripta quidē Chæronide prætorē paulo ante cladē Chæroniensem, sed decennio post diiudicata, sub Aristophonte: quæ fuit ita celebris, ut nulla causa publica, tū ob gloriā oratorū, tum ob iudicium generositate, qui Demosthenis exagitoribus, tū potētissimis, ut Macedonum studiosis, suffragia damnando Demosthenem non condonarunt: sed eum ita splendēdē absoluerunt, ut Aeschines quintam suffragiorum partem non ferret. Is igitur statim ex urbe se proripuit, & uitam Rhodi atque in Ionīa docēdo exegit. Non multo autem post fugam cœpit Harpalus ab Alexandro, & Athenas uenit, tum quod ob luxum res suas male se habere erat conscius, tum quod Alexandrum iam sæuentem in amicos metuebat. Quum autem ad populū confugisset, unaque cum pecunijs & nauibus sese dederet: ceteri oratores statim in diuitias coniectis oculis, eum adiutabant, & consuadebant Atheniensibus, supplicem & recipiendum esse, & conferuandum. Demosthenes autem principiō auctor erat repellendi Harpali: & cauere iubebat, ne urbem in bellum conijcerent, nulla necessaria, & iniusta de causa. Paucis diebus post, cum pecuniæ perquirerentur, atque Harpalus eum uidisset

delectari regio calice, & calaturam atque formam considerare: iussit eum, sublato calice, pondus auri aestimare. Admirante autē Demosthene grauitatem, & sciscitante quantum pēderet: Harpalus cum risu, Tibi, inquit, talēta uiginti pēder. & cum primū nox facta esset, milit ei calicem cum uiginti talentis. Peritus scilicet fuit Harpalus uultu hominis auri cupidi cognoscendi, atque ex oculorum motu & nutu, ingenium indagandi. Neque enim restitit Demosthenes, sed iustus largitione, non aliter quam si præsidium ei esset impositum, in partes Harpali concessit: ac postridie bene ac probe lana & uittis obuoluto collo, in concionem prodijt: ac populo iubente surge re & dicere, innuit: sibi uocem esse intercisam. At homines faceti, non iungina, sed argentangina correptum esse noctu oratorem, dicebāt. Post. cum uniuersus populus corruprelam animaduertisset, & eum se defensurum audire nollet, sed & indignaretur, & tumultuaretur: quidam surrexit, eumque derisit, his uerbis: No audietis, Athenienses, eum qui calicem habet? Tum igitur ex urbe ablegarunt Harpalum, ac ueritatem, ne ratio eius pecuniæ a se reposeretur, quam oratores diripiissent, strenuē inquit siuerunt, & ades ingressi, indagarunt, excepta Calliclis Arrenidē filij domo. Solam enim eius, quod nuper uxorem duxisset, atque sponsa intus esset, perquiri nō siuerūt, ut narat Theopompus. Demosthenes autem re serio suscepta, decretum fecit, rem ab Areopagitico senatu esse cognoscendam, qui quos deliquisse iudicasset, eos esse puniendos. Cum autem senatus in primis eum condemnasset, in iudicium sanē uenit, & quinquaginta talentis multatus, & in carcerem coniectus, pudore criminis, ut aiunt, & ob corporis imbecillitatem, quod carcerem ferre non posset, aufugit, cū custodes alios sefellisset, alij elabendi potestatem ei dedissent. Fertur sanē, eum cum non procul ab urbe fugeret, sensisse quosdam ciues sibi inimicos, persequi, ac se uoluisse occultare. Ut autem illi nominatim eum compellarint, & congressi propius, rogarint, ut uticum a se acciperet, qui ea ipsa de causa domo argentum attulissent, eaque gratia eum persecuti essent, & hortati sint, ut bono esset animo, & casum illum non grauiter pateretur: magis etiam euulasse Demosthenem, ac dixisse: Qui pōssim non terre grauiter, cum ea urbs mihi deserenda sit, quæ tales habet inimicos, quales in alia amicos reperire difficile est: Exilium tulit molliter, in Aegina & Troæzene ferre sedens, & Atticam intuens lacrymis oppletus, ita ut uoces eius parum humanæ arte consentaneæ eius in republica iactationibus commemorarentur. Dicitur enim ex urbe discedēs, sublatis ad arcem manibus, dixisse, O custos urbis Minerua: Cur uerō tribus infestissimis belluis delectaris, noctua, dracone, & populo? Adolescentes autem qui ad eum accedebant, & familiariter cum eo colloquebantur, dehortabatur à capessenda Republica, dicēs: Si principiō duæ sibi uitæ fuissent propositæ, altera ad suggestum & concionem, altera que rectā ferret ad interitum, atque ipse mala publicæ administrationis præciuisset, timores & inuidiam & calumnias et accusationes, se magno impetu eam fuisse iturū, quæ rectā ad necem ferret. Sed enim dum adhuc in eo exilio uersaretur, & Alexander obierat, & Græcia conspirabat rursus, Leosthenes strenuē rem gerente, & Antipatrum Lamie conclusum, operibus cingente. Ac Pytheas, & Callimedon Carabus, Athenis exulantes, cum Antipatro se coniunxerant, & cum eius amicis & legatis pāssim obeuntes, uetabant Græcos deficere, & se coniungere cum Atheniensibus. Demosthenes autem, se Atheniensium legatis immiscuit, & contendit, atque adiutauit, ut urbes communi ope Macedones inuaderēt, & eijcerent è Græcia: atque in Arcadia Pytheam & Demosthenem conuicia dixisse inuicem in concione scribit Phylarchus, quum alter Macedones, alter Athenienses defenderet. Fertur autem dixisse Pytheas: Quemadmodum eam domum, in quam lacasinū inferi, omnino aliquid habere mali existimamus: sic eam urbē laborare necesse est, in quā uenit Atheniensium legatio. Demosthenes autē inuerit exemplū, ac dixit: Et lacasinū sanitatis gratia inferi, & Athenienses aduenire propter salutem laborantium. His delectatus populus Atheniensium, Demostheni reditum decernit. Ac plebiscitum Demon Pæanienfis fecit, Demosthenis consobrinus, et tūremis in Aeginam ei missa est: E Piræeo autē in urbem ascendit, omnibus et principiibus et sacerdotibus comitantibus: sed et cæteris simul omnibus ciuibus obuiā prodeuntibus,

Græci denudè Demosthene concitanti.

Thebarum excidium.

Legatio ad Alexandrum missa.

Oratores ab Alexandro postulati.

Fabula de ouib.

Demades conseruat oratores.

Agis.

Actio de Corona.

Harpali largitio Demostheni occasio exilij.

Argentangina.

Sponse uerecundia.

Damnatio. Vincula. Fuga.

Inimicorum benignitas.

Exilij molestia.

Querela de iniuriæ populi.

Demosthenes exul, patria patronus.

Lacasinum. Atheniensium legatio.

Honorifica Demosthenis reuocatio.

deuntibus, & alacriter excipientibus. Actum eum refert Demetrius Magnes subla-
 tis manibus sibi gratulatum eum diem, quod felicitius quam Alcibiades rediisset. se
 enim a civibus excipi, uolentibus, non a se coactis. Cum autem pecuniaria multa
 ei maneret (neque enim condonare licebat, quo quis damnatus esset) tali commen-
 to legem eluserunt: Cum solerent in sacris Iouis Seruatoris, argentum pendere ijs qui
 instruerent & ornarent aram: ei tum illa sacra facienda & exhibenda locarunt quin-
 quaginta talentis, quae erat aestimatio multae. Sed post restitutionem, ei non diu patria
 frui licuit, cum statim res Graecorum occidissent. Mense enim Quintili praesidium ad Cra-
 nonem commissum est, Sextili praesidium Munychiam est ingressum, Octobri De-
 mosthenes perijt, hoc modo. Vt nunciabatur Antipatrum & Craterum ad Athe-
 nas accedere, Demosthenes una cum alijs, iante aduentum eorum clam ex urbe se
 subducit: populus autem eos ex senatusconsulto Demadis, capitis damnarat. Cum
 uero alij aliud dilapsi essent, Antipater passim lictores dimittebat, qui eos comprehen-
 derent, quorum licitorum dux erat Archias cognomento *φραδδης*, quasi fugiti-
 uorum indagatorem dicas. Hunc genere Thuriu, fama erat, aliquando acitasse Tra-
 goedias: & Aeginetam Polum, qui arte omnes superauit, eius fuisse discipulum me-
 morant. Hermippus autem Archiam inter Lacriti oratoris discipulos recenset. De-
 metrius autem eum Anaximenis fuisse discipulum perhibet. Is igitur Archias, Hy-
 peridem oratorem, & Aristonicum Marathonium, & Demetrii Phaleri fratrem I-
 meraeum, qui in Aegina ad Aeaci sacellum confugerant, inde auulsos, Cleonas mi-
 sit ad Antipatrum, atque ibi illi perierunt. Hyperidi etiam linguam excisam esse fe-
 runt. Demosthenem autem, quum audisset in Calauria in aede Neptuni sedere sup-
 plicem, nauigijs actuarijs traiecit, & cum Thracijs satellitibus excensu facto, ei sua
 sit, ut secum ad Antipatrum iret, nihil mali passurus. Demosthenes autem ea no-
 cte uisum in somnis uiderat mirificum. Visus enim sibi erat certare cum Archia, tra-
 goedia representanda. Cum autem prospero fortunae statu uteretur, & theatrum ob-
 tineret: ob penuriam apparatus & sumptuum succumbere. Quare quum Archias
 multa perhumaniter disseruisset, intuitus eum ex eo loco in quo tum sedebat: O Ar-
 chia, inquit, neque mihi unquam, dum histriionem ageres, persuasisti, neque nunc
 pollicendo persuadebis. Cum uero Archias iracundem comminatus esset: Nunc, in-
 quit, oracula dicis Macedonici tripodis. modum autem histriionem agebas. Parum
 igitur differ, ut domesticis aliquid mandem. Atque his dictis, intro in sanum con-
 cessit: & acceptis tabellis tanquam scripturus, admoxit ori calamum, eo que morso,
 ut inter cogitandum & scribendum facere consueuerat, aliquandiu tenuit. Dein-
 de obuoluit caput, & inclinauit. Ac qui ad fores astabant satellites, eum deride-
 bant, ut metuentem: & mollem uocabant, atque effeminatum. Archias autem
 aggressus, eum hortabatur ut surgeret: & iisdem uerbis repetendis, rursus ei re-
 conciliationem Antipatri promittebat. Quum uero sensisset Demosthenes iam
 conceptu uisceribus uenenum uim suam exercere, retexit faciem, & Archiam in-
 tuitus: Quamprimum, inquit, ages Tragicum Creontem, & cadaver hoc insep-
 tulum abijcies. Ego uero, almae Neptune, uiuus adhuc surgo e fano tuo. Sed
 Antipater & Macedones sanum tuum inuiolatum non reliquerunt. Hac quum
 dixisset, ac iussisset excipere se iam tementem & labantem: inter progrediendum, et ara
 praeter eundem concidit, & cum gemitu emisit animam. Venenū autē, Ariston ait, eum
 e calamo hausisse, ut dictū est. Pappus autem quidā, cuius historiae repetijt Hermip-
 pus, ait, cum ad arā concidisset, in tabella scriptae epistolae repertū esse intū: Demo-
 sthenes Antipatro: & nihil aliud. Cum autem admirationi esset mortis celeritas, nar-
 rasse Thracēs qui ad fores steterant, eum e panniculo quodā indidisse manū, admo-
 tumque ori uenenū deglutisse: se uero putasse aurū esse quod deglutiret. sed ancillam
 ministrā eius, Archiae percontanti respondisse: longum esse tempus, ex quo Demo-
 sthenes * falciculū illum ferret tanquam amuletum. Eratothenes autem & ipse in cir-
 culo cauro eum ait uenenū seruasse, quem circulū Demosthenes in brachio gestare
 solitus fuerit. Ceterorum autem qui de eo scriperūt (sunt autē complures) dissensiones
 recedere necesse nō est: nisi quod Demochares Demosthenis cognatus, opinari se dicit,
 eum

Eliso multa.

Secunda fuga et
interitus Demo-
sthenis.

Archias & quare
adhibetur.

Visum Demo-
sthenis.

Venenum.

Exprobatio im-
piciatis.
Obitus.

Controversia de
ueneno et obitu.

* Aristoteles.

eum non ueneno, sed benignitate & prouidentia deorum immortalium, Macedo-
 num crudelitati esse ereptum, morte celeri, & haud molesta. Obijt autē x vii Cal-
 Nouembris, quo die religiosissimum Cerealiorum diem agentes mulieres, apud di-
 uam ieiunant. Ac ei paulo post, populus Atheniensis, ut pro dignitate gratiam refer-
 ret, tum arcam statuarum erexit, tum natu maximo in eius familia uicium in Curia de-
 creuit, tum celebrem illam inscriptionem basi statuæ addidit:

Honores post o-
bitum.

Si magni uires animos Demosthenis aequent,
 Haud Macedum possit Graecia Marte premi.

Nam qui ipsum Demosthenem hoc fecisse dicunt, uenenum in Calauria hausurū,
 inepte nugantur. Paulo autem ante quam nos Athenas ueniremus, tale quiddam ac-
 cidisse fertur: Miles qui a duce ad iudicium quoddam uocabatur, quantum auri ha-
 buit, in statuæ manus imposuit: quae ita erat facta, ut digitos inter se implexos conti-
 neret. & iuxta platanus non magna enata erat, ex ea multa folia, siue a uento fortuito
 deiecta, siue ab eo ipso qui aurum deposuerat, passim eodem in loco iacentia coa-
 ceruata, effecerunt, ut lateret aurum tempore non paruo. Vt autem homo is reuersus
 id reperit, & ea fama sparsa est: homines ingeniosi argumēto inde sumpto, epigram-
 matis inter se de abinentia Demosthenis assidue certarunt. Demadem autem non
 diu fruētem adolescente gloria, Demosthenis ultio perduxit in Macedoniam, ab ijs
 quibus tuipiter assentabatur, merito interiturū, quibus quum iam antea inuisus es-
 set, tum in crimen incidit inuitabile. Litera enim ei exciderant, quibus Perdica hor-
 tabatur, ut Macedoniam inuaderet, & seruaret Graecos, ut qui a putri & uetere sta-
 mine (Antipatrum autem inuuebat) pendērent. Ea re Cassander, accusatore Dinar-
 cho Corinthio, iritatus, in eius sinu filium iugulauit, ac tum demum ipsum tolli iussit
 e medio: & in maximis malis docuit, Proditores semetipsos primos uendere, quod
 saepe praedicente Demosthene nō crediderat. Ac Demosthenis quidē, Sossi, uitā ha-
 bes, quantū nos uel lectioe uel auditione per manus tradita cognoscere potuimus.

Aurum in statuæ
Demosthenis ser-
uatum.

Demadis inter-
itus.

Proditorū con-
ditio.

VITA DEMOSTHENIS ALITER A PLVTAR-
 cho adolescente, ut uidetur, congesta potius quam digesta, quam qualis qualis
 est, tamen non esse omnittendam censuimus.

Demosthenes, Demosthenis F. & Cleobulae, filiae Gylonis, e Paeaniensi muni-
 cipio, relictus a patre pupillus septennis, cum sorore quinquenni, quandiu sub
 tutela fuit, cum matre uixit, atque Isocratē audiit, ut quidam dixerunt: sed ut pluri-
 mi, Isaeum Chalcidensem, qui erat Isocratis discipulus, uiuentem Athenis. Studiosus
 fuit Thucydidis & Platonis philosophi, a quo eum quidam in primis eruditum esse
 ferunt. Vt autem Hegesias Magnes refert, praedagogum orauit, ut Callistratū * Em-
 pædum Aphidnaeum, probatum oratorem, qui & magister fuit equitum, & Mercu-
 rio Forensi aram dedicauit, quum is ad populum uerba facturus esset, audire liceret:
 eoque audito, eloquentiae amore captus est. ac eum quidē, dum fuit Athenis, exiguo
 tempore audiuit. Quum uero is exulatum isset in Thraciam, & Demosthenes ex e-
 phēbis excessisset: tum se ad Isocratē & Platonem contulit. Deinde Isaeo etiā qua-
 driennium in aedes suas recepto, semetipsum exercuit, eius orationes imitando. Cre-
 sibius autem autor est in libro de Philosophia, eum per Calliam Syracusium Ze-
 thi Amphipolitē, per Chariclem Carystium, Alciamantis orationes natum, in eis
 se exercuisse. Adultus, quum a tutorib. pauciora recepisset, eos tutelā reos fecit, Ti-
 mocrate pratore, numero tres: Aphobum, Therippidem, Demophontem aut De-
 meam: & hunc potissimum accusauit, quod auunculus suus esset: & singulas actio-
 nes decem talēis aestimauit, & reos peregit: sed iudicatum non exegit, alijs pecunia
 accepta, alijs gratuito absolutis. * Quum autem Aristophon ob senectam patroci-
 nium iam deseruisset, aedilis etiam factus est: & Midiam Anagyrafiū, a quo in thea-
 tro in aedilitate plagas acceperat, in iudicium adductum, tribus millibus drachmarū
 acceptis, periculo liberauit. Aiunt eum, adolescentem etiamnum, in antrum ingres-
 sum, dimidia parte capitis rafa, studuisse, ne egrederet: & in angusto lectulo dormi-
 se, ut celeriter surgeret: atque ita se exercuisse, ut dicendi laborem ferre posset. & quū
 humerum

Magistri.

Adiones.

Exercitationes.

humerum in declamando indecore moueret, pepulisse id utitium, suspensio ueruat, ut quidam tradunt, ense de lacunari, ut ob plagae metum quiesceret. In progressu autem facultatis eloquentiae, speculum sua magnitudine sibi comparauit, & in id intus declamauit, ut uitia corrigeret. & ad Phalericum descendit, atque ad fluctuum impetum declamauit, quo minus, si quando tumultuaretur populus, percelleretur. Cum autem spiritu esset infirmiore, Neoptolemo histrioni decies mille drachmas dedit, ut integras conuersiones citra respirationem recitare diceret. Postquam ad rempublicam accessit, ciuibus in duas partes diuisis, atque alijs Philippo studentibus, alijs libertate defendentibus: eam factionem quam Philippo aduersabatur, elegit, perpetuoque fuit autor, ut populus ijs quibus a Philippo periculum imminerebat, opere ferret: atque in hac resocios habuit Hyperidem, Nausiclem, Polyuctum, Diotimū. Quare etiam Thebanos, Eubœenses, Corcyraeos, Corinthios, Boeotos, & praeter hos alios copiosos, ad societatem Atheniensium adiunxit. Cum in concione aliquando excidisset, & caesus irer domum, Eunomus Thralius homo prouectae aetatis, eum confirmauit: sed in primis Andronicus histrio, quum diceret, orationes esse bonas, sed actionem eis deesse, & quaedam pro concione ab eo dicta recensuit. Ea re adductus Demosthenes, Andronico se tradidit. Vnde quum rogaretur, quid in eloquentia primum esset actio, respondit: quid secundum actio: quid tertium actio. Rursus in conciones progressus, quum noue quaedam pronunciaisset, explosus est, & ab Antiphane Comico exagitatus, & Timode,

μα γλυ, μα ηελωω, μα ποταμος, μα νασατα.

Per terram, per fontes, per fluuios, per amnes. Cum hoc modo iurasset apud populum, tumultum commouit. Iurauit etiam per Aesculapium, nec *δουλιππος*, sed acuta antepenultima, *δουλιππον* pronunciauit: atque ostendit recte se dicere. esse enim deum illum *πτοας*, hoc est, propitium: atque ob hoc saepe explosus est, sed institutio eius Eubulidae dialectici Milesij, conexit omnia. Et profectus etiam in Olympicam celebritatem, auditoque Lamacho Therinaeo, Philippi & Alexandri laudationem recitante, Thebanos autem & Olynthios perstringente: contra eum surrexit, ac recitatis ueterum poetarum testimonijs de rebus Thebanorum & Olynthiorum bene gestis, effecit, ut Lamachus & taceret, & e celebritate aufugeret. Philippum etiam aiunt, quum Demosthenis contra ipsum habitae orationes ad eum afferrentur, dixisse: Ego, si dicentem Demosthenem audiuissem, & ipse eum ad bellum mihi inferendum delegissem. Ac Demosthenis orationes militibus, propter bellicam uim: Isocrates pugilibus comparabat, quod oblectationem theatrali afferrent. Si a Dexitheo ad Callimachum numeres, quo praetore Olynthij, quum bello a Philippo premerentur, legatos auxilia petitum miserunt, annos septem & triginta natus, persuasit, ferendam esse opem. Anno sequente, quo Plato obiit, Philippus Olynthios euertit. Notus fuit & Xenophonti Socratico, uel adulescens, uel adultus. Is enim libros de rebus Graecorum, & praetio ad Mantineam Chariclidae praetore absoluit. hic uero ante sub Timocrate tutores reos peregerat. Cum Aeschines post damnationem solum uerteret, eum equo persecutus est. Is uero quum putaret se comprehendi, procidit, atque faciem obtexit: eum erexit, ac consolatus est, & argenti talentum ei dedit. Autor populo fuit, ut Thasi peregrinum militem aleret, & ea de causa trierarchus abiit. Frumentator creatus, & perculatus reus factus, absolutus est. Philippo Elateam occupante, & ipse cum ijs qui ad Chæroneam pugnarunt, egressus est, atque ibi deseruit ordinem. Cum autem inter fugiendum chlamys rubo adhaesisset, conuersus, *ωρα* clamauit: hoc est, uiuum cape. In clypeo bonae Fortunae insigne gessit, sed funebrem tamen orationem de interfectis habuit. Postea urbis instaurandae munere suscepto, & murorum curator delectus, de suo argentum quod insumptum erat, contulit, centum minas. Largitus est & sacrorum curatoribus decies mille drachmas: & trireme concessa, & circumuectus argentum a socijs exegit: quibus de causis saepe corona est donatus, prius a Demomele, Aristonico, Hyperide, aurea corona. Postremo a Ctesiphone. Quod decretum quum a Diodoto & Aeschine uiolatarum legum esset accusatum, ita se defendit, ut uinceret, & accusator quintam suffragiorum partem non ferret. Post, quum Alexander expeditionem in Asiam moueret, & Harpalus cum pecunijs Athenas confugere

Administratio
reipub.

Actio.

Iustitiam in
solum.

Eubulides.
Lamachus.
al. Mirrhenas.

Philippi de Demosthenis iudicia.

* pro uoluntate legendum uidetur *πτοαυον*.

Olynthij.

Noticia.

Aeschines.

Thasi.

Absolutio.
Fuga a praetio.

Liberalitas.

Exactio.

Corona.

Harpalus.

confugere uellet: primum eum recipi uentit. quum uero is appulisset, mille Daricis acceptis, mutauit sententiam. & quum Athenienses hominem Antipatro tradere uellent, refragatus est, & decreto iussit pecuniam in arcem referri, & populo pecuniae numerum indicari. Harpalus autem dixit, septingenta & quinquaginta talenta & paulo plus esse, ut ait Philochorus. Post haec elapso Harpalo e carcere, in quo custodiebatur, donec aliquis ab Alexandro uenisset, & in Cretam profectus, aut, ut alij, Laconiae Tanarum, corruptela crimini data est Demostheni, quasi ob acceptam pecuniam neque numerum receptae pecuniae indicasset, neque custodum negligentiam: et in iudicium adductus ab Hyperide, Pythea, Menesachmo, Himeraco, Patrocle: atque ita accusatus est, ut ab Areopagico senatu damnaretur. Damnatus, fugam cepit, uel quod quintuplum non posset soluere (dabat autem crimini, eum triginta talenta accepisse) uel, ut quidam aiunt, quod uenire in iudicium non auderet. Post hoc tempus, quum Athenienses Polyuctum legatum ad commune Arcadium misissent, ut a societate Macedonum recederet, atque eis Polyuctus persuadere non posset: Demosthenes prodijt, eisque suffragatus, persuasit. Ob hoc factum quum in admiratione esset, aliquanto post restitutus est, decreto scripto, triremi missa. & populus decreuit, ut triginta illis talentis arae Iouis Seruatoris ornaret, & multa sic ei remissa esset. Hoc senatus consulto in Demonis consobrini eius sententia facta, iam rursus accessit ad rempublicam. Antipatro autem a Graecis Lamiam concluso, Atheniensibus ob rei bene gestae nuncios sacrificantibus: ad sodalium quandam Egistratum dixit: Se non ita sentire de rebus, quae admodum caeteri sentiret. Scire enim se, Graecos statim belligare & posse & scire, doleant autem non item. Cum autem Pharsalum cepisset Antipater, & minitaret Atheniensibus oblidionem, nisi oratores dederent, relicta urbe Demosthenes fugit primum in Aeginae ad Acaei sessurus: sed metu perterritus, in Calauriam transijt. Et quum decreuissent Athenienses, dedecus esse cum reliquos oratores, tum ipsum etiam, sedis supplex in Aeneuni, profectusque ad eum Archia cognomine Phygadothera, quasi exulum uenatorem dicas, qui Anaximenem oratorem audierat, & suadente ut surgeret, quod in Antipatri amicitiam recipiendus esset: Tu neque cum tragodias, inquit, ageres, mihi persuasisti unquam: neque nunc persuadebis, cum das consilium. Illum autem uim parantem, ciues prohibuerunt. Tum Demosthenes: Non, inquit, salutis adipsiscendae studio in Calauriam fugi: sed ut arguerem Macedones, qui deos etiam uiolare non dubitent, ac tabellis postulatis, scripsit, ut Demetrius Magnes ait, eos uerifuculos, qui post ab Atheniensibus eius statuae sunt ascripti,

Consilio tua uis Demosthenes a qua fuisse,

Nunquam te Macedum Graecia Mars premeret.

Sita est eius statua prope citium & arae duodecim deorum, a Polyucto facta, ut autem quidam dicunt, hoc scriptum repertum est: Demosthenes Antipatro *χαλπεας*, hoc est, salutem, uel, ualere. Mortuum eum esse Philochorus dicit, ueneno hausto. Satyrus autem historicus, calamum quo scribere coeperit epistolam, ueneno fuisse imbutum, quo gustato sit extinctus. Eratosthenes, eum longo tempore, metu Macedonum, in brachio circum gestasse uenenatum. Sunt etiam qui dicant, eum suppresso spiritu expirasse: alij, hausto ueneno quod sub annuli signo habuerit, * anno aetatis secundo & sexagesimo. Post obitum Philippi, splendida ueste prodijt, quanquam filia nuper defuncta, letus de obitu Macedonis. Adiuumento fuit et Thebanis bellum cum Alexandro gerentibus, & caeteros Graecos semper confirmauit. Quare Alexander eueris Thebis, eum dedi sibi postulauit, interminatus ni fecissent. Est autem ei expeditionem in Peras mouenti, & classem petenti ab Atheniensibus, refragatus: Incertum esse, dicentes, an nauibus aduersus eos usurus esset, qui praebuissent. Reliquit duos liberos ex una muliere * Eudocimi, Heliodori cuiusdam filia. Filia una habuit, quae immatura etate celebs perijt. Habuit & sororem, e qua et Lache Leuconensis nepos ei Demochares natus est, uir et bello strenuus, et eloquentia in reipub. nemine inferior. Est autem eius statua in Curia, si ad aram accedas, ad dextram: * is qui primus una cum ueste gladium etiam accinxit. Sic enim concionatus esse dicit, quum Philippus oratores dedi sibi postularet. Insecutis temporibus et uictum in Curia cognatis Demosthenis dederunt, & ipsi defuncto statuam posuerunt

Exilium.

Reuocatio.

gratiam breue tempus, *δολιχον* bellum moram nominat. uocabula cursum sunt.

Secundum exilium. Archias.

Verbum ambiguum est, ut etiam *υπερνον*. Obiit.

Obiit Philippi. Thebani.

Nauium petitio.

Liberi.

Demochares est.

Honores post obitum.

in foro, Gorgia prætor: quum ei dona hæc Demochares nepos petiisset. cui & ipsi
rursus filius Laches Democharis, Leuconensis, dona petijt, Pytharato prætor, de-
cennio post * in statuæ basilicæ in foro, & uictū in Curia tum ipsi, tum ex familia eius
semper natu maximo, & principem in omnibus ludis locum: & decreta de utroque
facta, inscripta sunt. Democharis autem statua in curiam translata est, de qua supra

Orationes.

*Luxuria cri-
men.*

*Diogenis dide-
ria.*

*Persica largiti-
nes.*

Anaxilas.

*Fabula de asini
umbra.*

*Silicium quinq;
talentum.*

Rarus oratoris.

Lucubrationes.

** In quo aduersus
Andram.*

** In quibusdam.*

diximus. Feruntur eius orationes genuinæ sexaginta quinque. Quidam dicunt eum lu-
xuriose uixisse, tum muliebri ueste utentem, tum subinde comessantem: atque ex ea re
Battalum cognominatum. Alij per diminutionem, a nomine nutricis, hoc conuictum in
eum dictum esse aiunt. Diogenes canis conspicatus eum aliquando uerecundantem
in caupona, & intro se proripientem: Quo magis, inquit, processeris, eo magis intus e-
ris. Quin & hoc dicitur eum taxabat: In orationibus Scytham, in prælijs urba-
num esse dicens. Accepit & ab * Alphiatio, uno e magistratibus, aurum, quod lega-
tus ad regem Persarum missus, clam pecuniam attulerat: qua inter proceres distri-
buita, bellum Philippicum accenderet. Priuatim etiã aiunt eum a rege ter mille Dari-
cos muneris accepisse. Anaxilam Oritam quendam, hospitem suum, comprehensum
torfit, ut exploratorem. Qui cum nihil fateretur, decreuit eum undecim uiris esse tra-
dendum. Cum Athenienses eum aliquando in concione dicere prohiberent, pauca
se dixit apud eos uelle dicere. Cum igitur tacuissent: Adolecens, inquit, estiuo tem-
pore Megara profecturus, conduxit asinum. Circa meridiem autem in maximo ar-
dore solis, eorum uterque subire umbram asini uoluit, atque alter alterum prohibuit: hic
se locasse asinum, non umbram, dicens: is uero qui cõduxerat, se omnem habere po-
testatem. His dictis, abiit. Detinentibus autem eum Atheniensibus, & rogantibus,
ut sermonem concluderet: Itã ne, inquit, de asini umbra uultis audire, de grauibus au-
tem rebus differentem non uultis? Cum Polus histrio aliquando ad eum dixisset, se
bidui certamine talentum meruisse: Ego uero, inquit, quinque talenta unius diei silen-
tio. Cum aliquando in concione irrauisset, atque explodere. De histrionibus, inquit,
e sono de oratoribus, e consilio est iudicandum. Cum Epicles ei obiecisset perperuas
meditationes: Puderet me, inquit, cum tanto populo suadeam, temere uerba fundi-
tare. Memorant eum non extinxisse lucernam ad annum ætatis usque quinquagesi-
mum, * ut perpoliret suas orationes: & ipse ait se aquam potare solitum. Cognouit
eum & Lysias rhetor, & Isocrates uidit rempub. administrantem usque ad Cheroneam
sem pugnam, & quidam e Socraticis philosophis. * Pleraque orationes habuit
extempore, quum apto esset ad eam rem ingenio. Primus ei decreuit
auream coronam Aristonicus Nicophanis F. Anagy-
rallus, * intercessit Diondas.

LIBANII RHETORIS AD PROCONSULEM

MONTIVM, QVI SIBI AB EO ET VITAM DEMOSTHENIS, & omnium Orationum eius argumenta scribi iusserat, Præfatio,
Hieronymo Vuolfio interprete.

VVM, præstantissime Proconsul Montî, ut Homericus ille Astero-
pæus, in eloquentiæ facultate ambidexter, & in Romanorum sermone
principatum teneas, eorumq; doctrinæ palmam extra controuersiam
sis adeptus: & ne græca quidem negligas, ut qui in his quoq; propter
ingenij magnitudinem possis excellere: sed cum in alijs scriptorib. ver-
seris, tum uerò in præstantissimo græcorum Oratorum Demostheni:
ac proinde à nobis, ut orationum eiusdem argumenta tibi conscribere-
mus, postularis: haud inuiti mādato paremus, gnari plus in eo honoris esse quàm laboris.
Auspiciamur autem scriptum hoc à uita ipsius Oratoris, non totam eam (quod superua-
caneum esset) exposituri, sed ea tantum allaturi in medium, & excerpturi, quæ ad pleni-
orem orationū perceptionem & intelligentiam profutura uideantur. Demosthenis igitur pa-
ter fuit Demosthenes, qui uidetur inculpato genere ortus, ut & Aeschines inimicus testa-
tur, cuius hæc ipsa uerba sunt: Ei pater fuit Demosthenes Paëniensis, uir ingenuus, nec e-
nim mentium est. Is cum officinam seruorum haberet qui gladios faciebant, inde fabri
gladiorum appellationem habuit. sed maternū Oratoris genus nō purè fuit, ut ferūt, At-
ticum, quod Gylon auus Demosthenis, cum Athenis ob proditiōnis crimen exularet, &
circa Pontum habitaret, ibi mulierem Scythicā uxorem duxerit, è qua nata fuerit Demo-
sthenis mater Cleobule. Id quod ei cum alijs exprobrarunt, tū Aeschines, qui eum dicit esse
Scytham, Barbarū græca lingua utentem. Atq; hæcenus de genere eius. Pupillus autem
à patre admodum adolescēs relictus, corpore fuisse dicitur imbecilli & morbo, adeò ut
ne palæstram quidem frequentaret: id quod omnium Atheniensium filij facere solebant.
Vnde etiam adulto mollicies ab inimicis obiectabatur, & Battali cognomen tribuebatur.
Memorant enim quendam fuisse Battalum, Ephesium tibicinem, qui primus calceis in
scena muliebribus fuerit usus, & modis eneruatis, qui que artem omnino effoeminauerit.
à quo molles & effoeminatos Battalos nominarint. Magnus autem & uehemens ille im-
petus ad eloquentiam, hinc fertur in Demosthene excitatus: Callistratus clarus fuit ora-
tor Atheniensis. Eo causam quandam publicam acturo (illam aiunt de Oropo, nisi fallor)
Demosthenes præfectum sibi famulum orat, ut ueniam daret accedēdi ad iudiciū: qua
impetrata, auditōq; Callistrato, sic affectus est, ut ab illa hora omnia præ eloquentia, tanq̃
superuacanea contemneret: præceptore usus Isæo, admodum perito oratore. Toga uirilī
sumpta, statim actionem contra tutores instituit, qui rem eius familiarem male administra-
rant: quos tamen uicit, tantum recuperare tamē haud potuit, quantum amiserat. Oratio-
nes tutorias, quidam non Demosthenis, sed Isæi esse dicunt, quod incredibile putant eas
illa ætate ab Oratore potuisse scribi (fuit enim annorum X VII I. cum causam illam egit)
& quòd genus orationis Isæum referre uideatur. Alij censent, cōpositas esse à Demosthe-
ne, ab Isæo correctas. Neq; uerò mirum est, Demosthenem ea etiam ætate tales orationes
potuisse scribere. Nam secuta deinceptus eius excellentia, hoc quoq; credibile facit: & pro-
pter recentem adhuc sub præceptore exercitationem, stylum illius multis in locis imitatus
est. Post eas causas, paululum ætate cum processisset, docere artem Rhetoricam instituit.
Deinde relicto eo uitæ genere, in foro causas egit: atq; ijs uelut exercitationibus usus, ad
magistratus & rem publicam accessit. Illud etiam prætereundum nō est, eum natura fuisse
balbum, & spiritu imbecilliore. Propter quæ utraq; fiebat, ut in actione & pronuntiatio-
ne ineptissimus, principiò nullam in dicendo approbationem consequeretur. Quare in-
terrogatus, quid eloquentia esset, actionem esse respondit: grauius ferens, se propter eam
minorem uideri deterioribus. sed & hæc studio correxit, & si quibus alijs in commodis fie-
bat, ut minus aptus ad gerendam rem publicam uideretur. Etenim primū populī tumultus
formidabat, & facile percellabatur, adeò ut statim cederet: propterea q; dicunt, eum ue-
hementi uento obseruato, & mari admodum commoto, in littore ambulantem, uerba fe-
cisse, & sonitu maris audiendo consuefecisse se, ad ferendos populī aduersos clamores.

Memorantur etiam eius & habitationes subterraneae, & rasurae indecentes, ne ex aedium cella egrederetur prae uerecundia. Fertur etiam non dormisse noctu, sed orationes ad lucernam expoluisse. Vnde Pytheas per iocum dicebat, orationes Demosthenis lucernam olere. Cui Demosthenes faceret simul & acerbe respondit: Scio me accendenda lucerna molestum esse tibi. rumor enim erat, Pythea noctu uestibus spoliare obuios. Quin aqua potare solitum, ut ingenio esset uigilantiore, constat inter omnes. Illud quoque accepimus, cum aliquando suspensum enssem de lacunari, & sub eo stantem, dixisse. idque fecit ob talem causam: in dicendo solebat indecenter mouere humerum. Suspendit igitur enssem supra humerum, ut cutem is ferere tangeret: atque ita metu ictus, continere se in statu decenti potuit. Explicatur etiam est necessarium, quo loco res Atheniensium fuerint, cum ad rempublicam Demosthenes accessit. Thebani Lacedaemonios, principes Graecorum, & maxima potentia praeditos, ad Leuctra uicium Boeotiae cum uicissent, ipsi potentes esse ceperunt, & paulo post bellum Phocensibus intulerunt. Erant autem Phocenses gens * Euboeae finitima, quae oppida habebat duo & uiginti. Hi Pythij fanum, quod eis uicinum erat, occupatum cum spoliassent, ea de causa illos Thebani bello petierunt. Gesserunt & Athenienses id bellum, quod Sociale nominant. Nam Chij & Rhodij & Byzantij, qui olim paruerat Atheniensibus, tunc societate & conspiratione inter se inita, cum eis gerebant bellum. Sic Graecia in multas diuisa erat partes, cum Athenienses bellum cum ijs gererent quos diximus, & Thebani cum Phocensibus, & Lacedaemonij cum Peloponnesibus. Eo tempore Philippus Amyntae filius, regnum Macedonum susceperat. Amyntae enim Macedoniae regi tres nati erant filij ex Eurydice Illyria, Alexander, Perdiccas, Philippus. Horum natu maximus Alexander, per insidias caesus: Perdiccas cum Illyrijs pugnans, occubuit. Philippus natu minimus, qui Thebis obses erat, Perdiccae morte audita, clam digressus, & celeriter in Macedoniam profectus, regnum obtinuit. sed Athenienses alium quendam regij generis, sed Macedoniae exulantem, cum magnis copijs reducebant in regnum: quas Philippus ex insidijs aggressus, praelio uicit: & quotquot Athenienses cepit, eos sine precio dimisit, non ex beneuolentia erga Athenienses, neque ex ingenij clementia. Causarum tria sunt genera: Demonstratiuum, Suasorium, & Iudiciale. Ac duorum summus fuit artifex, iudicialis & suasorij. Demonstratiuas autem eius orationes non habemus. Eas enim quae feruntur, non est credendum esse Demosthenis, Funebrem & Amatoriā. Longe enim sunt in fra uim eius, & facultatem. Neque sententiam nostram referimus, sed & Halycarnaseo Dionysio idem uidetur. Nam habuisse orationem funebrem Demosthenem, id quidem constat: non tamen eam esse quae sit ab illo habita, credibile est, cum sit inutilis omnino & imbecilla. Suasoriae autem eius orationes, quaedam inscriptionem ipsam habent, Suasoriae: quaedam, cum Philippicae inscribantur, nihilominus suasoriae sunt, ex eo adepta nomen, quod de Philippi rebus sint habitae. & quaelibet Philippica, peculiarem quandam habet inscriptionem, pro rei cuiusque natura.

Commata in lucubrationes.

Abstemius.

Diatio sub ense, Status Graeciae temporibus Demosthenis. Thebani. Lacedaemonij. triphobis. fortis se diuinitas, Boeotia. Phocenses. Bellum Sociale. in alijs dysscorij nōi τῶν ἄλλων ἐπιμαρτυροῦν.

Amyntas. Alexander. Perdiccas. Philippus. Ficta Philippi in Athenienses clementia. Genera causarum. Amatoria. Funebris.

Suasorium in inscriptiones.

VLP I ANI R H E T O R I S P R A E F A T I O I N D E M O S T H E N I S O L Y N T H I A C A S E T P H I L I P P I C A S O R A T I O N E S, Hieronymo Vuolsio interprete.

Magna esse uidetur Philippicarum orationum & concionum Thucydidis similitudo. Nec enim capita duntaxat in his orationibus, ut in illis, impleta uideas, & contraposta sic tractata: sed multas etiam sententias inde sumptas, & copiosius hic explicatas. Ac prima statim Olynthiaca non unam aliquam illarum, sed plures emulatur. Est etiam, cum non unam quampiam concionem effingit, sed caput ad totum caput, &

partem capitis ad partem. Saepo etiam ad partes plurium concionum caput unum. Est & breuitas orationum eadem. Quin & necessitas crebro inculcatur, qua ille uti solet. Saepo etiam praese fert, se non eam per sonarum quibus patrocinatur, sed ipsorum auditorum causam agere, quemadmodum Thucydides. Proinde & Lesbius & Corcyraeus, hic ad Athenienses petende gratia societatis confugiens, ille deficientes ad Lacedaemonios, non tam de se laborare uidentur, quam de utilitate audientium. Sic etiam Demosthenes prima Olynthiaca tractanda,

Comparatio Demosthenicarum orationum cum Thucydidis concionibus.

Varietas imitationis.

standa, se non ut Olynthiorum studiosum uerba facere fingit, sed ipsorum auditorum & Atheniensium defendere utilitatem. Ac tractatione apparet Demosthenem, e duabus illis, quas dixi concionibus, in hac Olynthiaca cum transfuisse. Attentior enim sit auditor, cum ut de suis rebus, suisque utilitatibus consulari audit. Quantum igitur ad artificium attinet, magna est huius orationis & concionum illarum similitudo. Neque enim uel Corcyraei uel Lesbij tam de sua utilitate uerba facere uidentur, quam de utilitate audientium: neque Demosthenes Olynthios, quibus patrocinatur, defendere uideri uult, sed publicam utilitatem, atque id quod futurum sit in republica. Atque etiam ordinem capitum deprehendes institutum ad imitationem concionis Corinthiorum: in qua & ipsa, Thucydides cum excitare uellet auditorem, non potentiam exaggerat Atheniensium, sed criminatur institutum & animum & calliditatem, qua in republica Graecorum administranda utantur. Demosthenes item illud idem factitans, passim rerum gerendarum cupiditate Philippi inculcat, ac tempestiuam ac seriam negociorum susceptionem, neque copijs eius, neque uiribus multum tribuens: ut hoc caput illi capiti multis modis respondeat. Quin & ab occasione exhortari, Thucydideum est, eiusdemque concionis. Admodum similis etiam est haec oratio concionibus Homericis, quas libro Iliados secundo Ulysses & Nestor ad Achaeos habent: alter obiurgans, quod bellum non fortiter urgeant, & monens ut beneuolentia deorum utantur: alter in memoriam reuocans iusiurandum, & fidem Atridis datam. ut & hic: Nunc, inquit, quod omnes iactabant, Olynthios ad hostile Philippi odium concitandos: commonefaciens, eos Olynthijs auxilia promississe, & quam tempus sit quod promiserint, non praestare. Ut autem quidam in illis concionibus diuinas promissiones adducit, & signa & auguria, & deos Graeci exercitus esse praesides asserit: sic idem facit in hac oratione. Demosthenes, occasiones illas & opportunitates in memoria reuocans, quas dii saepe ciuitati praebuerint. ueluti cum: Ac mea quidem, inquit, opinio, Athenienses, si quis ea quae nobis diuinitus obtigerunt, recte aestimet. Proinde oratio haec partim monet, partim increpat, partim docet, partim hortatur: ad Homerij & Thucydidis facta concionum imitatio-

Comparatio Demosthenicarum cum Homericis orationibus.

uideri uult

nem. Cum autem ei tria aduerferentur, & in hac causa impediat: unum, bellum non esse domesticum (quid enim ad Athenienses bellum Olynthiacum attinet?) alterum, nec pecuniam quae militibus detur, in promptu esse: tertium, magnam esse Philippi potentiam: haec utraque strenue oppugnat, primum autem illud prorsus etiam sustulit. Ac non alienum esse bellum, sed domesticum, & ad urbem attinere, bisariam ostendit. Vnum & primum est id, quo impellente natura uincuntur omnes, honoris studium, & principatus. Ostendit enim, bellum pro Olynthijs gerendum, autoritatis eius & principatus, quem olim inter Graecos tenuerint, recuperandi fore principium. Nam penes eos futuram summam rerum in Graecia, si res haec susceperint. Atque id his uerbis pronunciat: Praesens certe occasio tantum non edita uoceloquitur, rerum uobis illarum ipsis curam suscipiendam esse, si modo salus earum curae uobis sit. Nam cum oratio et adhortatio ampla sit, adhortatione occasione attribuit: Haec est occasio, inquit, illa, quae uos uocat & excitat ad recuperationem & conseruationem rerum illarum, si salutem earum curatis: hoc est, si ciuitati curae est praeselle Graecis, haec est illa occasio, quae principatum ciuitati restituat. Altero porro argumento, quod necessitatem continet, tam terrorem etiam audientibus incutit, asserens, Philippum in Atticam penetraturum, nisi Olynthij conseruentur: ut de caetero metuentes, rem strenue gerant. Est autem utraque probatio Thucydidis, sumpta e Corinthiorum, ut dixi, concione. Nam & ad Graecorum principatum suscipiendum Lacedaemonios hortat Corinthius, idemque perterrefacit, ostendendo, Athenienses recte in Peloponnesum inuadere: quam recte necessitate esse dixeris. Atque haec haec tenus, ad ostendendum, bellum ad ciuitatem attinere. At disputationem illam de pecunijs per obiectionem tractat, & probat, satis multas in promptu esse, modo legem ab Eubulo latam tollere uelint. In quo miraberis tractationem eius, & singulare artificium. Cum enim sciret eam orationem molestissimam esse auditoribus, nec sine summa persuaderi posse difficultate: necessitatem maiorem aliam eis ob oculos ponit. Ait enim, pendere tributum oportere unumquemque non modo ditatum, sed in uniuersum omnium: ut tributum de suo ueriti, legem abolere malint, quae parum eis

Trium incmoda Demosthenis.

Bellum Olynthiacum ad rempublicam pertinere.

Non deesse pecuniam recipientibus.

afferre lucelli uideatur. Et hæc pars facultatis Atheniensium partem continet, ac quemadmodum in eo confirmando, bellum ad ipsos attinere, metum ad ipsos transfudit, ut non tanquam de Olynthiis, sed tanquam de semet ipsis deliberarent: eundem ad modum & hic sollicitudinem eis iniicit, ne non modo e publico nihil accipiendum, sed etiam e privato sit aliquid erogandum: ut optione duarum rerum proponat, uel pauca non accipienda, uel pro tempore, multa, si sit opus, conferendi, publicis omnis priuata retinere, atque in lucro deputare malint. Ac, mea quidem opinione, duplicis instructionis mentionem fecit, non quod re uera duos mitti uellet exercitus, alterum in Macedoniam, alterum ad Olynthum: sed ut magnitudine sumptuum perterriti, si necesse foret de priuato conferre, toto animo, & quouis pacto pecuniam theatralē missam facerent. Vnum adhuc restat, ordine tertium, quod ei in hac causa incommodet: ea uero est potentia Philippi, quod incommodum Thucydideo artificiosus repulit, ut ille in Siculis concionibus, & Isocrates in Panegyrico. Quia enim negare non potest potentiam Philippi, eam membratim diuisam, atque in particulas minutissimas concisam, oratione fecit minorem: atque ostendit, præfectos uacordes esse, ceteram turbam ei partim insidiari, partim suapte natura esse imbecillem. Id quod ille fecit in potentia Persarum regis. Non tamen simili ordine usus est in tribus hisce, quibus causam hanc impedit diximus: neque singulis obiectionibus occurrit, sed primum ponit illud, quo probat, domesticum esse bellum tanquam præcipuum: quo progresso, & iam excitatis atque aduersis studiis, dissimulanter obiectionis & absque suspitione mentionem facit. Cum enim sæpe probasset rerum curam suscipiendam, subiicit: Nunc enim quod omnes scitabant, Olynthios concitandos esse in Philippum: eo ueluti tollere uideatur obiectionem. Quis enim amplius alienum dixerit bellum, quod ipsi concitare sæpe instituerint? Est autem hoc ei familiare, ut occultatis iniurijs, a fine ordiatur, si quibus in rebus tanquam confessis, extorquere assensum nititur auditoribus. Nam alia res est, statim pugnare aduersum aliquod controuersum: alia hortari, ut in rebus manifestis, præsertim cum necessitas ostendat impendens periculum, si socordes fuerint. Et hæc prima pars est capitum. Alteram uero partem, que dis-

Duplex instructio.

Potentia Philippi non permescedam.

Ordo Demosthenicus.

Calliditas.

putationem de pecunia continet, per obiectionem proponit, cum de pecunie facultate loquens: Sed unde, inquit, pecunie superpetent: quam questionem quod ei difficilissima uidebatur, cum approbatione in exordijs usitata proposuit, ante conciliatio sibi auditori: atque insuper pollicens, feliciter eis successura omnia, modo pareat. Tertia per obiectionem aperte splendideque adducitur. Summa igitur orationis capita duo sunt, utilitas & facultas. Per utilitatem autem probat, nec alium esse bellum, nec parui momenti. Nam tametsi uideatur in Thracia fore, reuera tamen ad Atticam, ad ipsos Athenienses, ad gloriam, ad honorem eorum pertinere. Idque uariè ostendit, non solum probabilibus, & hortatorijs rationibus, sed etiam per contraria, docendo, quantum dedecus, & quantum probrum ad rempublicam rediturum sit, si hoc bello neglecto, de suis opibus, suaque ditione dimicare cogant. Deinde etiam ab emulatione aduersus hostem: que turpe sit, illum propter industriam esse ubique superiorem: Athenienses autem, qui præsertim & deos & fortunam adiuuantes habeant, nihil uel semetipsis uel suis maioribus dignum gerere. Atque hæc utilitatis sunt. Facultas autem in utramque partem tractat. Inquit enim tam que sint domesticæ uires, quam que hostium. Sed domesticæ cuiusmodi esse queant, & unde pecunia suppetat, cum nimirum de legionibus constat, constat item de equitibus, & satis magna sint cum Atheniensium copia, tum uero Olynthiorum: de his tanquam de confessis, omissa est disputatio. Sed Philippus potentiam refutat, atque ostendit ruinosam eam esse, propter multas et magnas causas, que singularem significantur. Necesse autem est, ut a capite repetentes, diuidamus orationem, & ostendamus quæ sit eius dispositio & collocatio. In priore igitur exordio perspicuum est, eum illud de pecunijs, unde numeranda sint militibus, consistuere: quod facere solet ad abripiendum auditorem, secunda priora primis collocando. Tanquam enim in confesso sit, pro eis geri bellum, sic de pecunia uerba facit: quanquam prius ostendendum fuisset, nunquid domesticum, nunquid non domesticum esset bellum. Sed ipse hoc pro confesso arripit, a secundis orditur. quod idem & in oratione pro Corona fecit. Antequam enim constituisset, se nec an Cresiphonem causam dicere oporteret, hoc tanquam indubitatum arripit, ac petit ab auditoribus, ut sibi

Præcipua capita orationis. Utilitas.

triplex potentia uires, id est, dijs, habet exemplar. Facultas.

Orationis dispositio.

Prior exordij pars.

Oratio de corona.

Alteram exordij partem.

sibi permittat, quo ipse uelit ordine cõtere orationem. Posterior autem pars eiusdem exordij occultè innuit, eum confidere suis rationibus, neque meliora quenquam esse prolaturum. Nam illa ad omnes oratores prouocatio, confidentis est, & freti sibi inuenito: quo in primis repellit illas de pecunijs aduersarias rationes. Nam tota illa sententia prouocationis oratorum, ad disputationem de pecunijs refertur. Ita prius exordium simul et utilitatis est, & facultatis, cum prior sententia necessitatem pecuniarum innuat: altera prouocet, si quis meliorem commeatu rationem queat ostendere. Sed secundum exordium innuit illud quidem, utilitatem. nam a glorioso sumptum est, & sententiam de principatu continet, eos Græcorum esse patronos oportere, et uedicare principatum, atque recuperare, quem dudum amiserint: nihilominus tamè etiam innuit partem facultatis. Proinde pro natura capitum, mixtum utrumque fuerit exordium: quandoquidem et capitum mixta est natura. Iam quæ sequitur ab hoc loco. Sunt igitur quæ mihi uideantur, hæc accessum ad facultatem continent. Priusquam enim utilitatem aperte probet, & demonstrat, domesticum esse bellum: prius inserit orationem de facultate, ut uelut in concessis sua se concludatur. Nec enim, utrum opulari expediat, nec ne, prima ei quaestio est, sicut natura suapte esset: sed illud, utrum urbanis copijs an peregrinis exercitijs sit utendum. & in uniuersum hoc artificium ostendit, in urgentibus & magni momenti rebus, semper per arripendum auditorem, nec de his quæ potestate prima sunt, questionem faciendam, sed de secundis sæpe: quasi confessam illa sint, hæc dubitationem adhuc admittat. Neque tamè uel ipsum principale sine confirmatione relinquit: sed cum iam occupasset auditorem, & probatum esse argumentum uideret, tum etiam de his quæ tamen natura præcedunt, collocazione tamè secunda sunt, suadere instituit, non tam quidem docens, quam uel reprehendens, uel monens: ac eos denique sic ubique tractans, quod & hic fecit. Statim autem in initio sese obiectioni opponit. Quia enim ueretur, ne conductio exercituum rursus utatur ciuitas, & aliquod usitatum effugium quaerat, ob qualia & socij perierat: succidit obiectionem, urbanum auxilium mitti iubens. Postea hac parte absoluta, statim subiungit, legationem ad Olynthios mittendam, & societatem eis promittendam.

Estque in toto argumento notatu dignum, cum ferè omnes, qui ante nos Demosthenem enarrarunt, de legatione dixerint: contra eum statuere, mittendam esse legationem: & rationem, propter quam legati mittendi iam necessario sunt, subijcere, quod Philippum fallere, atque aliquid de rebus subtrahere posse, præterit. Ac opinetur sanè aliquis, ad utilitatem pertinere hoc de legatis mittendis. Confirmat enim, expedire ut legati mittantur. neque errarit aliquis si dixerit, ab hoc loco adduci utilitatem tanquam aduersus obiectionem, que paulo post proferenda sit. Causæ tamen omnes & confirmationes, facultatis erunt. Facit autem idem & Thucydides, qui capita ubique implicat, idque inuenies in hac oratione. Eadem enim sententias & utilitatis & facultatis esse dicat. Admiratione autem digna est eius solertia, qui terrorem quandam admirabilem incutiat audientibus, commemorandis moribus Macedonis, non uiribus: quorum alterum efficit, ne magnitudine terrorum de rebus desperet: alterum eos excitat & commouet ad idem institutum amulandum. Deinde quibus terret, per ea ipsa rursus consolatur: facile deprehendi posse ostendens ingenium Macedonis, proptereaque iam non facile fraudibus circumuentum in Olynthium: id quod & Thucydides facit in concione Corinthiorum. Quibus enim rationibus reprehendit, isdem rursus laudat, & increpationibus commendationem miscet, & terret & hortatur, & laudat & obiurgat, contrarijs rebus concionem pertextens. Deinde ueluti relictis Philippi terroribus, rursus ad eisdem redit. Prodest enim auditorem non celeriter metu liberari. Quæ eadem & Corinthius continenter facit aduersus Lacedæmonium. Cum autem eum etiam auditorum ignauia sollicitet, ubique occasione inculcat, qui est locus facultatis hortatorius: nullam eis remissionem concedens, aut ignauia causam: & ut eodem modo rebus intenti sint, quo Philippum res suas tractare uideant, postulans. Cum utilitatem nomino, facultatem etiam uolo intelligi. Hæc enim omnia cum utilitatis sint, nihilominus etiam sunt facultatis. Nusquam uero in his illam uideo obiectionem, quam tractare omnes solent: At Olynthijs fidem reip. nostræ non seruarunt: Neque enim confirmat eos bellum aduersus Philippum non deposituros, nec illius uerbis credituros.

de uerbo propositum: locus nullus.

Terrendi ratio conducibilis.

Ignauia occasio opponitur.

Constituta Olynthiorum curam mentio.

aut fideles futuros esse probat: sed postquam dixit mittendam esse legationem, & terrorem a Philippo impendentem exaggeravit, eiusque calliditatem suspectam fecit, ne socios eorum corrumpere: repulso hoc metu, & ostenso, irrita fore Philippi auctoria, si modo legati Atheniensium aduenerint, & promiserint auxilium: merito ad commendationem utitur his uerbis, non quod excuset Olynthios, sed ut probet, eos Macedonibus imposturis non cessuros. Id quod & Corcyraeus apud Athenienses concionem habens, fecit: Cum idem, inquit, nobis hostes sint, quod est certissimum fidei pignus, atque hi non imbecilles, sed ipsi praediti uiribus, ut eis a quibus deserti fuerint, incommutare possint. Nam quae ille Corcyraei pro se dicentem fecit, haec ipse Demosthenes pro Olynthiis dicit, asserens, nihil amplius Philippi calliditatem ualitura, ubi legatos publica miserit. Quo pacto igitur haec ad obiectionem pertinerent, eam, quam enarratores sibi fingunt?

Haec igitur stantes.) Haecenus absoluta parte quadam utilitatis, in qua causam, ob quam legatos mittere conueniat, exposuit: & non deceptum iri Olynthios, neque posse Philippum factum cum eis foedus imminuero, si modo ciuitas rerum curam susceperit, legatosque miserit, confirmauit: in quibus minus utilitas, facultas magis explicata est: deinceps ad aliam partem eiusdem capituli transit, utilitatis inquam, implicans nihilominus hic etiam facultatem. Sed ut in superioribus facultas abundauit, atque illic principem locum tenuit: sic in sequentibus utilitas potior est ac prior, facultas posterior.

Nunc enim quod omnes iactabant.) Haec est refutatio obiectionis illius: Atqui bellum nihil ad nos attinet. quam non posuit, propter id praecipuum quod supra tradidimus, ut ne uideatur de rebus dubiis pugnare: & quod anteuerit auditorem, & ostendit, non fore ut seducantur socii, ut uideantur modo non etiam optasse ut bellum incidere, & bellum sibi esse domesticum confessi. Confirmat autem & sequente sententia eandem refutationem: eos etiam Euboeensibus, tamen si alienis, tulisse opem.

Nam si, cum Euboeensibus opitulati, rediremus.) Etiam in his utilitas antecedit. Increpat enim eorum ignauiam, & negligentiam incesit, sequitur autem per subintentionem etiam facultas. Vbi enim eos auxilium et salutem tulisse dicit Euboeensibus, haud obscure ci-

uitatis etiam potentiam ostendit. Operae precium autem est, exemplum etiam admirari. Cum enim & Euboeenses uideantur deseruisse societatem, & tamē defendi, proprie & hoc exemplo est usus. Quin illa etiam et utilitatis fuerint, & iustitiae simul, & facultatis, ubi eos accusat, quod prius affectos iniurijs non iurerint, cum eorum principatum expetant Graeci, cum accersantur a Pydnatis, cum Potidaea semetipsos & urbem eorum fidei committant. Vbi uero eos ipsos auxilium Philippi opes asserit sua ignauia, simul terret, simul etiam consolatur. Amplificando enim percellit: dicendo autem, cum per eorum ignauiam factum esse magnum, rursus id molitur, ut de timore non nihil remittant, cum in ipsorum potestate futurum sit, eundem rursus desicere. Et sic facere Thucydidem, liquet in concione Corinthiorum. In his uero utilitas praecedit, cetera sequuntur. Facta autem diuina beneuolentiae mentione, comprobauit eam per ea quae non expectasset. Dum enim Thracum calamitates, & Graecarum in Thracia ciuitatum, a diuina beneuolentia esse ortas dicit, potentiam urbis per ea asserit: ut simul & utilitas & facultas implicitae sint. Et haecenus confirmando progressus est, ciuitatem, cum in eius potestate fuisset principatum recuperare, oscitasse: ac uel nunc, quando pridem factum non sit, eum recuperandum. Per quod ostendit, domesticum esse bellum, siquidem in eo principatus agatur. Quae hinc sequuntur, necessitatem continent, & ab his uerbis incipiunt: Sin o Athenienses, etiam hos homines deseremus. Terret enim, & ostendit, eos non ita multo post de priuatis opibus, in periculo futuros, Philippumque ordine progredi, quem admodum & Thucydides fecit in concione Corinthiorum: Ac nouimus qua uia finitimos aggrediatur Athenienses: sic etiam Philippus, primum Amphipoli capta, deinde Pydna & Thracia, & Paenonibus, Athenienses inuadet, non tanquam obiectioni responderit, ut aliquis existimet qui per speciem refellendi accipiat: Et quid nobis incommodabit Olynthiorum excidium? Sed cum initio instituisset ostendere, domesticum esse bellum: denique id confirmauit, & a principatu qui sit reipublica uendicandus, & ab eo quod bellum non multo post in Atticam uenturum sit, nisi opem tulerint Graecis qui adhuc in Thracia sint reliqui, Idque probaturus, obscure innuit, quas cla-

10
20
30
40

Diuina beneuolentiae ostensio.

des ciuitas acceptura sit, si bellum in ipsam Atticam penetrarit: non quidem id speciatim atque prolixè explicans, sed tacitis cogitationibus magis terrens. Hac autem orationis parte finita, in qua utilitas simul et facultas implexe sunt, alias praecedente facultate, sequente utilitate, alias contrario modo se harum ordine habente, ac rursus praecedente ipsa utilitate, sequente facultate, & oratione omni modo uariata per uersionem & adhortationem, sententias semper sese consequentibus, tandem rursus de facultate urbis praefatur ab hoc initio: Ac reprehendere quidem dixerit aliquis, facile & cuiusuis esse: exordium id auspicatus. Facultatem autem bifariam secuit, tum in rationem instructionis, tum in pecuniae copiam: quae ratio, quia ei erat ardua, exordium est usus, quando ad eam non licebat ei aperte ac liberè, & expedite accedere, nisi prius captata beneuolentia, & preparatis auditoribus. Cum uero ei propositum sit, ut unus exercitus Olynthum mittatur, duos decerni iubet, eò potissimum, ut alterum duntaxat possit obtinere. Solet enim semper maiora & plura, quam obtinere cupiat, postulare: ut ipsa necessitate impendente, minora deligant atque suscipiant. Deinde ut terribis magnitudine instructionis, terreat & magnitudine tributis, eaque ratione adigat ad theatralem pecuniam relinquendam. Non autem ei esse propositum, ut binæ copiae mittantur, ex eo perspicuum est, tum quod nec prolixè id agit, nec confirmat utraque esse mittendas: tum quod celeriter ad rationem pecuniae transcurrit. Est praeterea notatum dignum, quod orationi de pecunijs non immorat propter difficultatem illam, sed statim rursus ad tributa transit: ut non de industria Eubulo aduersari, sed rerum necessitatem sequi uideatur: alibi suadens ut theatralem pecuniam relinquunt, alibi ut de suo conferant, neque diuites solus, sed etiam inopes. Id autem de industria facit. Non enim immoratur orationi de theatrale pecunia, ne offendant auditores: neque tamen etiam eandem praeterit, quod aliunde non superpetit comeat. Tributis autem mentionem facit, non quod reuera id uelit, ut tributum pendant, sed ut per tributum eos cogat pecuniam theatralem relinquere.

Facultatis diuisio.

Binæ copiae.

Ratio pecuniae.

Dicunt autem & alios comeatibus alij, quorum eligite.) Est quidem ut supra quod ad obiectionem, sed praeparatio referri debet tanquam refutatio ad exordij sententiam, ut ex comparatione com-

meatus hic utilior appareat. Propter hoc enim initio dixit, neminem qui dicere uelit, esse prohibendum, ut sua uasio de pecunia melior esse uideretur. Sed in Olynthiaca terra copiosiore, quam quae in hac est, refutationem posuit.

Considerandum autem ac reputandum est, res.) His Philippi potentiam impugnat. Prius autem refutationem posuit, quam obiectionem, eamque designauit statim ut progressus est, per infirmitatem. Admiratione autem digna est & haec tractatio. Non enim dixit, formidabilis est Philippus, sed non decenter & bene se habent res Philippi. Destruit autem potentiam Philippi, ea in partem quatuor conuinit: in tempus, quo turbetur: in Thessalos socios eius, ad defectio nem spectantes: in pecuniae penuriam, propter quam non habiturus sit conductitium militem: in subditos eius, Illyrios & Paenones, libertatis appetentes, ut & in partitione orationis diximus: perfectione capituli tractatione ad integram referuata causam.

Quamobrem saepe uidetur, tueri bona quam parare, esse difficilius.) Hoc de incogitantibus, & praeter meritum fortunam propitiam habentibus dixit. Proinde si quis exagitare uelit hoc dictum, defensionem habet. In secunda autem generalius idem dictum est, atque asseruerantius. sed hoc loco tantum ad incogitantes pertinet, ac ne id quidem absolute. Nam uocabula, saepe, & uidetur, indicant non esse necesse ut id omnino fiat, sed fieri interdum.

Oportet igitur uos, Athenienses, illas eius difficultates.) Hic conclusionem aggreditur, quam aequè in duas partes diuisit, in facultatem & utilitatem. Nam & conclusiones a summis capitibus sumuntur. Ac facultatem quidem ab occasione confirmat, a legatione Atheniensium ad Graecos, & ad eos socios qui Philippum suspectum habeant expeditione ipsorum & exitu, ab absurdo, quod est ab animo Philippi sumptum, quo nam modo is se gessisset tali oblata occasione: a dedecore euentuum qui sequi possint. Vti utilitatem autem bifariam est partitus, in comparationem duorum bellorum, tum Thracensis, tum Attici: & quid facturi sint Macedoniae, societate inita cum Olynthiis. Quae item ipsi passuri essent bello huc translato, cum nulli sint qui prohiberent, neque Phoenices, neque Thebani: illi propter imbecillitatem, hi propter simultatem. Non enim existit

de rebus dubiis pugnare.

Facultas in peroratione.

uti utilitas.

ἔπιτοιοῦμαι τοῦ ἀπὸ
ἀστυνομίου

existimanda est obiectio, sententia illa sumpta ab animo Philippi, ut Zeno stultè putavit: sed sententia illa * necessitatem in peroratione colligit. Postquam enim supra docuit, interessè Atheniensium hoc bellum, per secundum illud, quòd uenturus in Atticam sit Philippus Olynthi capta: meritò etiam hic inter concludendum, eorundem meminit. Chalcidica enim gente deleta, & duabus & triginta urbibus captis, qui tandem illi obfissent? Ea uerò, quæ ipsi Athenienses bello ad ipsius Atticæ fines translati passuri essent, amplificaturus, bifariâ diuisit, in ea quæ bellum antecedunt, & in ipsum bellum: quid toleraturi sint agricolæ, quid ipsi agrî, sumente inde Atheniensium exercitum ad commeatum necessaria: & quæ

facturi sint hostes in agris, cum necessitate compulsi, tum proteruitate impulsî: afferens Atticæ duplex imminere bellum, alterum à domesticis, alterum ab hostibus. Quibus absolutis, postulat ut quæuis etas, & quoduis hominum genus, & pauperes et diuites & oratores bellum in Thraciam repellant: ostendens non parua lucra ex eo consecutura, nec parum interfore, id fieri. Est autem & tractatio & uarietas consideratur digna. Præcedit enim suasionis ratio, adhortationis statim sequitur. Hoc modo igitur implexa est oratio. Nam suasio est, oratio quæ docet esse aliquid agendû: adhortatio, oratio impellens ad res confessas suscipiendas. Ad monitio est, oratio quæ & esse agendû aliquid docet, & modû actionû cõplectitur.

VLPIANI RHETORIS PRIMAE DEMOSTHENIS ORATIONIS OLYNTHIACAE ENARRATIO,

Hieronymo Vuolsio interprete.

Arbitror uos, Athenienses, magna pecunia praelatos. Obliqua laus auditorum, quum honesta de re agatur: & primus locus est eorum qui ex opinione ducuntur.

Magna praelatos. Modestum simul et efficax exordium est. Nam uerborum moderatio & ciuilitas beneuolum facit auditore, & affectum addit orationi. At refutatio obiectio, & sparsim inserta capita, exordium faciunt actiuum. Nam Demosthenis & Thucydidis maxime proprium est, exordia ducere non modo à capitibus quibus iuuantur: sed & ea quæ obstant, statim in principio amoliri, perquam artificiose & callidè. Sublatis enim contrarijs, & his quæ auditorum animos uelut irentos tenebāt, expeditis: ea quæ restant eiusmodi sunt, ut cõtra nihil dici possit. Exordium igitur implicitum est à capitibus utilitatis & facultatis, unde etiam tota oratio propagatur. Sed quia pecunia theatralis eum sollicitum habebat, initio sensim præparat auditores ad pecuniam contemendam. quam sententiam grandius elocutus est, dum nõ simpliciter ait pecuniæ, sed & magnæ. Nam si uestra consuetudo fert, magnam pecuniam aspernari, quanto magis spernetis param? Dixit autem, Arbitror, non, persuasum habeo: quod illud uerecundum cum sit, efficit ut assentia

tur auditor: hoc, quoniam affirmatione includit, magis eundem ad repugnandum inclinat. Aliter.

Arbitror uos. Sententia est: Si quis uobis offerat pecuniam simul & utilitatem, utilitatem statim potius quam magnam pecuniam arripetis. Queritur autem, quo consilio statim hac sententia sit usus, quia pecuniam cum utilitate comparet? Respondemus, cum suspectus esset, quasi corruptus largitionibus ab Olynthijs, eorum defensionem suscepisset: uoluisse per hoc eam suspicionem amouere, cum diceret, præponendam pecuniæ utilitatem. sed hæc interpretatio commentitia est. Nec enim dixit, Ego præpono utilitatem pecuniæ: sed, uos id cõfido facere. Alij dicunt, quia creditum sit eum à rege Persarum pecuniam accipere, quæ & ipsa priori similis est expositio. Alij, quia paulo post de tributis cum eis sit acturus, ideo hæc eum dixisse, ut eos initio faciat animosiores, quæ ut molestia illa moueantur. Sed uerior causa est hæc: quoniam pecuniam militarem, quam habebant Athenienses, nuper theatralem fecerāt, ut singuli ciues binis inde obolis ad spectandum acceptis: alterum ad emendum uictum retinerent: alterum possent architecto theatri pendere (nec enim tunc theatrum habebant è lapidibus constructum) quum postea Demosthenes uellet eam in stipendia militum conuerti, instante iam bello Philippico:

lippico: & ueretur ne statim initio Athenienses offenderentur, si binis illis obolis eos defraudaret: id initio aperte dicere differt, atq; ipsi conijciendum relinquit, cum dicit, utilitatem esse pecuniæ præferendam. Neq; simpliciter dixit pecuniæ, sed & magnæ. Constat autem, si propter utilitatem magnam pecuniam contempturi sint: multo minus eos iacturam binorū obolorum propter utilitatem ægrè laturos. Sciendū est autem, publicam illam pecuniam à Pericle primùm theatralè esse factam, propter huiusmodi causam: Quia in magna frequentia spectatorum, tum ciues, tum hospites seditiose de locis contendebant: magistratus Atheniensium ad eas rixas prohibendas, uenalia loca fecerunt. Post diuitibus, loca ementibus, ad captandum plebis & pauperū fauorem, ut & ipsi esset unde loca emerent, decretum fecit, ut reditus ciuitatis omnibus ciuibus ad spectacula præberentur. Deinde à Apollodoro quodam tandem in stipendia militum deuotè cõuerture aggressò: Eubulus, unus è magistratibus, captator auræ popularis, magis sibi deuincire plebis animos studēs, lata lege capitalem in eum pecuniam statuit, qui theatralem pecuniam facere militarem institueret. Quapropter quoties in Philippicis eius pecuniæ meminit Demosthenes, suadet tantum, non etiam de scripto pronunciat (quod periculosum erat) legem eam esse abrogandam. Non tamè persuasit ut abrogarent, nisi fortè id ipsi postea bello coacti fecerint.

Vos praelatos arbitror. Verbum uos, magnam uim habet, quasi diceret, uos quos non cepit opulentiæ Persica, non Lacedæmonij magna pollicitates. Verbum autem ὑποτίθημι (ut iam * in Socraticis dictum est) & ὁμῶς atq; alia eiusdè generis, nõ semper in re dubia usurpāt ueteres, sed sepe etiã de re uera. Sic igitur hic etiã arbitror, pro iudico & credo. Quod cum ita sit. Ratio exordij non exprimitur, sed reticetur. Transit enim ad alium sensum, priore sine confirmatione relicto. huius rei causa est propositionis autoritas. Communis enim sensus hoc probat, pluris facere homines utilitatem quam pecuniã. Autoritatem autem habent propositiones eæ, quarum probationem auditor non requirit, sed eandè ab opinione Græcorū aut sensu cõmuni sumit, interdū etiã à legibus.

Eos qui consilium dare uolunt. Hortatur omnes ad dicendum, cum ut hoc pacto inui-

diam fugiat, ut qui non solus audiri uelit: tum ut, si suum consiliū fuerit præ alijs probatum, ipse reliquis suaforibus antecellere omnibus intelligatur.

Sed & uestra fortuna. Cum potentè Philippum uocaturus sit propter felicitatē, simpliciter præ se fert, se Athenienses felices iudicare: ut, ubi illuc peruenierit, eos habeat iam antè ad audiendum assuefactos, quod & ipsi agere possint quæ debeant.

Multa opportuna dictu. δεικνύτω uocamus non solum conducibilia, sed etiam decora.

Præsens certè tempus. Consentaneum prioris exordio est secundum. Illic enim cū prouocauerit eos qui consiliū dare uelint: nunc ex superuacaneo occasione cõsulticem introducit, perinde ac si innueret, Quid oratores dicturi sint, incertum est, sed occasio hanc sententiam dicit. Habet autem hæc oratio prosopopœiæ formam: sed differt ab illa qua poetæ utuntur. Nam illi, ipsi occasione, uel alicui rei alteri, cui sermonis facultas negata est, orationem attribuunt: at orator illius uoce fungitur, ut sit oratio probabilis.

Vobismetipsis. Hoc est, uobis Atheniensibus suscipienda & tuenda est causa Olynthiorum.

Nos uerò nescio quomodo. Ad declinandam inuidiã, seipsum quoq; crimini immiscuit, nos, inquit, & non, uos. Dicitur autem hæc figura ἑπισημασμένης, subticentia, si quis adiuncturus aliquid asperum & affine conuincendo, id ad declinandam odium dicere non uult, sed per ambages quasdam obscurius indicat. Etenim cum hic dicere uelit, occasionem omnia facere, hortantem nos ad curam rerum suscipiendam: nos uerò segnes ac socordes esse, & neglectis rebus necessarijs, spectaculis atq; delicijs deditos: id quidem uitande causa offensionis subticet, sed subijcit, nescio quomodo nam mihi uidetur modo erga illas esse affecti. Differt autem ἑπισημασμένης, hoc est, subticentia à reticentia, quòd hæc quidem rem profus obticet, cuiusmodi illud est, Nolo autè quicquam dicere omnino, initio orationis mee. at subticentia subobscurè aliquid indicat, ut hoc loco sit. Ac membrum quidem hoc, conclusio exordij fuerit: cum illa cõfirmatio sit, Siquidem de salute uestra solliciti estis.

Sunt autem quæ mihi quidem uideantur. Sententia dictio. Est autem hoc loco principium & ingressus utilitatis.

Qui hæc dicant.) Videlicet, uētuos Athenienses, opemq̄ illis laturus. Qui item sua præsentia eos consolētur, & caueant ne locus Philippo detur, eos decipiēdi, cum præsentem illam legationem ueluti pro pignore mittēdi auxiliij habituri sint.

Auertat & auellat.) Constantiā Olynthiorum indicat, quod etiam inuitos eos auerte re atq; auellere queat. Est autem sumptum hoc uerbum ab ijs qui ad aras confugientes, inde abstrahuntur. Aut loquitur tanquā de membro aliquo corporis: ut ostēdat coniunctionem Olynthiorum. Particula aliquid hic pro multum ponitur: quemadmodum illud quoq; copias aliquas possidentes, id est magnas.

Eriam uobis utilissimum.) Hæc figura ἡ ἀποδοχὴ, præter expectationē nominat, cum eadem res & terribilis & conducibilis esse dicitur.

Aduersatur.) Illud ipsum, inquit, quod Philippo oppugnatu superatūq; difficilis est, oblitit, quo minus eius amici stant Olynthij. Deinde causam subiicit.

Se nunc non de gloria.) Videlicet nō id nunc tantum agit ut ne à Philippo uincatur, sed ut ne pulli patria, sub hasta ueneat: hoc est, in seruitutem ab eo redigantur.

Et in uniuersum suspecta res liberis ciuitatibus.) Postquam singularia exēpla recensuit, eadem uniuersali sententia ueluti obliquit.

Seditionem finitimam habeant.) Nam ipsa loci uicinitas ueluti pārere crimina & querelas solet.

Et cætera quæ conuenit omnia.) Quasi diceret ea quæ de maiorib. memorari solent: fuisse illis in more positum, ut periclitantes conseruarent.

Et ut ipsi exeuntes.) Uult ipsos Athenienses descendere in aciem, neq; fidem habere cōductio militi. Hæc uerō callidē dicit, ut si qua clades accepta fuerit, hæc sibi defensio relinquatur, suis consilijs non plene esse obtemperatum.

Nec enim quod omnes iactabant.) Primum uniuersali uocabulo, omnes, adducit eos ut suæ uoluntati assentiantur. Deinde cum dicit, iactabant, poenitentia prætextum & excusationem tollit. Neq; enim occulte, neq; secretò quicquam horū dicebamus, sed omnes clamoribus, & cum tumultu nitebamur Olynthios hostes reddere Philippo. Hæc enim uerbi ἐδύμω uis est.

Non igitur negligenda.) Postquam animum

Olynthiorum commendauit, et eos firmos fore socios ostēdit: amplificat eam rem, tanquam fortunæ benignitate Atheniensibus obiectam, & temporis quandam felicitatem uocat. Nam πῶς πρὸς τῶν ὀλυνθίων, id est oblatam, seu quæ incidit, rerum fortuitarum est, & præter expectationem obuenientium.

Nam si, cum rediremus, Eubœensibus.) Studet eos excitare. Proinde in memoriā præterita eis redigit, in quibus neglectarum, occasionum poenas dederunt.

Teneretis Amphipolim.) Hoc uocabulum uelut indignationem & deplorationē continet, quod ex sola socordia tum Amphipolim amiserint.

Et rursus cum Pydnam, Potidæam.) Celeriter et sine coniunctionibus oppida commemorauit, ueritus, ne magnum efficeret Philippum: reliqua uerò dicere noluit, ut ne populo terrorem incuteret.

Uni prima.) Velut obiectio nō soluit: ut ne dicat Atheniensis, qui potui tam multis uno tempore ferre auxilia: Infert, si uni saltem primo alacriter auxiliati essemus, alterum non attigisset.

Nunc uteremur Philippo.) Hoc significat Philippi humilitatem, nam uerbum utendi de eo dicimus, quem nostro arbitratu tractare nobis licet, qui nobis ad uoluntatem nostram paratus est.

Futura autem ultro.) Veluti depingit, atque oculis subiicit nobis hic ignauorum hominum & socordium ingenia.

αὐτόματα, forte fortuna.

Auximus, ὁ Atheniensis.) Per hoc indicare uult penes eos esse, ut etiam nunc eum diligentia desiciant & debellant: quemadmodum per socordiam eum reddere magnum potuerint.

Quæ illa est: hæc Olynthiorum.) Quidam τῆς, ut sit interrogatis: ὁ ὄντῳ, ut sit respondentis. Alij τῆς encliticæ accipiunt, pro quadam.

Aestimatores.) Aestimatores dicit ueluti iudicem, ut iudicet diuinitus eis oblatas commoditates, ipsorum socordia neglectas.

Deinde Thessaliam inuasit.) ἐπέβη, καὶ ἐδίκατο, hoc est, accessit, & accedo, cum genitiuo: item ἐδίκατο, hoc est, contrarium, uel æquiparans, cum genitiuo. at ἐπέβη, καὶ ἐδίκατο, insulto & aggredior, cum datiuo.

Exter-

Exteramus.) ueluti expurgemus & eluamus. translatum est à macula, qua uestis alba qua polluitur.

Dicat mihi aliquis.) Rursus fide dignum animum custodiens, dixit, mihi: ueluti, amanti reipublicæ.

Quocumq; uult.) Sic uerecundè Athenas intelligit, lubricentia denuò usus.

Primum Amphipoli capta, deinde.) Particulæ de inde, & postea, & rursus, et denuò, atq; eius generis alia, tarditatem notant. Imitatur enim semper etiam per uocabula, naturā rerum, hic orator. Cum igitur significare uellet tardos progressus, atq; infirmas esse Philippi opes: tardam etiam orationem fecit, talibus particulis adiectis. Nam eum qui Philippi potentiam exaggerare uellet, sic efferre diceret: Amphipolim, Pydnam, Potidæam, Methonem, Illyrios, Thraciam cepit. Nam frequentatio nominum uehementiam habet, potentiaq; magnitudinē ostendit, per inde ac si tempus ad urbium expugnationes non sufficeret. Eius uerò qui extenuat, est, orationē ita ut in historijs sit, extendere. Quare id quod inter orationis uitia habetur, si tempestiue atq; utiliter assumitur, admirabilem ostendit oratorem. Summæ enim & perfectæ artis est intelligere, quo tempore id fieri conueniat.

Recreatus ex morbo.) Minus est quàm si dixisset, pristina uale tudine recuperata. Significat enim tantum leuationem quandam morbi: ut in dicit naturam & consuetudinē Macedonis, qui nullam temporis partem elabi sibi patiatur.

Illyrios & Pæonas.) Gentes Barbaræ sunt, Macedoniae finitimæ: ut ostendat, eum, quanquam Barbarum, tamen nec Barbaris parcere.

Et aduersus Arymbam.) Hic rex fuit Moloforum, Olympiadis Philippi uxoris auunculus. Ait autē, tanta esse cupiditate imperandi omnibus Philippum, ut nec à cognatis abstineat. Quidam, Quid igitur, dixerit aliquis, puncto signant. postea subiiciunt, hæc nobis dicit.

Quid igitur, dicat aliquis.) Figura est Anthypophora. Interest autē inter Anthypophoram, antithesin, & antipipton. nam Antipipton, id est contrā cadens, est, quando scit occursum sibi iri, tanquam absurdū aliquid dicenti, & seipsum emendat dissimulanter, & ueluti clanculum. Anthypophora, obiectio uerò, quando partem orationis ueluti

probat auditor, de reliqua uerò ambigit, ut hic: perinde ac si quis diceret, bene quidem dicitis. habet enim hæc Philippus, sed intempestiue. Neq; enim prodixisti, ut nobis Philippus gestas cōmemorares: sed ut ostenderes, de Olyntho quid fieri oporteat: subijcit, etiam hæc ad præsens argumentū esse conducibilia. Antithesis, oppositio uerò est, cum ab aliquo capite proceditur: ueluti à iusto, aut utili, aut eius generis alio. Ne uerò oratio rectā producta in fastidium auditorum incurrat, uoluptate quadam eam condit, aduersarij persona introducta. in quo id etiam spectat, ut ueluti prouocatus ab alio, coactusq; non sua sponte reprehensionem subiungere uideatur.

Quis uestrum, Deum immortalē, adeo socors est.) Persona loco rem posuit, non enim dixit, hostes contra nos ueniunt, sed bellum. Est autē hoc etiam Thucydidi familiare, tum ut res personis, tum rursus personas pro rebus ponat. Nam huiusmodi uocum immutationes, nouitatis quandam speciem orationi conciliant. Artificiose autem hoc interrogauit, ut unusquisq; cauēs ne ipse se soliditatis condemnet, in sententiā oratoris, tanquam uera dicentis, concedat.

Τὸν ἀρχαίων.) uidelicet pignoris. nam ἀρχαίων. Demosthenes pignora & hypothecas sepe nominat. Quidam uerò hunc locum non de mutantibus, sed de scenerantibus exponunt, dicentes, passiva sepe actiuorum loco accipere Athenienses, & uocare ἀρχαίων ipsam sortem. Cum enim usuras, inquit, soluere nequeat, tandem obæratū aufugiunt. Sic creditores & sortis & usurarum iacturam concitant.

Magno.) scilicet scœnore: ut scœnus intelligamus, ignauiam & socordiam: sortem, ipsam rempū.

Omissis & delicatis animis fuisse.) Non simpliciter negligētibus, (nec enim hæc uocabuli ἐλαφρότης notio est) sed potius remissionem & studium uoluptatum significat.

In necessitate ueniamus.) Familiare est oratori, tum rerum molestarum communione se quoq; complecti, tum bonarum fructum reipublicæ in uniuersum transcribere. idq; magnam uim habet ad conciliandam ei auditorum beneuolentiam.

Ac reprehendere quidem.) Breue exordium è loco tum facultatis, tum utilitatis ductū. Nam cum ad aliud caput transeat, non omnino proprium exordium sumpsit, ne ue-

luti se cetera oratio uideretur: sed inde auspica-
tus est, ubi dicere desierat, nempe in capi-
te utilitatis. Ipsum uero argumentum & in-
ductionem à facultate sumpsit. Quapropter
etiam exordium adhibuit. Differunt
autem exordia capitum, ab ipsarum oratio-
nis principijs, quod hæc toti orationi uiam
muniant, & uim eorum quæ dicenda sunt,
sparsim continent: illa uero his solis meden-
tur, quæ ipsum caput lædunt. Exordium
autem uelut ab obiectione duci, nihil noui
est. quia enim in media oratione colloca-
tur, ideo quiddam habet certamini com-
paratum. Sed sciendum est, obiurgatio-
nem loco utilitatis conuenire. Obiurga-
tionem uero dixit, non conuictum. Nam
conuicti cuius in promptu est: sed *ὀνει-
διαν*, obiurgare, quod est monitoris, & eius
qui dere utilis, cum honore auditorum dis-
ferit, non cuiusuis est, sed eius dumtaxat, qui
audientium spectat utilitatem.

Ac obiurgare quidē.) Obiectio à iusto, huius
modi: At iniquè facis, Demosthenes, qui
tantum obiurgas nos, quod cuiusuis homi-
nis est, non uero consultius, hoc est orato-
ris. Sciendum uero, eum non statim adiecit
se refutationem: sed posterius, interposito
& explicato eo quod uerebatur, ut per id
in primis quasi corrigeret consilium quod
daturus erat.

Affirmo igitur bifariam.) Rationem auxilio-
rum explicat, quæ ad caput facultatis refer-
tur. Quicquid enim de occasione & rei
conficiendæ rationibus disseritur, id omne
ad facultatis locum pertinet. In his enim o-
stenditur, quomodo possint aduersarij su-
perari. Quia uero scit Athenienses ingenti
sordidæ esse mancipatos, bina eis auxilia
proponit, ut saltem unum mittant.

Si hoc pertulerit, Olynthum expugnabit.) Pro-
prium est uocabulū. *Ἐπιμένει*, id est sustine-
re, enim dicit, pro *καρτερῶν*, id est tolerare,
cū uidemus domestica nostra afflicta.

Ἰδυσθός του.) Idem est quod *χειρότερος*, su-
biget. Distingui autem hic debet, ut sit, tole-
rabit, & sine patriam suam affligi, atq; inte-
rim Olynthum subiget: post facile in Mace-
doniam profectus, auctus Olynthiorū so-
cietate, & uiribus, illic nos ulciscetur.

Superabit tempore.) Vide ut supra dixerit,
eum urbes facile cepisse: de Olyntho autē
difficultatē significat, cum superabit, inquit,
tempore: itaq; conatur ostendere potentiam
Olynthiorum.

De pecunia uero ratione.) Translit ad caput
facultatis, eamq; bifariam diuidit, in pecu-
niæ copiam, & uim militum.

Vt uultis, accipitis.) Iterum usus est subitici-
tia, cum dicere uellet, eam ad spectacula ac-
cipitis.

Reddetis.) Bene dixit, reddetis, non dabitis.
Redditur enim alienum illi, cuius rem esse
constat. Proinde hæc, inquit, non uestra est,
sed propria militum.

Deest pecunia.) Deesse quidem significat,
prorsus non habere: sed non satis esse, cum
partem habeas, requirere aliquid amplius
ad perfectionē. At igitur: siquidē pecuniā
restituētis, nihil uobis deerit, sed satis habe-
bitis: sin minus, deerit. Deinde quoniam
emphasin habet illud, esse etiam aliam pecuniam
extra theatralem, qua accepta, paucis indigeant: subie-
cit, Imò nulla pecunia satis est. Proinde nisi
theatralem in ueterem locum restituētis,
summa penuria laborabimus.

Quid igitur, dixerit aliquis.) Rursus anthy-
phora est: Tu, inquit, scribis, theatralem pe-
cuniam in stipendia militū conuertendā?
Deinde refutat: iuadeo id quidem, sed non
scribo, periculū gnarus, & legis Eubulū non
ignarus.

Ego enim censeo.) Ego quidem, inquit, eam
in milites erogandam dico, uos uero ean-
dem in ferijs absumitis.

Instaurari.) Perinde ac si penitus ab aliena
ta esset ab Atheniensibus, res militaris, dixit
instaurari, tanquam de possessionibus fundi
tus eueris. In eo uero quod efficiendū est,
causam efficientem uult intelligi.

Adhuc reliquum.) Nihil amplius, inquit, re-
stat, si militibus pecuniā restituere non uul-
tis, nisi ut ipsi tributum pendatis de uestris
opibus. Summā uero non definit, ne sit mo-
lestus: sed in tempus & necessitatem defini-
tionem illam reijcit.

Opus omnino est pecunia.) Quasi diceret, ma-
gna ne an parua indigeatis, definire nō est
meum, sed necessitatis. hoc uero scio, uos
omnino indigere.

Nihil potest confici.) Dixerit aliquis, nun-
quid etiā pecunia opus est in optando, aut
temperantiæ officijs faciendis? Responde-
mus, eum ad presens negotium respexisse,
bellum uidelicet. semper enim bellum pe-
cuniam flagitat.

Neq; enim ut uidetur.) Non tam præclare se
res eius habent: neq; ut existimari queat,
optimo in loco sunt,

Operæ

Operæ precium est considerare.) Absoluta una
parte facultatis, ea quæ est reipublicæ: iam
nunc ad alteram facultatis partem, nempe
Macedonis, accedit. Cum enim ostendere
non posset, Athenienses, multis amissis, esse
potentes: artificiose contrarium probare
conatur, posse eos Philippi potentiam e-
uertere.

Et postea frustratus est.) s. spe, & expecta-
tionē suā. Ecce enim bellum cum eo gerūt,
contrā quā putarat.

Deinde res Theſſalorum.) Non dixit, Theſſali,
sed res Theſſalorum, ut eorū perfidiam expri-
meret: atq; indicaret, eos illa perpetuò & fa-
miliariter uti.

Etenim Pagasas.) Historia sic habet: Aleuas
quidam ex Herculis familia Theſſalus, ty-
rannide in Theſſalia potitus est. Deinde
huius etiam liberi. Cum autem Theſſalī ty-
rannidem ferre non possent, & quò se uer-
terent, nescirent: Philippum acieuerunt in
auxilium. Is cum uenisset, Aleuadas tyran-
nide deiecit. Ob id beneficium gratū suum
animum declarantes Theſſalī, usum fru-
ctum Pagasarum, portuorū item ac mer-
catum uectigalia concesserunt. Perfidī au-
tem existimati sunt Theſſalī, uel propter
Theſſaliam Iasonem, qui Medææ fregisse si-
dem uisus est: uel, quod bello Peloponne-
siaco, cum utraq; acies iam in prociū sta-
ret, ab Atheniensibus ad Lacedæmonios
defecerunt, ut refert Thucydides. Magnē-
tia uero regio fuit Theſſaliæ finitima, ac
Theſſaliæ ditionis: atq; etiam urbs eiusdē
nominis. Quam, cum ab eis defecisset, Phi-
lippus in Theſſalorum gratiam subegit, ac
postea castellum in ipsa urbe Magnetū ex-
truxit, ut ne secundo etiam deficeret: sed re-
uera id spectauit, ut inde facilius Theſſalos
oppugnaret. qui cum id animaduertent,
prohibuerunt eum à munitione.

Enim uero Pæonem.) Postquā ostendit eius
infirmitatem à Græcis, idem efficere uult
& à Barbaris, atq; ipso uocabulo uires eius
extenuat. nō enim dixit pluraliter Pæones &
Illyrios, sed singulari numero, Pæonē & Illyriū.
Etenim insueti sunt ad nutum parere.) Obseruan-
dum est hoc uerbum. Non enim dixit parere
solum, sed ad nutum parere: quod est, omnino
esse obnoxios, ut etiam serui existimentur.
At Philippus, inquit, homo superbus est, & impor-
tunus.

Nam successus.) Quia, inquit, præter meri-
tum foelices, fortunæ prosperitatem, ob in-

genij nequitiam, tueri nō possunt: occasio-
nem pro uerbis dederūt, difficilius esse tue-
ri parta, quā parare. id quod uerum non
est.

Oportet igitur uos Athenienses.) Absoluta in-
uestigatione facultatis, probatoq; Philip-
pum ab omni parte ruinosum esse: ad ex-
hortationem trāsit. Differt autem exhorta-
tio à suasionē, quod in suasionib. etiam id-
ipsum bonum quod suademus, controuer-
sum est: & ratio qua parādæ sunt utilitates,
contradictionem admittit. In exhortatio-
nibus uero, cum ipsum bonum, tum ad ipsi-
scendi modus est manifestus. Sciendum au-
tem, horum generum argumenta inter sese
misceri, & suaforia in exhortationibus, &
contrā in consilijs hortatoria usurpari. Est
autem causæ genus ex eo cēsendum, quod
in argumento dominatur.

Συμπαροῦν τοῖς πειράμασι: una adiutare res.)
Dicendum fuit *οἷς πειράμασι*, opem ferre
rebus. Sed illud Atticum est, & aduerbiū
una cum, eam uim habet, quasi dixisset, *una
cum fortuna res gerendæ sunt*, illis in locis ubi est ne-
cesse. Circumductio hæc unimembris est,
extensa, uerborū traiectione figurata, figu-
ra uero est Obiurgatio.

Mittendis legatis quò oportet.) Legati, inquit,
mittendi sunt ad eos qui Philippum igno-
rant, ut eos doceant, illi non esse fidendum.
Ad eos uero qui cum sciant, tamen for-
midant, ut nunciatur uos esse in armis, utq;
eum formidare desinant.

Si Philippo offerretur contra nos talis occasio.) Si
tales, inquit, ei contingerent multæ com-
moditates, quales nunc nobis. Atque ite-
rum, si quod bellum finitimū haberemus,
quemadmodum ipse nunc bellum habuit
Olyntho uicinum.

Id ne nihil pudet.) Obscurus esse uidetur hic
locus. non enim constat utris oporteat tri-
buere, *ἢ τοῖς τοῖς ἐν ἡμῶν*, id est, hæc facere, A-
theniensibus ne an Philippo? uidet enim
utriusque quadrare. In his igitur obscuris &
ambiguis, à fine ad initium est ascenden-
dum. sic enim luceſcit obscuritas, uelut in
presentia, infra statim auspiciatus dicitur: non au-
debitis data occasione ea facere, quæ pateremini, si ille
posset: nam quod prius utroq; posse referri
uidebatur, nunc de Atheniensibus dictum
esse constat.

Præterea Athenienses.) Quemadmodū locū
utilitatis bifariā secari dicimus, in ipsam uti-
litem & necessitatem: sic & facultatem,
b 3 in ipsam

in ipsam facultatem simpliciter, & facilitatem & necessitatem, quam hoc loco tractari dicimus. nam optionem dat Atheniensibus, bellum ubi sit gerendum. Ac bellum quidem in Macedonia expeditum: sin maneat in Attica, graue & formidabile facit.

At heus tu, minime uolet.) Anthypophora eōiecturalis, quam soluit signis: sed ὁ δὲ τῶν δὲ αὐτῶν duae sunt partes orationis, & significant, o sodalis.

Si, quae nunc cum stultitia reprehensione tamen eloquitur.) Se in Atticam irrupturum.

Num eius rei data sibi potestate, facere praetermitteret?) Querendum est, cum cum supra hominem callidum, & in rebus gerendis acrem nominarit, qui nunc stolidum appellet? Respondeamus, praue uelenti cupiditate impressionis in Atticam faciendae, fingi eum talem qui moderari sibi nequeat, quin prodat animi sui desiderium.

Nihil opus esse uerbis existimo.) Non enim, in

quit, confirmanda sunt manifesta: & cum bina mala proponantur (malum enim est bellum) minus eligitur.

Extra esse.) Non simpliciter extra urbem, sed extra ditionem, in Macedonia. Agricolae autem uocat, non modo terrae foliores, sed eos etiam qui praedia & fundos possident.

In prius bellum.) Amphipolitanum inuuit, in quod mille ducera talera insumpta sunt.

Omnia igitur haec.) A capite utilitatis conclusiones petijt. sumendae enim sunt semper ex firmis & continentibus, capitum enumerationes atque conclusiones.

Florentem aetatem.) Iuniores, aetas enim per excellentiam de adolescentibus dicitur. ea enim aetate agere omnia possumus.

Bona uero sunt omnium gratia.) Votum addit consilio: Vtinam, inquit, bona sint, & bene procedant per omnes, per diuites, adolescentem, oratores.

ENARRATIO IN OLYNTHIACAM SECVNDAM DEMOSTHENIS ORATIONEM, HERO-

nymo Vuolffio interprete.

in multis in rebus Athenienses perspicui mihi posse uidentur.) Secundus locus exordiorum, quae ex subdiuisione ducuntur. Orationis autem figura sumpta est ex inde finita adiunctione. Cum enim dixerit, in multis, quod indefinitum est, subiunxit definitum, illud de Olynthijs. Si

videatur aliquid deesse.

mille huic est Theologi principium in laudatione diui Basilij. * Personis enim, etiam ante res peculiares comitantur opinioniones.

Cum multis in rebus perspicui.) Argumentum quidem huius orationis, & capita finitima sunt primae. Hoc autem solum interest, quod in prima quaeritur, sit ne ferendum auxiliu Olynthijs: in hac iuuandos esse constat, sed uires Macedonis atque potentiam perhorrescunt. quapropter etiam Orator concione hanc potissimum habuit. Caput igitur huius orationis facultas maxime est. Emergunt autem capita partim ex ipso ordine, cum initio nota non sint auditoribus, nec statim requirantur. Quaedam uero auditores mox & ante ingressum postulant: illis igitur Oratorem statim in exordijs occurrere oportet. id quod hic etiam factum est. Cum enim potentia Macedonis terrorem

incuteret Atheniensibus, primo impetu est terrorē propulsare nititur, Philippi potentiae beneuolentiam operumque deorum obiciens. sunt enim uiribus aduersariorum maiora nostra praesidia opponenda. Secundam uero esse hanc orationem, hinc apparet, quod in prima deorum beneuolentiam probatam, hic tanquam confessam assumpsit. Sciendum autem, etiam Philochoro auctore, terna esse missa auxilia, singula singulis orationibus habitis, cum primum non esset satis. Prima caput potissimum est, utilitas: facultas breuiter perstringit. Hic contra fit, de facultate multa, de utilitate pauca dicuntur.

Et regionem finitimam.) Tamen si, inquit, & uiribus instructi, & inferendi belli cupiditate: id tamen procul ab eo disitis eis, face-re non liceret. Obseruabis autem, ut a dijs auspiciatus, secundo loco societatem Olynthiorum collocarit.

Admirabili cuidam, & diuino.) Dialecticus, quia cum aduersario contendit, etiam conclusione utitur, ut ostendat, se palam uicisse. Orator uero, si concludere uelit, excitat auditorem ad repugnandum, atque efficit, ut ad persuadendum difficiliorem se praebat. eaque de causa entymematis, quae uocantur,

cantur, utitur: in quibus duabus propositionibus positis, conclusionem reticemus, illius eam cogitationi relinquentes. Vult enim etiam domo aliquid ad rerum inuentionem auditor afferre secum. Nunc uero Orator necessario conclusione est usus. Primum enim confirmatio propositionis producta longius, necessitatem ei imposuit, per conclusionem id quod ad probandum propositum fuerat, in memoriam reuocandi. Deinde cum in confirmando & conclusionibus uersamur, haud iniuria conclusionem dissimulamus. Nam cum multa & ante dicta sint, & adhuc dicenda restent: auditor facile inuenit illud quod reticuit Orator. Sed in exordio dum nondum quicquam est dictum, non habet unde quod de est, compleat. *Διμύβιον* autem nihil differt à *Δελος* apud Oratores, sed utrunque per duplicationem em pro eodem accipitur.

Illud igitur iam prouidendum nobis est, Athenienses.) Haec est exordij conclusio. nam ostensa deorum beneuolentia, sociorumque firmitate, & uiribus Atheniensium amplificatis: occasione habuit oburgatione utendi. Prouidendum igitur, inquit, est, ut proiciamus ea quae diuinitus oblata nobis ad donata sunt, & ipsi in nos persimem consulere uideamur.

Ac Philippi quidem uires recensere, Athenienses.) Primum exordium ab argumentis facultatis sumptum, propositum hoc habuit, ut a benignitate deorum, potentiam Atheniensium exaggeraret. Alterum in potentiam Philippi inquiri, eamque destruere nititur, quo ad eius in exordijs fieri potest.

Non consultum esse existimo.) Reuera quidem potentiam eius, quod multos habere socios putabatur, commemorare noluit, ut ne terrorem Atheniensibus incuteret. simulat autem se id propterea omittere, ne gloriam Philippi in illustriori collocare loco, atque amplificare uideatur.

Pro quibus igitur ille debet.) Trimembris est periodus, habens unam protasin bitembrem, & unam apodosin.

Quorum igitur ille quidem.) Quibus igitur rebus proditores isti Philippi opes auxerint, de quibus Philippum decussisset gratiam eis confiteri: uobis uero sumendum de eisdem suppliciu esset: illis de rebus, inquit, hoc loco dicere, inuestiuu uidetur. nec enim ad illos accusandos, sed ad dandum de Olynthijs consilium prodijt.

Ac perierum quidem.) Tertium hoc exordium est, sed non ea ut praeditum, qua superiora. nam illa ad totum argumentum pertinent prius, de facultate Atheniensium: posterius, de facultate Philippi. Facultatis autem caput totam continet orationem. at hoc exordium partis est, & proxima consumat. Cum enim iniurias & perfidiam exquirere Macedonis instituerit, rationem in exordio per occupationem reddit, quam obrem id facturus sit. *Aliter*. Sciendum, secundum & tertium exordium ad euertendum Philippum adhiberi: in secundo uires eius extenuari: in tertio, ingenium perstringi, atque indicari eum potentiores habere aduersarios. Ex eodem autem argumento, uidelicet facultatis, sumpta sunt utraque. Quia Philippus, qui formidabilis & potens putabatur, terrebat Athenienses. Proinde totius orationis constitutio ad facultatem refertur.

Et breui oratione.) Postquam uidebatur proluxa instituta esse oratio, si omnia & dicta & facta Philippi recedere uellet, prolixitas autem inuisa est auditoribus, huic incommodo breuitate orationis medicatus est.

Eum percurrisse omnia.) Si res eius incrementa capere nequeunt, & humana, ut in eodem loco persulfat, fieri nequit: nullum dubium est, quin iam eius potentiae ruina immineat. Omnia enim percurrit: id est, nullam amplius machinam reperit. omnes enim eas absumpsit, & omnes eum iam norunt.

Ego enim, Athenienses.) Hinc iam ad ipsum caput facultatis accedit, a refutatione auspiciatus. Obiectio enim est: Sed formidabilis Philippus. qua, quanquam aperte non posita, refutationes adiicit. Cum enim aduersarium habemus obiectioibus necessario usurum, siue nos dicamus, siue reticemus, tum palam obiectioes ponendae sunt. Cum uero auditor sedet obiectioem apud se habes, tum soluenda est, etiam si posita non fuerit. Id quod nunc quoque factum est. Accesserat enim ipse populus, Philippi metu percussus. Quare superuacaneum fuit, eam ponere, propter quam deliberati conuenerant.

Nunc dum rem diligenter.) Transiectio sic ordinanda est. Nunc uero inuenio nostram stultitiam hoc (id est, per hoc) pellexisse Philippum, perinde ac si redemisset nostram stultitiam, & potuisse nos decipere, propterea quod pollicebatur se nobis Amphipolim traditurum, Promittebat enim se eam conseruatur.

seruatorum Atheniensibus, si Olynthios in amicitiam & societatem non reciperent. Quibus uerbis adducti Athenienses, eos tunc repulerunt, atque post amicitiam cum eis constituerunt. Deinde uidens Philippus sibi non satis esse uirum ad Olynthios oppugnandos, quod e Athenienses non deseruissent: donata Potidea, ab Atheniensium amicitia eos remouit. Ait enim, et hos ab eo deceptos. Obseruabis autem cum dixerit, Athenienses esse deceptos, & Olynthios, priore loco Athenienses posuisse: ut uenia daretur Olynthijs secundo loco deceptis, post sapientissimos Athenienses.

Quod iactabatur.) Idem iactabatur apud nos, arcanum uero erat Graecis.

Nostram quidem simplicitatem.) Non dixit, uerum: & quia est odiosum, seipsum inseruit criminum, aiunt autem *ἀνθρώπων* non semper significare stultitiam, sed interdum lenitatem, aequitatem & simplicitatem: in qua notione hoc loco accipienda est.

Repellebant quidam.) Cum dicendum esset, uos repulistis: tota enim ciuitas id fecerat: ipse culpam in oratores transmouet. Significanter autem dixit, hinc, quasi diceret: ab Atheniensibus, tanquam ab ara misericordiae, ubi Herculidae conseruati sunt, isti supplices repulerunt.

Et quod iactabatur aliquando.) Pydna, ut ferunt, Macedoniae oppidum fuit, Potidea Thraciae, ac Pydna quidem parua Philippo, Potidea uero Atheniensibus. Accidit autem aliquando, ut Potidea ad Philippum, ad Athenienses Pydna deficeret. Vtrique autem, tam Athenienses quam Philippus, sua desiderabant. hoc igitur dicebat Philippus, quod iactaretur & desideraret, se clam perfecturum, quam obrere uero clam? ut ne utriusque, tam Potidea quam Pydnae, re cognita sibi cauerent. Theopompus autem ait, de Pydna & Philippo solum hoc esse intellegendum, ut daret ipse Atheniensibus Amphipolim, & Pydnam suam urbem ab eis recipere. Clam uero, ut ne premoniti Pydnae, qui Philippi imperium detestabant, sibi cauerent.

Thessalos uero nunc postremo.) Non iniuria Thessalos postremo circumuenit, ut qui deceptu faciles essent, nec tum Atheniensium, tum Olynthiorum circumuentione prudentiores fierent.

Quem non deceperit.) Quoniam imperatoriu uidetur, decipere hostes: propterea mu-

tauit, ac dixit, eorum qui ipso usi sunt: quod Philippus non hostes, sed amicos decipiat. Id uero perfidiae est euidentis argumentum. sumptum autem est uerbum *φρονιμίστην*, *ἀπὸ τῆς φρονιμίας*, quod significat apposititiam comam, quae sit imposturae gratia. studet enim eum ornatum accersere, quo natura caret.

Ut igitur per haec alte ascendit.) Quemadmodum, inquit, per ignoracionem factus est magnus, sic eum per cognitionem rursus deici decet.

Imo uero uobis ostendat.) Haec correctio dicitur. Nam si me, inquit, indignum putat qui cognoscam, uobis ostendat. Cotrouersum enim est illud, dicat mihi eum non esse infirmum: sed hoc, deceptos ei fidem non habere, confessum.

Quod si quis uestrum.) Et haec antithesis, id est obiectio est facultatis, ut anthyphore praedita. Nam anthyphora non integra est antithesis, sed antitheseos pars, quae alterum admittit, alterum repellit: id quod nunc quoque fit. Nam cum prima fuerit antithesis, Philippum esse formidabilem, ea quae a iusto refutata sit: anthyphora locum a iusto quidem non oppugnat, sed partem habet facultatis: tamen si Philippus est iniustus & perfidus est, ut tamen res tuebitur.

Putat autem ui fore ut tueatur.) Hoc est, propterea quod loca ad eos oppugnandos opportuna tenet: ut sunt castella, portus: ut de facere, tamen si uelint, non possint.

Cum enim beneuolentia.) A iusto rursum obiectio refutauit. Nam si per iniuriam imperium est adeptus, non beneuolos habet oppressos.

Prima quaeque occasio.) Obiectio soluit: pugandum igitur, & pericula necessario adiuuanda erunt, ut uincamus: ipse uero cum ait, prima quaeque occasio, & paruum erratum: quam facile debellari possit, ostendit. Est autem locus a facili, preciosissima pars in capite cultatis.

Autem uero non, retraxit.) reflexit. Translatio sumpta est a iumentis, quae quia diu ferre iugum nequeunt, id saepe euertunt. Optime autem quadrat oratio in eos, quos Philippus subegit, cum etiam seruitus iugo similibus uideatur: & serui desilicere cupiant, quod eius grassationes & perfuria diutius ferre nequeunt: sed frequentatione nominum eum & dijs & hominibus esse inuisum ostendit, ut grassantem, ad homines referat: peierantem, ad deos: mentientem, ad utroscumque.

φωσάτου, deprehenditur.) redarguitur. Trans-

latum

latum est *ἀπὸ τῆς φωσάτου*, hoc est, a praedone.

φωσάτου enim est praedo. Unde etiam *ἔπαινον* φωσάτου, in re praesenti, in ipso furto.

καταπέλας, defluit.) hoc est, conumpitur, perit. Translatum a ueteri pariete aliquo, cum uetustate & diuturnitate temporis ipse a se pereditur, & consumitur.

Et fieri sane potest, ut.) Dubitatione, & spei & florendi uerbo usus, temporariam & instabilem ostendit potentiam Macedonis. Nam & flores temporarii sunt, & non diuturni.

Infimas partes firmissimas.) Quidam reprehendunt oratorem hic, dicentes *κατόχα*, non *καταπέλας*, fuisse dicendum. sed isti non animaduertunt, id quod consequitur. *καταπέλας* enim dixit, quod ab imis, hoc est a fundamentis extruitur domus: similiter nauis etiam a carina.

Itaque, censeo a nobis.) Haecenus absoluit orationem de iusto. Cumque probarit, deos ut Philippo inueniens, sic populo placatos esse, ad exhortationem uenit. Semper enim argumentis & probationibus exhortationes subiungit.

Pulcherrime & celerissime.) Bene coniunxit haec duo. Nam utrumque destitutum altero, minus praclarum est.

Legationem mittendam.) Pendet a uerbo *φύλαξ*.

Quae alios doceat.) Bifariam enim diuidit Thessalos, in eos qui Philippum ignorent, & alios qui eum metuant.

Pro dignitate ciuitatis.) Bona cautione usus est. Poterat enim saepe quidem mittere, sed paucos. Quare addidit, pro dignitate ciuitatis.

Tanto magis diffidunt.) Quia, inquit, facile et prompto pollicemur, ac nihil praestamus, merito nobis omnes diffidunt.

Si modo quisquam uobis fidem adhibere debeat.) Vique adeo, inquit, omnes diffidunt nobis nihil agentibus, ut tamen si uiderint nos agere, mirer si tum etiam credere poterunt nos agere.

Domestici imperij.) Hoc est, ipsius Macedonici, non externi sociorum. iam enim de hoc dixit.

Omnino enim Macedonica.) Nam contra Olynthios bellum gerentibus Atheniensibus adiutor fuit Perdicas Philippi frater, cum Macedonibus. Obscure igitur hoc dicit: potentiam, quam tum additamenti uice numerabamus ad societatem, nunc de principatu nobiscum contendit.

Sub Timotheo.) Hic imperator fuit Atheniensium, filius Cononis imperatoris, atque initio, si quisquam alius, ualde felix fuit. Nam proditum est, ad quodcumque bellum mitte retur, in eo uictoria potitum esse. Unde pictores eum cum reti pinxere dormitum, ut ferunt, & addidere mulierem, Fortune nomine adscripto, ei assistentem, quae castes & alia uenationum instrumenta gestaret. Quo figmento innuebant, fortunam pro eo facere omnia, ipso nihil laborante. Haec molestè ferens, cum se nunquam per fortunam, sed per semetipsum uictile diceret: postea tanquam eius dicti arrogantis poenas exigeret numen, non amplius uicit.

Thessalis laborantibus.) Laborantibus, ait, animis, quod eorum alij popularem statum desiderabant: alij, ut tyranni Aleuadae, & eorum amici, tyrannidem.

Tyrannicam domum.) Familiam Aleuadarum dicit.

Vel paruum potentiam.) Quia per superiora usus est ueluti quandam opinionem potentiae conciliare Macedonibus, id commune esse ostendere uult: & cum uniuersale sit, extenuare. At coniunctio uero, saltem, significat hanc electionem minoris, si maiore frustrari contingat. Non enim sunt duae partes, sed una.

Infirmiorem etiam.) Queritur, quomodo in firmiorem, ac non multo magis firmam reddat exercitationibus & disciplina militari. Respondemus: infirmitatem illam, de qua loquitur, non ad corpora pertinere, sed ad animos, quod oderint eum propter ea quae ipse faciat, ut subiecit: aut, quod perpetuis aerumnis confecti, infirmiores fiant.

Neque enim putetis Athenienses.) Cum timiditatis accusare non possit, in Philippi animu inquit, & Macedonum affectionem. Cum autem eorum consilia inter se contraria esse pronunciet, eos non consentire probat.

Et instituit agendo.) Et instituit agendo & periclitando, pari quicquid acciderit: post haec distinguentium, & pronunciantium est. Atque instituit gerendis rebus atque periculis aduendis, nullum casum recusare. & hanc opinionem, ut ea perfecisse dicatur, quae nullus alius Macedoniae rex, ut a securitati anteponit.

Afflicti autem semper expeditionibus.) Id quod est militiae euenit: dico autem rerum bellicarum peritiam, ut quae metum augeat, omisit: uoluntatem autem excusit, eos molestè ferre continua bella. causamque adiecit, quod agros colere prohibeantur, et suam rem fa-

c militem

miliarem curare. Deinde cum & cōtra hoc obijci posset, Atqui lucrum è bello faciunt, cum & manubias & eius generis alia accipiant: etiam illud esse lucrum inutile ostendit, quod quæ nati sint, distrahere nequeant: sed sumptibus augeantur alendis illis, quæ uendere, clausis emporijs, nemineq; mercaturā propter bellum exercente, nequeant. & addit, sic ut possunt: ostendens, eos nō armis uincere, sed rapinis & prædationibus rem facere.

διὰ τὸ δαυ, disponere.) uendere. Verbum hoc extat apud Isocratem in Busiride, cum τὸ δαυ δεικνύς, dispositionem, id est uenditionē, seu distractionem nominat.

Qui autem cum eo uersantur.) Vide ut paulatim infirmitatem Philippi ostendat. Primum dixit, eum inuisum esse socijs, tum Græcis, tum Barbaris, eosq; ad defectiōem spectare. Deinde, ipsis etiam Macedonibus ciuibus suis. Postea, ne quis dicat, Etiam si isti sic animati sunt, at conductitios habet quosdam exercitus bene cupientes: ostendere uult, etiam illos haberi quidem & existimari egregios bellatores, sed rem aliter se habere: idq; per sequētia demonstrat.

παιδοποι, pedites.) Huius uocabuli multe feruntur explanationes. Nam hi dicunt id esse nomen exercitus, qui sic nominetur: illi, quosdam fuisse apud eum milites, altero pede nudos, armatos altero. quamobrē etiam eos παιδοποιος uocari dicunt, quod alterum pedem nudum haberēt. πῆξ enim est infima pars, id est planta pedis, unde etiam πῆξιν, humi ambulare, id est, pedibus iter facere. Alij dicūt, eos quos è turba peregrinorum militum haberet, in fodalitatem & amicitiam receptos, ueluti selectos quosdā propter fortitudinem, ad custodiām corporis, sic nominari. Variat autē scriptura pro explanationis uarietate.

Nullis.) Grammaticæ artis scriptores negant proprie inflexū esse δεικνύς & δεικνύς.

Ambitione omnes.) id est, Per, uel propter ambitionem. uult enim suam esse laudem. Non ne igitur laudandus est, cum gloriam expetat? Siquidem in ea re modum seruaret, laudandus esset: nunc, quia modum excedit, in uanitate, ut dicimus, incidit. Singulas enim uirtutes bina uitia comitantur: quorum alterum in eo quod parū, alterum in eo quod nimium est, cernitur.

Aut iustus alioqui.) ueluti, à natura. Ut indicet institutione apud Macedones temperantem fieri posse neminem. & Mos autem apud

ueteres tria significat: aut alio modo: aut natura, ut hic: aut frustra. Platoniam autē opinionē secutus est. Ait enim is, consequi se uirtutes mutuo: ut qui temperans est, idem sit & iustus, & prudens, & fortis.

Quotidianam imperantiam.) Nec hoc simpliciter dictum, sed ne quis putet eum ut tyrannum luxuriose uiuere, ac certis diebus, & certos quosdam ad prandium uocare: perstrinxit eum, ut qui singulis illa diebus faciat, ut ebriosum & huic uitę rationi deditū.

καρδαισιμύς.) Cordacismus est genus saltationis obicōene & indecore. Nam alia saltatio est militaris, ut Pyrriche. alia ridicula, qua utuntur in theatris & cōpotationibus.

Despectū esse.) De fortibus, eijciendi: de his, despicendi uerbo est usus, quod contemni significat. Causa uerō est, in fortes, inuidia: in temperantes, odium.

Latrones & adultores.) Latrones, hoc est, rapaces quosdam milites. Deinde quia latronum uocabulum quandam fortitudinis significationem habet, siquidem hostes depredant: ut id deprimeret, adultores subiecit. Similiter enim animis sunt adultores.

Constat autem hæc esse uera.) Hæc ad fidem ei qui nunciauit conciliandam pertinent. Ipsos quodammodo uult Athenienses facere testes, ex ijs quæ norunt.

Calliam istum publicum.) Obseruandū, cum pluraliter dixerit, quos omnes repellent, unū subiecit, atque ex uno multitudinis petijisse testimonium. Publicum uerō dicit, quia seruos quosdā habebant Athenienses è captiujs ad publica ministeria delectos: eos literas docebant, & in bellis cum quaestoribus & ducibus ablegabant, ut tabulas expensi conficerent, neq; in eo imprudenter fecerunt: sed eò, quia illos ut seruos uerberare licebat, ut exquirere ueritatē possēt. Nefas enim habebatur Athenis, ingenuos uerberare. Quod si uerō uerberib, seruorū, dux aut questor mēdaciū cōuincebant, tanq; serui deinceps & ipsi malè accipiebantur.

Imitatores ridiculorum.) Appendix necessariō est addita: non enim quæuis imitatio ridicula est, cum quædā etiam grauis & seria habeatur. Nam tragœdia est imitatio morū et perturbationū. Est & comœdia imitatio.

& graues Mimi habentur Sophronis. & turpium cantionum, apposuit. sunt enim & probatarum cantionum poetæ.

Atqui hæc tamen si parua existit.) Ne quis dicat: Ecquid uerō ista eius potentia nocent?

infert

infert, ea specimen esse infelicitatis eius, ut qui deos iratos habeat. Consentaneū enim est, à mimis etiā potentiores salibus incesi.

Sed opinor nunc quidem obscurat.) Obijci poterat, Qui fit igitur, ut sua retineat, & potentiam tueatur, si infelix est? respondet igitur, quia nunc felix est. Sin cladem aliquam acceperit, statim hæc omnia deprehenduntur. Deinde ne denuò terreat, felicē nominando, statim infert: Nō diuturna erit eius felicitas, si uos uoletis. Quare, si uerū dicendū est, uestra uocordia fouet illius felicitatem. Si & diu uoluerint.) Ad res enim gerendas opus est & Fortunæ fauore, & uirorum industria.

Sive ruptum, sive luxatum.) ῥήγμα, ualis alicuius ruptionem nominant medici, ut uenæ, aut arteriæ: ῥήγμα, articuli elisionem. aut ῥήγμα uerū diuisionē, ῥήγμα ois emotionē.

Quod si quis uestrum, Athenienses.) Absolutis prioribus facultatis partibus, transit ad tertiam de fortuna. Primam autem & uniuersalem obiectionem, Philippum esse formidabilem, refutat, ostendendo non esse formidabilem, cum per iniuriam sit potēs factus, alterā & singularem, fore ut ui tueatur imperium, reijcit, ostendendo eum uerū non posse imperiū, cum & subditis & socijs & peregrinis militibus sit inuisus: præsertim quod & ipse sit helluo, & homo perditus. Tertia & postrema obiectio est: sed fortunatus est Philippus. Proinde tamen si adiutores in bellis nō ita bene uolos habet, fortunæ tamen beneficio sit uoti cōpos. Dux igitur posteriores partes sunt primæ uniuersalis.

Prudentis quidem hominis.) Extendit obiectionē, & eum à quo affertur, laudat. Eius rei quæ causa est? Solet Demosthenes, quādo refutationem obiectionis in promptu non habet, eam nō nudam ponere, sed paulatim dilatare, donec latenter tale aliquid apposerit, ex quo refutationis occasione arripiat: id quod hic quoq; fecit. Fuit enim obiectio, Fortunatus est Philippus: quam cum refutare non posset, paulatim extēdit, eò usq; dum eam ab ipsa Philippi fortuna, ad cōmunem hominum fortunā traducat.

Multo enim plures.) Tanquam à Platonica progressus disputatione, hic philosophatur, fortunā etiā uirtutū esse comitē afferens.

Non fert autem natura, ut ignauus.) Duplex est propositio. Aut enim uniuersalis est sententia, uidelicet si legas, & ἴδ' αὐτῶν, ut sit ὁ αὐτῶν cōiunctio pro δὲ. Neq; uerō fieri potest. & ἴδ' αὐτῶν uniuersaliter accipias, ut quispiā

ignauus. aut & ἴδ' αὐτῶν, scilicet δὲ αὐτῶν, Fieri nequit ut ipse homo.

Pro Græcorum iure.) Bellum dicit pro Thebanis susceptum, Cadmea à Lacedæmonijs occupata. Bello enim Peloponnesiaco uidentes Lacedæmonij Græcos malè tractari ab Atheniensibus, libertatem eis polliciti sunt, si ad se defecissent. & hoc prætextu eos ad defensionem impulerunt. Quo bello feliciter confecto, cum ipsi postea crudelius uexarent Græcos: Athenienses id ægrè ferentes, bellū Lacedæmonijs propter eos qui premebantur, intulerunt. Et ex eo, bellum id, pro iure Græcorum susceptum, appellatum est.

Et multa priuatim.) Ut accipientes pecuniā à Lacedæmonijs, potestatem eis facerent Græcos impune uexandi.

Et singulatim eorum unumquemq;.) Non ait singulatim unumquemq; uirum, sed, singulas gentes et nationes.

Nos mutuo culpantibus.) Ad Charetem hoc attinet. Quem ne defendere uideatur, uniuersali oratione suspicionem tegit. duces enim accersebantur, & rei fiebant.

Rursus sperantibus.) Duces rei facti, ut absoluerentur, rursus promittebant se has & illas insulas Atticæ ditioni adiecturos, & nescio quæ strenuē confecturos.

Incogitantes estis.) ἀγνώμονας dicit incogitantes, quasi priuatos cogitatione. nō ut nunc ἀγνώμονας uocamus eos, qui debita, id est uicem non reddunt, hoc est, ingratos.

Nunc uerō quod quidem tueamur.) Obiectionē soluit, conducticijs utemur exercitibus: ipse uerō, quid ait? Siquidē habere mus, inquit, quod tuendum esset, non esset incommodū conductitios mittere. nam in eum usum conductitios ablegabāt. Sin quid parandū est, per spicū est ipsum populū oportere militare.

Affirmo igitur oportere.) Nunc iam ad perorationē trāsit, ad quā per formā enumerationis accedit. Quidam uerō aiunt, hæc tenus absoluto facultatis loco, eum ad utilitatis locum transire.

Prætextus eripere.) Duces defensionis loco afferebant, se non accipere pecuniam.

ἰδιόμαξα.) id est defectus, uocat ipsam pecuniam. Pauca enim, inquit, militibus stipendij nomine datus: cætera quæ integræ mercedi desūt, ad spectacula ipsi retinetis.

Non enim potest acerbē.) prò, iustē. Nam ius acerbum iniustis uidetur.

Priuata uerō inueniant.) Propria dicit; quæ ipsi

ipsi priuatim gerunt inuisur civitatis. Alludit fortassis ad Charetem.

Cum vero data dicendi potestate. Si dixerint se non accepta pecunia, non posse propugnare pro republica. Proinde hic etiam de theatriali pecunia agit.

Prius enim Athenienses. Cum decem essent tribus apud Athenienses, & urbs ipsa velut in decurias distributa: necesse habuit unaquaqueq; tribus ex omnibus designare in ea viros ditiores centum viginti, qui pro defensione reipub. publica munera obirent. Deinde hi centum viginti se in binas partes dividebant, ut sexaginta essent ex eis ditissimissimi, reliqui sexaginta minus divites. Id vero faciebant, ne de improvviso, urgente bello, forte accideret, ut minus divites, praesentes nummos non haberent. Nam ditiores & pro eis, & ante eos tributum pendebat: & quae sic expenderant, postea per ocium recipiebant. Nominabatur autem sexagenorum ille ordo symmoria, hoc est, coetus seu classis, eo quod tributum pars esset. Proinde cum decem tribus essent, & singulae centenos vicenos designarent: fiebat, ut universi qui publica munera obirent, mille ducenti essent. Dividebant porro eos decem coetus in bis sexcentos viros: & rursus harum duarum partium quaque in duas partes, hoc est, in trecentos & quinque coetibus delectos. Hi vero erant trecenti locupletissimi et primi, qui & praeter ceteris tributa pendebant, et eos habebant in omnibus rebus dicto audientes. Proinde efficitur, ut duae partes sint omnium. Siquidem utrinque erant velut ag-

glutinati alterius partis trecentis locupletioribus. Habebant autem singuli quadran-tes, & peculiarem ducem, & peculiarem oratorem. Nihilominus tamen secundarum & oratores, & duces, prioribus cedebant. Olim igitur, inquit, se dividebant in symmorias, ob maiorem sollicitudinem, ut pecunie tempestive pendenderent, nunc vero non ob aliud in symmorias dividimini, nisi propter administrationem reipublicae, hoc est, propter factiones. Reprehendit igitur eos, quod olim, cum propter tributa symmorias facerent, & rerum gerendarum tempus adesset, principatum teneri sciebant a ditioribus: secundo loco esse duces, qui rem bene gererent: tertio oratores, qui tantum verba facerent. Nunc vero cum occasio sit concionandi & dicendi, principatum tenere non divites, sed oratores: & suffragatores esse primos trecentos, qui laudent ea quae a suis oratoribus dicta sunt erint, reliquos utriusque esse attributos.

Alijs cogi. Postquam supra dixit, Affirmo igitur opus esse pecunia: ne dicant pauperes: Proinde conferent divites: occupat, & eos defendit: Quo usque tandem, inquit, triremes instruent & conferent, & omnia infument? Nam si eis spem omnem, quam in divitibus habebant, praeciderit: aut alias opes quarent, aut theatriali cedent. Ac in universum solet Demosthenes patrocinari divitibus. Intelligit enim nervos esse reipublicae locupletes.

Dico igitur in summa. Propterea opus ei fuit secunda capitum enumeratione, ut in eam necessitatem adducti, theatralem pecuniam missam facerent.

ENARRATIO TERTIAE OLYNTHIACAE

DEMOSTHENIS, HIERONYMO VVOLFIO interprete.

On eadem statuere possum Ath. Exordium, ut in rebus arduis, ab obiurgatione ductum est, vel ab admirabili. Est enim admirabile, cum res verbis non respondet. Vel, a comparatione. comparando enim ostendit, verba rebus esse contraria.

Non eadem. Vehemens exordium, & plenum gravitatis. Dum enim elatum populum, & victoria superbientem reprimit, & in metum conijcit: ab uno affectu in alium traducit auditorem. Dum vero mutat animum Atheniensium, Periclis auctoritatem

ipsis factis repraesentat. Nam is quoque populum consternatum consolari, & in spem optimam erigere poterat: contra, ferocientem iniectione metu cohercebat. Est autem tripartita oratio. Nam quod primum videtur, causamque maximam continet, atque id de quo in praesentia deliberatur, quod non habet, id est praecipuum seu principale dicitur, est, utrum copiae traducendae sint in Macedonia: an vero eodem in loco ad iuvandos Olynthios relinquenda. Alterum, an theatrales leges abrogandae sint. Postremum, quod in epilogo tractatur, reprehensionem habet administrationis eorum magistratum qui populum eo tempore gubernabant. Harum

Harum

Harum partium singulae peculiari capite continentur. Prima enim utilitatis esse videtur. Secunda legitimi est, atque ad probationem facultatis ascita. Etenim caput capite probatur. Tertia vero iustitiam autem dico, per quam praesentes magistratus reprehenduntur, et maiorum administratio celebratur. Omnis enim suasio, quae circa personam versatur, laudatione aut vituperatione constans, ad iustitiae caput refertur. Ac utilitas quidem bifariae secta est, in necessitatem: invadent enim Attica Philippus, subactis Olynthijs. & in ignominiam: sciunt enim Graeci omnes, auxilia pollicitos esse nos Olynthijs, si cum Philippo bellum gererent. Est enim ignominiosum, in mendacio palam deprehendi. Quae autem potest, cur nam, cum in Macedonia traduci uerget exercitum, nullam eius rei mentionem fecerit, neque ostenderit, eo traduci copias sine incommodis haud posse? Respondendum est, plures esse rationes, per quas aduersari liceat. Aut enim ipsas aduersariorum rationes oppugnemus, ostendendo fuitiles eas esse: aut alterius alicuius rationis auctores sumus, per nostram, eam quae illorum est, evertentes: aut id quod illi expedire contendunt, resistamus, atque ipsi aliud consilium proponimus. Hic igitur orator, animose sane, illorum decreti mentionem nullam facit: sed id quod sibi visum est, in medium affert & tractat.

Res autem. Exordium a necessario. Ductur autem ab opinione rerum quae mala sunt. Satis abunde quasi diceret: Quod si perficere poteritis, praecclare uobiscum agetur, pro praesentibus copiis.

Anteuertamus. Tanquam de cursoribus locutus est, summo studio festinantibus, ut praemium in medio positum praeripiant. Intelligendum est autem, praemium esse Olynthum: Philippum & Athenienses, cursores.

Eo progredi. Non dixit, sic habere se: uerbi mora ostendens, cum stationem causam esse malorum.

Prius feramus infortunium. Magnae confidentiae magnum metum opponit, idque artificiosissimè fit. Vehementes enim affectus uehementioribus sunt soluendi.

Nihil igitur aliud uidentur. Quasi inueneret, nunc eis Philippi studium obijcere non possum. Id uero quod sequitur, sic est accipiendum: nihil igitur aliud mihi uidetur, qui talia dicunt oratores, quam errare. Deinde in medio confirmat, quomodo

do: qui cum id argumentum uobis afferant, & suadeant, de quo & uos deliberatis: consulant nunc de ulciscendo Philippo, id uero non proprium & uerum argumentum est (uerba, qui cum uobis afferant, ad utrumque membrum pertinent) quod est, ut primum defendamus Olynthios. Est autem haec ueluti prolixior exordij conclusio.

Quam cum argumentum profusus. Admodum uolenter populum sui consilij socium facit, cum ait, quibus de rebus ipse consilium daturus sit, de his ipsis populum ad deliberandum conuenisse.

Ego uero aliquando. Ad hunc modum sententiam expolit. uult autem ea tempora intelligi, quibus Amphipolim, Potidaeam, & Thraciae imperium tenuerunt.

Quorum salus ubi in tuto. Negare Olynthios ab eis esse defensos, impudentiae fuerit. id uero destruxit, dicendo, non in tuto. Quare necesse est, ut ibidem relinquantur exercitus.

Et ratione qua. Etiam in modo ulciscendi errare oratores, ostendit. Ait enim, tum fore ut liceat de modo deliberare. Innuit autem, mari Philippum esse inuadendum, et claudenda emporia: id quod ipse postea in quarta oratione Philippica suasit.

Antequam autem principium. Consentanea est primae propositioni conclusio. Cum enim haecenus increpauerit oratores, quod alia pro alijs consuluerint: nunc ait, frustra de fine deliberari. Principium quidem sociorum incolumitatem, finem uero Philippi euersionem esse docens. sed conclusio, quae sententiosa est, illustrem exordium sedem praebet. Nam in principijs exordiorum sententiosa cauenda sunt, quae & sterilem & antiquariam orationem esse indicant. at sententiosa in fine, obsignant singulares ratiocinationes appendice uniuersali.

Praesens quidem occasio. Secundum exordium. Cum enim in primo suam sententiam sparsim exposuerit, milites non esse transferendos: eiq; praecipuam orationis partem attribuerit: in secundo rursus, duas reliquas partes complexus est.

Sed illud dubito. Altera parte ex eo quod est de theatriali pecunia, mouit. ostendit autem se scire malorum remedium, & eloqui non audere.

Dubito quo nam modo. Hoc multas habet significationes, apertene, an contra subdole, libere an dissimulant er. Non dicit autem, dubito quid dicendum sit, sed, quomodo possim absque assentatione persuadere. Sciendum autem est, cum

est, cum sine confirmatione posuisse exortium, ut pro confesso sumeret, *negocia magna curam postulare.*

Perfutum enim habeo.) Hoc est, tum ex his quae ipse suadeo, tum ex illis quae alij dicunt. Concedit enim, etiam alios oratores interdum conducibilis suadere, ne si omnia sibi tribuat, arrogans uideatur.

Peto autem a uobis.) ἀξίω, æquum esse puto. nec enim reperitur apud Atticos, nisi raro, ἀξίω pro ἀνακαλῶ, id est, hortor, uel oro.

uidetis enim.) Hinc tertia pars existit, in crepatio nimirum presentium magistraturum.

Necessarium autem existimo.) Transiit hinc ad eadem capita. estq; ipsa utilitas ea pars quae in questionem uenit, et principatum tenet: utrum Olynthi manere debeat exercitus, an transire in Macedoniam.

Meminitis Athenienses.) Persuadens Atheniensibus, exercitum non esse loco mouendum, probatione ab exemplo utitur: quae una plus ualere ceteris omnibus ad fidem faciendam. Quare Isocrates plausibilior uidetur, quod exemplis abundat: sed Demosthenes uolentus esse credit propter argumenta, nunc quidem exemplis, *mox artis experite probatione usus.*

Mensis quidem fuit μεμνησίων, September.) Hybernus est hic mensis: quo hoc ostedit, quamuis hyems esset, nauigandum esse decreuistis: tanta est in auxilio ferendo alacritate usi.

Vsq; ad quintum et quadragesimum.) Hoc tanquam admirabile dixit, ut ostenderet ingens eorum studium. Nam cum lex Athenis iuberet ad quadragesimum usq; annum militare, a decimo octauo auspicatos: ac ad uigesimum quidem usq; dum pueri essent, urbana & suburbana castella custodire: & a uigesimo demum anno ad externa bella proficisci: ipsi tum eos etiam, quos lex militare non iuberet, in bellum proficisci iusserunt, propter ingens, ut dictum est, studium.

Vacuas.) Vacuas Atheniensibus, quod est, peregrinos loco Atheniensium habentes.

Philippus ægrotare.) Periculosè Philippum ægrotasse memorant. Cum enim in oppugnatione Methones, Aster quidam Methonæus miles in muro hastili inscripsisset, Aster Philippo leuiterum telum iacit: eo cōiecto, forte fortuna eius oculus tetigit. Ferunt autem Philippum contra inscripsisse telo, & quamquam id coniecerit, aberrasse tamen: Ageti in cruce captum Philippum Asterem.

Erat autem ea occasio ipsa.) Audito, inquit, ægrotare Philippum, opem ferre desististis. At qui tum maxime opportunum tempus erat eos iuuantis, dum male cum Philippo agebatur.

Si enim tunc illuc auxilia misissemus.) Promisit quidem se deinceps liberè uerba facturum: sed nihilominus tamen nunc etiam obiurgat, & populi leuitatem atq; socordiam deidet. sed tamen occultata est perquam artificiosè, obiurgatio. Cum enim aliquid persuadere uolumus auditoribus, etiam obiurgandi causa non deest, dissimulanda tamē est libertas, ne iritati pertinacius nobis aduersentur. Cum uero id solum propositum habemus, ut eos obiurgando emendemus, tum apertius uti libertate conuenit.

Mutari nequeunt.) Causam quodammodo nobis explicare uult, cur ea commemoratione sit usus. Nam qui fieri potest, facta quae sunt, infecta ut fiant? Cum etiam Philosophi dicant, omnia posse a numine confici, uno excepto, ut mutet ea quae iam facta sunt.

Quo igitur pacto ea uentur Athenienses.) Questione proposita, responsum non subiecit, Opitulabimur. sic deinceps reliqua, nisi enim opem feretis omnibus uiribus: sed responsum omnia, eam per id quod sequitur, subindicauit. Nisi enim opem feretis, ex quo apparet, quae responso fuerit, nempe, *opem esse ferendam.*

Omnibus uiribus.) auxilii omnis generis, ueluti classe, legionibus, & reliquis.

Velut in statione esse ad eius occasiones.) Bene usus est uerbo ἰσορρομῆν. Cum enim finitima esset Macedonia, aucupatura erat eius cladis: ut, cum aduersa fortuna uretur, tum eum per occasionem inuaderet.

Præter enim eam quam caperemus.) Et ab ignominia, & a periculo utilitatē probat, ut prudentes & generosi, uerecundiae metu: uulgius et plebei, impendētis periculi terrore Olynthijs opitulentur.

Sed opem quidem esse ferendam.) Hic principale caput absoluit, hoc est, utilitatem. & ad facultatem digreditur, quae obiter incidentis locum obtinet. Utilitatem enim ostendenti, cur succurrendū esset Olynthijs, occurrebat, Qui poterimus sine pecunia? factus igitur est ingressus ad facultatē, obiectio contra utilitatē. Nam cum probatū fuerit, eos etiā pecuniae copia habere: tum confirmata erit utilitas, opem ferendam esse locijs.

Ne igitur Athenienses.) Quia, cū auditor expectaret se de bello auditorum, ipse delegumlatoribus

gumlatoribus dicitur erat: propterea in primo delimit multitudinem. Nam prudentes id non absurdum, sed omnino necessarium putabant. Audax autem facinus est, iubere legumatores creati, quasi oppressa esset Respublica, aut ad paucorum potentiam res spectarent. Ideo praeruminatione usi est, propter absurdam consilij & autoritatis speciem. Quod igitur a populo dicendum erat: Tu legumatores constitui iubes: an uero leges nō habemus? praedicit his uerbis: *Per eos uero legem iubeatis nullam: sed eas quae uobis in praesentia nocent, abrogate.*

Legumatores constituite.) Legislator apud eos uocabatur, & qui legē nouam rogabat: et rursus is, qui quae ratē essent, iudicabat, ne quae forte inter se contrariae reperirentur: id quod Sexuiris, quos Thesmothetas uocant, curandum erat.

Aliae perturbatores disciplinae.) Quid interest inter ἀπὸ τοῦ νόμου, λεγόμενοι ἄνθρωποι, & ἐξ ἑστέων ἄνθρωποι dicitur is, qui nondum in catalogum militum est inscriptus. ἀπὸ τοῦ νόμου uero, qui, cum inscriptus sit, expeditionibus quibus debuisse, non interfuit, λεγόμενοι ἄνθρωποι uero, qui in praelio et castris ordinem et cōmilitiones deseruit. Leges autem fuerunt, quae iuberent quosdam immunes esse a militia, ut pompā Bacchanalibus ornarent. Aediles igitur, emerendi fauoris causa, natiuissimi, eosq; maxime qui nomina militiae dederant, suo arbitratu eligebant. Sed Demosthenes in catalogum inscriptos militare iubet, & ex aetate inutili deligi saltatores.

Postquam uero haec iustuleritis.) Studet decretum impetrare a populo, quod legem illam accusare sine periculo possit.

Qui ea scribat.) Captione usus est, ut populo assensum extorqueret. Nam cum diuites duntaxat expedire iudicarent, ut thetralis pecunia tolleretur: ipse omnes appositus, quasi populus etiam idem cuiperet.

Præsertim cum hoc solum.) Obiectioem soluit, ne quis dicat: Cur igitur dubitas tu Respublicae amator, pro patria oppetere, ut Cordus, et quidam alij: respondet, illos quodam habuisse solatium, quod cum utilitate Respublicae perirent. Ego uero, si nunc, inquit, occubuero, non tantum iurabo neminem, sed & liberē sententiam dicitur suggestum formidabilis efficiam.

Sed priusquam haec comparata fuerint.) Obie-

ctionem remouet, *Legē nihil uerearis.* occurrit igitur dilemma, hoc est, ancipiti conclusione: Si legibus, inquit, uiolatis, poenas non dederō, id quidem tyrannicum fuerit: sin adire discrimen est necesse, nonne demens ero, qui me in certum periculum cōiciam?

Ac ne illud quidem.) Obiectioem corrigi: Nihil metuas Demosthenes, si legem sustuleris. Decretū enim facimus de ea tollenda. Quid igitur, inquit, si & decreueritis, & nihil deinde quod ad rem pertinere, feceritis ueluti, si ad eam tollendam non conueneritis, aut, congressi non sustuleritis: quae futura est decreti utilitas?

Neq; si uos multa decerneretis.) Obscurus locus, quod uero dicit, sic est accipiendū: Nō eguissetis multis decretis, per quae aut parum aut nihil conficeretis. Satis enim fuffset, unum decretum fecisse ad Philippum debellandum.

Nam cum facta dicitis.) Locum Aristotelicū in hac sententia tractauit. Is uero locus est talis: *Quod alicubi rei causa est ut sit, id primum est: Cause autem sunt facta dictorum:* Priora igitur erunt. Ac iterum: Cuius gratia aliquid fit, id potius est.

Quod enim tempus.) Et hoc ad partem facultatis pertinet. Omnis enim de occasione & tempore disputatio, ad facultatem referenda est.

Sed haec iucunda non sunt?) Interrogatiue. Non iucunda, inquit, est mea oratio, quod suadeo, ut theatrales pecuniae fiant militares? Non ego, inquit, in culpa sum, sed natura rerum, quae non limit, ut iucunda simul suadeam et, salutaria.

Nisi cum uota faciēda essent.) Nisi forte in hoc, inquit, delinquo, quod uota non facio, ut uobis utraq; contingant, & iucunda & salutaria.

Nam uota quidem facere.) Quid, inquit, a consiliario postulatis? optandum istuc est, ut appareat. Est enim non modò facile, sed etiam suauis. Optare enim licet, quicquid uel libitum fuerit. Addit uero ἂν δέω, id est, cum oporteat, ut cum sententijs Philosophorum congrueret. quorum sunt qui dicant: *Non exoptanda esse ea quae in nostra potestate sint:* aut fortassis, *irrita esse uota indicare uoluit.*

Si quis uero possit thetralem.) Non est obiectio, sed sententia, qua cauet, ne populus diu moretur. Ne enim multo post pecuniam quaerant, cum negocia uehementer urgeant:

urgant: propterea dixit, se mirari, si cui copia esse possit eorum quae absumunt, ad ea quae necessaria sunt. Nam futuri commeatus, nihil faciunt ad praesentia negotia. Quae negotia non quaerendam, sed quaesitam pecuniam postulent.

Etiā mercedem habebitis.) Maiorem pecuniae copiam eis proponit. Merces enim pecunia est, quae quotidie numeratur. theatralium uero tantum in solennibus festis accipiebant.

Non certē prudentium aut generosorum.) *σοφῶν*, pro prudentium. *γενναίων*, pro nobilium, ingenuorum, non pro fortium.

Neque cum contra Corinthios.) Repetendum est: Nequaquam prudentium aut generosorum est; Megarensibus quidem & Corinthiis, hoc est, Grecis, inferre bellum: Philippo autem, qui est Barbarus, non item. Haec autem belli aduersus Megarenenses & Corinthios suscepti, causae fuerunt. Megarenenses consecratae terrae partem, quam *ἁγία* uocant, sibi uendebant. Corinthij autem iurabant Megarenenses, propterea quod ab Atheniensibus bello petiti sunt. *ἁγία* autem regio uocabatur, uel propter *ἁγία*, id est festa deorum: uel quod ignaua iaceret, & ultrò in ea herbae nascerentur.

Sed boni ciuis.) Hinc ad tertiam orationis partem transit, quae quidem epilogica uidetur: sed tamen & legē de theatri pecunia exagitat, & eiusdem autore. Apto autem ordine collocata est haec pars. si enim propter pecuniam Respublica detrimenta cepit, eorumque detrimentorum causa lex fuit, decuit tam ipsam, quam auctorē eius, reprehendi. Facta est autem reprehensio per comparisonem praesentium magistratum cum ueteribus, quorum his se similem facit, in illos uero inuehitur. seque bifariam commendat: cum quod illos non imitetur: tum quod alteris, non quidem rebus praclare gestis, sed more & consuetudine gerendae Reipublicae similem se esse studeat.

Atqui considerate.) Ad hanc disputationem accedit, quam trifariam diuisit: quemadmodum se gesserint erga Graecos: quomodo erga Respublicam: quae priuata eorum uita fuerit.

Dicit autem audiens erat istam regionem qui.) Alij Perdicaam fuisse dicunt, qui Atheniensibus tributa penderet: alij Philippum quemdam, unum ex huius Philippi maioribus.

Soli uero mortalium.) Quia qui alijs inuidet,

maledictis illorum gloriam destruant. At illorum celebritatem extinguere, aut obscurare nemo potuit.

Proinde nemini posterorum.) Non de aedificijs loquitur, aut de donarijs: nam haec superari fortasse possunt. sed exaggerat donaria propter res gestas, ob quas dedicata sunt. Nam Xerxis sella, & Mardonij acinaces, altera e Salaminia, alter e Plataenſi uictoria sunt dedicati. his uero facinoribus nemo quicumquam reperit excellenti.

Quomodo uobis a commodis.) Figura ironia est, sed ironia quaedam statim habet oratione adiuſtum argumentum, unde appareat esse ironiam, id quod modò fit a Demosthene: alia rebus ipsis, cuius generis Platonicae ille sunt, cum se nihil scire simulat Socrates, & ab alio uelle discere proficitur. ac diu post, rebus ipsis refutationem adijcit: qua ostendit, se ab initio simulasse.

Sed quantam omnes uidetis.) Per contentione disputat de Eubuli administratione, eam item cum rebus Graecis & priuatis & ciuilibus comparando.

Quos uero in bello.) In bello sociali defecerunt ab eis Chij, Rhodij, Byzantij, & alij quidam: bello igitur suscepto, alios recuperauerunt, alios subigere non potuerunt. Deinde pacem ea conditione fecerunt, ut focij omnes liberi essent. Hoc igitur uult, cum ait, eos etiam quos bello paruimus, pace amissimus. At ut tatis pax fieret, in causa, inquit, fuit Eubulus, sua illa rerum administratione.

Sed heus tu.) Obiectione soluit, recensens Eubuli rebus gestis.

Propugnacula.) Hoc Eubulus studio habuit, ut propugnacula candidis rectorijs induceret.

Alij dicunt eum fontes innuere.) Alij dicunt eum fontes innuere, *παρα τὴν λίαν*, a ualde fluendo. alij, nugaces res. Nam inde etiam Aristophanes, a delirando compositionem fecit, cum quendam exagitantem gratia nominat, *νεροχυτῶ λήγουον*.

Quorum alij e mendicis.) Demodem, Eubulum, Phrynonem, Philocratem, & alios eiusdem generis innuit.

Publicis aedificijs.) Non illis quae a Pericle & eiusdem aetatis uiris extructa fuerunt, sed quos isti ciuitati apparauerant, fontibus & nugis. Fortassis autem de donarijs loquitur. Hisce uero dictis, populum in oratores concitat. Inuidiam enim est mortalium ingenium.

Quae igitur causa est omnium?) Explicatio causarum,

farum, qua eos ad faciendum officium exhortatur. Nam cum dicit illos, quod ipsi militarint, fuisse felices: ad eorum aemulationem eos excitat.

Eneruati.) neruis spoliati. Nervos autem & uires reipublicae, focios uocat. Sed quia dura est translatio, subiungit, *πῶς κηλυτοί*, mutilati: quae translatio & ipsa sumpta est a parte corporis, ut in uerbo dicendi genere, ex quo est *ἄνευδεν*, perseveraret.

Aut bucculas.) Scribitur etiam *βουκόλια*, id enim festum, missis a Charete manubijs, actum fuit: sed *βουκόλια* diminutiuum est contractum, Atticorum more.

Et quod est omnium uero indignissimum.) Scribitur etiam *ἀποσφότιον*, fortissimum, ut ironice accipiat. Cuius rei quidam ignari, scripturam nunc receptam fecerunt.

Insuper debetis gratiam.) Hoc dixit, quod praedae gratia Charetem coronarunt.

Inclusos.) Translatum a brutis animantibus: quamobrem etiam, *κικύραν*, & mansuetos faciunt, subiicit.

Haec per Cicerem non.) Hinc incipit peroratio. Dicit autem haec orator fugiendi periculi causa, cum praeparatione quadam.

Ego uero nunc etiam.) Quia id * quod ferè usurpari solet, male dicitur, eo non utitur, & eius uice *τῷ ὄντι* usus est. Cum uero dicit, *miror uel nunc uos fecisse mihi dicendi liberè potestatem*: hortatur eos ut id faciant.

Et copia.) hoc est, pecunia theatri.

ἀφορμῶν.) id est *πρὸς φάσιον*, occasionibus, praetextibus, causis.

Fortasse.) Tanquam per correctionem, dubitare se de illis subindicat.

ENARRATIO PRIMAE IN PHILIPPVM

DEMOSTHENIS ORATIONIS, HIERONYMO VULSIO INTERPRETE.

Ide noua quāpiam re instituta esset deliberatio.) Excusat se in exordio de praeparatione senibus dicendi loco. Sciendum autem est, eum id crimen ratiocinatione soluere, quasi dicat: noui equidem necesse esse, ut senes primi dicant: sed tum, cum de nouo quōpiam negotio deliberatur. Nunc uero nulla noua de re, sed de Philippo agitur. Proinde cum senes iam hisce de rebus saepe dixerint, le-

Quae agrotantibus.) Hac parabola opportune usus est, ostendens, eos stultitiae morbo laborare.

Igitur.) Quoniam mercedis acceptio contentiosa uidebatur Atheniensibus (seruum enim est) obiectione est usus, qua soluit & tegit turpitudinem. Quia uero scit, eis persuaderi non posse ut theatralem pecuniam missam faciāt, uult eos illa sola esse contentos: neque, si ius in foro, aut in senatu sententiam dicant, aut foris militent, mercedem accipere.

Licet agere ocium.) Omnino praclare ocium priore loco posuit, nam de ignauis differit. Deinde ne bello nominato molestus uideretur, id subtrahit: sed dixit, quale etiam nunc est.

Ab his istdem.) Hoc est, ne ad theatrales mercedem accipiant militarem.

Quemadmodum iustum est.) Nec enim legibus est contrarium, pro patrio solo militare.

Praeter parua.) Quoniam suauis eis, ne uel militarem, uel senatoriam, uel iudicariam mercedem accipiant, sed theatri libus contenti sint: dicendo, *parua*, facit ut ea non grauiter aspiciantur.

Ordine.) Ordinem seu stationem uirtutis nominat, non Graeciae principatum, sed illud quod olim suis corporibus militare solebant.

Ferè dixi.) Ne aliqui culparent, eum consilia quaedam omisisse, ne uel focordes essent, quasi omnia audiuisent, ferè apposuit.

Profuturum.) Rufus etiam hic data ipsis optatione, iudicium de theatri pecunia effugit.

gi fraudem non facio. Et in hunc sanem modum ipse ratiocinatur. Sed res ita se habuit, siue negotium uetus esset, siue nouum, senibus primo loco sententia dicenda erat.

Quia uero tum Atheniensis ualde turbati erant, propter iacturam duarum & triginta Chalcidicarum urbium, & ob magnos Philippi successus & incrementa, propterea primum dicendi locum occupare studuit.

πρὸς τὸν φῶτον, pro *πρὸς τὸν φῶτον*, propositum esset, quidam pro *πρὸς τὸν φῶτον*, id est, scripto d significatum

significatum esset, acceperunt, quod tabellas quasdam conscribere soleret olim, quibus res de qua consultaretur, & propter quam indicta esset concio, contineretur: easque ante concionem proponerent, ut cognoscerent omnes, qua de re indicta esset concio.

Dicendum esset.) Subdistinguentur est hic, ut sic accipiatur: Si nova quapiam de re dicendum esset, repressissem me, & expectassem, donec senes isti sententia dixissent: ac tum ipse etiam quae sentio, dicere conatus essem. Sciendum autem est, eum isocratico exordio esse usum, eo quod in Archidamo habetur. Nam ibi quoque id argumentum tractat, quare adolescens senes anteuerat.

Eorum qui solent.) Senes intelligit. Vide autem ut eos clanculum perstrinxerit, dicendo: eorum qui solent, ut significet, eos tantum habere consuetudinem primo loco dicendi, non tamen etiam utilia suadere.

Si quid mihi placuisset.) Partitioe & suppartitione hic est usus. Cum enim coniunctionem posuerit, non statim subiecit, sed aliud subiicit. Est enim *μεταφορῶς ἢ μετακείμενος*, cum binis *ἢ* positis, necesse est bina de *ἢ* subungere. id quod hic etiam reperitur. Vide autem, ut rursus cum autoritate dixerit, mihi placuisse: quod est, bono consiliario bonum consilium. Figura haec apud poetam extat, *χαίρει ἀχλὺς, δαίτῃς μὲν ἕϊονος ἐν ἰδιόδοις, ἢ μὲν οἷον κλίσι.* Salve Achille, convivium quidem aequali non caremus, siue quidem in tentorio.

Saepe dixerunt.) Iterum eos ingeniose perstrinxit, dicens, saepe quidem verba fecerunt, sed nihil profecerunt. Querunt autem, cum suavorum generis propria sit adhortatio et dehortatio, minime vero in accusando versent, quo pacto haec oratio inscripta sit, tota suaviora, cum in Philippum inuehatur: Respondemus, tria causarum genera saepe inter se misceri, & aliud alij prebere materia. Cum enim probare uellet, populanda esse Macedoniam, materia usus est infectione Philippi. Sciendum est in caeteris orationibus *ἢ λω*, materia fuisse Olynthiorum oblationem, nam ea dicendi copia oratori suppeditabat: *συνέγνω*, continens uero & firmamentum, Atheniensium potentiam. Sed hic materia est Macedo, continens uero Atheniensis. Quamobrem etiam diuersam a superioribus inscriptionem sortita est. Orationis, *ὠδὸν μνημῶνα καὶ φάλαγγα*, argumenta & capita tria sunt, ut remp. fortiter defendat, ut ipsi militent, ut pecuniae subsidia excogitent, undemilitibus stipendia numerent. Recitatione autem

Philippi epistole nihil aliud agit, nisi ut eos exacuatur, & remp. defendendam esse doceat. Exordium non a re, sed a persona ducitur. Nam cum ipse ante seniores surrexisset, & id quidam aegre ferrent, ei in comodo medetur. Verbo, *me repressissem*, significat, se tunc quoque uix sibi temperaturum fuisse, quo minus de bono publico diceret. Translatio sumpta est ab equis, qui currandi cupidi, cohibentur. Figuram alij uocant *δὲ πάλιν μεταφορῶς*, duplicem partitionem, alij partitionem & superpartitionem. nam cum prius bina *ἢ* posuisset, bina *ἢ* subiunxit. Coniunctiones autem saepe non ordine redduntur, sed ita ut postrema pars prima respondeat. Nam in capite, *πῶς* *πολιτολογίης*, de complexione, seu comprehensione dicit Hermogenes, *ἢ ἰδέσθαι*, formae approbationem priorem esse propositionem. Nam, *si de noua quadam re dicendum esset*: propositio est in hanc sententiam, etiam naturam minori primo dicenti locum esse dandum. eius uero approbatio: quod si quis consulere soleant, hoc est, seniores, nihil dixerint, quod ad rem pertineat. At Aesculapius sophista confirmationem ait sine propositione. Isocrates autem in Archidami oratione, primo loco propositionem posita, confirmationem subiecit, hoc modo: Fortasse quidam uestrum mirantur, me, qui reliquo tempore legibus nostrae ciuitatis ita, ut haud scio an quisquam meorum aequalium paruerim, usque adeo esse mutatum, & caetera. Hanc propositio est, sequitur confirmatio: Ego uero, si quis eorum qui apud uos uerba facere solent, pro reipub. dignitate deseruisset, omnino quiescissent.

Quale nos.) Hoc uere cuncte & urbane, & citra offensam dixit omnino, dicendo, quale uos uultis: hoc est, cum ignauia uincere.

Exemplis.) Si *ἡσυχία* s, id est, uentibus: referendum est ad illud, nihil uobis metuendum est. Sin *ἡσυχία* uoi sine s legitur, ad illud, ut sciatis uententes.

Ista praesente insolentia.) Supra de Lacedaemonijs loquens, robur: hic Macedonem deprimere uolens, insolentiam dixit. id quod erat inuisissimum Atheniensibus, libertatis perpetuis amatoribus.

Si quis uero uestrum.) Quascunque obiectiones scit orator esse firmas, earum refutationes primum recitat: deinde earum inutilitate ostensa, palam proponit, quemadmodum nunc hic etiam. Praesentem autem obiectionem bifariam confirmat, tum a potentia Philippi, tum uero in primis a domestica infirmitate Atheniensium, Deinde quia, ut maxime

refutata

refutata

refutata

refutata uideretur obiectio, prorsus adhue uehemens erat, initio assentitur aduersario. Nam oratorem oportet, ne impudens uideatur, & manifesta ueritatis inimicus, in huiusmodi locis principium concedere, ac tum demum etiam concessione infirmare.

Difficile superatum.) *δυσωλεμήτως* dixit, & non *ἀκαταγρηπῶς*: id est, inexpugnabile. Nam inexpugnabilis nunquam expugnatur: sed *δυσωλεμήτως*, difficulter ille quidem, sed uincitur tamen, id quod hoc uerbo innuere uoluit.

ὠκυπέτης, circumcirca.) Quidam eum, quia litus sit hic locus, propterea sic dixisse putant. alij, quod oppida illa uelut in circulo posita sint.

ὠδὸν ταχίστην, arce.) *ὠδὸν ταχίστην* locus excelsus est, quem hostes occupatum inuicere solent, ut ex eo progressi hostes inradant. Recte igitur propter industriam laudat Macedonem, ut Athenienses ad emulationem prouocet. Scit enim Demosthenes, etiam hostem tempestiue laudare.

Esse quidem uniuersa loca haec, praemia belli sita in medio.) Translatio sumpta a praemio, quod pugilibus in medio ponitur. Vox *ἔπειλα*, non nisi semel reperitur apud Euripidem.

Et uolentibus.) Vide ut dicat Philippum ea ratione cepisse urbes illas, qua ipse uelit, Athenienses rebus gerendis animum intendere.

Alia ut aliquis capta.) Quia uerbum euerit, terribile est, subiecit extenuationis gratia, ut alij bello capta habeat.

Etenim socij esse & adherere.) Quia molesta erat Atheniensibus sociorum amicorumque copia, quam Philippus habebat, ei in comodo per generalem sententiam est medicatus.

Omnis omnia dissimulatione.) Sciendum (*ἐπιφανεία*) dissimulationem (*ἀλαζονεία*) arrogantiae esse contrariam. Nam arrogantiae est, profiteri te plura praestare posse, quam possis: dissimulationis, negare te minora posse facere.

Si quisque uestrum se nihil.) Nam & hoc est ommissi animi proprium.

Si Deus uolet.) Spem sursum in coelum misit, ut si forte, tamen illa fecissent, res non optime caderet, defensionem haberet: ea gratia hic iam Dei gubernationem apposuit. alij dicunt, eum numinis amore, suos mores commendare uoluisse.

Odit aliquis eum.) Odit, qui iam male acceptus est: metuit, qui nondum est passus quicquam

quam, sed malum expectat: inuidet, cum uideat eum ciuitates ita euertere.

Et omnia quaecumque.) Haec figura uocatur *καταγρηπῶς*, destruetio. Per haec enim facile potissimumque detrimentum capitur. Uniuersali igitur sententia orationem confirmauit.

Trepidant.) submisit sese gerunt. Nec enim is qui odit, nostrae fociordiae culpa, ei nocet: nec qui in metu est, aliud quippiam cogitare potest, cum sit periculosum. nec qui inuidet, resistere: uiribus enim destituitur.

Qui nec optionem.) Hoc est, propter Macedonis insolentiam ne agere quidem potestis quae uultis: sed bellum gerere necesse habetis, & per hoc necessitatem ostendit. Necessarium autem est, sine quo uiui non potest.

Et uerba superba.) Ne recitandis Macedonum uerbis male ominari uideatur, ea gratia illa praetermisit.

περὶ ἀρετῆς ἐπιπέτα, insuper circumdat.) Aiunt, cum ciuitates in circulo sitae fuerint, quas Philippus ceperit, propterea eum sic esse locutum. alij translatum esse a uenatoribus uolunt, qui undequaque uias omnes, omniaque effugia calsisibus obsepiant, ut ne per ea ferre elabuntur. Et rursus, *πῶς πορεύσεται*, obambulat ordine: subiecit, quo uerbo figura iuuatur.

Et sedentes.) Quia dictum illud terret, ait, Philippum, ut qui suffragariis possideat fociordiam Atheniensium, ea omnia perficere.

Quando igitur, Athen.) Transitus etiam hic fit ad locum a necessario. Ostendit enim haec necessario esse faciendam. Tractatur autem increpatione: quapropter etiam secundum *καί τε*, quando, uoce grauiore effertur. Describit autem hic mores fociordium, estque sermocinatio. Deinde interrogationi responsum non reddit, sed ipse praeracundia, pro eo qui interrogatus fuerat scilicet, loquitur.

Postquam aliqua necessitas.) Certo quodam gestu legendum. Cum scilicet aliqua necessitas. Nihil enim liberis Atheniensibus, ea ignominia grauius esse potest, quam si eos qui Persam Graeciae expulerunt, Pella oriundus homo, bello superet.

Mortuus est Philippus.) Etiam hinc argumentum sumpto dicunt, hanc primam esse orationem. Nam Philippus ualutudo antecessit Olynthi oblationem. sed nos dicimus, absurdum non esse, ut hoc exempli uice ponat, tamen si id ea tempora praecesserit, cum uideat illi quae fieri optabant, uulgo iactarent.

Celeriter nos.) Desidia, inquit, multos gigne re Philippus potest. Nam dum nos negligē entia fouemus, celeriter alius etiā Philippus existet. Alij uerō quidā curiosi, propter Alexandrū aiunt eum hoc dicere. Dicitū hoc uerū ē uerū deum, per fictionē, est accipiendum

Scitauerunt, si prope.) Nam & rege recens defuncto, & subditis, ut uerisimile est, dissidentibus, ipsi sese quibusdam eorum ad iungentes, alteris superiores esse, & regem sibi coniunctum constituere possent.

Faciendum igitur esse officium.) Hinc ad alteram facultatis partem transit. Eam enim dupliciter secuit, cum in hoc, si Philippum imitabor, uincere poterimus: (id quod iam absolutum est) tum in copiarum multitudinem & pecuniariam rationem, quam nunc explicabit. Interijcit autem necessitatē, ac in ratione copiarum differit, utrum ex delectibus ciuū, an peregrinorū ee sint conscribendē. *Et quamprimum.*) Verbū hoc apposuit, quod parū auxiliū esse ferendum suū est, ut festinationē excusationis loco retineat.

Precatus a uobis.) περὸ δὲ πάριαν, conciliationē usus est, nō ignarus, uidelicet eos maxima libet decernere, sed nihil decretis dignū ad ministrare. Uult autē eos id mittere auxiliū qd possunt, propterea qd hac ratione usus est.

Nouum apparatus.) Respicit ad Atheniensū opinionē. Etenim ipsi multū uolebant: sed Demosthenes, cum sciret quo in loco res essent, exiguum.

Qui celeriter et hodie iubet, rectissime consulunt.) Nō qui nos statim egredi iubet, optimi consiliarij sunt: sed is optimus consiliarius fuerit, qui apparatū inuenerit, et commealum, per quem copie conseruentur.

Dum aut bellū deponamus.) Omnino preclare, ne inuidiosum quidā iudicare uideat, si priore loco posuisset, uincamus, preposuit, bellū deponamus. Deinde propter mala consilia adijcit, *persuadeatur uobis.*

Sic enim non iam deinceps.) uictores, aut auentes hostium aggressionem.

Non prohibens.) id est, concionari uolentibus nō obstantibus. Quidā dicunt, oratorē uelle reuera dupliciter fieri apparatū: rectius aut dicitur, si dixisset alterū apparatū dicitur, eum fuisse molestū futurū Atheniensibus, magna libeter decernentibus. Propterea & hunc ad iecisse. Tandē in progressu orationis hunc substituit, ac de altero multa uerba fecit.

Et naues.) Quare commealum uehāt, et ministeria.

Ad Pylas.) Porta Graeciae fuerunt intra Parnassum & mare, 25. pedū spacio, quae & Thermopylae uocantur, propterea quod ibi Minerua Herculi calidas balneas dedit, post certamē defatigato. Ea incurSIONE facere Philippus cum in Thesalia esset, conabatur: sed Atheniensis eum, re cognita, & classe missa, repulerunt.

Et olim aliquando.) Nam res ad Aliautū ante sexennium gesta fuit, in Euboea ante triennium, quo etiā tempore noster orator triremē instruxit: aut, cū ante multos annos praeliū ad Aliautū commissum est. unde dixit, *et postremo.* Postremō quidē, collatione ad has expeditiones facta: dudū uerō, respectu eius temporis, quo oratio habebatur.

QVARTAE IN PHILIPPVM ORATIONIS

DEMOSTHENIS ENARRATIO, HIERONYMO

Vuolfio interprete.

VM & graua existimē, Atheniensis, ea de quib. deliberatis, & necessaria reip.) Qui decimā orationē ante nos exposuere ac diuulserē, i. 40. quod aduersus Philippū pace uiolata grauis instituta haec est oratio, pleraq; ex orationib. prius habitis uelut ē penu promit, et presentibus tamē negocijs q; aptis, accōmodat. Vnde autē constat Philippū opem tulisse Cardianis, & dum caetera Thraciae loca uexat omnia, molestū esse populo? Ex ipsius oratoris uerbis. Nam statim ipitū hoc inuuit, cū sic ait: *Si quid noui motus nancietur.* & Ac improbitatis & rapacitatis quidē tantus est numerus, quantum auditis. Ac rursus in media fere oratione adijcit: Priusquam, ut nunc, ipsa adserint res.

Quare

Quare omnia indicio sunt, nunciatū esse aliquid. Cardianis autē opē tulisse, uerbū opitulatur declarat. Nā haec omnia perspicue ostendūt argumentū. Dicit autē hō, Alexander, Diocorus, & celebris ille Zeno, caput utilitatis tantū tractatū esse in hac oratione.

Qui quidē ignorasse omnino capitū etiā naturā uident. Cōtinet enim facultatē quoq; oratio, eamq; duplicē. Legitimū itē et iustū habet: ut ipsa quidē diuisio et dispositio, ubi explicata fuerit, ostendet. Demostheni autē propositū est tueri et amplificare Dio pithis copias, cū ipsum ei tēpus maximā liberē dīcēdi potestatē daret: sic tamē ut fastidiū interim caueat, ne uideat gratie causa uerba face re. Studet etiā excitare populū, metuit enim ne ad pacificatōes & legationes ijs de reb. mittēdas se cōuertat, et impetrare studet, ut dicitū est, ut ipsi de bello decretū scribāt. Auditorib. etiā persuadere nitit, ut legatos ad Medū mittāt, de pecunijs, & regis Persarū sibi beneuolentiā adiuget. Iam qd ad Dio pithē attinet, ut imperatoris exercitus retineat, et ne ipse Demosthenes decretum de bello scribere cogat, magna ui et solertia opponit pacis uiolationē, & iusiurandum nō seruatū. Quibus probatis occasione nactus est, & sua dēdi et cogendū auditores, ut et retineant, & augeāt Dio pithis exercitum: & quod a se postulare, superuacaneū esse ostēdit. Nā si Philippū uolasse pacē constat, quo iure ipse cogi possit ad scribēdū de bello decreuē, nisi qui id iubet, occasionē ipsius calumniandi quererent? Ac duo quidē capita in hunc tractauit modū. De legatione autē, (nā eis pecuniā interim ab eo cōparare uult) presentē urbis inopia exponit. Opportere enim eam, quae nūc praesto sit, pecuniā distribui populo, & erogari de more in spectacula, & nō auferri quae ē bello dētur: neq; etiā a diuitibus, extorquēda tributa, qui calumnijs premat, & publicatione bonorū per iniuriā uexent. Quibus cum auditorū uoluptate cōmemoratis, (nec enim quicq; ita uēdicabāt, ut publica pecuniae fructus) occasione nactus est eis suadēdi a rege pecuniā esse petendam, quod non aliunde ciuitatī sumptus necessarij suppetere. Vni uersum igitur institutum, & consiliū & propositum oratoris hoc est, quod ante nos cū nemo (quod ego quidē sciam) sciret, opinati sunt, tertiam quaestionē de theatrāli pecunia, ut a presenti argumēto alienā, incidisse. Quod nō ita se habere apparet. nec ap-

parebit unquā. Expediit autem denuō diuisi onem & dispositionem, qua usus est orator, explicari, ut eius ordinē & collocatiō nē admiremur. Quin ante partitiōnē opere precū fuerit, etiā elocutionē, qua est usus, admirari. Etenim est alibi splendida, alibi acris, alibi tracta leniter. Ac (ἢ ἀφ' ἑαυτῶν) dicēdi genus actuosum multis in locis praefert: sed haec genera saepe inter sese cōiungit, utpote necessitate eū adigen te, et usum eorū ad multa applicante. Talis autē est eius dispositio & ordo: (ἢ ἀφ' ἑαυτῶν) legū uiolationē statim in exordio per occu patiōnē innuit his uerbis: Cū nō pauca peccata sint, neq; paruo collecta tēpore, per que praesentia negotia sunt afflictā. Nam asserimus, ē capitalibus sumenda esse exordia. Magnitudinē etiā cau sa addit necessariō, ut magis persuadeat & cogat auditorē, ut admonitiōnē admittat. Nec enim aliter adduci posset ad sententiā perfectē audiendā, nisi in eam opinionē ad duceret, ut sentiret, magnā esse rem, et cura dignā de qua agatur. Verbū autē ἀφ' ἑαυτῶν, tū celerius esse optulandū, tum magno studio in eam rem incumbendū, quasi Atticus ager infestaret, significat. Praeterea uerbum ἀφ' ἑαυτῶν, nō indulgendū ignauis, ut soleat. Nam nō alienas, sed domesticas opes esse in periculo, eamq; prouinciā, unde nec pauci nec parui reditus accedant reip. Quāq; autē ea tractatio cōmunis uidet, eā tamē esse propriissimā constat. Haec de priore. Iam de tractatiōe posterioris, illud ipsum legitīmū esse perinde uolūtū, et euidētius, indicat, dicēdo: Improbis et rapacitas, qui in omnes homines Philippus uertitur, manifesta est et euidentis, ut et uos auditis: nec esse confidendū aut acquiescendū oratorū uerbis, tanquam qui rem in integrū restituere possint.

Etenim si nulla re alia. Haecenus progressa est secundū exordij sententiā. Videtur autē mihi artificiosissimē & ingeniosissimē initio remouere suspicōnē, ne suspicari incipiāt, Philippi conatus sola posse legatione reprimi. Vnde tali ei sententiā fuit opus: requiri non tantū uerba, sed etiam facta. Et haec suspicōnem nobis dilucidiorē etiam fecit per hoc, quod post exordia tractata est: quod & ipsum ante nos perspicere nullū potuerunt. Quomodo autē auspice tur statim post secundū exordium, & quae uerba faciat eō peritiōtia, cur legatione utēdū nō sit, neq; sperandū, oratoris uerbis persuadeari posse Philippo, ut iniurijs onerare Atheniensēs desinat, opere precū est cōsiderare.

Nos minime unquam, ubi de iure disputandum fuit, neq; uicti, neq; iniuste fecisse uisum sumus. Post allatum enim nuncium de Philippi iniurijs, & misso Cardianis auxilio, prudenter cogitauit, posse fieri ut Athenienses natura socordes, ad aliquam legationem conuerterent. Eam igitur opinionem capite ab impossibili tollit, probans fieri non posse, ut Philippus rapacitas uerbis cohibeatur. & duas huius rei partes tractauit per contentione, ueluti, quid possint orationes, quid facta ualeant: & Athenienses uerbis utentes, suis commodis non consulere, neq; illos pro quibus uerba faciant, iuari: sed proditores, Philippus commoda procurantes, solos florere succelsibus, et posse omnia. Sic igitur prima pars orationis progreditur, impossibile continens comparatione tractatum: quo ostendit, non eas esse uitres orationis, ut ea rite conficiat, quorum natura sit ut re gerenda recte conficiantur. Ac per hanc partem effecere instituit, unum quod uel maximum est, non esse de legatione cogitandum. ac rursus duo post hoc: alterum, se non esse cogendum ut scribat; alterum, quod premonitionis uim habet. Si ipsi nihil agere uelint, quamobrem tandem audiant: post quod sane utilitatem etiam tractauit, ab his uerbis auspiciatus: Postea opinor (uera enim, ut ego iudico, dicenda sunt) in id crimen uenimus. Iam euentum examicant, quid Athenienses sua illa perpetua fiducia uerborum consequuti sint. Deinde metuens, ne nunc etiam aequum omnis animis essent, & ea nunciata quae erant, leuiora ducerent, commonefacit eos locorum quae per socordiam & despectum & negligentiam perierunt. Ea igitur metuens, enumerat, quam multis olim etiam contemptis, quam multis sint spoliati, id quod dicit ab hac dictione auspiciatus, Videtis Serrium & Doriscum: haec enim primum neglecta sunt post factam pacem: haec perdidit Thraciam & Cersobleptem, et reliqua. Haec igitur utraq; iam perfecit, tum legationibus non esse utendum, tum Philippum imitandum, factis magis quam uerbis negotia confidenter: ac tertium, non esse tanquam paruum aliquid negligendum, id quod modo accidit ac nunciatum sit, cum soleant neq; in paruas, neq; contemnendas clades incidere, dum ea subinde contemnant quae capiantur. Eodem hoc etiam pertinet, non indulgendum socordiae, neq; putandum, legatione Philippum reprimi posse, et aliud quiddam, quod ipse innuit his uerbis: Sed ut hoc uobis ostendam

non prius temperaturum ab omnibus hominibus laedentis, omnibusq; sibi subiiciendis, nisi quis eum prohibuerit. Alij ipsum caput a iusto petunt, alij ad reuincendam eorum ignauiam id esse adsumptum dicunt. Constat autem recte dici, per tinere hoc ad inutile. Ac prima orationis pars hucusque pertinet, totumq; epicherema sumptum est a facultate, confirmatum ab utili, cur neq; legatio sit mittenda, neq; nunciata quae sint, ociose contemnenda: & dare eos iubet operam, ut factis magis quam uerbis Philippi conatus prohibeant. Hoc etiam caput ignorarunt, qui ante nos meditationes et diuisiones in hanc orationem ediderunt: post haec legitimum introducit, eodem consilio usus quo etiam in octaua. Quin simili etiam elocutione & doctrina utitur.

Sunt autem quidam, qui priusquam quid de rebus dicatur audierint, interrogare soleant, quid sit faciendum. Hic accedit ad legitimum (κατ' ἐπιβουλήν) per occupationem. Est autem callide tractata occupatio per preteritionem: deest enim in hoc, quid igitur est faciendum? illud, cum pax sit. Retinuit autem hanc partem tanquam firmam, eaque per refutationem subindicauit. Quomodo autem eam refutauit, et unde uenanda est occupatio? Ex uerbis eius, cum dicit ac subiicit, Primum hoc apud uos certo statuere debetis, Philippum cum nostra urbe bellum gerere, pacemq; uiolasse. Nam haec subiicit, cum occupatio talis non sit, cum pax sit: sed ut auditorum assensum eliciat de pace uiolata, propterea interrogatio callidior est usus, quasi parati essent auditores ad officium faciendum. Proinde non aliud eos statuere iubet, quam, pacem esse uiolatam: id quod ad occultam occupationis partem pertinet. Tale etiam est consilium eius in oratione pro Diopithe. Iam uero illud ante struit per caput legitimum, retinendas esse Diopithis copias: propter hoc enim etiam ante interrogauit figurate, & cum gestur: quid igitur est faciendum? ut, cum pax interiecto tempore sit uiolata, inferat, retinendas esse Diopithis copias. Huc enim omne eius studium incumbit. Interim uero etiam quasdam suspiciones soluit, et est tractatione emergentes occupationes. Probat autem legitimum primum bifariam: uno modo, non posse fieri, quin libertatem & Rempublicam aduersantem tyrannidi uelit abrogatam Philippus: gnarus, non aliter constare posse suum regnum, nisi Respublica destruat: altero, quod apud nullos alios tam immensas opes reperiat, quam apud Athenienses. Eum igitur necessario

necessario propter ea quoque bellum gerere cum Republica. Vtraque autem argumenta pertinent ad necessitatem, sed necessitas a sententia & consequentibus petitur. Deinde quoniam ei tractanti necessitate, ex qua contingat inuisam esse Philippo Rempublicam, & asserenti, fore ut omnes ei subacti ad Athenienses confugiant: occurrebatur proprie ad illud ex ipsa tractatione, quis nam seruitutem seruitute commutare uelit, ac non semel receptam a quo ferre animo? id refutat, hoc modo: Estis enim uos natura non appositi ad uiolentiam, dominatumq; obtinendum. Nec enim haec est antithesis, sed anticipatio, ortum a priore sententia. Postea sententiam eandem repetit, & ad aliud principium reduxit, dicendo: Primum igitur hostem existimandum est Republicam & popularis status irreconciliabilem esse illum. Cum enim firma sit illa de pace ratio, necessario eam continenter oppugnat: hoc est, non esse pacis uocabulo nominandam contendit, natura enim hostem esse Philippum. Reduxit autem rem denuo ad hoc principium: primum, ut dixi, ut eam strenue oppugnaret: deinde, quia etiam alia potuit uti refutatione, quae comparationem suppeditauit copiarum & opum, quibus florent Athenienses. & Thraciae miseris, et exiguitatis & utilitatis: rursus innouauit objectionem, una quidem ratione, Philippum necessario popularem statui esse infestum, & Republicae, quae tyrannidi aduersetur, atque hac refutatione usus est ad aliam occupationem ponendam, altera autem refutatione, quae comparationem continet; nunc usurus est ad alteram * occupationem. Ex hoc igitur legitimi capite refutato magis per locum a iusto, necessario occurrit rursus occupatio a legitimo: Si omnino persuasum habes pacem esse uiolatam, Demosthenes, scribe de bello decretum, hanc soluit instantiam, quae (ἐννοεῖται) instantia sumitur a iusto. Non enim iustum est, inquit, cum a uobis affici iniuria, qui uobis utilissima suadere instituit. Deinde ab exemplo petit refutationem: Philippum, cum alias nemo unquam bellum decreuisset, grassatum esse; id quae primo & secundo et tertio: & nunc Cardianis opem ferre. in quo simul etiam causam notat, ob quam haec habeat oratio. Nam cum nunciatum sit, Philippum opem ferre Cardianis, satis apparet popululum fuisse perturbatum. Sequitur tertia refutatio: Vos decreuistis bellum. Ex quo enim tempore Diopithem ablegastis, bel-

ἐπιβουλήν
κατ'.

lum decreuistis. Quare superuacaneum est, de his quae decreta sunt, scribere. Deinde uelut omnis refutationibus concludit, gerendum belli rationem proponit. Est autem ei in more positum, aliquo capite absoluto, etiam in media oratione concludere. Asserit autem, ulciscendum esse illud, si uim inferat. Simulans se deinceps sub conditione instituire orationem, a modo. Non potest enim inferre bellum, qui bellum propulsat: ut uideatur Philippus uiolare pacem, non ciuitas. Similiter etiam hic attingere uidetur negotiale genus. Scit enim etiam in conclusionibus eorum aliquid quae causam continent, conficere, et pugnare. fugit autem nihilominus etiam hic scribere, & argumentum notat propter quod habetur oratio. Cum enim aiat, uim propulsantibus iam pecuniam, & cetera quibus indigent, dantes: indicauit, impetum fecisse Philippum, eique Diopithem resistere. Haec autem hortatoria de tributo conferendo, et parando exercitum, & celeribus triremibus, euadens est, eum transire ad quandam (ἐπιβολήν) aliam orationem, ab utili, & locum a turpi etiam hic adhibere, cum ostendat in quantum dedecus et derisionem inciderint ob socordiam. Deinde a iudicio hostis Philippi, qui Rempublicam nihil facere aliud optaret. Absoluto autem epilogo, auspiciatur facultatis locum, relata ad (κατὰ τὴν ἀρχαίαν) principium antiquius oratione, sumpto ab his uerbis initio: Nihil rerum omnium ab initio instituitis, aut comparastis recte. Quod si tractationis capitis huius, facultatis dico, utilitas comitatur, & inter cetera uerba intelligitur, id non est mirandum, cum solitum ei sit capita implicare. Accedere autem eam partem magis ad facultatem, e sequentibus apparet. Statim enim soluit etiam occupationem, non eam quidem aperte positam, sed per refutationem significatam: At qui poterimus subsidiario milite utentes, illum prohibere. Postquam enim paulo ante in fine refutate occupationis, quae a legitimo ducitur, & asserit, illum scribere oportere de bello decretum: adhortatione quadam epilogica fuit usus, iubens comparari exercitum, tum grauis armaturae milites, tum equites, tum triremes: propterea etiam anticipauit in ipso aditu refutationem, & nuncitem apertius eandem propulsat, dicendo: Non fieri potest ut subsidiario milite utentes, unquam quicquam tempestiue conficiatis. atque alias etiam suspiciones soluit, ne in causa esse uideatur, uti pecunia temere dilapidetur.

lapidetur: cum quaestores esse creandos, & rationes à ducibus exigendas esse ait. Post hæc rursus in facultate occurbat: At difficilia & ardua suades Demosthenes. Eam uerò facultatis esse asserimus, propterea quòd negotiorum & laborum meminit. Negotium enim (μεγάλια) rem ferè factu non esse facilem significat. non tamen remotum est etiam ab utilitatis participatione, id què palàm ostendit refutationes. Est autè ea occupatio: Si quis uero putat hæc & sumptus magni, et laborum multorum, & negotij esse, is rectè omnino putat. Et hæc soluit utilitate, ostenditque operosiora & difficiliora euentura, nisi paruos hosce & paucos labores uelint sustineri. Quin & aliam soluit obiectionis partè, quam hic non posuit ita apertè, ut in oratione pro Diopithe: sed ea de causa occultit, quòd nec speciosa, nec probabilis essetque ea de re haberetur oratio, nec fieri posset. Quis enim pro alienis dimicare uelit, & sumptus facere: & tamen refutationes, quæ factorum necessitates secum afferunt, & propositionem (μεγέλιον) temperant, meritò loquendi libertatè dant suaforti. Vfus est igitur Thucydidea solutione, qua Lesbius ille utitur: Videri quidem interesse aliorum, sed reuerens nostram rem agi. & euidentis est solutio: Nam si deorum aliquis sponsor nobis est, nam hominum quidem nemo. Et rursus in progressu orationis ait: Sin præsumimus omnes, quo pluribus cum potiriauerimus, eo nos grauiorem & potentiorum hostè eum habituros esse: in his occurbat à tractatione utilitatis, occupatio quæ dicitur necessarii rursus: Sed quidò necessitas ingruerit, et Philippus uenerit, tu inquis. Nam hoc probabat: si omnibus subactis nos inuasit, tunc uim eius propulsabimus: non tamen eam ita apertè posuit, sed pro aduètu & irruptione dixit, si neesse fuerit. Nam necessitas communis esse potest & aggressionis hostilis, & presentis status. Ut igitur ei daretur occasio maior ad exhortandum, sic occupationem tractauit. Absoluta utilitate quam opposuit ad soluendam occupationem, iam præfatur de altera parte facultatis. Nam deinceps ei propositum est, de legatione ad regem Persarum mittenda disserere. Dudum autem uiam sibi munijt ad hoc persuadendum. Ex quo enim incepit eis consulerè, & disserere de tributo conferendo, comparandoque exercitu, & classe & equitatu, & quæ sunt eius generis alijs: satis apparebat eum ad pecuniæ contributionem accedere, atque aliud per aliud ueluti eminus conficere. Sed illic simplicius uidetur suafis-

se eis; ut se pararent: ac nihilominus tamen id molitur, ut parère necesse habeant, mittenda ad regem legatione. Quid enim eis erat reliquum, cum & præbere pecuniam cogentur, & nullà haberet, nisi ei parerèt, qui commeatum inexhaustum sine ullis ciuiliù impensis aut damnis demonstraret? Hinc similiter oratorio artificio est usus, ab his uerbis accessu factò tali: Nam in rebus huiusmodi socordia, & hic quidem acceditur ad orationè de legatione. In exordio autè arte utitur, conquerens eos audire nolle, quibus de rebus dicat. Ut animos auditorum occupet, & cogat obtemperare suis cõsilijs. Deinde adiungit, eos parare se debere, ut si occurreret, qui parare nos possumus, à pecunijs ira parati? expedite inferretur illa de Persarum Rege oratio. Ac si quis animum intendat, plura his reposita sunt in artificio exordij: sed ad specimèn exhibendum, & hæc protulisse satis habui. Terminatur autè hoc exordium his uerbis: id demum summa dignum est reprehensione. Deinde post hæc præparatione utitur: At uos nec audire priusquam, ut nunc, adfuerint res, neque consultare de ullo negotio soletis cum tranquillitate. Nam hæc sunt præstuentis & uia sibi munientis ad illud: audiendū eū esse qui dicat et auctor sit, ut legatio mittatur ad Medum. Quòd uerò perterrefacit eos de apparatu nihil cogitantes, eiusdem artificij est. Nam quo magis ostendit eos nec parare se, & torpere ignauiat: eo causam eius rei confirmat euidentius, pecuniæ penuriam dico, ut sequens de rege oratio hinc initium capiat. Accessus autè ad ipsam suasionem, sequitur præparationem: Quod igitur reliquum est, ac iam dudum factum oportuit, sed nunc etiam locum habet, id dicam. Postea ipse sibi de occupatione apertè assentitur, ut oratio plausibile principij & accessum conuenientem fortiat. Quæ igitur ea est assensio: Nihil perinde opus est reipublicæ, ut pecunia, ad imminencia negocia. Quod enim ei opposuit auditor, id assumit & confitetur ipse, & tunc necessitatem, tum inopiam indicat, et de futuris terrorem in cutit, ut necessitas fiat urgentior, & percussus magnitudine rerum, tam urgentium necessitate, quam impendētium expectatione: consolationem, quæ sola relinquitur, admittat, legationem ad regem dico. Mox quia futurum erat ut ei occurreret à facultate, sed fieri nequit, ut regi, qui nos suspectos habeat, persuadeatur: hoc oppugnat initio, hoc modo: Nò est nobis hæc audier rex primum, sed tum, ac potissimum è satrapis, tum uerò etià à Tamiæ (quæstore) Eunuchò,

Eunuchò, quem Atarneo præfectum renouauit, cognito, eum cum Philippo, Persico regno insidiari. Quare quod superest, occasio nostræ legationi datur. Per hoc igitur occupationem soluit, & probat persuaderi posse regi: persuasum autem iri rationibus utilitatis. Apparet autem Demosthenem non ipsam utilitatem confirmare, sed facultatè rationibus utilitatis. Poterit enim regi persuaderi à nobis, si edoctus fuerit, & audierit è uobis, quàm id in rem suam sit. Post hæc aperte posuit occupationem, cum dicit: Simplicitatem deponendam, propter quam sepe uobiscum peius actum est. Atque barbarus est, & communis omnium hostis, & reliqua eius generis omnia: Solutio est, nò est nobis hostis. crexit enim aliquando rempublicam nostram. Loquitur autem de nauali Cononnis prælio. Absoluta disputatione de rege, qua de facultate & pecunia agitur, necessario subiunxit & aptè disputationem de Republica: prætextu nimirum & occasione è presentis tumultu arrepta, ut suspicionem illam tollat: sed sufficit nobis pecunia ciuitatis, ut reipublicæ nihil sit opus largitione regia: & ut reipublicæ subsidijs absumptis, nemini ciuiliù petitio à rege improbanda uideatur. Sed qui ante nos artificium inuestigarunt, prorsus hoc non animaduertèrunt. Ad euerendam igitur occupationem ipse auctor est, ut plebi theatralis pecunia non eripiatur, siue Eubulo mortuo, cū quo erat ei amulatio & contentio de theatrali pecunia: siue ut surum oblineat institutum, & undique concludat & euincat, ut ratio de mittendis ad regem legationis comprobetur. Bipertita est autem illa de Republica oratio. Quia enim duplices erant reditus: alij è iudicijs, publicatis locupletibus bonis, alij aliunde, ut è portorijs, ex argenti fodinis, à focijs: & ipse diuitibus placere, & pauperes sibi conciliare studebat, ut de mittendis ad regem legatis assentirentur. propterea disputat, de concordia et publica utilitate haberi orationem: cum hortetur ut neque locupletes iniurijs afficiantur à iudicibus posthac publicatione bonorum, neque potentiores in tenues uociferentur, eos pecuniam militare in spectaculis consumere. Quòd si comeatu illi & reditu cessabunt, qui à diuitibus extorquebantur, & publica uectigalia populo distribuent: quid deinceps erit reip. præsidij, excepta spe regia? Propterea sic hæc orationis pars ab eo est tractata. Quæ uerò in his obscura sunt, commentarij explicabunt. Postquam igitur admoni-

tionem hanc absoluit, & ut ostendimus, artificiose persecutus est, transijt ad quintam orationis partè, hinc exorsus: Quæ igitur ab utraq; parte præstanda et dicendo explicanda esse uideantur, hæc ferè sunt. in quo gradu fecit hunc, qui supradictorum sententiã non cõclufit, sed à partitione sententiæ rursus orditur & progreditur. Caput autem quod nunc confirmatur, est utilitas, ductum ab occupatione: quam et si non posuit, in pugna tamè ostendit. & quintam hanc partè bifariam diuidit: Alterum enim membrum refutationis occupationis continet, alterum inuehitur in orationes. Quæ igitur occupatio è iam dictis comota est: postquam multa uerba de legatione ad regem fecit, contra emergebat: Cui tantum usui nobis esse tanta pecunia poterit: quam ad rem auxilio regis egebimus? Hanc igitur occupationem increpatione refutans, ostendit, eos esse oportere Gregorū principes & defensores, & in eum dignitatis restitui locum, quem patres & maiores eorum tenuerunt: atque ita indicat, qui futurus sit pecuniæ usus. Quòd enim hinc negocijs inuoluti sint, quòd hisce turbis ageretur, intermissionem imperij & Græciæ principatus asserit esse causam. Per hæc igitur significat, se in refutatione occupationis elaborare, dum declarat ubi utilis eis pecunia sit futura. Philippum itè, dum ipsi Græcis præesse nolint, summam rerum arripuisse, unde beatus & magnus extiterit. Quæ omnia pertinet ad probandum, quàm necessariae sint futuræ, & utiles regie largitiones. Altera pars, qua in oratione inuehitur, huiusmodi est. Valde metuit contrariæ in repub. factionis aduersationes: cumque sciret fore ut resisterent, mouet quidè negò dicitur uecturam aduersus eos trifariam diuidit: quorum capitum unum est, eos semper bellum contra Philippum prohibere: alterum, eos Demosthenem ut belli concitatorè calumniari: tertium, eos regi Persarum de re repub. bene merendi facultatem admirere: ostendens, quicquid & faciant & dicant, impedidèda legatione regia, & bello Philippico, id eos gratiæ mercedis que causa impedire. Nam unde alias auctæ sunt opes eorum? Deinde ad unum quendam è proditoribus. Aristodemum conuersus, acriter aduersus eum disputat, per unam orationem, quæ sit sua in omnes sententiã, palàm auditoribus ostendens. Cum enim cõstet, eos qui dehorentur à mittenda ad regem legatione, & bello Philippo inferendò, id assentandi studio fa-

dio facere, & autoritatē reip. destruere: propterea, metuēs illorū aduerfationes, interrogat Aristodemū, quamobrē cū ipse honoris studio ducatur, maiorū tueri gloriam Rempub. uetet, & celebritatis illius hereditatem cernere, & facinorū splendorem imitari? Propositū igitur eius hoc est. Dicamus autē quo pacto sit tractatum. Post refutationem obiectionis subiunxit, quam utilis sit rex, & necessariam eius esse amicitiam ostendit, si quidem Græcos cæteros omnes amice cōpellat, solis Atheniensibus sit infestus: & ostendendo, quāta sit Græciæ perturbatio, maximam esse necessitatem ostendit, fidemq; facit opus esse Reipub. illius auxilio propter temporum rationem. Cuius necessitatis probandæ causa, tumultus Græcorū amplificat. Deinde ab eo transfert orationem ad populī assentatores magistratus, & bifariam etiam oratorum qualitatem diuidit, & obiectiones mouet ad infectionem qualitatis eorū uarias, per quas ostēdat quē dicere, et ut Reipub. actiones impedire soleant, metuens ne legationi ad Regem mittendæ aduerferent. Orationes igitur illorū succidit, & fidem illis derogat, ut qui propter Philippum publicē populo assententur. Posuit igitur occupationē primā, tendētem in eos, ab utilitate sumptā, solere eos dicere: *quā bona res sit pax: indignū alere exercitum quā sit molestū.* Ostēdit præterea per duas partes huius obiectionis, eos dicere pacē esse seruandā, neq; cum Philippo gerendū bellū, nec ad Regē mittendā legationē: neq; enim pecū ijs esse opus, neq; alendū exercitū. Sic aliquāto uberius est hæc obiectio, quā refuta uit rationib. ex alijs orationibus huc adscitis. Sūptæ enim sunt ex oratione pro Diopithe. Sed aliquāto amplius quiddā & magis propriū in hac causa tractat. Id uero est, oratores obtare, ne ad regē legati mittant. Eius solutio translatiua est hoc modo: Tameñ molestia hæc sunt, molestiora perferēda erūt, si hæc

ORATIONIS DEMOSTHENICAE AD PHILIPPI EPISTOLAM ENARRATIO, HIERONYMO

Vuolfio interprete.

Philippum Athenienses non fecisse pacem uobiscum, sed distulisse bellum. Selybria urbe Thraciæ Philippus oppugnabat. Eo tempore Athenienses aduehēdi frumenti causa nauigia miserant. Philippus igitur ea nauigia cap-

facere nolemus. Etia aliā opponit, Belli cōcitor est Demosthenes, quam siue à legitimo, siue ab utili sumpta esse dicat, soluit his uerbis: *Ac priusquam ego ad Rempub. accessimulta nostræ ciuitati erepta Philippus tenuit, et nūc Cardia auxilia misit.* In dicat enim et hic argumētū causam, et ostēdit nūciatū esse eis, Philippū Cardianis misisse suppetias, tertia obiectione addita: *At nō dixit nobis Philippus bellum.* quam suo more soluit: *Nec enim Pherais, nec Olynthijs, nec Eretrienfibus, nec ullis alijs unquā indixit.* Postea loco à necessario est usus, per differentiationem, indicans, nō ijsdem de rebus eos cū ceteris, periclitari, ut illam etiā suspicionem tollat, si qui sint ociosi, & seruitutem æquo animo ferant: non esse eis de seruitute dīmicandū, sed de extrema interfectione & uersione omnino, & excidio. Hactenus uehementiora illa aduersus assentatores magistratus, ab eo sunt tractata. Deinceps per digressionē iterum in oratores largitionibus corruptos inuehitur: eorū culpa fieri, quo minus Philippus Reipublicæ beneficiat: idq; cum de Olynthijs, Thebanis, & Theffalīs sit benemeritus: ut anteuerēs, his criminationibus aduersariam opinionē excludat, quam eos ueritus est esse agitatores, & propter quam hæc omnia dicere necesse habuit. & hanc, ut dixi, perspicuā facit interrogationibus, quibus Aristodemum reuincit. Ea uero omnia tendūt ad obiectionis refutationem. Cū enim obijci possit, *Quamobrē tandē et in quem usum regi suppliceri mus?* in oratores inuehit, afferens hæc eorū esse consuetudinē, ut ea dicat, quibus Respub. in rebus gerendis impediatur. Hæc enim pro Philippo dicere cōsueuerat. Quod ni ita est, quāobrē, inquit, ipsi nō quiescunt, sed Reipub. suadent, ne Græciæ imperet, cum ea Reipublicæ necessitas incumbat, ut communis gentis curam suscipiat: oratoribus nihil necesse sit, sed plane superuacaneum studere ambitioni?

sa, sed ad iuuādos Selybrianos, & literas ad Athenienses mittit, quibus eos, Selybrianis opem ferre fœdere non comprehensis, uoluntate pacis ab eis esse profectum initium queritur, & minatur se omnibus uiribus eos ulturum. His literis lectis, Demosthenes aperte hortatur ad bellum, cuius ipse Philippus tesseram dederit, & signum extulerit. Est autem exhortationi cærensī quā

quā concioni similior: & tria capita continet, iustū, utile, facultatē. Ac iustū quidē assumit ad facultatis confirmationē: sed facultas noua ratione est tractata, & actiuiore modo implicata. Non enim seorsim de ciuitate, seorsim de Philippo dixit, sed in idem cōduxit & copulauit utraq; facultatis partes: & tali arte in hoc usus est, atq; uberius atq; ornatius aliquid adinuenit, quā in secunda Olynthiaca, utrumq; nobis utriusq; rationis dedit. Illic enim erat utrumq; & oratio de uno quoq; simpliciter separata: hic uerō duplex est genus, eodē modo implexus duabus facultatibus, in quo soluit anthyphorā & antithesin, ac confirmationē & probationē à tractatione tanquā à cōfessis sumpsit, nimirū Philippū uiolasse pacem. Alterā à facultate, qua probat minimē abhorrendū esse à bello. Post exordii autē ad tractationē legitimi capitis accessit, id quod sanē adhibet ad probationē facultatis cōtractualiter ab his uerbis: *Primum enim consentaneum est, deos maximos nobis esse socios & adiutores.* Ea uerō est cōfirmatio facultatis, & à legitimo constituitur. Facultas igitur est quæ probatur, eius uerō probationes per legitimum conficiuntur. Legitimum uerō est ius scriptū. Quin illud etiā obseruatu dignū est, easdē probationes esse multis in locis alibi mixtas, alibi separatas. Primum quidē sententiā duplex est, cum potētia Philippi destructiōnem, tum Atheniensiu facultatis amplificationē continens. Secunda sententiā, cuius initium est, *Deinde quibus rebus dudū eius opes auctæ sunt, semper aliquos decipiētes et magna pollicitati: usq; ad, Omnes eum suspectum habēt et accusant: magis illa quidē probationē cōtinet destructæ Macedonicæ potētia, unā tamē consideratur etiā facultas Atheniensiu.* Tertia uerō sententiā, *Præterea non parum presidij est in Asianis satrapis: duas facultates probat, ac facultatem Atheniensiu magis cōfirmat, sed & Philippi destructio unā cōsiderat.* Quarta sententiā, *Præter igitur hæc quæ tanta sunt, illud quidem non dicam: sumpta & ipsa est ab iniusto, ad eandem destructiōnem Philippi confirmationē & constitutionē potētia Atheniensiu pertinens.* Quinta sententiā, *Sæpe inuentio cogitans: seorsim destruit Philippi potētia, de quo mestico eius agit imperio. Cuius quod sit artificiu, & qua de causa asserat eam additamenti uice aliquid momenti habere, ipsam per se infirmā, in secunda Olynthiaca diximus. Nam illud ipsum imbecillitatis signū est, eam cum multis quidē coniunctā aude-*

re, solā uerō suscipere bellū nōn audent. Ad uersus hoc è tractatione ei occurrēbat, Sed consentaneū est Macedones lætos illis rebus, strenuē & alacriter iuuare Philippum: hoc soluit, dicēdo, *Neq; uerō putetis Ath. eisdem gaudere etiam subditos.* Sexta de ducibus peregrinorū militū, quæ & ipsa Philippi potētiam deprimit. Præterea quoniā sententiā admirabilē protulit, proptereaq; ferē nō probabilē, in disputatiōe de peregrinis, eos ignominiosissimē tractari, ipse se corripuit, & animaduertit se absurdā sententiā protulisse, eamq; statim soluit, dicēs, *Et his nemo unquam uir prudens fidem abrogabit: & in sequētibus causam subiicit.* Contra hæc autē quæ de facultate supra dicta sunt, obiectio quadam emergebat. Qui igitur, ista uera si sunt, longum iam tēpus fideliter apud eum perseuerant? Nam ex omnib. quæ dicta sunt ad destruedū, absurditatis quādā ei collecta est opinio: si ea uera essent, haud dubiē fuisse defecturos, ipse uerō hanc etiā soluit, dicēs, *successibus eius tegi uultuimodi omnia.* Alia quādā obiectio cōtra facultatē emergit. Postquā enim omnes facultatis partes destruxit, eaq; reliqua erat quæ ad fortunam attingit, ex obiectione sumpsit quod sequit: *Si quis autē uestrum Athen. Philippum uide nō fortunatum, formidabile esse et expugnatum difficilem putat.* Aduersus hoc autē propterea uelutatus est, & non destruxit, quod plurimum ipsi cōferret. Nam præparationē continet ad probandā Atheniensiu facultatē. Ac cōfirmatio obiectionis nō Philippi quidē potētia extollit, sed ipsam fortunæ uim & momentum quod ea affert, amplificat. Sed propterea fortunā extulit, & eius uim, ut Atheniensiu potētia magis exaggeraretur. Nam quo fortuna magis extolletur, & fauere Atheniensib. ostendet, eo etiā uires Atheniensiu firmiores uidebuntur. Verum & cōtra hanc quoq; de fortuna disputatiōne, qua ostendit Atheniensem urbem feliciorē esse, obiectio ingruit. Quamobrem igitur ille superiore bello successus maiores habuit, q̄ nos? Hanc soluit ab utili, concordia accusanda & ingētū ignauia: & à dissolutione quā præ se ferant, dum in re cūctent, & sedent, & decernant, & sciscitant. Deinde idē detorsit ad turpitudinē & ignominia, quæ pars est utilitatis: aut si uauis inutilitatis. *Ecquid fieret tandē magis nouū, quā quod homo Macedo continēt Atheniēsēs, et audeat literas mittere tales, quales audiuitis paulo antē?* Deinde redit ad facultatē, ac primā obiectionis refutationē repetit, & rationē reddit, quamobrē ille

floreat, res publica uerò minime. & in oratores inuehitur, ostendens, per hos fieri ut & illi omnia prosperrime succedant, & Resp. nulla ex parte res eius conuellat, & seditionibus implicet. Post, absolutis obiectionis refutationibus, quas ex utili sumpsit, & facultate ueritus, ne rursus ad pacem expectendam cursitarent Athenienses, & legationibus conuulsa refarcire studerent: illam quoque cogitationem præcudit his uerbis: *Quæ, Athenienses, insigenda sunt animis, et cogitandum, ne in potestate quidem esse nostra, pacē seruare uelimus nec ne. Iam enim ille et induxit bellum, et re ipsa intulit. hæc enim ad illam cogitationē propulsandam pertinent, Fortasse nondū uiolata est pax, et hæc suspiciones amoueri possunt. Rursus autem facultatem attingit, cum ait, nullis parcendum opibus esse, neque publicis neque priuatis. Deinde aliam post hæc epilogicam tollit obiectionem. Atqui per cōducēcios cū ulcisci poterimus. Hæc quanquam non posuit, soluit, dicens: Nec enim uestrum quisquā putet, per quos afflicta est Resp. per eosdem posse in integrum eam restitui. & aliud in quo obiectionem indicauit: neque existimetis, si*

ENARRATIO SVASORIAE DEMOSTHENIS

ORATIONIS DE REPUBLICA ORDINANDA,

Hieronymo Vuolfio interprete.

DE præsentī quidem pecunia, & ijs rebus propter quas in concione uenistis.) Oratio de Repub. ordinanda, quo tempore habitata sit, non satis constat. Di-
ctam autem eam ante Philippicas esse, conijcere licet: cum quidem socij iam defecissent, & Rhodij potestate paucorum regerentur. Proinde qui eam cum Philippicis coniungunt, omnino ignorant esse Philippicis antiquiorem. Videtur autem scitum Eubuli quoddam uicisse, ut pecunia militaris, theatralis fieret: quo populi autoritate comprobato, non amplius refragari audeat distributioni, sed illi assentiens, suadet indicendam esse concionem, in eaq̃ comprobanda illa etiam quæ ipse censet. Censet autem, in accipiēdo constituendum ordinem, ut ijsdem etiam ali-
40 quas Reipublice necessarias operas nauet. Non est autem nunc ea de re instituta deliberatio integra, sed propositio tantum & adhortatio, ut quidam in alia concione ordinem ratum faciant. Censet etiam distin-

72
pristinæ uestræ socordiae indulgeatis, alios pro uestris fortunis strenuè dimicaturus, per hoc enim inuuit obiectionem illam: atqui per peregrinos milites, eius iniurias prohibere poterimus. quam per antipactionem soluit, & pronuntiatione adiutam, denuò nihilominus soluit: & annexit epilogos à turpi ductis argumentis, à iudicio maiorum, ab hostis iudicio, à qualitate urbis, à magnitudine facinorum & successuum maiorum, quæ sanè ad gloriosum pertinere possunt. Et hæc quidem ab utili ad epilogum. Nam turpis, et gloriosi locus, & decori, & honesti, proprius utilitatis est habendus. Deinde à facultate rursus concludit, oportere omnes parare se ad bellum, & Græcos concitari non uerbis, sed factis. Sed quia obieciebatur, Atqui sæpe eos exhortati, nihil profecimus: soluit & hoc, asserens ipsos esse in causa, qui legatos mittant, & frustra uerba faciant, sed nullum administratæ rei specimen exhibeant: solere autem omnes factis magis quam uerbis moueri, eorum præsertim qui uerba sæpe dederint.

guenda esse tempora tum belli, tum pacis. Capita item de quibus deliberandum est, proponit, & ante denunciat. Summa uerò hæc est: Perpetuò quidem debere accipere populum. Cum uerò accipiat, nihil earum rerum quas postulet usus atq̃ occasio, negligere oportere. Quia enim refragari non poterat scito Eubuli de accipiēdo, quod confirmatum erat: tandem aliā uiam est ingressus, qua & ipse suam sententiam proponit, & esse agendum aliquid auctor est. Ac argumentum quidem & scopus orationis ita se habet. Est autem neq̃ de bello instituta deliberatio, neque de seruanda pace omnino: sed est, ut dixi, propositio, postulat̃is approbata de accipiēdo sententiæ hoc adijci, ut populus etiam officium faciat, quæ ab hac occasione proficiscitur: Cum Eubulus ex raro pauca dederit, & ad certū celebratū tēpus se perpetuò dare, & plura, si modò ijs animis accipere uelint, ut etiā officio fungantur. Primum autē orationis caput si tractatum esset integrè, nimirum quo pacto debeant accipere pedites, equites, classici, & quādo, & quæ sit in eūda ratio ordinis: nõ temere dici

73
re dici potuisset, capite facultatis orationem contineri. Sed quia iam non hisce de rebus uerba fiunt, sed simpliciter proponitur, ut hisce de rebus audire uelint, & cuius dicendæ sententiæ potestatem faciant: iurè pronuntiarī potest, ad utilitatem pertinere. Hinc igitur aperte asserimus, orationem utilitate contineri, cum in primo capite proponat orator, expedire, ut de apparatu & instructione deliberetur. Proinde utilitas continet, facultas continetur. Omnes enim facultatis rationes, & omnes probationes, ab utilitate confirmantur. Est autem ab initio auspicandum, & differendum. Exordium igitur eodem artificio, quo illud orationis Megalopolitanae & Chersonesitanae, ab eo confectum est. Nam ibi quoque cum alteram partem defendat, neutri se patrocinari simulat, sed semper querere medium, quæ est publica utilitas. Nam si ne hos nec illos defensurus est, eum publicæ utilitatis utique gratia suggestum confendisse constabit. Unde fit, ut etiam dehortantibus assentiat. Non assentitur autem simpliciter, sed unā etiam probat, id esse e republica. Quotquot enim alterutrum defendūt, ipsius partis utilitatem spectantes: hi omnino uidētur id quod reipublicæ conducibile est, negligere. Id quod & in hoc & in illis perficit. Huius generis illud est quod ab eo in Aeschinē in Falsæ legationis oratione dicitur, deliberante reipublica, utrum in Amphictyonas Philippus esset referendus: Aeschinē nulla ratione habita, quid Reipublicæ commodaret aut incommodaret, sic patrocinatum esse Macedoni, nimirum ut eum laudaret, aut etiam perterrefaceret audientes potius, quam ut iure niteretur: aut hoc solum ius prætexeret, absurdum esse, cum illum omnes alij probassent, solos Athenienses resistere. At Demosthenes in eodem argumenti genere uersatus, quicquam de Philippo uel honestum uel turpe, aut tale aliquid, quale Aeschines, dicere abstinet prorsus. Sed considerata Reipublicæ utilitate, probat, non expedire Græcorum sententijs aduersari. Quod si igitur hic etiam probatis tenuiorum sententijs uerba faceret, iurè aliquis eum ab illis omnino stare assereret. Sed quia de illorum compendijs tacet, & se reipublica esse dicit, ut qui pecuniam accipiunt, etiam aliquas utiles operas nauent, iurè longe abesse ab eo uidetur, ut pecunias distri-

buentibus patrocinetur, sed tantum de utilitate publica laborare est censendus. Quæ cum dicat, assentiri diuinitibus non uidetur. Nam illi de priuatis compendijs aut dispendijs uelitabantur. Ipse uerò neglectis illorum rationibus, se utilia Reipublicæ suarum pollicetur. Quia uerò sciebat eam orationem sibi esse periculosam & lubricam, quod auditores eiusmodi rationem non facile admittant, perhumane suadet, ac censet, indicendam ea de re esse concionem, ut & dicat: & dum dicit, non dicere uideatur. Quatenus enim non pronuntiat, longe ab offensione abest: quatenus non tacuit, eatenus admonuit. Absoluto autem exordio, summam suasionis uniuersè dixit, hinc auspicatus: Ego uerò dico oportere (ne uerò quisquam propter ea quæ dicam, obturbet) & est hic aditus ad utilitatis caput, cui statim occurrebat: Quamobrem tandem consulabimus? de apparatu belli & tributo? Ut igitur eum scriptulum tolleret, statim causam posuit his uerbis: Ut, Athenienses, spem bonæ fortunæ in uobis ipsis habeatis, & non quid ille, nescio quis, agat, seiscitemini. hoc est, ut militantes bonorum participes sitis. Confirmationes à facultate ducuntur, non tamen ipsa facultas caput est, sed utilitas, nostra quidem sententia. Nam de facultate esse deliberandum, id eis subiicit. Præfens igitur consilium utilitatis est. id uerò quod de eo, quo de nunc iudicant, institueretur, facultatis. Deinde suspicionem statim aliam tollit: Atqui satis erunt copias peregrini militis, contra quam euidenter infert, Ipsi militare debetis, & de eo nemini concedere. Et post adijcit, oportere copias ciuitatis domesticas, instructas esse. causamq̃ statim subiungit, quamobrem urbanus exercitus sit necessarius: Ut abundetis opibus, inquit, & officio fungamini. Deinde secuturas, si ipsi militent, utilitates commemorat. Postea denuò bifariam diuidit causam & necessitatem, his uerbis: Primum in duces, ne hi socios uexent, & apud nos accusentur. Alterum est, Ut ipsi Græcis imperetis, inquit. Nec enim posse fieri, ut ipsi principatum sibi uendicent, & domesticos exercitus nequaquam mittant. Deinde, ut ostendat per eorum absentiam multa indigna accidere, miserias Asianorum Græcorum enumerat, Mitylenæorum & Rhodiorum: & necesse eis esse ut imperent, ostendit. Postea, quia Rhodiorum

fecit mentionē, obiectionem à tractatione
sumpsit. At inimicos nobis esse Rhodios constat.
Quod si aduersus totū caput, aut maximam
eius partē sic obiecit: At qui nō est nostri
officij patrocinarī Asianis Gracis: læserunt
enim nos defectione sua: antithesis, opposi-
tio, seu obiectio fuisse ab utilitate, totū se op-
ponens capitū, sed quia seorsim de Rhodijs
est dictum, antipipron existimandū est. Pro-
positum autē ei est, etiā Rhodios asserere in li-
bertatē. Quapropter iam antē denūciat &
præparat illam orationē. Ac nō esse antithe-
sim, statim apparebit. Neq; enim refutationi
est immoratus, sed mox ad ordinandā resp.
rationem recurrit. Videtur autē potissimū
à Rhodijs esse afflictū, qui potentes in mari
fuerūt, cæterosq; socios ad defectionem im-
pulerunt. Posthac subiicit, se hisce de rebus
etiam sæpe disseruisse: contra quod suspiciō
quādā erat, occursum ipsam inutilitatem:
*non expedit ista suasio, quare non obiter abimus. Vnde etiam cum stomacho subsungit, id quod mihi trepidationem omnium maximā iniecit, dicam uobis, nec dissimulabo, cum mea consilia multa & magna & præclara exierint: reliquis nemo ullius meminit, sed duorum obolorum omnes: quo inuitit grauius eos ferre consiliū suum, ac potius nolle meminisse, ut accipiendi auidos, ita de officio faciendo minime cogitantur. Postea suum consilium ut in capite utilitatis, cum eo lucello comparat, quod ē distributione publicæ pecuniæ percipiatur. Quare, cum ineffabilem addit orationē, tunc per eam cōtentionē, suasionē amplificat. Nihilominus tamen perspicere potest, eū ad obiectionem orationē direxisse: satis erit accipere tantum, tu uerò operosa & inutilia sua des. Deinceps aliam suspiciōnem sustulit huiusmodi: At ubi neesse et operæ præciū fuerit, tum de apparatu consultabimus: hanc etiam nō posuit, soluit tamen, subiiciendo: Siquidem uobis persuaderi queat, ut nunc esse harum rerum tempus putetis: cum ea uobis necessaria fuerint, ad manum et in promptu erunt: sin nunc intempetiuum esse putabitis, cum apparatu utendum esset, tum demum parare uos cogemini. Hactenus igitur caput suasionis est absolutum, quod per utilitatem conficitur. Iam ad iustum accedit, quo sua consilia & acta cum consilijs & actis aduersariorum comparat, ueluti per digressionem, per quam ostendere uult, se optima sua dēre. Nam in Oratione Midiana, dum exaggeradē accusationis studio Midiam criminatur, plura uerba in digressionem, quā causæ approbatione con-
sumpsit. Sic in hoc etiā loco, ut suam suasio-*

nem commēdet, aliorū oratorum in republ.
gerenda rationes ut improbas reprehendit,
rerumq; insectationem bifariam diuidit. V-
num est, eos in paruis reb. & minuis esse oc-
cupatos: alterū, persuasille eos ciuitati, pō-
pularis status cōseruationem in iudicij esse
positam. Si uerò eius generis erāt, ut locuple-
tioribus insidiarentur, ac operam darent, ut
illorum opes publicarentur. Quibus omni-
bus accusatis, ut reipub. perniciosiss, sua con-
silia & acta in republ. commendat, & in qui-
bus & qualib; rebus uersetur, & à se cōsue-
fieri populū ut magnis de rebus audiat, o-
stendit. Per quod ostendit uult, se solū & po-
tissimum esse reipub. curatorem. Sic fortas-
sis ad Eubulū perstringendū respicit, seq;
cum illo comparat, suamq; republ. longo
interuallo præstare innuit: nec cum Eubulo
duntaxat, sed cum omnibus qui factionem
eius sequuntur. Deinde causam etiam subij-
cit, quamobrē illi suo, ipse nō eodem modo
repub. administrat. Quæ cōmendatio qua-
litatis fuerit, quæ in iusto spectatur. Quare
præ se fert indignationē & dolorē, quod per-
niciosa Ebuli sententia ualuerit, publica ter-
gnauo populo dilargiens, qui sic magis ad
locordiam inuitetur. Vnde etiam altera insti-
tuitur contentio ueteris reipubl. quam boni
uiri, cuiusmodi sit ipse, desiderent: & modō
receptæ, in quam assentatores in præsentia
urbem impulerint. Nō ab re autem plurima
de his uerba facit. Quia enim uidet republ.
licam innouari, rectē plurima de republ. disse-
rit, partim laudās, partim reprehendens, tan-
tū non Periclem imitans. Primū enim il-
le stipendiū ordinauit, populūq; militatū de-
dit, id quod & ipse dare uult, & prouocat ut
ea agant quæ debeant. Duæ igitur sunt in di-
greesione maximæ cōparationes: prior, suæ
& aduersariorū administrationis: posterior,
totius præsentis reipub. cum uetere. Hanc
uerò bifariam diuidit, tum in nunc receptos
ducum honores, tum in eos qui quondā eis-
dem haberi soferent. Quin alteram resp. for-
mam uniuersam, & ipsam trifariam diuisit:
in ciuū cōmunitatē, in res urbanas, in pri-
uatam uitam magistratū. Totam igitur, ut
diximus, maiorum republ. in contentio-
nem adducit, ac primam partem eodem mo-
do tractat, quo in oratione contra Aristocra-
tem. Hæc uerò pars annexa est disputationi
de oratoribus. Ostendit enim quā illi mo-
deratē duces sui temporis honorarint, & ho-
rum temporum magistratus eosdem hono-
rent, qui

rent, qui, quod ipsi ciues non militent, nul-
lum terminum modum uel seruent, sed sem-
per adijciant aliquid. At si populus ipse mi-
laret, haud utiq; tantis præmijs & admira-
tione duces affecturum. Post hac ad alterā
eiusdem partem accedit, cōparans præsen-
tem uniuersam cum uetere uniuersa. Diui-
dit autem rempub. in tria, ut in Olynthiaca
tertia est factum: in rationem Græcorum,
quo pacto maiores eis præfuerint, quo pa-
cto præsentis præsent: in urbanam admini-
strationem, quo pacto illi ædificijs, templo-
rumq; substruccionib. eam exornarint, hi
fonticulos & nugas struant: in tertium, quod
uitæ magistratū continet inquisitionem,
quā illi in priuata uita moderati & ciui-
les: in ædibus, quæ plebeiōrū domibus si-
milis essent, habitarent: q; hi magnificas, &
nonnullas quæ publica ædificia superent,
extruat, causamq; subijcit, quod illi ærario
parferint: hi republ. depeculētur, per quæ
sibi laudem cōparat: ut qui melius q; illi, rei
publicæ præsit, & semper publicum bonū,
non priuata emolumenta spectet. Deinde
his omisiss, enumerationē instituit, à glo-
rioso, decorum esse Atheniensibus, ut im-
perent: à turpi, turpe esse Atheniensibus, si
amicos & socios destituāt: à necessario, nō
fieri posse, cum Græcis præfuerint, ut eum
ordinem deserant: à cōtrario, nos in causa,
inquit, sumus, ut uel probi uel improbi sint
magistratus, cum eos ad assentandū assuefa-
ciamus. Vt uerò breuiter dicam, tripartita
est hæc de ordinanda republica oratio. Pri-

ma partium sectione. Ac una quidem eius
pars est continens utilitatis, in qua faculta-
tem ostendit firmandæ ciuitatis. In hac au-
tem asseruimus utilitatem esse principem,
facultatem uerò sub ea contineri. Secunda
pars orationis est digressio, iustum comple-
ctens, in qua inest obiurgatio & accusatio,
republicam malè gerentium oratorum,
qui ciuitatem ad segnitiam aduofaciant, of-
ficiq; neglectum, & peregrinis militibus
& paucis ducibus res grauissimas commit-
tant: & cum ciuitatem Græciæ principem
esse deceret, eam prohibeāt, in quo per con-
tentionem suas rationes cum illorū suasio-
nibus comparat. Quæ eō pertinent, ut pro-
bet suis consilijs esse parendum, non illorū
uerbis. Tertia pars orationis est digressio
secunda, continens utilitatis, in qua præsen-
tem rempub. cum uetere confert: ostendēs
ueterē ea quæ nunc recepta sit, multo esse
præstantiorem. Ac prima quidē pars pro-
be dici potest, continere caput suasionis.
Alterā digressionem. Quin & tertiam ipsam
quoc; digressionē esse, à prima tamen dif-
ferentem. Duas igitur digressiones habet
oratio: unam, quæ cōparationem conti-
net aduersæ factionis in republica, tum ip-
sius in quā Demosthenis, tum eius aduersa-
riorum: alteram receptæ reipublicæ cum ue-
tere, quam diuisit. Extremitas orationis e-
numerationem capitum habet cōcisam, in
quæ paulo antē, cū orationē diuideremus,
secuimus argumēta, enumerādo et demon-
strando, è quo loco singula sumpta essent.

ORATIONIS DEMOSTHENIS DE CLAS.

SIBVS ENARRATIO, HIERONY-
mo Vuolsio interprete.

Qui laudant maiores uestros,
Atheniensis.) Oratio de
Classibus euidēs habet
argumentum. Audie-
rat enim populus, Per-
sarum regē parare nunc
& instruere sese contra
Græciam, & bellum confestim illaturum.
Quare concitatus est, et ei circa Lydiam
currere decreuit, & iam ordiri bellum.
Demosthenis uerò consilium est, prohibere si
possit, ac morari eius impetum, & auerte-
re. Veritus autem populi uehementiam,
(nam feruenti resistere difficile est) neque

apertè dehortatur: & dum eius instituto
suffragari uideat, aduersatur. Id igitur quo-
modo facit: iubet ut se parent, & sine Græ-
cis nihil aggrediantur, ut dum suadet ut se
parent, assentiri uideatur. Dum uerò ue-
tat, ne sine Græcorum consensu se moue-
ant, splendide dehortatur, ut à methodo
(δυσωτη) solertia siue calliditatis, ora-
tio non prorfus sit aliena. Huiusmodi fi-
guræ genus est etiam apud Thucydidem
in prima Archidami concione. Nam is
quoque, cum hortari ad bellum uidea-
tur, nihilominus etiam aduersatur. Huius
generis apud recentiores nihil reperias,
propterea

propterea quod insigne artificium veterum sub imitationem non cadit. Duas igitur figuras tradiderunt nobis occultarum orationum, Demosthenes et Thucydides. hi enim arte ingenioque ceteris praestiterunt. Vna, quam modo explicauimus, ut dum assentiri uideris, prohibeas, quae est imitatio difficilissima. Priuatim uero Thucydides alteram etiam exhibuit, quae prorsus a contrario sumitur, cuiusmodi illud est in concione Nicias: in qua cum suadeat & hortetur scilicet, ut in Siciliam nauigent, magnitudine apparatus contrarium molitur. Ac ibi sane totum genus est eiusmodi, tractatum per contraria, dum magna postulando expeditionem suscipi non sinit. Hic uero uidetur assentiri, & tamen animos auditorum ad curam apparatus et iustitiae studium transfert, & dehortationem arte per huiusmodi moram & lenitatem & diligentiam perficit. Tali orationis genere constat & Archidamii, ut dixi, concio. Vfus autem est partium tali distributione. Vnum fecit exordium, quod nullam similitudinem habet cum exordio Thucydidis, ut quidam ante nos opinati sunt, sed pauculas dumtaxat propositiones similes: confirmationes uero non similes, nec eandem. Proinde permixtum tota sententia distat a sententia, et dispositio haec ab illa dispositione. Laudat autem Demosthenes non res gestas, sed uirtutes: ut obscure moneat auditores, prudenti consilio illos omnia prosperè conficere, & eos adducat ut tutius ante rem deliberent. Caput utilitatis statim ponitur, hoc principio: *Ego existimo communem hostem esse omnium Graecorum regem Persarum.* Propositio sumitur a iusto: *Iniurius est in Graecos rex.* Hoc uero est suffragari eorum sententiae, qui concitant.

Non propterea tamen.) Paulatim utilitatem confirmat facultate et iusto, uel inutile potius impossibile. Solent autem etiam contrariis nominibus sine discrimine in his uti artifices, & inutile nominare utile, & iniustum quod est iustum, & sic in ceteris. Redeamus igitur ad diuisionem: non consultum est, inquit, ut uos primi rem suscipiatis, eod quod uiribus destitumini, & quod Graeci magis ad illum inclinant animis quam ad uos, atque adeo ne a iusto quidem abstinere in confirmatione utilitatis. Vult enim ut bellum iustum fiat. Id uero est legitimum, nec uolari ab eis primis oportere foedus, non tamen huius per tractando immoratur, quod securum de decus uere. Suspiciatus enim esset aliquis,

eum regi gratificantem, ostendere conari iustum foedus cum Graecis eum non rupisse. Inheret autem facultati magis, & tamen nihilominus iustum per eam etiam significat. Utile quidem, ut dixi, per haec omnia absolute. Nam illud, si perspicuum fiet & euidentem Regem insidari Graecis, tum se nobiscum & coniungent, & consentient: innuit, nec rupisse foedus regem, neque uelle Graecos auxiliari Atheniensibus. Quorum illud de foedere ad iustum & legitimum pertinet, hoc de societate, facultatis est: & contrarium, cum illo conuenienti Graeci nos oppugnabunt, si nos inimicitias auspicabimur. Pedit autem tota res a coniectura. Nec enim pronunciat reuera regem insidari Graecis, sed quia id persuasum est populo, & populus est uestigio separare non potest, sub conditione & ipse id approbat, dicens, si modo inuadere decretum est Regi Graecos: dubitatione cupiditatem molliens, et iracundiam medio sermonis genere sedans. In quo etiam in Graecorum inquit animos, qui non credant Regem bellum esse Graecis illaturum. Ac ita quidem ipsum utile tractatum est, a possibili et iusto omnes habens confirmationes. proinde principale est utile, in eo uero iustum & possibile continetur. Absolutus autem suis probationibus, affiscit ad caput, obiectionem utilitatis, cognatam capiti, quam tractauit non ut obiectionem, sed ut oratorum obiurgationem. Quid uero ait? *Ferocibus autem illis & bellum acriter urgentibus, hoc dico: Haec est obiectio.* Quia uero non olebat eum efficere acrem, & augere uiribus, criminatur eam in thesi, & aduersus oratores orationem instituit, ut qui nunc quidem sint feroces, tum uero in periculis metu debilitentur, ac uideri quidem uult pertinere haec ad oratores, sed tamen obscure auditores tangit, & monet, non esse ferociedum, ut ne eos rem aggressos conatum poeniteat. Deinde alia refutatione est usus, a facultate sumpta. Diuidit autem facultatem in difficultatem gerendi in illius ditione belli, qui tantam classem, tan tam pecuniae multitudinem, et opportuna bello gerendo loca tenent: in facile, expeditam fore belli gerendi rationem, si nos ille inuaserit, Graecis nos communi ope iuuantibus. Postea rursus ab utili argumetur: *Propterea, inquit, uos moneo ne bellum priores cum eo suscipiatis, sed ut uos parietis.* Sed in tractatione huius epicherematis iterum obijci poterat: *At si nos paruermus, nihilominus bellandi cupidi uidebimur.* unde colligitur graue illud, *Virum expeditionis socii Graeci esse debeant.*

Hanc

Hanc obiectionem aperte non posuit, sed aperte soluit, his uerbis: *Quod si alia esset eius exercitus ratio, qua Barbari ulciscendi sunt, alia qua Graeci, fortasse haud ab re nos illi aduersari celare non possemus.* hoc est, Si nos paramus, non statim apparebit apparatus illum ad infestandum Barbarum pertinere. Quare non uidebimur auspicari bellum. Hinc ad sequentem obiectionem ab utili accedit, aliam partem ibi solues. Ea uero est, *Ac nunc quidem si conuocamus Graecos, hinc incipit refutare.* Quam partem obiectionis cum non possit refutare, refutatione aperit. Quid uero ait? *nunc ad uos conuocatis Graecos: si uero quae iubent non faciatis:* hoc est, si de principatu uobiscum contendent, quod commune sit bellum: quomodo admitteret contentionem? mox alia refutatione a tempore, ubi ipse rex praesto fuerit, ultrò ipsi strenuam operam nauabunt. & a uiribus urbis, *Nemo erit qui uident uos maxima praeditos potentia, quin uobiscum coniunctum sese uelit.* Ac una quidem haec orationis pars, continentis utilitatis, absoluta est: cuius altera principalis est, altera secundaria. Principalis enim est a primordio sententia Demosthenis: ipse uero ut suam introducit, inutilem esse eam asserens quae ad bellum hortetur. Absolutus igitur his utilitatis partibus, multam missionem habet, & communionem, id quod obiectionem antecedit, cum facultate & iusto: id uero quod eandem sequitur, cum facultate quae est exposita ad euerisionem obiectionis: demum recta ad ipsam facultatem accedit, quae confirmatio nem habet urbane apparatus. Praefatur autem ante id caput, ut ostendat exquisitam diligentiam, quantaque industria, & quantis laboribus, id quod ex usu futurum sit, inuenit, ut per haec exordij uerba hortetur auditorem ad probandam orationem, tanquam pulcherrimè & perfectissimè inuentam. Est autem exordij principium: *Ego igitur, Athenienses, & haec & consimilia his: cum quidem accessus ad exordium conclusionem superiorum contineat, & principium sequentium.* Loquitur autem in hanc sententiam, *Ego uero arbitror eam a uobis, si audita placuerit, probandam esse.* Post exordij finem preparatione ad ipsum caput est usus: ut, quia sciebat se difficilia suafurum, tum diuitibus propter tributa, tum trierarchis propter publicum munus, auditorem & promptum ad res gerendas, et beneuolum ad orationem audiendam sibi faceret. Ac preparationis initium est, *Primum igitur in apparatus est Atheniensis.* finis uero, *Vnusquisque uero seorsim*

per se nihil facturum, sed proximum aliquem facturum sperans, nihil unquam uobis confectum est. Accedit autem ad ipsum caput ab his uerbis: *Quod si uos ita fueritis affecti & concitati, mille & ducentos.* Disputationem uero de apparatu summam tripartitam facit. Primum trierarchos, & facultates eorum & triremes. Deinde facultates omnium eorum qui in urbe habitant, a qua suppeditari sumptus debent. Postremo locum, & naualia quae triremibus paranda sint. Diuidit autem horum singula in naues centum duntaxat, si leuius sit bellum: ut triremem praebant duodenii uirum nam duodecies centum, sunt mille & ducenta. Sin bellum paulo grauius fiat, & medio cum apparatu ingruat rex, ducentas praebant triremes mille ducunt trierarchae: ut senii uiri singulas triremes instruant, & grauius onus sustinere necesse sit. Sin multo maiore apparatu sit opus reipublicae, & rex robore maiori ueniat instructus, quaternos uiros singulas triremes praebere oportet. Ac disputatio quidem de trierarchis & nauibus ita se habet. Facultates autem mille ducentorum trierarchorum sexies mille talentis aestimat, eaque sexies mille talenta in centum partes diuidit per sexagena talenta. sexagies enim centum sunt sex millia: ut si bellum fiat leuius, duodecim unam nauem instruat, qui facultates possident sexaginta talentorum: sin grauius paulo fiat, ut senii uiri triremem praebant, qui tricentum talentum facultates possideant: sin grauius, ut quaterni uiri trierarchi sint unius nauis, facultates possidentes uiginti talentum. Ac oratio de trierarchis & opibus eorum & triremibus, hic finitur. Earum uero implendarum rationem in hunc distribuit modum. Decem Athenarum sunt tribus. triremes igitur tricenas unicuique tribui attribuit. Nam decies triginta sunt trecenta. Diuidit autem triginta haec triremes simul trifariam denario numero, & tribum in ternas partes: & postulat ut tertia tribus pars, hoc est triens, compleat decem triremes, ad bellicosus usus. Praeterea suadet ut triginta naualia tributum ex truantur in Piraeo, ut singulae denae naues in singulis naualibus conseruari possint. Restat ut dicendum sit de tertia parte apparatus, quae est exactio & stipendium militum, quam exactio numerari oportet ab omnibus, qui opes in urbe habeant. Recusat autem ea de re nunc disputare, & suadet, ne quid de ea moueatur, donec re-

f uera

uera imminet bellum illud regium. Non enim expedire ut nunc inquiratur, ne locupletes suam pecuniam dissimulent. Hæc sunt quæ de potentia urbis disseruerit. Rationem tamen illam de pecunia sumpsit ab obiectione, cum & auditor com meatum expeditum & paratum quereret, & orator caput ex obiectione peteret: Et unde uobis pecunia suppetitura sit queritis? *Et palam dic qui sit com meatus.* Ipse uero soluit ita ut diximus, iu-
bens modo non quæri, sed in posterum differri eius rei considerationem. Tum enim pecuniam præstò futuram, cum rex uenerit. His *ἐπιχειρήματα*, aggressione adiecit: Si has copias intruxerimus, fortius eum ulci scemur, quam nostri patres, quia nos soli nunc trecentas triremes possidemus: olim ducentas tantum uniuersi Græci. Absoluit omnem orationem de potentia urbis: dataque integra capitis tractatione, non solum vires urbis considerat, sed etiam contrarium. Proinde transit ad regis potentiam, eamque obiectionis specie sumit. At pecuniam, inquit, adducet rex, cuius copias circumfuit. Hinc interim primam eius partem ponit. Adijciendum enim ei est, quamobrem pecuniam regis metuant. Eam uero in terim diuisit, ut facilis ad soluendum fieret: soluit autem eam per comparisonem, his uerbis: Illius pecuniam facile consumptum iri, nec aliunde subsidium habiturum. Athenienses uero qui è suo agro per uices accipiant, nunquam rebus necessarijs carituros. & hoc esse maximum, quod suam ditionem teneant, & com meatus inde accipientes cum eo bel-
laturi sint. Aliam item obiectionem mouet priori consequentem, uel partem potius præcedentis: Sed uerendum est ne rex pecunijs abundans, magnum pediatum, multosque milites è Græcia mercenarios contrahat. Bisariam autem hanc di-
uidit. Ac primam partem refutat, ut iam ostensum est. Secundam hinc orditur, soluit que per translationem: Siquidem alios oppugnaret rex, Græcorum mercenarios illi fortasse præstò futuros: sin Græciam, minime quidem id facturos. Addit & aliam translationem ab animo regis, ne illi

quidem expedire, ut per conductitios uictoria potiatur, quod ita suam potentiam apud eos contemptam redderet. Tertiam obiectionem sumpsit ex eius potentia, & euenturis ei commoditatis, si non expectarent dum Græciam inuaderet. Est igitur tertia: Sed metuendum, ne rege huc aduentante, cum eo conspirent? Hanc soluit per instantiam his uerbis, Minime se Thebanos cum eo coniuncturos: & translatione, Sed nota facturos dijs potius, occasio sibi ut detur excusandi delicta superiora, quam ut priora crimina nouis uituperationibus cumulent. Tertia refutatio hæc est, Si Thebani cum eo faciant. At Thebanorum hostes se cum Græcis certè coniungent. Tandem & iusto & utili & possibili ob signat. iusto, non oportere priores laceffere: possibili, eos fore superiores Thebanis, & Argiuis, & mercenarijs: utili, eos adduci non debere, ut primi bellum inferant. Transit tandem ad Græcorum qualitatem: At metuendum est ne percussi Græci regis aggressione, Græciam destituant. Hanc soluit per instantiam, deinde confirmauit translatione. Dum eum communem hostem iudicant, magna potentia & felicitate eos floruisse: Cum primum uero sibi amicum crediderint, extrema queque esse perpeffos.

Proinde uocare eos aliquis dixerit. Hanc è consequenti sumpsit obiectionem. Deinde non positam soluit his uerbis, Ne uocemus eos nunc, cum non obtemperabunt: ne nunc belligeremus, cum non poterimus. Post & aliam partem utilitatis subiicit, E re nostra est ut rex huc irrumpat. sic enim reconciliabuntur inter se Græci. Mox adite pilogos, qui enumerationem capitum continet: primum à iusto, ne suum iusurandum uolent, ne ipsi priores fœdus rumpant, quo contineatur, debere Cononem ulcisci regem uim facientem. in eius sinibus bello infestare non debere. De apparatu, ut respisa magis quam uerbis parati sint, ut eorum facinora rebus maiorum gestis respondeant, ne uerbis freti sint, sed ipsa re sese parent, ut sint in tuto. Quæ sententia ualde affinis est illi quæ in exordio ponitur: & sic absoluit orationem.

ENARR.

ENARRATIO ORATIONIS DEMOSTHENIS PRO LIBERTATE RHODIORVM,

Hieronymo Vuolfio interprete.

Arbitror oportere uos, Athenienses, tantis de rebus deliberantes, dare liberè dicendi potestatem unicuique consulentium.)

Qui insulas & maritimam oram incolabant Byzantium usque, socij fuerant olim Atheniensium. Sed cum spe libertatis desciuissent, bellum gessere cum Atheniensibus, eosque belli moram pertæ-
fos coegerunt pacem facere secum, sic ut liberi & sui iuris essent. Post hæc Artemisia de regis Persarum sententia, Rhodiorum diuites adiuuante, potentes opprimunt populum, & Rhodia urbem imperiū locupletes occupant. Confugit igitur populus ad urbem Atheniensium, petens libertatem sibi restitui. Demosthenes censet opem ferendam populo Rhodiorum. Si quisquam autem alius Atheniensibus bello sociali molestus fuerat, & ceteros ad defectionem impulerat: id crimen in populo Rhodiorum cum primis hæere constabat. Quapropter Athenarum urbs eis in primis irasci uidebatur, ut præcipuis defectionis autoribus. Proinde ab omni parte suafori difficilis est oratio, defendenti homines qui & defece-
rant, & multis urbem cladibus affecerant. Neque hoc solum concionatori obstat, sed & regis Persarum metus. Nec enim leue, neque tutum esse uidebatur, Regis per locupletes insula penè potiti suscipere inimicitias. Nam ad illum res pertinebant. Aduersus igitur horum utrumque firmissima duo opposuit: Rhodiorum perfidia magnanimitatem ciuitatis, & Græcis qui afficiantur iniurijs, opitulandi consuetudinē, & quantam inde ad rempublicam gloria reditura sit, omni-
bus Græcis ad eam, hoc si fecerint, respecturis. Aduersus regis metum & iustum & facultatem opposuit, & tertio loco utilitatē. Ac facultatem, quod rege aduersis rebus, conflitante, & superato, nec Artemisia Rhodiorum dominos adiutura sit, nec ipse rex: iustum, quod rex curam suscepturus non sit hominum nihil ad se pertinentium. Græci enim sunt Rhodij, & à regis imperio separati. Utile, homines eos non negligendos, etiam si rex, Rhodiorum curam susceperit. Id enim si fieret, argumento fore, eum non

modò Rhodijs, sed etiam Græcis omnibus uelle imperare. Sic igitur orationem diuisit, & hæc negotiorum natura est. Quo autem pacto horum singula disposuerit, quo ue modo tractarit, ab initio est explicandum, & ab exordio auspicandum.

Arbitror oportere uos. Quam parum argumentò fidat, per ipsam aggressione ostendit. Nam cum liberè defendere non audeat homines, qui & multis & magnis iniurijs affecisse populum uidebantur, per ordine sequentem sententiam occupat auditorem: & id elicere studet, ut fateatur, se consilijs obtemperaturū. Exordium igitur his duabus sententijs constat, ut et dicentem ferat, & persuaderi sibi sinant, ut orationem re ipsa exequatur. Secundi exordij est captatio beneuolentiæ, cum ait, Existimo uos gratiam debere dijs, quod qui non ita olim stupet impulsus petulantia uos oppugnauerunt. Et admirabili artificio tractatur. Ne enim gratiæ causa Rhodios defendere uideretur, accusat & insectat eos, non ut ad odium cōcitaret auditorem, sed ut beneuolentiam eius eliceret. Etenim & effert eum, & eius animos tollit in altum, laudatione admirabili Atheniensium, accusatiōni Rhodiorum implexa in exordio. Constat autem secundum etiam exordium duabus sententijs, quarum alteram exposuimus, alteram præparationem capitis continere asserimus. Indicat enim uim eorum quæ dicenda sunt, dum gloriam & celebritatem nominat, quam per id factum cōsecuturi sint, satisfacturi illis qui eos calumniari soleant. Et hæc in exordij sunt tractata. Capitis autem ab utili, principium hoc est, Conquesti enim sunt Chij, Byzantij & Rhodij, nos sibi insidari: Confirmatum autem est iusto siue iniusto utile, hoc ferè modo: Iniurijs & rapaces existimati sumus, quamobrem etiam socij à nobis defecerunt: & hæc iniusti sunt. Deinde ne urbem accusare uideatur, ipse conuicium ad Mausolum retulit, ut & ciuitatem defendat tanquam falso accusatam, & Rhodios tanquam deceptos. Is enim fuit qui talia struxerat, & ad defectionem eos sollicitauerat. Postea sic iustum præten dens ad utile peruenit, quæ propositio est: Utile uobis est, rebus ipsis calumnias contra nos obortas refutare. Scitis enim socios, quod se iniuria affici putarent, desciuisse. Nunc uero quia id absurdum erat, argumentatur

ab utili, quod confirmationē à iusto habet, et desinit in gloriosum. Sic autē ait: Nūc occidit est diluendarū calumniarū, et ostendendū, nō esse improbos eos qui talib. socijs auxiliant. Est et recuperare gloria operæ precitū tali statu ciuitatis. Et hæc est sua sio Demosthenis, cui occurrebat à capite facultatis, At metuius regē. Quod soluit per facultatē argumentū eiusdē generis, et ab eo quod in aduersariorū assertionē pugnat statim, Nō eorundē est, inquit, suadere Reip. ut Aegyptijs opituletur, qui à Rege defecerūt, et in defensione Rhodiorū regē formidare. Causa et iā addit: hi Græci sunt, illi eius imperio cōtinentur. Altera refutatio est: Pro sua ditione Rex bellum fortasse geret, pro ditione uero Græcorū non iūt. Tercia refutatio est, Si quidē æquo animo fertis iniurias, et clades quibus Græcos afficit, dissimulatis, animos uestros nō laudat, sin quiduis sustinere nunc etiā non dubitatis, etc. Deinde ab exemplo: Cum, inquit, Samum Timotheus liberasset, à Cyprothemide, quem Tigranes regis præfectus constituerat, occupatam, Rex non agrē tulit. Alia obiectio ab eius facultate, At Artemisia uobis aduersabitur? Fuit autē Artemisia Mauoli & soror & coniunx, & Cariae regina, amicitiaq. regis Persarū expetebat, priuata causa utilitatis eum colēs. ac suis quidē subditis imperabat, nihilominus tamē curabat, ne regē offenderet, interdū etiā eū iuabat. Obiectioni autē deest cōfirmatio. Causa enim fuisset adijciēda, ppter quā Artemisia nō cōcessura esset. Sed ea ne difficilior fieret ad soluendū, cōfirmatione omiſsa propositionē solā posuit: et cōfirmationē refutationibus implexā infirmiore fecit. Soluit autem eam facultate et utilitate. Ac facultate quidē per partitionē: Si quidē prospera fortuna utatur rex in Aegypto, adiutricem futurā. Nec enim ita esse de mentem, ut tanquam arcem, contra suū imperium muniri sinat. Sin opem ferat, id facturum leuiter, et non magnis uiribus, sed ut hoc atq. illud uideatur fecisse Regis causa, & sic à facultate sumptam obiectionē posuit. Ex alia parte ab utilitate cōiecturaliter, An regem adiuturā sit, equidem nescio: sed illud è Republica esse puto, ut sciatur, utrum Rhodios sibi uēdicet nec ne. Nam eam insulam si uendicat, omnes proculdubio Græcos sibi uendicat. Hæc tamen quidem his decertauit contra obiectiones ab utili. De cetero autē ad id uenit quod est tractatu difficilium, nēpe quod ab ipsa qualitate, Rhodiorū petitū accusationē continet quod defecerūt. Ac queri possit, quamobrem tandē cū propositū sit, de quo potissimū omnis quæstio

est, utrū iuandū sint hi qui Rempub. læserunt: priore loco ipsum utilitatis caput collocarit, secundo facultatē. Post, utrū opem laturus sit Rex et Artemisia. Euidens est autem artificitū. Cū enim persona sit infamis, & merita hominū prædicari nō possint, qui in magnū crimen adducti sunt: meritō auditor occupat tum utili, tum necessario, hoc est metu Regis, ut & utilitate adducat propter gloria, et necessario percellatur. Nam si Græcis Rex insidiat, odium eos in presentia dissimulatos, et propter suā utilitatē opem illi laturus credibile est. Quod si utilitatem expetūt, et metu ac periculis liberari cupiunt: propter hæc maximē necessaria opitulari uolēt illis etiā à quibus sunt offensi: Ac quamobrem capitū collocationē immutarit, audiuit. Diuidit autē ipsum iustitiae caput non paruo aliquo nec uulgari artificio, neq. dispositione cuius obuia utit. Nam subinde Rhodios accusat fidei sibi cōciliandę gratia, quod ad persuadendū plurimū iuabat, in his reb. ad gratiā loqui. Grata autē erat auditoribus accusatio Rhodiorū. Quorū utiq. mentionē fecit minus honorificā: ut simul ostēderet, se neq. ad gratiā, neq. ex beneuolentia quicq. dicere: & ut auditores sibi conciliaret, partim quod oderit eos qui ciuitatē oderūt: partim quod non Rhodios, sed ipsam utilitatē & ueterem Reipub. gloria defendat. Atq. propemodū putes eū suadere ut bellū Rhodij inferat, tantā iracundiā præfert aduersus eorū iniurias. Sed in hoc ipso posita est admirabilis Demosthenicæ faciētia, quod per ea ipsa, quib. in Rhodios inuehit, populo persuadet: dūq. accusare uideat, mitigat atq. intermiscet, eos à semetipsis & accusatos esse et cōdemnatos, cū Reip. postliminō sese subiiciat. Hęc igitur et similia in hoc capite solerter tractata sunt. Sed obiectio à iusto specie repriminationis est introducta: Atqui his indigni sunt Rhodij postquā ab urbe defecerūt. nō tamē aperte est posita, sed ab eruditiss. ex ipsis refutationib. perspicit. Neq. uerō his que dixi tantū artificijs est usus, sed præter superiora nobis etiā aliud præceptū tradidit: multo antē refutandā, quam ponendā esse obiectionē. id quod facere solet, cū obiectiones sunt difficiles, et tractatione indigēt artificiosa. Hinc autē incipit refutatio. Quod si per semetipsum tenerēt urbē, qui nūc in ea sunt Rhodij, tū eos asciscendos uobis non putarem, tamen si uobis omnia pallicerentur. Admiratione autē digna est & tractatio eius qua utit, & refutatio. Cū enim obiectio dicat,

Etio dicat, dignos esse Rhodios malis quib. afficiatur omnibus, assentiēs dignos eos esse, nō eas iniurias quib. remp. affecerūt, attulit ad probandum, ut ne parū inter se sua cōsentiret oratio: sed è mutuis & intellexit eorū grassationibus, mores eorū criminatur. Quancq. autem ordo postulabat, ut de eorū animis erga populū Atheniensem loqueretur, ipse tamen augendā causa criminationis accusationem ad locupletes transtulit. Nam his propositis mores Rhodiorū uniuersos depingit. Tribus igitur artificijs est usus: uno, quatenus accusationi assentiri uideatur: altero, dum ea quæ Rhodij cōtra rempob. Atheniensem cōmiserant, transfert ad istina illorū mala: tertio, in quo criminationem à plebe in locupletes transtulit, quem admodū Thucydides à populo Atheniensium in paucos. Deinde palam insiciat conjunctionē cum Rhodij, afferēs, se neq. priuatim hospitem, neq. publicē procuratorem esse illorū, ut inde etiā libertatis locū sibi muniat. Reliquum igitur est, ut publici boni causa uerba faciat. Post hæc ad Rhodiorū defensionē accedit, satis eos graues dedisse pœnas dicens, amissa libertate: quæ ratione iracundiā auditoris cōtra eos leuat, & eius animū explet, ut is sibi uideatur miseris Rhodiorū iam satius. Nemo enim iam irascit, neci crudelissimo sit ingenio, misericordiā ue nō tangitur eorū qui multas et maximas calamitates pertulerūt. Omnium uerō minime populus Atheniensium, natus ad beneficentiā, & solitus eos cōseruare à quib. est iniurijs affectus. Per hæc igitur omnia ad liberē dicendū, ut diximus, uiam sibi preparauit. Auspicatur autē suasionē sic, quasi aliud quoddā principū orationis sumeret. Quia uerō per id obiectionē mouit, sic inuectus est in Rhodios, rursumq. repetit per refutationem, quod necessariū esset obiectioni, & suspicio de oratore unā oriebatur. Quare nō prius petere ueniā Rhodij potuit, q. soluisset suspiciones. Propterea mota obiectione, id quod cōtra se esset, dissoluit. Deinde cum suæ nihil obstar et autoritati, ad refutationē obiectionis magno animo accessit, destructis illius obiectionis uiribus: in dignos esse beneficium Rhodios, et nō cōdonandas esse illis iniurias. Et quia cōtentione cōstat hæc oratio, ad obiectionē referri debet. omnino enim defensio est, eaq. illustris Rhodiorum, qui decepti sunt. Quare deprecatio cōstat refutatio, & ipsa deprecatio indefinitis exēplis roborat. Nā

in multis reb. & sæpe deceptū esse populū Atheniensem admonet. Genus igitur deprecationis è cōcessione sumptū est. Assensus enim, meritō illa Rhodij accidisse, deceptis ueniā precat, bifaria cōparata refutatione, tum cōfitendo, tū deprecando. Et huc usq. producta est ab eo prima pars refutationis. Transit autē ad aliud refutationis genus, quod misitū est, tum ex utili, tum ex iusto: quo asserit duo esse hostiū genera, unū propter iustitiā aduersus Democratas: alterum aduersus Oligarchias, nō quidē ob aliud quicq., sed ob hoc ipsum quod Oligarchiæ sint, & contrariā Democratijs rationē sequant. Per hoc etiā adducēs auditores, ut tamen Rhodij opitulari nolint, tamen amulatioe & odio Oligarchiarū impellant ad destruendā Rhodiorū Oligarchiā. Quāquam autē mixtū est refutationis genus, tamē inclinatur ad utilitatē, & magis est huius partis. Deinceps necessariū est usus ad refutationē, per id qd dicere auditorē asserit: Miror autē, si nemo uestrum putat, cum paucorū dominatu regatur Chij & Lesbij, et nunc Rhodij et omnes homines. Natura enim est & consuetudo Demosthenis, non uno aliquo argumenti genere persuadere, neq. una autoritate adducere auditorem, sed uarijs & omnigenis: modō perterrefaciēdo, modō suadēdo, modō officijs humanitatis propositis, modō ius postulādo. Neq. ex uno aliquo genere utilitatis, aut cuiuscunq. tandē propositi capitis suadet: sed ex omnib. eiusdē partibus, quibus cōstare caput potest, ac multis uarijsq. aggressiōibus, tamen si à se mutuo sententię differāt. Vides enim ut petat, ijs, pro quib. deprecatur, tanquā deceptis, culpā esse cōdonandā: cū nec Athenienses, cū decepti fuere, pœnas dederint. Quod uerō ius pro Rhodij occurrere, id usitatū est, ut pro omnibus iustū esse demonstrēt qui sunt affecti iniuria. Terret temeritate & obscuritate futuræ fortis: mouet odiū à cōmuni iudicio contra Oligarchie appetētes. Sed quorsum attinet enumerare cetera, cū eruditū ex ipso cōtextu petere omnia possint? Incurit etiā alium terrorē, q. asserit incertā esse fortunā, & debere felices opitulari calamitosis: quod fieri possit, ut ipsi in similem calamitatem incendant. Deinde ab exemplo à minorib. Olim in reb. inquit, aduersis, et paucorum dominatu oppresso populo, succurrerunt Argiui: & absurdum uidebitur uinci ab Argiuis in hac actione. & agglutinat latenter solutionem conuenientem, & obiectionem à rege sumptā, quam initio posuit:

Et quæ de rege timemus. Perspicuū enim est, eū sic instituisse refutationes, ut & ad hanc & ad illam ei essent utiles. Quæ, si fuisset eis abusus in principio, ad præsentē obiectiōnem nihil ei profuissent. Ad solam enim illam satis fuissent ad æquatā interuallo. Re seruauit autem eas præsentī occasionī, ut et ad hanc obiectiōnem, & ad iam antē refutatam aptas haberet. Quod enim ex æquo refutatū est, uires suas ad omnia præcedentiā remittit. Post hæc rursus ingruit obiectiō à iusto: quam cur nō posuerit, facile est inuestigatur. Veritus est fortassis eius uim. Cum uerò auditorem haberet omnino conscium, silentio sustulit aliquid de eius uiribus. Multum enim ad destruendum ualeat, etiam non meminisse rerum absurdarū, aut terribilium atq; atrocium. Est autem ei familiarē, difficilissimas obiectiōnes in perorationum principijs ponere, ut & loco & regione eas atterat, & diminuat. Quid igitur fecit? Obiectiōnem quidem difsimulauit. Sed palam pro obiectiōne criminationem oratorum posuit, his uerbis, *Sunt autem quidā Ath. peritissimi ad defendēdum ius aliorum apud uos, quod sit autē illud ius, & qui alij defendantur, non declarauit. Sed nec refutatio nobis euidentem, ut dixi, facit obiectiōnem.* Est enim refutatio, Quamobrem non abstineant subigere Con & Rhodum. Quare ex his nemo facile cōiungere potest, quid ea uerba sibi uelint. Sed mihi quidē innuere uelle uidetur scēdus, quod inter se fecerāt Greci omnes, ne quis cui bellum inferret, sed omnes pacem seruarent & quiescerent. ut obiectiō sit eiusmodi: Sed uidebimur iniuste facere, & primū uiolare pacta illato bello. Vnde etiā in refutatione dicit: *Maximē quidem esse iustum, ut Athenienses salutem omnium defendant. Quod si uel iniustum id esset, at postquam omnes ad iniurias faciendas sunt propensi, etiam nos illorū secuti cupiditates, iniuste faciamus.* Obiectiō igitur ex his cognosci queat. Est autem tractatio uiolenta & Thucydidea, ē Cleonis concione sumpta. Nam quale ille de Mitylenæis consilium habet, tale est & Demosthenicū hoc. Nam & ille censet, si quidem iustum sit imperiū, iuste puniendos esse Mitylenæos: sin iniustum, iniuste. Spectandam enim esse eis utilitatem in Republica gerenda. Sic

iam quoque Demosthenes facere hoc loco uidetur, censens maximē quidem quia sit iustum, in libertatem asserēdos Rhodios. Sin fortē aliquis dicat iniustum esse tempore pacis mouere arma: saltem nō ita id graue ducendum, cum omnes grassari instituat. modō Byzantijs, mox Artemisia & Mausolus, ac deniq; ferē omnes. Neq; uerò his solum obiectiōnem soluit, sed & ab euentu: Vt & maioribus, inquit, honorib; afficiamur. Nā prout quicq; potentia ualēt, sic eis homines utiliter iusta præstare solent. Neq; uerò diutius suspiceris, aliter se habere totam obiectiōnem, aut de persona regis agi, ut aliquis putare queat. Fortassis enim suspicabitur aliquis, eum dicere, *Atqui Rex nō offendendus est: ut eam aut illi quæ in principio posita est, aut quæ in epilogo repetitur, similem putemus.* Nam Artemisia exemplum cum propositione hac non consentit. Si enim uerba essent obiectiōnis, At non offendendus est rex: quid uoluisset dicere? *Quamobrē igitur Artemisia Con occupat & Rhodum, quas insulas in gratiam Regis occupare uidetur?* Proinde referenda esset ad commemoratam obiectiōnem de fœdere. Adducta igitur utilitate, soluit obiectiōnem. Fidem autem eius rei facit etiam per exemplum: ostendens, quantam potentiam habuerint, cum præessent Græcis, ipsi uictores regis, & terminos eius imperio statuente: quantam etiam rex uictis postea Græcis. Sic undiq; confirmatur, contrahendas illis esse copias, si honoris & gloriæ cupiditate ducantur. Est igitur hæc refutatio sumpta ab utili, atq; ab obiectiōne, confirmata per facultatem. Confirmando enim urbem instructam esse oportere ab exercitu, dein cept concludere incipit, *Mihi uerò nō sine causa uidetur difficilis esse uobis fungi officio: hæc facto perorationis initio, in quo uehementer insectatur largitionib; corruptos, & aduersantes sibi oratores: ac necessariō utitur eo quod adijcit, quod eius autoritati non omnes assentiebantur. & hoc quod obscurum est, ex obiectiōne sumpsit. Quamobrem cum uellet eorū orationes prohibere, haud ab re criminatione est usus. Post hæc adiecto glorioso & enumeratione, sic orationē terminauit.*

DEMO-

DEMOSTHENICAE ORATIONIS PRO MEGALOPOLITIS ENARRATIO, HIERONYMO VVOLFIO INTERPRETE.

Trig. mihi peccare uidentur, Athenienses.) Athenienses ad Mantineam iuuerūt Lacedæmonios. Post id bellum ab Arcadibus, socijs eo tempore Thebanorū, Megalopolim ad infestados Lacedæmonios conditā, ipsi Lacedæmonij, qui cum Atheniensibus inducias habebant, oppugnant Arcades, occupatis Thebanis Phocico bello, ad Athenienses confugiunt, societate expetentes. Veniunt & à Lacedæmonijs legati, postulantes, se ut socios iuuari potius. Deliberatur. Difficilis igitur est oratori hæc oratio. Nam & his qui paulo antē hostes fuerāt, patrocinari, & Lacedæmonijs socijs aduersari, nō est expeditum: cum sit admodum graue repellere socios, & admittere hostes. Præterquā enim quod res absurda est, maximā rei publicæ infamā quoq; parit. Bisariā etiam ei esse periculosum uidetur, & conseruare hostium Thebanorū socios, & insuper socios Lacedæmonios alienare, quib; paulo post ad bellum Thebanum de Oropro indigebunt. Sed tamen uitam inuenit, qua nec Lacedæmonios offendere uideatur, & Arcades conciliet, & Thebanorum opes non augeat. conseruanda illorum societate. Etenim & hoc unum quiddam ex difficilissimis est, quod uidetur Thebanorum socios sua suasiōne augere. Quo pacto igitur horum quæq; facit? Destruit Lacedæmonios, destruit Thebanos, dum nec illos crescere sinat, & Thebanorū societate Athenas transfert. Ne uerò gratificari Arcadib; uideatur, orationē suam ita temperat, ut nusquā propendeat ad Megalopolitas: nec illorū spectet commodū, cum odio Lacedæmoniorum. Sed tanquā aliena persona propositione sint, tam Lacedæmoniorū quā Arcadicæ ciuitatis: minimē quidem id facit, ut pro alterutris societatem postulātibus, uerba facere uideatur, sed utilitatem & commodum reipub. intuetur, solita tractatione utens. Tali enim ratione usus est etiam in Philippica quinta, & in oratione de Chersoneso, dum semper bonum publicum uenatur, nō priuatam cuiusquam utilitatem,

propter quem oratio instituitur, spectat. Primum igitur caput est in hac oratione, utilitas. Sumit autem cōfirmationes à facultate, asserens esse eē republ. ut Lacedæmonij & Thebani sint infirmi. Cuius rei nunc datur occasio, si & in Bœotia sint urbes instaurandæ, & Lacedæmonijs potestas augēdarum uirium adimatur. Ac illud quidē de instauratiōne Bœotia hic præposuit, probabiliterq; implcuit, & confertim aduersus cogitationem, quæ molesta erat auditoribus, opposuit: *At augebuntur Thebanorum opes, conseruatis Arcadibus.* sed illo in propositione relicto: & Arcadum probatione ad occasiōne referuata, eam paulo post probabit, cum aduersus ipsam obiectiōnem decertabit, & solam partem de Lacedæmonijs probauit, non expedire ut illis datur crescendi locus: idq; probat *τῶν ἐξ ἰσθμῶν Ἰωννικῶν αὐτῶν ποσὶν, à pari per inuersionē.* Cum enim sententia esset, *At firmabuntur Thebani, quod non expedit: subiecit ex pari inuersionē, Ne Lacedæmonios quidem crescere expedit.* Hæc uerò forma refutationis haud ab similib; illi est, quæ in oratione aduersus Leptinē post primam periodū ponitur, *Nec enim illud dici potest, quem admodum immunes suo dono spolauit, eo quod eos indignos duceret: sic etiam populū indignum duxisse, in cuius potestate esset, donare sua cui uellet.* Hæc uerò pugnant omnia aduersus obiectiōnem de Thebanis. Nam Orchomeni Platearum & Thespiarum instauratiōne imminui Thebanorum uires, obiectiōnis illius est refutatio. Illud enim dici non potest, caput hoc implexionē habere uulgarem, ac non omni artificio refertam. Per eadē enim & Thebanorū potentia destruit, et non fore ut Laconū opes augeant, probat. *At hæc ita esse medijs fidius largiemur, sed per absurdum fuerit, contra quos ad Mantineam in acie stetit, cum his facere societatem.)* Hanc obiectiōnem sumit ab utili, quæ turpitudinē & absurditatem ostenderet. Ex his enim petitur, & bipertita est. Nam una eius pars quantum dedecus secuturū sit, si eos iuuet quos oppugnarint: altera pars absurditatem, si Lacedæmonios oppugnare uelint, quorū paulo antē socij fuerint, ostendit. Huius priorem partem, et si soluit concessione, (nam

(nam & ipse fateretur turpitudinem) translatione tamen utitur: non penes eos qui nihil iniusti agant, sed penes illos demum qui nihil iusti agere uelint, esse turpitudinem. Tacet autem id quod huic consequens erat, propterea quod per se conspiciebatur. Quod huiusmodi fuerit: Sin etiam iniuri sunt Lacedaemonij, minimè turpe erit id quod ageretur. & hoc ad priorem partem. Transgressus autem ad alteram, soluit eam iusto, aut utili. Iusto, iniuri sunt Lacedaemonij, per fictionem: Si tantum iniuri forent, esset id quidem absurdum, & tamen haud concedendum: & alio iusto, Sin Messenam oppugnabunt, necesse est opem ferri Messenij propter usurandum. Post hoc, utique neque est utilitate reipublicae, crescere Lacedaemonios. Deinde ab utili decoro: Vtrum erit decentius ferendae opis initium, hoc ne praesens, an cum in Messeniam irruerint? Tum enim propter uerecundiam & metum facere uidebimur, nunc propter iustitiam. Et sic noua tibi in hac oratione praecipionem dedit, non tantum principalia capita esse implicanda, ut iustum & utile, et possibile & iustum, aut utile & possibile: sed & secundaria, ut in hac refutatione fecit. Nam & iusto & utili soluit. Propterea uero appendicem secundariae partis adiecit obiectioni, quod prius ignominia refutari non poterat, si iuuant eos quibus cum bellum gessissent: altera uero pars infecta tionem suppeditabat personae Lacedaemoniorum. Opus igitur ea fuit appedice, qua contra uniuersam huius obiectionem utilitatis uideretur, & prodesse iuuare potius Lacedaemonios, ut per eos Oropum reip. conseruarent: quam obiectioni adiecit, ut refutationibus abundaret.

Sin Lacedaemoniorum inimicitias temerè suscipimus, non habebimus qui nos in bello iuuent. Bipertita est & haec obiectio. Altera pars, Oropum recuperare nos oportet: altera, si eos qui eius rei adiutores erunt, alienabimus, quos habituri sumus socios. Priorem igitur partem concessione soluit. Illam autem, Lacedaemonios hostes habituri sumus, si Arcades recipimus: translatione, Non eo modo uobis consului, neque uobis prius ista dixi ego, sed illi, qui dum suadent, ut Lacedaemonijs coniungamini, & Peloponneses ad uos uenientes repellatis, id machinantur, ut a uobis repudiati, de caetero ad Thebanos sese conferant. Sumitur autem refutatio à iusto. Sequitur alia refutatio, Ne uos quidem eos iniuriis, si ante dixissent uobis se re-

cuperata salute fore iniurios. Item tertia refutatio, Tamen si molestè ferunt Lacedaemonij, equius tamè est, ut pro acceptis beneficijs gratias agant, quam ut nunc succenseant, quod ab inferendis iniurijs prohibetur. Absoluto utili transit ad iustum, quod ei obiectabatur. quapropter etiam ex obiectione id sumit, estque tripartitum, aliud erga Rempublicam aliud in Lacedaemonios, aliud aduersum Arcadas. Sed prima obiectio à iusto occurrebat, accusans qualitatem urbis, Sed perfida uidebitur nostra ciuitas, ut quae se alias cum Lacedaemonijs, aliàs cum Arcadibus coniungat. Similis autem haec est ante posita obiectioni. sed ut illic turpitudinem, quae ad utilitatem pertinet, exquirebatur, ita hoc loco iustum tractatur. Sunt igitur eadem obiectionum sententia, sed non ex iisdem locis sumptae sunt, cum altera ducatur ab utili, à iusto altera. Nam pro diuersitate tractationis etià uim suam mutat oratio. Soluit autè (κατ' ἀναφορῆν) per euerfionem, quae uicina est translationi. Deinde ab exemplo, etià Thebanos à ciuitate esse conseruatos, & nunc Arcades eodem modo conseruari. Aliam item obiectionem commouet à iusti parte altera, quae est in Lacedaemonios, Sed pollicentur Lacedaemonij se recuperaturos quae iusta sunt omnibus: Eleis Triphyliam ab Arcadibus, Phlasijs Tricarani ab Arcadibus occupatum: nobis uero Oropum quo Thebani potiuntur, & haec cognata est illi obiectioni de Oropo exortae, sed illa sumpta erat ab utili, haec uero à iusto, quam soluit ab utili: Lacedaemonios in priuatum suum commodum intentos, ista agere, ut Messenam possint inuadere: contumctum tamen hoc cum iusto est. Nam cum animus sit iniustus, iniusta est etià actio. Nullo igitur iure queri poterunt de ijs à quibus non iuuabuntur. Deinde rursus à iusto: haec simulatè et dolosè pergrexi à Lacedaemonijs, ut Messenam opprimant. Haec tenus unam partem obiectionis soluit. Altera de Oropo pars ita se habet: Esse quidem equum ut ad Oropum recuperandum sint adiutores Lacedaemonij, sin minus iuuent, alios non desuturos, quicumque iustitia rationem habeant. Sequitur fictio, praestabilis esse, si omnino aliter fieri nequeat, amitti Oropum, quam Peloponneses à Lacedaemonijs subigi. Tertia obiectio à iusto, sumpta est ab Arcadum qualitate, quae tertia iusti pars fuit: At multis nos Arcades in Thebanorum gratiam iniurijs affecerunt. Hoc soluit utili, primum ab Atheniensium moribus: alienum esse ab eorum humanitate, ut sint memores iniuriarum. Deinde (ἐν τῷ ἀναφορῆν ἀποφασιστικῶν) per inuersionem

uersione contentiosius: Si tum, inquit, nos afflixerunt isti: qui eos denuò repellere uoluit, nobis malefacere instituit. Nam quo Arcades in Thebanos officiosiores fuere, eo magis reprehendendi sunt, qui eos recipi uerent, cum se prius ad nos contulissent. Praeterea cogemur societatem inire cū Thebanis, si Messenam inuaserint Lacedaemonij. Praestat igitur socios Thebanorum tueri, quam ipsis Thebanis fieri supplices. Postea Laco nicarū iniuriarum eos commonefacit, quo probet & significet, non expedire, ut nimis crescere sinant Lacedaemonij. Completa demum iusti parte, à iusto tandem occurrebat obiectio, quae ad utile quidè referri potest, sed confirmationes à facultate sumit: At confirmabimus Lacedaemonios. haec obiectio communis est: potest enim et à Demosthene opponi: At confirmabimus Lacedaemonios. propter hoc igitur communè obiectione non posuit, refutatione posuit his uerbis: Deprimi enim possunt Thebani, etiam si Lacedaemonios non exaggeremus. hoc est, licet neutrorū opes augere, & quod posuit dū quartū caput auspicaret, hoc est, idè perfectissimè tractauit. Inter hoc è tractatione occurrebat: Quid igitur, si non concesserint uobis Thebani Thespias, Plataeas, Orchomenū, et Coroneam instaurare? hanc obiectione soluens subiecit: Tamen si Thebani non iustitiae causa uolent instaurare Thespias, saltè uerecundia retardati non prohibebunt. Deinde suadet uerba esse faciendae, & rumorè in Graecia esse spargendum, Athenienses Boeotias urbes instauraturos, ut ne Lacedaemonij Megalopolitis insidient. Nam si Thebani uiderint uos omnibus oppressis perpetuò ferre opè, urbium instauratiōi minimè refragabuntur.

Dicunt autem qui aequissima dicere uidentur. Aliam ponit obiectionem à iusto, mirabili artificio tractatam, tanquam acquiescat auditor, si modo à societate Thebanorum recedant Megalopolitis, & se opem eis laturum polliceatur, si pilas sustulerint, ac refutatio mul-

IN ORATIONEM DEMOSTHENIS DE FOEDERE

RE ALEXANDREO ENARRATIO, HIERO-

nymo Vuolfio interprete.

Agnam approbationem Athenienses merentur, qui iusurandum & foedus seruari iubent. Non obscurum est studiosis, è commentarijs quos legerunt, orationem de foedere Alexandreo uideri adulterinam, & à Demosthene

to est admirabilior. Cum enim non ignoraret ut animati essent Arcades, se ignorare simulat, ne eis patrocinari uideatur: & fide digna est illa simulatio. Quid enim ait: Nisi pilas sustulerint, constabit eos iniqua uelle: ut dū his auditor occupatus est, Demosthenes uoti compos fiat. Quia petere societatem Arcades ausi alio qui non fuissent, nisi à Thebanis palam deicere constituissent. Sed ad institutam primam orationem redeamus: At si uiri illi se nobiscum coniungere uolunt, equum est, ut pilas, quibus foedus cum Thebanis initum inscriptum habent, deiciant. Illud autem de pilis apposuit, ut obiectione nancisceretur. Ait enim, non erectas esse pilas. Postea ciuilitate, tanquam comprobasset orationem auditor, & in eo iam esset, ut constanter Atheniensium socij fieret Arcades, cum autoritate disserit, ut omnino bonum publicum spectare uideatur. Sententia uero eius uelut in aequilibrio est posita: et dubitanter disserit, tanquam ignoret scilicet, qui sint Arcadum animi, quamquam non ignorat. Si enim, inquit, facere quae aequa sunt, pacemque seruare uolent Lacedaemonij, bellum non suscipiemus. Sin Arcades bella fecerint, constat eos iniuste agere. Deinde usus est alternante sententia, quam fecit obiectione in peroratione: Sed formidabiles erunt Thebani, aut et Arcadum societate: fortassis autem eam de industria repetijt post orationem de pilis, ut ipsa se refutare uideretur. Quis enim adhuc putet, aut eum iri Thebanorum potentiam pilis sublati, et Arcadibus ab illorum societate remotis? Prior igitur refutatio à pari est, haec autem à facultate, natura magis quam consilio, id quod longè plausibiliorè fecit refutationem. Quod superest, euentis est usus, expedire ut recipiantur, ut ne suo pte Marte conseruati Megalopolitae cū Thebanis se coniungant: & ut, si è Phocensi bello euaserint incolum Thebani, sint infirmiores, cum eorum socij ad ciuitatē Atheniensem se contulerint.

iudicari alienam, ut & septimam Philippicam, quam pro Haloneso quidā inscribunt. Nam haec utraque Hegelippo, cognomine Crobylo, Timarchi praecipuo amico, adscripta sunt. Suspectam autem faciunt oratione primum insertae orationes tractae & historicae, cuiusmodi & apud Herodotum sententiae sunt. Ciuilem autem oratione decet

acrimonía & celeritas et acutē, cum in hac extēsa pleraq; sint. Deinde nec spiritus uide tur esse Demosthenicus, sed infirmus, remif sus & imperfectus. Quin dictionem etiam nō iniuria reprehendunt. Nam *νοσπλοῦτα*, & *τυραννίζοντες*, & *τυραννίδωντος*, & *βδελυγίστου* *παίης*, & huius generis alia, non sunt fami liaría Demostheni, & ipse genius orationis non habet puram libertatem Demostheni cam, neq; obiurgationem, aut ingenuitatē illam ad reuincendū instructam. Tota de niq; oratio inuolucris tecta est, longē De mosthenis libertate inferior. Nam & libere dicit, et nō libere dicit: hortatur ad bellum, & belli tamen autor esse dubitat, animo in ter metum & fiduciam attento, nec ut Demosthenes liber, nec ut Demosthenes ter giuersans. Velle quidem se ostendit, sed tan quam lingua obsepta metu foederis, subdu bitat. Nisi quis illa ipsa forte uel in primis Demosthenici artificij esse dicat. Cū enim tyrannus, in quem habebatur oratio, formi daretur, animiq; Græcorum cōcidissent, & Athenienses uix uel in seruos imperium te nere, merito hac uia usus, ē re nata uim & uehementiam cohibere: & cum libere dicen di opportunitate careat, tamen libere dicit, & arte timorem uincit, & ab ipsa oratione libertatem petit, quam a uiribus non habe bat. Nam & in postremis Philippicis, quan quam non tot pericula impendebant, tamē ubi de bello agitur, cautus est, neq; temere ipse pronunciat, aut suadet esse bellum sus cipiendum: sed petit ut cum rebus ipsis de liberent, utrum illa opera belli an pacis sint iudicanda. Tali uia etiā in hac oratione uti uidetur. Quare quod ad tractationem, & omnino ad genium attinet, non reijcienda uideatur. Sin dictionem in ea reprehende ris, neq; Platonem, neq; Comicos, neq; rerū gestarū scriptores omni carere crimine in uenias. Quin & hoc dicendū est, usitatū esse Atticis & nomina fingere, et ad subiecta negotia receptis uocabulis uti: cuius gener is apud Menandrum & Aristophanē, qui atticisim par Platonem habetur, multa reperi untur. Quod si quis etiam tractum dicendi genus obijciat, iure is quidem reprehende re uidebitur: sed tamen responderi posset, propter tempus & festinationem id accidisse. Nam id senectuti & orationis languori non esse imputandū, ex oratione de Coro na constat, quæ multo est hac concione po sterior. Quæ quidem initio suscepti ab Ale

xandro imperij est habita, cum illa dicta fu erit eodem uel in India, uel apud Persas bel lum gerente. Oratio est negocialis status. Caput est legitimum. Ostendit enim con uenta esse uiolata, hoc est, foedus Alexandri cum Græcis factum. Videtur autem oratio & figurata esse, et non esse figurata. Si enim postulat, ut foedus seruetur, neq; quicquam in pactis uioletur, tueri uult foedus, et bellū concitat illa ipsa lenitate. Id uerō proprium est earum quæ per contrarium sunt figura tæ: ut contraria his quæ dicere uideantur probent, id quod in hac seruari oratione ui detur. Rursus cum palam ad defensionem hortatur, ab hac figura est aliena. Præstat igitur dicere, leniter ab eo tractata esse, quæ cuncq; dici figuratē uideantur, idq; fieri pro pter negocij periculum. Non enim conue nientem ipsi argumento libertatem dat po puli consternatio, et Alexandri magna po tentia, & trepidatio Græcorum. Vnde etiā oratio formidolosa est, & libertatis expers. Quia uerō multos habebat qui contradi cerent, non ab re ad eos direxit exordium, partim leniter, partim acriter. Quod au tem sequitur: *Si quis igitur rogauerit, quam rem iniquissimis animis pateremini?* Si quis cogeret, priu cipium est legitimi capitis, probantis foe dus esse ruptum. Sciendum autem, saepe & ipsa principalia capita ab ipso oratore, ut in prima acie certent uelut aduersus obie ctionem, introduci, cum auditor aliter sen tit. Quod igitur auditor etiam hic putat, foe dus seruandum esse, statim acriter caput in ducit ab exemplo. et quia nullam aliam A theniensium coniunctionem cum Melle nisijs proferre poterat, id tantum dicit: Athe nensium esse perpetuam consuetudinem, oppressis libertatem restituere. Si igitur hoc est primum caput, antiptoton soluit & antithelin. Antiptotō quidē, *Sed non apud nos hæc gesta sunt, quare grauius ferri non debēt. quam obrē id soluit his uerbis: Si quis nos cogeret, indi gnari: si alibi usquam, non succensere uos perinde. Anti thelin uerō* (*ἄνδρα δολοιοῦν*) *ex sententiā sumpsit. Scriptum enim est: Nemo dominetur Rebus pub licis. Quæ tamen per sententiā tractata est, At ante foedus Philiadæ liberi Messenæ dominati sunt: eam tamen soluit exemplo per repugnanti am: Cur igitur Lesbij tyranni expulsi sunt Antissa et Ereso, idq; cum ante foedus imperarint? Nam in ter se pugnant, pellere & constituere. Dein de inter se inopia, * cum scriptū sit, sui iuris & liberos esse Græcos oportere. Alterum caput*

caput criminum obijcit Macedonī, quod Pellena popularem statum abrogarit: quæ una est ex Achaicis urbibus in Peloponne so: & Chæronem palæstritam tyrannū im posuerit. Aduersus hoc autem, obiectionē, quæ ad rem ipsam pertineat, nullā posuit, sed simpliciter tanquam communiciatē, *At foedus seruamus*: neque criminis partem ali quam euerentem, neq; ad id tendentem. In refutando autem insectatione oratorum usus est non parua. Usus est autem insecta tione utrorumq; tam assessorum, quam eo rum qui custodiæ communis pacis præpo siti sunt, ut qui ad ea quæ fiunt, conuiueant. Tertium est, cum foedere contineatur, ne li ceat exulibus, arreptis armis ullam foedera tam urbem inuadere: Alexander lanistam Sicyonem restituit. Contra hoc æquē nul lam anthypophoram aut antistasin attulit, nisi eandē similiter, Græcos ægrē esse latur os, & Athenienses autores usum iri uiolati foederis. Quartū post hæc crimen est, Mace dones contra foedus omnes naues Ponticas in Tenedum perductas, non dimississe prius, quam centum nauium classem in struendam Athenienses decreuerint, ei que Menestheum ducem præfererint. Quod igitur centum naues decreuerunt Atheni enses, id potentia indicium est. Aduersus crimen autem antistasin attulit, *At modum fecit iniuria: & aliam antistasin, At infirma nostra urbs est. Ac priorem quidem soluit transla tione: non desierunt iniuriam facere, & in*

uriam fecerunt. alteram uerō ex repugnanti: quomodo inuictam urbē esse dicemus, si ij quos foedus seruare iubemus, nos contemnunt? Nec enim cōsentaneum est, hæc urbis imbecillitatem accusare, hæc eam op titulari iubere, ut quæ iustitiam tueri possit. Quintū crimē his abstulit, sequitur, ap pellere fuisse aulos Macedones. Et hoc op posuit ex magnitudine, quasi diceret, *quid ue rō illud est: Vna enim trirēmi appulerunt, & hoc esse delictum nemo dixerit. Hanc soluit à modo, factum id esse tentādī gratia, & eos paulatim irrepere uelle, urbemq; assuefacere, ut appu lliōnes toleret. Est & alia refutatio: Qui tum illa naue sit uectus, eum nautica ligna petisse, ad fabricanda minuta nauigia, quæ ei facere concesserint, & trirēmem sanē ædifi casset. In quo & antiptoton *ναῦν ἀνελθόντων*, per insectationem introduxit. Nec enim quisquam dixerit copiam lignorum esse in Attica, penuriam in Macedonia: unde ea quilibet minimo precio emere possunt. Deinde in Atheniensium esse manu ne tolerent: & scriptum foederis exhibet, quo continetur, *si communis pacis uelint esse parti cipes: tanquam scripto & foedere concedente, si quis uelit, nequaquam Alexandrum sequi. Hoc scriptum, bellum etiam minitari potest foedus rumpere uolētibus. Ille uerō id ad suam utilitatem arripuit, & multis ad monuit gloria maiorum, multis officij. Demum pollicetur se, si permit tant, decretū de bello facturum.**

ENARRATIONES SECVNDI TO

MI, ET PRIMVM ORATIONIS

de Corona.

Rimum Athenienses deos de asq;.) Potest fortasse ali quis simul & rem publi cam diligere, & priuati um odisse aliquos: ut sensus ad Timarchum referatur, cui fuit infestus Aeschines.

Tanta mihi tribuatur.) Vide ut non plus potulet, sed suam, ut satis magnam, tribui sibi petat.

Deinde quod est.) Idem est cum partiti one. Nuda est autem necessariō propositio, quoniam confessā & aperta esse ducimus ea quæ confirmatione non egent, sed ipse sensus magis conciliat iudices. Apparet enim eum non sui duptaxat rationem

habere, sed illos etiam æquē curare.

Vestramq; religionem et gloriam.) Religionem, id est iusiurandum: gloriam, omnium hominum sermones.

Ne aduersarium in consilium.) Infinita questio (ἔλεος) adiuncta, uerborū absurditati uim affert. Aduersarius enim hostis, cōsiliarius amicitia coniunctus est. Dixit autem hoc quod Aeschines dixerat: Ctesiphontē ac cuso, quid te ingeris Demosthenes? ne si nite eum in iudicium prospicere: quod si ei dicēdi copiam datis, eo utatur orationis ordine, quem ego institui.

Esi autem ego multis in hoc discrimine.) Etiam hoc secundum exordium beneuolentiā conciliat: tractatio autem diuersa est. Prius enim plenum est autoritatis, adeo ut in eo

plus dare quam petere uideatur: hoc autē ut simplex & humilis tractat. Verbum, *sum inferior*: referendum est ad personam, non ad causam.

Vestra frustrari benevolentia.) Coronæ loco utiliter benevolentiam dixit, ut qua indigeat.

Nam ut mihi, sed non quicquā.) Figura est *ἐπισημνωσις*, reticentia, partim ne orationis initio dicat ominosa, partim ne auditori plura præter rem ingerat, se aliquid reticuisse profiteatur.

Sic isti superuacaneum est me accusare.) *ἐν πλεονασμῷ*, ex abundantia, uel quod magnas diuitias habet, à Philippo & Alexandro datas: & parum curat, etiam si uincatur. Abundat enim opibus, ut mille drachmas facile possit soluere: aut, non idem est istum ex libidine accusantem non uincere (licuisset enim ei ocium agere) & me necessariò causam dicere. Quidam enim *ἢ ἐν πλεονασμῷ*, ex superuacuo, simpliciter interpretati sunt: Superuacuum, inquit, est, me frustra inceslere, & accusare.

Alterum quòd mortalibus omnibus natura est institutum.) Consolatur iudices, communitati affectus ueniam ambiens.

Cuius rei ego metu.) Dubitando rem disceptandā proponit, & tantū nō dicit, quid faciemus: si necessitate circumuentus fugerò de me ipso dicere (modestissimè enim, non dixit laudare me ipsum, sed dicere simpliciter) quid eueniet? silentio damnabor, & mētus esse uidebitur Ctesiphon: ego uerò, cur honorem haberi mihi postulem, ostendere non potero.

Ad acta mea in Republica narranda accessero.) Quidam hoc uerbū reprehenderunt, quod tropus in exordijs ineptè ponatur. sed nec in primo exordio est, uerū in secundo: nec peregrinus & separatus tropus, quali Aeschines usus est in exordio, instructionem dicendo, & aciem, sed uicinior & conuenientior. Nam cum *ὀψιμος* uiam significet, & proœmium quasi aditus sit totius orationis: si ita est uocabulo usus, uerbum accedere, ut ad uiam comparatum, non est alienum.

Vos opinor iudices.) Tertio exordio tractando in suam sententiam trahere omnes studet, ut singuli stultitiæ opinionem fugiant. Prudenter autem non omnino segregat Ctesiphontem, sed causam ex æquo cum eo partitur.

Peto, & oro uos omnes.) Autoritatem & misericordiam temperauit. Nam *ἄξιός*, pro iustum censeo, possit accipi. *δύομαι* autem perspicuè significat supplico. Quare per uerbum *ἄξιός*, magnitudinem animi retinet: per uerbum *δύομαι*, misericordiam uenatur.

Crimina resutantem.) Cur igitur iustum non bene comparas?

Vt iubent leges.) Cum quibus nemo pugnauerit, aut negauerit esse rectas. Facta autem mentione legum, eas amplificat & ornat, Solone autore nominato.

Non quòd uobis diffideret, ut mihi quidem uideatur.) Ineffabili arte id quod uerum uidebatur, ad suum arbitrium transtulit. Non enim quod uobis diffideret, inquit, sed tanquam metuens ne peieraretis, occu pati accusatoris calumnijs.

Reo anteuertere non licere.) Accommodatè uerbo Anteuertendi hic est usus. neque enim qui prior cucurrit, & locum occupauit, meritò uincit: sed qui posterior fuit, & anteuertere potuisset. is autem est reus.

Cum autem & priuata.) Exordium similis sententiæ, confirmationi annexa: nec tamen omnino exordium, ut & figura orationis indicat. Verbum enim *Reddenda sit*, indicat eum, qui ad argumentationem & cōfirmationem sit accessurus. Quatuor enim exordia esse nequeunt, tametsi insanirent oratores.

Vt apparet.) Iterum queritur de petulantia accusatoris. Illud enim, *Vt apparet*, perinde est ac si diceret, nescio quomodo necessitate hac, ut uideris, sum circumuentus. Sciendum autem, eum in primo exordio petere, ut sibi potestas detur suo arbitratu causæ dicendæ: hic autem rogare, ut omnia acta in Republica exponere liceat. Atque illud etiam est in eo mirandum (nam & hoc mihi uenit in mentem) quòd ipse omnibus iudicibus, & toti ciuitati bene uolentiam à dijs tribui precatur, ipse uerò ab eis in præsentem causam bene uolentiam petit.

Quòd si ea solum quæ in accusatione perscripsit.) Hic inserit exceptiones, & de accusatione queritur, id est à modo sumptum. Reprehendit enim actionis modū, quòd non contentus id exagitasse, de quo questio fuerat: plura insuper uerba de alijs rebus, & extra causam fecerit.

Quod

Quod igitur ad conuicia & priuata.) Etiam uerba indicant, eorum quæ dicta sunt imbecillitatem. Conuicia enim, & criminationes uocat. Quin & uerbum *ελασσημῶν*, est plenum autoritatis. Prope modum enim dijs se æquauit. Blasphemia enim fit in præstantiores, hoc est, in deos. Illud autem ad priuata pertinet: *Scytham eum esse, & malis ortum natalibus, & uita flagitiosa.* sed id apertè recusat dicere: sic enim ubique solet, obiecta sibi crimina non aperte indicare.

Excusatis.) Id quod firmitus est, secundo loco dixit. Hoc enim ambiguum est, alterū & confessum & certum.

In multis olim factis iudicijs.) Valde acutè, tanquam non propter utilitatem uexetur, sed tanquam insidiosè uerseur in Republica, sic hoc dixit.

Sed acta in republica.) Priuata fugit propter eam quæ diximus causam. Quæ autem publicè ab eo gesta sunt, propter quæ celebratur, ea uult eloqui. Verbum autem *Excusationem*, mirabilem habet dignitatē. Iudicis enim munus præ se fert.

Si his audire placuerit.) Atqui omnes libenter hæc audiunt. sed ita loquitur, ut qui horretur eos, ut imperet affectui. Simul etiam denuò caprat auditorum bene uolentiam, dum se illorum uoluntati obsecurum pollicetur.

Ac crimina quidem.) In his uerbis multum est obscuritatis. Non enim sequitur sensus ea quæ posita sunt. Sunt autem duarum propositionum obiectiones, deinde refutationes duarum ordine sequuntur. Sic igitur uide. *Ac crimina quidem multa sunt: ecce una propositio, cui sic occurritur: Non potest respublica scilicet satis magnas poenas sumere, ut sensus sit talis: Multa quidem obiecit, & maxima scelera, de quibus poenæ sumi pro merito propter magnitudinem non possunt. Et hoc quidem sic. Accipiamus & alteram propositionem, quæ est, *Præsentis autem iudicij consilium: & coniunge cum ea secundum argumentum, ut perspicua fiat hoc modo: Consilium & natura huius causæ, hominis est inuidi, & improbi, & uesani.**

Si delatione ad senatum.) Hic apertius ostendit obiectiones, tum à modo, tum à tempore petitas.

Quanta modo tragicè uociferabatur.) Aut pro-

pter exaggerationem, ut dignæ tragœdia uiderentur: uel quia perfringit artem eius. fuerat enim histrio.

Histrionem agit.) Aut de arte in eum causilatur etiam nunc: aut simulat se accusare, cū id reuera non agat. Postea sequitur demonstratione: Me quidē accusat, in ius autem uocat Ctesiphontem hunc.

Ac omnia quidem crimina.) Conclussit omnes exceptiones, & nunc ad iusti caput accedit.

Volo autem singulatum.) Admodum animosus est uerbum *Volo*, & *Res singulatum excutere*.

Phocensi bello constato.) Et hanc quidam putarunt esse *κατάσκευασίς*, constitutionem, loco narrationis inescati. sed constitutio quidem locum non habet, ut ne confirmamus res in expositione nuda, quibus in confirmatione indigemus. Deinde si constitutio ea esset, ut opinati sunt, qua gratia non ante exceptiones ponebatur, cum id ordo postulare? Est igitur hoc ius sit caput, specie narrationis allatum, quo per translationem crimina dissoluit. Atque obiter aliam etiam utilitatem adipiscitur, dum se belli non esse amantem ostendit, cum etiam priusquam ipse ad Rempublicam accesserat, bella extiterint apud Græcos.

Quamuis eos non agere iusta uideretis.) Ne uideatur affinis esse sacrilegio Republica, dixit, *Non iusta*, quia insultandum Thebanis censuerunt. & crimen hoc ingenio Atheniensium est consentaneum, quòd Thebani urbem Græcam & illustrem ad interuentionem delere uoluerunt, & uictoria sunt immoderatus.

Istorum autem scelera.) Venit ad recriminandum, refutato crimine.

Atqui si prohibere Græcorum.) Cum disendum esset, *sociorum*: omnium Græcorum mentionem simul fecit, ad fidem Aeschines orationi abrogandam.

Neque enim legatio fuit.) Ad uerbium *Tunc*, additum, præbuit ueritatis suspiciōe: & spacium quoque temporis ei adiumento est, ut possit fraude agere.

Nam si uos simul.) Per aduerbium *simul*, locum habet cauillandi. Reuera enim, si pro se pacem cum Philippo pepigissent, & reliquos Græcos ad bellū concitassent, improbe fecissent.

g. Nam quorsum

Nam quorsum tandem accersissetis.) Aliud argumentum à natura rerum.

Neq. primæ pacis.) Eo quod in confesso est, & de quo ei ratio reddenda non est, primū posito, postea fidē ex eo nactus, ponit ambiguum.

Opportuna loca.) Amplificat oppida non à magnitudine, sed à situ Opportunis enim Reipublicæ est opus, ut ex eis & hostes ulciscit, & copiam pecuniæ nancisci possit.

Adduci legatos putabam oportere.) Philippi legatos profectos in Atticam, adduci iussit orator ad populum. Id Aeschines, ut Philippi studium exagitat, quàm fuerit delegatis sollicitus, exponendo. Hic autem deridet, an ij qui propterea uenerant, ut cum populo colloquerentur, non fuerint adducendi?

Sed duobus obolis.) Cum enim duo essent legati, duo fuerunt oboli, adeò uile est quod criminatur. Aeschines autem institutum accusat, non impensam.

Non id querēte quod Philippo.) Magnam eius uigilantiam ostendit hoc uerbū, ut qui non delititerit querere, quo pacto patriæ commodis consuleret.

Parum curantes boni legati.) Curantes quæ iste nouit. Loquitur autem hæc, ut deplorans, eos non esse bonos, boni esse cum deberent.

Furtum quidem Philippi.) Consolatur, calamitates furtum, non successum nominando.

Et tunc & nunc & semper.) Cum ostendat pugnam in animo, non bellum quod armis geritur, appositē adiecit uerbum Dissentire.

Rursus emit ab eis.) Facilitatem & consuetudinem corruptelarum subiicit. Obserua autem quàm cauta sit oratio. Nam cum de prodicione fit mentio, emit ab eis, dixit, quasi ipse non esset legatus. Cum uerò nihil mali est, se ipsum adiungit, his uerbis, ne è Macedonia recedamus.

Nihil extra accusationem.) Quod alio loco propter utilitatem facturus est, id impingit Aeschini, eum in causa esse dicens, cur summæ rerum & senatusconsulti mentionem faciat; per quæ factum est, ut occasionem haberet ad ipsiscendæ uictoriæ.

Et quocumq. missus eram.) Commemorauit & in Philippicis quæ fecerit in Peloponneso, & apud Argiuos, & Messenios, habendis concionibus, Deinde amplificat mor-

bos ciuitatum: & ostendit unde factum sit, ne uotorum compos fieret.

Adulatores & dijs inuisi.) Obscurē monere uult orator, fugiendam esse prodicionem, calamitosa eius exitu enarrando.

Et odit & diffidit.) Bonus est ordo uerborum. Nam & odit & damnat ex eo, quòd sunt in patriam impij. Cum autem oderit, diffidit etiā. Nemo enim ei quem odit, postea fidem habet. Quem uerò perfidū & hostē aliquis existimat, ei nō desinit insultare.

Et plurimum istis cum aduersetur.) Vir Reipublicæ amans, etiam proditoribus esse utilis reperitur.

Is nobis Aeschinem.) Ut caput proditorum Aeschinem nominauit: & in eum inuehēs, omnes complexi se putat.

Olim perijisse.) Est enim interitus proditorum, ignauiā, & negata corruptelarum occasio. propter malum omen autem in eos conuertit interitum. Cōsequens enim erat ut ita diceret: Nam quantum in uobis fuit, Republica olim perijisset.

Plus satis esse dictum.) Anteuertit iudicum increpationem. Scit enim importunam ueteris memoriæ explicationem, sedenti pro tribunali esse molestam.

Utrum uobis Athenienses.) Quidam dixerūt oratorem ultrò & de industria μὲν ὄντος hanc pronunciaffe inter interrogandum: ac deinde ab aliquo reprehensum, emendante & clamante suo iam tono μὲν ὄντος, ac postea Demosthenem correctionem pro responso & confirmatione amplexum. Alij dicunt, Menandrum Comicū amicū eius, & sedentē in numero iudicum, respondisse in eius gratiam: cuius uocem unius, ut uniter forum acceperit. Quidam uerò putarunt, cum ipse interrogasset, disseruisse iudices, quid sibi uellet, & quid faciendū esset: atq. eum illa quæstione anticipata, responsum dedisse.

Volo autem iam de ipsa accusatione.) Bifariā par titus est iustum, atq. alterum in refutatione iniuriarum continetur, ubi recriminatur ad uersarium: alterum in assertionem beneficiorum, & rerum gestarum.

Quæ quidem accusat.) Principium hoc est alterius partis iusti, ut dixi.

Ego uerò ex his ipsis.) Dum sequor aduersarium, inde constat me amare ueritatem. Diligenter autem attendēda sunt hæc quæ dicuntur, ne inter se esse contraria putemus. Nam cū in proœmio indignabundus dixerit,

dixerit, non adhibendum esse in consilium aduersarium de se audiendo, & nunc accusationem sequatur (ita enim profitetur) nō ne ipse pugnare secum uideatur? Sciēdum igitur est, Aeschinem, cum primū actionem in Ctesiphontem institueret, criminationem uitæ & rerum gestarum Demosthenis, prapositione: sed cum orationem accusationis extueret, capita immutasse, collocaione, prout ei expedire uidebatur, transposita. Orator igitur accusationem se imitaturū pollicetur (expedit enim res gestas prapone) sed excogitatam in oratione tractationem refugit, ut sibi nocentem. Quare nihil esse contrarium apparebit.

Et nihil uolens pratermittam.) Ut tamen aliter fecerit, ad ignorationem, aut obliuionem, aut simile aliquid possit confugere.

Quicquid potui boni.) Iam antē assuefacit ut dices, ne euentus omnes ipsius consilij tribuant: sed ut ea quæ uires humanas excedunt, fortuna impudent.

Prætereaq. & leges.) Qui nullam habet legem, uide quàm multas habeat: profitetur quidem, & se ostensurum pollicetur.

Neque me quisquam putet.) Absurditati medetur in primis. Ne quis enim dicat, quid nobis res in Græcia gestas commemoras? significat, aduersarium, reprehensa tota eius uita, & actis in Republica, in causa esse, cur earum quoquererum mentionem fecerit. Proinde non aberrans, inquit, & orationem diuellens, hæc recenseo.

Occupauit & obtinuit Philippus.) Tantum non queritur de fortuna, & tardiore suo ad Remplicam accessu: quasi propterea Philippus plurima obtinuerit, quòd Demosthenem in suggestu nondum uiderit.

Ad hæc astiti.) Cuiusdam quasi numinis interuentū esse dicit, procurationis suæ præsentiam.

Utrum eam oportebat.) Interrogatio. Confi dit enim: ac fiducia quidē à factis oritur, dignitas autem à fortuna.

Reuera enim oportere.) Suo iudicio declarat quàm res detestanda sit.

Plus & corporum & hominum, & pecuniæ.) Nunc etiam antē soluit orator imminētē obiectionem, in qua de Thebanis & Eubœensibus differens Aeschines, illud accusat, causam eum fuisse Reipublicæ magnorum sumptuum.

Concedere Philippo.) Propriam possessio-

nem uerbum significat. Redditur enim alienum, conceditur uerò proprium.

Philippo.) Hoc cū indignatione dictum est. Cui enim, dic mihi, concedis? gentili non recuso fortunam. Lacedæmonijs; non molestē fero. Sin mihi Macedonem præfici dominum, non tolero eam calamitatem, non agnosco ducem Pella oriundum.

Reliquum igitur fuit, & necessarium.) His quæ supra dicta sunt, satis probauit, fuisse necessarium, ut Athenienses Græcorum libertatem defenderent.

Id uos quidē faciebatis.) Quòd si necesse fuit, rectē & uos faciebatis, & ego consulebam. Sed ordinem immutauit (prius enim fuit decernere, posterus parere & exequi) ut uideatur sequi eos, & eorum magnanimitatem.

O qui expedite loqueris quicquid libuit.) Verū enim uera sunt, an falsa, non curas.

Eubuli & Aristophontis.) Diuina collocatio nominū. Præcedit enim Eubulus, & is qui amicus Macedonis fuerat habitus, succedit Aristophon, uir, ut sæpe accusatus, ita nunquam condemnatus. Tertius est Diopithes, qui Philippo circum Thraciam multum molestus fuerat, cuius causam agit in Philippicis orator. Quapropter postremo eius mentionem fecit, ad omnem suspicionem refecandam.

Inanem ego laborem cepi.) Hic in delictis primū se posuit, quanquam mutato in superioribus, ut dixi, ordine. Verbum autem περιεργασαυ, ex superuacuo & non necessario, tum ego frasi, tum Republica quæ mihi paruit, frustra paruit. Deinde cū rempublicam comprehendisset, & cum delicto coniunxisset, rursus eam liberando ad beneuolentiam trahit, & omnem sibi culpam tribuit.

Sin oportebat esse qui illa prohiberet.) Iustum ad finem referuauit, multis prius absurditatibus coaceruatis.

Eubulus decretum fecit.) Iterum prapositione Eubulum, ut ostendat insignes fecisse Philippum iniurias, adeò ut eius insidias uel Eubulus deprehenderet: & post, aliorum meminit.

Ego uerò nihil de his.) Bene, de his, ne omnino se à decernendo excludat.

Atqui magnam pecuniā.) Confirmatio eorum quæ dicta sunt, & exaggeratio, ut neq. ἕπι τοῦ ἰσχυροῦ, supina sit oratio, & acta sua splendi-

splendidiora faciat aspersione largitio-
num.

Tibi autem fuerunt amici.) Hinc igitur appa-
ret, te patriæ fuisse inimicum.

Non autem factum est horum quicquam.) Non
autem corruptus sum ego largitionibus: ut
apte subiungat, *o qui me incessis, & dicitas tace-
re accipientem, clamitare largientem.* Post inuersione
ostendit propria illorum qui muneribus
corrumpuntur, clamitare eos accepta pecu-
nia, & defendere præbitorem (id quod fa-
ciat Aeschines) delicturos autem esse aliter
nunquam, nisi supplicio coercentur.

Et proclamata in theatro.) Nemine fortasse
intercedente, aut accusante, ualuit decretum
Aristonici, Alij dicit, cum peregrina ei co-
rona missa esset ab eis qui conferuati fuerat,
decretum fecisse Aristonicum, permittit e-
tiam populi, proclamandū eum esse in thea-
tro. Quapropter ait: *Cum igitur me corona orna-*
seis, & secundum hoc mihi præconium sit decretum:
quasi etiam alius ante Aristonicū idem de-
creuisset. Id quod commētum esse uidetur.
Nam si habuisset, recitasset. sed simpliciter
iactatum est: neq; tamen secundum decre-
tum de Cresiphonte est accipiendum. Pau-
lo post enim dicit etiam de alijs sibi decre-
tis ornamentis tum ab Hyperide, tum a De-
momele.

Est uero quisquam uestrum qui sciat.) A præte-
rito confirmat præfens tempus. Nam de
præfenti corona dixit Aeschines, eam ma-
gnæ ignominie esse futuram reipublicæ, si
eum qui, ut nihil habeat boni, ita plurimū
deliquerit, honorauerit. Quod quia incer-
tum est, ab his quæ præcesserunt, & iam fa-
cta sunt, fidem petit. Si enim ex illis ortam
esse ignominiam scit, idem etiam nunc ex-
pectet. Etenim paulo probabilius fuit, tum
existere potius, cum res adhuc recentes es-
sent, & accuratius de eis iudicari solet.

Itaq; ad ea usq; tempora.) Sic ratiocinatur: Si
igitur, inquit, nullum suscepit dedecus re-
publica ex honore decreto ab Aristonico,
demonstratum & extra controuersiam est,
uniuersum quod id decretū antecessit, uite
meæ tēpus, omni uacasse crimine: & palam
est, me gloriose gessisse remp. rerumq; testi-
monium est euidentius.

Primum petebat bellisocietatem.) Amplificat
ab occasione Byzantios, quoniam eos cum
Atheniensibus coniuncturus est. Supplex
factus est Byzantijs Philippus propter ne-
cessitatem, sperans se sine sumptu & armis

uoti futurum compotem.

Id quod uerum erat.) Interponit se tanquam
iudicem inter Byzantios & Philippū, post
causæ cognitionem, pro Byzantijs ut uti-
toribus pronuncians. Iurē autem eos de-
fendit, quoniam prius propter defectionē
Athenienses offenderant.

Non iam rogabo.) Hic non amplius addu-
cit interrogationem, metuēs ne quis dicat,
non oportuisse. Offensi enim eis erāt ut de-
fensoribus: quia saepe diximus, nisi omnino
cōsida orator, neminem nisi quod ipse ue-
lit, esse responditurum, hac figura nō uti. Hic
autem ambiguum tanquam confessum an-
teuertendo dixit.

Vos o Athenienses.) Opportunē dixit Athe-
nienses, & non, Iudices: quanquam cum iu-
dicibus differens. Opus enim ei hic erat au-
toritate & humanitate Atheniensium, ad
periclitantes conseruandos. Deinde, quo-
niam pronomē Vos, eos innuit qui sedent,
apud quos habet oratio: credibiliter simul,
& prudenter, in eis esse totam ciuitatem af-
firmat.

Præfentis pacis.) sub Alexandro. Ait, non
pacem esse magis, quam ignauitiam. Pepige-
rat enim is quoq; cū eis, ut liberi essent, &
immunes, & tamē ei nihilominus terra ma-
riq; parerent.

Quam.) Quam pacem tuentur, neq; si-
nunt bellum inferri Alexandro, spe addu-
cti rerum futurarū. Sperant enim reuersum
Alexandrū a bello Persico, magna eis mu-
nera daturum, ut proditoribus.

Institutum meum & gerendæ ratio reipub.) Ob-
serua ut eos pascim institutū & conatum,
non exitum spectare consuefaciat, quem
in fortunam transferre studet, quæ sibi præ-
standa non sit.

Cōsiliarium dico & oratorē.) Distinctio hæc
fortasse fit propter imperatores.

Ut autem & maledicta.) Quia calamitosos
homines calumniatus fuerat, obiectionem
quam per superiora satis refutauit, nunc a-
perte posuit orator.

Esse calumnias, nō modō quia falsæ.) Calumnia
tor enim dicitur, non is tantum qui menti-
tur, sed & qui ea curat, quæ ad se nihil atti-
nent, & qui improbe loquitur.

Eaq; paucis.) Auditorem minus attentum
allicere studet grauius exemplis, & illu-
stribus factis: & se purgare atq; ostendere,
non suo impulsu, sed pro more suo ciuita-
tē auxilia misisse, Oportere enim singulos
priuatim,

priuatim, & totam ciuitatem, cætera agere
ad ueterum imitationem.

Vos igitur Athenienses.) Atqui ante hanc æ-
tatem gesta sunt ea quæ dicit. sed constat eū
ut cum una ciuitate differere, quapropter
etiam dixit, O Athenienses: ut totam gen-
tem significet.

Non naues, non moenia.) Detrahit urbi omnē
instructionem & copias, ut magis urat ad-
uersarium. Si enim, cum nullam haberet po-
tentiam, tantis se uiribus opposuit, humani-
tate adducta: qui potuisset Græcos iam nō
infirma, sed & ualde illustris & potens, de-
stitueret.

Non multis autem.) Ne exaggerata potētia,
post admirationem minuatur. Hæc autem ea-
pugna est, quæ Magna nominatur, qua ui-
cti sunt Athenienses. Verū antē consue-
facit auditores, eos aliquando etiam cladē
boni consuluisse, bello de uindicandis inu-
rijs suscepto. Satis autē est uerbum, Egres-
si estis.

Cum illius ætatis Athenienses multa haberent.)
Nunc facta deponendū odij mentione, di-
xit, illius ætatis Athenienses: quanquam
præfentibus, ut diximus, id imputarit.

Sed pro gloria & honore.) Ne uideantur ex
odio uicturi Lacedæmonios hostes, suscepisse
bellum. Verbum autem, uoluerunt, perinde
est ac si diceret, nō instigante Demosthe-
ne: nō oratio, inquit, impellebat nostra, sed
natura incitabat ad dimicandum. Deinde
probat & fulcit, patrum consilium appro-
bando: & communibus rationibus confir-
mat eorum in Republica institutum: ut nō
modō apud Athenienses habere concionē,
sed omnibus etiam mortalibus suadere uti-
lia uideatur.

Esse quis in corte.) *οἰκονομα* uel gallinarū
domum uocari apud Atticos. Dicit igitur,
et si mutarit uitæ rationem, et si gallina esse
putetur, morietur omnino, tametsi lucem
fugerit, itaq; se occultarit.

Aggeri quidem omnia semper.) Iterum cona-
tum laudat, exitum autem non recipit.

Bonam obijcietes.) tanquam aggerem.

Hæc natu maiores inter uos.) Quid ais? Ma-
iores olim, inquit, & e uobis qui uiuitis, natu
maiores, sententiam hanc cōstanter tenuerunt,
qui & Lacedæmonijs periclitantibus
pepercerunt, quum eos ij qui ad Leuctra ui-
cerant, delere conarent. Hanc igitur legē
promulgastis, in rebus quidē secūdis irascendū
esse hostibus, in aduersis autē succurrendū,

Nec quæ a Themisone.) Themiso & Theo-
dorus Eubœenses aggressi Oropum oppi-
dum Atheniēsium, situm inter Atticam &
Bœotiam, caperunt. Ut autem bellaturi e-
rant Athenienses, uisum est iudicio potius
experiri. Antequam autē iudicium fieret,
Thebani dixerunt, se id oppidum acce-
ptum custodituros: & ut acceperant, neutris
reddiderūt, donec Philippus post, cum
pacem faceret cum Atheniēsis, & in Ma-
cedoniam recederet, rursus donauit Athe-
niensibus acceptum a Thebanis.

Nullam iniuriam.) Rursus legem sancit, &
pudcherrimē philosophatur. fuerit enim ab
omni ratione alienum eos uiolare, qui fidē
habuissent.

Quid iubere debui?) Autoritatem consi-
liarij uerbo iubendi declarat.

Cum eius quodammodo res ageretur.) Veluti,
cum uideremur auxiliari alijs, & interim
Reipublicæ commodis consuleretur, so-
cietatem dico inītam cum Byzantijs. quæ
prodesse uidebatur Byzantijs, sed et Rēp.
iuuabat propter frumenti importationem.

Volo autem redire.) Quia hæc quæ dicta
sunt, reprehensione non carent, admiscere
festinat bonarum rerum mentionem, ut
per laudes querimoniam reprimat.

Cum enim uiderem Athenienses classem uestram.)
Vide hominis solliciti animū. *καταλύοντες*
autem idem est, quod paulatim ad nihilum
reductum iri.

Legem tuli.) Neq; enim nudis uerbis pa-
rebant diuites. Deinde quia uerbum, cogere,
suspectū erat: statim subiecit, *ut officio sum-
gerentur.* Qui enim coniuncti sunt nobiscū,
uel inuiti adigendi sunt, ut ea præstet quæ
deceant. Orationem autem de diuitib; tra-
ctauit molliter, commutatione nominum,
necessitate in utilitatem conuersa.

Age profer & præclaram recensionem.) Cum
gestu & ironia. autorem enim recensionis
imitatur.

Num parum opis tulisse pauperibus?) Non sim-
pliciter pauperibus, sed & ijs qui sunt inter
uos pauperes.

Non eo igitur duntaxat quod nō præuaricatus sum.)
Repetit exaggerationem, & adiungit, non
eo duntaxat glorior, quod ab actione non
destitit: sed ob id etiam, quod ipsa lex cōpro-
bata est experientia. Impostura enim est, eam
perferre legem, quæ sit inutilis. Vnde pro-
bationem a rebus sumptam suppetias uo-
cat, & ea quæ sequuntur subiicit per nega-
tionem:

tionem: non in Munychia sed in, quod erat indicium, trierarchum esse supplicem: non unctum uiderunt magistratus illi Athenensium, qui praefecti classium uocabantur.

Nō in Munychia, Munychium locus est circa Piraeum: ibi templum est Dianae Munychiae, quod fugiebant, si quibus trierarchis fiebat iniuria, siue nautis, siue alijs quorum in Piraeo delectus agitur. Munychium autem dictum est, ut ait Diodorus, Hellenici uerba referens: Cū Thracas aliquando contra Orchomenū Mityaeum Bœotiae urbē suscepta expeditione, ciues eiecissent, atq; illi eieciti Athenas uenissent, rege Munycho, is copiam eis fecit incolēdi loci qui est circa Munychiam, qui ita cognominatus est ab eis, in regis honorem.

Transili.) Verbum significat tolerantiam. Inuidium & acerbum & multosum.) Perstringit Aeschinē, propter coronam inuidiam.

Arbitror igitur esse reliquum.) Ex lege praconium in theatro fieri dixit, & se non obnoxium referendis rationibus corona donari decreto iussim. Diximus iustum & inquisitionem rerum gestarum bifariam ab eo esse distributam, & legitimū in medio esse collocatum, & hunc ordinem ab eo institutum.

Contra quas factum sit decretum.) Cum annotarit contra eas leges decretū esse factum.

Laudauit eū, inquit, senatus.) Sic a senatu potius q̄; a Ctesiphōne se laudatū esse significat, ut uideat senatum, nō Ctesiphōntē accusare.

De his quidem nullus.) Neq; inquit, accusa iniuste, neq; calumniare pacem. Neq; enim, quod tu falso asseris, ijs deribus, quarū referēda mihi rationes sunt, me laudauit, sed propter ea quae sum largitus. quamobrem etiam tempestiue subiecit, dō calumniator.

At et muris reficiendis curator, inquit, fuisti.) Hoc si coniunctum esset cum superiori de theatri pecunia: duobus magistratibus eum si mul esse obnoxium, obiectio ostendisset, assensens, decreto iuberi, ut simul & de curatione moenium, & de pecunia theatri obnoxius coronē, firma omnino esset, deq; eius refutatione aestuaremus. Nūc id quod firmū erat, illud de theatri pecunia, elusit, et celebritate fraudē suffragatus, inducit Aeschinē, tanq; superuacuae de his rebus nugantē et dicentē, murorum instaurator fuisti: ubi potissimū antegressa solutio apta fuit, cum diceret, sed propter ea quae largitus sum. Quamobrem etiam in illa distinctione ambitiose uersatur.

Primum Nausicles.) Alia quaedam auscultationis illecebra. Tanquā enim Aeschines di-

ceret, nō licere fungenti magistratu liberalitate exercere & largiri de suo, sic adducit exempla. Verisimile autē est eos relatis rationibus corona fuisse donatos, sed ipse indefinitē profert.

Deinde iste Neoptolemus.) Hoc exēplū ei magis quadrat, quapropter etiā extremū est.

Iniquum enim id esset.) Post demonstrationē non absurde quiritatur, cōmunibus rationibus iam utēs: Quia magistratu fungor, me in seruitutē redigere studeat, quasi meis meo arbitratu uti non liceat. Neq; contentus dicere, sua largiri: addit etiam, Reipublicae, patriae nomine absurditatem amplificans.

Largitus sum, propterea laudor.) Redarguit eū ut ingratum & mentientē. proinde inquit æquum esse nego, ut ratio repositur a me eorū quae donauit, sed ut honos mihi habeatur. Idē enim ius in omnes ualere debet. Id cuiusmodi est? Audi & discite, largitus sum, laudor propter largitionē, gestis magistratū aliquē: iam cū dicendū esset, ut in priore, de eō rationē refero, immutat tēpus, et retuli inquit de eo rationē: ut quidā hinc cōiiciant, interim dū actio a praetore postulata esset, priusquā in iudiciū uentū esset, eum ex metu rationem retulisse. Quam obrē etiā quasdam uelut obiectioes Aeschinianas comminiscitur. At hercule iniuste gesti magistratum: et

soluionē per increpationē adducit, Cur uerō silētio tuo Reipublicae proditor extitisti? Cur peperisti Demostheni pessimē Repub. administrata: quis te censorem uidit improbitatem reprehendentem?

Quae autem Senatus ait oportere.) Iterū perseuerat in suo artificio, ut Ctesiphontis loco Senatū colloceat. Inter arguendum autē eū omnino festiue taxat, ut ingrātū simul & amētē: ueluti, Si quis sua largitur, nō obstinisti quo minus Senatus acciperet. Sin largito gratiā referre studeat, id fieri contra leges uociferaris. Nouus existis legislator, qui accipere laudes, reddere reprehendas. Rursus attendendū est, uerbū referre quam sit tempestiue dictū, ut appareat Senatū æs alienum soluere.

Ac quod ad theatrū attinet.) Iā trāsit et ad alterū legitimū, qd est de praconio, & uide cuiusmodi sit inductio: Iā de praconio si quis cōsideret, eum æquē calumniatorē atq; inuidū esse deprehendet.

Nam infinitos.) Infinitos diceō, uerū dicit de multis. Multi enim sepe coronati sunt, sed hospites, uolente ciuitate. quod dum occultat, imposturā sibi occasionem parat.

Audis Aeschine legē.) Quia cū alijs cōferenda est, addit, perspicua esse legem, ut inquisitionis

fitionis acurationē surripiat auditori. Videntur autem uerba propter defectum obscura esse. Sic igitur explicanda sunt: Lex, inquit, aperte sic ait: Nemo in theatro proclametur, praeter eos quos populus elegerit, et quibus id senatus decreuerit.

Eos uero proclamet.) Scilicet praeco, quos populus elegerit, et senatus. Sciēdum autē est, legē de hospitibus ita cōstituisse, ut diximus.

Quid igitur dō miser.) Miseratur inimicum, eū criminari obnoxium reddēs: Define uerō infelicissime pugnare cum ueritate: miseret me tui legē oppugnātis: rei iuce morbu: utilis est in huiusmodi malis helleborus: accipe herbae remediū, rei iuce ex animo infirmitatem.

Tanquam statuum locaffes.) Aeschines nō cōcedens nostrū oratorem esse popularem, magistratum, tanquam fingens, dixit oportere esse nobilem, honestis ortū natalibus, & bene educatū, & institutū liberaliter, curam agere patrie: & eius generis alia. Deinde post eam enumerationē, collocato ē regione Demosthenē, cum nihil in eo tale reperisset, quiritat, et indignatur. Perstringit igitur oppositione rei similis illā sententiā. Iā enim si quis, inquit, a fabro sibi sculpi statuā postulet, et similes figuras, cū eo pactus quales esse oporteat, ubi deinde uenerit, nec in statuē fictione ea inesse uiderit, quae scripto continentur, iurē agrē ferat, et in artificem uociferetur.

Nihilō me minus.) Obserua, cum prodest, eum Aeschini tribuere parem prudentiam, & sic illum euertere.

Virum te quis Aeschine.) Conuicia tractaturus, iudiciū sibi beneuolentiā preparat, hostem esse ciuitatis ostendendo, nō suū, Aeschinē: ut ita quicquid ei maledixerit, libenter audiant, ut cum hostis communis petif. Oratio igitur talis est: Qui sit, meus hostis cū sis (id enim interrogatus fateberis) ut me nusquā à te accusatū esse constet, nō in rationibus referendis, nō publici criminis reū factū, non alijs deniq; ullis iudicijs: Quare ē silentio tuo perspicitur, te nō esse Demosthenis inimicum: praesertim cum me insonem & integrum esse constet.

Vide ne horum sis inimicus.) Verbū Vide bene ponitur, non enim ipse uult pronunciare, sed rerū natura, inquit, fateri te cogit. mihi autē calliditate eius, quod prius cū exaggeratio fuit utilis, totius ciuitatis hostē esse Aeschinē ostendit. ubi autē omnis expleta est circumductio, nō iam ciuitatem dicit, sed, iudices intelligens, ne horū sis ini-

micus. eorum enim beneuolentiā nunc indigebat, ut ita et suffragia mereatur, et bellū cōcitet aduersario. Quapropter etiam mox confidenter addit:

Postquam autem religiosum & iustum suffragiū.) Cum ad odiū satis magnū aduersarios conuocasset, notā adijcit tanquam uictor. Nam ostensum est, inquit, religiosum et iustum suffragium omnibus: & id quidem quod erat proprium, non aperte dixit, sibi tribuendū suffragiū, sed ex demonstratione rerū id obscure innuit. Haec tenus autē ab eo pars iusti, qua de beneficijs agit, producit, cui etiā legitimum adiunxit, quod, ut diximus, iustum est. & reseruat memoriae post conuicia reliquā capitis partem, in qua cladis ad Cheroneā acceptae criminationes resellit.

Oportet me autem, ut apparet.) Duas uentae causas posuit. Nam & uerbo, oportet me, necessitate significat. nomine autē, conuictorum amantem, se nulla cū uoluptate malis Aeschinis insultare, natura ab ea re abhorrentem.

Sed nō ut uilitigator.) ἀπειρολόγος uo carū quidam aiunt monedulam, quod alienas plumas mutuata sit. Ita & Aeschines nihil habet proprium, sed aliorū uerba mutuatur, cū ipse in doctus sit, aut ἀπειρολόγος impius, ea colligans quae in aras imponunt alijs. Fortassis etiam pauper, qui quae gestantibus excidunt, excipit, paulatim spicas colligēs, & ita uictitanus.

Scriba perditus.) ὀλιγοποιός, uel interitu dignus, uel qui multis causa fuit interitus, mutatis literis inter recitandum.

Tanquā in Tragedia uociferatē, dō Tellus dō Sol.) Videntur enim Tragicā esse haec: & simul etiam artem eius incelsit. Intelligentiam & disciplinā inuocantis. Aeschines enim grauius ferens, si Demosthenes corona ornatus uideretur, etiam haec protulerat.

Esi autem non deest quid de te oporteat.) Sententiā demonstratū generis arripuit. Nam & uituperatio ad demonstratiuum genus pertinet.

Compedes crassas.) Cum eum seruissē seruitutem dixerit, ea quae seruis improbis accidere solent, subiecit, cōpedibus narrandis, quas ad ostendendā rotunditatem earum, χοιμιας, id est modios appellare solet.

Bellum homuncionem.) Parua enim staturae fuit Aeschines.

Sed ut tibi cen nauticus.) Non simpliciter tibi cen (erant enim quidam celebres) sed qui in triremi quiddam inconditum fistulat.

Summum tertium actorem.) Et hoc ad mores hominis refertur. Significat enim indoctissimum.

Vereor ne de te.) Duo conficit, & ut modestus esse uideatur, et uitare conuicia, tamen si uera fuerint.

Neq; enim eorum fuit, quorum erat.) Figura, que præter expectationem uocatur. Nam aliud quam expectabant auditores, subiecit.

Ac de quibus est aliqua cōtrouersia.) His ostendit se nō ut hostem scrupulosius inquirere in omnia eius delicta, sed plurima etiā transilire. Narrat autem apertiora & accuratiora, quapropter apte subiecit:

Reiectum.) Is enim Antipho prius Atheniensis esse uidebatur. Cum autem διαψυχήσας, hoc est, inquisitiones in municipijs de more fierent, utrum aliquis natura esset Atheniensis: studijs quorundam adiutus, se in ciuium album falso inscripsit. Repudiatus aut & improbatum est, ut qui ciuis non esset, & electus. Quod grauiter ferens, ad Philippum se contulit, & promisit se clam in Atticam ingressum, Atheniensium naualia incensurum.

Latitantem in Piræeo.) Probabilia dixit, ut apta ad persuadendū. Nam & Piræi locus suspectus est, & modus: quia latitasse cū dicit, fidem facit audaciæ.

Me in libera ciuitate.) Imitatur uerba Aeschini, probabiliter eum ad imposturam tribuens. Vide enim ut nominet rempub. humanitate insignem, & calamitosos dicēdo ciues molitur dimissionem? Rursus autē Aeschinem populo clam inimicū facit, qui eum ciuem nominet qui non sit ciuis.

Et ades inuadens.) Magnam oratori laudē parit ea pro cōmuni utilitate uigilantiā, ut ipse nemine uel sciente uel iubente, inquirat nocendi cupidos. Quādam illud, effecit ut sine decreto dimitteretur: cum eo coniungunt quod sequitur. decepto enim populo persuasit, ut celeriter dimitteretur: ut ne tēpus daretur ad cauendum. Totum igitur ex utroque.

Quōd mi senatus Areopagiticus.) Coniungit se urbanē cum honestissimō ordine, & pari cum eo frui gloria studet. Quem enim Demosthenes deprehendit, Aeschines absoluit, eum senatus indagauit & recuperauit.

Non opportuni acciderat.) Exprobat quodammodo populo sub persona senatus. Humanum enim est quædam ignorare. Illud autem non opportunē, eiusmodi est:

nō ignorare oportuit ab oratore doctos: & cum beneuolum haberetis concionatorem, insidias non intellexistis. Conscijs in fidiatori fuit proditor, & uos præstigijs delusit.

Et comprehensum.) undiq; peruestigatum, præda non amissa. Per fugam autem suspicionem probat. Neq; enim tam prope fugisset, nisi fontem se esse scisset.

Reduxit ad uos.) Specta uerbi solertiam. Postquam eum dixit concione adiutorem Aeschine fugisse, propriè dixit, reduxit, in eundem locum, denuo eum stitit senatui, per quem prius euaserat.

Quare cum id sciret senatus Areopagiticus.) Adiungit etiā aliud factū senatus, quod opportunē contra Aeschinē narratur: & hinc etiā cernere est diuinum eius ingenium. Ne enim illud de Antiphonte in gratiam Demosthenis factum uideretur, introducit senatum ipsum per se, non ab oratore impulsam, damnantem, & latam cōtra Aeschinē sententiam utrinq; confirmat.

Idq; ab altari petens suffragium.) Diluit ea que obijci poterant, ne quis ex odio id a senatu factum esse dicat. Ab altari autem, siue quod acceptos inde calculos ita ferebat, siue qd' inter sacrificandum manibus aræ impositis manum plenam in calculos transfudit. aut ab ara, pro, post aram.

Proinde cum iste.) Cum singulorū testimoniorum fidem attulerit, iam enthymemate utitur. Constructio autem periculosa est, et solœcismo non dissimilis a quibusdam exstimata. Sic autem tractanda est, ut eam notemus quidem, sed extrinsecus nihil prorsus inferciamus. Proinde cum iste dicturus esset, alteri nimirum mandauit orationem, & eum Senatus repulit. a qua re: a patrocinio.

Tanquam dedecore affecturus rempublicam.) Inuertit orator uerba, de industria opinor, ad Philippi absurdum cōsiliū indicandum. Primum enim coarguendus est homo facinorosus, deinde probro afficiendus.

Et multus flueret contra nos.) Cōsidera & hinc quanta sit ingenij in oratore nostro magnitudo, ut, cum admirari uideatur Pythonē, ut quidam putant, neq; scientiam ei neque prudentiam tribuat, sed profluens quiddā & loquax, omnino superuacaneum, quæ nulla ueræ artis signa sunt, sed eloquentiæ, ut ita dicam, simulacra potius. Quapropter eum etiā audacem appellando perstrinxit.

Et ciui-

Et ciuitatis defensionem non deserui.) Quoniam dixit, non celsi, nec amotus sum. & quia cogitare potuisset aliquis, eum ut amulum, oratorem oratori inuidere: ideo prudentissimè

mè transfert causam ad id quod est probabilius, ciuitatis se non deseruisse defensionem dicens. Cætera desiderantur.

ENARRATIO DEMOSTHENICAE ORATIONIS DE FALSA LEGATIONE, HIERONYMO VULFIO INTERPRETE.

TIONIS DE FALSA LEGATIONE, HIERONYMO VULFIO INTERPRETE.

Vanta in hoc iudicio Athenienses contentione.) Concitatum est exordium, quo statim tum aduersarium, tum patronos aduersarij, ut Eubulum & eius familiares, perstringit. Semper enim Eubulus infestus fuit Demostheni propter crimen illud Aristarchi, ut ex oratione Mīdiana cognouimus.

Contentione.) Aeschines, & alij eius aduocati.

Qui modo uideritis.) Approbatio est propositionis. Oratori autem non causa duntaxat de qua sit iudicium, intuenda est, sed ea etiā que ante causam molesta sunt. Cum igitur uideret conspirasse non paucos Aeschinis & Eubuli, uiri celebres, familiares: in eos directa oratione, auditores docet, parendum esse legibus & iureiurando, magis quā ad uocatis. Cauendum autem est in exordijs, ne qui nominatim taxentur, neq; enim oratorum est, orationis initio multos lacerare. Efficit autem multa per eandem sententiā. Nam & Aeschinem perstringit, ut qui ad patronos ideo confugiat, quod in aequitate causæ nihil sit ei præsidij: & Eubulum cum gregalibus uerberat, ut eidem crimini affines: & factionem suspectam iudicib. facit. prætereaq; innuit, se firmā habere causam. Neque enim multi ad hoc iudicium conuenissent, nisi metuerent ne crimen probaretur. Deinde ostendit, potiores & robustiores esse iudices potentia locupletum: quod penes eos sit diuites siue confirmare, siue in firmare. Idq; ei prodest ad animum iudicib. addendum.

αἴτι.) paulo antè.

ἰσοχλουῦται.) Importunitatem & iniuriā nominat aduocationem, ut ostendat a iudicibus repudiatas esse deprecationes.

Petam autē a uobis omnibus.) Clausula est propositionis.

Virum.) Eubulum intelligit, neque tamen

eum aperte nominat, sed (ἀντιπαρῆσις) per collationem ponit, ut suam causam iuret, Aeschinis aliquo modo lædat.

Aduocatorum.) Videlicet eorum qui precibus adducti ad patrocinandum adsum, non iustitiæ gratia.

Peto autē.) Isti se importunè ingerunt, ego uerò supplico. Quid igitur petis? non alia, quā que concedenda sunt etiam non rogantibus.

Neq; uirum pluris.) In Eubulum hoc dirigitur, Demosthenis inimicum, cuius & in Mīdiana fecit mentionem. Sapit autem orator etiam in iracundiā, dum in exordijs appellationem occultit, in quo arti parat.

Quā aequitatem & iusurandum.) Ut illa mouet, ita hoc terret.

ἰδίως ἀπονεμίωμαι.) Privati emolumentū & potentatus (ἴδιω ἰδωσικῶς αὐτῶν) cum uiderint eos patrocinantes reis, & conseruantes, conciliant eis lucrorum occasiones. Patrocinando enim & conseruandis reis questus occasiones captant.

Ad quæ prohibenda.) non aut ad metuenda. Penes uos enim est prohibere, legibus metum uobis adimentibus.

Ad respondendū semper paratos esse uideo.) ἀελογία est, semper offerre rationē et dicere. Quis nos accusat? idq; faciūt, quia sciunt, se, quoties absoluantur, toties etiam in admiratione esse. Ait autem Genethlius, nomen ἀελογίας factū esse ab oratore. Vix enim apud alium reperiri.

Ac alios quidem.) Hic initium est secundæ exordij, quod & ipsum reprehensione constat, ut primum etiam: aduersarium non fretum esse aequitate. Totam autem causam coniunctè tractat. Nam & accusat, & defendit: & huiusmodi etiam exordium sumpsit, quod ad horum utrumque trahitur. Solius autem huius oratoris est, & Thucydidis, & Platonis, eadem sententia multa perficere. Continet hoc &

h 3 transla.

translationis refutatione, qui ipse rationes nondum retulisti, cur alium accusas? Is autem se retulisse significat, & denuo de iisdem reatorum esse denunciat.

Qui ad Republicanam.) Quia enim nullius sceleris sibi conscius sunt, semper uolunt, nec recusant reddere ratione. Ea enim *αλαργος* est. Cum autem odiosum esset de semetipso dicere, uniuersaliter subiecit, Ac alios quidem: & auctoritatem sibi conciliat, tantum non clamatans, quis rationes reposcere instituit? Imitare per deos Aeschine meam prouocatione: aut alioqui sic uniuersaliter loquitur, ut ostendat, alios omnes factos esse meliores institutis Atheniensium, & quotidiana disciplina. Istum autem Aeschine solum, nec post tot orationes (& *περὶ τὴν ποσειδάωνος τῆς ἀρῆς*) actiones in alios, esse emendatum: atque ita & ciues laudat, & per orationem summopere uituperat & criminatur eum.

Prusquam enim ad uos ingrederetur.) Prius enim ratio reddenda fuisset, quam Timarchus accusandus, nunc ad uos ingredi dedignatus, & intueri iudices non sustinens, hominem ignominia notaui. Bene etiam uerbo *περὶ τῆν ποσειδάωνος*, offerentes, usus est, ut ipsi sua freti innocentia, eos qui uolunt, hortentur.

Alterum sustulit.) Siue quod ignominiosus est factus. Si autem, quia publicis negociis omnibus excluduntur, parum a mortuis distant: siue, ut quidam aiunt, quod se suspendit pudore ignominiae, ac tædio.

Alijs obambulans minuitur.) Consequens erat ut diceret, mihi minuitur. Sed quia turpe id erat, indefinitè dixit: & innuit, etiã alios fuisse accusaturos, nisi timerent.

Quasi in eo uno sit occupatus, & sollicitè inquirat, nūquis accusaturus sit? ueluti, quis mihi minatur accusatione: quis conscius est delictorum que in legatione admiserim? Celebrat etiam alioqui se orator per hæc, quod cum alij metu ab accusando deterreantur, idem sibi non accidat.

Et uobis perniciosissimam.) Qui enim tollit & mutum reddit accusatoris locum iudicis tollit, si nemo amplius iudicio experitur.

Ac me quidem probaturum multa istum et grauiam.) Tertium exordium (*μετὰ ἀλλήλικος ἐν τῷ ἡρόδου*) translatiuum a tempore. Constructio autem huiusmodi est: Quod autem metuo, quanquam me puto ostensurum, hoc est, quam fretus sum probationibus, ut ante dixit, hoc dicam, inquit, apud uos, & non dissimulabo, Cur autem dixit Metuo: quia ue-

luti reprehensusus erat iudices, qui negotia parum curabant, & tandem obliuiscerantur. Et si igitur, inquit, hoc metuo, non dissimulabo tamē metu uestri. Scribitur enim *ὁ ἀποκρίτωρ*. Notandum autē quæ Aeschinis fuisset, & rei exceptio, eam artificij excellentia Demosthenē præcipuisse, ne eam Aeschines animaduersam usurparet. Semper autem contrarium eius quod facere instituit, confirmare solet. Ipse enim cum suum aliquod commodum parat, & Aeschinis calumnias præuidet: uereri se dicit iudicum obliuionem, ut qui sæpe a ueritate aberrēt ob temporis spacium & obliuionem, ut et que ipse proponit, credantur: & quæ dicturus est Aeschines, suspecta fiant.

Quid autem etiam in hac persuasione.) Ἐπαληφῶς, persuasum habēs, ponit pro *πισθίας*, confidens, quo uerbo cauit arrogantiam.

Non minus Atheniensis, quasi dicat, Non minus ualet tempus, quam natura rerū, uel sic, non magis conuincuntur rebus facinorosi, quam temporibus, si recētibus etiamnum delictis accusentur.

Obluionem aliquam, aut consuetudinem.) Duo enim hæc tempus facit, ut a ut obliuiscamur, aut tanquam bonis acquiescamus.

Vt mihi quidem uideamini.) Conclusio est exordij. Sumpta enim propositione pro confessa, non addit approbationem, sed statim accedit ad præparationem, dicendo: Si uobis cum cogitetis: hæc autē sententia duplicem habet uim. Nam & ante dicta in exordio concludit, & secutura auspiciatur. Accedit autem nunc iam ad (*περὶ τὴν ποσειδάωνος*) præparationem, quæ eam uim habet, ut quædã que causæ incommodant, corrigat. Est autē eius usus, & id cuius gratia oratores eam frequerant, hoc. Aut enim quia uidet orator causam esse coniunctam, & multas res continere, & perplexam, propterea præparatione eget, ut omnem confusionem tollat, & causa in capita redacta, efficiat, ut auditores tanquam in regulas quasdam intuentes, sic ab ipso probationes requirant, & in ijs capitibus consistant: aut, cum iudicibus totam causam inuisam esse uidet, & necesse habet conciliare eorum animos, ut in Midiana fecit. aut cum uidet partem causæ aliquã indigere arte aliqua, præparatione utitur, ut in oratione in Aristocratem.

Si uobis cum ipsi cogitetis.) Preparatio hæc discernit ea quæ in causa quaruntur.

Ac primum eorum que renunciauit.) Non fuit ordine

ordine primū renunciare, sed quod firmitus est, & signū, præposuit, de quo Aeschines maxime accusatur. Statim autē arripit maximum signū: unde totam causam ipse propagat. Nam cum crimen neque tabulis, neque decretis, neque alijs argumentis probare possit, haud ab re ad Aeschinis dicta se conuertit, & ea inuadit tanquã principium quoddam et fundamentū, & ad ea per totam accusationem respicit. Est autem illud, quæ renunciauit, duplex, & eius criminis duo signa habet: unum, quod nunciauit Thebanos esse perituros: alterū, quod pollicitus est, fore ut Phocenses conseruarent. Et hæc ita esse, profectur orationis ipse ostēdit, cum peculiarē horum unicuique tractationē adhibuerit, & gemina his opposuerit argumenta, ut in ipsis uerbis ostendemus.

Secundo loco eorum que persuasit.) Siue uobis, quippe cum ea dixerit per que res perierit: siue ijs ad quos missus fuit: siue quod, cū ciuitas deliberaret de ratione faciendæ pacis, autor fuit, ut ea sine Phocensibus fieret, & absque alijs Græcis: & cum Demosthenes dicere uellet, populo persuasit ne orationem Demosthenis audiret. Post hæc persuasit, ne expeditio moueret pro Phocensibus, neque e resp. dignitate quicquid pro salute eorum decerneret, neque etiã Philippo diffideretur. nam hæc quidē omnia paucis uerbis hic est cõplexus. In tractatō autē ostēdit, ea non esse parua, neque cõtēpnenda, cū plurimis ea & firmis argumentis roborarit: simulque per hæc ad nihilum redigit uerba Aeschinis, que de pace facturus est, culpando Demosthenē ut sualorē pacis: cum parte Demosthenes ut formidat, ita refutat nihilominus per secundū, firmissimū Aeschinis colorē, & trãslatio nē simul. Nam cū Aeschines, ut fert natura, se recipere possit ad fraudē, qua seductus a Philippo posset, et licere dicere & renunciare quæ audieris: subiijciendo, eorum que persuasit: utraq; hæc sustulit.

Tertio autē eorum que uos ei mādastis, postea teporū.) Hæc si per se iudicent, crimina erunt, nunc quoniã ad aliud probandum assumunt, signa sunt. Hæc autē ei mandarūt. Primū ut iusturandū exigeret a focijs: Thessalos autē dicit. Deinde mandarāt ut a Philippo impetraret, ut Amphipolim resp. restitueret. Nam cū ex senatus cons. & scriptis mādatis hæc ei obijcerenō posset, indefinito uerbo est usus, dicēdo, Quæ mādastis ei. Nam uerbū Mādastis indefinitè positū, scripto ne an sine scripto,

materiã ei prebet ad omnia crimina. Mandatorū enim alia scripto cõtiant, alia non constant. Scripto, illa de iureiurando: non scripto, Amphipolitana & Phocēsia, in quo & sibi mature cauet orator. Nam cū Aeschines de ridendi gratia dicat, cum recitantē exordij pro Amphipoli excidisse: hinc iam crimē refutat, & largit, Aeschinē decuisse orationē habere, non se: siquidē id ei resp. mādauerit. Iurē autē mandasse illi, cū is solus deprehenderit Philippū Græcis insidiari, & solus hortatus sit populū, & Græcos ad ea suscipiēda, que tali rerū statui essent cõtēpnenda. Ac firmissima quidē accusationis pars uerba sunt Aeschinis, quæ bifariã diuidit, in orationē & suasionē. Quanquã enim idē esse uideat oratio et suasio (nam interim dum dicimus, suademus etiã) tamē quia oratio renunciationē cõplecti potest, suasio autē consilium: propterea hanc ut speciē, illã ut genus sumpsit. Hanc autē partē sequuntur & cetera. nam si ipse renunciauit, ipse decepit: eius sanè erunt cetera etiã delicta. Sed obseruabis, eorum que sunt ante posita, quæ quidē esse Aeschinis peculiaria, reliqua legatorū. Peculiaria, que & renunciauit et suasio: illud autē, quæ mādastis, cõtēpnente cū legatis ei crimē fieri cū posset, in ipsum retulit Aeschinē. Eum em cõtēpnentē esse omnes fecisse iniurias, qui id sibi asumpserit, ut pro omnib. loqueret & mētiretur.

Post hæc temporū.) Quib. fecit ne uos Phocenses iuraretis, moratur tantisper, dū intra Pylas Philippus esset. Quod et ipsum cõtēpnente uidet esse crimē cū legatis. Sed siquidē priore positū loco esset, fuisset omnium. Cū autē sit post alia collocatū, fit Aeschinis proprium. Que igitur illa sunt tempora? Primū uidelicet ea que cõsumpsit, instruite se Philippo contra Phocenses. Deinde, quod serò tandem a Philippo digressus, qui serò iam Pylas occupat, spacium populo non dedit, missis nauib. Pylas claudēdi. Præterea illa in quib. tempora cõfert, quæ in priore legatione cõsumpsit cū ijs que in posteriore, atque signū corrupte le ex ipso tempore petit. Si quis autē putat, eū in mentione temporū, de Thracia dicere, non recte putat. neque em tempus est Thracia, sed accepit se eū munera, signū est celeritas & tarditas.

Post hæc aut omnia, ut in corrupte.) Bene subiecit, incorrupte, ceteris omnib. tanque firmissimū, semper enim in extremis locantur firma, minora & infirma in medio. Nã ad singula superiora respondere potest aliquid, ueluti in renūciatiōe, Deceptus sum a Philippo: in suasioe,

ex ignorantia uobis ita suasi, uera esse putans promissa illius. In temporibus: inuitus sum moratus uel propter morbum, uel propter aliud aliquid. De corruptelis autem nihil iam habet quod dicat. Aliter. Hoc postremo loco positum, sustulit Aeschinismus omnem defensionem. Itaque cum pugnare non uideatur, probat. Nam si falsa renunciauit, & per fallaciam persuasit, & eorum quae habuit in mandatis, nihil omnino non fecit, & tempus consumpsit: habet fortassis excusationem, nisi corruptus esse ostendatur. Sin cum mercede conductum esse constabit, nullam habiturus est scelerum defensionem, adeo ut & communia delicta, eius pecuniaria fiant. Nam ut delicta sint omnium, si ille solus accepit munera: in causa fuit, ut etiam caeteri delinquerent. Est igitur tripartita praeparatio. ac caetera quidem sunt tanquam in genere contra omnes legatos, sed tertia praeparationis pars peculiaris est Aeschinismus.

Omnia haec acta sunt.) Omnino artificiosissimè. neque enim ait, dicta sunt, sed facta sunt, quo consuefacit eos ut dicta pro factis habeant.

Esto. Temporum quare? quod si quis uliro condonari.) Per uerbum uliro, colorem tollit. per condonari, corruptelam ostendit: unde subicit, & prodiderit.

Muneribus & mercede accepta.) Coniunxit cum muneribus, mercedem, contumeliosum nomen. praeterea quoque Philocratis etiam qualitate, corruptelam animi probat.

Me quidem putate improbum.) Satis enim magna poena est, Atheniensium consiliarium & legatum improbum haberi apud Athenienses.

Esti autem multa & atrocia possim obijcere.) Innuit fortassis ebrietatem in Macedonia, & mulierem Olynthiam captiuam, et foedam proteruitatem, & ea quae facta sunt in Thracia. Hoc autem eo fortasse dicit, quod mores Aeschinismus, et anticipata opinio atque estimatio turbat oratorem. Posteaquam enim, ex qua die Timarchum damnarat, florere modestiae laude uidebatur: procul pollicetur se mores eius & simulationem detesturum.

Ob quae nemo est quin eum iure oderit.) Hoc uult: apud uos etiam acquisissimè, Aeschinismus cognita uita, cum odio prosequuntur. Innuit autem, ut dixi, ebrietatem in Macedonia, & ea quae sequuntur.

Vestrum qui meminertunt.) Venatur testimonium

iam ab audientibus, ut propositionem (κατάσεισιν) duntaxat, non (ἀγδία) confirmationem confirmat, idque quod obiecit credatur: eum suis factis, & habitis initio concionibus conuictum iri potissimum acceptorum munerum. Petitur autem probatio bifariam, tum ab auditoribus, tum a reo. neque tamen in aditu propositionis partes omnes recitat, ueritus ne molesta esset prolixitas orationis: sed pollicetur quidem se de corruptela diciturum, uerum tacet: atque illud de Phocensibus tanquam coniunctum & consequens subiicit.

Primus igitur iste est Atheniensium.) Haec est κατὰ σεσιον, constitutio prudētissimè instituta, ut dum eum prudentem & propter caeteris sagacem facit, per hoc excusationem illam adimat, & eum non esse deceptum ostendat. Bipertita autem propositio est, sicut & causa, ac prima pars eius corruptelam continet, & hic terminatur: Atque haec improbissimus & impudens iste audebat dicere, astantibus legatis, et audientibus, quos uos & Graecia accersueratis, isto iussore, cum se nondum uendidisset. Secunda pars Phocense crimen continet, cuius initium est: Quo igitur pacto Athenienses, cum uos eum ad exigendum iusiurandum denuo legassetis. Vides enim ut transitio perspicua profusus & manifesta sit, primum introducta in exordij forma. Deinde quia promittit rerum aliarum probationem. Est tertia pars constitutionis, in qua causas referunt eorum quae antea dicta sunt, cuius principium est, Quia igitur gratia horum in primis commone feci? Quia uero partitionem orationis explicare institui, nihilque prohibet breuiter tanquam semente facienda instruere lectores: rhetori semper ad artificium est collimandum. Cum igitur uerisimile non esset, Philippum homini plebeio dare munera, sed ei qui uideretur in legatione praestare caeteris, & quia fieri non poterat, ut is Phocenses proderet, qui non inter omnes posset plurimum: neque etiam persuaderi ullo modo poterat auditoribus, ex omnibus legatis solum fuisse Aeschinem proditorē: haec cum sciret, in constitutionis initio statim, id quod impedimento est, amolitur. Dando enim Aeschini primas in Republica partes, & tantum non Periclis auctoritatem adiungendo, eius potentiam exaggerat, ut uel necessario Philippus eum colere uideatur, quem principem uideret esse legationis, totamque causam probabilem facit, illud autem est maximum

ximum omnium admirabile, quod ipsum Aeschinem accusatorem facit munera accipientium, et testem: corruptum eos a Philippo qui in Macedonia ueniant. Post haec & tertium: non latuisse eum Philippi consilium, quale esset de rebus, & de Graecia, ut & colorē illū per hoc palam tolleret. Neque enim consentaneū erat ignorari Philippi animū ab eo, qui olim Philippi mores accusarat.

In idem.) Hoc colorem continet. Neque enim qui sensisset primum Philippum insidiari Graecis, & Phocensibus iam insidiari, & corrumpere quosdam in Arcadia. Ut iam consentaneum uideatur, legationis principem ab eo esse corruptum.

Et Ischandro adducto.) Et Aeschinismus orationes probat hoc testimonium: nec a scommate abhorret, cum histronem habeat suffragatorem.

Ingressus in Senatū, ingressus in concionem.) Vide quantam eius testetur beneuolentiam & studiū: obtundebat, inquit, omnes, dicendo, uidere se Philippi iniurias. Verbo autem ἀπελάειν, exitum & discessum significauit, etsi non aperte dixit. Hieronymum autem nominat proditorem quendam Arcadiū, qui ei aduersatus sit in Arcadia de bello Philippo inferendo, discipulum Isocratis.

Non priuatus ledunt.) Ipsum facit, quantum in prodicione mali sit, desinentem.

Et Ctesiphontis.) Non est hic e numero legatorum: sed cum alia de causa missus in Macedonia, ex Philippo audiisset, eum pacem uelle facere, sic renunciauit.

Fit legatorum unus hic.) Mutatio temporis. Ponit enim pro, factus est. similis illi apud Thucydidem, Laudant eum qui legi assenserat: pro, laudarunt.

Congressus autem post haec mecum.) Ab aduersario sumit existimationis suae & instituti testimonium. Apparet enim Aeschinismus cum nemine legatorum de conseruatione rerum disseruisse, nisi cum solo oratore. Ita priuata eius laus non est odiosa, cum non ab ipso referatur, sed aduersarij testimonium habeat.

Et ut nefarium.) Magna, inquit, populū uecordia, si sciebant proditorē esse Philocratem. Philocratem autem utriusque fuisse inimicum, testatur Aeschinismus. Cur igitur citatus ad dicendum Philocrati testimonium tacet

Aeschinismus: & quae illa societas est ingentis erga Philocratem beneuolentiae? Cur tanta ei cura est Philocrates? Quem uero alium producemus testem, hostem eius esse De-

mosthenem, cum id perspicue & aperte testetur Aeschinismus? Ignorantia igitur populi magna fuit, ut dictum est, si gnari proditorum esse Philocratem, tamē ei legationem decreuerunt. Res uero non ita se habet: sed quod in legationibus saepe opus est audacioribus & liberioribus, ne propter lenitatem de iure ciuitatis concedant, & talis Philocrates esse uidebatur: ideo eum elegerunt. Dixit igitur, caueamus eum, ut qui facile deduci a sententia & corrumpi possit, propter hoc enim impurum & impudentem uocauit, non proditorem.

Et pauca & modesta.) Illud ad ueritatem, hoc ad uirtutem eorum quae dicta sunt pertinet.

Neque maiorum uos.) Aeschinismus de nequioribus loquitur, quos etiam imitari uentit, at hic communitate orationem exasperauit, sophistam enim hic agit orator. Nam Aeschinismus quorundam e maioribus intempestiuam imitationem cauendam esse monebat, eos duntaxat qui Sicilia inuaserant, innuens. Neque enim dixit de omnibus maioribus, orator autem uniuersali nomine maiorum perstringit orationem.

Et legem laturo.) Ecce & legislatorē eum esse ostendit, undique augenda eius prudentia. Nemini Graecorum.) Monet urbem, ut eius acceptionem munerum imitetur, & praemij causa iuret Graecos.

Sed postquam redimus.) Forma orationis (modus ληπτικος) comprehensione tractata est. Nam quod negotia conuertitur, & secunda priorē loco dicuntur, & priora deinde inferuntur, id est (modus λογιος) comprehensionis proprium.

Et expectabantur.) De actis cum Neoptolemo dicit, & Aristodemus.

Et post haec alia.) Thraciam dicit.

Accepsimus.) Primum enim ueniendum erat in Senatū, post in concionem.

Accusauit istos.) Non loquitur de omnibus legatis, sed de fontibus.

Curia enim referta.) Desiderium cognoscendi innuit, neque enim concionem expectarunt, ut moris erat, sed priuati se immiscuerunt Senatoribus.

Mecum date operam ut meminertis.) Pudebit enim unumquemque audientium, se solum destitui memoria.

Aiebat enim adesse se ac persuasisse.) Bene dixit, persuasisse: non audiuisse a Philippo simpliciter, sed persuasisse Philippo, ne deceptus esse uideatur. Nam sic etiam colorem

antē tollit, qui enim is deceptus est, qui tū perfuravit?

Et de Amphictyonis. Ut quereretur & cognosceretur, qui nam templi pecuniā compilassent. Id enim Amphictyonibus curae erat. Cum enim Thebani & Phocenses bellum inter se gererent, propter agrum ad flumen situm: Thebani magis spoliarunt templum Delphicum quam Phocenses, quamquam & Phocēses uerē id fecerūt. Primum enim, inquit, instituerunt id facere Thebani: & nihilominus sacrilegio se obligarunt, qui consilium eius rei caperūt, quam si qui manibus perpetrarunt, ut paulo post prolixam orationem subiicit.

Biduo, aut triduo. Celeritas promissionis imposturam auxit.

Se enim docuisse inquit. Vide ut rursus refutationem antē comparet. Ei enim qui docet, non fit fucus. & uerbum, se, excellentiam inuentionis declarat. Non igitur talis homo decipi queat.

Proscripsisse. Si qua ciuitas inimicum habet, proclamat uoce praconis, praemium & pecuniam ei qui illum occiderit. Aliud autē est ἐπιγραφία, & aliud ἐπιγραφία. Nam ἐπιγραφία notat amicitiam. ἐπιγραφία, cum urbs, ut diximus, hostem habens aliquem & insidiatorem, quem sublatum uellet ē medio, proclamat se pecuniam daturum interfectori: saepe autem hoc & in hominibus priuatis fiebat.

O legati. Haec tanquam Ethopoeia est, quasi Eubœenses ad Aeschinē ceterosque legatos dicerent: & quo pacto legati in Eubœa deprehensi sunt: respondebimus, eos in reditu Athenas Eubœam transisse, neque enim per Bœotiam iter habebant propter intercedentes eis cum Thebanis inimicitias. Recesserant autem Eubœenses post eam Thucydidis, usque ad praesentia tempora.

Descendit magna cum grauitate. Perfringit occulte populum, quod ingens sit impostorum autoritas.

Vociferabantur, explodebant me. Aeschine uociferante, Philocrate insultante, populi animis antē occupatis, quid erit Demostheni loci?

Ita me dii amabunt, accidisse non miror. Reconcliat populum post oburgationem.

Qua gratia? Absoluta narratione, iam accedit ad primum coniecturae caput, quod est exceptionis, idēque sumit a tempore, ueluti:

Quamobrem tu non aduersatus es?

Volo sanē. Absoluta exceptione, iam ad alterum caput accedit coniecturae, qua petitur ut argumēta proferantur. Aliter. Conclata cōstitutione, iam auspiciatur ea quae dicuntur (τὸ ἀπ' αὐτῶν ἀρχῆς ἀρχὴ τῆς λέξεως) ab initio usque ad finem: hoc est, signorum & circumstantiarum: quorum hoc est principium.

Postquam autem moto crimine, magnitudo est ostēsa: omnis necessariō is quae prius caeperat, obiectionem, quae ei obstabat, criminari studet. Ea uerō quae est: Quae sumitur a facultate Aeschinis: At Aeschinis ea uires non sunt, neque ea potentia, ut urbes duas & uiginti numero possit proderē. Cur uerō, cum sit causa coniecturalis, rem probari non postulat? Respondemus, esse instituti & consilij coniecturam. fieri autem non potest, cum manifestum est, res a quibus acta sint, & constat de eo qui fecit, ut probatio petatur. Hic enim de uoluntate duntaxat queritur, & signa examinantur: probationes autem non petimus, quia nemo nouit alterius animū, uolens ne an inuitus & deceptus uerba illa fecerit. Ac uoluntas quidē paulatim ostenditur, copiosior autem in colore inquisitione cauetur. Facultatem autem quae nocet, personaeque qualitatē superat, immiscuit * positioni eorum quae sunt ab initio ad finem, ut crimina faceret probabilia.

Nemo autem uestrum debet. Voluntas quidem moderatē implicat ab his uerbis: Deinde si is, ut iste, conductus ab hostibus decipere uos & circumuenire uoluisse, non minores quam iste clades inuexisset: potentiam tamen qualitatis auxit, dicendo, uos ei autoritatem tribuistis: & tempora postea subiecit, quae facultatis pars sunt. Cur autem de uoluntate nunc parcissimē loquitur? Dicimus id artificiosē ab eo fieri, quod eam referuare uult ad secundam coniecturam. * secunda enim incidit inter orationem obiectione: ueluti, Et qui facere istuc uoluissem? Sciendum autem uerbo uoluissem, eum uoluntatem declarare. Cum enim de facultate antē dixisset, uoluntatem subiunxit.

Quemcumque enim uos. Licet Aeschine & humiliores & imbecilliores.

Atque is. Coniunxit cum facultate uoluntatem, ut eam societate hac consumaret.

Neque enim si uilibus. Haec est pars obiectionis, uilis est & uulgaris homo, & non honoratus & splendidus Aeschines: reum de industria deprimens. Neque enim reuera cōtemnebat eum

(con-

(contrarium enim erat) sed orationē sumplit ab is qui in ea erant opinione. Est autem obscurus etiam hic locus. Quid igitur dicere uult hoc in loco? Phocēses, si uili uisi essent ministro & legato, non illum respexissent, sed urbem. Quid enim? urbis autoritas, qua ualet apud alios, in illos confertur: hoc est, noluerunt parūpendere orationem Aeschinis, sed respexerunt. Quid? urbis personam & dignitatem, & his consilii perierunt. Ut autem legatos: distincteque posuit, cur accuset, adiungendo & dicendo, quatenus Phocensium salus penes legatos fuit, eatenus isti omnia perdidērunt. & rursus adiecit uoluntatem his uerbis, & sustulerunt data opera. Causam autem quae uoluntatis pars sumior est, non dicit. huius enim capitis maxima pars est causa, quam ad secundam coniecturam referuauit.

Da uerō mihi senatusconsultum. Facultate absoluta, accedit ad corrigenda argumenta. Senatus autem cōsultum id dicit, * quod senatus, antequam accusaret Demosthenes, audierat, emētitos esse legationem, & eos ut fontes condemnarat: & quidam in senatu etiam decretum fecit, ne in Prytaneum ad cenam uocarentur. Semper enim legati redeuntes uocantur ad cenam, consuetudine quadam, honoris gratia: id quod obijcit in argumētum proditoris eorum, senatum eos tanquam proditores damnasse, & ad cenam non uocasse. Aliter. Transit rursus hinc ad id caput, * cuius initio fuit exordium, circumstantias dico. Orditur autem a translatione: Nunc nobis dicis de prodicione, cum antequam res fierent, dicere, easque ueri licuisset. Ipse autem se non tacuisse probat, proferendo senatusconsulto. Signum enim esse orationum suarum decretum, factum aduersus pollicitationes oratoris. Absoluto autem per conuenientem expositionem hoc loco, transit ad ea ipsa, quae sunt ab initio usque ad finem, prorsus a temporibus exorsus. Accusat enim Aeschinē, ut eum qui de industria Rempublicā excluderet occasionebus, ut nec spacium datum sit deliberandi de propositis negocijs, Pylis a Philippo occupatis. Simul enim & res audita, inquit, est, & ille adfuit. Satis igitur apparet, auxilij ferendi tempus reipublicae perisse, quo populus Pylas claudere potuisset. Postea quia obijcebatur: At non aliter licuit inuare Phocenses, nisi dicendo, ut salutis et

securitatis suae rationem haberent: solute id duabus refutationibus. Vna, neminem legisse populo senatusconsultum. Alioqui enim consilium initurum fuisse populum: altera, etiam si populus capere consilium potuisset, deceptum tamen eum esse ab Aeschine, spe & pollicitationibus. in quo etiam profert firmissima signa, recitando uerba Aeschinis.

Neque in Prytaneum. Fieri poterat, ut uocatio differretur, donec senatus rem certō cognosceret: uel, quod legationem nondum pro concione retulerat. Ipse autem dilationem eō trahit, quasi nec uocati sint, nec uocandi.

Quem populus occidi iussit. Inuertit tempus. Nimirum enim prius uocatus fuit, & postea sublatum ē medio.

Quod si eadem. Soluti haec, figura dilemmatis. Nam si legati omnes eadē egimus, hoc est, si omnes proditores fuimus: iure omnes uocati nō sumus. sin alij, rectē fecimus, alij legationem perperam obierunt: accidit ut nec caeteri uocarentur.

Ac Senatus quidem haec. Hic orditur signa, quod caput uocatur, ab initio ad finem.

Iste autem surrexit & concionatus est. Duas circumstantias cum posuerit, tum tempus, tum orationes Aeschinis, necessariō etiam colorem subiecit. Vnicuique enim signo & circumstantia addendus est color.

Et post haec recitabantur Philippi literae. Hic color ad tempora pertinet, quibus Philippus Pylas occupauit. Atque eius rei fuit iste autor. Refutatio statim sequitur: Iste scripsit literas relictis nobis, quasi diceret, auulsus a nobis. Sed uerbis illius, uidelicet Aeschinis occurrit, sic dicendo: Philippus non decepit, sed Aeschines.

Athenienses cum Pharsalijs. Iam cognouimus ē Philippicis, duo ista Thessaliae oppida inter se dissensisse, cum Pharsalia amica esset Philippo, Alus Atheniensibus. Philippus autem ea conturbabat.

Aliquanto fuisse mitiores. τινος, aliquo, aut quouis homine. Aut, aliquid dicit, pro longē. Longē enim abest, ut quisquam pari humanitate reperatur.

Quas iste scripsit, relictis nobis. Relictis nobis, ne uideatur fuisse particeps actorum. iste scripsit: ne in Philippum culpam transferat. In urbes, ut socias significet, a quibus exigendum iusiurandum fuit. Non forte fortuna, ut osten-

ut ostendat scelus, partitos esse insidias Aeschinam & Philippum.

Recita eis literas.) Admirabilissimum hoc est, quod quibus literis usus est Aeschines ad defensionem, eas sumit ad accusationem Demosthenes. Est enim ei in more positum, aduersariorum praesidia eloquentiae usui, sua facere.

Auditis Athenienses.) Post recitationem literarum, ueluti confirmando perceptam ex ijs utilitatem, rursus dicit, De Phocensibus autem, aut Thebanis, aut alijs, quae nobis ista renunciauit, ne huiusmodi. Iste igitur, non Philippus decipit. Hoc enim illud est, quod spectat. Cum autem interim ea quae obstabant, reiecerit, & literas Aeschinis esse potius, quam Philippi, probabit: denuo ad Aeschinis orationem reuertitur. A sumissimis enim non recedit, & praecipuum tradit: Imemorandum esse locis necessarijs.

Nisi Thespiae & Plataeae.) Rursus hic signis & circumstantijs adiunxit Thebanos, non uniuersae estudendo omnia, sed particulatim semper addendo, ut & refutationes consentaneae & oratio perspicua fiat. Ut primum igitur ad mentionem Thebanorum uenit, rursus colorem quaesuit, ut & in prioribus. Dixit enim, Thebanos etiam statim daturus esse poenas. Vbi igitur poenae? Audierunt, inquit, Thebani, & propterea cauerunt, & Philippus Thebas euertere non potuit. Si igitur eo prohibitus est, quod illi praesentant, quis effugit? an non iste? Habet autem color, refutatione etiam coloris statim additam, & in his translatione apte quaesuit, Cur tacuisti, cum res publica falleretur? Ad quam obiectionem refutandam, in memoriam eis reuocat suum progressum, & quid sibi, concionari cum uellet, acciderit. Deinde quia non habebat testimonium suarum orationum, tanquam in poemate, ethopoeias confinxit. Habet enim magnificentiam orationis a Platone, & capit id quod utile est, ex alternis colloquijs nouam formam & plausibilem inducendo. Neque enim sine probatione reliquit id quod dixit, sed fictionis inuentioni probationem addidit. Magis enim afficimur orationibus confirmatis, quam illis quae simplicius dicuntur.

At ea quidem si audienda.) Firmissima obiectionis refutatio, ueluti: sed audita re

Thebani cauerunt, ea quae gratia non perierunt: postea soluit eam, figura dilemmatis usus: Philippus aut uere id facturus fuit, aut non. Quod si facturus non fuit, sed tu fraudem struebas: non ab re nugaris ista, decipiendo nos. Sin eo prohibitus est, quia consilium eius animaduersum fuit, quare non tacuisti? Nam si sciebas Thebanos, si audissent, cauere non posse, ut infirmos, cur non perierunt? Sin intelligebas, si audissent ante, firmos esse, & cauere posse, cur effugiebas?

Propterea delicias faciebat.) *ἰασηδῆρα*, hoc est, texebat, instruebat, aut deliciabatur. a uerbo *ἰασηδῆ*, quod est multum subtegminis uesti inserere: cuius usum habemus apud Aristophanem in Nubibus: O mulier nimis luxurias.

Ab istis.) a Philippo & Aeschine.

Tacere.) Id enim tacendum erat Philippo, & non addendum paci, Phocensibus & Aenibus exceptis: si eos conseruaturus erat, et non propterea quod foedere non continerentur, euerisurus.

Vobis autem asperere.) Videbatur enim deprecari bona Reipublicae, quod ea se non expectare diceret.

Non nunc.) Non nunc, inquit, debes a te amouere opinionem, quo minus socius ascribaris nostrae legationi: non nunc praeter te feras, te non socium esse nobis. Sed tum cum haec fient, & nos propterea coronis donabimur.

Nam iste aquam.) Quoniam mansueti cibo & potu homines utuntur, ferae autem aquam duntaxat bibunt, Philocrates ad perstringendam beluinam eius uitam, ista dicebat. Reuocat autem eis scomma in memoriam, ut disturbatis ridiculo iudicium sententiarum, affectu illo adiutore ad persuadendum abutatur. Admirabilis est & contumeliae simulatio. Hostis enim iudicio uitae suae modestiam celebravit: quod idem ualet etiam contra corruptelae crimina. Qui enim aquam bibit, quo pacto foedum lucrum appetat?

Considerate igitur senatusconsultum.) Haec causam & fidem addunt, propter orationem Aeschinis, decretum Philocratis ualuisse. Si enim simul & Aeschines dicebat, & Philocrates scribebat, decretum, Aeschinis orationem fortasse continebat.

Et hoc

Et hoc quoque est signorum & circumstantiarum esse numero patet. Idem autem incommodare oratori ex eo intelliges, si cogitabis, facile esse Aeschini (*μετασχετικῶς*) translatione ad defensionem utenti, transferre crimen in Philocratem, dicit enim, Decreti autorem & Philippi laudatorem in causa fuisse, ne quid utile Phocensibus a ciuitate decerneretur. Hoc igitur ueritus orator, artificio usus est, primum idem esse ostendendo, & Aeschinis concionem & Philocratis decretum. Deinde non accepturam fuisse ciuitatem scriptum Philocratis, nisi pollicitationes illae ante recitatae fuissent. Nam quod de literis diximus, idem etiam hic facit, & aduersarij praesidium in suum auxilium assumit.

Postea, denuo hic ueritus Aeschinis colorem (poterat enim ex ijs quae in decreto scripta sunt, petere testimonium, Philippum pollicitum fuisse) dixit, sed nihil ille pollicebatur. Verum iste fuit qui pro eo diceret & polliceretur. Deinde ut confirmet Aeschinis esse potius, quam Philocratis decretum, iterum subiicit, dicendo: Philocrates autem, cum uos ad istius uerba inclinos deprehendisset, hoc in decretum inscribit. Hoc modo enim confirmat, imposturam decreti, uerbis Aeschinis fuisse comprobata.

Tantum non retrò.) Pro τὰ χεῖρα, pluraliter dicendum fuit τὰς χεῖρας, manus: ut de omnibus intelligeretur.

Vos inclinatos nactus.) temere ei assensus, & astipulatos. Prudenter autem culpam in Aeschinam transmouet. Neque enim, inquit, decipiendi locum inuenisset Philocrates, nisi fraudem Aeschines ante concinnasset.

Ille quidem pollicebatur.) Dixit aliquis, eum sibi non constare, dicendo: At nihil pollicebatur. Respondemus, hanc refutationem esse contrarij, ut cum dicit, nihil pollicebatur, intelligamus definite: cum dicit eum esse pollicitum, intelligamus indefinite.

Contra eos qui obnitebantur.) Non dixit aperte Phocenses: neque enim tulissent Athenienses, sed indefinite loquendo, clam fraudem instruxit.

Placidissime omnium.) Hoc, aiunt, artifice inuenit. Tradidit enim eos hostibus placide, communi nomine usus Amphictyonum,

Atque adeo nec conuocare.) Haec de ijs quae sunt praetermissa, restant. Est quae & ipsa pars signorum & circumstantiarum. Proxenus autem dux erat Atheniensium, & uersabatur circa Pylas, transitum Philippi obseruans.

Quin & literas.) Rursus & haec alia est translatio. Amouens enim a se crimina Aeschines, alia in Philocratem conferet, alia in Rempublicam. Quid enim dicit? Vos in causa fuistis, ut Phocenses caperent: qui cum a Philippo uocaremini, non praesidio fueritis. Proinde refutatio statim & continuo subiicitur, non ut exiretis.

ωάμαλα.) Verbum hoc consuetudine legitur, ut quidam aiunt, * a Siculis illic exulantibus allatum. * Idem autem ualet quod, nullo modo, minime geritum. Quin & aliam refutationem subiicit eadem translatione: Nese defenderent, ne uerisisterent Phocenses, spe nostri auxiliij freti. Recitat & literas Macedonis, quibus, uti potuisset Aeschines, ut eius omnia praesidia sibi circumdet, & eius defensiones undique labefacter.

Et Proxenum quem.) Tertiam affert refutationem, certamini magis comparatam. Argumentum autem sumitur a contrario. Si Philippus sincero uos animo accersebat, quid decebat aliud quam suffragari, ut & uos expeditionem susciperetis: & decernere, ut Proxenus, quem in ijs locis esse sciebant, statim opitularetur. Verum non consulebant haec, neque decernebant. Norant igitur, quo animo Philippus ea scripserat.

Proinde Phocenses.) Quarta translatio: Sed Phocenses in causa fuerunt, qui Philippum intra Pylas cum exercitu receperunt. Sed occupat obiectionem refutatione. Quid autem ait? Cum audirent Phocenses decretum, & pollicitationes istius & promissa, si dem habuerunt Macedoni. Nam ante quidem eas orationes, erant ibi qui dissiderent Philippo, & saperent. Caterum cum putarent, populum non deceptum esse a legatis, coacti sunt credere. Quinetiam nec imparati ad bellum & obsidionem fuerunt Phocenses: quasi Aeschines imbecillitate Phocensium causetur, & dicat, propterea coactos esse eos succumbere. Necessè enim fuit ei qui culpam in Phocenses transferret, explicare etiam rationes quibus capti sint: siue deceptos esse, siue uim propulsare non potuisse.

Ut autem certo sciatis.) Hoc opinati sunt qui

dam ante nos, loco testium productionis esse positum. Nos uero dicimus, non fieri posse, ut in coniectura de animo, producantur testes, nisi facta fateantur ij qui fecerunt. Sed genus probationum hoc est, quo ostendit Aeschinē fuisse in causa ut Phocenses perirent. Ait enim, ut autem scias non esse per uos neque per ipsos factum, neque per Philippi imposturas, ut Phocenses perirent, tempora uobis supputabo. Nam ex temporibus uult concludere probationem, ut temporis tarditas, & quod quasi momentum dicitur, probet illud, per Aeschinē perisse Phocenses. Nam si ante pacem fuerunt inter lumes, & post pacem, & triduum intercessit, ex quo Phocenses audiuerunt Aeschinē promittentem & pollicentem, & post pacem cum Philippo facta, captiuitas accidit: non ne satis constat, eos Aeschinē culpa perisse?

Ne enim supputemus, nec illos quinque dies in quibus Phocenses audiuerunt. Ait enim eos cognouisse id post quinque dies, sed biduum dum taxat inter promissionem & captiuitatem intercessisse. Rursum cum Aeschinē uti eodem argumento posset, & dicere, eos adhibita Philippo fide, & isto ad eum modum foedere, perisse, aliam probationem subiicit cum insigni arte. Per interuersionem enim idem mutat in contrarium: Quod enim oppida non oblidione perierint, sed pactis et conuentis, id signū esse ait, eos Aeschinē uerbis fretos, fidem datam accepisse.

Venit autem Dercyllus. Qui missus erat ad exigendas a Philippo pollicitationes, & Chalcide audierat, quomodo cum Phocensibus esset actum.

Ipsam euenit. hoc est, Euenit exquisitē quintum esse diem, quo & foedus fecerūt, & perierunt. Sciendum autem est, numerare Athenienses usque ad duodecim, ut nos, cuius rei usum habemus in oratione Timocrateā, cum ait, Undecimo, duodecimo legē tulit Saturnaliorum. Deinceps non iam ut nos, sed cum additione numerant, exempli gratia: tertius post decimū, quartus post decimum, & ulterius, numero minore ad maiorē adiecto, donec ad ipsum uicinarium perueniatur. Deinde a primo et uicesimo uniuersa dicunt, * primū et secundum uicinarium, posteriorem decadem: & secundum uicinarium, nonum, et tertium uicinarium, octauum, atq; ita por-

ro usq; ad tricenariū. Quoniam ut cognouimus, ad lunc cursum numerat Athenienses, cuius a uicesimo primo lumen plurimum minutum apparet. Illud autem, tertius post decimum, & reliqua usq; uiginti, Attica consuetudine dicunt, quos uero uicesuēsa proferrī diximus, eos etiam deficientes uocant, adiecto die quolibet, a primo auspiciati: ueluti, primus deficientis, secundus deficientis, & simili additamento utuntur. Quoniam, ut dixi, tanquam deficere & corrumpi lumen uidetur. Trigesimalium autem uocant *uicū uicū*, ueterem & nouam.

Præterea quod omnino nullū. Hactenus progressus est probatione capitis illius de Phocensibus, & peculiaria protulit argumēta, sublati nimirum ijs quæ suis argumentis aduersabantur, ut undiq; oratio probabilitatem colligeret. Hic autem recedit a criminis probationibus, & uenit ad qualitatis obiectiones, perinde ac si Aeschinē nihil afferre firmi possit, sed Athenienses ab iracundia abducere studeat, & placet auditores, & oret ne irascantur de Phocensibus, qui eorum socij non fuerint: Demosthenes per contentionem maiorem uult excitare iracundiam, & anteuertit obiectionem, eamq; abolet obliuione. Simul etiam conclusio hic continetur. Propria est autem conclusio amplificatione. Amplificamus autem uel a personarum, uel a rerum qualitate. Aeschinē igitur qualitatem destruit: At qui non erant socij, & multas reipublicæ iniurias fecerant, sed hic anteuertens obiectionibus, qualitatē per refutationes commendat. Socij nostræ, inquit, reipub. fuerunt Phocenses, & de populo sunt bene meriti. Ac proferrī sibi subet foedus Phocensium.

Neq; enim illum ignorabāt. Ne dicat, At cur illi auscultabant Phocenses? Ostendit eum Phocensibus fuisse notum, & non fuisse fidē illi habituros, si absq; legatione fuisset. Neque enim Athenienses, sed Aeschinē claudis fuit autor.

Ut uero cum eis actum sit. Ne uideatur assenti aduersarij uerbis, ciuitatis partem examinat. Deinde quia id dictum ei non utile fuit, Cur igitur non opem tulimus socijs? ne uideatur accusare ciuitatem, translato statim crimine cum translatione dixit: propter istum qui ferre opem uetuit.

Horum Atheniensis. De inoli utens, amplificat cladem, mouet etiam metū ab hostibus, ut undiq;

ut undiq; iracundia concitetur, a qualitate, a temporibus, ab hostium amplificatione. Sequitur & aliud dinoseos genus, Etia in columi urbe Atheniēsum Græcorū urbes perire, & per quos? per Atheniensū legatos, ut ira bifariam cōcitetur: quod & urbe incolumi, & per eius quæ seruari debebat, legatos perierūt. Illud etiā accedit, cum primis exquisitum, Cui præesse Græcis est patrium: ut tamen iniuste constet fecisse Phocenses, tamen urbi patrium uideatur, seruari etiam delinquentes.

Et non admittere ut tale quicquam fiat. Hoc magnam emphasin absurditatis continet. Male dicta enim in rempublicam per hoc amplificat, Aeschinē causas ijs dedisse qui populum accusare uelint: quasi iam populum ad insligendam mulctam incitet. Vnum enim genus est negligendi talia, si autor malorum non puniatur.

Iam qua ratione. Diuidit cladem in dinosin & diatyposin. Per istum enim modum & formam cladis, ob oculos ponit calamitatem. Diatyposin autem propositum est ac curate tractare singula: et ut partitio perspicua fuit, exordio est usus, quod luctum & lamentationem moueat audientibus. Aeruminosos enim nominando, fortunam miseratur.

Spei speculum acerbum, o Athenienses. Distinctio est quæ ad epilogica, mala Phocensia ex parte exaggerans. Incipit autem a terroribus, ut imago & exemplum sit preteritum futuri: neq; miserentur Phocenses dumtaxat, sed & reliquis Græcis metuant. Figura autem est diatyposis, cum uelut effingit & ob oculos ponit res oratione. Difert autem diatyposis ab ecphrasi, quod diatyposis ad mouendum affectum aliquem adhibetur, ecphrasis autem quasi narratio est.

Cum enim proficisceremur Delphos. Demonstrat simul, & probat ea quæ dicuntur. Unde nosti? Proficisceremur Delphos: & ea quæ dicuntur, confirmat.

Necesse erat. Tanquā egre ferens se fuisse calamitatum Græciæ spectatorem, orditur a genere. Amplificationes enim fiunt a generibus & speciebus.

Aedificia euerfa. Transit ad species. Singularia enim faciunt acriorē orationem, eaq; re gaudet diatyposis. Aedificijs euerfis, inquit, perierunt incolæ. Continet etiam proteruitatis hostium significationem, Euer-

sio enim magis superuacancum genus est calamitatis.

Mœnia prostrata. Per aedificia miserationē, per mœnia metum auxit.

Regionē iuuentute desolatā. Duplex affectus. Hic enim & misericordia & metus contunguntur. Qui enim sublati sunt: uiri etate florentes. Ab inanimatis ad animata transfert cladem.

Sed muliercule & pueri. Inuitiles ad bellum. Non præterijt telemē regione ullam, ut calamitatem auget. Cum autē sexus muliebris natura sit imbecillus, muliercularū nomine diminutiuo, imbecillitatem etiam ostendit. Neq; pueros pubescētes dixit, ut uel solatio essent matribus.

Et senes, homines miserabiles. Senex enim ipse per se indiget adiutore. Nunc postquam miseria etiam accessit, consolationibus locus non relinquit. Ac quo pacto in his Phocensium casum tractarit, & quam expresse singula eorum quæ acciderunt, percensuerit, tum ex his cognosci potest, tum in imitando plura possunt adijci. Redarguit quidem Demosthenes his uerbis eos qui dice re auli fuerunt, eum in mouenda miseratione non ualere. Sed quia concitandj crāt in facinorosum iudices, & ira maxime concitat, magis metus fuit & terror incutiendus, utriq; parti propria & conuenienti tractatione attributa.

Atqui contrarium. Post Peloponnesiacum bellū insigni uictoria superatis Atheniensibus, Lacedæmonij cōsultationem suis socijs de Atheniensibus, proposuerunt, ut quisque responderet, qua poena uellet Athenienses affici. Tum Euanthus quidam Thebanus, & urbem eorum esse euertendam, & agrum in ouium pascua conuertendum censuit, ut ibi Bœotorum oues pascerentur. Phocenses autem, qui & ipsi tum Lacedæmonijs parebant, refragati sunt: censes, non esse alterū Græciæ oculū eruentū. Innuentes, duos esse Græciæ oculos, Atheniēsum urbem & Lacedæmoniorum. Hic persuasum fuit Lacedæmonijs, ne posteam urbem euerterent.

Atqui contrarium. Hi enim pro nobis contenderunt, deliberatione proposita, quid luendum esset: momentibus Thebanis, Atticam in ouium pascua conuertendam. Hic adducit etiam, quando bene meriti fuerunt? Cum nondum essent socij, ut ostendat, etiam si non fuissent socij, fuisse

fuisse tamen dignos pari auxilio, quod periclitanti aliquando reipublice suffragati sint, cum & Thebani aduersarentur, & Lacedaemonij adessent. Decuit igitur eis idem ab Atheniensibus ferri auxilium. Addito autem, *contrarium Thebanis*, grauiorem mouet iracundiam, cum ipsi Thebanis propter Athenienses aduersati fuerint: nunc eos propter proditores esse multatos. Pertinent igitur haec etiam ad perorationem.

E uobis ego sane audio.) Vestra est oratio, quam finxit Demosthenes, cum tor sint eius differentia. Multum enim inter uos & illi interest: magnum quoddam est inter uos et eum discrimen.

Liberrime urbis.) Quibus agere suo arbitratu licet quae uolunt: qui non ut illi, domino inserviunt.

Recita execrationem.) Ostendit eos neminem ex Alcmaeonidis esse damnatos, sed hominem uilem, & unum ex media plebe. Quapropter eum dum scribam ageret, recitantes execrationem facit. Cum uero ait, nihil eorum quae agantur, latere deos, metum eis iniicit numinis.

Potissimum uero Atheniensibus.) Vult hic clam afferere decreta Platonica. Quae agere sit in nostra potestate situm, in iis non esse nobis, omisis actionibus, precibus uacandum. Cum nobis tires delint, tum demum esse optandum, ut sint successus, ualeudo. Sciendum, eum absolutis signis & circumstantiis, ad ipsius Aeschinis trahere obiectiones. Primum enim ostendit sua signa, quibus ac cusabat. Post & ea quae inficiat aduersariis, uult refutare. Neque enim nostra duntaxat probanda, sed & aduersariorum argumenta propulsanda sunt. Accedit igitur ad ipsius Aeschinis obiectiones, quae tres in uniuersum sunt: ueluti de Lacedaemonijs, de Phocensibus, de Hegesippo. Ac illa quidem de Lacedaemonijs et Hegesippo, translatione: quae de Phocensibus agit, recriminatione constat.

Eo aut impudentia.) Cum hic perorationes partium finiant, adducit obiectiones contra signa & circumstantias. Ac illa quidem translata est, cum causas in Lacedaemonios & Hegesippum transfert. Ait enim indignabundus, non factum esse Phocensibus iniuriam. Eam quae ponit excellenti & ineffabili arte. Per hoc enim Aeschines crimen agnoscebat. Qui enim pronunciat, fuisse dignos Phocenses quibus id accideret: in

confessione odij, suas redarguit insidias. sed orator Hegesippus non uidebatur facere cum Phocensibus. Is concitauit Philippum, & causa fuit excidij eorum. Positis autem multis simul & diuersis obiectionibus, unam contra omnes refutationem interim a tempore ductam adiecit. Deinde recriminationi & consuetudinem & utilitatem opposuit. Nemini autem mirum uideatur, in media esse oratione conclusionem. Nam cum alijs ueterum, tum uero nostro oratori usitata est ea ratio, ut absoluto non soliti crimine, sed etiam capite concludant: neque concludant solum, sed & in sequentia praesent, ut multa sint orationum & exordia, et conclusiones multae in singulis capitum partibus. ac perorationes extremae, totius causae: particulae autem singulorum sunt capitum. Absolutis igitur hic demonstrationibus de Phocensibus, qui Aeschinis culpa perierint, necessario post proditorem & captiuitatem, exaggerauit casus illos. Cum uero exaggerationes dico, perorationem dico. Quia uero hic afferuerat Aeschines, merito perisse Phocenses, merito obiectioni ut occurreret orator, dixit.

Iam eo impudentia et audacia uenturum esse audio.) Impudentis enim est, in iisdem rebus ipsum sibi contradicere audere, cum olim pollicitus esset, se Philippo persuasurum, ut conseruaret Phocenses: & reuersus dixisset, fore ut conseruarentur: nunc affirmare, dignos eos esse excidio.

Primum cum Lacedaemonij.) Venerant Lacedaemonij maxima cum spe, redditum iri in fugam metropoli, Doriensibus in qua, sanum, quorum antiquitus fuerat. Sed & hos decepti Philippus. Nam cum intellexissent eum parare se ad euerendam Phocicam gentem, merito eum declinarunt. Meminit autem Hegesippi propterea, quod is Philippo legatos de pace mittente, primus sententiam dixit, & refragatus est. Phocenses autem accusat propterea, quod quo tempore Atheniensium foederati erant, missum ab Atheniensibus eis Proxenum ad opem ferendam, non receperunt, suspicati ad urbium euerisionem id pertinere. Hinc improbos appellat Phocenses: impios autem, quod post Proxenum repulsum, cum Athenienses pro more celebraturi essent Initia, Phocenses ne eas quidem inuictorum libationes receperunt. Unde eos etiam nominauit impios.

Sed haec omnia transgressus.) lam e longinquo tollit

tollit colorem. Neque enim consentaneum fuisset, eum qui docuisset & persuasisset, a discipulo & persuaso decipi.

Beotiam instaurare.) Non ait totam, sed oppida eius quae Thebani euerterant, cum eis parere nollent. Dico autem Thespias & Plataeas. Euerterant autem ea, auctis post Leuctricam pugnam uiribus.

Quing; enim fuerunt.) Nomina rerum dies uocat.

Ne igitur quod et Lacedaemonij.) Accusat enim Phocenses, ut deceptos: Phocenses improbi sunt, Phocenses impij sunt, post et decepti sunt a Philippo.

Quod si pro Phocensibus.) Antistaticon, est caput antistaseos. Est autem et Enthymema antistaticum. Sed hoc interest, quod in antistasi, ex ipsa iniuria colligitur beneficium. In Enthymemate autem aliud est facinus, & aliud beneficium.

Aliter igitur.) Antistatica, utilitatem subiiciens a facinoribus quae commisit. Coniuncta autem est aliquo modo cum recriminatione, ut illi cognata. Dum enim dicit, Recte & merito perisse Phocenses, subiicit: habemus et alia loca pro perditis salua. Aliter. Primum fuit signorum & circumstantiarum, ut initio exposuerit ea quae renunciauit. Secundum eorum quae persuasit. Itaque illud, persuasit, uidetur esse tripartitum. Vna pars est, quod persuasit Reipublicae, non ferendum esse auxilium Phocensibus, cum dixisset conseruatum iri Phocenses a Philippo: secundum, quod persuasit de Thebanis, perituros esse Thebanos: tertium, quod persuasit in pace faciendam, Phocenses delendos esse e decreto, & sibi credendum, qui polliceretur se persuasurum esse Philippo. Ad hoc igitur pertinet praesens obiectione: *Quomodo persuasisti Reipublicae, ut pacem sine Phocensibus faceret:* Quod uero dicere uult, eiusmodi est, ut ab oratore quidem occultetur propter utilitatem, sed ex tractatione appareat. Nisi pacem fecissemus, ut petebat Philippus, sine Phocensibus, nihil ei obtinisset, quo minus in Thracia cum esset, Chersonesi potiretur: proptereaque, necesse fuit sic facere pacem ut uolebat Philippus, quod de Chersoneso metuebamus. Quia uero antithesis una est ex antitheticis (est enim antistatica) quaerimus ea unde orta sit: Crimen igitur est, prodidisti Phocenses, demonstrationes autem eius uariae sunt, & multa signa. Vnum autem e signis est proditio, quod deliberate ciuitate, pax quo modo faciendam esset, progressus Aeschines

persuasit, sine Phocensibus esse faciendam. Ac Demosthenes quidem id profert ut signum. Aeschines autem in necessitatem conferens, utilitate utitur. Ait enim: *Aliter Philippo persuaderi non potuit, ut acciperet iusurandam, nisi Phocenses exciperentur.* Nisi enim uoluisset excipere Phocenses, Philippus bellum cum Republica gerens, Chersonesum cepisset. Cum igitur studerem illam tueri Reipublicae, autor populo fui, ut pacem faceret sine Phocensibus. Itaque cum consilium illud datum Reipublicae, de excipiendis a iurandam Phocensibus, argumentum proditiois esset: necessario occurrit Aeschines ei obiectione, & causam narrat, cur id facere sit coactus. Est igitur ea causa antistatica. Ac refutatio quidem obiectionis difficilis fuit oratori. Videtur enim omnino niti ueritate, cum de Chersoneso tum sollicita rentur, pacem eos accepisse. Ne igitur iudex ueritate motus exculationem Aeschinis admittat, Demosthenes anteuerrens confundit & turbat orationem, eaque ratione defensionem offundere tenebras nititur. Ait enim cocitate, quasi Aeschines diceret, Reipublicam callide fecisse foedus, Chersonesi salutem captiuitate Phocensium redimentem, ut turpitudine firmitatem destruat.

Et ex defensione probum.) Hostis igitur est Aeschines, & dum legatum agit, & dum loquitur.

Priusquam horum aliquid Reipublicae.) Saluis Phocensibus, & tuisimam Chersonesum tenebamus: & nunc eisdem perditis tueri quidem eam facile poterimus.

Deinde nunc etiam in maiori.) Hoc ait propter obiectionem, quae dicit: *habetis Chersonesum pro Phocensibus.* Eamque soluit dicendo primum: *At qui tenebamus eam iam saluis Phocensibus.* Deinde: *ne nunc quidem Chersonesum tuto tenemus.* Periculum enim est, ne & ipsa pereat, Phocensibus perditis.

At tum.) Cum, inquit, incolumes in ea fuerunt Phocenses. Deinde Chersonesum his Phocicis uribus.

Quae igitur fuit huius praerogativa?) Quid igitur nobis prodest Chersonesi incolumitas, cum iam Philippo eam inuadere uolenti, metus ex ea sit demptus?

Præterea etiam tale aliquid.) Obiectione translata a persona. Differt autem a praescripti one (quanquam in eo conuenire uidentur, quod utraque iudicium recusat) quod praescriptio penitus iudicium rejicit, non esse de

ijs rebus omnino causam dicendam. Translatio autem non omnino iudicium rejicit, sed transfert, id aliter decuisse fieri. sicut & hic à persona Demosthenis transfert iudicium, & ait: *Non tume accusare debes, sed Phocenses, quibus mala data sunt.* Aliter, Asia translata obiectio, personam accipiens per praescriptionem. Non enim dixit, Curiosus es tu: sed Cur tu, et non Phocenses? Ut iliter, multisque de causis hac dictione usus est, primum ut Aeschinias testes calumniaretur. Deinde, ut uerbis Aeschinias crimen confirmaretur. Nam cum uideret aduersario in ea re non parum esse praesidij, quod Phocenses produceret testes, qui negarent se propter Aeschiniam perijisse: coactus est tanquam per correctio nem hac uti obiectio, ad euertere eius firmamenta. Est autem translata, & sic tractata, non tanquam excipiat Aeschines, sed tanquam cum Demosthene Phocenses e-

tiam repetat, ut & ipse sua uoce accusator uideatur admittere nostrum oratorem. In refutatione autem digna est admiratione methodus oratoris. Ne enim uideatur cum Aeschinias testibus colloqui, clam rejicit testes, quos Aeschines producit. Nam cum Aeschines produxisset testes Phocenses, qui dicerent, se nullam malorum partem Aeschinias acceptam ferre: necessario Demosthenes translationem ad suum u-

sum inuenit, ut illius testes rejiceret, & si moueatur ab Aeschine oratio, eam quoque translatione soluere uideatur. Neque enim ego dedissem.) Obiectio refutatio, Cur tu non dedisti? satis mihi fuissent solae etiam res clamantes. Quin aliam etiam ignominiam repudiat. Cum enim Aeschines dicat, conduxit Olynthios aliquos ut falsum in me testimonium dicant: per Phocenses eam suspicionem rejicit.

Rationes Athenis.) * Ut non sit unaqueque oratio, si quis Athenis rationes refert. alij mutarunt, ut in figura, casus, genitiuo accusatiui loco accepto. & ἁπλοῦς, ratio num, dixerunt. περιημιλοῖς spoliati, pro ἀφ᾽ ἑμῶν est positum, & ad superiora refertur constructio. Cur me, inquit, accusat Demosthenes, Phocensium autem nullus? supra dixit, quod in referendis rationibus non adferunt, sed quia Demostheni adfunt, e-

tiam testimonium dicunt in Aeschiniam.

cidisse captiuitatem, apte quaesuit Aeschines: Si igitur ego Phocenses prodidi, ut tu ais, qua de causa non huc profecti ipsi accusant? Verum obiectio Aeschinias hanc uim habet: Ut ilior est Chersonesus Reipublicae nostrae, quam Phocenses. Ei occurrens Demosthenes, contrarium ostendit, Phocenses potius utiliores fuisse Reipublicae. Deinde quia obijciabatur, imbecilles fuerunt Phocenses, est situ & loco & tum factis bellis, exagge rat eorum potentiam. Plane autem dicit: Quis autem uestrum ignorat, Phocensi bello, quibus Pylas in potestate habuerunt Phocenses, nec à Thebanis nobis fuisse periculi aliquid: nec metuumum, ne uel in Peloponnesum, uel in Atticam ueniret Philippus: sic Phocensium incolumitas potior fuit reipublicae, quam Chersonesus. Nam cum à potentia, Phocensium utilitatem commendare non posset, neque etiam à uoluntatibus: à situ locorum & euentuum auxilium utilitatem. & ad huius partis probationem, eos multum profuisse Reipublicae incolumes, profert duo decreta: alterum antiquius Diophanti, quo uisum est eis, sacra faciendae esse dijs, qui Philippum aditu Py larum prohibuissent: alterum Callisthenis, ex quo post captiuitatem Phocensium, ex agro suppellectilem in urbem conuexerint.

Et magna pericula circumderunt.) Iam reputatione utilitatis, terret Athenienses, amplificando Phocenses, & ostendendo, illis saluis quam in tuto fuerint: qui cum perierint, una peritura etiam ea quae ab illis custodiebantur. Vide enim ut & à terra & à mari, situ loci, Atticam ab illis fuisse custoditam testetur.

Ac inane prius quidem auxilium.) Cuius meminit in Philippicis, his uerbis: Et postremo nuper in Pylas.

Diophanti & Callisthenis.) Hic Diophantus socijs conseruatis, & repulso à Phocidae Philippo, scripsit ob rem bene gestam sacra esse faciendae Dijs. Callisthenes autem contra, qui captis Phocensibus, magna orta trepidatione, suppellectilem iussit ex agris in urbem conuhere, & neminem manere foris, tanquam hostes inuaderent, proptereaque sacra Herculeana intra urbem faciendae fuerunt, quae alioqui extra moenia fieri moris erat.

Ad Porthmum.) Rursus & à terra & à mari est metus. Porthmus enim Euboeae est. Euboea autem est insula. Megara autem in terra continente.

Scio autem.)

Scio autem.) Est & haec obiectio ad signum quoddam & circumstantiam, sed cum priore etiamnum coharet. Ferè enim & ipsa eiusdem generis est antistatica. Refertur igitur ad signum & circumstantiam, ipse suasor fuisti pacis: ut uideatur respondere Aeschines, suasor fui, quia pacem praestare bellis putabam. Confitetur autem hac obiectio multa, eaque non parua: primum suum factum in aduersarium confert. Videtur enim & ipse dedisse de pace faciendae consilium, proinde ut uideatur ipse Aeschines in se recipere factam pacem, sic obiectio attulit atque usurpauit. Quia propter admiratione dignum est artificium, quod quae ipsi crimina excusanda fuissent, ea iam fecit encomia defensionis Aeschinianas. Nam si aduersarius laudes pacis recitat, quis iam faciendae pacis auctorem accuset? Ac responsio consentanea est signis & circumstantijs. Sanè, inquit, nihil enim absurdi est suadere pacem seruandam esse, cum è pace multa mortales commoda capiant. Ad eum autem non euerit obiectio, id quod est contradicentis proprium, ut etiam approbet. Quid enim, inquit, quod isti acceptis muneribus, rem natura pulchram male perdidierunt? ut pax quidem non accusetur, ea uero quae in pace acta sunt, crimina fiant. Vnde autem constat, Demosthenem timere crimen illud de pace? In oratione de corona id declarauit. Primam enim obiectio nem, & primum crimem, id posuit, quod pax facta fuerit, ipse negans eam se fecisse. Proinde nec primae pacis principem, neque auctorem esse me apparebit: bene addito, primae. Nam decretum profert Demosthenis Aeschines, quo aperte de pace agebatur: propterea tacentis posterioribus, ad principium pergit, id ad Aristodemum & Neoptolemum referendo.

Propter quam aut ipis, aut potentioribus.) Aut enim sibi bona quaerunt in colenda societate, aut se praestantioribus & potentioribus, cum quibus se coniungant propter necessitatem.

Denique Athenienses.) Ne commentum in ipsum retorqueatur, & quia metuit disputationem de pace, recurrit ad bellum: & id quod quaeritur, eo quod quaeritur obumbrat. Nam in multitudinem rerum non facile deprehenditur, quam rem quis metuat. Cum autem multa sanè proposuerit, in eo ipso desinit, quod est firmissimum, his uerbis: Repellite igitur, repellite eum ab oratione de pa-

ce. Et quoniam uideatur decretum de pace fecisse: ad id excusandum, alias per translationem, in Neoptolemum & Aristodemum culpam confert: alias urbem completitur: alias articulo necessitatis pro executione utitur his uerbis, Reduxerunt igitur eos qui facturi essent ad legationem. Atque hinc digrediens, quando constat eum etiam legatos à Philippo missos, ad senatum adduxisse: denique hac parte disposita, quam luculenter in oratione de Corona defendit, transit ad colorem. Quare autem non etiam hic similiter se defendit de pace, quem admodum in oratione de Corona? Quia cum hic priores in dicendo partes habeat, & quae è re ipsius sunt, ea suo arbitratu disponere possit: ita tractauit, ut usus postulat. In oratione autem de Corona, in qua reus fuit, cum in eum crimen apertissime ferretur: coactus fuit ex proleto pacem excusare.

Præterquam quod est facta ignominiosè.) Non separabatur ignominia, sed erat in rebus.

Ac turpiter quidem.) Cum signa multa essent, ut diximus, in argumento, nullo horum perinde ut promissis & pollicitationibus nisi iam hic necessariò fuit reliquum: ipsumque signum praetextit, quo conatur obiectio nem, quam contra ipsum posuit, refutare. Non tamen ita posuit aperte, ut obiectio nis speciem habeat, sed refutatione afferenda colorem subindicauit. Tanquam enim Aeschines posset dicere, se uel ex incertitia, uel ex simplicitate, uel ex ignorantia facta. Non enim simpliciter recipit Aeschinias orationem, sed id solum quaerit, ut crimen per res ostendatur. Quid autem ait? Si ista ex incertitia, aut simplicitate, aut alia quacumque ignorantia ab isto facta sunt: orationum loco res requirens, è quibus ductae probationes firmæ sunt. & rursum paulum progressus in eandem solutionem inducit: Sed uos remittite Aeschinias atrociam ista & immensa, si ex simplicitate aut alia ignorantia eum perperam egisse constabit.

Proinde si haec ex incertitia.) Iam ad potiore colorem uenit, qui adhibetur contra signa Aeschinias, quae sunt in ijs quae renunciat. Quae antequam ponat, calumniam, ut moris est, quo ruuosa magis efficiat.

Neque enim satis esset.) Quasi dicat, Narrata Phocensibus

centibus tuam ignorantiam, & compesce calamitates: confitere simplicitatem.

At si ex improbitate.) Haec tenus absoluit primam coniecturam, & iam alteram orditur. Cum enim in prima ostenderit, eum perdidisse Phocenses, & progressus fuerit usque ad colorem: alia quaestio incidit, an propter munera ea fecerit?

Argento accepto & muneribus.) Vides ut e colore altera emergat quaestio de corruptela? Nam ipse ait se deceptum esse: nos autem ostendimus, eum uolentem dixisse, & ob acceptam mercedem decipere uoluisse.

Quam iusta futura sit, uobiscum.) Hic sensus est, Cogitate uobiscum, quam aequa futura sit probatio. Si uero fuerit, quam iusta sit futura uobiscum: ita uerba manent, ut sunt: probatio iusta erit uobiscum. Nam & uos iusti estis. At texit autem his et alteram coniecturam: Si eum accepisse munera constabit, perspicuum erit nequaquam deceptum esse. Verum si ex improbitate argento accepto et muneribus, idque ipsis actis palam arguetur. Quia enim nec ipse testes corrupte legere producere potest, postulat ipsis actis probari, eum esse deceptum. Hinc iam ad probationes uenit, & ad refutationes, Aeschinem nequaquam esse deceptum. Saepem autem repetimus, omnem colorem petitione consequentis solui: si deceptus esset, eum necesse fuerit impostorem odisse: At non odit Philippum, Non igitur est deceptus. Dicit autem signa & circumstantias in geminas causas: Dixisti Aeschine uel fretus Philippum ingenio, fore ut conseruaret Phocenses, aut aperte eum dicentem audiuisti. Quod si ille te decepit, meritum tibi est inuisus. Sin ipse deceptus es, fretus Philippi ingenio, etiam sic par est tibi esse hostem. Non enim talem se praebuit, qualem sperasti. Quare propter haec utraque inuisus tibi esse debuit. Sed nemo audiuit ullum uel odiosum ex te uerbum in Philippum, eo quod recipia eum non odisti. Quin contra, defendis eum. Qui igitur deceptus es? Nonne uero accepta pecunia, uerba illa protulisti? Est autem operae precium audire ea quae Hermogenes in arte dicendi tractauit, de ijs quae ab initio ad finem dicuntur: Si in uerbis, inquit, fuerint, ex scripto & sententia soluentur: sin in affectionibus uehementioribus, deprecatione: sin in factis, * in finita quaestione. Inuenimus autem praecipuum hoc, in eo quod ad uerba attinet, haud esse sanum. Verba enim Aeschinis sunt, Conseruabuntur Phocenses,

Quomodo: si Respublica nostra expeditio nem susceperit: si quid pro Phocensium salute decreuerit. Refutationes enim scripti, addito eo quod incidit, sunt, ut in illo, *Hospes murum ne conscendat*, hoc scriptum est. Refutatio autem, cum paulum quiddam scripto adiecerit, sententiam facit, dicendo: intelligendum esse exploratorem, eum qui in Reipublicae fraudem circumspiciat, & curiose peruestiget: non eum, qui salutis causa id faciat. Vides ut scriptum tanquam mutilum, cum ei aliquid adijcitur, solui uideatur? Rursus in illa coniecturali quaestione, *Considite populares, propediem soluemini*: hoc est scriptum, & uidetur praecipuum conseruari: adiecto enim paruo additamento, uidetur solui scriptum. Hic autem in oratione in Aeschinem, non conseruari praecipuum hoc uidemus, sed est hic color translationis simul & deprecationis. Ait enim se deceptum a Philippo, illa dixisse. Proinde si culpam in Philippum transferat, translatio est. Sin ueniam petit, ut deceptus, sit deprecatio. Non igitur citra diligentem inquisitionem accipienda sunt artium praecipua, tanquam leges, sed ad multas & uarias traducenda causas. Quod si quadrare praecipua uideris, tum considerare licebit, & uti. Sin paucis quidem quadrarint, non autem omnibus: manifestum erit, ea non esse sana. Neque enim in figmento illo de hospite constabit praecipuum. * Diues & pauper contrariae factionis in Republica. In conuiuio iurauit diues se regnaturum, uicissim iurauit pauper se tyrannum occisurum. Inuentus est mortuus non spoliatus pauper, a conuiuio recedens: caedis accusatur diues. Quale enim est primum signum? Iurauit se regnaturum diues. Hoc igitur est in scripto situm. Refutatio hic non ex sententia sumitur, sed ex deprecatione: per ebrietatem enim se dixisse ait. Quomodo igitur dicemus, ueram ferre legem magistrum artis? Ne uero inconsideratum hoc putetur: dico signorum & circumstantiarum, atque eorum quae in uerbis posita sunt, partim sic dici & esse talia, ut nullo egeant additamento: alia sic, ut ad duas uias feratur enarratio. Quibus enim aliquid addi potest tanquam deficiens, ea soluentur per sententiam. Quae autem perfectam habent sententiam, ea uel translatione, uel deprecatione soluentur. Ad deprecationem autem pertinent

pertinent & amor & ignorantia, & simplicitas & incititia, & quae sunt eius generis. Venia enim ab animi perturbationibus notatur. Sed quia saepe obiectiones tum deprecatoriae, tum translatae, insertae eidem quaestioni inueniuntur: e priorae quaestio est signanda. Nam si deprecatio fuerit prior, deprecatoria sit quaestio: sin translatio, translata. Siquidem, cum in fortunam conferat cladem in oratione de Corona Demosthenes, per translationem se defendit. Neque enim potest fortuna, Hermogene autore, iudicio postulari. Hic autem ignorantia accepta tanquam refutatione signorum, quum se ignorasse ait Philippi ingenium, deprecatione soluit. * Nam si uere ignorasti, aut deceptus es, uenia tibi dabitur. Quia etiam iracundiam in Midiana, cum sit animi perturbatio, deprecatione soluit: *Siquidem ex iracundia fecit ista Medias, &c.* Sed redeamus ad propositum. Refutatio igitur coloris uoluntatem introducit, & quo pacto: Siquidem ex improbitate, argento & muneribus acceptis, & rursus ordine: Quare non circumuentus, nec deceptus, sed locata opera sua, & argento accepto, haec ille dixit & prodidit. Diximus autem orationis initio, aspiciatum eum esse a uoluntate, in capite de facultate. sed maximam tractationis partem ad secundam coniecturam referuauit. Voluntas enim inter duas coniecturas intercessit, quae & colorem soluit, & alteram coniecturam introducit. Eam porro sumit a causa, his uerbis: eum locata sua opera, & accepto argento, illi prodidisse. Causa enim hic quaeritur, quamobrem uoluerit Aeschines fallere populum? Maximam autem in uoluntate est causa. Vbiq; enim in examinanda uoluntate causa est inquirenda. Quod si a uoluntate causam sustuleris, inutilem & seruacaneam reddes uoluntatem. Qua de causa uolui prodere: qua de causa uolui fallere? Ut argentum acciperes, inquit. Deinde quia ex tractatione occurtebat: non fuit occasio ut Philippi * fieret mentio: tempestiue soluit his uerbis: Atqui ueniebant nuper legati, & Philippo Amphictyoniam esse decernendam postulantes. Tantum autem absuit ut ei aduersarere, ut etiam patrocinari institueris. Et haec tenus agit de uoluntate, quae tractatio communis est, & refutationi coloris, & quaestione de muneribus introducit. Est autem notatu dignum id quod in arte de in-

cidentibus dici solet, effici colore secundae quaestione, cum ipse color nihil aliud sit quam quaestio quae introducit. Hic autem alius etiam color reperitur, & quaestio alia de qua certatur. Color enim est, *Deceptus a Philippo haec dixi. Solutio, Non deceptus ista dixisti.* Nam si deceptus esses, odisses Philippum. Sed non odisti, non igitur es deceptus. Sed acceptis muneribus dixisti: & haec causa esse reperitur, cur deceptus. Causa igitur hic fuit secunda coniectura: *Si accepi munera, producit testes de Demosthenes.* * & fit hic incidens quaestio. Quod si cum ijs praecipuis quae nunc habentur, non consentit nostri oratoris oratio: non maior habenda est praecipuum, quam Demosthenicarum orationum auctoritas. Primi enim inuentores pro legislatoribus habendi sunt: non ij qui pauca ab eis acceperunt. Ad oratorem igitur confugiendum est. Nam & in illa de prodigo quaestione, generaliter nobis pronunciat Hermogenes, non posse fieri ut simplex coniectura sit sine rebus, cum nobis Socrates contrariam in oratione Euthyniana legem tulerit.

Alterutrum.) Verba tua quae in pollicitationibus locutus es, ob alterutrum, inquit, omnino dicta sunt. Aut enim Philippum aperte dicentem, *Seruabo Phocenses, & perdam Thebanos*, quum audiuisses & credidisses, renunciauisti: aut cum mitem eum & humanum in alijs rebus uidisses, sperasti eum & haec facturum, ea que re fretus promissisti. Frustratus igitur, utraque de causa odisse Philippum debes, quod neque uerba quae dixit, praestitit: neque spes, quas habuisti, ratas fecit. Atqui palam eum & laudas, & miraris. Quare dicere non potes, te ab eo deceptum esse.

Sed omnes prius Athenienses accusant Philippum.) Ne diceret aliquis, sed tempus non erat accusandi.

Me quidem tractate.) Aequalium dissoluit harmoniam. * Nam remissiores affectus dictionis concinnitatem subire non lunt.

Insper etiam direpta.) Non enim tantum negat facta esse quae promiserit, sed cum mulum etiam malorum adijcit, de Thebanis, dicendo, *Maiores eos fecit, quam conueniebat: de Phocensibus, eos funditus eueros, ac Theprias & Platgas adeo non instauratas a Philippo, ut etiam Orchomenum et Coroneam perdiderit.*

Demonstrans legatis.) omne suum consiliū verbis prodens.

Præterea si neminem.) Aggreditur ad postulationem argumentorum. Hoc autem dicit, Nisi res testimonium in cum dicerent: quæstiones & eius generis alia circumspicere esset reliquum.

Aurum.) Macedonicum, quod accepit à Philippo, commutauit Atticis nummulis, ut ijs uti Athenis ipsis posset. Aliter:

Præterea si neminem.) Ad argumentorum postulationem accedit aliter quæstionis. Tanquam autem Aeschines testes postulasset, ita respondit, Si neminem quicquam habere possemus ostendere, aliqui famulorum torquendi essent. Testium commendationem hinc oritur, eam dico quæ est de muneribus, & quarimus, quam obrere hic, cum ab una coniectura transiurus esset ad aliã, neq; concluderet, neq; principio sit usus (id quod alioqui facere solet) in alterius quæstionis initio, sed ita utramq; coniunxerit, ut ingressus non facile discerni posse uideatur? Respondemus, ubi res à rebus sunt diuisæ, ibi eum & concludere, & exordiri. Vbi autem aliqua coniunctio est, & non est causa simplex: ibi complicare & capita, & res. Quod ipsum etiam ostendit, non simplicem esse coniecturam præsentem orationem, ut quidã putarunt. Nam cum ea quæ incidit, ad demonstrationem prioris adhibeatur: propterea non tempestiuum esse duxit diuidere cuiusq; probationem, sed contra potius priora cum posterioribus coniungenda. Nam quod incidens coniectura adducitur, id argumentum est, eum de industria sefellisse. Fit autem incidens, eo quod perfectam tractationem ostendit è colore exoriri: sed non omnino ipse color sit secunda quæstio. Est autem consuetudo Demosthenis, & ante ob-

iectiones ponere refutationem, & post obiectiones. Vide enim ut recta sit solutio postulationis argumentorum. Sic enim occurrit, quasi Aeschines testes posceret: siquid neminem legatorum quicquam accepisse ostendere possemus, essent aliqui ex famulis torquendi. Neq; enim tum quæstiones haberi de liberis licuit, sed uel de seruis publicis, uel de famulis priuatorum. Quod si ostenditur Philocratem accepisse, huius uero amicus est Aeschines: ergo accepit & cum Philocrate Aeschines. Cum enim coniecturalis & hæc ipsa quæstio fieret, si Philocrates accepit, accepit &

Aeschines: immoratur huic parti, ut probet ex summa amicitia & magna coniunctione Aeschinem accepisse. propterea & contraria in contentionem adducit. Non solum enim à familiaritate, sed ex eo etiam, quod, cum se ea suspitione liberare potuisset attestando, non prodijt, neq; id fecit: quam orator eum citaret. Ait igitur: Neque uero prodijt Aeschines, neq; se ostendit. Itaq; circumstantijs & signis probat, quæ ducuntur à factis & prætermisissis. Ac illud quidem à factis sumptum est, eum semper esse cum Philocrate. A prætermisissis autem, quod citatus se non stiterit. Postea cum & hoc commune esset (neq; enim alius quisquam testimonium in Philocratem dixerat) alijs dat ueniam, Aeschinem autem à crimine non absoluit, his uerbis:

Ac cæterorum quidem cuique causa est, isti uero horum nihil.) In hac parte etiam aperte mentionem Phrynonis facit, eademq; arte utrumque conficit, tum ne legatos aliquos offendat, tum ut eos conciliet. * Si quidem enim offenderit, commouebit eos, & ad dicenda conuicia adducet, & per id probabit se criminis eorum non fuisse socium. Sin conciliarit, habebit eos paratos ad dicendum in Aeschinem testimonium, id quod per totam secundam coniecturam struit. Perseuerat autem in oratione contra Philocratem, quod per plura argumentorum genera corruptelam probare studet.

Ad illum autem uenit.) Coniunxit se cum Philocrate, & partium illius fuit.

Non placere sibi.) Simplicitate uerbi allicit legatos ad dicendum testimonium. Nihil enim magnum & admirabile est illud, Non placet mihi.

Missum equidem facio.) Vide autoritatis magnitudinem, cum ipse loco ciuitatis pronunciet.

Affinis illi fuit illic.) Multum acerbatis habet, & modestiæ. Nam & excusando in se factatur: & dum celat dedecus, modestus est, generum eius ciuilitate nominans Philippum, propter filium.

Nec cum uos missum eum facitis, uos missos facit.) Adeo in Philippum dicere non uult, ut ei non patrocinari, fraudi sibi esse putet.

Nam tametsi uos eum absolueritis, dicentes, periculo te liberamus, ne Rem publicam gerito, discedito: non recedit à uobis.

Hæc

Hæc non ne clamant?) Parum abest quin, uocem etiam rebus adiungat, ut uitam reddat orationem. & uerbum continenter, copiam probationum ostendit.

Et quis dicit in me, inquit, testimonium?) Cum stomacho sic est positum. Tãquam autem probatio rebus ipsis acceptorū munerum eum coarguat, sic obiectionem cum gestu introducit. Quæ cum ita ostendantur, inquit, audeat dicere: *Et quis me accepisse munera testatur?* Refutatio autem rerum & uerborum contentione confat. Vtra horum fide sunt digniora? Res nimirum.

Hoc enim est illustre.) Sicut quod hoc Aeschines ut magnū & illustre profert, siue quod illud palam à te factum rem probat euidentius.

Responde uero.) Aut ad superiora refertur hoc: aut, cum, inquit, alij legati causam habeant, tu nullam habes cur non pareas. Nam responde: Cur non paruisti cum citare?

Surgito.) Quia reus in altero subsellio sedebat, dum in altero subsellio accusator suam orationem absolueret: aut, responde ad id quod nunc dictum est? Responde, an non res sint testibus fideles?

Qui enim noua iudicia.) Inusitata enim fuit Timarchi accusatio, quod eum, cū iam penè consenuisset, impudiciæ reum fecit, ommissa iuuenili ætate, in quam suspicio cadebat. Cum autem supra dixerit, quamobrem citatus quem Hyperides ad senatum referret, non paruisti: atque obijceretur, Non enim meditatatus eram, neque sum promptus ad dicendum: causam sustulit his uerbis: Qui enim causas nouas tanquam fabulas, easq; sine testibus, ad constitutam diem accusator obtines.

Tanquam fabulas.) Veluti figmenta. Hoc propterea dixit, quod histrio fuerat Aeschines. Introducuntur enim ibi quoq; in scena nouæ fabulæ.

Easq; sine testibus.) Significat Timarchum ab eo reum peractum, nulla iusta probatio ne adhibita: idq; ad hoc etiam iudicium est utile. Neque enim ipse testes producit, ut simile simili collatum, parem apud auditores obtineat autoritatem.

Ad præfinitam diem.) Quia quibusdam causis propter magnitudinem, dies terminus præfinitur, & aquæ, quantum satis est.

Obrines.) Accusator & actor.

Cum autem multa sint & graua.) Aliud firmum, & ipsum à rebus gestis. Peccata autem non nihil in hac parte tractanda, quod tempus quo est obita legatio, non urget. Est enim hæc tertia legatio ad Philippum, cum is in Phocidæ iam esset. atque per hoc probat tum euidentiam corruptelæ, tum id ipsum quod est prætermisissum. Quam enim ob causam non deprehenderit orationes Aeschines post exitum, ex eo probat, quod Aeschines illic manserit.

Eiuram statim.) Sapientissimè adiectum est, statim. Cū enim & Aeschines eiurasset, firmum quidem factum probabile esse ostendit: sed Aeschinem cum prius consensisset, multo se detrectasse. Ostendit autem simul & beneuolentiam. Nam me ut bonum ciuem populus coegit. Differunt autem *ἔσσωσιν* & *ὑπρωσσωσιν*. Nam *ἔσσωσιν* est, cum aliquid omnino negatur cum iureiurando: sed *ὑπρωσσωσιν* est dilatio cum iureiurando, si quis iurat, se nunc quidem hoc facere non posse, facturum autem id esse potest. *ἠσσωσιν* est ea que fit in iudicijs, cum iurat & accusator & reus, quæ eadem & *ὑπρωσσωσιν* dicitur.

Ne concio indiceretur.) Ternæ singulis mensibus stare conciones habebantur, sed *ὄμιλητος*, non definita erat. Vocata est autem concio *ὄμιλητος*, quod in legitimis & consuetis ultrò populus concurrebat. Cum uero ex necessitate aliqua habebatur, quidam circumibant, & conuocabant.

Et negocia Philippum effugerent.) Nimirum ne non euerteret Phocenses. Illud autem uide, ut nos hic docuerit, etiam tertia legatione missa ab Atheniensibus, adhuc incolumes fuisse Phocenses.

Neque enim frumentum erat.) Alij de Macedonia intelligunt, alij de Phocidæ. Deinde quia probabile erat, fore aliquos qui cogitarent, Atqui aliunde inuehet: referandi gratia dicit, Neq; frumentum inuehi poterat.

ἴσα.) capiebat & subigebat, fitq; ab *ἰσῆ* uerbo circumflexo.

Quid ais?) Venusta fictio personæ contradicentis, quasi Athenienses ad ipsum se conuertant.

Sed manendum fuit.) Hoc sub persona Demosthenis.

Qui

Qui igitur.) Per interrogationē. Sic enim ait orator, Quid igitur? * quod manere necesse fuit, & finem habuit conductio? non ne ipso Aeschine & promissore, inquit, Phocenses perierunt?

Vobis concionem habentibus.) Nimirum cum deliberaret, siue de nauali, siue de re aliqua alia. Hic autem illud obseruabis, quod iam ante cognouimus, eos non in Pnyce duntaxat habuisse conciones, sed saepe in Piræo, & in alijs locis, & demum ubicunq; conueniebant. is locus cōcio uocabatur, non quod loca conciones dicerentur, sed quod populus ibi conueniret: quod ibi conciones haberent. Pnyx autē uocabatur, eō quod populus ibi conueniret, id est crebro cōgredere.

Quia talis tumultus.) Hic apposuit eam quae probabilis dicitur, defensionem: Atqui si conscius mihi fuisset corruptelae, non ita palam abiissem, ut efficerem, uti deprehendi possem. Refutatio: Sed adeo infans es, & totus in lucro & corruptela, ut his omnibus sublati & despecti, abieris.

Sublati autem his.) Quibus agrotatione, Thebanorum metu. Quia principio dixerat, se tam inuisum fuisse Thebanis, ut & pecunia interfectori promissa proscriberent, & cetera. Est autem uidere operaprecium, qualis sit color signorum: Eiuirauit Aeschines, alius creatus est, ipse proficitur post legationem. Quid igitur dicit ad haec? non delectam fuisse creationem: nec absurdum fuisse, ut creatus cum esset, postquam melius habuit, iret ad Philippum. Orator autem, antequam, inquit, alius electus esset, eundem fuit, non postquam perisisse Phocenses audieras.

Et talis rei.) Patrius mos fuit, mittere Apollini in ludis Pythijs spectatores, & sexuiros, ut maior esset sacrificij dignitas.

Quae Thebanis & Philippo faciebant.) Thebanis Philippo adiunctis. per hostes significat, atrociam Philippum etiam optasse. Vide autem, ut quod impune licebat, excipi conuiuio, et libare, legatis ut testificarentur per suaserit: coronam autem gestasse contra patriam, id quod erat consequens, etiam si non dixissent legatis, confirmauerit?

Et imitationes.) Id quod fieri solet in conuiujs, ut alij alijs pocula propinent. saepe etiam ipsa pocula donasse regem, quibus propinarat, ex auro facta ferunt: hoc enim erat propinare. Atq; hec rursus crimina et signa proditiōnis facit.

Decretum.) Id quod ciuium quidam fecit, cum iureiurando dato, Aeschines ualitudinem excusauit.

Abijt igitur contra legem.) Hic iam cōcludit, & crimina colligit, absoluta secunda quaestione. Usitatum enim est facere, ut post confirmationem concludat. Sunt autem secundae quaestiones capita haec. omissorum unum primum: nunquā Philippi male meministi, cum te in pericula incidisse uideres: post sollicitationem, non es illi offensus. A factis: Cum Pytho uenisset, atq; alij quidam legati, & postularēt, ut Philippus Amphictyō decerneretur, refragantibus omnibus solus suffragatus est. Is color coheret cū hoc: cuius mentionem prius non fecimus, nunc autem addemus: bellū ueritus, suffragatus sum legatis. Admiranda est autē oratoris calliditas, quod non ut colorem introduxit, sed concitate: & inflammare magis quam defensionem probare instituit. Tertium signum est, quod Philocrates accepisse se fatetur. at iste Philocrate familiariter utebatur. Quartum, cum Hyperides Philocratem detulisset, & ego aperte citarem eos qui testificari uellent, se socios ei non fuisse: non prodijt Aeschines.

Fortassis autem.) Obiectio epilogica, quam utiliter finxit orator, ut ostenderet Philippum esse magnum, dicendo, comouebimus eum ad iram, si amicum eius mouebimus: ut per hoc moueat iudices, ut Aeschinem punire malint. Aliter.

Fortassis autem.) Ab utili sumitur obiectio, cum quaeritur, utrum expediat eum condemnare. Sed quia conclusiones a summis capitibus sumuntur, propterea saepe ex his epilogicae quaedam incidunt obiectiones, in coniectura & in finitione: iam uerō & alibi in alijs statibus. Nunc autem de supplicio agitur.

Fermē igitur.) Non tanquam ab Aeschine hanc intro duxit, sed tanquam ab aduocatis, his uerbis: Fortassis autem & talis afferretur ab istis oratio: uidelicet a factione & patronis Aeschinis. Refutatur autem per antiparastasin. prius autem expolijt refutationem, quam obiectioem, tum ex Aeschinis uerbis, tum ex tēplis, partim regis & Timagorae facta mentione, partim Thebanorum & legatorum. Coniuncta sunt autem exempla utraq;. Nam priore perstringitur Aeschines, & Timagorae similis esse ostenditur: alterum laudationē cōtinet oratoris, sub ima-

sub imagine Philonis. Quae enim quidam de oratore dixit, ijs Demosthenes dicendis seipsum celebrare uult. Figurata enim tum aduersarium perstringit, tum seipsum commendat. Astruit & propositum illud, benefacturum fuisse Philippum Republicae Atheniensium, nisi essent qui acciperent munera. Ut autem ex refutatione apte ueniret ad sequentem obiectioem, rursus per occasionem meminit suorum consiliorū quae dedit publica deliberante, quibus de rebus facienda esset pax, & de Aeschinis uerbis, * eum non dixisse sententiam, cum tum aduersaretur. Iterum enim recurrit a signis, & ostendit, quibus dicendis, & quibus agendis Aeschines quod patriam perduxerit. Vbi igitur fecit? Cum ego primo essem die superior, et uobis persuasisset, ut sociorum decretum confirmaretis, iste postulate uos impulit, ut in Philocratis sententiam iretis: sic crimen simul a Philocrate in hunc transfert, simul sequenti obiectioem locum praebet, simul etiam commonescit se non tacuisse. Cum enim in his dixerit qualia decreta populo comprobanda persuaserit, deliberanti de pacis faciendae ratione, cum duces bellū male administrassent, & referat quibus uerbis Philo Thebanorū ciuitatem defenderit, quibus Aeschines Atheniensium: necessario ad obiectioem uenit, in qua fieri potuisse negat, ut pax ita fieret, quemadmodum postuleret Demosthenes, & propter aduersarij testimoniū inter optimos ipse referetur. Nam si is postulabat ut pax optima fieret, & palam dicit Aeschines testimonium, qui ei fuit refragatus: laudem sibi per hoc testimonium conciliat amplissimam, & Aeschinē probro afficit haud uulgari. Sunt igitur tres obiectioem partes. Nam alia cōtinet laudem oratoris: alia confessionem, postulasse Aeschinem, ut fieret pax: alia, duces male administrasse bellum. Eius autem refutatio sumitur a corruptela, unde etiam secundo loco post secundā coniecturam collocata est.

Alius uenit, alius abijt.) Ita quidam, Venit alius ad habendam concionem: alius abijt, nec sustinet audire.

Eos dixisse multa.) Cum de proditiōne & corruptela differat, non sustinet sua persona uti, sed ut ex alijs auditum refert.

Thebanorum legatis.) Cum indignatione legentium: hi qui Medium susceperunt.

Et uisum est spectaculum insolens.) Thebani Atheniensium studiosi, et Athenienses cum

Thebanis sentientes.

Non pro Thebanis, sed pro nobis.) Orator quidem Thebanus fuit, sed oratio digna Atheniensibus.

Haec enim sunt quae dixit Aeschines.) Immutauit ordinem: & quod primum est, posteriore loco dixit, ut totum impudenter aduersario.

Ligna, frumenta.) Ea habere Philocrate sciebant omnes. sed cum ante patrociniū probaret, ut ostendere conatur eum illarum etiam rerum esse socium.

Eam non fuisse bonam, neq; qualem uolebant.) Translatiua obiectio, in duces culpam conferens. Facit autem eum confiteri, pacem esse malam: ut soluiamus, ob eius corruptelam factam esse malam, nō per duces quos criminetur.

Vtrum ex alia.) Ut quae uicit.

Aut hac.) Ut quae succubuit.

Iam illud etiam.) Secundum argumentum eodem pertinens. Studet autem per secundam probare, neq; uictoriam neq; cladem in causa fuisse, ut Philippus malefaceret, sed proditiōem legatorum. Ait enim, Etiam si ita cecidisset, ut bello uinceremur, sicut etiam Thebani a Phocensibus, nihil obstitisset, quo minus auctae essent opes reipubl. nisi Philippi opes auctae essent. Bello enim uincantur Thebani a Phocensibus. Philippus autē cum Thebanis uictis cōiunctus, propter orationes legatorum erexit fortunam Thebanorum.

Receperant suos.) Obseffos & circumuentos suorum quosdam in oppido quodam conseruauerunt Phocenses, & eripuerunt. Hedylaeum autem locus, aut mons est Bœotiae.

Malorū autem illas.) A Troianis malis sumptum prouerbiū, in eos dicitur, qui acerbissima quaeq; patiuntur. Genethlius asserit casum esse mutatum, & fuisse dicendum Iliadis mala.

At hercule socios.) Eadem est obiectio cū superiore. Ut enim pax mala fieret, in causa fuerunt & duces & socij Phocenses fatigati bello. Tractata est autem per ironiam, quasi diceret, Sed tamen adeo palam uictis Thebanis, audet dicere Aeschines, Phocenses bello fuisse fatigatos. & sic obiectio propter ordinis opportunitatem ipsa se soluit.

Nam haec ita.) Hoc aptissime sequitur obiectioem. Cum enim de eo Respubl. delibaretur, qualis pax faciēda esset, & quibus

conditio-

conditionibus, accusat Aeschinē Demosthenes, eum progressum, fuisse autorem, ut ea sine Phocenlibus fieret. Vicissim Aeschines Demosthenem accusat, eum fuisse auctorem, uti pax sine Cerfoblepte fieret. Cum autem in superioribus refutationibus ostēderit, Rempublicā non eō quod bello uinceretur, ab Aeschine coactā esse talem facere pacem: rursus hic defendit, nō sua culpa perisse Cerfobleptē, quod dixerit, non expectandos esse eius assessores: sed Aeschinē, qui moratus fuerit, & nō in ea loca properarit, ubi Philippū esse audierat, ut Demosthenes scripserat. Obiectio igitur recriminatione constat: nō modo suāsit nobis Aeschines pacē sine Phocēnsibus esse faciendā, sed & tu nobis suāstisti Demosthenes, sine Cerfoblepte esse faciendā. Recriminat igitur alter alterū de cōsilijs: Demosthenes Aeschinē, quod sine Phocēnsibus: Aeschines ora-

torē, quod sine Cerfoblepte. Quare cū probasset Demosthenes, nō bene sine Phocen-

sibus: hic tā probat, bene sine Cerfoblepte, pro ratione temporū. Facile enim fuisse legatis, omisso Cerfoblepte nauigare in Thraciā. Est autē cōsuetudo Demosthenis, ubi difficilima prius, & ea quae formidat soluit, post subijcere saepe ea ipsa, molesta quae sunt, hoc est, aduersariorum propositiones. Progressa igitur tractatione hoc subiecit:

Hinc igitur eos eduxi.) tanquam festinans seruare Cerfobleptem.

His uero morantibus et nolētib.) ut eum proderent. Et rursus deinde:

At fuisse nos Philippū in Hellepōto deprehēsurus.) Hāc enim eius uerba sunt, qui innuit celeriter faciendā esse pacē, ad seruandū Cerfobleptē. Quin & Euclidis testimoniū, illud ipsum confirmat. Ob tarditatē enim legato rū dixit ad Euclidē Philippus, se ignorasse tempus pacis, & propterea se subegisse Cerfobleptē. Quare pars haec confutationē continet obiectorum Demostheni criminū, & recriminationē Aeschinis, qui ultrō proiecerit Cerfobleptē. Sed cū Cerfobleptae nomen refugiat, & eius mentionē, Thraciam illius loco ponit, & maiori id quod minus esse comprehendit: et plura maioraq; obijcit, quā obiecta refutat. Dilucidiorē autē fecit & acriorē precepti usum, cū postea dixerit:

Autor ego uobis eram, & iubebam nauigare quā primū in Hellepōntum.) Celeritas enim & festinatio indicat Demosthenis sollicitudinē, & studiū cōseruādi Cerfobleptae, ut pditio

cunctanti & moras neſtenti accepta ferat. Et ex ijs quae restabant.) Thracibus dicit. Ita scit nō esse crimina principalia, sed tanquā residua confirmationis.

Et non projicere, neq; sinere.) Ostendit nō propter non expectatos Cerfobleptae legatos, sed propter Aeschinis tarditatē perisse Cerfobleptē. Itaq; pditio ibi apparuit. Deinde quia obijciebat, Sed obscurū fuit, an ea Philippus nondū occupasset: partitus est refutationē, et bifariā extulit. Ac tamen occupasset, non tamē occuparet omnia: atq; illa ipsa quae occurrat, utiq; reddidisset presentibus nobis, et ceteris pepercisset, aut ni ita fecisset, iusiurandū ab eō nō accepissemus: et omnes cauti fuisset ijs cognitis, ne de Phocēnsibus deciperemur. & per sequētia pbat, facile recipi potuisse Cerfobleptē saluis Phocēnsibus. Interiecto tēpore.) inter pacē et iusiurandū. Intendere.) minari.

wpov τὸν χρῆσθαι.) prius absumpta esse, vorhin verbraucht. Ducē autē Proxenum intelligit, ne pretextat merum aut periculū.

Congressi cum Proxeno sumus.) Ne dicat, Scripsisti tu quidē sumendam esse nobis a Proxeno trēmē, sed nō potuimus eum inuenire, propterea subijcit: circū profecti sunt, per anfractus quosdam, nō recta uia. Pella autem patria Philippi uocata est, a boue pellei, hoc est cinerei coloris. uel a pelis, hoc est lapidibus, Macedonum lingua, nomine imposito.

Muros.) in Thracia nimirū, loca & castella. Considerabis autem eum supra dixisse, proficiscebantur, se ipsum crimini eximendo: post autē & se ipsum immiscuit, cum id esset, propter necessitatē, criminis expers.

Tres et uiginti dies.) Refutationē continet obiectio. Cum enim posset Aeschines obijcere, At non facile fuit breuissimo tempore ad Philippum uenire: dupliciter soluit. Maxime inquit nauigandū fuit. Quod si nauigare noluissetis, satis fuisset tēporis, ut etiā terra profecti Philippū conuenissetis.

Interea Doriscum.) Ostendit qua de causa perierit Cerfobleptes & Thracia: ac alia crimina in Philippum confert, alia in legatos.

Me crebrō multa dicente.) Ne semel obiter dixisse uideatur, apposuit, semper, & publice, et aperte dicente, tanquam potuerit conseruari Cerfobleptes. Variā autem conciones, & consilia, & fictiones, & susceptē legatorū inimicitia, indicio sunt, quā & bene cupi at Reipub, orator, & quā insidientur illi.

Qui uerō

Qui uerō illis refragaretur.) Hoc dixit, ne fieret crimen omnino cōmune, sed priuatum. Idq; iam dudū etiam efficere studuit in argumentorū postulatione, cū diceret: maximum id esse signum corruptelae Aeschinis, quod cū liceret ei, dicto in Philocrate testimonio, suspicione liberari, neq; prodire, neque quicquā Philocrati cōtrariū dicere uoluerit. Hic similiter eodē signo usus est et de ceteris legatis, inducēdo illos & cohortando ad dicēdum in Aeschinem testimoniū.

Qui uerō sunt horum participes.) Magnum est artificium. Nam cum ipse accusetur, tātū abest ut illam contra se ansam suppeditet, ut etiā iisdem de rebus accuset. sed ipsum uerbum, nefarios homines, indicat patriae amorem. Non ne enim maxime sunt impij, qui eam terram produnt, in qua solem uidentur primū.

At uerō eo tempore.) Quo tempore Pellae se debant, Philippum expectantes. Vult autem exaggerare facinus, et confirmare corruptelam: siquidem in reditu iusiurandum exegerunt, & non in ipsa Macedonia, neq; in medio exercituū, neq; in fano: sed in caupona, & clam, in reditu. Etsi autem apparet, eum dare operam, ut inflammet ad iracundiam iudices, nihilominus tamen se quoque purgat. Ne uerō diceret, nō adfuisse ad eum, comparat inter se loca, quamuis in propinquo esset templum, iusiurandum in caupona esse datum, loco profano & contempto, idq; cum edes Castoris & Polucis uicina esset. Quapropter etiam testes eos aduocat qui locum uiderint. Adijcit autem iusiurandum, nō quod ordo postulet, sed ut signi signum id quoque fieret. Nam tarditas signum est corruptelae & ultrō dedit Thraciā. Iusiurandi autem mentio, qua ostenditur, neq; uno tempore esse datum, neque convenienti loco: signum corruptelae confirmat.

Qui huc iam exercitus.) In Phocenses, dicere uult. Quando supra cōfirmauit, murū & securitatem Atheniensium fuisse Phocēses, dum essent incolomnes: sed quia illa perierint, apertam ei esse uiam in Atticam.

Deinde literas Philippi.) Quas legit in oratione, ubi dixit, Ego feci haec in uitis Atheniensibus.

Decretum Philocratis.) In quo scripsit, utriusque tenenda esse quae teneant.

Plebiscitum.) In quo correxerunt, unicuique sua esse tenenda,

Atqui Philippum.) Pergit in confirmatione. Nam crimen ab omni parte graue cum sit, per omnia probat, non sua culpa perisse Cerfobleptem.

Age, recita etiam alterum testimonium.) Cum ciuitas audisset perisse Cerfobleptē, postea misit Euclidem, qui Philippū accusaret ob ea quae facta essent in Thracia. Is uerō respondit, se nihil deliquisse. Serō enim tandem congressum esse cū legatis, & ante datum iusiurandum illa occupasse. Intueberis autem & obseruabis uerba, ut in ijs quae extra periculū erant, dixerit, discessimus: ut uerō in ijs quae reprehēdi poterant, Oreum uenerūt isti, longē se ipsum remouens. Itē illud, non expectarunt praecōnē, haec & similia obseruabis.

Neq; uerō posse negari.) Cum se ipsum defendit & probat, non sua culpa perisse Cerfobleptem: hinc orditur crimina quae obijcit Aeschini, cōfirmare, probatq; per eum perisse Thraciam.

Considerate quid agant singuli.) Tempestiue uult suam liberalitatem declarare, quae uigilantiam & studium suum indicet, ueluti, ubi errat ciuis meus? ubi erumnā tolerat indigna captiuus? Attribuit autem captiuos huic parti, ut suspitionem tolleret. Quis enim uellet ab hostibus accipere munera, qui suas ipse opes ciuibus & reipublicae impendit? Sed & munerū hospitalium mētio facta hoc loco, plena est artificij. Neq; enim sic eorū meminisset, tanq; incredibile aliquid cōfirmaret, sed pro cōfessis est abusus. Xenia uerō eis dedit Philippus, inquit. Partit autē argumenta corruptelae hoc etiā loco, ut ea quae ad se attinerent, auerteret. Cum enim necesse esset, eum qui Cerfobleptē ultrō pdidisset, propter pecuniā prodidisset: necessario quaesuit hic, quis sit qui pecuniā acceperit? Qui enim xenia noluit accipere a Philippo, sed ea odit & auerteret, & alios accipere ueruit: eum non prodidisse cōstat. Cū enim prodere uoluisset, nullō emolumento proposito? Sed qui clam accepit munera a Philippo, eum perspicuum est Thraciam ei condonasse. Id quod fecit Aeschines. Per Aeschinē igitur Cerfobleptes perijt.

Δικωδόν ζεας.) probabat, tentabat. Trālatū est a tintinabulo, quod noctu circumferunt custodes, exploraturi an excubiores portarum uigilent.

Vi autem frustratur.) Hic suā uoluntatem cōmendat in Cerfobleptae negotio: quem probabilius

probabilius fuerit prodere? eum, qui suas opes pro captiuis effuderit? an qui clam à Philippo xenia accepit?

ὄντως accepturum.) id est, simplicius, quasi ea non significarent corruptelam.

Age uero & quæ ipse.) Duo hic probantur, tum seipsum non fuisse corruptum, tum se solum ex legatis esse amantem reipublicæ. Cum enim crimē ad omnes pertineret (omnes enim uidebantur tempus trivisse in Macedonia) æqualitate distinctionem soluit: *Isti quidem inane ocium agebant, ego uero ex usu captiuorum moram traherem.*

Diffidentes, ut mihi uidetur.) Magnum ostendit sumptum, adeo ut & captiui non posse fieri putarent, ut gratis dimitterentur. Verbum *mutuabantur*, contumeliosum esse uidetur. sed cum augere sumptum uellet, dixit, se & usuram & sortem condonasse.

Quibus ipse mutuaret argentum.) Cum usura male audiret, in initio quidem * commonefecit: sed commodo uerbo *mutuaret*, effugit ab furditatem.

Et donauit calamitosi.) Computat sortem cum usuris, ut duplicata uideatur sua liberalitas.

Cum ceteri à Philippo.) Innuunt * omnes fuisse dimissurum, ni anteuertisset, & promississet se eos soluturū, & daturum pro uiribus. * Omisisse se ait data sibi à Philippo nomine xeniorum:

Dono dedi.) Quæ donarat captiuis.

Graue igitur mentiri.) Mihi quidem graue est, uel parum mentiri. Aeschines autē presente tota ciuitate mentitus est. Si graue est mentiri apud paucos, idē calamitosos: grauius est apud totum populum, eumq; Atheniensem. Soluit autem obiectionē, ne quis dicat: At potuisti etiam secundam legationem eurare, ne abires cum legatis, sed priuatim: subiicit igitur, sed non erat mihi turis priuatim abire, & oberrare illis, nō habenti legatorum securitatem.

Privatim eurata.) Non est ociosum, sed refertur ad Aeschinis legationem, uel potius profectionē & errationem cum Philippo. *ἔξωλυσ.*) extorris patria.

πρωόλων.) obiens ante fatum.

παραλλήλων.) Si conferantur & comparentur inter se.

Et generosus iste.) Magnitudine criminum Thracense illud crimen diluit. Nam qui supra dignitatē & præter expectationem aliquē accusat, qui minus deliquit: ei propter magnitudinē fidē abrogare solēt auditores,

Abrogaturum promississe.) Et hoc absurdum est propter magnitudinem criminū. Quis enim credat totum Atheniensem populum prodi posse ab uno homine Macedoni?

Quod ea reprehendi.) Hæc refutatio est. Qui enim corruptos uellet reprehendere, eum ab omni corruptela esse alienū oportebat. Additur & alia refutatio, *Veritas ne uia perirem obiter.* Quis enim eos proderet, cum quibus unā periturus esset?

Dercyllus autem eum.) Ne ut hostis loqui uideatur, alijs tribuit orationem. Atq; etiā nocturnū tempus suspicionē mouet. Non amplius autem hæc de Thracia dicit, ne ueluti priuatim fiat crimen, sed ad totam pertinere at corruptelam. Cum enim Aeschines Demosthenem accusasset proditi Chersobleptæ: propterea reseruauit corruptelæ probationem, ad hanc quoq; partem.

Et hæc à me uerè dicit.) Qui sit, ut cum accuset, se testimonium dicturum promittat? * An constat, in alijs id fieri, & non in ijs quæ inscribit? Est autem scripto testificari periculofius. Quoniam igitur absurdum erat, eundem & accusare & dicere testimonium: præcepta nobis dat, & uiam præscribit, addendo, *et uerbis et scriptis.* Qui enim de scripto testimonium dicit, seipsum obnoxium reddit accusacioni. Deinde cum rationes referri postulet, non inuitatum est, si de scripto uult dicere testimonium.

Quin & propter aliam utilitatem id facit, ut & alios hortetur ad idem faciendum, se metipso alijs in exemplum proposito, & dicendi testimonium uiam illis inueniens, * non ijs de rebus quas nunc proposuit. Accusat enim proditi Phocensium hic, & corruptelæ, quod noctem & diem apud Philippum mansit Aeschines. Magnum autem discrimen est testis & testimonij. Nam testis coram ingressus, testimonium dicebat, & non erat obnoxius. Qui autem testimonium conscripserat, seipsum obnoxium faciebat ei, in quem dictum erat testimonium, etiam in posterum tempus.

Deinde cæterorum legatorum.) Cum prospiceret legatorum offensionem, utiliter eos ad dicendum testimonium citat. Aut enim ea dicent quæ ipse uolet: aut aduersando ostendent, se in legatione non idem egisse quod ipse egerit. idq; est quod potissimum probare contendit.

Quibus igitur.) Citati legati noluerunt dicere testimonium. Quare dolenter hæc dicit. Quia

cit. Quia uero signis commota erat obiectio, quatenus Aeschines populo persuasisse uidebatur, ut sine Phocensibus faceret pacem, opposita est alia obiectio recriminans. Atqui tu Demosthenes grauiora sua sisti, qui Rempublicam adegeris, ut pacem facere properaret, priusquam Chersobleptæ assessores adessent: & eo pacto ipse perdidisti Chersobleptem. Propterea igitur coactus est Demosthenes, non modò Phocensium probare proditorem, sed se quoque defendere, ne perdidisset Chersobleptē uideretur, & recriminari Aeschinem ex eadem consecutione, tum de Chersobleptæ, tum de ipsa Thracia. Undiq; igitur probat eum propter accepta munera & suasisse, & trivisse tempus. Proinde non hæc quæstio est, sed ostensio & probatio corruptelæ, nunquam neque dixisse Aeschinē, neq; suasisse non accepta pecunia, sed propter munera suadere solitum.

In summam igitur accusacionem redigam.) Capita proluxa orationis enumerat, ne auditoribus excidant. Atq; ea in peroratione annotat ideo, ut maiorem iracundiam concitet. Quare statim non probationes, sed amplificationes affert. Amplificationes autem affectum mouent. Existimat igitur se hac ratione impulsurum auditores, & commoturum ad iracundiam.

Non enim Phocenses tantum.) Hic quidam simul confirmari duplicem orationē dicunt, in quo falluntur, cum id eum nec in initio nec in confirmacione fecisse constet: sed post, ut in peroratione, corruptelam exaggeret. Et hæc pars obiter incidit, quam geminam confirmacionem quidam putarunt, quod duo quodammodo crimina sunt, Thracensia illa, & Phocensia. Nos uero statuimus non ex uno uerbo metiendum esse totum statum, sed ex pluribus. Quod si gemina confirmatio est, cur Thracensia illa neque in narratione, neq; in confirmacione posuit? Afferimus igitur, eum Thracensia illa tantum in signum proditiōnis commemorare, sicut aliorum etiam signorum meminit.

Atqui nullius eorum.) Post excidium Thraciæ & Phocensium, decreto eum iusserunt dimittere Chersobleptem, & cedere Amphictyonia. Proinde dicit, *Atqui nullius horum.* neque enim ante subegisset Chersobleptem Philippus, si nauigare uoluisset Aeschines. Conseruati enim essent Phocenses, neque urbem contempsisset Philippus,

Indignabitur autem.) Obiectio absoluta de fensione constans. Licuit, inquit, uerba facere, & renunciatio non est obnoxia referendis rationibus. sed refutat per affirmationem: omnino fuisse uerborum reddendam rationem. Est autem unum ē signis prioris quæstionis. Est autem absolutio cū stomacho adhibita.

Indignabitur.) Significat tyrannum, qui rationem reddere non sustineat. Bene autem hoc post signa omnia positum est, ut nulla ex parte præsidij quicquam habeat ad defensionem. Conuictus est se suasisse eadem quæ Philocrates suasis: prohibuisse, ne in concilium Græci admitterentur: autorem fuisse ciuitati, ut sine Phocensibus pacem faceret: non permisisse ut de iure ulla mentio fieret, de Amphipoli dico, & Thracia: decepsisse à legatione regressum. Dixit apud populum, conseruatum tri Phocenses: at perierunt. perituros Thebanos, at sunt incolumes. Qui igitur cō confugere poterit, licere uerba facere?

Et hoc, cum fuerit præconibus.) *πρόπραμνα* est scriptū, quod affigitur ante concionē, ut de liberetur, siue de mittendis legatis: siue, legatis reuerfis, ad cognoscendū quid dicat.

Vulgi inopia.) pauperum administrationi. Est enim eis indulgendum, ut rem domesticam administrarent.

Sed est quædam expedita ratio.) Obiectio epilogica, & consentanea priori. Altera enim ait, condemnationem Aeschinis principis fore inimicitiarum: hæc præfens, non dari Philippo benefaciendi potestatem. Ac illa quidē dicebat, in initium fore inimicitiarum cum Philippo: hæc autē apto ordine, eum ne benefactorum quidem esse (neq; enim fieri potest, ut inimicissimus de hostib; benemeretur) illud de pace dictum fuit, hoc ad beneficentiam pertinet. In posterū, aiunt, nō benefactorus est populo, si legatos condemnauerimus. sed refutatio sumitur ex arte carentibus probationibus. Profert enim uarias epistolas, in quibus cum plurima sæpe promississet, nihil eum in rempub. contulisse constet.

Sed epistolas uobis recitabo.) In quibus se benefactorum pollicitus, tandē nihil prestiit. *Frigidum illud nomen.*) Arrogantia refertum scilicet (frigidus enim appellamus arrogantes) dum sursum deorsumq; clamitat, se benefactorum Atheniensibus.

Ad fastidium usq; præterisse.) Fratris societas

nos capit. aut. ut quidam, *ἄλλοι* pro uili. *ἄλλοι* ad fastidium.) Prouerbiale.

ἄλλοι ad fastidium.) Exordium & aditus digressionis. Cum autem à sua persona sit auspicatus, tueri conatur suam existimationem: in quo philosophico more magis agit quam oratorio. Oratori enim expedit, *ea quæ incidunt querere: philosopho, rationem habere in tota uita suæ existimationis & autoritatis. Occasionem igitur sumpsit è uerbis Aeschinis. Demosthenici enim artificij est, non à sua persona auspicari, uel uituperationis refutationem, uel suarum laudum approbationem, sed ut quadam & necessitate uideri eò duci. Sic igitur defendere se cogitur, tanquam Aeschines contumeliose de ipso sit locutus. Deinde commodè transit à suis moribus ad comparationem morum Aeschinis, & proprius digressionis locus in contentione cõsumitur, ut prope similis sit parti illi in oratione de Corona. Nam illic totam uitam cum tota uita contulit, hic opinionem quam uterque ex legatione consecutus est: Quis Demosthenes apud homines esse uideatur? quis Aeschines habeatur? Demosthenem & in uita modestum, & ijs prædictum moribus, qui cõsentanei sunt populari imperio: nõ esse cupidum simulatum, simplicem erga amicos, nõ in conuictores et conubernas impium. At illi iniurium in republica, immodestum, nõ temperantem. Neque enim fieri potest, ut qui est in ijs reb. immodestus, iustarum actionum sit studiosus.

Ego uero scio omnes.) Refutatio fit per exempla.

ἄλλοι in uita, auspiciis.) Senatu enim inuente, præcedit is qui rem diuinam facit.

Quadriennium legatione una obita.) Prolixitate temporis defensionem exaggerat: nõ ueritus est quatuor annorum consuetudinem.

Postquam enim cepit Olynthios.) Commonefacit mali & calamitatis auditores. Dolent enim uicem Olynthiorum, ut eorum qui soli prohibere potuissent Philippum, ne inuaderet Græciam.

Olympia celebrabat.) Mentione celebritatis affectum audientium magis etiã auxit. Nam res secundæ hostium molestæ sunt uictis. Ille igitur triumphales epulas instituit, ob uictoriam & calamitatem Græcorum. res publica uero ista illo euentu, genuit calamitates. Olympia uero primus Archelaus Dii Macedonia oppido instituit, eaque nouè diebus, ut aiunt, agebantur, ad nume-

rum Musarum. Adiunxit autem Olynthi excidium, ut uideatur de Græciæ captiuitate triumphasse, & interfuisse festiuitati. quasi diceret, Ego quidem lametabar, sed Philippus festum cum Aeschine agebat.

Ad id autem sacrificium.) Iterum amplificat euentum. Nam & dijs sacrificabat, & celebritas comparabatur.

Artifices.) Sic uocat histriones tum comicos, tum tragicos. Significationem autem eorum quos Satyro tribuit, ostendit per sententiam orationis. Nam tacere, & nõ loqui, signum est gemitus & doloris de ijs quæ acciderunt.

Cur solus ipse nihil postulare.) *ἰπαρρησία* hic petere significat. Probat autem Philippo morem fuisse corrumperet homines in conuiuio, & continentiam tacentis laudat. Pusillitatem uero nominat pecuniæ parsimoniam. sed uniuersum figmentum ostendit res Satyri pecuniæ contemptoris, idque cum esset artifex, & accipere assuetus. Præterea prolixitas petitionis & trepida oratio, & quæ non statim ad petendum accurrat, magnitudinem petitionis ostendunt, & petentis beneuolentiam.

Vereri se ne frustretur.) Quo se magis uereri ostendit, eo Philippum magis ad dandum incitat.

Ac tale aliquid iactasset.) Eius arrogantiam & pertinaciam perstringit, & obscure significat, etiam Aeschinem, si pro Phocensibus intercessisset, fuisse impetraturum.

Captæ sunt.) Cum nihil ipsæ peccarint, alienæ fortunæ pertulerunt societatem.

Volo autem te audire.) Ne quid aliud suspicaretur Philippus, causam eum edocet.

Ne quid indignum patientur.) Cui nobiles sint, ne propter rerum necessariorum inopiam meretrices fiant.

Tantum plausum.) Verbum proprium successuum in Comœdijs, apposuit orator.

Ut Philippus moueretur.) humanæ fortis misereretur.

Quamuis ex intersectoribus.) Quantum tempestiua petitio ualeat, ostendit: quum Philippus fraternæ beneuolentiæ sit oblitus.

Examinemus igitur.) Per ironiam exagitat opinionem.

Vocati autem isti.) Significat se non uocatum esse. Sciebat enim, inquit, me nõ facturum.

Non ueni.) Maius aliquid innuit, se etiã uocatum non abisse. Illud etiam addit, Tyranni seruum discernere potuisse beneuolos & male-

& maleuolos reipubl. cum Aeschinem & Phrynonem & Philocratæ uocari. Ita sciebat similes ad conuiuium adiungere.

Filium Phædmi.) A patre notat filium, com monefacit & oblatarum reipublicæ calamitatum: & cœnasse eos apud filium eius, qui populari statui nocuit. Cõsentaneum enim erat, libidinosè educatum, eius generis instituire conuiuia, quæ à modestia essent aliena.

ἄλλοι abierunt.) Hoc uerbum magnam eorum uoluptatem indicat, tantum non uolunt, tantum non presentia sua inuitationem anteuertent.

Ego uero non inui.) Subindicat, se uocatum non abisse: sed ita tamen ambigüe profert, ut non esse uocatum, liceat intelligere. Nam illud, uocati isti, se non ex contemptu non esse uocatum ostendit, sed notum fuisse suum in triginta tyrannos odium, & eorum liberos qui reip. nocuissent.

Postquam ad pocula uenerunt.) Cum desissent edere, potabant dumtaxat, neque mirum erat eos inebriari & insanire. sed uenire à cœna ad potandi libidinem, satis est ad accusandum legatum et oratorem. Coarguit etiam opinionem de eius temperantia excitatam, ostendendo eius in ebrietate intemperantiam.

Introducitur quidam.) Ut ingressus mulieris opportuno tempore fiat, eam ad potantes & ebrios introducit, atque ostendit similitudinem cõuiuorum. Philippus enim captiua Olyntho conuiuium celebrabat. Xenophro conuiuium apparabat propter spolia & captiuos Olynthiorum.

Ingenium & modestiam.) His uerbis suos mores, & quam habebat de Olynthijs opinionem, ostendit.

Ingenium & modestiam.) Etiam post captiuitatem non mutauit fortuna mores, non mutauit feruitus ingenium. Captiuæ autem mulieris meminit, ut concitaret audientes: & ut Aeschinis existimationem desiceret, intemperantiam & petulantiam eius exagita uit. Ut autem probabilis uideretur oratio, narrationem ferme forma poetica, & cum euidencia exposuit.

Sic bibere modestè, & edere.) Oportebat esse aliquem qui enunciarer, ut fides orationi conciliaretur: & is qui enunciauit, testimonium haberet, illius petulantiam se non fuisse socium.

Coquebant.) Ad asseuerandam pertinet

mulieris modestiam. & addendo, modestè, probabilitatem conciliat uerbis. Non enim dissimile ueri erat, eam cum cogeretur, modestè unà edisse, & nullam sibi factum iri iniuriam putare.

Ut narrabat Iatrocles.) Eo enim dicente cõuenire quidem potuit, propterea quòd ad uesperam usque conuiuium durauit.

Me.) Indicat suum rectum propositum. Neque enim ei narrasset, nisi scisset eum egrè laturum.

Ut autem res procedebat.) Non uniuersè exposuit petulantiam. Neque enim probabile, neque oratorij fuisset, statim importunè rem aggredi, & summum ardorem ostendere, ut nature necessitas etiam coarguat eorum institutum. Neque enim dissimile ueri erat, apud tyrannum captiuam mulierem fuisse contumeliose habitam. Sciendum autem, hoc loco surrexisse iudices, & destituisse oratorem, dum diceret: Eubulo patrocinante Aeschini, & odio prosequente oratorem, & sic locuto ad iudices, hæc flagitia commemorantem auditis Demosthenem?

ἄλλοι flagellum.) Propriè autem *ἄλλοι* frenum dicit, eo quòd tenetur & trahitur ab aurigis.

Atque, aliquid etiam cantare iubebat.) Imitatio diligens intemperantium hominum. Videri enim uolunt etiam Musici. Est autem eiusdem proteruitatis, iubere canere, & recumbere.

Aestuante autem muliere.) Dicendum erat, clamante & auxilium implorante, non aestuante: sed nature imbecillitatem per uocabulum hoc ostendit. Ita scit uti proprijs uerbis, subiectarum rerum naturam declarantibus.

Et nolente.) Ut nolle ingenij sit, nescire educationis & uitæ. non enim his rebus educata fuerat.

Contumeliam id esse dicebant.) Cum corruptelæ exagitantæ sunt, adiungitur Philocrates. Cum petulantia & intemperantia, Phrynon, propter factum illud de filio. Neque enim in credibile erat, eum qui filium prostituerat, petulanter tractasse alienam mulierem.

Nec ferendum esse ut dijs inuisa.) Hic clarè cogit, quanto libertatem odio prosequantur. Hæc enim, inquit, acerbi in populum odij sunt argumenta.

Fastidire.) Tanquam potestatem habere agendi quicquid libeat.

Et uoca puerum.) Imitatur, tanquam in fabula, homines, qui propter ebrietatem non sint apud se, & amore attoniti.

Cum dixisset aliquid & lacrymasse.) Probe affert ea quae pro ipsa dicta sunt, ut putet auditor: nunquid apud Scythas sum? isti legati sunt urbis humanissimae?

Lacrymauit.) Quod apud quos se misericordiam inuenturam sperarat, ab ijs uexatur.

Direpta tunica.) Et ferociam & turpitudinem ingenij significat. Nudabat enim corpus, eo quod uoluptati id esse sciebat spectantibus.

Tergo multas plagas infligit.) Immodicæ plagæ confirmant odium in urbem Olynthiorum.

Cum autem extra se esset.) Testificatus est de modestia mulieris. Neque enim confugisset ad eum, quem illa petulantiâ delectaret. Omnino enim scilicet latroclēm illum factum laudi sibi ducere. Unde facit postridie ea quae facta sunt referentem: neque uerò de industria subuertit mensam. Id uerò tanquam refertur ad illud quod ab Aeschine in oratione dictum est, Vbi salubri mensa? Ecce enim ea quae culpatur, ipse fecit.

Etenim uiolentia.) Recte nominat propter talia facta καὶ ἀδικία, id est fordes, Aeschinē. Significat enim ei καὶ ἀδικία, id quod purgatur, & quod excuti solet. Ne uerò auditores id quod fiebat, parui ducant, exaggerat testimonio Thesthalorum & Arcadum Grecarum nationum, & reipub. aduersantium. Molesta sunt autem auditoribus, ea quae apud ipsos fiunt, quum uoluptati & risui sunt aduersarijs. hostes enim erant & Arcades, & Thestali.

Et Diophantus apud uos.) Non ob solam accusationem Demosthenis acerba uidetur gens, sed ex Diophanti etiam uociferatione. Verum propter uitam Aeschinis & estimationem illa dicta esse omnia, constat ex ijs quae sequuntur. quid enim ait? Et talium sibi consocios facinorum. & postea sic, Nōne constabat Demosthenem dolere de existimatione & gloria, quam praeter dignitatē consequbatur Aeschines? Offendunt enim animos indignorum res secundae: & hanc

sententiam comprobatur Isocrates in Panegyrico, dum censet inuidendum esse Barbaris, qui praeter dignitatem magnum imperium teneant.

Et puerum adhuc in cœtib.) Inseta aetate, cri men subindicat. Videtur autem ea sacra inuita esse plebeia & uulgaria, & nō admodum ueneranda.

Et binis aut ternis drachmis.) Interdum enim scribæ accepta pecuniola aliter legebatur, ad utilitatem eorum qui conduxerant, leges & decreta.

In alienis aedilitatibus.) Minimū abest infantia, nudis uerbis bono ciui obijcere corruptelam.

Audio enim eum.) Haecenus absoluit illam partem de accusatione Aeschinis. Ab hoc loco autem ea quoque defendere uult: de quibus est ab Aeschine accusatus. Recte autem fecit, qui ea in peroratione collocarit, & non in confirmatione. Nam alioqui uisus esset seipsum accusare.

Λογισάσθαι.) Hi uocabantur, qui referendis rationibus obnoxios ad populum adducebant. Erat enim quidam & logistarum magistratus.

Omnium quae accisio.) Excessu, dicendo omnium, indicat absurditatem & mendacium eius.

Verum me quis accusat.) Non enim si Demosthenes fuit particeps, natura rerum mutata est.

Nam ego si haec.) Primū concedit, atque instantia utitur, fretus enim est sua innocentia.

Me igitur non fuisse socium.) Hic incipit instantia.

Cum eum non sinebatur ire legatum.) Volentem enim eum in tertia ire legatione, quam excusatione morbi recusarat, non si uerunt egredi.

Sed & ciuitas prohibebat, & ego accusabar.) Verba haec indignationem praeseferunt, fortassis autem ab arte & actione proficiunt.

Qua uel heri emptum.) Homo non praeditatus, nō ante institutus, sed heri ē barbaria huc profectus.

Aut particeps.) Parte mecum accepta, ut interim fateatur se accepisse Aeschines.

Cum testes haberet.) Eos qui audiebant, tanquam si multis testibus praesentibus diceret.

Et res erat perdidicula.) Ego non recusabam redere

dere rationes, sed ipse prohibebat.

Si quis apud eum homines de eo bene meritos.) A parte de Philippo bene meritum esse dicit Aeschinem, rei exaggerandae causa: sed de Republica, non item, uitandae inuidiae causa. quanquam sententia par aliquid postulat.

Nec si malum ego.) Cum ante posuerit pulchrum & magnum, subiicit φιλῶλος, quod significat malum & uile.

Iam illud etiam considerate.) Absoluta sententia, concludit a moribus iudicantium, & ab eo instituto, quod habeat in praesentia: & quid de ijs iudicaturi sint Graeci, si praesentem causam male iudicauerint. Sed quia existimatio Aeschinis non mala, neque obscura erat in urbe, ex quo Timarchum accusarat: Demosthenes ad eam opinionem amouendam, & ad ostendendum uitam cum existimatione nō consentire: duo conuiuia finxit, & simile simili comparauit. locus enim idem conuiuij, Macedonia ponit. Sunt & personae similes. tragicus enim histrio est Aeschines: histrio est & Satyrus. In utroque etiam est bibendi studium, et iudicium de rei uenerae incōtinētia et ebrietate. Proinde Satyrus uirgines nubiles petit, ob temperantiam non uictus a forma, sed tuens pudicitiam puellarum. At orator Atheniensis mulier quae uirum habet, nactus, a forma uincitur, et in ebrietate incalescit, et quia narratio suspecta erat, locū fabulae assignauit aedes unius ē numero triginta tyrannorum. Oportebat enim apud hominē luxuriosum institui conuiuium. & ut oratio probabilis uideretur, comparatio a cena instituitur, ac alter filias eius qui molestus Philippo fuerat, seruare instituit. Fuerat enim ē numero interfectorum Alexandri fratris Philippi Apollonophanes: alter mulierem Olynthiam ex locia ciuitate Atheniensem, eamque captiuam, contumelia affecit: & cuius miserandum fuit, eam uerberauit.

οὐκ ἐπιπορευόμενός με.) unā pertrahatis, uobiscum abripiatis.

Nunc relapsi suus.) hoc est, supini et oscitabundi, non erecti & sobrii.

Nunc impellor ad dicendum.) Ad furorem enim impij isti me compulerunt, ut etiā quae tacere decreueram, clamitare cogar.

Nulla mihi cum eo similitudo fuit.) Ne obijciatur, Quid igitur? Tu ne soluisisti amicitiam, non seruata illi fide? ait: ex quo ad Philippum uenit, et cum Philippo facit: etiam si me for-

tuna cum illo coniunxerit, etsi alicubi congregari mecum cogitur: circumstantia loci me ulciscitur, & celeriter resilit.

Cum Aeschine autem obambulat.) Ne quis obijciat, eo te fugit quod est agrestibus moribus & stultus: subiicit, Cum Aeschine totā urbem circuit.

Eos qui neminem uolūt.) Vel quia bonis uiris inuident, uel quia neminem in Republica magnum esse uolunt.

Athenis legati quidam missi sunt.) Considera artificium: Cum plures sint legati, alios missos fecit, tres autem notissimae improbitatis nominauit, & seipsum solum tanquam beneuolum opposuit.

Ante sumptū uirilem togam.) Suspicionem turpem tollit aetas.

Ac eum quidem non accusauit Aeschines.) Viciscitur Phrynonē de dicto in se testimonio, & locum habet acerbitas post factam Demostheni contumeliam. Quod enim progressi, dictoq; in eum testimonio ei insultarunt, eare commotus uitam eorum incesit. postea probat, ne temperantem quidem esse Aeschinem: prostituit filium, inquit, Philippo Phrynon. Vbi igitur est censor Aeschines? Atqui aequū erat, ut accusaret is propter puerum adolescentulum tyranno proditum, qui hominem senem accusarat, qui iam aetatis longitudine crimē illud effugerat.

Si quis autē aetate integra.) Admirabiliter Timarchum defendit, dum minus ei malum tribuit, atq; per id maiore & grauiore crimine liberat. Cum enim dicat, eum postea uixisse liberius: concessit audaciam, et eum utrinq; de core liberauit: dum et uitam liberiolem nominat, et uenustatis gloriam, hinc enim & illi extitisse calumniae originem, non ē factis, neque ē uita. Regulā enim dat orator, in improborū defensionibus, parum quiddam esse relinquendū, et accipiendū, per quod maius repudiemus. Probabilis enim est oratio, nō si totū reijcimus, sed si pro impudicitia uitā liberiolem recipimus.

Age uerò etiam de imitatione.) Hic clare addit ad sui defensionem. Crimini autem oratori datur, corruptum eum esse largitionibus. Probationes autē sunt geminae. una, eum ipsum fecisse decretū de legatis in curiam inuitandis: sic particeps fuit legationis & rerum gerendarū. altera, eum ipsum apud se conuiuio excepisse Philippi legatos, & architecto mandasse, ut spectandi locū eis daret: et iugis mulorū deduxisse, usq; ad

Euripum & Chalcidem. De inuitatione i- gatur legatorum sic effertur potest Aeschinis sententia: Si illi accepterunt munera, satis co- stat idē fecisse & Demosthenē laudatorē: quod si ipse non accepit, nec illi. De Philip- pico autem negotio: si Philippus dabat ijs a quibus colebatur, illius etiā legatis dan- dū fuit. Priori igitur obiectionis parti, co- lorem opponit, et eam a tempore soluit, his verbis: Antequam constaret eos proditro- res esse, scriptum fuit ab eo decretum. secun- de de exceptis Philippi legatis, per conces- sionem occurrit, translatione usus: Excepi eos uestra causa, ut ostenderem, nos praesta- re Macedonibus in omnibus, in ijs etiam quae apud illos beata iudicantur: quo deri- det eos, si felicitatem conuiujs metiantur. sed neque bigarum mulorum, neque pului- narium in theatro, neq; ullius praeterea rei uel obiter meminit: ueritus, ne per ea firmi- orem obiectionem redderet. Visus autem est ea omnia soluere splendore & beatitudinis uerbo. Quibus enim in rebus eos iactare et ostentare se uiderat, ea omnia parua esse o- stendit, praeter sua magnificentia & apparatu. Fortassis autem frater. Reiecto aduocatorū, ut fieri solet in epilogis. Verbo autē, fortasse, callidē usus est, quasi diceret, ne fratres qui- dem ei audere patrocinarī, propter facino- rum euidentiam. Sed quia imperator u- nus fratrū Aeschinis fuit, & illustris in Re- publica, omisso imperio, priorē uitam exa- gitat, et gloriam qua florent, tollit, proferē- dis nataliū & rerum aliarū fordidibus. Dein- de coniungit illū qui functus est imperio, cum eo qui non est functus, ut communem trium conditionē aequet. Quia enim solent iudices propter & maiorū imagines & ge- nus, reis condonare suffragia, extenuat ue- rerē fortunam, & in omnē familiam Aeschi- nis inquirat. Nobis autē praēceptū dat, qua- ratione ea quae maxima putentur apud om- nes, ut parua et uilia sint perstringenda. Nā- cū Philochares pictor esset Zeuxidī, Apellī aut Euphranori similis, aut alicui ē celeberrimis: ad deprimentam eius artem, pictorē alabastrothecarū et tympanorū fuisse dicit, a maiori ad minus deiciens artificīū, & per- stringens propter uilitatē. Illos, Aeschinē & Atrometum notarios nominat. Deinde cum uideret auditorū obstare sibi qualitātē (uniuersi enim, aut certē pleriq; pauperes erāt, & opifices) id in commodum fultulit, dicendo: neq; uerō haec ullius improbitatis sunt, sed

nec imperio digna. Ac ne qua esset dignitatis apud auditores reuerētia, humilē eum fecit, ut eū gratias agere, oporteret propter digni- tatē. & perinde hīc facit, ut in oratione Mi- dianā. Ne enim ibi Midias se propter digni- tates efferreret, probat eum agere gratias re- publicae oportere de dignitatibus. Adhicit autē, supplicio eum dignum esse, qui praeter dignitatem, sit dignitatē consecutus, cū dignitatē et ipsam et populī tantam libera- litatem probris afficiat. Scimus autem te alabastrothecas. uascula an- sis carentia & leuia. pingebantur autem ad alluciendo emptores. Neq; uerō praclarū eum nominat pictorē, sed uilisimū: erant enim etiam admirabiliores pictores. Quae enim tu statuisti iura. Cū Timarchi iu- diciū ad probandā corruptelā adhibeat, iure defendit hominē: & id agit, ut is igno- minia liberetur. Nam si hoc femper facit, et ciuitati singulatim suadet, aliquādo per oc- casionē toti etiā populo facile persuadebit, ut ei dignitatem restituat. Implicat autē il- lud de Timarcho p calliditate sua utiliter. Postquā enim Aeschinis nullis productis testibus, aduersariū reum peregrisse uideba- tur: idem in praesenti causa & ipse consequi uolens, similitū exemplorū meminit, et ea ex oratione in Timarchū, quae causam ma- ximē continēt, sumpsit, ijsq; contra Aeschi- nem usus est. quae si apud iudices ualebunt, rectē uicit Aeschines: sin nō assentient, nō rectē. Nam si Aeschines per ea uicit, Demo- sthenes aut iisdē utēs, nō uincet: iudices nō eadē iisdē de reb. iudicare cōstabit. Proinde & accusatio Timarchi perstringit, & ac- cusatio Demosthenis nequaq; sit inferior. Quomodo? Quid? Quodā enim loco, eum ē pratorio egressum amici rogāt: Ut se res habent Aeschine? quid accidit? respondet: abij, eis oratione deceptis: aut totū ab ipso oratore dicit: Quis uobis uisus sum? Tum illi: quid perficisti? et subiicit sequentia: Sci- endū est autem, licere accusatorī accusare quidquid uult: reo autem sola crimina, quae ab accusatore obiecta sunt, esse referenda. Vt si quidem uera sunt. Non quasi dubitaret dixit, sed et pro eadem pro, quoniam, ut et in oratione Aristocrate: siquidē fuit Graecus is cui accidit. Eximium est tanquam honorarium. Ne dicere possit: at nescis. nec enim egi fabulā. Is qui theatricas historias conscripsit: propterea tertianis histrionibus aut personam potentū tribuī,

tribui, quod a minus habeant affectuum, minusq; uastae sint. Creon Aeschines. Videlicet Aeschines qui Creontem representat. Fecit poeta. ut qui gloriam auferat ab eo. Neq; enim ipse uerfus eos fecerat. Verfus autē hi sunt: Nouisse mentem nullius licet uiri, etc. Valere multum iussit.) εἰς ὁδῶν pro οὐ μάλ' εὖ, plorare. Verbum enim ambiguum est, & in malam etiam partem accipitur. Incedentem una.) εἰς pro ἔγγυς, propē. Et eos qui dicere uolunt.) Semetipsūm indi- cat citra arrogantiam. In hac iniurias.) πάντῃς ἑδί τελευσοῦ. Quidā unum uerbum esse putarunt, ἐπι τελευσοῦ, sed non ita est. Nam ἑδί πάντῃς coniungendū erit, & τελευσοῦ separatim ponendum, ut sit, ἑπι πάντῃς τελευσοῦ. iam uerō cognouimus, in- cantatricem fuisse matrem Aeschinis, si ue- ra sunt uerba Demosthenis, & iustrasse eos qui erant inuitandū. Vt ego ē natu grandioribus audio.) Meminit nataliū Aeschinis. Quo magis enim osten- det ex abiectis & humilibus esse natum, eo magis etiam destruat existimationis reue- rentiam, ad petulantia usq;. Duas autē pero- rationis partes tractauit, alteram sumptam a genere, alteram ē uerbis quae Aeschines in oratione in Timarchum usurpauit. Nunc- tertia pars restat, quae ad auditores pertinet, cum iam terretur & turbet, timorem in cute- re uolens auditoribus: propterea quod om- nes urbes plenae sint proditoribus, non par- uam curam praesentē statum requirere pro- pter praesentes corruptelas. In qua parte il- la etiam de Zelita adduxit, & multa patriū in proditores decreta. Adhicit & ea quae hac aetate cōtra proditores decreta sunt, in qua parte rursus Leo & Timagoras, & qui lega- ti ad regem Persarum profecti sunt, profe- runtur, eius pacis causa, cuius conciliator fuit Antalcidas. Medicus autē heros nomi- nabatur apud Athenienses propter proce- ritatem corporis, is cuius propriū nomen fuit Aristomachus. Tholus.) Locus fuit, in quo publicis scribis & publicē creatis uictus praebebatur. Dice- batur autem Tholus, quod Tholo similis & rotundae figurae esset. Et tu non sophista & improbus es?) A suo iu- dicio utrisq; apponit momentum malī, ut animi sit, non fortunae accusatio. Age uerō & de Solone.) Nota de Solone. Me- garenibus & Atheniensibus de Salamine

contententibus, Solon Homericō uerfus, Bissenas Salaminē rates adduxerat Ajax: hunc uersum commentitū adiecit, Atq; ad Athenarum statuit Mauortia castra. Hoc uersu cō- ficto iudicio uicit Megarēses, atq; ostendit Salaminē antiquitus fuisse Atheniensīū. no- tabis autē & eius uerfus Elegiacos primos: Armata pulchram ciues Salamina petamus, Marte repulsi dedecus atq; probru. Secundos: Nostra quidem fato Iouis urbs non occidet unquam, Auxilioq; deūm tuta manere potest. Etc. Et pileolo capiti imposito.) Alij dicunt, in pom- pis conuiciari inuicem solitos, personas ge- stantes: infra eas autem, pileolos gestasse, ne laderetur & attereretur caput. Est pileolum.) Quia inter representandum Oenomaū collapsus, & uerberibus & uul- neribus est affectus, ita ut ei caput esset obli- gandum, nō igitur, inquit, effugies, quo mi- nus poenas des, etiam si pileolum gestaris. Et in hunc modum extenuantes.) εὐρησθησοῦ proprie est, pueris demulcedi animi gratia quaedam facere nomina, ueluti eum esse re- gem, eum esse bacchū, & eius generis alia. abusuē capitur etiam, pro lenioribus uoca- bulis rerum tegere asperitatem. Principatū & communē dignitatē.) Cōmunem dignitatē et Graecorū libertatē, nō Graciae principatū dicit, quem Thessali nō habue- runt, sed aut Amphictyonie, aut suauim ur- bium imperium. Videtur autem dicere siue dignitatem imperij ipsorū, siue Pylae ad- ministratōem: aut simpliciter, ut antē di- ximus, libertatem. Caedes Elide factas.) Seditione cōstitabant inter se, alij Philippo addicti, alij his aduer- santes. demum mutuis cedib. grassati sunt, cum Philippi studiosi inualuissent. Et primos auctores ignominia notat.) Portas, in- quit, aperuit Philocrates morbo: * Aeschi- nem ipsum, tamen si nolentem, introduxit. Et tres Polemarchos occiderunt.) Nomen pe- culiare magistratuum. Sunt autē hi, Teleu- tias Agesilai frater, post eum Agesipolis, tertius Polybiades: cum quibus * pacē O- lynthij fecerunt. Suspiciebant.) Tanquam pro numinibus adorantes eos. Sed cum tota sacra sit arx.) A circumstantijs sumpta est amplificatio. Quorum unus fuit Epicrates.) Cum multi poe- nas dederint, Epicratis meminit, ut appare- at eos nec benemeritis pepercisse. Et conuicti sunt quidam.) Hoc rursus ē primo decreto

decreto sumptum est: sed illi in Senatu dum taxat mentiti sunt, isti autē etiam apud populum, cum (inquit) nec uera scripserint in literis.

Coniuncti sunt.) Verbum hoc etiam ad cetera est referendum.

At de acceptis numeribus.) Argumento usus est à contrario, dicens, absurdum esse, cum homines benemeriti, & bene meritorū liberi exciderint, propter peccata parua & leuia, Atrometi filium non eijci: qua ratione commiserationem etiam excludit.

Et Harmodij atq; Aristogitonis posteros.) Proxenum ducem dicit. Ex ea enim familia erat.

Puerulos eiusdem nominis.) Erat enim uerisimile, Proxenum filiorum alicui nomen Aristogitonis fecisse.

Ob quæ alia sacrificula interfecta est.) uenena scilicet. Eam autē intelligit, quæ Ninus uocabatur, quam accusauit Meneles, eam pocula amatoria facere adolefcētibus. Senius autē huiusmodi est: Principio ridiculum esse, et contumeliosum uidebatur ueris iniitijs, quod sacrificula propter illa sacrificia interfecta esset. post, accepto oraculo ut ea sinerent fieri, permisit matri Aeschinīs ut iniuriaret.

Quod istum uidit delinquentem.) Quoniam ex modestia uidebatur Timarchum accusasse, aliam causam subiicit, & pulchram illam tollit.

Nam si ab ijs qui in semetipso delinquant.) In impudicos. Perstringit autem existimationē eius, & destruit eam.

At hercule adolefcētes.) Obiectionem ponit epilogicam, ex qualitate Aeschinīs inter tractandum exortam: At Reipublicæ utilis est, dum uita sua modestos facit adolefcētes. Interdum autem ipse mouet sibi tales obiectiones, ut maiorem argumento rum copiam reperiat. Ac in refutatione laudat ille quidem educationem, sed Aeschinē infectatur, & magna ignominia affectisse Rem publicam ait: & qua de causa Timarchum accusarit, commemorat, quod, inquit, uestri fuit amans, & Philippi hostis. Voluntatem autē Aeschinīs, propter quam Timarchum accusarit, specie dubitationis implicuit, hic uerbis: Nescio quomodo sumus animati. Auditor enim apud se orationem examinandam, maiorem contra eum suspicionē concipit, quam ea sunt, quæ orator reprehendit, aut aperte exprobat.

Quæ diu enim Timarchus cōciones habuit.) quod

& adolefcens fuit, et accusatio plus loci habuisset.

Fuit in urbe.) Hoc dixit, ne diceret, me absentem latuit.

Perijt, & contumelia affectus est.) Secundum additum, immeritō et per iniuriam eum perijisse significat.

Affines.) Sic hoc loco uocat fratres uxoris eius.

Qui semetipsum mercede locauit Chabria.) Aegyptium quendam ita nominari dicunt.

Locauit.) ad turpitudinem.

Et execrandi Cerybionis.) Nōmē quidem est Epicrates, sed Cerybionis per irriisionem; quo nomine quæsiuit & uile quiddam significatur. *κηρύβια* enim purgamenta tritici dicuntur. Ad ostendendam autem eius impudētiam dixit, *Sine persona.* Qui tum enim in festis aliquos deridere uolebant, personas gestabant, ne uerecundarentur. Sciendum autē est, recentiores dicere *πρωωνέιον*, sed in uetustioribus libris *πρωωνον* reperiri: hoc est persona, seu larua.

Sed profecto sursum uersum feruntur flumina.) *ὄψω πρὸς ἄνω* pro uerbium, inuersum et confusum est. ueluti, Aeschines impudicitiae accusat, cum totam domum plenam meretricū habeat: sed pro uerbium, in eos dicitur, qui perperam sentiunt.

Fluxerunt.) Cum de fluuiio diceret, mansit in tropo.

Hoc obseruabant.) tanquam numē aliquod obseruabant, ne lucrum perderent.

Nunc uerō circumus nos.) Tanquam extrema sit miserie, si quis abire peregre, Athenis omisis, ut aliquod consilium audiat, qui alijs semper consilium dedit.

Sed si Reipublicæ obijt.) Quod amissum est, reperiri potest: quod uerō mortuum est, restitui nequit.

Et patrocinabuntur quidam istis.) Transiit ad alium defensorem non uilem & contemptum, neque de uulgi numero in urbe, sed principem, & uulgo superiorem Eubulum, ut in Philippi studio sociū Aeschinīs: cuius quo maior esse uidetur in Republica potentia, eō magis territat populum, exaggeranda eius potentia, qua ad nocendā facultatem abutatur. Quia uerō maxime insignis & potentissimus in urbe erat Eubulus, maxime fuit opus ei aduersari, & contra eū contēdere. Opponit igitur et oracula et uaticinationes, & ex omnibus ratiocinatur atq; ostendit, ne quam talibus rebus contra se ansam

se ansam præbeant: atq; etiam propter administrationes reprehendere Eubulum instituit.

Cum Hegisileus reus ageretur.) Is in Eubœa imperator fuit, cum auxiliā Plutarcho miserunt Athenienses, ut dixit in Philippiis. Crimini autem ei datum est, Plutarcho ad populum decipiendum fuisse adiutorem. Vult igitur ostendere, eum non humanitatis causa defendere Aeschinē, sed propter Philippi studium, cum familiaris Hegisilei rationem non habuerit.

Nicerati patru.) Aliud exemplum, ostendens eum non misericordiae causa adesse Aeschinī, qui etiam patruum neglexerit.

Cum tum citaretur.) Ne diceret, non orabat me: etiam cum clamore, inquit, te uocabat, sed clamor erat irritus.

Te subscriptore illum accusabat.) Is igitur qui nec cognatis opem tulit, sed accusatori subscripsit, uideri potest non propter Philippi auxiliatus esse?

Cur enim tunc Macrolem.) In superioribus exemplis eum non esse humanum ostēdit, qui enim esse possit is, qui familiares nō adiuuet? Nunc addit, eum etiam eos qui pauca deliquerint, accusare. ne quis dicat: nō solet accusare, eaq; de causa parit Aeschinī.

Qui hospites & amici nominantur.) Hoc dixit, quod hostium amicitiam scit non ultra uerba progredi.

Et opibus, & genere, & autoritate.) Ne putet Eubulus, tanquam benemeritus & ditēs, se non dici proditorem, comparat ei Præodorum, uide Præodorum, inquit, & Eubulum caue.

Ratione temporum ualuerunt.) Argumentum tractauit omnino admirabiliter, sicut non penitus inceseret & repudiaret potentes: (nam & hi profunt rebus pub.) sed à loco et moribus perfringeret.

Ne gauderent inimici.) Vides alios intus, alios foris insidiari.

Externi insidiatores.) Hoc per se positum uidetur, cum pendeat à superioribus, ubi ait, ciuitatem coniungendam esse, ut uno animo consentiat.

Ea uerō in uobis sita sunt.) Prudenter omnino post exaggerationem improbitatis proditorij, etiam poterat uia maiora & firmiora iudicia esse ostendit, ut ne timeant illos, sed puniant.

Nam qui se collocauit.) Enumerat omnia quæ in constitutione dicta sunt, neq; quicquam

pretermittit, ut causa facilis animo percurra, & quasi in oculos incurrat. Si quid autē obiter insertum est, quod ad tollendā commiserationem ualeat, ut sunt illa de Atrestide, & mulierculis, & puerulis, aut aliud aliud cum amplificatione cognatum, non est mirum. Familiare enim est oratori, oblata occasione uti talibus locis.

Et Miltiades atq; Themistoclis.) Ingruentibus Medis initio, Miltiades statim in Marathonem esse procurandum decreuit, & nō expectandum, donec conuenissent socij, qua propter etiam uicit solus. Themistocles autem, cum uideret rem terra facultatem non habere, autor fuit deserendæ urbis, & in Salaminē transmigrandi. Aeschines igitur ad concitandos eos contra Macedonem, illa proferebat.

Et illam in Agrauli.) Agraulus una fuit Cecropis filiabus. In eius autem iuco, qui excedebat pueris in adolefcētes, armis instructi iurabant, se patria pugnuros usq; ad necem. Historia autem sic habet. Agraulus & Erse & Pandrosos filiae fuerunt Cecropis, ut ait Philochorus. Cum autē bello peterent Atheniēses, expeditione ab Eumolpo contra Erechtheum suscepta, idq; bellū diu duraret: respondit Apollo sinem fore malorū, si quis seipsum pro Rep. sustulisset. Agraulos igitur ultro se neci obtulit, & de muro precipitauit, postea bello liberati, eius rei causa ad eum extruxerūt circa Propylea arcis, atq; ibi iurabant adolefcētes in bellum exituri.

Non is qui decretum scripsit.) Partiebantur, inquit, imperiū in Philippi Aeschines & Eubulus, hic decreta scribēdo, ille legationibus in Pelopōneso obeundis: ut propter societate ipsum etiā Eubulū mutatū esse appareat.

Et expergiscatur urbs Atheniensium.) Quæ plerunq; dormire solet.

Incidisse enim se abeuntem in Atrestidam.) Utilissimē fecit Atrestidæ mentionē, non modō ad cōmiserationem excludendā, sed etiam ut Aeschines cōfiteri uideretur, & accepta à se munera, & Philippi largitiones: & post se uel unū hominē corruptū totas in uniuersum prodere ciuitates, ut appareat Aeschinē suis damnari uerbis. Similia enim cum similibus cōsentiant. Nam si Atrestidas captiuos duxit, & propter Atrestidā Aeschines deplorauit Græciam: propter Aeschinē etiā Phocenses deplorari queant. Nā quod ad corruptelas attinet, Aeschines & Philocrates Atrestida nihilo sunt inferiores.

Et cum eo mulierculas & puerulos circiter xxx. am-
bulasse.) Tanquam cōiiciens numerum, in-
definitē protulit, ut existimarent & mulie-
res triginta, & puerulos triginta esse.

Quis homo esset, & quae turba? Nunquid ty-
rannus, nunquid dux Philippi aliquis in si-
dias collocaret?

Nam audisse se inquit ex amicis.) Dat ei tum a-
micos etiam, cum & ipse beneuolus fuit.

ὠδισσοφλῶ.) siue supplicium proditorū,
siue mutationem morū, ut à fo cordia con-
uertantur ad diligentiam.

Neq; triumphos commemorandos.) Vide ut nō
dixerit pugnas, neq; pericula, sed triūphos,
suaue illud nomen et præclarū et gloriosum
non sineas reuereri.

Neq; iuuandum quenquam.) Vniuersale conti-
net absurditatē: nec si familiaris fuerit, nec si
filius meus: nec si de me ante benemeritus?
nec si diū mādarint, & Minerua cōcesserit?

Et esse Philippum ipsum ὁ Iupiter.) Signū ad-
mirationis est uerbum ἠρεολλεις.

Gracissimum.) purissimum, sincerissimū:
quod natura Barbarorum nō patitur, id ei
mores contulerunt.

Eloquentissimum.) Nam & hoc Græcorum
est, ualere eloquentia. Itaq; & morib. & lin-
gua Philippus est Græcus.

An uerō fieri potest, ut illa ipsa.) Collectio fidei.
Non potuisset, inquit, cum prius illa dixisset,
dicere hæc, quæ sunt illis cōtraria, nisi ante
corruptus esset. Obseruabis aut, ut & ante
mores Aeschinī sit imitatus, dum cōcio-
nis Aeschinīanæ cōmonefacit, eāq; recitat.

Qui longas illas & præclaras conciones habuit?

Derisit prolixitatē concionū eius, ostendit
etiam lecto Miltiadis & Themistoclis de-
creto, Philippo infensum prius fuisse Ae-
schinē. Nam si suadebat, ut et Miltiadis cur-
sum respub. imitaretur, & Themistoclis im-
perium, & decretorū quæ scribebāt isti, ad-
hortantes ciuitatē ad inuadēdos Barbaros,
mentionē faciebat: satis cōstat eum hunc in
modū fuisse affectū. Laudat autē, non ut e-
ius uirtuti testimonium perhibeat, sed ut per
hoc testimonium, apertius eum condemnent.
Qui enim contrario modo respub. admi-
nistrat, quis eum ut corruptum non oderit?
Sed & iusurandum adolescentū in eade A-
grauli Aeschinē recitasse dicit, cuius foro-
res sunt Pandrosos & Eerse. * Sacrificula
autem fuit Agraulos Atheniensium, ut ait
Philochorus.

Duxit huc per contumeliam.) Non sine graui

offensione contumelia fit mulierib. in con-
spectu Atheniensium.

Sed semetipsum deplorabit.) Ne dicat, nō mei
moris est plorare, & propter hoc plorauit:
subijcit, semetipsum deplorauit, illorum au-
tem misertus non fuit.

Et mendici oberrant.) Oberrando lamenta-
tionibus orbem terrarū impleuerunt. Quia
uerō licet oberrare, uel rerū cognoscenda-
rum, uel mercaturæ gratiā, ut calamitatē in-
dicaret, mendici appoluit.

Et proditoris patris.) Ante amabile nomē, pa-
tris dico, turpe posuit, proditoris.

Vt in Macedonia peruenit.) Relictis Athenis.
Nam quis est Græcorum.) Honorat Athenas
& Barbarus, mihiq; suffragat, non qui Græ-
cum amet, sed hostis, ueris uictus. Proinde
inter eos qui natura sunt hostes, Aeschines
habeatur.

Inimicior enim.) Tria sunt quæ faciant, quo-
minus Atticæ fortia facta recenseat. Aut e-
nim incogitās est, & ignorat: aut nunquam
audiuit, extra orbē terrarū habitās: aut hos-
tis est reip. & ex odio celare studet. Necessē
igitur est unū ex his tribus subire Aeschi-
nem, cum urbis gloriæ non assentiatur.

In Marathonē.) ubi soli uicerūt Atheniēsēs.

Et quos neq; hostes.) Communes res ad Sa-
laminē getas, ille sibi priuatim uindicauit.

Vt laudibus priuet nimirum.) Rectē uerbo pri-
uandi est usus, cum & possessionē eorum,
gloriā esse dixerit. Eiusmodi etiam est pri-
uaretur, quod sequitur. Nam σελοισι ad ea
pertinet, quæ habet aliquis: ερεσ υεσησ, ad a-
liena. Immoratur autem mentioni maiorū,
ut magis incitet Iudices, qui eos reuerētur.

Et gratiam habere uobis.) Intelligebat enim
se aliquid supra dignitatem suam esse asse-
cutū. Nam qui honorē quo dignus est, con-
sequitur, nō gratiā habet ei qui honorē ha-
buit, sed is qui pter dignitatē est cōsecutus.

Et modeste se gessit.) Nimirum cum non es-
set modestus, sed esse talem se simularet.

Supercilia erexit.) Ne sponte sua & natura-
liter fieri uideretur, ipse, inquit, supercilia
erigit, & pro tempore uultum fingit.

Et si scriba qui fuit, Aeschines.) Non qui nunc
etiam scriba est, sed qui aliquando fuit.

Si quis audeat omnino dicere.) Omnes enim
absterrentur metu.

Recensebo autē uobis.) Enumeratio malorū
quæ e corruptelis oriuntur, quæ Philippus
urbanè administrauit, neq; enim armis uocis
cepit, sed administratiōe urbana uocis.

Tantum

Tantum enim nō concionabat apud uos,
dicendo proditoribus quæ uellet.

δραφορουαδης.) Cū eius regnū uastaretur,
cum præde ex agris agerētur, quasi diceret,
quæ prædones nō ferebat, Phocētes abripuit.

Eos qui humaniter loquuntur.) In uerbis enim
posita duntaxat, non etiam in factis fuit il-
la humanitas.

Nos legati.) Excludit nunc Aeschinē. ho-
nestum enim uocabulum est legatio.

Istum conduxit statim.) Aduerbiū statim,
ostendit facilitatem eius, & uilitatem.

Neq; Græci, neq; Barbari.) Quare nunc etiā
liberare eos potuisset, uel sola Respublica,
quæ ne tum quidem aliorum eguit auxilio.

Quomodo.) ut qui adhuc quaerent.

Iste.) Tanquā iam reperisset aliquos A-
theniēsēs, & Philippus dubitaret, & prope
modum agrē ferret: Ita ne inueniemus a-
pud Athenienses hominem tam insigniter
improbū? Num fieri potest ut conspiciat
quisquā apud eos, qui tam facile mētiatur?
Verēor Atticæ ingeniū, bonos solet alum-
nos gignere.

Quæ nunc ab eo ut promittat postulabimus.)
Quid uultis, inquit, ut promittat uerbis, ea
quæ re ipsa perficiet?

Ne ue contrarium decretum ueniret.) Satis mihi
erat ad iudiciū, decretum, instar expedi-
tionis. Metuebat enim decretum Athenien-
sium Philippus.

Cum essent Plataea & Thespia.) Cupiebam,
inquit, uidere urbes Græciæ instauratas: sed
excisas, & seruitute oppressas esse audiui.

Et fore ut adimeretur.) Ne uideatur ex inui-
dia dicere, ut aliquid de magnitudine ani-
morum aut dignitate tolleretur: adiecit, con-
tumelia, ut iurē uideatur sic dicere.

Thebani erāt qui eruerēt.) Duplicē mouet affe-
ctū, cū hostes ostēderit malorū esse autores.

Ab Aeschine oratione.) Vtinam & Phocen-
ses uidisset oratiōe dissipatos. Nunc quos
conseruasti uerbis, eos ipsa reperdidisti.

Est ne aliquis quem uos?) Tractatis prioris
coniecturæ partibus: nihilominus meminit
etiam secundæ de corruptela, & iam dein-
ceps auspicatur perorationem de corrupte-
la, dicens, nō daturum fuisse Philippū. neq;
enim uos, inquit, statuā daretis, neq; uictū,
neq; aliud omnino quicquā, nisi uobis uti-
liter rempublicam gereret.

Sed Xenocliden hunc.) Hic cum poeta esset
Atheniensis, uersabatur in Macedonia, qui
excepit ciuem suum Hegesippum, cum ei

nullus honos haberetur. Quo Philippus co-
gnito, ei Macedonia interdixit.

Quidam modo me conuenit ante prætorium.) Ne
uideatur meditata dicere. Vult autem in si-
ne orationis duces opponere Aeschinī, tan-
quam afficiantur ab eo contumelia.

Ego uerō Charetē, si reus fiat, modis omnibus.)

Quia diuisi erant duces & oratores, & alij
ab alijs stabant, quidā ab Eubulo, quidā a
nostro oratore (erat autem & Phocion inter
Demosthenis aduersarios) meritō collig-
git & ipse beneuolentiā Charetis, ut & in
oratione Midiana fecit, alienando ceteros
equitū magistrōs à Midia. Hic igitur idē nō
bis artificij ostētauit. quod nā? alienare iu-
Charetē ab Aeschinē, ut simul sibi bene-
uolentiā colligat, simul odiū illi cōcitet: ut,
quem admodū Phocion stat ab aduersarijs
oratoris, sic Charetē cum ipso facere appa-
reat. Immoratur igitur hominis defensionē,
& quia cōtinebat Aeschinīs obiectio inter
ea quæ supra dicta sunt, At nō fieri pax talis po-
tuit, qualē Demosthenes uolebat, cum duces bellū malē
administrassent: hoc maledictō ducē liberat, et
relinquit ducē infensum maledicti Aeschini,
ut uideatur amicos Aeschinīs accusare.

Quamquā & de uoce fortasse dictū est necessariū.)
Ad aliā transit partē, quæ ei incōmodabat,
refutandā. fuit enim Aeschines maxima uo-
ce præditus, ut ipse Demosthenes sæpe tes-
tatur. Quoniā igitur sæpe fit, ut auditores
suauitate uocis et actione ueluti fascinetur:
ppter ea & hoc uelut impedimentū quod-
dā amoliri studet. Magna enim res est, ma-
gnitudo uocis, & actio, in iudicio & oratio-
ne, si ea præsertim apud iudices illiteratos
habeat. pnde cū ipse hac parte sit inferior,
opponit isti uocis magnitudinē suū animū
& institutū, ut sibi cōciliet auditores per af-
fectionē suam & beneuolentiā, quā in pub-
licis negocijs sæpe ostēderit. Cum enim op-
ponere similib. similia nō possumus, tum ni-
hil obstat, q̄ minus alias comoditates pro-
feramus. Et sic occasiōē habuit etiam acta
sua in memoriā reuocandi, & captiuorū re-
dēptiones & multa beneficia, ut per ea be-
neuolentiā eliciat auditorum.

At iste ante eum uoluit abiri.) Tanquā fugiti-
um mancipium. Sic per cōtraria odiū con-
flat Aeschinī. Quia uerō ambo sunt orato-
res, æqualitatē separare discrimine uoluit,
ostendēdo nō eiusdē esse præcij aut dignita-
tis utrūq; cum quidē alter patriæ, alter Phi-
lippi commodum spectaret,

ORATIO-

ORATIONIS ADVERSVS LEPTINEM DE

IMMUNITATE ENARRATIO, HIE-

ronymo Vuolfio interprete.

L G O, iudices, in primis, quod è republica esse censeo, Leptinæ legem abrogari: deinde etiam propter Chabriæ filium, promisi me his, quod possum, pronunciatum. Omnis secundo loco habita oratio, minus occupatur sententijs exordiorum. Incommoda enim ferè per eos remouetur, qui primum dicendi locum sortiuntur. Secundana autem orationes locum uariè. Nam earum aliæ sunt perorationes dumtaxat, ut Aristogitoniana, in quibus Lycurgus, cui primæ partes obuenerant, pauca, uel nihil potius ad probandam causam reliquerat orator: aliæ minus in cõfirmatione uersantur, ut Androtioniana, quod opinione eloquentiæ non multum excellit Diodorū Euctemon. Hæc uerò, qua de tunc agitur, secundana oratio, maximæ ferè necessarias causæ partes complectitur, ut ostendit ipsa tractatio. Qua de causa quamuis breue exordium significationem habet maximè necessariorum duorum capitum, utilis & iustus: quæ etiam nominat. Iustum enim in patrocínio Chabriæ filij significat, meminit et legitimum in eodem: ac per legem legitimum, per utilitatem reipub. utile, per Chabriæ filium, iustum innuit.

Deinde etiam filij. Referatur, inquit, unâ cum publica utilitate, etiam benemeriti uiri filio gratia. Prodest accusatio hæc toti ciuitati, & imperatoris filio. Chabriam autem nominat, occultato filij nomine, quod admodum erat adolescens, & nihil adhuc gesserat, propterea quod nihil autoritatis habebat apud auditores. nec ab re eum ornat à parente, tanquam hereditatem ei tribuēs, aut præmium in eum conferens. Decere igitur censuit patrocínium referre ad uirum imperatorium, & honoribus ornatum à republica, & celebriorem. Propter patrem enim etiam filius honorem sibi habendum esse contendit. Cum igitur maior est filiorum quam patrum autoritas, à filijs sæpe ad patres meat honos. Cum uerò patrum laudibus gloriarí filijs licet, argumenta sumenda sunt à celebrioribus. Nondū enim Ctesippus imperator est, nec rebus gestis clarus. Rectè igitur Chabriæ potius fit mentio.

Non enim quod luxu perditus esset filius, ut quidam aiunt, occultauit appellationem. Id enim si uerū fuisset, omnino eum in conspectum non produxisset. Nunc legem fert & atat, & omnino uisus est auditu euiden-
tior.

Promisi his. De immunitate periclitantibus: uel, ut quidam aiunt, Phormioni & Aphepsioni, meliorē legem substituentibus. Est autem Bathippi filius Aphepsion, qui accusationem suscepit, ut successor patris, & ut homo indoctus, aduocatum sumpsit Demosthenem.

Si potero. Confero id quod possum, plurane requirito.

Non est autem obscurum. Artificium nobis ostendit orator, in Androtioniana, in oratione de Corona, & hic. Statim enim post exordiorum sententiã, auspicatur obiectio nes. Atque hac de causa ab obiectioibus orditur. Cum uerò duo capita sint propostita, iustum & utile: ab utili quidem orditur, sed magis ad iustum uadit, quod ei obstat utile, maximā Leptinæ uim subministrans: iustum autem ex usu eius est. Quapropter declinata pugna aduersus illud caput, impliat id quod secū facit. neque hac ratione dumtaxat id facit, sed ob aliam etiam causam.

Quia enim lex ipsa, quam fert Demosthenes, ex usu est Ctesippi & Phormionis: hoc pollicetur, datū in actiones in eos, qui præter meritum consecuti esse uideantur immunitates. & statim ex obiectioe commendationem legis preponit, ne ipse rogare legem, sed quod ad se attinet, à Leptine affectus in iuria, sic demū ferre legem uideatur. Dum autem assentiri uidetur, ostendit indignum esse propter paucos indignos plures spoliari. Dum enim contendit, non relinquendā indignis immunitatem: tum maximè probat, eis qui iurè habeant, esse relinquendā. Ostendit etiam urbem non de hoc periclitari tantum, sed & de tota reipub. & dignitate. Est enim ei usitatum conturbare auditorem ijs in locis, in quibus causæ metuit, & traducere ad maiores & inopinatos terrores: ut in Aristocrate, de Cherroneo: in oratione de Pace, de communi bello Græcorum: in Timocrate, pro Androtione, & Glauceta, & Melanopo ferri, nō pro Atheniensibus

nienfibus legem. ac ibi quidem institutum ostendit esse uitiosum: hic summæ rerum iubet metui.

Sive quis alius. Fortassis aduocatos & defensores dicit.

Adeptos esse immunitatem. parasse sibi & accepisse ob ea quæ fecerunt. Moris autem fuit apud Athenienses, ut de Republica bene meritis uarij honores haberentur, siue egera statura, siue uictus in Curia, siue immunitas: sed ea non omnium numerum. nunquam enim dabatur præfecturæ triremium, aut tributorum bellicorum immunitas.

Ego uero dum quosdam. Scripti accusationem urget: eum criminantem paucos, nocere uniuersis.

Etenim dictum est. à Phormione nimirum. Et ne ut accusator sit suspectus, adijcit: Vos quoque omnes nostis, etiam non dicente alio, qua gratia.

Istem. Per concessionem assentitur, & à Leptine iudices alienat, & ei bellum eorum qui pro tribunali sedent, concitat. Visitati enim ei est turbare auditorem. His enim uerbis beneuolum facit propter metum, & attentorem, de tota Republica sollicitudine iniiciendam. Non amplius enim periculum respicit, sed quærît primum, quo pacto fugiat insidias, cum potestate priuetur.

Sic etiam populum. Neque enim in ambobus, inquit, proferre potest indignitatem, ut benemeritorum, sic etiã populj. Indigni sunt aliqui, Leptine, qui acceperunt. Esto, accipio excusationem, priuentur indigni. Quæ te res autem ad istam in populum contumeliam cõcitauit? eripis patriæ libertatem, soluis ciuitatis autoritatem.

At illud hercule. Magna uis & artificium, ac multū acrimoniæ. Transfertur enim Leptines ab utilitate ad aliud. Non enim legem iam fert, ut obeant munera locupletissimj, sed ne populus decipiat: ut populus omnia quaestione de muneribus, hostilem perspiciat hominis animum, cum ait agitare præludia oligarchiæ, cum tantis bonis populum priuare contendat. Est autem aditus argumentationis callidissimè tractatus. Ne enim decipientium solertiæ crimen esset, sed eorum qui deciperentur stultitiæ, probrum illud haberetur: in populū transfudit, quod is, inquit, facile decipiatur. Soluti autem consequente absurdo, et interrogatione impetum refutationis auget. Quid igitur pro-

hibet, inquit, quo minus eripiantur uobis omnia? Nihil est enim rerum omnium, in quo sumus extra imposturæ pericula. Sciedum autem est, alteram obiectioem è tractatione emeruisse, & esse anthypphorā. Differt autē antithesis ab anthypphora, quod altera ex ipsis rebus nobis obijcitur, altera è tractatione & argumentationibus reperitur. Prior igitur obiectio causatur indignos quosdam immunitatem accepisse. Eos uerò Demosthenis lex repudiãt, posterior ait populū decipi. Propter hoc autem ab obiectioibus orditur, ut ab obiectioe quidem uideatur sed re uera suæ legi præparet aditū. Quæ enim Leptines reprehendit, ea palam Demosthenis lex abrogat, data actione, et indignis reiectis. Sicne que populū decipi sinit, & indignos repudiãt. Non autem statim potuit à proprijs auspicari capitibus, nisi prius Leptinæ legem accusasset.

Nunquid feremus. Bene sanè. Non enim feremus legem ad abrogandas leges. Quod si quis deceptus de summa rerum periclitatur: puni decipientem, non ulciscere eum qui decipitur. Referuntur autem hæc ex æquo ad duas leges, tum Leptiniam, tum illam quæ ei substituitur. Nam Leptinæ lex simpliciter eripit. Ea uerò quæ substituitur, uerum docet, iudicio constituendo, & honore adimendo ijs, qui fraude sunt consecuti. Apfines et Aspalsius argumentum hoc tractatum esse dicunt ducendo ad absurdum. Nos uerò asserimus, tum ad absurdum duci aliquid, cum ad ea quæ præcellerunt, absurda necessariò consequuntur. Cum uerò natura rerum, non esse talē rem ostendit: tum non dicendum esse, duci ad absurdum. Hic igitur consequens sumpsit à simili per interrogationem, quod tamen non demonstratur per sequentia.

Neque enim æquum est ut nobis eripiantur. Accommodat sententiam ad utramque legem, ad Leptiniam, quid ea auferat: ad suam, quid doceat, quo pacto populus deinceps non decipiatur. Ostendit enim in iudicium adducendos esse, immunitatem cõsecutos.

Et ferendam legem. Vide, ut cum abrogare uideatur, roget, implicando simul & iustum & utile. Habes enim in his ueritatis leges imagines: Leptiniam, per ereptionem: Demosthenicam, per impostorum supplicium. Nam ille prorsus omnes spoliãt, hic eos qui conuicti

νόστην δὲ τοῦ
πρὸς ἀπογοῦν
ἐγγενῆς.

conuicti fuerint se præter dignitatem accepisse, puniri iubet.

Prius aliquando.) Per comparationem alia ratiocinatio, ex alterius euentu, ut ostendatur id esse melius, quod Leptines tanquam malum commemorauit: illud, inquam, uti det aliquid populus indigno etiam alicui, deceptus: & minus esse turpe probri simplicitatis, quam improbitatis.

Non mihi sanè.) Ad primam obiectionem denuò refert orationem. Qui conuenit, inquit, ut eadem improborum reprehensio etiam in inculpato, ac denique benemerito ualeat? Spoliatur enim & hos & illos ex æquo. Vnde omnes fient improbi, si nullus uirtuti honos habebitur. Qui enim ob beneficium non uidetur esse bonus: is utique honore priuatus, non poterit fieri uir bonus. Tractat autem hunc locum noua ratione.

Suprà enim considerauit dignos & indignos: hic autem contra solos indignos perorat, remota dignorum indagatio, ne, improbos ipsos per se considerans. & est hæc sententia conclusio utriusque obiectionis.

Iam illud etiam.) Absoluto iusto, orditur sententiam utilitatis, sed quia neque ducis neque artificis est, firmissima præsidia aduersariorum inuadere, sed arte uti quanta maxima potest, & calliditatibus superare, suffuratur hic iam ingressum, ut lateat auditorem, dum ad ipsa negotia iam infirmata eum ducit: ut cum obiectio ab utili posita fuerit, auditor obiectionem damnet, ductus ijs quæ dicta sunt. Si enim Leptines dicere conabitur, munera nunc ad pauperes homines reddisse, tum uerò ditissimos munera obituros, antè soluendo & præparando ostendit, eum neque multos paraturum: & legem eis dedisse immunitatem, ut auditores ex obiectione nihil utilitatis reperire possint.

Quare dimidium.) Extenuat honorem, & uilem facit honorificam illam, ut nominatur, immunitatem, parte eius aliqua illis etiam data, qui non sint benemeriti: et partem exigua esse reliquam, quæ addita sit benemeritis.

Et cuius omnes sunt participes.) Ad uerecundiam eorum qui acceperunt, auditores allicit, ut absurditatem ereptionis ostendat. Sicut autem cum Leptine disputat. Multiplex enim est hic uir, & pro uarietate rerum & ipse uariatur. Cum enim concitari

populi odium est opus, acerbè differit: cum uerò ipse secum, tum utique remisse. *Quin & cum auditoribus eodem modo, cum ad eos redeat summa comparationis.* Ac cogere quidem non potest, sed ad uerecundiam eorum qui acceperunt, allicere uult. Ita suasio passim inferitur, ac potissimum in laudationibus, in quibus conclusionibus lenioribus affectionibus constant: *Neque per se, inquit, honestum est, neque moribus Atticorum congruit.* Et si enim ad nos aliqua rediret utilitas: ut mentiri, existimationem minuit.

An uerò turpe non est.) Argumentum à minori, quo auget probum. Cum enim administrationi Reipublicæ à mendacijs abhorrenti studeatis eò usque, ut ad res uenales etiam ea pertineat, qui conuenit, honores uos dolose tribuere? in ijs quæ nihil habent incommodi, periculum cauētes: in eo autem quod est detrimento plenum, facinus audentes?

Neque enim nisi pecuniam.) Hoc à maiori est. Solent enim se mutuo consequi ambo argumenta, à minori sumptum, illud quod à maiori sumitur, & contra eodem modo. Cum autem utilitati non posset opponere aliam utilitatem pecuniariam & lucrosam: celebritatem & gloriam conatur pecuniario quæstui antefere. Paulo post autem ostendit, ne lucrum quidem accedere.

Neque uos solum.) Alius locus ad idem pertinens argumentum à maiori. Cum autem pluribus locis abundat, eis non parcit. Est autem prior locus abenthymemate, hic ab exemplo.

Dicunt pecunias.) Exemplum historicum est, ad fidem superioribus faciendam adhibitum. Quantum autem habeat & artis & gratiæ, considerare est operæ precium: personam sumpsit triginta tyrannorum, qui ciuibus molesti fuerant, ut apparet reipublicam sæpe pro ipsis hostibus impendisse pecuniam. Acrimonia argumentationis in hoc posita est: mutuatos eos esse contra Rempublicam, & à quibus: Ab hostibus, contra eos qui fuerunt in Piræo: hoc est, contra homines populares, qui Piræum occupant. Addit & tempus & locum, ut & usum indicet: cum populus pro libertate ex Piræo pugnaret. Sic undique amplificat, à locis, ab actionibus, à persona.

Postquam uerò ciuitas conuenit.) Vbi uno animo

mo consensit. Duplex enim fuit, cum seditione laboraret. Dissimulauit autem atrocitatem factorum, ne insultaret urbis calamitatibus (neque enim id ei propositum est) sed demonstraui mores ciuitatis, eam nunquam uinci pecuniâ. Causam item exponit, non ex metu præbitam à populo pecuniam: sed quamquam affectam iniuria, etiam damnum facere non recusasse. Apparet enim, non necessitate & metu dedisse populum, sed sua uoluntate coactum. Cum enim constitutis rebus repperent, quæ necessitas reddere cogebat, nihil metuentem? Ita nunquam abundare pecuniâ studet, sed gloria.

Et res illæ conquisissent.) Tragicæ & horrendæ, tyrannicæ illæ, quarum æmulationem heroo, quarum memoriam deprecor.

Missis legatis.) Simplicem facit orationem, ne quod à Lacedæmonijs imminere periculum uideatur. In forma autem orationis, missis legatis repetebant, quasi contractus inter homines priuatos intercessisset.

Cum autem uerba fierent.) Ad eò imperterrita & metu procul erat. Quin & eorum qui mutuari fuerant, causa, omnino tollit metus suspensionem.

Urbanos.) tyrannicos. Hi enim tenebant urbem. Et cum propter iacturam pecuniæ mentiri non sustinuerimus, nunc sine sumptu mentiemur? ac illic quidem fontes apposit, hic uerò bene meritos nominauit.

His uerò hoc primum.) Sic de se magis erant solliciti, et sic populus magis eis erat terrori. Neque enim si Lacedæmoniorum societatem expectassent, postulassent, ut populus suæ in eos beneuolentiæ, tanquam pignus daret artis alieni dissolutionem.

Autem populum maluisse.) Sic de industria, & non propter metum, uoluit æris alieni esse socius. Verbis autem, unâ conferre, & maluisse, singularem populi uoluntatem clarauit: Non ulla, inquit, urgente necessitate, populus è suis edibus contulit, non ex arce de copijs acceptam pecuniam.

Ne qua res in pactis desideraretur.) ut ad præsentem causam sententia utiliter accommo daretur. Hic enim de non reuocandis datis donis agit.

Ac Reipublicæ quidem.) Argumentum à contrario. Ostendit autem non conducibilem esse legem, cum Reipublicæ custodiam corrumpat: & declarat, in potentatibus a-

dulationis esse præmium, honorem: in Democraftijs, se iunctum à turpitudine, illic, metum esse beneficium maiorem: apud Athenienses munus esse omni formidine liberum.

Eius qui tulit legem.) Speciem habet lenitatis, non tamen caret acerbitate, neque enim laudem illi planè tribuit, neque reprehendere audeat: sic lenè & acre inter se impleta sunt.

Existimo autem uos iudices.) Argumentum hoc sumitur à pari. Sed uide ut in singulis præfetur. Paritas autem hæc est, damus munera. At & reliquæ Reipublicæ dant, pecuniæ fortasse copia potiora: quo uerò præstare nos uidemur, fide inquam, id nobis eripere lex contendit. Vides ut per hæc argumenta omnia, tametsi iustum tractare uideatur, contra obiectionem pugnet, non esse quæ data sint, eripienda: ut tametsi uideatur aliquid utile polliceri Leptines, at populus propter probabilem rationem id missum faciat.

Fortassis autem.) Antè sustulit in confirmationibus obiectionis uim, ac magis ad eò dubitatione eneruauit eam, prætereaque in multas particulas comminuit. Multum enim ad destruendum ualet, dispertiri aliquid, cum & congeries amplificationem excitet. deinde cauillatur in uerbis, ut ostendat mentiri Leptinem, calumniam enim ante obiectionem commouit, ut firmissima Leptinæ ratio suspecta fieret, & inuentio. Qui enim alia scribit, alia loquitur, parum habet autoritatis. Cum enim Leptines in lege apertè dicat, *Ut ditissimi obiant munera:* & per hoc significet, diuites obire munera fortassis, sed non ditissimos, propter immunitates: id orator mutat, & non, ut argumentum postulat, dicit, pauperibus diuitum loco acceptis: ut uideatur uim legis conuellere, per diuitum appellationem. Contraria enim ad suam utilitatem inuenit, ut ex sententia & significatione auditor mentiri Leptinem deprehendat, qui nunc in pauperes inclinata dicat esse onera: nunc rursus superlatiue dicat, *Ut ditissimi munera obeant.* Opponuntur enim non aptè pauper & ditissimus, sed pauper & diues, diues item & ditissimus. Sumpta igitur est obiectio à capite utilitatis, qua parte Leptines plurimum ualet: nec obiectionum ulla magis Demostheni incommodat, quam hæc. Quapropter etiã

uix uarijs est usus, nunc ante soluendo, nunc calumniando, nunc uerbis artificiose collocandis. Hanc enim si soluerit, firma erit reliqua oratio. In hanc enim rationem & hanc pollicitationem auditor intuitus, accipit legem. non autem ut putarunt quidam, ea obiectione cōtinetur oratio, quam multis in locis ponit: Quosdam ex indignis adeptos immunitatem. Illam enim introducit suæ utilitatis causa, ad suam legem maturè confirmandam: hanc uerò solam difficilem & aduersantem habet, propterea non ausus fuit eam in prima acie collocare.

Est autem.) Non potuit firmitatem statim tollere. Assentitur igitur et ipse uerbis, cum expedite refragari non possit, onera in ditissimos translaturum iri. Sic probabile uidebatur aliquid & utile præ se ferre Leptines. Quare etiam uia indiget firma ad refutationem. Quæ igitur ea uia est? Partitur onera in personas bifariam, seorsim & inquilinis & ciuibus positis. Multum enim ad destruendū ualet multitudinis partitio, quem admodum rursus & in similitudinibus utilis nobis est hæc obseruatio. Nam illic etiam diuidendo naturam rerum, magnum aliquid facere possumus. Hic igitur etiam onera diuisa destructionem ferunt: neque quicquam prohibet, quominus idem præceptum & destruat & augeat diuersa ratione. Nam & quantitas potest tum amplificare, tum extenuare. Refutat autem artificio concessio, quam uocant *ἀσπίσις*. Assentiendo enim Leptinæ uerbis, studet partitione orationis diligentiam celare, quasi non speciosa, sed uera sit oratio.

Sunt enim profecto apud uos.) Alexander in enarratione ait, oportuisse in festis & celebratibus ciuitatis, neque hospites neque in quinos remotissimos esse à uoluptate. Sumptus igitur nimirum et ipsi suppeditabant, & inter se conuiuia agitabant, ut nemo qui in urbe degeret, à festi cōmunitate excluderetur. Videri autem queat Demosthenes, dum per sequentem sententiam obiectioni occurrit, eam efficere firmiter. Nam quid dixit aliud Leptines, nisi multos & inquilinorum & ciuium, excusis oneribus immunitatem obtinere? Verum non ita ferres habet, sed ad partitionem deducit auditorem, ut ex utraq; parte demon-

stratio facilius cognoscatur. Deinde per inquilinos superuacuanea munera ostendit. Quærit enim ciuitas, non an inquilinus aliquis sumptus sit suppeditaturus, sed an ciuis aliquis Reipublicæ.

Quorum utriusq; si qui cōsecuti sunt.) Tanquam Reipublica beneficium cum benemeritis commutarit. *ἰσφ. δ. οὐ* enim est, accipere pro ijs quæ dederis.

Eorum enim quæ ad bellum.) Duas res hæc sententia conficit. Vnam, bellicorum tributorum immunem esse neminem. Quare hæc ratione utiles apparet esse eos qui immunitatem sunt consecuti, qua de re multa uerba Leptines facit. Alteram, ne quis putet, hæc munera eadem esse cum tributis & triremium præfecturis.

Quam iste eripit.) Hoc uerbum uolentiæ et iniuriæ maximam significationē habet. Eripit enim aliquis illis, quorum non est dominus, qui non lege accipit, sed hostili more grassatur.

Nec quos ipse scripsit.) Ad commendationem suæ legis hoc dicit. Si enim ipse Leptines hos millos fecit suæ lege, satis constat non esse tributa militaria.

Ac locupletissimi.) Distributis muneribus in ciues ac inquilinos, & ea distributione per interrogationem tractata, quærit in utraq; parte, quàm multos addat Leptines? et quàm multos & pauperibus millos faciat? Deinde post hæc excipit omnium ditissimos, ut in triremium præfecturas distributos. Medietas igitur subtrahetur ditissimis subtrahitis. Statim igitur coarguit primam legis sententiam, in qua posita est summa totius legislationis. Cum enim dicat Leptines, ditissimi obeant munera: ditissimos ipse subtrahit, & trierarchijs attribuit. Quare mendacij statim conuincitur Leptines. Illic enim occurrens legi, ut ditissimi obeant munera, inquit. Ostendit autem Reipublicæ ratio, falsum esse, ditissimos obire munera, cum illi triremium præfecturis sint attributi. Quo pacto igitur ditissimi obibunt munera? Refutatur autem obiectione per extenuationem, quia nihil habet orator quod contra dicat, quo ea eueratur: sed à natura rerum cogitur huc se recipere. Deinde datum cum refutatione statim coniungit: & addit, fore ut nemo omnium fidem eia habeat.

Potnam autem ego.) Post rationem concessio,

cessio. Iam enim hæc ex superuacaneo dicit.

Apparebit enim, neq; multis est opus.) Neque ipso dedecore dignum, quasi dicat, non tanti est quanti dedecus, sed minus lucrum. Quare Leptines cum gloria fraudet, non utique uos amat, sed improbè facit.

Ut igitur triginta homines.) Non dicit plures triginta: sed si demus esse multos, fore triginta.

Salua reipublica si fuerit, multi.) Magnam significationem dat ciuis reipublicæ amans, amoris & beneuolentiæ suæ. Neq; enim prospera fortuna, publica munera negligi sinet incolumi reipublica.

Esto, quod si sanè.) Hicalia est refutationis ratio: Præstare ut munera conferendo tributo obeantur, & fictione est usus, ut ex superuacaneo ea quoq; figura usus uideretur. Deinde iterum eam coniungit comparatio ne per extenuationem. In contentionem adducit rem hanc de conferendo tributo, cum pollicitationibus.

Conferendo tributo.) Alia ratio, penuriam corrigens per translationem, ut in trierarchijs fiat, ita etiam futurum in ædilitatibus: & collatione id quod præstat, inuenit. Præstat enim, inquit, hoc, * quod ita minutum est, ut animaduersionem fermè effugiat.

Ad eam autem quidam.) Laudem continet probationum eius, neminem eas posse subuertere. Pugnat & contra alteram obiectionem: quosdam esse diuites immunitatem adeptos, siue iuste, siue iniuste: & soluit utroque modo, humaniter & iuste: Siquidem per iniuriam parta, & furto subtracta teneant, esse accusandos. Sin leges nullas uiolauerint, ijs reprehendendis Leptinem calumniosum agere. Deinde ostendit eos non fore ditiores, si immunitates sustulerint. Ea enim pars erat obiectionis altera.

Privatim autem abundare quosdam opibus.) * Et hoc rursus diuidit. Ita ne privatim sunt diuites? quomodo? utrum sunt rempublicam depeculati? an iniuriam fecerunt nemini? Si depeculati sunt, accusari eos & multari oportet. & sit solutio huius per translationem: sin sine cuiusquam iniuria, non est eis obrectandum.

Iam non esse reipublicæ pecuniam.) Hic ad alteram transit obiectionis partem, eam quæ soluit per modi diuersitatem. Neque enim ex obitibus à quoquam muneribus publici reditus augentur, inquit, sed eos habet

aliunde reipublica. Deinde iterum statim transit ad aliam refutationem, quæ fit & ipsa per comparisonem: utrum, inquit, bonam existimationem mauultis, an pecuniam? Hoc autem dicit ad populum ambitiosum, & patrum animorum plenum. Quod enim firmissimum Leptinæ rationibus potest opponere, hoc est, de bona existimatione propter mores auditorum.

Iam ut hæc omittamus, duabus reipublicæ rebus.) Usitatum est & hinc diuitias uocare bonum, & Isocrati, & ueritissimis. Comparat autem diuitias cum beneuolentiâ. Fiant autem comparationes ex rebus eiusdem generis. Si quis autem belli & pacis, aut malorum & bonorum, quæ diuersorum sunt generum, collationes facere uidebitur: eam negabimus esse comparisonem, contentionem esse dicemus. Insunt quidem & in comparationibus contentiones, non tamè contentiones ubiq; sunt comparationes. Id autem quod hic fit, comparationē esse dicimus, eo quod eiusdem est utrumque generis. Conferat autem inter se diuitias & gloriam, cum apud ambitiosum populum uerba faciat: & in admiratione esse, prætere ostendit. Est autem quædam & in uerbis obscuritas. Non enim dicit inesse reipublicæ duo, & diuitias, & admirationem: sed cum duo bona sint apud omnes mortales, præstantius adesse reipublicæ.

Si quis autem oportere existimat.) Hoc in Leptinem iacit, leuiter id quidem, sed non ita, quin & acrimoniam è propinquo ostendat. Perstringit enim eum qui sic affectus sit, & tam absurda dicat: per uenam personam castigans omnes. Licet id quod sequitur, suauius etiam sit: Ego enim deos quæso.

Age uerò etiam copias.) Redit ad eandem obiectionis partem. Quidam re lauta sunt, ergo diuitias pro Reipublica colligunt:

* Atque in ferijs & celebritatibus. Deinde subiicit, omnes conferre ad bellum qui sint immunitatem consecuti. Unde etiam comparatio eius exaggeratur, & Reipublicæ colligi diuitias ostendit. Deinde legem profert, & in ea arguitur. Duabus enim propositis, alteram probat: in altera ratiocinatur, trierarchiæ neminem esse immunem, ex lege apparere: solere autem conferre ad bellum eos qui fruuntur immunitate. id ratiocinatur, tanquam in forma syllogismi translationis. Quod

enim in ea scriptum non est, ex eo quod scriptum est colligit, cum lex id nusquam exprimat. Fidem autem orationis posuit ante benevolentiam, eamque ad testimonium audientium retulit. Quid vero ait? Scitis profecto, naualium praefectarum, & reliqua: tanquam sufficiat id testimonium. Nam de aedilitatum sumptibus, etiam confiteri gratiam diuitibus studet: & collatione temporum, additamentum excogitat: Si inuentus, inquit, fuerit prebitor, delectat uos spectatores exigua dieculae particula. In trierarchijs autem non uoluptas, sed salus agit: nec exiguo tempore, sed omni: ne uel paucorum qui in theatro sedent, sed et eius ciuitatis.

Et per speciem honoris datis.) Quid gloriaris, inquit, tanquam bene merentes uincas? Inane honore donas, inanis est tua ambitio. Ut non des, tamen si tuiorem instruo, habeo aedilitatis immunitatem.

Videtur quam perspicue Athenienses.) Recitat legem, propterea quod dixit, neminem diuitem esse trierarchiae immunitem: ut perspicuum fiat, ex immunitatibus locupletatos, conferre tributa in bellis. Cum uero tuiorem instruunt, non amplius aedilitatibus funguntur: neque enim utrumque possunt.

Quam igitur remissionem uulgo.) Cum fretus est iure & dictis, tum argute cum Leptine disputat, qua de re non habere pauperes leuationem: ut arguta illa oratio de pauperibus habita, hunc esse ueracem, Leptinem metiri magis ostendat. idque innuit his uerbis: Quid enim leuamenti, & reliquis. Vulgus decipis, uerbis eis duntaxat leuamentum donans, alium alij substituendo. Nam Leptines dicit, ut ditissimi munera obeant: Demosthenes autem, tanquam Leptines diceret, Pauperes absoluo, sic certat & pugnat. Decipis, inquit, populum, & uerba tantum polliceris pauperibus, cum uulgo nihil lucra acquiras. Sic eleuat & abijcit id quod in lege ostentatur.

Si unus aut duarum tribuum unus aedilem.) De hoc tanquam obscuro quaeritur, atque id quidam exposuerunt, quasi in Thargeljs duarum tribuum unus tantum aedilis constitueretur: magnis autem Bacchanalibus mense Nouembri, unum cuiusque tribus, aut etis illi sumptibus, aedilem constitui solitum. Mihi autem callide hoc uidetur esse dictum forma Thucydidea. Dixit enim in libro Historiae secundo: Nam et Potideam le-

gionarij, quibus didrachma penderetur, custodiebant. sibi metipsum enim et ministro mercedem drachmam accipiebat. & deest propositio πῶς: ut sit, πῶς ἑσχατὸν ἐλάμβανε, id est, drachmam quicquid accipiebat. Sic etiam hic dictum esse oportet, siue singularum siue binarum tribuum πῶς ἢ αὐτοῦ χρονοῦ, id est, singulos aediles constitui. Qua autem de causa ita contraxit? Ne multorum aedilitatem uideatur afferre Leptines.

Qui pro uno alio hoc semel.) Qui enim semel aedilitate functus est, ea postea liberatur. Aliud autem est aedilitas, aliud tributum & trierarchia. Trierarchia enim nauem praebet bellicam, & armamenta naualia, & eius generis alia: Aedilis, qui in Bacchanalibus & Panathenaeis ludionum gregi uictum praebet, & coronas, & ornatum, & quae alia ad talem celebritatem requiruntur: Conuiuator, qui tribum conuiuio excipit: Gymnasiarchus, qui ijs qui se exercent, oleum praebet. gymnasium enim palaestram uocabant, & crateras implebant, ijs qui ungi uolebant publice. Conferre autem tributum dicebantur ijs, qui stipem pendebant ijs qui pro patria in acie stabant. Haec fuerunt apud eos munera publica, partim bello, partim paci destinata.

Dedecoris autem totam implet ciuitatem.) Cum igitur nulla in sit utilitas, & ciuitate tu summa turpitudine repleas: desine, quam primum abrogetur lex pro tribunali sedentium iudicum suffragio: ac tu quidem in culpa es, populus autem maledicti expers. Non recedit autem ab ea sententia, alibi gloriosum, alibi contrarium confirmando. in quo pluribus etiam usus est, id quod animo concitato fieri solet, uerbis: dedecus dicendo, & perfidiam, & ignominiam.

Præterea, iudices.) Hoc quidam ad legitimum pertinere caput putant: sed magis de clarare studet orator, magnam fore annonae penuriam, & damnum: quid ex obscuritate legis euenturum sit, curiose scrutando. Semper enim orator id quod obscurum uidetur, ad suam utilitatem trahit, securum inde damnum indicans.

Neque eorum qui pari iure sunt, neque hospitum.) ἰσοτελεῖς uocat hospites, eundem honorem cum ciuibus consecutos. τελεῖς enim etiam magistratum honorem nominant, ut etiam Thucydides ait, Lacedaemoniorum recensens τελεῖται hoc est, magistratus. Hospites autem uocat, eos qui non sunt indigenae. Ac supra dictis

dictis quidem argumentis probauit, nihil accessurum utilitatis reipublicae, lata etiam hac lege. Praesenti autem argumento probat, eam laedi quoque. Nam quod capi maius detrimentum queat frumenti inopia, de qua praesentem commouit orationem?

Non tamen distinctum est, cuius rei immunes.) Reprehensione utitur eius quod deest, dicendo, quia distinctum non est, ad orationis confusionem indicandam. Indicat autem multa ut praetermissa, & indistincte dicta a legislatore. Primum autem est illud de hospitibus, quod non indicauit utrum de ijs loquatur qui Athenis habitant, an de ijs qui alibi. secundum, cuius rei immunes: neque enim expresit speciem immunitatis, an de aliquo quopiam uectigali dicat. hic etiam pensio nes & uectigalia mercatorum: item, quod eum conferre deceat, aedilitatem obeuntem reipublicae? Est igitur in uocabulo τελεῖς 20 obscuritas. nam alias nominatur uectigal, alias obeundum reipublicae munus. Quia igitur acciderat, ut Leucon esset immunis, partim frumentum distrahens in Piraeo, partim aedilitate non fungens, ut hospes: caesatur legem hanc propter obscuritatem occasionem dare cuius uocandi Leuconem ad aedilitatem, quin & exagrandi ad soluendum uectigal. Vnde etiam quaerit, de quo uectigalis genere loquatur Leptines, 30 utrum de eo, ut nemo sit aedilitatum immunis, an ut uectigal ab eo exigatur? & concludit, cui libet licere uectigal postulare, et ad aedilitatem uocare Leuconem. Vfus est autem tribus nominibus, ciuium, pari iure utentium, & hospitum: eo quod Leucon trium horum potest esse particeps, cum ciuis sit adoptione: ἰσοτελεῖς, propter honorem: hospes, quia neque genere neque natura ciuis. Hac autem parte uehementer urget aduersarium. Nam quae res maioris perturbationis causa esse possit reipublicae, quam annonae penuria? Quamobrem etiam pro detrimenti parte hoc argumentum tractat. Ut autem uideatur etiam defendere hominem, qui frumentum reipublicam priuatum sit, causam euentus in reipublicam confert, & necessitatem. Deinde beneficia sua commemorantem inducit, & conquerentem & exprobrantem, & post haec sola accusationem uix remouentem, ut non iam Leuconis, sed populi sit culpa.

Spoliat et Leuconem principem Bosphori.) Vides quantum uim adiunxerit: Deinde ad den-

do Bosphori, tantum non oculis eorum subijcit naues onerarias frumenti plenas. Quare praeter alia famis etiam causa erit Leptines, dum illi homini immunitatem eripit.

Neutra autem e ratione.) Neque ut ciuis, neque ut hospiti priuantur enim utriusque.

Noctis enim profecto.) Amplificat Leuconis beneficium e contrariis, inopiam proferendo. Nam in rebus angustiis etiam parua lucella magna esse uidentur. At si hoc maximum etiam sit, quid iam excellentius auditoribus reliquum esse queat? Deinde comparat etiam frumentum Ponticum, cum uniuerso frumento, quod undecumque eis offeratur.

Non enim eo duntaxat quod hic locus.) Quoniam inficiationem attulit, quae ablegatur ratione (uidetur id enim magis esse e re ipsius qui mittit frumentum, quam reipublicae cui mittitur) tollit & hanc obiectionem, ac succidit. Quasi enim auditores dicant, eo facit quod ijs in locis plurimum frumenti nascitur: concessione tollit, dicendo: Neque enim eo duntaxat, quod plurimum in eo loco frumenti nascitur, id fit: sed eo etiam, quod uobis immunitatem concessit, quod Atheniensibus mercatoribus praeter ceteris honorem habet.

Quod enim ipse pro se tenet.) Ratiocinatur lucrum, a magnitudine honorem exaggerans, & a consueto & constituto uectigali lucrum indicans.

Id uero quantum est.) Magnitudine est usus, ut non modo ante rem auget, sed & per ipsam qualitatem.

Mercatum Theudofiam.) Mercatum huic nomen est inditum a Leuconis siue sorore, siue uxore. ambigitur enim. Ostendit autem sic etiam eius benevolentiam, eum secum ipsum certare beneficijs in Athenienses conferendis. propter hoc enim exaggerat ipsum etiam mercatum, ne friuola uideatur esse accessio.

Sed anno ab hinc tertio annonae penuria.) Memoriam renouat, uetera praeteruendo. Semper enim eius beneficij sensum retinent. Illud enim profecto scitis, inquit, cum totus orbis terrarum fame premeretur, eum missa annonae copia, remouisse calamitatem, quae tum primum a priuata frumenti penuria faceret & diuitias, & satietatem. Veniat Callisthenes uerus testis liberalitatis Leuconianae, is referat quantum talentorum numerum reipublicae comparauerit.

Ac nec si aliud uisum fuerit.) Facit delicta Atheniensibus inemendabilia. errauit populus malo inito consilio: remitte, poenitentia delicta corrigit. Atqui est in lege scriptum, Nec in posterum licere dare.

Et uestros mercatores qui ab illo frumentum exportant.) Non Leuconi duntaxat, sed & reipublice facis iniuriam Lepune. Nam praeter alia multa etiam existimationem eius laedis. Ipsarum autem * rerum iactura grauissima est.

Et uos adhuc deliberatis.) Exaggerata accusatione, extimulat ad abrogationem legis: non est, inquit, de confessis rebus deliberandum: antecedit disputationem abrogatio.

Cape ipsa decreta, & eis recita.) Ut eos pudeat sua decreta rescindere. Cum autem beneficia uerbis iam exposuerit, uult eadem etiam de scripto recitare.

Merito ac iure.) Vide quam acriter eum mercedem accepisse ostendat, quod pro his quae dederit, eam remunerationem sit consecutus. sic efficit, ne populus ea re effera: ac potius amplissimum testimonium profert, magnum esse in populum collatum beneficium.

ἀτιμολογία.) Quae paria continent, & eadem clamitant.

In Piraeo.) Duras ille, quoniam uos duobus mercatibus ueluti adoptat. Deinde turpitudinem adducit per superlatiorem: Fide, inquit, uicta est ab uno uiro tota ciuitas, populus indigena gratitudine fuit Leucone inferior.

Aliam ad templum.) Templum, quod ita nominatur, eo quod Minyae templum extruxerunt heroum, ad petendum aureum uelut nauigantium. Id autem templum est in Ponti aditu.

Quarum rerum habetis aut dedistis pactiones.) Venerandum est pactionum nomen, atque ideo uituperandus, qui eas uiolarit.

Quod est multo grauius quam destruere.) Vis perferre Leptine legem? paululum differ: ommitte, demoliar columnaas, literatum, et manifestum mei accusatorem.

Haec confirmant reprehensiones.) ratas faciunt friuolas istas calumnias, immemorem accipitorum beneficiorum coarguentes.

Age uero si missis etiam legatis.) Opportune usus est fictione. Euidens enim simul, & quasi uiuacior sit oratio. Festiuum autem est inuentum. Tantum enim non iudicium aduersus populum instituit. Probabilis autem

est oratio. Neque enim ob patrocinium Demosthenis, sed de cause bonitate uictoriam adeptum esse Leuconem apparebit.

Qui pro uobis decretum scribit.) Qui uestro nomine respondet.

Fuisse quosdam, si dijs placet, consecutos.) Non obliuiscitur suae rationis, sed ut suae legi pareret aditum, fecit ipsum populum confiteri obiectionem: Fuisse, si dijs placet, quosdam consecutos. quasi nihil aliud molestum reip. sit, nisi hoc: ut lex Demosthenis paulo post recitanda, & hoc refutare uideatur.

Nam & Atheniensium quidam.) Alteri tribuit maledictum, quod tamen ne hic quidem sine correctione ponit: sed uitandae offensionis causa, quidam dixit, non omnes. & fortasse, ut & * ad uerbis & dubitationem, non omnino improbitatis ciues damnet. Bene autem perueerat in expolitione rei, ut argumentum eis fiat euidentius, & breuiter obiectio sublata esse uideatur.

Non ne aequiora quam nos dicet? mea quidem opinione.) In eorum qui accusati sunt numero, & ipse reperitur, & consistetur iniuriam fieri Leuconi. Deinde communi sensu & insitutis argumentationem confirmat: Solere omnes uerecundia honorum quosdam improbos amare potius, quam odio improborum etiam bonos auerfari.

Iam quo minus facultates permutet.) Haec tenus absoluta oratione de solutione uectigalium, transit ad homonymum. eum enim in prior parte uectigalia tractasse, inde perspicuum est, quod ratiocinatus est quibus uectigalibus fruatur, ex eo quod uectigalia non soluat. Deinde ostendit eos eripere priuilegium Leuconi, postea Leuconem uicissim illis erepturum. Proinde hoc de uectigalibus dictum est. Iam ad alteram partem transit, & homonymiam, munus illud publicum, inquam, & argumentatio tractata est per calumniam, uoluntatem significans.

Ac adeo non.) Communioris cuiusdam argumenti quasi principium sumit, illius de aedilitate inquam. Cur autem non palam et aperte posuit, aliquem permutaturum esse facultates? sed ex contrario per insinuationem: Si quis permutare uoluerit, non inuenio, quomodo absolui possit, quo minus permutet? Quia aperte dicere non est probabile: tractatio autem per negationem, significat contendentis insinuationem. Fermo enim imitatur contendentis mores, tractatione enthymematis.

Si quis

Si quis ea inuaserit.) per speciem permutationis sibi uendicari.

Neque uero maximum est sumptus.) A copijs & potentatu Leuconis occurrebat. At in tantis diuitijs non sentit sumptum: uerum, sed ereptio est ignominiosa.

Neque uero Atheniensis.) Cur tandem a minoribus ad maiora conuertere orationem solitus, hic contrarium fecit? & a maioribus ad minoram uenit? Respondendum est: hoc, quod magis perturbaret auditores, in principio esse positum. Requirit enim populus frumentum, & eo priuari se dolet. Per quod igitur facilius persuasurus erat, id ad metum incutiendum primo loco obiecit.

Sed etiam si quis alius est benemeritus.) Cum magnam admirationem beneficij Leuconis excitarit, commiserationem Epicurdis interponit, mutatione fortunae ad persuadendum accommodata. Cui enim, inquit, olim res secunda fuerunt, qui de Atheniensium re publica benemerit uoluit, is nunc uitae praesidium habet immunitatem, prostratus a fortuna. Aiunt liberos Epicurdis Cyrenis Athenas migrasse, & propterea dicunt utile eis fuisse datam ab Atheniensibus immunitatem. Probabile enim erat, eos cum adessent, etiam ad obeunda munera uocatum iri.

Quis igitur is est? Epicurdis.) Interrogauit Atheniensis, tanquam scire desiderantes, quis nam sit ita bene meritus: ut audacter respondeat. Cyrene autem urbs est Libyae, Lacedaemoniorum colonia. Epicurdes autem Cyrenus de populo benemeritus fuit temporibus acceptae cladis in Sicilia. Sed quia uidit non amplam esse donationem, multis modis eam auxit: primum concedendo & dicendo, non quod magna quadam & admirabilia dederit. Deinde a tempore & animo eius qui dedit, & qualitate aduersariorum:

a tempore, cum succubuisset urbs, & in magnis malis esset: ab animo, quod consulto & ultrò: a qualitate eorum qui beneficium acceperunt: in calamitate: a metu aduersariorum, quod superiores erant Syracusani & Peloponneses: quorum superbiam & elationem non est ueritus. Quin et a uicinitate auxit, apud quos erat. Nam & hoc ad amplificationem confert. Praesentem enim non timuisse periculum, neque salutis habuisset rationem, non parum facit ad declarandum eius studium & beneuolentiam. In quo etiam cum uideret eorum qui affecti essent beneficio paucitatem, & largitionis: ex

comparationis loco amplificauit. Comparat enim animum ultrò bene merentium, cum eius animo, qui per occasionem, ut aequum sit, gratiam referat: & cum ostenderit plerosque mortalium etiam beneficij obligatos, non ultrò solere gratiam referre calamitosis: auxit eius qui dedit animum, quod ultrò calamitosus sit largitus.

Ut decretum declarat.) Decreto fidem conciliat Epicurdis beneuolentiae, ne uideatur loqui benignus.

Et ne fame omnes perirent.) Non tantum ex ante dictis locis amplificat, ut diximus, sed ex eo etiam, quod prohibuit ea quae eis accidissent, nisi ultrò largitus esset. Caut enim ne fame omnes perirent, alacriter largiendo. Idem aliter explicatum: Exaggerauit, non ab ijs duntaxat quae fecit, sed ab eo etiam, quod liberalitate sua impendens malum auertit. Utilitas enim dupliciter capitur: uel parandis bonis, uel auertendis malis.

Talentum dedit.) Concessa ei immunitate, propter ea quae prius in Sicilia dederat, non tanquam contemptor semel consecutus honorem, rem publicam curare: sed postulante nemine, anima ducenda necessitate, sua sponte, ultrò suum studium declarauit, ipse * amplificatione excogitata.

Considerate per Iouem & deos.) Cum in superioribus beneficium exposuerit, & amplificari quantum potuit: hic iam superioribus aliud adijcit argumentum. Ita solet noster orator ubique narrationibus amplificationes adijcere. Non autem simplex hic est narratio, sed demonstratiua.

Et illorum gratiam.) Etiam haec bonitatis est approbatio. neque enim spe remunerationis benefecit (ea enim incerta fuit) sed ex beneuolentia & affectu uictos plures fecit quam uictores. Neque uictores solū dixit, sed eos etiam apud quos fuit: ut ostenderet, eum & familiaritatem contempsisse, & amicitiam neglexisse, & uictores non metuisse.

Et uos plures in rebus omnibus fecit, neque enim parta uti immunitate uoluit.) Immunitas duplex est, uel mercaturae, uel munerum publicorum ratione. Neque enim fieri potest, ut peregrinus, qui in Libya habitat, munera obeat: aut uectigal soluat, qui non faciat mercaturam. Neque enim mercaturam facit, ut Leucos: neque apportantur ei ex Libya merces, unde lucretur, idque constat de uectigalium descriptione. Quamobrem cum fiducia dixit:

o Nam

Nam eum nec parva uti constat immunitate.) Neque enim reperitur in mercatorum descriptionibus. In idem. Zeno propositum locum explicans, Epicurum ait non utrum esse privilegium, eo quod centum minas largitus fuerit. Nos uero negamus hoc significare uelle Demosthenem. neque enim largitionis & liberalitatis aliqua est immunitas, sed munerum quae ne cessario obeuntur. Quomodo igitur Epicurdes ea non utitur? non quod largitus est, sed quod nec mercaturam facit, neque unquam uocatus est ad munus aliquod obeundum. Quia enim abfuit, uti privilegio non potuit. Nam eum absentem ad munus aliquod obeundum uocari non potuisse, constat ex statu Leuconis. Ibi enim ait, Esse pecuniam Leuconi: Hic uero, quas res Epicurdes inuadat aliquis, qui nullam habet negociationem in portibus?

Vii.) pro usus esse. Neque enim hactenus de filiis eius est dictum, sed de patre. neque etiam conferre ad bellum, uiolationem fuisse immunitatis: perspicuum est esse ijs quae dicuntur de Harmodio & Aristogitone. Etenim quamuis adepti immunitatem, tamen ad bellum sumptus suppeditabant. Quare si Epicurdes ad bellum suppeditauit aliquid, non utique privilegium sustulit. Quin & ipse legem profert, quae iubet neminem immunem esse bellorum sumptuum.

Quos minime conueniebat.) Quibus nullo modo fieri debebat iniuria.

Sed alacritate, & quod ipse.) A iudicio patrum hominem celebrat.

Qui cum priores beneficium contulissent.) Qui principium bene merendi fecerunt. Maiori autem charitate digni sunt, qui in necessitatibus aliquid subministrant.

Et non pudet, Athenienses.) Erudite uerbo pudet, statim subiicit Athenienses, ut propter qualitatem urbis, turpitudine maior appareat.

Neque, possimus queri.) Doce me aliquam exceptionis defensionem. Adit speciosus aliquis locus errato, si quis liberorum eius ingratum me uocarit. Quo crimine proferendo, reprehensionem diluam? Quid ab eis uitiose factum culpando, dedecus effugiam.

Neque enim si alij fuerunt.) Obiectionis inficiatione, obiectionem soluit, dicendo: hoc non diluet probum, sed ignominiam augebit: eueritis maiorum suffragium: petulanter rescindis quae illi iudicantur. & ad ditamentum confirmat ueritatem: Quanto praestantius est, eorum qui uiderunt & adfuerunt, testimonium, quam eius qui praeter auditum nihil habet?

Et de quadringentis.) Fuit enim quaedam bello Peloponnesiaco quadringentorum oligarchia, quam qui abrogarunt, ijs honores est habitus.

Vilem operam nauarunt.) sub xxx tyrannis scilicet. Tum enim homines populares, non ferentes eorum improbitatem, in exilium abierunt: quos qui susceperunt, fuere in admiratione.

Quod si cui uestrum illud persuasum est. Postquam exterorum beneficia coaceruauit, sumptam ex consequenti sensu propositiorem subiicit. Diximus autem, argumentum de Epicurde agere de futuro damno. Hoc igitur in sententia nunc proposita concludit. Occurrebat enim ex ijs quae dicebantur: At non opus nobis erit eo, qui bene de nobis mereatur, neque enim bellum est. Cum qua obiectione dum dimicat, a communi hominum natura & communi sensu: Futura esse incerta, & expectanda esse omnia: sic obsignat per haec id damnum quod secuturum sit, si lex rata habeatur.

Atque ego una precor.) Insignem suam beneuolentiam significat, ut qui una precari non grauetur.

Qua nisi abrogata fuerit, utendum erit.) Si rata habeatur, uerisimile est, fore paucos qui bene de Republica mereantur. Deprauant enim, & infelicitati fortunatas urbes, prauae leges. Praestantibus enim uiris, & legibus melioribus, felicitas comitatur: contrarijs, res mutantur in deterius.

in ipsa.) paulatim regrederetur, & periret. pars enim, est perire. Quoniam homines prudentia parant opes, per imprudentiam amittunt ea quae parant.

Quae urbem in rebus secundis.) Vtroque modo legem inutilem, & nequaquam conducibilem esse ostendit. Dum enim in tuoto uiuimus, rei ignominia adest. Si quid aliud

aliud et malum acciderit, qui auxilietur, non habebimus.

Neque uero solum Athenienses.) Aliud argumentum eiusdem loci, non parum tamen differens. Iterum de homine bene merito uerba facturus est: & ostendit quantopere laedat Rempublicam, et quot bene meritis priuaturus sit Rempublicam Leptines, si postularit occasio. Differt autem ab argumento de Epicurde: Illud enim priuatum, hoc publicum est: adiunxisse eos totas urbes patrias suas ad societatem populi. A personis enim singulis ad urbes transit: & cum seorsim Leuconem, seorsim Epicurdem posuisset, multitudinem subiicit eorum, qui effectuerunt ut patriae suae societas arma cum populo iungerent. Duo autem confecit per talia argumenta: unum, absurdissimum esse, fraudare bene meritos: alterum, effecturos eos esse fraudatione illa, ne qui talibus & tam acerbis temporibus bene mereri uelint: in annonae penuria Leucon, in calamitatibus Epicurdes. Perfectum enim beneficium est in uerbis & in factis positum.

Quod est natu maioribus inter uos.) Satis sibi fidei conciliat, dicendo, Vos me talia docuistis.

Sed cum magnum illud praelium.) De hoc praelio dixit Hyperides in oratione aduersus Dionem. & ab Ephoro atque Androtione refertur, magno praelio uictos esse a Lacedaemonijs Athenienses.

Adhuc uobis dicitur.) per caduceatores foedus atque amicitiam sancire.

Et transitum tenere.) ut & recessus & fuga periculosa esset.

Sed cum in armis propere essent.) Augere uerba beneuolentiam: Non timuerunt multitudinem, neque arma, neque ciues reueriti sunt: sed coactis ijs qui intus, despectis ijs qui foris erant, exercitum introduxerunt, et periculum uobiscum adendum, uitae securitati praetulerunt.

Quae sub Antalcida.) Hic est qui turpem illam pacem cum magno Rege pepigit, in qua Graecum Aetios dedit. Tum igitur, inquit, expulerunt eos Lacedaemonij, uos suscepistis, & ita uti par erat, charos habuistis omnes.

Si quis audiat deliberare Athenienses.) Deliberat iam aliquis rursus de confirmatis rebus, & tollit decretorum fidem: Alienus Atheniensibus est iste sensus, abhorret ab Attica ista pusillitas,

Age recita mihi.) Recitat de cretum, ut uerecundiam in eis excitet. Qui igitur, inquit, tempora illa seu spectauit, seu audiuit, si perpendat beneficij memoriam, omnino is ingratitude accusabit. Odi enim humanitatem quam extorquet necessitas. Is qui liberalis uideri studet in calamitatibus: sublati periculis, & uoti compos factus, beneficiorum est immemor & ingratus.

At hercule indigni quidam.) Acrius hoc dicit, ad perstringendum Leptinem, ut importunum & inuidum, qui fursum & deorsum hoc agitet, & alio nullo firmamento nitatur. In uniuersum autem suae causa legis hac ratione utitur, ut continentem mentione populus ductus, causam quae pro populo assertur, acciperet. Cum enim a Leptina lege & utilitate uellet auditorem abducere, transfert eius animum ad accusationem eorum, qui immunitatem, qua indigni sunt, acceperunt. Neque uero id solum dixerat Leptines, indignos eos esse: sed illud etiam, deesse qui munera obeant: & ut ea diuites obeant, aequum esse. Quod autem ut firmum ei largitur in tota lege, id infirmissimum esse ostendit & iniustum, ut propter paucos omnibus fiat iniuria. Sic nos orator docuit, firmissima argumenta aduersariorum esse praetermittenda, & iudices ad alia traducendos. Hanc obiectionem soluit translatiue, primum a modo, deinde a tempore. ac a tempore, spectandam esse dignitatem cum donemus, non post: a modo, iudicium non eodem modo fieri oportere a priuato, & a ciuitate.

Deinde illud ignorare nos dicemus.) Exceptioe soluit obiectionem. Illud ipsum, inquit, an digni essent, exquirendum tibi fuit eo tempore, quo honos illis habebatur: non nunc, postquam acceperant, speciosis uerbis & ista ratione utendum, indignos eos esse.

Munus hominum est.) pro, non malorum, sed prudentum.

Quam opinionem a uobis amotam esse decet.) inuidientiae scilicet.

Ego uero non eodem modo.) Sententia est huiusmodi: Omnes homines, uel daturus alicui, uel accepturus filiam, prius inquirere, sit ne dignus an non? & quae sit de ea futura opinio: & utrum legitimum sit & genus eius, et uita, nec ne? In beneficiis autem non iam eodem modo, sed tametsi obsecuro genere sit ortus, accipiunt, propter necessitatem,

cessitatem actionem approbantes, qualiscumq; tandem ille sit.

Cum igitur accipiendum beneficium.) Conclusio argumenti. Inter seruit autem hæc in medio, ut benemeritorum memoria extaret, ne supina & fastidiosa fieret oratio.

Vno atq; altero decreto ostenso.) De hospitibus loquitur, quia plurima deinceps recitabit in examinatione civium.

Cum Thasios.) Thasus est regione Thraciæ est, ubi etiam metalla fuerunt aliquando Atheniensium. Redit autem ad eiusdem generis argumentationes, atq; illud de Archebio & Heraclide eiusdem loci est: qui, ut aiunt, ne habere quidem putantur immunitatem apud Athenienses.

Et Lacedæmoniorum presidium armis eiecisse.) Non uerbis impulerunt, sed armis opus fuit ad illos expellendos. Echphantus Thasiotum, Thrasylbulus dux Atheniensium.

Introductis.) post pugnam.

Vt decimam uenderetis.) Decimam de sarcinis mercatorum, qui Hellepontum frequentarent, accipiebant. Vendebat igitur uectigalia, & efficiebant ut publica pecuniæ copiam haberet. Deinde utilitatem pecuniæ narrat: Lacedæmonios ea re uisita terros, pacem, quibus conditionibus uoluerint Athenienses, fecisse. *περὶ τῶν* autem dicuntur amici tam publice quam priuatim, qui in exteris urbibus aduenas excipiunt.

Vt calumniantium.) ut nihil ueri habentium, quantum ad utilitatem.

Ex his autem uiris aliqui fortasse.) Obierant enim quidam: sed tamen illi mortui erant, non tamen beneficia perierant. Quidam etiam uiuunt. Dixerat autem Leptines plerosq; ex eis esse mortuos, & non multis datum datum iri. At hic per inuersionem id ipsum arripit: &, imò, inquit, non debemus eos priuare propter reliquos, propter hoc enim omnibus uos honorem habere constabit.

Et respublica bonitatis opinione floreat.) Calamitates dicere uult: si accidisset ut benemeritis de uobis periclitandum & oppetendum esset, sanè & perijissent, & in ea calamitate perpetuo fuissent. Iniustum igitur est certa subire pericula: & si euaseris, priuari spe & honore.

Gratius equidem ferrem.) Vt bonus civis patriæ uicem dolet, si ea generosis uiris destituitur. Operæ precium autè est suauitatem sententiæ admirari. Dicendo enim,

Gratius ferrem, si respublica non haberet generosos & benemeritos uiros: declarat, qua beneuolentia rempublicam prosequatur, præsertim cum agrè ferat, ita esse ciues animatos, ut pro patria subire pericula recusent. Nam cætera bona sic tractauit orator, ut eodem pertineat. Quia uerò fieri poterat, ut et in mala urbe unus esset optimus, propterea dixit, plurimos & optimos, ut illud esset multitudinis, hoc uirtutis.

Ac primum Cononem.) Auspicatus à peregrinis, ad disputationem de ciuitatibus uenit: primum ut ostenderet, quam multi exteri de republ. sint benemeriti, & quam multorum hospitium egerit aliquando auxilijs. Hic autem unus est decem illorum ducum, Timothei pater, cuius meminit etiam in Philippicis. Cur autem Cononem Chabriæ præposuit: de quo solo in hac oratione laborat: Respòdemus, suspicionè fuisse, eum propter filium eius, non propter utilitatem reipublicæ, causam hanc suscepisse, & cum matre eius cõsuetudinem habuisse. Ne igitur eum de industria, & tanquam ex composito proferre, sed propter republ. uerba facere uideretur: ea gratia Cononem primum posuit.

Vel uirum, uel res gestas.) Et mores eius, & facta commemorat. Fit enim, ut idem et honestè uixerit, & nullum munus publicum administrarit. Propterea hæc duo coniunxit, duas qualitates simul examinans, et personæ & actionum. Licet enim cum personam accusas, actionem non reprehendere: Licet & in approbatione rei, qualitatem perstringere. Nunc utrinq; homini laudem conciliat.

Vt è uestrum quibusdam audire licet.) nati maioribus. Sed quoniam dixit audire, auditus autem parum habet fidei: addit, qui uiderunt, qui renunciarunt.

Cum urbs nostra infirma esset.) Circa finem belli Peloponnesiaci, Arginulis, Lesbi quodam loco, ubi cum Lacedæmonijs Athenienses pugnauerunt, & quamquam uicerat, tamè cadauera interfectorum propter tempestatem è mari tollere non potuerunt: prælium enim nauale cõmiserant. Proinde interfectorum cognati à quibusdam calumniatoribus inducti, lugubri habitu populũ adierunt, eius que sibi beneuolentiam conciliarunt. Populus igitur decem ducum alios exilio, alios morte mulctauit. Quare hi ante iudicium sugerunt, scientes quid

malè

malè sibi immineret: è quorum numero & Conon fuit, & ad Euagoram Cypri principem abiit. is ei amicitiam regis Persarum conciliauit, cum quo ipse habebat amicitiam. Cum autem eo tempore Lacedæmonij ocium agerent, & regis prouincias infestarent, Conon arrepta occasione, regi promisit se illos superaturum, si ab eo accepisset exercitum. Quo accepto, Lacedæmonios uicit, & Athenas rediit, neq; ciues propter sui condemnationem auersatus est.

Cum nihil omnino adiuuenti haberet.) Cum nihil, inquit, adiuuenti ei attulisset Respublica, nauali prælio superauit Lacedæmonios, imperator creatus à rege Persarum.

Qui prius alijs imperabant.) Non dicit, confitefecit ut parerent nobis: quanquam consequens erat ad hoc, qui imperabant alijs, dicere, ut parerent nostro imperio: sed quoniam id ab historica non habebat, Confitefecit, inquit, ut uos audirent, quia conditiones pacis acceperunt.

Erexit moenia.) Quæ Lacedæmonij coegerant Athenienses suis demoliri manibus: olim à Themistocle post Medicam uictoriam extructa. Harmostas autem appellat, prætores Lacedæmoniorum in exteris urbibus: quos ita nominabant, quòd mores ciuium ad Laconum imitationem conformarent.

Insularum.) Non Cycladum duntaxat, sed etiam aliarum.

Proinde soli omnium.) Solum post Harmodij & Aristogitonem.

Quare ille gloriari.) Communitatem inculcat, ut donis Cononem priuantes, etiam sibi metipsum noceant.

Alijs boni causa fuerit.) Dicere uult, si quis cuius alijs benefecerit, etiã respublica particeps est successuum.

Primum.) rursus post illos.

Sed etiam ab alijs multis.) Non enim omnino maximum est, si cuius à ciuitate honos habetur. ideo adiecit, Ab alijs.

Qui iure.) Quid igitur, si qui metu eum coheruerunt, aut necessitate? Ideo additum est, iurè, ut purus sit honor.

Sola uerò uestra hæc donatio ei eripietur.) Hæc eripietur, indicat, non omnes eripi Cononi datos honores, sed immunitatem solum.

Idq; intelligetur, si comparabimus.) Non totum Themistoclem comparat toti Cono-

ni, sed factionem murorum factioni murorum. Non igitur ex omnibus locis comparare instituit Themistocli Cononem (neque enim res eorum gestæ sunt inter se similes) sed factionem murorum duntaxat. Neque enim necesse est in comparationibus omnia cõferri omnibus. Nam & Isocrates in Helenæ encomio, dum Helenam cõ Hercule confert, non res eorum gestas exposuit, sed uim & robur duntaxat cum pulchritudine contulit. Ac præcepta nobis dant ueteres: Non esse contendendum, neque pugnandum nobis contra robusta: neq; tamen dubitandum, si res ab una duntaxat parte considerentur, eas inter se conferre. Non enim magnitudinem cum magnitudine mœnium comparat, sed rationè duntaxat factionis murorum. Tempora autem prætermisit, in quibus plurimum inter est. Tum enim duces erant omnium Græcorum Lacedæmonij, nunc uicti à rege Persarum circa Cnidum. Itaq; dissimulato tempore, quo quisq; illorum urbem muniit, factum Cononis amplificat.

Ille quidem fertur condidisse moenia.) Contrahit narrationem mirabiliter, ut uetustam: eaq; de causa, ut breuitate Themistoclis memoriam suffiretur.

Ac omnes fortasse audiuidis.) Hoc est, Scitis ut fraude muros exerit.

Nemo id quod dicam cum inuidia audiat.) Cum eum Themistocli anteponat, non ab re quod dicendum erat, uerbis lenit.

Neq; deteriori conditione esse quam oratores.) Nò igitur iustum est, inquit, res gestas eius uinci oratione sycophantarum.

Esto. Sed Chabriæ filium.) *ἔστω, pro ἄνευ δὴ*, id est, Age uerò, dicendum restat, ut necessitate uideatur ad Chabriam uenire, non de industria, sed institutam orationem prosequens. Sustulit enim suspicionem, ne uideatur ad gratiam, Chabriæ filium defendere. & ubique filium cum patris nomine implicat, & patris persona ad confirmandum utitur, eo nimirum, quòd propter patris dignitatem donum habebat filius: atq; ita absurditatem ostendit atq; arguit, si post tot & tanta beneficia, immunitatem ei eripiant.

Scitis autem fortasse etiam sine mea oratione.) Antecoccupat, & auditorem suæ orationis testem facit: ut in Chabriæ laudem ingressus, non gratiæ causa uideatur uerba facere. Confitentur & ipsi,

o 3 eum fuisse

eum fuisse praestantem uirum: ut etiam si alii qua filij culpa sit, non tamen eius persona accusetur. Non autem defendit qualitatem filij, ne uideatur statim in principio tanquam irritare auditores, sed progressa oratione defensionem affert his uerbis: Pupillus educatus est propter patris interitum. Quare translatiua est defensio. Nam si pro Atheniensibus occubuit, propter populum filius talis euasit.

Vt Gorgopam occiderit.) Dux fuit Thebanorum, quem in Aegina occidit Chabrias, abeuntem ad ferendum * Euagorae auxilium.

In Aegypto.) contra Perfas.

Et magnum dedecus dicente me.) Vt ro succumbit, ut utraque ratione uincat.

Vicit igitur.) Cum dicat eadem, alia figura simulat se alia dicere.

Vna dempta.) ut numerus quinquaagenarius absoluat.

Cepit insularum harum.) Et uicit, & seruauit.

Vobis inimicas.) Quid enim, si adductae uerbis, & postea mutatae essent?

Ne quid autem dicendo praeteream.) Mos est oratoris, immorari locis firmissimis, & non facile ab eis recedere. Vt autem fastidium effugiat, uariare solet figuras sententiarum. Recitat autem e commentario res gestas Chabriae.

Nam uidetur ullis uestrum Atheniensis.) Figura interrogationis absurditatem ostendit & coarguit. Est autem morata & haec oratio, per quam duo probat: primum beneuolentiam, deinde filij defensionem. Quia uero obiectebatur, cum se ipse tueri non potuerit Chabrias, qui tueri poterit alios? eam obiectionem cum uideret sibi incommodare, perstringit breuiter his uerbis: Cum seruandi autoritatem obtineret, ipse dux fuit cautus commilitonibus: cum uero necesse fuit, miles pro patria ultrò occubuit.

Non considerabitis Atheniensis.) Cum uideatur de lege fieri iudicium, reuera mores ciuitatis examinantur. Considera, uir optime, & humana consideratione respice futura: si qua necessitas inciderit, ubi benefactorem uidebimus?

Vide igitur & circumspice.) Simulat scribam non inuenire, ut uideatur ex tempore agere quae dicit, & non meditatus esse.

Quos nunc isti reprehendentes.) hoc est, dignos dono.

Equidem existimo.) Nam tanquam in con-

fesso esset, decreuistis.

Ita ne, quibus propter illum tunc.) Quasi diceret, atque ostenderet, si propter dignum, eos qui digni non erant, honorastis, nunc propter indignos dignos spoliabitis?

Quibus igitur facietis iniuriam.) Absoluta uerba de bene meritis oratione, ad perorationem accedit: perorationem dico, non totius orationis, sed partis huius.

Nam si eorum quae reipsa fecit.) Conclusio eorum quae dicta sunt.

Si a uobis non bene narrentur.) Ab aduocatis, inquit. Absurdum igitur, quae uobis dederunt, quae ipsi experientia cognouistis, si qui ea uerbis demonstrare non poterunt, id ipsis recte factis fraudi erit?

Vt igitur sciatis.) Hic rursus inchoat legitimum caput, idque ordo postulat. Accusanda enim erat Leptinae lex, ut iniqua & inutilis, ut deinde sua substitueretur per collationem & comparationem.

Lex recitabitur uobis.) Solon iussit eum qui receptam aliquam legem abrogaret, ferre aliam. Vbi igitur recepta lex est, alia substituenda est: ubi non est, abroganda duntaxat. Lex autem quam abrogabat, dona uetera rata continebat: et si qui essent indigni, eos in ius uocari iubebat.

Accusare aliquis.) ἡραυδὴ proprie dicitur * legum accusatio. Docet autem per hanc sententiam, ostendendum esse prius, ueteres leges aliqua ratione esse uiciosas, deinde subrogandam aliam. Haec igitur secutus post accusationem Leptiniana legis, suae recitationem exhibet, quae eo nomine legit, quod ferenda esset. Nam apud iudices ferenda est lex, & ante statuas heroum proponenda: quod non fecerit, eius publice accusandi ius esto.

Quae igitur faciendae sint legislatori.) Per hoc significat, non esse perferendam eius legem, donec legum iussa obseruentur. Quae uero uolatori luenda sint, non adiecit: quia in Leptinam actio non dabatur. Post haec ponit Leptinam legem, & notat quae reprehendat. Deinde ordine recitat & aliam legem ueterem, qua contineat, dona quae populus dedit, esse rata, cui contraria sit Leptiniana lex. Deinde & aliam, obnoxium esse actioni eum, qui legem legibus contrariam ferat, ut per hoc suam ostendat legibus esse consentaneam, et non repugnantem. Leptinem autem accusat ut uiolatorem legum.

Neque enim putauit Solon.) Sententiam legislatoris refert. Thesmothetae autem eliguntur quotannis

quotannis sex, qui sunt e nouem principibus, per quos res pleraque administrantur. Nomothetae, delecti iudices, rogatam legem siue recitantes, siue confirmantes. Thesmothetae igitur annuum magistratum habebant. secundo aut probabantur, quod inde in uicem Martium ascendebant, nisi crimen aliquod interea in aliquem cecidisset, & Areo pagitae usque ad obitum manebant.

Leges autem quibus & eos imperare oporteat.) Ait absurdum esse, legislatores saepe probari: leges autem, quarum autoritate & ipsi imperent, & omnes, temere ferri.

Ad tempus ferentes.) Magistratus enim e re nata ferebat leges, aut accipiti occasione * ut laterent. Argumentum sumitur a minori.

Vt ego audio.) Principium dicit, quod ad hunc modum deligebantur legislatores. Ideo autem ait, ut ego audio, ne concilius esse: & auditui cognitionem fert acceptam, ne quem caelum iudicari uideatur.

Tot contrariae.) Tot, inquit, esse contrarias ipsi testamini. E uobis enim legumatores deligitis, & nondum rei exitus reperitur, eo quod plurimae sunt leges contrariae.

Intelligitis quo pacto Atheniensis.) Examinatio legis, quia de ea oratio habebatur.

Primum apud uos qui iurastis.) Iurabant enim si qui ius dicebant.

Primum.) Non ordine, sed dignitate & autoritate. Recitata enim primum est populo, deinde proponenda, deinde scribae danda, actum demum audientia iudicibus. Quo modo igitur dixit, Primum apud uos? nemo enim ante eos erat alius, aut confirmabat rogatas leges, praeter legumatores, qui fortitò deligebantur ad probandas leges.

Vt una de unaquaque res sit lex.) Id ipsum enim si una de re sint binae leges, efficit ut homines indocti decipiantur ab oratoribus, qui si una lex esset, non usque adeo possent fallere.

Ante Eponymos.) Statuae erant heroum, a quibus nomina tribus habebant, ex mandato Apollinis erectae. Apud eos, qui uolebat ferre legem, proponebat, ut omnes Atheniensis uiderent, ut non placeret nec ne. stabant autem in illustri loco.

Heroum in concionibus.) apud populū, ait. Ibi enim multitudo conueniebat. Tres autem conciones habebantur, populoque lex recitabatur, ut omnes audirent, & qui uellet, refragaretur.

Ea sanciat.) Non quod apud populū legem ferrent: sed ponitur pro, legem ferri sineret,

Duobus autem modis leges uolantur: alter pendet a persona, cum lex extra constitutum tempus scribitur: alter, cum ipsa lex uiciosa est, & contraria legibus ueteribus. Nunc igitur in persona uersatur.

Neque enim uobis tunc persuasum est.) Vt non mirum uideatur, eos deceptos esse, cum Leptines clam eam tulerit, & eius solius sit crimine.

Vos autem Atheniensis.) Iusta, inquit, scripsimus in lege nostra, & surrogamus ista longè meliorem.

Cape & lege.) Ad legem uenit tractata persona.

Primum quae in ista lege.) Partes, non totam: sed malis abrogatis, rogat & sancit aliam.

Dic ea quae sequuntur.) Non ipsius Leptiniana legis, sed post illius legem, suam Demosthenes recitat.

Animaduerte iudices.) Fide ter hortatur eos ut diligenter considerent: neque enim late re studet.

Hoc est in receptis legibus.) Vt benemeriti sua praemia teneant.

Antequam hanc abrogasset.) contrariam legem.

Testimonium.) accusationem: alia lege iubente, ne quis ante legem ferat, quam contrariam abrogarit.

Ob id ipsum etiam.) Dicere uult supplicio dignus. Nam et si lex bona esset, & contraria non soluisset, tamen eo ipso deliquisset.

Sed non in quo nunc hic.) A pepsion: sic enim est melius. Est autem ex eo perspicuum, quod postea sponsorem constituit Phormionem legislationis, Leptinem irrita reddere * munita quae populus dedit.

Et iusta causa.) Sua enim lege Demosthenes ipsi qui iudicati essent indigni, praemium eripiebat.

Non lege ut iste.) Nihil igitur incommodi rediturum erat ad rempublicam. Iudicium enim eripiebat indignis immunitatem.

Auditis iudices, & intelligitis.) Recitata sua lege, ostendit eam esse consentaneam legi paulo ante exhibitae. Deinde ponit obiectionem aduersus a se rogatam legem. Ait enim, decipiendi causa scripta esse legem, ut ait Leptines, in quo Demosthenes magna calliditate utitur. Vt enim aduersarij confessionem eliceret ad laudem eius legis quae nunc rogatur: hac eam ratione tractauit.

Nec si dicet, demonstrauerit.) Et si frontem perfricauerit, ostendere non poterit: uincitur enim a ueritate.

Quæ autem apud Sexuiros.) Hos qui accusa-
tionē introducebant, & ante diiudicabant,
quia hi uisolarum legum actionē dabant.
De præiudicijs igitur loquitur: solent enim
extra iudicium sæpe quædam dicere.

Est enim impositura.) Antithesis enim à causa om-
nino est: sed εἰσφορὰ mediū tenet antithe-
seos, et antiptontos. Particeps enim est et
orationis et causæ, ex qua orit antiptoton.
ἀντιπτότων enim ex tractatione orationis e-
mergit, non causæ, hoc est, materiæ. Pars igitur
utraq; est obiectionis.

ἔσαν ἄριστοι.) Atticum est pro ἀπείριστος. syllaba
ἔσῃ propter emphasin maiorem accedit.

Ego uerò nostra.) Omnino enim ea abroga-
ta, quæ substituēbat, fiebat rata. Hoc igitur di-
cit, etsi nos noluerimus, cū eam scriba iam
habeat, uos ratam facietis. Lex enim erat
de omni lege quæ rogabatur, * fieri oportere
iudicium, aut accusari eam latam.

Eum qui legem contra ferret.) Leptines igitur
dicebat, uereri se, ne sua lege abrogata, suā
& ipsi legem inducerent, & habere fortasse
nollent. Ipse autem ait, etiam si nolemus,
cogemur. Iam enim introducta est per scri-
bam, præsertim cum lex esset, ut is qui le-
gem abrogaret, & nullam substitueret, pun-
iretur.

Ego, Phormio.) Hinc perspicuū est, Aphe-
pionem esse qui legem roget, ut etiam su-
prà annotaui. Nam si ipse Phormio roga-
ret, non idem sponsor esset.

Quemuis alium: spondemus.) Vult dicere, Ipse
cape legem & fer, & ne dubita, quin nos
eam laturi simus.

Est enim profectò lex uobis.) Ne enim dicat,
Spondes quidem te laturum eam, sed non
fers: respondet, At sunt leges, quæ puniant
impositores.

Hæc scribunto.) Scribunto, nos spondere
principibus * ministrorum scripto.

Illud certè fabula non est. ferre legem per Le-
ptinem: sed ueritas. aut, non oratio. pro, non
cura est.

Ipse ferat.) Sic quidam acceperunt, suo pe-
riculo suam legem confirmet, si sibi fidit.

Mibi uerò Athemenfes.) Lenis est sententia,
cōiuncta tamen etiā cum acrimonia. Nam
dicere, eum leges Solonis aut non legisse,
aut non intellexisse, non est alienum ab
infectione.

Ac mihi per deum.) Affectu allicit eum.
Aut non legisse leges Solonis, aut non intellexisse.)

Vt alterum sit socordia, alterum inficitia.
Si non legisti, negligentia est: si legisti, sed
non intellexisti, tardo es ingenio.

Licere dare sua.) Argumentum à minore.
Privatim enim quisq; Repub. est minor.
Ait autem absurdum esse, cum Solon suas
cuiq; opes liberas fecerit, à Leptine, RCMP.
quæ maior sit, suo iure spoliari.

Non ut fraudaret genere proximos.) iure cogna-
tionis & hæreditatis. Fiebat enim is cui pec-
unia donabatur, ferè cognatus animo. sic
etiam genere nō coniuncti, studium suum
deklarabunt, & beneficijs afficientur.

Atqui & illa à laudatis.) Solonis lex uetabat
ulli mortuo maledicere, tamen si quis à liberis
eius iritaretur, & cōrumelia afficeretur.
Tu uerò, inquit, ipsa re malefacis: ille uer-
bis uetat, tu etiam factis: ille nō amicis, sed
in uniuersum interdixit cuiquam maledici:
tu uerò ijs ipsis qui bene meriti sunt, male-
facis. Hoc quoque argumentum est à mi-
nori.

Quorum nihil illis conueniebat.) Bene me-
ritis.

Sed omnino seriò & festinanter quidā renunciauit.)
Obiectio est à consuetudine, quæ est lex il-
literata. Diuiditur enim ius in scriptum, &
non scriptum. E non scripto occurrebatur.
Diximus autem initio duplex esse ius, pro
ratione duplicis status negotialis. Eam igitur
duplicem rationem significat per legū
declarationē, & per ea quæ extrinsecus le-
cta sunt: alios accusare Leptinæ legē, alios
assentiri Demostheni. Alteram enim pro
sua lege mouit, alteram nunc pro Leptinæ
lege. Est enim à lege & ipsa: etsi peregrina
& Laconica, & Thebanorum instituta esse
uidētur. Mirabilis autē est & ipsa tractatio.

Quasi enim coarguat Leptines, & nequa-
quam copiam habeat exemplorum ad refer-
tandum pertinentium: sic mentionem fecit
Laconicorum & Thebanorum. Refutatio
sumpta est à discrimine. Non eadem apud
nos est forma reipublicæ, quæ apud illos.
Bisariam autem diuisit refutationem: pri-
mum in Laconicam, deinde in Thebanā.

Quia enim & in refutationibus. erat discriminē
quoddam, & in forma reipublicæ & quali-
tatibus personarū, coactus est duabus diffe-
rentijs uti, alia de Lacedæmonijs, alia de
Thebanis, & suam cuiq; proprietati tracta-
tionem adhibuit: quod Athenienses inimi-
ci Thebanis, Lacedæmonijs amici esse ui-
debantur. Semper enim temporum & per-
sonarum

sonarum & necessitatum habēda est ratio.
Quia Plato & alij multi oligarchiā et Rem-
publicam Lacedæmoniorum Democratia
preferunt: etiam iudicij aliorum mentionē
fecit, cum in primis demonstrarit pulcher-
rimam esse Democratiam. Deinde concess-
sionem addidit, tamen si ex ratiocinatione
illa præstare uiderentur. at per fortunā A-
theniensia esse meliora.

Idipsum enim primum quod isti nunc faciunt.) Sen-
tentia ad excitandū odij parata. Per hæc e-
nim incitat iudices, * ut cōfirmet se audisse.

Deinde et Lacedæmonij Italia.) instituta nostra
tia, & Rempublicam. Hoc autē dicere uult,
honorem habent Lacedæmonij, sed nō pe-
rinde ut nos, quia non eandē habent Rei-
publicæ formam.

Quos deprecatur.) Illorum honores, qui pa-
rum absunt à tyrannide.

Singulos omittam.) Callidē ad suam utilita-
tem trahit omnes. Erant enim apud eos et-
iam coronæ & alij honores, ut & apud A-
thenienses, euidentes.

Senatum.) γερουσία nomen magistratus a-
pud Lacedæmonios, in quem leguntur qui
honestē uixerunt, & senatores dicuntur ab
honore senectutis.

Cum se præbuit qualem oportet.) Si ita se gesse-
rit, ut Lacedæmoniorū Respub. postulat.

Dominus est multitudinis.) Pro princeps, do-
minus dixit: quo seruitutē indicat. Inuisum
autē nomen est apud Athenienses seruitus.
Libertas enim popularis imperij nota est.

Cum sui similibus.) cum alijs principibus.

Coronæ & immunitates.) Non coronas et e-
pulas publicas reprehēdebat Leptines, sed
immunitatem, ut abrogaretur.

Et hæc utraq; rectè se habent.) et nostratia &
illorum instituta. Cur autem cum supra La-
cedæmoniorū Rempublicā perstrinxerit,
hic eandē laudat: Illic in comparatione ut
ad suam Rempublicā perstrinxit: hic eam
conferendo ad ipsos Lacedæmonios lau-
dat. Illic beneuolentia conflatur, inquit, ex
eo quod omnes principes sunt pares: hic
ex eo quod qui digni sunt, honoribus po-
tiuntur. Proinde qui honores tollit, Rem-
publicam tollit.

Iam quod nec Thebani.) Querri potest cur ob-
iectio ad Thebanos simul & Lacedæmo-
nios referatur: refutatio autem sit distincta?
Respondemus, id fieri propter personarū
qualitatem, quod in examinando non po-
tuit utrarumq; facere mentionem.

Verum opinor.) non uerbo duntaxat, sed
etiam reuera.

Si modò est optandum.) Dum imprecatur ho-
stibus, ne benemeritis honorem habeant:
simul etiā suos hortatur, tum ut id utitū fugi-
ant, tum ut contrariū faciāt. Eius porò rei
naturam uehementer improbat, cum id am-
bigat, an hostibus sit imprecandum. Tum au-
tem hostes erant Thebani, tempore bellī
Phocensis, cū Philippus adhuc humilis es-
set. Nam post id bellū amicitia quedam in-
ter eos fuit, quum Eliatiam Philippus occu-
passet, Bœotia oppidum: & Coronæ atq;
Orchomenum, cognatas eis ciuitates, diripi-
uisset.

Oratione, ut legibus sancitum ius est.) Nam The-
bani armis ius postulant: nos oratione &
iure.

Illos feliciores.) Ob propriam Rerumpub-
licarum rationem.

Nam tamen si rationibus.) Dicere uult: Etsi La-
cedæmoniorum cōmuni sensu potiora sint
instituta (ferè omnes enim eam, ut Aristoc-
ratiam, celebrant) tamen, cum fortuna in-
stituta nostra magis foueat (est autem * se-
cūdo loco, ut in Philippijs ait, felicitatis ha-
bēda ratio) hac magis est utendum.

Contra hæc instituta. Quoniam Plato &
alij quidam ueterum. preferunt Oligarchiā
Lacedæmoniorum, Democratia. ideo re-
currit, ad Fortunam.

Neq; per quæ magni illi sunt.) Dicere uult, si
quis instituta Lacedæmoniorum huc trans-
ferret, quibus Oligarchiam illi continent,
occideretis eum. In hoc membro hyperba-
tum est.

Etiā occidere.) Hoc est, Cum occidere uel-
letis eū qui inde aliquid huc transferret: eū
qui ea sustulerit, per quæ Respublica auge-
tur, eum inquam, qui præmia tollit, ob que
de ea tuenda certant, non punietis?

Est eis in promptu quedam ratio.) Rursus trans-
latione utitur. Obiectio autem à moribus
sumitur, nō iam alienis, quam refutauit: At
si non uis, inquit, imitari Lacedæmonios,
aut Thebanos, at maiores imitare. Solutū
autem obiectionem à maioribus ortam, in-
stantia, dicens: non puto istam orationem
dictū esse iustam, aut utilem. Deinde per se
quentia probat, & Lysimachi exemplo, eā
rationem esse falsam.

Nihil eis tale tribui solitum.) Introducitur
hoc simpliciter, sed callidē ab eo sumitur.
nihil tale consequerentur, sed quædam.

At Demosthenes Nihil ait, ut rem atrocem faceret.

In status Mercuriabus.) Ligna aut saxa qua dracula erant, quibus imposita erat superne Mercurij facies: infra, ubi lata erant, inscriptiones continebant.

Hæc uobis legetur inscriptio.) Hactenus obiectio.

Si quis enim eos indignos.) Ait enim, ne maiores quidem honorem habuisse.

Multum certe abst.) Longè, inquit, aliter se res habet.

Ad res non conuenientes.) ad non ueras.

Asperas est necesse uideri orationes.) hoc est, infames & malas. Cum enim ueritatem oppugnare non posset, confugit ad mores quosdam, et maiores, quos per mēdaciū criminatur.

Ut uerò res ipsa est.) Fuerunt multi boni uiri: non, ut iste ait, nemo: & res publica bonis honorem habuit, & certamen fuit, illis bene merentibus, his gratiam referentibus.

Verum honores & cetera omnia.) ne temporum esse honos solus uideatur, sed etiam cetera res omnes. Hoc autem dicere uult: tum etiam moribus habitum esse honorem benemeritis. Quod si eo tempore immunitas nō fuit, at alij honores tū fuerūt.

Ego sanè dixerim.) Quod dicit huiusmodi est: Quicquid bene meritus uolebat, id con-
30 sequebatur à Republica.

Lysimacho præmiū.) Aristidæ iusti filio, qui aut nomen habebat, atq; ei præmiū id dederunt propter illum. Sed quia quæ donarunt illi, minora erāt uiri gloriæ Respub. uideretur minus quàm pro magnitudine beneficiorum honoris habere filio: induxit eum qui nihil in Rempublicam cōtulisset, ut ex historia habemus, nisi quod erat Aristidæ filius. atq; id ipsum occultauit, ne
40 pro maximis beneficijs ei Respublica tantula dedisse uideretur.

Et his de rebus extat decretū Alcibiadis.) fide digni uiri, & nihil ad gratiam facientis. Ne enim obijceretur, Quid uerò si adductus est populus à mercenario aliquo oratore, et deceptus ut daret: propterea adiecit, uirū maximū, & maximū animi, qui nihil tale scripsisset (cū natura esset alienus ab assentatione) nisi facta eius uehementer fuisset ad-
50 miratus.

Nunc abundabit.) Ut bonus ciuis uota adiecit, ut Respublica iterum floureret opibus.

At quem nam non putatis.) eorum qui habent

immunitatem, non totum, sed tertiam partem accepturum.

Loco immunitatis.) Qua maiora nimirū donarunt.

Moris igitur fuisse Athenienses.) Postquam per instantiam soluit, adiicit etiam contentionem ab hoc initio, et causam hic apertius tractat.

Aliud id iam fuerit.) non quod nihil dederūt, sed quod alio modo dederūt. Nō enim possis ostendere, eos nihil dedisse profusus.

Quod si neq; Lysimachus.) Hic orditur *αὐτῶν παρὰ σοῦ αὐτῶν*: allenitur enim ei.

Et ne magis quibus nunc dedimus.) Tamen si nemini honorem habuissent maiores ulla ratione, nūc tamē nullo iure eos spoliare, quibus honorem habuisti. Nam si maiores nō dederunt, merentur ueniam. Vos uerò qui dedistis, cur infantes spoliatis? Ne uerò sibi occurreretur, sed eripio ei quia malè tracta uit benefactorem: ideo præoccupat, nihil
conquerentes.

Quantquam turpitudine est eadē.) Tamen si enim maiores imitemini, rursus delinquetis: à turpitudine nō receditis. Et tamen si illi exempli autores fuerint, concedo ut maiores imitemini. Tale facinus, ingratitudeis indicium, ne (inquit) primi designetis.

Vos nunc iuratos.) Meminisse, inquit, debetis, uos iurasse pronunciaturos ex Atheniense legibus, non ex Lacedæmoniorū, aut aliorum quorundam.

Neq; ex ijs quibus aliquando sunt usi primi.) Iis quas accepistis, inquit, hoc est, nunc receptis.

Primis.) maiorum antiquissimis.

Et quibus de rebus leges non extant.) Quæ autē legibus definita nō sunt, de ijs iurastis, inquit, uos pro tempore, & ex æquo & bono iudicatos.

Aequum igitur.) Veluti coniungite, inquit, Leptinæ legem cum æquo & bono: Vtrū bene meritis honos sit habendus, sensus cōmunis consideret, & cum eo conferat, qui bene meritis immunitatem lege eripit: ipse iudica. Sed iudicium suum interponit, ut oratoris uerba sint communis Naturę uox. Hoc enim natura communis iubet, honorem his habendum esse.

Hæc igitur & ipsi facite.) Quæ omnium mortalium confessione honesta sunt, quę natura postulat.

Et ipsi.) ad discrimen Leptinæ, aut quod maiori debeant esse prudentia, quàm ceteri Athenienses,

Succensete

Succensete si quis fecisse neget.) Non cum infamia maiorum est faciēda mentio, ut suam commendet orationem. At ipse hoc bene tractat, & ad alium refert.

Arbitror autem & hanc orationem.) A scripto mouet obiectionē: At licet, inquit, tibi dare imagines & uictū, & coronas, & statuas, & quæ sunt eiusdem generis. Hanc refutat à futuro euentu ex consequenti: Si incerta erit immunitas quam eripimus, incerta nimirum erunt & cetera præmia. Deinde ab abstituto: ipsi dē dignabuntur præmijs, & qui parua, & qui magna beneficia in rem publicam contulerunt.

Hoc excepto.) scilicet immunitate, ijs qui digni sint, non omnes lege honores aut eripi.

Quæ se Reipublicæ relinquere ait.) Scilicet ut donet.

Etiam reliquos.) Si quid alicui eripitis, etiā reliqui honores fient incerti.

Qua prius aliquibus data.) Nulla, inquit, fides erit præmiorū. Quod si abstuleritis, etiam si dem perdidistis. Neq; enim fides tibi habebitur, cum * negaris.

Iam si nihil incommodi.) Dicere uult, tamen si quod dictum est, nō noceret, perfidiam dico: at nocebit alterum, quod faciet ut parodonum benemeritis omnibus tribuatur, eripere immunitatem. Aut enim nō honorem habebit ijs qui omnino digni uidebuntur, pro dignitate (si enim * tantum esset præmiū post immunitatē, ingrata fieret urbs) aut paritate luxurians.

Ac magnorum beneficiorum.) Hoc dicere uult, absit ut magnis beneficijs segeat respublica. In magnis enim malis ea cognoscuntur.

Ac tamen si occasio inciderit, nemo facile reperietur. Duo autem magna per hoc efficit. Nam & de futuris terrorem incutit, & obscure consolatur, eos nō multis duros. * Sustulisti enim præmiū, propter quod omnes certabant.

Distinguendi igitur sunt honores.) Non pares esse debet, sed diuersi, ut pro dignitate cuique honos habeatur.

Verum pro quibus.) Qui cum immunitate etiam alijs bonis spoliatur, dicent: si cetera nobis relinquis, etiam immunitatem relinquito. Nam ut benemeritis, & hæc & illa tribuisti. proinde utraq; relinquito.

Alij fallere.) Qui solam immunitatem acceperunt, dicent, falso dicit se relinquere. Neq; enim quicquam nobis reliquit, cum

abstulerit eam, quam solam habuimus. Itaque alijs modis alios uiolat.

Ne igitur, dum illos accusas.) quos dicis indignos esse.

Quam autem acutissimam.) Quia maximè probabilis est oratio de sacris, & cum auctoritate adduci potest: an teuertit, & eleuandi causa callidissimam nominat. Oritur autē obiectio à iusto: cum iustum, quod genus est, completatur & diuina & humana. sed in refutatione conuellit obiectionis calliditatem. Distinguit enim, qui sacri sumptus appellandi sint, quæ munera publica. *λεπτοὺς* ueteres uocabant publicum, unde *λεπτοὺς γὰρ*, seruire reipub. dicebant. unde etiā *λεπτοὺς* fit, id est, præda, res illæ quæ hostiliter direptæ in publicum conferuntur. Ait autē iniquissimum esse & iniustissimū, ea quæ data sint eripi. Non enim graue esse, non dare præmia: sed ea quæ data sint, eripere, et sub nomine deorum tale conari facinus, id uerò esse indignissimum.

Ut autem constet non esse idem, sacrorum habere immunitatem, & publicorum munerum.) A discrimine & distinctione hic incipit, & comparisonē etiam à lege sumptam adhibet, tanquam Leptines alia scripserit, alia dicat, & probationem ex scriptura Leptinæ petit, propterea q; iterum ei opus fuit eius recitatione legis, quæ nunc accusatur. Ac prius ius refertur ad eos qui per iniuriam acceperunt: quidam, inquit, acceperunt, qui digni non sunt præmio. Hic aliud ius est eorum qui munera publica obeunt, quia prius ius ex qualitate eorum consideratur, qui acceperunt: præsens hoc ius, ex qualitate Reipublicæ.

Dicent hæc ad sacra pertinere omnia.) Sacri sumptus dicuntur, ea quæ sacris impenduntur. Cetera uerò munera & adilitates, aliquo modo dijs impenduntur. Nemo autem immunis erat illorum sumptuum. Quare arguitur Leptines, & ait: non dandam esse immunitatem sacrorum.

Ego uerò dum quosdam.) Per concessionem assentitur propter deos, ne asper uideatur. Sed hoc dicere uult: tamen si sacrorum immunitatem dare populus uellet, non esse contradicendum. Sic dijs propemodum æquat populum.

Nam si quæ nullò alio modo possunt.) Cū enim humana ratione ostendere nequeant, id honestum esse: confugiunt ad deos, ut horū uerecundia uincant.

Quæ nec ab homine facta.) Id quod dicit, huiusmodi est: quæ nomine decorum aliquis agit, is talia debet agere, ut ea nec in hominibus improbiis, quibus delinquere moris est, anam reprehensionis suppeditent. Talia autem dixit Leptines * tanquam à legibus.

Atqui si posset haberi sacrorum immunitas.) Si Harmodij posteros immunes esse dicis, nemo sacrorum sumptuum est immunis. Cum autem quosdam dixeris esse immunes, qui fieri potest, ut publica munera sint sacri sumptus?

Primum columnam.) Columna, saxum aut lignum quadratum, cui inscripta erant præmia.

Auditis exempla.) Confirmatio: Non esse munera illa sacros sumptus, ut Leptines argueretur.

Bene.) Bene habet, ne lege plura.

Cum scripserit ut ditissimi.) Leptines scripsit hæc lege, ut ditissimi obeant munera.

Neminem esse immunes, scripsit.) Quod si sacrorum sunt, quorum nemo est immunis, ipse autem Harmodij posteros secrevit: constat non esse sacra, sed in orbem redeuntia & communia munera.

τίλος.) sumptum. Nam in sacra conferre, publicum munus est obire.

Perquam autem ego uelim.) Eo redigit aduersarium, unde non pateat exitus, si sacræ impensæ sint munera publica. * Nemo autem extra hos. Dediti tu immunitatem, cuius rei? dic. Concludit enim, eum in angustias redactum.

Aut illos.) maiores, qui dederunt.

Cuius? num uectigalis inquilinorum? Deridet eos. Num à tyrannorum interfectibus inquilinorum uectigal requiramus? id uero ridiculum est.

Cuius, cum tantum sit elapsum.) post obitum Harmodij. Nemo tamen eorum, publicum munus obiit. Proinde horum quæ tu sacra esse dicis, immunitatem habuerunt: & hoc ita esse, tota series temporum testatur.

Nec cum eis designatis.) * Nemo designatus ædilis, unquam cum illis suas opes permutare studuit, ut obirent munera, cum haberent immunitatem.

Quare audiendi non sunt.) Si his contraria dixerint, ne audite eos.

Præterea fortassis coaceruabunt.) ἐπιούρητες, pro διαούρητες, id est, & exagitabunt. Rur-

sus autem hæc obiectio sumitur à qualitate eorum qui acceperunt. Eo autem differt, quod initio indefinitè quosdam culpato qui acceperunt: hic autem nominatim & aperte eloquitur, Megaretes et Messenij: quod speciale est.

Verberones.) mali, improbi, uerberibus digni. Serui, inquit, ij que non boni, immunitatem habent. Leptines enim dixerat, etiam seruos & Messenios habere immunitatem.

ἐπιούρητες.) deorsum trahentes, & calumniantes, & nihil ueri dicentes. Meminit autem nominum etiam, quia scit ea sibi non incommodare.

Cui non decretum aut lex.) * Per legem decretum. Plebiscitum enim legibus dabat, cum legi esset simile.

Hospites.) qui se inuicem excipiunt in suis urbibus. Fuerunt autem publici & priuati.

Si non modo satis fuerit.) Duplici nomine Chabriæ fieret iniuria, quod & seruum eius ex æquo numerari inter ciues fecerunt, & puer eius hospitium retinet: ipse autem propter eum immunitate spoliabitur. Erat autem libertus eius, & peregrini militis dux. Ut is igitur, qui prodesse posset, ciuitate donatus erat.

Neq. enim est uel iste, uel alius.) Non quia hospes, ideo id donum erat consecutus. (erant enim * etiam aliqui) sed quod sine decretis nemo acceperat.

Quod autem omnium maxime.) Iam ad perorationem se conuertit, confirmatione et confirmatione absoluta. Distribuit autem perorationem in qualitatē urbis: non decere eam, nec esse dignitate Atheniensium, eripere data. Qui locus est à decoro. Is autem locus adhibetur, non modo cum splendorem & decorum astruimus, sed etiam cum contrariū, hoc est, indecorū & turpe. Nam unusquisque locus ex utraque tractari parte potest. Hic enim à turpi & indecoro sumit argumentum. ad id autem locum adhibuit primum illum, turpe uideri decipere benemeritos. Alterum à pugnantibus: Vos, inquit, eum qui populum deceperit, punitis, si quid pollicitus, id non præstiterit. Proinde æque turpe fuerit, à uobis eam legem uiolari.

Si quis enim omnia quæ Leptines dicit.) Per concessionem hoc dicit.

Si sancitur.) * Sancita est, & eam abrogare student

re student. Sed & dicunt post iudiciū hoc, et si lex bona sit, inquit, illam tamen turpiter dinē habebit, quod faciet ut decipiatis eos qui bene meriti sunt. Eripit enim præmium.

Quanto autem turpius uobis.) Ob qualitatem: sed eandem legem ad aliud atq. aliud retulit, illic ad spoliationem, hic ad deceptionem impostorum.

Ob quod factum alios.) Nam cum omnis turpitudine fugienda est, tum uero illa à qua alios deterreas. Quam cum improbam esse scias, prohibes: & alioqui dicere non potes, te ignorare, cum ipse interdixit.

Ne quid eorum quæ priuatim cauereis.) Absurdum enim est aliquid priuatim cauere, ut malum, & idem publice admittere. Quia quod amico dederit, nemo eripiet uolens.

Ob quæ consecutus sit, tenere.) Cum non sit dignus, eo quod dignus sit habitus, cum præmio afficeretur. Verba sic ordinanda sunt: Id accusare, ob quod consecutus est.

Ex lege.) ex eadem. Erat enim scriptum: Indignis, iudicio, non lege, eripienda sunt præmia.

Aut latam à uobis.) Dicendum erat, ὅτι τὰς αὐτῶν. At ipse dixit, ὅτι τὰς αὐτῶν, ut sit casus pro casu.

Cum primum creati fuerint legislatores.) Qui in alio iudicio confirmaturi erant legem. Nunc enim probabantur, & rationibus reddendis se obnoxios constituebant. Hoc autem obscurum uidetur. sed sic accipiendum est: Cum primum res publica legumlatores constituerit, tum lex referatur. Erat enim consuetudo ciuitatis, si opus esset ferre leges, sexuiros constituere, ut in oratione Timocratea dicit, & postulat, ut statim & uestigio, si in anni principio legislatores constituerent, ea lex primum referatur apud primos legumlatores.

Est autem unicuique horum aliquis, ut apparet, inimicus.) Quia uidebantur tulisse legem pro Republica, ut eam opinionem amoueret, ob semetipsos eos id fecisse dicit, ut fraudandis ijs qui immunitatem habebant, inimicos ulciscerentur. Erant enim immunes inimici tum aliorum, tum Leptinæ. Eos qui habent immunitatem, per legem ulcisci studet, inquit: & quod ip-

se non ausus fuit in inimicos, id uobis in benemeritos suadet esse committendum.

Non iudicio, sed lege spoliare.) Iudicium enim ueritatem inueniebat. Sed obiectio nem è tractatione ortam, hac sententia refecat.

At nolunt aliqui suscipere inimicitias, & accusare indignos.) Hanc obiectionem soluit: At sunt quidam eis in Republica potentissimi inimici, ut tamen obijceretur, Inopes sunt, & coarguere nequeunt: qualitate inimicorum, ad refutandum uteretur.

Per uos frequentes.) qui affecti estis ab eis beneficijs.

ἄποδόντες.) multos, ut multitudo etiam augeat absurditatem. Non paucos, inquit, sed multos uiolabitis. Et occasione, inquit, etiam inueniunt ulciscendi inimicos, si in iudicium eos adduxerint ex lege.

Iudicio uirum factu.) Non de uniuersis, sed uirum: & iudicio, non lege.

Ego enim existimo.) Hic significatur peroratio. Nam cuiusque capitis firmamenta per hæc ipsa colligit contra Leptinem, & etiam sic, inquit, accidit, ut indigni honore, per uos eo priuentur.

Ac nec illa quidem fugienda est ratio.) Rursus auctarij uice adijcit translationem ex superuacuo: Non nunc fieri oportere iudiciū de ijs qui habent, sed olim oportuisse fieri, cum acciperent. Quod si quis hæc non conuenire putat perorationi, is sciat ueteres in peroratione quocq. solere pugnare aduersus eas ipsas propositiones, quæ in peroratione sunt positæ.

De dignitate.) Exceptio à tempore. Bifariam autem hoc facit. Nam & in persona hoc facit. Dicendo enim, Cum dedimus, tempus indicat: dicendo, Isti præsentem, personam.

Aequum erat exquiri.) id est, Tum examinari eos oportebat.

At si isti id dicent.) Scilicet, indignos eos esse: nihil uetat, quo minus eos oratione inuadant & deserant.

In ipsis iniurijs.) id est, statim. Tum, inquit, oportebat eos, si indigni uiderentur, puniri, cum acciperent.

In ipsis.) Si ostendissent uobis quem puniri decuisset, dum in propinquo esset iniuriarum uel * natura, uel tempus.

At si tale nihil est.) Si nihil mali admise-

runt benefactores, si nulli ostensi fuerint in digni esse.

Videbimini ex inuidia.) Argumentum huiusmodi est, non esse Atheniensium, uideri inuidos. In quo rursus decorum ex contrario examinat: Vos, inquit, pugiles uictores inimicis afficitis honoribus; ciues in acie caecos funebribus orationibus celebratis. Ad eod estis alieni ab inuidia.

Sunt autem haec omnia, ut paucis dicam.) Dicere uult, cum omnis probri expertem esse ciuitatem, & longe abesse ab illis malis: tum uero inuidiam fugere praeteris.

Nature et prauitatis signum est inuidia.) Id quod dicit, huiusmodi est: in ceteris, si quis alteri male uelit, habere eum aliquid defensionis, si sibi malum ab eo esse datum conqueratur. In inuidia uero nihil dandum esse uenturae. Neque enim de suis malis dolet, sed de alienis bonis, ea sibi esse fraudi existimat. Quam obrem etiam de inuido uerbum πονηρότα usurpat, quod id malum tabefaciat eos qui colaborent.

Primum soli.) Id est, Ex quo estis, ab omni uo.

Dum ornatis.) Orationibus, inquit, ornatis uiros fortiter occumbentes, non despicitis: adeo non estis inuidi.

Coronalia.) Ea quae ἐπιδόμα nominantur: quia certaminum alia coronalia sunt, alia pecuniaria. Dantur igitur maxima praemia etiam post coronam. Cum enim dixisset de bellicis, ex quo genere sunt funebres orationes: de his etiam dicit, qui in pace dimittant. Qui enim in illis ludis uincebant, coronabantur.

Neque, eo quod natura ferat, ut paucis contingant.) Strenuos & bonos necesse est esse paucos, quod ignaui & improbi sunt multi. Per paucos igitur generosos significat. Eis igitur non inuidetis, sed congratulamini, habendis honoribus, quamquam natura dissi milibus.

Propterea.) Quod generosi & pauci sunt.

Nemo unquam urbem uestram.) Etiam in honore habendo uinci uobis odiosum est, propterea honorem accepto beneficio maiore tribuitis. Qui enim par pari reddidit, is debitum reddit, non gratiam.

Sunt autem ea omnia, Athenienses, iustitia.) Refertur hoc ad remunerationem beneficiorum, quae iusta est.

Virtutis.) liberalitatis.

Magnanimitas.) pro, Munificentie.

vidosa.) gloriam habet: quae est dignitatis reipublicae, non fortunae aut felicitatis, sed morum animi. Fuerunt enim magnanimi.

Cum autem in Leptine multa mirer.) A qualitate urbis transit ad qualitatem Leptinae, & mores eius perstringit.

Quemadmodum si quis magna.) Qui grauius in adulterum animaduertit, is declarat eam rem inuisam esse sibi. Nemo enim id quod amat, puniit. Sic etiam e contrario Leptines: dum benemeritos honoribus spoliati, se non posse cuiquam benefacere praefert. Ecce enim legem etiam fert. Hoc igitur, inquit, ignorauit legislator: & qui sapientior esse debebat omnibus, id ignorat quod norunt omnes. Id uero dico: ista rogatione legis suum animum detegi.

Per eam legem.) Proinde et benemeritis nocet, & suam sententiam detegit, tali roganda lege: Ipse deliquit, uos cognouistis. Proinde etiam corrigite eam, & agnoscite, abroganda lege, erratum.

Sin perlata fuerit, non habeo cur laudem.) Mala enim legi patrociniabitur.

Vituperare autem nolo.) quamquam uituperatione dignum: sed hac modestia magis eum castigat.

Nec ipse uidebere melior.) quasi dicat: Si quid alius ex eare commodi caperet, ferendum esset, alium peccare propter alterum. Cum uero utriusque incommodatur, ea res omnino fugienda est.

Tempus exiit.) quo reus periclitabatur. Iam legis, non tuo periculo agitur, & qui possit is accusari, qui reus non est? & hic non uti audeat solita sibi libertate orator.

Iam et hoc dicere audio.) Ob copiam defensionum, Leptinae insolentiam perstringit: imo inuerit eam acerbè, & incessendo in suspicionem adducit, tanquam trasegerit, & ultrò destiterit ab actione, qui accusationem instituerat.

Quod in periculum te non adduxerunt.) Omnino enim si perstitissent si qui tum accusarunt, uictus esses & periclitatus.

Si quis, siue mortuus est.) Bathippum dicit.

Aut a te adductus.) argento nimirum: & propterea destitit, non eo quod non possit ostendere malam esse legem.

Aut denique a te est subornatus.) a te adductus, ut & accusaret, & delisteret, ut dicere posses:

posses: iam accusarunt quidam, nemo autem uicit, adeo praecleara lex est.

Sed haec ne dictu quidem honesta sunt.) Quia perstringit, iam medicinam adhibet.

Delecti sunt legis subscriptores.) Sequitur personae qualitatem, etiam aliarum personarum qualitas. Vult enim rescere per exceptionem aduocatos legis. Id quod, ut apparet, facere licet, ac repudiare delectos a populo, si contra legem dicere uideantur. Sed absoluta personarum qualitatis disputatione, transit ad aliam perorationis partem, quae sumitur a legitimo. Perorationes enim a principibus capitibus sumuntur. Hic igitur prius mentio fit iustitiae (Quicquid enim de dignitate personae dicitur, id ad iustum refertur) legitimum sequitur.

Et miserissimi uiri.) Reiectio aduocatorum Leptinae, sed singulis peculiariter occurrit.

At leges non sunt.) Exceptio perfecta directae actionis. Non de * eis igitur haec contentebant, ut possent plausibiliter directam actionem lege repellere.

At lex non de istis.) Quoniam unus eorum erat Chabrias, qui premio spoliabatur. Iam autem eum in ius uocarat, & uictus erat. Quapropter Chabrie & ceteris opitulatur, & legis aduocatum rescit, dicens, bis istidem de rebus non esse ius adipiscendum.

Neque disceptionem.) Contentionem simpliciter, & controuersiam duarum personarum.

Si tum apud uos Chabrias.) quasi dicat, Si Chabrias, quum tum solus apud uos causam diceret, Leodamantem uicit, nunc additi etiam alij uiri bene meriti uincuntur? absurdum erit.

Is praemium consecutus est.) Etsi munus non accepit Aristophon, quia tamen munus ei dare populus uoluit, perinde ratiocinatur, ac si accepisset, & ait: accepit, quantum ad populi uoluntatem attinet. Cum enim populus, inquit, dederit, ipse tanquam beneuolus accipere noluit.

Is qui secesserant in Piraeum.) Popularibus, & hic, quemadmodum Epicrudes, dederat quinque illa talenta, indigentibus ad bellum tyrannicum.

Iam in Cephalodotum.) Cuius personae suum tribuit, & adhuc in reiectione aduocatorum pergit.

Nam si aliquorum odia suscipienda sunt.) quasi dicat, Nam si quibus molestus esse studeas, omnino iniurijs hominibus molestus esse de-

bes. Utendum est enim dicendi facultate, ad utilitatem, non per eam corrupenda, sunt negotia.

Iam de Dinia, is fortasse dicet.) Verba, fortasse, commemorabit trierarchias, ostendunt, siue quod eas se dicere simulet, cum nullas habeat: siue quod accipere praemium nullae, propter utilitatem reipublicae. At hic, Pulchrius est, inquit, te petere praemium beneficij, quam eo spoliare benemeritos. sed tamen id cum posteriore loco posuerit, ipso fecit ordine imbecillius.

Ut mihi quidem uidetur.) In confesso enim erat, propterea non aduersatus est, ne cupidè pugnare contra ueritatem uideretur.

Quod autem est maximum omnium.) Exceptio de praetermissis officio.

Non his de causis lata.) quasi dicat: Indefinite lata est, & non data opera propter haec.

Nec enim sciebat futuros esse eos.) Quasi quaestus quidam esset.) Quaestus, propter lucrum: calumniarum, occasio malefacienti ceteris.

Presentibus legibus oportet obtemperantes.) Ad absurdum ducit eos qui patrociniatur legi, honestum est receptis parere legibus, easque non uiolare. Ea lex uocabatur, secundum subscribere. Id enim qui semel fecit, uetatur, ne propter lucrum mentiri assuescat. At hic non licere secundum subscribere, uniuerse accipit, & sic rescit. Si quis autem roget quare ratione legem hic posuerit, & non in examine legitimi? Respondemus, eum id hic non ut legitimum examinasse, sunt enim haec perorationis omnia.

Est enim danda uobis, Athenienses, opera, cum ut omnes leges.) De parte perorationis dicit, quae est a legitimo, ac primum a contrario. Cum uestri moris sit, honorem habere bene meritis: iste supplicij eos iubet affici. In quo etiam aliud est argumentum: Licere legibus bene mereri, petere gratiam non licere ex lege Leptinae. Deinde ab absurdo, sed recordati temporum, quibus ij qui sunt affecti beneficij. Deinde a maiori: Quia hoc * talem prouentum sperat, & fit a magnitudine. Huius enim proprium est & extenuare, & amplificare. At non est bellum, nec tempus formidolosum. quare nec maximis beneficij indiget reipublica. hic utitur exemplo Lacedaemoniorum, claudis Leuctricae, & Dionysij: Etiam talia, ut sunt humana, esse expectanda. His autem absolutis, contentionem instituit, & collationem eorum quae ex utraque lege sint euentura: cuius

cuius collationis est principium: Considerate inter se, & uobiscum ipsi cogitate.

Vna singulis est definita aestimatio.) id est, Multa maleficis, non plures. Qui uero præmiū petūt, grauius maleficis puniuntur. Illic, si quis iurē occiderit, euadit: hic, etsi iure postularit, punitur.

Ignominiosus esto, & res eius publicetur.) Coniunctio & loco disiunctiuae ponitur: ignominiosus esto, aut res eius publicetur.

Liceat & deferre & comprehendere.) & defis nomen actionis est in ignominiosos, & tamē publica tractantes. & τρωγυγῆ, in fures.

Proinde tres multa hæ sunt.) Argutatur, ex uno tria faciendo.

χρυσίον.) Non aquam, sed aquimihariū significat.

Et occidere iure.) Argumentum ē contrariū utriusque: tum quia cum moris sit, ut bene meritis honos habeatur, iste punire iubeat: tum quod Leptinea lege eos occidere liceat.

Neq; iure, neq; quocumq; modo.) Illud de iure perspicuum est: sed hoc, quocumq; modo * ut interdum audacter, & præter æquitatem propter utilitatem postulari, dare necesse est propter periculum.

Nequaquam Athenienses.) Ostensa per collationem iuris, legis absurditate, fidenter iam uerat. Sed uerbum nequaquam, propterea prope nomen Atheniensium est collocatū, ut urbis autoritate rei absurditatem indicet.

Ne uideri uelitis plus impendisse studij.) Ne confugere possint ad necessitatem, uoluntati licentiam subiecit. Ea porro opinione apud alios malā de uobis famam spargetis, si mala probaueritis.

Sed recordati temporum.) Aliud argumentū à pari, cui postea subiicit aliud à maiori, a pro usus ordine. Aequat enim benemeritos, quorum fit mentio, Harmodio & Aristogitonī, & sic argumentatur: Qui reipub. prodest in periculis, turet urbem & libertatem, ut ij qui tyrannos occiderunt. Non igitur ab re est eos illis æquari honoribus. Illa autē à Diophanto, statua sunt inscripta, ex decreto Phormionis oratoris.

Neq; enim saluo iureiurando.) Pronunciat, ne dissentiant sententiæ iudicum, ea opinione, se posse citra periculum etiā aliter facere.

Feri nequit ut hæc bona sit.) Quia eos futurorum incerto euentu sollicitos reddere & perturbare uult, duo tempora ex lege contrahit,

& hinc sibi exordium capit. Sumitur autem argumentum à legitimo capite, & assentitur aduersario progressio longius, * ut non nimium cōtendens de futuris, eos dicto habeat audientes: dicendo, ne quidem si qui tales extiterint. Dum enim assentitur, & eorum uirtuti palmā tribuit: simul etiā quod æquum est, tribui postulat ijs qui parem uirtutem ostendant.

Eo nimirum quod multum abest.) At dicit, non esse bellum, neq; difficilia tēpora nos affligunt, aut periculum. Vnde talib. beneficijs nō eget respublica. Grauis est oratio: Non enim ait, Longē abest ut nobis tale aliquid accidat: sed, longē abest ut metuamus, ut exemplis refutare possit.

Atq; utinam ita sit Athenienses.) Vota facit de more, ut bonus ciuis: & indicat illas rationes non legis habere uim, sed uoti.

Sed ut sunt humana, decet.) Erudita argumēta sunt, & plena humanitatis, cum bona exoptantes, etiā de contrarijs ea posse accidere cogitamus. Indignatur enim Deus, cum persuasum habemus, nunquam posse malē agi nobiscum.

Neq; enim Lacedæmonij unquam.) Hoc ad superiora refertur, cum dicit: Multum abest ut tale aliquid metuamus. ut respondeat, Neq; enim Lacedæmonij metuerunt unquam suas res eō redituras: quia non conueniebat propter beneuolentiam in patriā, statim respondere ominose. Itaq; cum modestē primū coepisset, tum demū id quod molestum erat, clam subiecit. Commonefacit autem Leuctricæ calamitatis, eius quæ Spartam deiecit, et Syracusanę mutationis. atq; ab omni parte hoc etiā auget, quod in Lacedæmonijs, ut notis, opus non erat. Petitur autē amplificatio ē multis locis: ex eo quod tributa exegerint à Carthaginensibus, quod finitimis imperarint, quod Athenienses * societatem superarint. Adijcitur etiā popularis status, ut & mutationis * ueritatem & tyrannidis cladem uehementior rem efficiat. Post amplificatam Syracusanorum potentiam: uictorē eorum ualde extenuat, scribam eum & ministrum appellando, nominibus apud Athenienses abiectis.

Ut aiunt.) Hoc apposuit, ut uideretur aliquis eorum qui narrauit, esse auctor. Dicitū autem est à quodam, scribas apud Syracusanos fuisse uenerabiles & magnæ autoritatis, secus quā apud Athenienses: unde nomen

nomen minister subiunxit, ut sui scribæ recordarentur.

Neq; is qui nunc est Dionysius, timuisset.) Filius est hic posterior. Nam pater eius fuit filius Hermocratis. Dionis autē fororem habuit prior Dionysius in matrimonio, non tamē ex ea natus fuit posterior Dionysius, sed ex alia Locrensi muliere. Insidiatus igitur est Dionī, ut cæteros adiuuanti ex forore suamatos liberos. Proinde fugam caput Dion, & filius eius malē tractatus est à Dionysio. Quibus rebus commotus Dion, subito inuasit tyrannum clam.

Naue rotunda.) uidelicet oneraria. Longas enim, bellicas nominant. Sed uide rursus quā multa apposuerit, triremes multas, et peregrinos milites, & urbes possidentem: ut nec Athenienses, quanquam magnis instructi opibus, securitate fidant.

Sed futura nimirum incerta sunt.) Post metum exemplis excitatum, uenit ad communem sententiam, cui mortales omnes assentiuntur. unde etiā eruditē monet, moderationem esse retinendam, & non dicendum, longē nos abesse à metu incommodorum.

Inter se comparete.) Contentionem & collationem instituit eorum, quæ euentura sint ex utraque parte, tam si abrogata, quā si perlata lex fuerit. Cum autem rem deliberandam proposuerit, optionemq; dederit: iterum tamē à semetipso pronunciat, & ad summodum ea dirigit quæ uult.

Digni.) Non subiecit, honorabuntur: sed, ius suum consequentur.

Si quis autem est indignus.) Quoniam hoc sursum deorsumq; Leptines agitat, ne id quidem incorrectum reliquit.

Esto sanē.) Hoc uult, equidem existimo indignum esse neminem. sed esto quod isti dicunt, ne eos prorsus offendamus.

Eas pœnas dabit, quæ uobis iuste fuerint.) Continet unā cum iusto, etiā assentationem hæc oratio: quod uobis, nō quod Leptina probabitur, ratum esto: id quod uobis nostra lex donat, quæ abrogatur.

Vrbs fide digna.) Ob constantiam.

Iusta.) Ob remunerationem.

Verax.) Ob non deceptos bene meritos.

Sin quod absit, absolueritis.) Deprecatur, ne id quod malum est, fiat: quod criminī & damno sit Reipublicæ. Deinde absurditatem per excessum, non modò quod supra diximus, pœnas indigni non dabunt, sed bonis etiā clades procurabunt. Ad hæc maxima probra incurret Respublica & inuidentiæ, & perfidiæ, & improbitatis.

Non est igitur operæ precium Athenienses.) Hęc dicit, utraq; in conspectum eis proponendo. Quis igitur sanæ mentis illis relictis, de teriora mallet?

Quarum rerum melioribus qui parent.) Melioribus, inquit, palma data, et assenti nobis, omnia quæ sunt utilia percipietis, & nunc & deinceps.

Ne uī ad delinquendum compellamini.) Contentiosos eos reddit, ne uelint cedere. Non enim cogi se patientur.

Multa enim uobis Athenienses.) In fine reconciliat sibi iudices, causam delictorum in oratores transferendo: ac ne capi facile uideantur, multas imposturæ necessitates adducit: clamore & uiolentiā & impudentiā, dicendo.

Nunc igitur hæc superate.) Nec enim decet Athenienses in rebus ita perspicuis decipi.

Sed quæ iusta esse cognouistis.) Surripit suffragium, tanquam id ipse iam teneat à sententiā iudicum: & simulat se de eis sollicitum esse, iniecta iurisiurandi mentione.

Equidem miror cum monetā.) Argumentum à minori. Si enim ultimo supplicio adulteratores monetæ coercentur: quanto maiore odio prosequendi sunt, qui ciuitatis ostendunt adulterinum esse ingenium?

Nō uis qua.) argētum, pecuniam: cui si quis, inquit, adulterinam notam impresserit, pœnas luit. & quanquam id publicè non nocet, tamen adulteratores puniuntur: cum autem qui leges adulterat, impunè dimittemus? Proinde puniatur, cum per

istam legem corrumpere Rempublicam sit aggressus.

MIDIANAE DEMOSTHENIS ORATIONIS

ENARRATIO, HIERONYMO

Vuolfio interprete.

V A petulantia, iudices, & contumelia semper in omnes utatur Midias, neminem neque uestrum neque reliquorum ciuium ignorare arbitror.) Exordium ducit accusator ex opinione hominum de reo.

Qua de re Hermogenes: Opiniones, inquit, de hominibus excitatur uel bonae, uel malae. In accusando igitur & malas, quae natura in re insunt, confirmabimus, & bonas refutabimus. Hoc loco igitur orator malas confirmat, & bonarum non meminit: sed posito crimine tanquam confessio apud omnes, confirmationem necessario, ut in re non dubia, omisit. Acre autem est, & uehemens exordium, ut eius qui de iniuria & contumelia Midiae doleat. Queri autem potest, cur contumelia meminerit in iudicio publico? Ad hoc respondendum est, uelle eum ostendere, cum omnem contumeliam pertinere ad rem publicam, tum uero Midianam. Nam si is singulatum omnes contumeliose tractat: e singulis autem coniunctis ciuitas constituitur: ex eo efficitur, eum in Rempublicam committere. Vfus autem est impetuosa oratione propter Midiae personam, opulenti hominis, et superbi. Atqui tales uulgo sunt maiores, & ut uiolenti male audirent. Quamobrem etiam dixit eum contumeliose insultare omnibus, id in eo criminans, quod est proprium tyrannorum. Quidam dicunt, Demosthenem nouum nomen nobis attulisse, & ἀσελγῶν hic accepisse pro flagitio. Asserimus autem nos quoque dici ἀσελγῶν, eum qui & iustitiae & omnis uirtutis sit expers. Selge enim est quoddam Pamphyliæ oppidum, in quo omnes iusti fuerunt, & uirtute referti, ἀσελγῶν igitur, qui Selges est expers.

Ego uero quod unusquisque uestrum.) Hic incipit prima pars secundae partis propositionis. Quia uero eius eloquentiam criminabatur Midias, & eum nihil graue perpessum esse dicebat, sed arte fictum res exaggerare, & ex paruis facere magnas: propterea aequitatem & moderationem praefert, dicendo: Quod etiam uestrum unusquisque fecisset, id & ego feci, qui orator habeor.

Id & ipse feci.) Aduersarium tyrannicum,

se autem plebeijs nihil superiorem esse ostendit.

Et publice conquestus sum istum uiolare festum.) περὶ ἡμετέρας, pro εὐνοίας, introduxi. His uerbis ostendit cuius rei accuset Midiam. Non enim dixit impiè facere, sed uiolare festum id quod publicum est. περὶ βολῆ enim nomen actionis est, in eos qui festum uiolant.

Non modo plagis.) Hic incipit confirmatio primae partis propositionis. Dicendo enim, Bacchanalibus, coniungit publicum. Item, Multa alia & uiolenta ab eo perpessus toto tempore aeditatis, eodem pertinet. Rursus enim coniuncta sunt utraq; & priuatum & publicum. Etsi autem uideri potest, priore loco posuisse plagas, tanquam minus, non tamen ita est: sed per talem compositionem refecat obiectio nem, & ueniae locum praeludit, si reus diceret, per iracundiam uerberauit. Nam si alia quoque multa & uiolenta etiam ante festum fecit: non per iracundiam, sed consulto fecisse constat.

Postquam uero boni & aequi ratione habita.) Hic incipit secunda pars secundae partis propositionis. Ferme autem efficit, ut oratio statum non habeat, & unius sit partis. Nam si totius damnatus est populi praedicio: patet nullam eum habere defensionem. Est autem accusatoris, tamen si res aliter se habent, dare operam ut unius partis faciat orationem, ut reum, tanquam rebus cõperts, condemnent iudices.

Populus uniuersus.) Etiam hic rursus obiectio occurrit. Ait enim Midias, se a saltatoribus & peregrinis & eius farinae hominibus esse condemnatum. At hic anteuertens, totus, inquit, populus: & cõtendit, nõ solũ populũ, sed & iudices eum cõdemnas se. Nam si iudices populi pars sunt, etiam illos unã condemnasse constat.

Tantaq; curae.) Ut uideatur condemnasse populus. tantaq; curae, cum amplificatione dixit, & non impulsu meo.

Eam iniuriam qua me sciebat affectum esse, ut, quam uis iste nihil non faceret.) Valde uiolenter, eum non modo a populo et iudicibus, sed etiam a semetipso damnatum facit. Nam supplicare damnatorum est.

Et quidam alij pro eo.) Antepstringit testes Midianos,

Midianos, tanquam qui & ipsi unã damnarint Midiam. In progressu enim orationis, Euctemon, inquit, homo pluma leuior, & talis quaedam testium conspiratur, & sodalitiũ cum eo est. Qui igitur possint uerum testificari, qui cum eo fuerunt supplices?

Tamen non paruerit.) Laudat populum, ut qui omnia iustitiae studio contempserit. Suos spectos autem habet iudices, ne deliniti pecunia, iudicium Midiae condonent. Incommodum igitur non aperte dicendo, mitigat. Quod si populus pollicitationes repudiavit, neque diuitias eius respexit, neque a peritis pollicitationibus succubuit: quanto magis debetis uos repudiare clandestinas? Quae uero factae fuerunt populo pollicitationes: nos tributum conferemus, nos triremes instruemus. Falsas autem fuisse pollicitationes, progressu orationis dicit: Me putatis pro uobis tributa pensurũ, uos uero fruituros?

Sed sentientibus suffragijs.) Nemo aberrauit a decoro, nemo ignorauit quid deceret, tum primũ omnis populus fuit eiusdem sententiae, ut quisque Midiam cõdemnaret: metuens, aut erubescens ab aliorum sententijs dissentire.

Multis me conuenerunt iudices.) Absurda uisa esset sententia, nisi prius in principio statim ostendisset, omnibus factam esse contumeliam.

Ut mihi uideatur.) Hic incipit ratio secundae partis propositionis, cuius absurditatem iureiurando remouet: & ne aliquibus peierasse uideatur, coniecturam adijcit.

Cum in alijs eius audaciam perpexissent.) Plane per haec, eum tyrannum esse ait. Qui enim in Democratia degens, coherceri non potest: quid est aliud, quam tyrannus? Cum autem priuatim suam personam praeposuerit, atque indicarit, quam male sit tractatus, subiecit publicã: eos uoluisse et aliorum uicem ulcisci.

Quae cum ita se habeant.) Non secundum hoc est exordium, ut quidam opinati sunt, sed conclusio eorum quae in prima exordij parte sunt posita. εὐνοίας autem est Athenis magistratus eorum, qui accusationes introducunt. Haec igitur est conclusio exordij, in quo etiam captatur attentio. Habet autem confirmationis uim postrema exordij pars. Duæ enim sunt in hac oratione preparationes: una, ne crimen priuatum putetur, quam recitatione legum confir-

mat: altera, ne adducantur iudices, ut causam prodant. Florum enim utrum acciderit, perit accusatio oratori: propterea quae prolixius esse factum uidetur exordium, ut pecuniae cupiditatem iudicum animis extimeret.

Quae igitur.) Hoc est, quibus rebus, impulsu uestro, ueni ad accusandum, eas omnes ostendam esse custoditas. Non deseriui accusationem propter uos, neque pecunia sum delinitus. Eam igitur uos etiam repudiare. atque id quidem erat consequens, sed ipse reticuit, ne iudices argueret: contentiosiores enim eos effecisset.

Si quis me introducit.) Postquam enim sortitio delectum erat iudicium, dabantur sex uiris accusationes, atque illi rogabant deinceps: Vis accusare? aut habes testes ad probandum crimen paratos? qui si affirmasset, ita tandem introducebatur. hoc illud est, Si quis me introduxerit. Erant autem principes, qui in uno quoque iudicio causas introducebant.

Multa quidem, Athenienses.) Ego in quo abducit iudices a quaestu. Nam si ego, cui multa offererentur, nihil accipere: cur pauca uos? Constat enim eum, si uni daret, eiq; affecto iniuria, multum potuisse dare: iudicibus autem multis non potuisse multum polliceri. Ac mihi quidem accipere licuisset, uobis autem pollicetur duntaxat: ego affectus iniuria, uestra causa non accipere uos, nullo accipio malo, contra me accipietis?

Multas deprecationes.) Verbum, cum sustinuerim, non ad deprecationes, sed ad minas proprie refertur. Conservatur autem naturalis ordo. Primum enim supplicare solet, dein de si quis repudiatur, usurpare minas.

Quae uero post haec in uobis sunt reliqua.) Cetera reticuit: nec aperte iudices accusare uoluit, proptereaque reliqua simpliciter protulit, ne quis consequentia postularet. Ordine enim immutato ait: Quo pluribus molestus fuit. Solet enim orator ἀσπόμενος uocare appellationes iudicũ. Pendens igitur est oratio. Hic enim sensus reddendus fuisset: Quo pluribus iste molestus fuit, eo magis se suffragia latitum sperare. Nam qui in rogando sunt impudentes, sic in ea re se gesserunt, ut grati non sint ijs quos rogant. Intendit autem & producit exordium orator, annectendis sententijs, quod ob iracundiam eas circumscribere nõ potuit, ut affectus impetum secuta oratio, in dubio esset ubi finiret.

Neque enim ita sentio.) Absoluta præparatione exordij, duplicem subiecit conclusionem. alteram ad primam propositionem pertinentem: omnibus insultare Midiam, neque concedendum, ut in posterum etiam impunè insultet. alteram ad præparationem, Non committendum, ut contra illud quod prius ipsi petierint, faciant, Ac terminauit conclusionem in summo capite, utili. Quae de causa dicimus, exordia cognata esse perorationibus, quòd illa etiam summis capitibus absoluantur. Ac primum exordij cum negotiale maxima ex parte esset, minus habebat affectuum. In hoc autem magis uult mouere affectus, ut ab omni parte iudicem opprimat. Summo autem capite terminatur primæ propositionis conclusio.

Quòd si Athenienses.) Hic incipit exordium, cuius etiam propositio bipertita est, & hinc nobis existit dubitatio, qua ratio, ne hic dicat, si falsæ legationis causa esset, non rogamus: cum in oratione cõtra Aeschinem, quæ falsæ legationis causa est, roget? Respondemus, eum ipsum soluere, dicendo: Rogo uos, ut cum beneuolentia nos audiat. Sed quia uerebatur, ne caullari uideretur, qui cum accusaret, reorum instar supplicaret: huic incommodo medicatus est propositione exordij. Si aliarum, inquit, rerum agerem, non supplicarem. & recensuit publicorum criminum nomina, uolatarum legum & ementitæ legationis, ut contumeliam æquaret publicis criminibus. Vult igitur et insectari ut accusator, et impetrare misericordiam ut reus: & simul ostendere, ipsam etiam causam reuera esse publicam.

Existimans accusatori.) Hic incipit confirmatio primæ partis, ut autem tueretur autoritatem, ostendit, se in accusando nunquam usurum fuisse precibus, nisi nunc in reorum esset habitu constitutus. Nam uerberatum non posse pœnas sumere, perinde est ac si uictus sit. Quæri autem potest, quo modo in oratione contra Aeschinem, accusator dicat, omnes uos precabor: Dicendum igitur est, discrimina esse precationum. Illic enim est precatio grauis & animosa, hic uerò humilitate prædita. Ait enim, Precor autem uos, & supplico: & tanquam uictus causam agit.

Et propter hoc tribu.) Suo loco tribum nominat, ut aduersario multorum odia concitet, adeoq; totius tribus, Bene etiam ad-

dit, per iniuriam. Neq; enim simpliciter dicit, Breptus est tribui: sed, per iniuriam hostis habet præmium.

Nam si dici fas est.) Hic incipit confirmatio secundæ partis. Coniunxit, inquit, Midias improbitati suæ ea, quæ miseri nequeunt: & fecit, ut accusator reus esset.

Si qua est calamitas.) Collatione aliorum est calamitas. Si rei, inquit, affecti calamitatibus supplicant: & ego cui contumelia facta est, nisi pœnas sumptero, in calamitate ero. Iure igitur precabor.

Oro igitur uos uniuersos.) Satis ostendit esse supplicandum. Hic autem incipit conclusio secundæ exordij, quod exordium ab eo sumptum est ex cõmendatione suæ personæ, per distinctionem. Distinguit enim quibus in criminibus supplicandum sit accusatori, in quibus non sit supplicandum.

Mihi facta est.) Quatuor definitionibus ostendere conatur, crimen hoc esse publicum. Primum, Omnis, inquit, contumelia, & quocumque facta tempore, crimen est publicum. Id ostendit uno, cum dicit: Lex accusandi potestatem dedit cuiuis, sed æstimationem totam facit publicam. Secundo: Omnia quæ in festo fiunt, tamen si committantur in priuatum, publica sunt. Tertiò: Ea quæ in choragum committuntur, multo magis. Quartò: Non propter me solum, sed etiam propter omnes cæteros, quibus contumeliam fecit, dignus est, qui ut contumeliosus & uiolentus, publice puniatur. Primum igitur demonstrat, omnem contumeliam crimen esse publicum, & ait:

Si quis igitur uestrum.) Hic incipit præparatio, ubi ponit duas leges, & ostendit publicum esse crimen. Alij dicunt, uideri quidem hoc coherere cum exordio, sed reuera quoddam esse exordium securitæ confirmationis. Hic enim præponit, oportere omnia quæ in festo fiant, publica iudicari, et non propter priuatum aliquem fieri, hoc est, omnem contumeliam crimen esse publicum.

Nunc si recordetur.) Et hoc primæ definitionis est, & eius rei quæ sit communis. Hæc enim omnia pertinet ad illud probandum, omnem contumeliam esse publicam.

Recitabitur.) Hic palam ad ipsam confirmationem accedit, quæ est secunda definitio: omnia quæ in festo fiant, esse publica. & recitat

& recitat leges, quibus id confirmatur.

Senatus indicat concionem.) Metuit ne recitandis ijs quæ passus esset, suspicionem quandam inijceret audientibus. Ideo ante recitationem leges affert, ut id quod diximus, consequatur. Verebatur enim, ne causa priuata fieret per expositionem priuata negotia continerem. ac propterea priusquam dicat quid sibi acciderit, occupat iudicem recitatione legum: ut tamen si contumeliã dixerit, & uerbera, & eius generis alia, ea tanquam publica audiantur: cum sit offensum, omnia quæ in festo fiant, esse publica. Est autem prima lex huiusmodi: post festum concio habebatur in aede Bacchi, & prætor administrationis suæ rationem reddebat, & inquirebatur in eos qui iura & leges uiolassent.

Lex hæc est.) Ex hac lege ratocinari uult ea quæ post festum acciderunt. Primum igitur esse publicam, ostendit sequentibus.

In aede Bacchi.) Hoc est, in teatro, cū quo Bacchi locus coniunctus erat.

Post Pandia.) Alij Louis esse festum putant, alij Lunam dici putant. *neue Noue*, ex eo fortasse, quod quouis eat. Sol enim interdum dumtaxat uideri potest: at Luna & nocte & interdiu. Agebant igitur & Lunæ festum post Dionysia, quando Bacchi foror est Luna. Bacchum enim tum Apollinem, tum Solem uocant: quidam etiam Lunæ filium faciunt Bacchum.

In ca uero postquam præfides.) Præfides uocabantur qui mittebantur in Senatum a præfidente tribu, atq; hinc rursus a Senatu mittebantur ad populū, ut præfiderent in teatro. Vnde etiam præfides sunt appellati. Hi rogabant populū, an liceret agere de rebus ad festum pertinentibus. At populus manus tollebat.

De administratione prætoris.) Rationem enim reddebat, an simulacrum sartum tectum cõseruasset: an in iure dicundo ac referendo, cæterarum rerum nihil præterisset.

Et quibus de rebus aliquis.) Præposito prætoris & præfidentibus, adiecit etiam contumelias in festo factas. Constat enim id in una esse lege: ac illud publicum, hoc priuatum. Proinde ex hoc colligit, etiam contumelias esse publicas, cum ea quæ ad prætorem pertinent, sint publica.

Bene Athenienses.) Patrociniatur legi, ut laudibus eam confirmet: & de ijs dicit, qui ad diem non solunt iudicatum, quemad-

modum etiam in priuatis, si qui ad dictum diem non soluerint, securitatem eis largiri legem.

Volo autem.) Secundam legem recitat, obiectionemq; remouet. Postquam enim ostendit, omnia festi esse publica, obijciatur ei: sed non ea quæ in homines priuatos committuntur, sed si quis aut choragum in uincula coniecerit, aut tibi cinem re-pulerit, aut comœdum: aut populū spectaculo prohibuerit. & probare uult, ea etiam quæ in homines priuatos committuntur in festo, esse publica: secundam recitat legem.

Cogitate, Iudices.) Comprehendit hunc sensum in priore lege, ut contendat priorem legem habere communionem cum secunda. Cum uerò prior lex eiusmodi sit, ut nec a procrastinatoribus reposcere liceat in festo, a quibus lex reposci debitum etiam manu, iubet: pugnat argumento è minori ducto, dicens: Si a procrastinatoribus lex uetat æs alienum reposci manu insecta in festo: quanto magis uetat in festo fieri uim? Est enim totum argumentum sumptum è minori, tum a persona, tum a re: persona, choragum cum procrastinatore: re, contumeliam cum pecunia conferendo.

Sed etiam iudicio.) Eorum bona nimirum qui iudicio uicerunt, eorum tempore festi fiunt qui uicti sunt. Colligit autem ex demonstratione prioris, etiam ea quæ in priuatos committantur, esse publica.

Neq; enim profectò.) Id quod in lege positum non est, concludit tanquam confessum. Id uerò quod scriptum est, tanquam consequens aliquid sumpsit. Nam illud de corpore scriptum non est, sed de procrastinatoribus dumtaxat. At hic illud accipit tanquam confessum: non illud modo, inquit, uisum uobis est iniquum, ne corpori cuiusquam contumelia fiat: illud autem de tardis nominibus tanquam additamentum: Sed iam ea, inquit, uetustis, quæ etiam autoritate iudicij fiunt.

Vos igitur.) Lecturam legem pollicetur esse ostensurum cum aliorum uerecundiam, tum Midia audaciam. Quod igitur promissum sit, id nunc ostendit.

Volo autem singula.) Sententia præparas, & ingressus ad conuersionem. Absoluta autem præparatione, in qua insunt omnia quæ accidunt circa festum, tamen si in hominem

privatum committantur, ostendit esse publica. Iam ad ipsam constitutionem transit. Nō enim amplius, ut privata negotia sunt audituri. Vfus igitur est proœmio præparante, quod idem quidam pollicitationem nominant. Quare oculis subiicit ea quæ dicenda sunt in constitutione.

Nam cum non esset. Hic est principium primæ partis conquestionis. Quidam enim hanc narrationem esse negant, eo quod populus ea quæ facta sunt, præsciat, & in finitione narrandum non sit, sed tantum proponendum. Respondemus: non scisse omnes quid factum esset, ut in peroratione ait: non populum, sed ludiones, & hospites, & eius generis alios fuisse. Quare narrare necesse fuit. nec narrare duntaxat iulit, sed etiam augere suum studium in cōstitutione. Ad hæc, in definitione idem esse conquestionem & constitutionem. Iam autem etiam finitionis vim habet constitutio. Nam ijs de rebus conquerimur, quas perpepsi sumus: quæ dū narramus, narrationem absolvimus. Cum autē ad nostram utilitatē narramus, definitionem absolvimus. Nobis enim in cōstitutione asserētibz, crimen esse publicū, statim respondens aduersarius, privatum esse definit. Proinde finitionis vim habet constitutio, sed illic rotundē et paucis definimus, & acriter: in constitutione autem late, et minus acriter. Cur autem cum definitionis vim habeat, πῶς ἄλλ᾽ nominatur? Quia necesse erat duas contrarias definitiones incidere, si finitio aliqua constitutio uocaretur. Nobis enim definientibus in constitutione late, qui contra illam definit, duas contrarias facit definitiones. Ne igitur duas contrarias definitiones nominemus, latam definitionem, πῶς ἄλλ᾽, uocamus in cōstitutione positam: angustam autem, quæ πῶς ἄλλ᾽ sequitur, eam quæ assertur a reo, definitionem: quæ ab accusatore, ἀντιπροσώπου, contrariā definitionem. Ad hæc quoniam multa et falsa et turpia & insultus & subflannati ones obiecturus erat Midias, eaq; in cōfirmatione dicere non licebat, eo quod parua essent, et probationes requirerent: in constitutione autem probationes minus adducturus erat, sed dicendo criminari & acere iudices multitudinem criminum: propterea constitutione usus est, & apertis ac magnis, parua & infima implicuit, ut per illa, hæc etiam simul & exaggeraret, & probabilia faceret. Mistam esse diximus consti-

tutionem e rebus tum publicis, tum privatis, præterq; amplificatione. Ac maxima eius pars negotialis est: alia affectibus, alia translationibus constant, & in uniuersum in hunc modum oratio temperata est: negotialis, dum de ijs quæ sibi acciderunt, & publicum esse crimen, narrat: affectuosa, dum auget contumeliam: impetuosa, in quibus personam Midias insectatur, sed a publico est auspicatus, ædili nominato. Pandionis tribus. Tribus, est decima ciuitatis pars.

Ab hinc triennium. Vt cum triennio choragum tribus non prebuerit, res magis exaggeretur: aut, ante hos tres annos, ut & in Philippicis, Philippus in Thracia tertium aut quartum ab hinc annum. Neq; enim potest hic continuum tempus intelligi, sed studium exaggerauit, se intra triennium solum e tribu esse largitum.

Præsentis concione. Omnia nomina publica sunt, concio, prætor, subfortitio tibi cianū ad festum. Proinde iam ex his de suis rebus tanquam publicis differit.

Verbis & conuicijs factis. E contra ratio sumpta est amplificatio. Est enim maximus amplificationis locus, ueterem aut potentiam, aut miseriam, aut hostium potentiam augere, ut maxima uideatur: soluendis hinc difficultatibus, uicisse uim aduersariorum.

Et accusante. Proinde se ditio fuit, & tumultus. Ego uerō pollicitatione mea tumultū repressi.

Progressus ego sum pollicitus. Iurgabantur curatores cum prætore. Prætor culpam in curatores transferebat. Modeste autem dixit, Sum pollicitus: ob id quod sequitur: Obuenit mihi primo, ut tibi cinem deligerem. Per hoc enim ostendit, Fortunæ erga se benignitatem: & credibile facit, se Midias, non Fortunæ culpa, in certamine uictum esse.

Et euentum fortuitum. Fortuna cum animo consensit, pro me tulit suffragium, mores meos approbavit.

Et tumultum & plausum. In ipsum amplificauit, ne Midias per iracundiam ea fecisse uideatur, sed ex inuidia, propter eas laudes quæ inimico tribuerentur. Cum autem celeriter plausum subiecerit, ostendit qualem dixerit tumultum.

Vt laudantes. His uerbis ob signat sententiam,

At Midias

At Midias iste solus omnium. Aduersatus est, inquit, & fortunæ & Reipublicæ. Nam illa sortem mihi donabat, uos admirabimini, Midias grauitèr & moleste ferebat.

Vt apparet. Vt ex ijs, inquit, cernitur, que fecit.

Continenter mihi insultans. Proinde consulto, & non per iracundiam fecit.

Et paruis & maioribus. In priuatis & publicis.

Quæ igitur in ludiones. Moris erat, eos qui Bacchi cœtum complebant, eo tempore non militare. At Midias eos cogebat exire, nec immunes patiebatur esse a militia. Sed hoc tractatum est per præteritionem, quia magnam uim non habebat. Quadrifariam autem diuisit crimina, ac primum imbecilliora posuit, post firmiora, & rursus infirma, & quarto firma. Est enim, cum plura sunt firma & infirma, incipiendum ab infirmioribus, & in firmioribus desinendum. Sunt igitur nunc etiam prima infirma. Quantulum enim crimen est, si dimitti non est passus, præsertim magister equitum? et si Bacchanalium procurator esse uoluit?

Neque enim hoc ignoro. Intelligens se minuta commemorasse, primum figura præteritionis est usus. Deinde uim eis per sequentia adiunxit, his uerbis: Me dum ista ferem, aequè indignatum esse scio, ut ob atrocissima.

Ac ne aggressus quidem essem. Transit ad id quod firmissimum est, de ueste: & antequam id proferat, amplificatione est usus, ut iudicem redderet attentiorum. Incredibilia, inquit, uisa essent ea quæ dicenda sunt, nisi tunc statim coniuncta essent.

Vestem enim sacram. Quod priuatum est, publicum fecit, adijciendo sacram. Hinc autem incipit conquestionis amplificatio. Variam autem eam fecit & a loco, & a tempore, & ab eo qui gestauit.

Quoad usurpatur. gestatur, aut teritur.

Sacram enim ego. Obiectionem soluit: Sacram dicis, quam tu gestas? At sacerdos non es. At hic a celebritate & tempore confirmat esse sacram. Deinde quia est arguta hæc ratio, coronam apponit, tanquam socijs acitis. Magis enim coronæ sunt publicæ, quod ijs etiam cœtus redimitur.

Nocturno aggressus. Satis tibi sint dies ad insi-

diandum. Nocturno bello inducias, o Midias, quo tempore etiam natura hostes dant quieti operam: in magno honore nox est etiam apud hostes, inducias ei dat etiam qui uidetur inimicissimus. Tu uerō in festo, nocturno prælio præter rationem me aggredieris.

Non tamen totam. Hoc dixit ad uituperandam naturam eius, & ad laudandam fortunam quæ impeditur. Fortassis autem aurificem Bacchus excitaui, ut deprehenderetur.

His contenti non fuerunt. Rursus a firmiore transit ad imbecillius, ad corruptionem magistris chori & prætoris, & concitatos in se choragos, & reliquos insultus. Hæc enim & parua sunt ad iudicium, & alioqui spem parum firmam præbent. Horum enim nihil Midias constitebitur.

Ac nisi Telephanes. Ne quis suspicetur, spe largioris præmij, a Telephane chori magistrum frustra uituperari: ideo mores eius laudat, optimum eum uocando, & sibi bene cupientem. & ut soluat obiectionem, a tibi cine non ex æmulatione eiectum esse chori magistrum, ut solus laude floreret, sic igitur etiam chorum instituit ipse, repulso illo homine. Ait igitur orator, & optimum uirum fuisse Telephanem, & sibi amicum. Non igitur ex priuata æmulatione insidiari illi uoluisset, nisi scisset hominem esse corruptum.

Neq; certassemus. bene. Non de cœtu duntaxat loquitur, non certasset: sed pluraliter & semetipsum, et totam tribum complectitur.

Vi coronatum. Qui enim partem festi maximam curaret, prætor erat. Quare multum nocere poterat, si corruptus, fraude uellet agere.

Choragos conduxit contra me. id est, Inuitos eos irritauit, nolentes concitauit: ne si cum eo contendere nollent, non uelle uincere uiderentur. Quod uerō necessario euenit, in Midiam transtulit. Cæteri enim chori ragi ob æmulationem uictoriae inter se contendunt. Ait igitur, Midias eis persuasit, ut mihi infesti essent. Sequitur ratio:

Clamitando, minitendo. Nam cum illis mecum digladiantibus iste clamitaret, ac mihi minitaretur: perspicuum erat, choragos ab eo incitari.

Iranis-

Ind sopiisset cum potius.

Iurantibus.) Sic iurare docebat, ut simulatū esset iusiurandum, utq; eo non multum mouerentur.

παρασκήνεια φρεσίων.) Scenae aditus obstruendo. Ut coetus cogere circumire per exteriorem aditum, & sic morante illo accideret, ut Demosthenes rideretur.

Προκλάδης.) Siue clavis defigens, ut fores firmiter occluderentur: siue quod pulsan-
dis & uerberandis clavis, exaudiri chororum non sinebat.

Homo priuatus publica.) Atqui Bacchanaliū curator fuit. Sed quia se candidatum offerebat, id eo priuatum eum esse dicit.

Et ex his quae.) Absurdum putat, minutiarum harum proferre testes: propterea quasi populus ipse spectaret, & testificet, subiicit, Vos ipsi mihi testes estis.

Corruptis insuper.) Ab infirmo iterum, ad id quod ratum & postremum est, accedit: hoc est, ad plagas: quod eę maiores sunt ceteris, & a reo non negantur.

Ludiones uiros.) Ex omni etate coetus in Bacchi honorem certabāt, eo quod omnem habitum ei accommodant, pingunt enim eum & puerum, & senem, & uirum. Alibi igitur dixit, Cum praebitor esset puerorum in Bacchanalibus. At Demosthenes uiros ludiones habuit, ut progressa oratione dicit, Ego uiris tibi cibus.

Meum corpus contumelias affectum.) Non ait, plagas mihi dedit, & condylos, ne humilitatis semetipsum condemnaret.

Haec sunt.) Quia matrem esse confirmationis oportet constitutionem: & progressu orationis etiam de caede Aristarchi est dicturus, & de desertione, & delictis in alios multos admissis, ideo de his etiam praefatur in constitutione.

Vos estis haeredes.) quodammodo successores.

Recita mihi aurificis.) Quatenus licet, eorū quae dicuntur in cōstitutione, affert testimonium, ne nudas ponere narrationes uideat: & concludit constitutionem.

Cum igitur multa.) Fretus aurificis testimonio, agit audacius, et per id iudices adducit, quasi in ceteris etiam uere accuset.

Ipsi enim qui perpeSSI sunt.) Occurrebatur, Totam obibas urbem Demosthenes, curiose inquirēs, cui nam factum esset aliquid a Midia, ideo id refecat, Non ita est, inquit, quomodo igitur? Domi sedēs cognoui, tanquā ad communem accedebāt patrem uniuersū,

& quae pertulissent a Midia, recensebant.

Volo autem ante haec.) Accessurus ad confirmationem, exordio utitur, ad faciendos auditores attentiores.

E quibus priuatum.) Facit familiares eius & amicos ei inensos, cum eius inimico renunciarint ea, quae is secrete cōmunicabat.

Qui si uere.) Negantem uera inducit Midiam, & eius impudentiā perstringit. Quomodo autem eum negantem inducit? For-
tassis autem propriū etiam definitionis custodit, quia in definitione alia negamus, alia confitemur. In hoc enim coniectura maximum & discrimen est, & communitas, haec in negando, illud in non omnia negando.

Priuata iudicia mihi.) Haec est generalis obiectio, exceptionis uī praedita: non esse de priuatis criminibus adipiscenda iudicia publica. In uniuersum enim obijcit, tacito nomine dicentis. Refutatio autem & haec trāslatiua est, a modo.

Et multam irrogare.) In priuatis enim legibus multa erat definita: in publicis autem accusator multam irrogabat.

Ego uero unum illud.) Cum translatiua sit obiectio, priuatum, non publicum iudiciū esse dicendū: translatiuē eam dissoluit, his uerbis: Nisi hoc modo accusassem, rursus contrarium dixisset, priuata esse publico iudicio persequēda. Nam si modum pro modo subijcias, translatiua sit refutatio. Quare nō satis exploratū est illud Metrophanis, omnem translationem absoluta defensione refutari. In hoc enim exemplo trāslatione refutatur translatio.

Nam et coetus erat ciuitatis.) Ipsum inimicum confitentem inducit, publicum esse crimē: & dum coetui attribuit ratiocinationes, per id etiam obiectiōnem soluit, & inimicum ostendit secum ipsum pugnare.

Neq; hoc dicendum.) In hoc Metrophanes ait, comprehensionem significari, dum orator concedit, lege priuatas etiam actiones concedi. Sed res non ita se habet. Causa enim nondum posita, hoc est, ipsa definitione posita, neq; contraria definitione ab oratore * priuatum posita, qui fieri potest ut cōprehensionis forma sit tractata? aut qui coniungi potest finitio, & contraria finitio? Est igitur refutatio potius generalis obiectio-
nis: *Lege licet priuato iudicio experiri.* At hic & ipse fatetur per concessionem, licere priuato iudicio experiri: sed tamen quae ego accusaui, quaeq; ausus est Midias, in ijs festum uiolatum

latum est. Quia ratione igitur se priuatum uult accusari, cum publice peccarit?

Sin ego priuati iudicij prerogatiuam.) Qui priuatum experiebatur, ipse accipiebat multa legibus definita: ego uero solus, inquit, neglexi meas commoditates.

Gratiam, non iacturam.) Pluris, inquit, feci rem publicam, quam me ipsum, & huic concessi multa lucrum. Vult enim eius opes publicari.

Scio porro eum haec quoq; uerba crebro inculcatum.) Proprie est hec finitio specialiter induta, eaq; de causa nominatim eam adduxit. Et, crebro, inquit, inculcatum. Ad nihil aliud enim aequē, atq; ad hoc confugiet Midias, ut priuatum esse crimen ostendat. Quidam autem tres esse obiectiōnes. Vnam, ne me Demostheni tradite: alterā, ne me propter Demosthenem occidite: tertiam, quia cum isto mihi simultas est, eo ne me occiditis? idq; ex eo constare dicunt, quod orator ad harum singulas, refutationes afferat. Sed non ita est. Vna est enim obiectio in tria diuisa membra, idq; ex refutationibus uel in primis perspicitur. Omnes enim ad unum sensum referuntur: non solum Demosthenem, sed & choragū esse contumeliose tractatum. Deinde ex ipsis etiam obiectiōnis mēbris. Nam & in his inest sensus per omnia, eum cui contumelia facta sit, hominem esse priuatum. Ac duo quidem manifestam habent cognationem: Ne me Demostheni tradite, ne me propter Demosthenē ē medio tollite. Nam non tradere hosti, est idem quod non tollere. Tertium autem & ipsum cognatū est prioribus, in eo cum dicit: propterea ne me tollitis? Idem enim est, quod, ne me propter Demosthenē tollite, sed in eo differt, cum dicit, eo ne quod cum isto inimicitias exerceo. Per hoc enim ostendit priuatas esse inimicitias: Mihi cum uno, inquit, Demosthene certamen est. Ipse autē affectus contumelia dicere nō debet, communis ciuitatis esse iniuriam. Atq; haec definitio partim affirmat, partim negat. Nam se fecisse cōtumeliam fatetur. Id factum autem esse publicum, negat. ut ea definitio, quae ab actore, ex ijs quae facta sunt. Nam ille, Non magistratum, inquit, uiolauī, non in rem publicam cōmisi, sed in Demosthenem: sed choragum, sed theatrum, sed festū tacet. At hic, ijs quae ipse confitetur, his etiā adiectis, crimē publicū facit. Cur igitur, cū

unica sit obiectio, eam trisariā diuisit? quia fretus erat copia refutationum: & ne uideretur in una parte ualde occupatus, ideo eā diuisit, ut occultaret robur obiectiōnis. Nam ubi multas refutationes habet, ibi etiam ex una obiectiōne multas facit, ad ostentandam refutationum facultatem.

Ad consulendum aliqui inuidie.) Midias ut causam priuatam faciat, utitur obiectiōne. At orator, Ut, inquit, mihi inuidiā conflet: & inimicum facit crimen confitentem, & metuentem ne aduersario tradatur. Est autē inuidiosum a iudicio suscipere aduersarium, ut eo tuo arbitratur utaris. Postquā ostendit, eum non sibi tradendum esse, sed legibus: ad alteram transit partem, non esse Demosthenem cui facta sit contumelia, & ait: Non enim in me, qui Demosthenes es sem, petulantiam suam effudit, sed etiam in choragum uestrum, hoc est, in magistratū. Quod cum probare non posset, collatione similis ostendit se esse magistratum, per ratiocinationem. Sexuir, inquit, cum coronā publicam gestat, nomē habet magistratus: & eodem modo ijs quae in confesso sunt, commemorandis, id quod est positum in controuerſia, confirmat ratiocinatione.

Neq; in his solum haec ita se habent.) Nam ē particularibus uniuersale colligit.

Quibus res publica.) Habet enim & choragus aliquid sacrosancti: ueluti, ut a militia sit immunis choros, ut eum introducat cum libet. Deinde omiſsa commemoratiōne rerum peculiarium sexuirī & magistratus: quod ijs commune erat cum chorago, id dixit, coronae gestationem & honorem. Vide autem ut non aperte dixerit, magistratum. Habebat enim etiam aedilis prerogatiuam quandam in aedilitatibus & festiuitate.

Si alijs quibusdam diebus.) Haec ratiocinatio est specialiter introducta. Quia enim prior, ut uniuersalis, ignotior erat auditorib. et uolētior: ideo subiecit specialem, eamq; cum uniuersali coniunxit, & probabiliorē fecit ratiocinationem.

Vnd enim cum Demosthene chorago etiam contumelia fiebat.) Haec est figura comprehensionis. Post enim finitionem contrariam, quam ratiocinatione firmauit, necesse erat subijcere comprehensionem, ut ea finitionem & contrafinitionem complecteretur.

Sunt autem cum rogantur leges.) Hic accedit ad legislatoris sententiam, ut per eam cōfirmet.

met ratiocinationem. Differt autem sensus legis à sensu legislatoris, quòd in sensu legis, ut obscuram enarramus ad nostram utilitatem: in legislatoris autem, sententiam extrinsecus inquirimus, eum hoc consilio, & huius rei non ignarum, sanxisse sic, cum leges obscuras non sunt.

Et alioqui iusta.) Etia sine iureiurando nimirum.

Fuit damni dati uobis lex.) Alia confirmatio, publica esse commissi in festis facinora: à sententia legumlatorum. Cur enim legem aliam conquestionis in Bacchi gratiam, et celebritatis honorem tulissent, si priores satis fuissent? Celebrat autem uerbo legem, sacram eam nominando. Vult igitur à sententia legislatoris ostendere, publicum esse facinus: & ait, ea de causa laram esse legem Bacchanalem, cum dati damni & uerberationis & contumeliæ leges extarent: ut nõ esset dubium, grauius eos esse puniendos, qui in festum comitterent: & ait, eas leges, quibus postulet Midias de se iudicium fieri, dati esse damni, et aliarum rerum. Nam si illis extantibus, lex Bacchanalis postea lata est: de eo non ueteribus, sed post latis legibus esse iudicandum.

Si quis igitur etiam illis.) Aequè ut illis quæ sunt de uerberatione & contumelia.

Et hac post eas lata.) Bacchanali nimirum, ut è priuatis legibus & sacris, comprehensionem confirmet.

Renunciavit mihi quiddam.) Est ab exemplo quo dammodo sumpta obiectio, sed introducta per deprecationem ab oratore ad suam utilitatem, ut ostendat, Midiam ad deprecationem confugere, ut reuera fontem. Nam Midias quidem ueniam non petit, sed cum definitione * coniungit, ostendens reuera esse priuatum facinus, cum præfides & Sexuirii, plagis acceptis, actionem persecuti nõ sint, sed priuatum transegerint: ut si quis ipsam definitiuam coniunxisset, sic integra facta esset. Nam & præfides & Sexuirii uerberati, priuatum iudicium dicitur. At Demosthenes non ignarus, quæ esset uis obiectiois, seorsim definitiuam, seorsim exemplarem introduxit, quam transtulit ad ueniam. Regulæ enim obiectiois ex refutationibus sunt petendæ.

Qui nuper uapularat.) Sexuirii tum alia curabant, tum etiam disciplinam, & noctu obambulantes, uidebant, ne quæ rapinæ fierent. Tum igitur deprehensis quibusdam

adolecentibus, qui tibicinam taperent, unus è sexuiris eam asserere uoluit, atq; ita ab eis uapularit.

Iam ad hæc.) Vides ut ueniam fecerit obiectioem, dicēdo, Eum indignum esse ueniam, & non præbere ueniæ causam.

Midias autem nullam harum causarum habet.) Quid igitur? Comparat inter se ea quæ acta sunt, & à se & à Sexuiro: eumq; accusat, quòd homines proteruos non sit persecutus. Sumit autē refutationem à differentia. Comparat enim plagas, & plagarum autores: & ei qui in Sexuirum deliquit, plures tribuit excusationes, propter uiolatæ personæ dignitatem. Tres enim affectus qui animū occuparunt, & mentem coegerunt, locum etiam dant deprecationi.

Quòd si illorum.) Ipsum Midiam inducit accusatorem præfides & Sexuirii, quòd contumeliosos non sint persecuti.

Et nunc uobis restitui.) Propriè restitui: eis enim debebatur. Restituitur autem alienum.

Quæ causa enim.) Transit ad aliam ueniam obiectioem, quia iam nõ ex iracundia, sed consulti rationes affert, uoluntarijs delictis nihil esse ueniæ tribuendum.

Iracundia nimirum.) Definitiones, ostendentes, quid sit ira? quid contumelia? Nam illa subita est, hæc meditata.

At quid.) Hoc est principii confirmationis (neq; enim negat Midias ea quæ fecit) eum fecisse non per iracundiam, sed ex insidijs.

Leges iam consideranda sunt.) Quæ uoluntarijs delictis grauius poenas statuerunt.

Primum igitur.) Quibus rationibus Midias uult causam dicere, ijs ipsis ostendit, eum magnas poenas meruisse: ut tamen priuata esse causa demonstraret, poenam tamen nõ paruam aut leuem sustineat.

Deinde capitales.) Etiam has leges aptè adhibuit, quia enim plagis erat affectus, et plaga uulnera, uulnera cedes sequi solent: idè eum illis quoq; legibus teneri ostendit, ut, cum uideatur eas exempli causa asserere, reuera eum illis quoq; faciat obnoxium.

Et de hoc.) conciliationis. Si quem enim cognatorum occisi precatus fuerit, atq; ille annuerit, absoluitur is, qui eadem non consulti fecerit.

Neq; uerò in his duntaxat.) Eum ueniam obiectioem refutare liquet ex his etiam. Ait enim, eum qui consulti fecerit, grandi supplicio esse dignum. Addito enim consulti, magna poena dignum fecit, ut tamen causa

causa talis esse uideatur, grauius det poenas quam alij. Quomodo? siue per ignorantiam, siue per iracundiam, siue per amorem, ut dixit in superioribus.

Non amplius fecit lex.) Rursus aptum exemplum ad probandum adhibuit. Cum enim actionē unde uis contra Midiam habeat, uult ostendere, de illa etiam publice ei poenas lutas esse. Erat autem actio unde uis, si quis periclitabatur, ne excideret possessione aliqua, aut prædium, aut domo, ob mulctam ad tempus præfinitum non soluta, & publica fiebat litis estimatio. Nam etiã arbitri, legitimi quidam erant iudices. Eos uerò qui ne gligebat, & ad dictam diē iudicatum nõ faciebat: publice poenas dabat. Ipsi iudicij nomen est, in eos qui decretis iudicum nõ parebant. Sensus autem est huiusmodi: Si quis priuatum iudicium uicerit, eum qui uictus est, obnoxium habet. Deinde nisi intra dictum diem iudicatum solutum fuerit, sed dilatum, licet accusare, et inuadere in bona eius, donec compleuerit id quod definitum est. Sin prohibuerit eum qui inuadit & repulerit: postulat damnatum actione unde uis, & præterquam quòd priuatum est, fit etiã publicum negocium, eo quòd non paruè iudicibus & legibus.

Cur tandem, si uolens à uolente.) Quia poterat dicere Midias, Aurifex mihi dedit coronas: propterea dicit, Si à uolente accepisset, nihil esset periculi. Sin uis ab inuito, duplici actio in te datur.

Ac eum qui sit assensus priuatis.) Sexuirum & præfidem notat oratio.

Vi coactum.) Semetipsum nunc innuit.

Quapropter ipsius etiam contumeliæ.) Quod supra per ambages significabat, id nunc aperte ponit, omnem contumeliã esse crimen publicum. Nam si licet omnibus accusare hominem contumeliosum: perspicuum est, commune omnium esse crimen. & contumeliã æquauit cædibus, & omnibus sacris legijs & proditiõibus, & eius generis sceleribus alijs, de quib. cuius accusare licet.

Æstimationem autē totam fecit publicam.) Quo pacto cum supra dixerit, Quòd si ego priuatarum actionum omnia prerogatiua: nunc totam æstimationem fecit publicam? Contrarium enim est dicere: licuisset mihi contumeliã accusanti accipere pecuniam: & nunc dicere, æstimationem contumeliæ esse publicam. Dicendū igitur est, si ipse contumelias perpessus, contumeliã accusaret: ipsum etiam

æstimationem accepturum legibus. Sin alius sit qui accuset, publicam esse mulctam. Aptè igitur dixit, æstimationem omninò esse publicam: cum adiecerit, leges agendi cuius dedisse potestatem.

Pecuniam non accipientibus.) Non de ipso læso, sed de alijs accusantibus loquitur.

Et rem eò usq; auxit.) Per hanc etiam legem ostendit, non dignum esse ueniam Midiam, cum etiam seruis facere contumeliã, capite sit sancitum.

Vt si quis uel seruo contumeliã fecerit.) Similitudine nominis arguitur. Uerberatio enim est & uerberatio, et fœdus coitus, de quo legislator loquit. Sic enim in oratione contra Timarchum explicat: Ne seruis quidem liceat commisceri turpiter. Uerberatio igitur nomen, cum de utraque dicatur, licentiam oratori dedit arguendi.

Nõ enim quis sit is qui uioletur.) Ne hoc, inquit, considera, utrum Demostheni facta sit contumelia: sed illud, an facere contumeliã sit legibus interdictum.

Non est enim, non est.) Quoniam fordidè facere uidebatur, qui etiam seruorum causam ageret, in uniuersum contumeliã auxit, ut rem intolerabilem, tamen in seruum committatur.

Nihil enim præstat, quam ipsam audire legem.) Nihil æquè uel iucundè audiri à uobis, uel recitari potest à nobis, quam id quòd ipsa lex & clamat, & ostendit.

Audis Athenienses.) Nõ audiuitis, sed nunc etiam clamantem auditis. Lex, inquit, non est hominis aliquid. Neq; enim seruis datur actio in ingenuos, sed Fortuna * discrimen innouauit. Quo magis autem legem de seruis prædicat, eò commissi in se facinora Midiana atrociora esse ostendit.

Quid igitur per Deos.) Ad gentem inhumanam retulit iudicium de legibus. Nam si Barbarorum etiam immanitatē uincit lex, ut illi etiam laudare cogantur scripti humanitatem: quid de Midia sentiendum est ingenio, qui eam legem sit aspernatus?

A quibus mancipia.) Neque enim licebat seruum esse Græcum, sed Barbaris utebantur.

Esse quosdam Græcos.) Sic confictæ personæ hæc uerba esse uidentur.

Et natura insitis inimicitijs.) Est quidem hoc commune, sed amplificandi causa usurpatum. Duo sunt autem genera inimicitiarum: alterum naturæ, uoluntatis alterum. Nam

& amicitiae sunt duplices, aliae naturales, ut cum cognatis, aliae forauitō oblatæ.

Sed legem publicæ.) Hanc, inquit, quam teneo manibus. Non permitto mihi licentiam uerborum, lego syllabas, propè est argumentum, ipsam affero legem, non inuidi uobis recitationem.

Et multos qui iam uiolantur.) Ne quis existimet humanam quidem esse legem, sed negligi & contemni, dixit, iam aliquem capite multatum esse, qui eam uiolant.

Si cognoscerent Barbari.) Hebetiores enim sunt, & non tam facile percipiunt quam Græci.

Non ne putatis.) Cum enim naturale sit bellum inter Græcos & Barbaros, ea que de causa minus fidenter cum Græcis contrahant: eo, inquit, minus dubitent ad nos solos diuertere, cognita nostra humanitate.

Eum igitur qui leges non apud Græcos duntaxat.) Conclusionem usus est sententiæ, ac potius totius uenialis obiectiōnis. & ostendit, nulla uenia dignum esse Midiam.

Quod si, Athenienses, cum choragus esset.) Hic accedit ad relationem amplificandi causa criminis: & aptè caput est subiectum. Nam si is qui est in seruos contumeliosus, ueniam non meretur: quanto minus is qui choragum uerberauit? Relatio est criminis amplificationem continet, nō tamen abhorret a confirmatione. Eius enim amplificationes cum demonstratione procedunt. Cum autem quatuor eorum sint loci, quæ cum aliquo conferuntur: à maiori & minori, & contrario & pari, omnibus est usus, & primū posuit eum qui est à maiore.

Nunc mihi uidetur.) Hoc quidam, cum non intellexissent amplificationis causa esse adhibita, de impietate fieri iudicium dixerunt. Deinde adiecit probationem, dignum eum esse, qui etiam impietatis reus agatur. Nam eum aptè accusare impietatis, ob rerum infirmitatem non audet, sed per externam uolentiam id quoque confirmare nititur. Quæ igitur est confirmatio impietatis? Ex oraculis cœtus constituimus, & coronas gestamus, & uicos lustramus. Is igitur qui eos qui ex oraculo coronas gestant, uerberat, religionem uiolat. Unde etiam constat iudicium non esse impietatis. Neque enim in Bacchum aliquid esse commissum dicit, sed in oracula.

Lustrare uicos.) Sacrificare ad Mercuriales statuas. ἀγγὰς enim uocabant Mercurios, per priuationem: eo quod neque manus neque pedes haberent. γῆα enim membra sunt. Unde Homerus etiam, γῆα δ' ἔμμεν ἐλαφρὰ πῶδα καὶ χεῖρας ὑπερδόν: hoc est, *Inspirat membris, manibus pedibus que uigorem.*

Et hymnos quos Deo canitis.) Consecratis uos metipfos Deo: uel, ad canendos hymnos uos metipfos paratis.

Quæ in singulis oraculis proferuntur.) Recens enim ingressis & declaratis dijs, utrum sacra facienda essent, oraculum consulebant. & cum significatum esset, sacra facienda essent nec ne: omnino adiciebant choros ducendos.

Lustrandos uicos.) nidore & uictimis complendos uicos. Alij ἀγγὰς uocant statuas Mercuriales.

Quod igitur ex his uobis in mentem uenit.) Postquam recitauit oracula, in quibus scriptum fuit, sacra facienda esse Herculi depulsi malorum, & uicos lustrandos, ea que ad præsens pertinere iudicium non uidebantur: propterea dixit, non omnia quæ scripta sunt in oraculis, esse animaduertenda: sed id cogitandum, quod omnibus inscriptum sit: hoc est, cœtus ducendos, & coronas gestandas. Hæc enim propriè pertinent ad præsentem causam.

At epinicionum.) Obiectiōnem soluit, non propter oracula, sed propter suam uictoriam, redimitum fuisse corona. At hic ait, uictorem causa uictoriæ coronari: qui uero ante certamen coronetur, eum esse ex oraculis coronatum.

Enim uero scitis illud.) Absoluit locum à maiori, quo ostendit propè ad impietatem accedere facinus Midiae, & subiungit argumentum à minori, id quod tractat à personis et hospitium & ignominiosorum. Cum enim neque hospitem neque ignominiosum tractare in festo contumeliose liceat: non ne multo magis ijs parcendum est, quorū est integra dignitas? Posuit autem exemplum hospitium, quod legitimi uice est. Dux sunt enim leges, in quibus uerfatur: una, non licere certare hospiti: altera, si choragus in certamine hospitem ad prætorem citarit, ut, si iudicio factō hospitem esse constet, ejiciatur, drachmas * det: Sin eum iusserit * digressum in turba considerare ut hospitem, ut mille det.

Non

Non dedistis simpliciter.) Licet enim, sed non simpliciter, neque temere, neque ubiq, neque in theatro, sed foris sedere: * uelut est, uiolenter auellet à cœtu, sed spectare & cum alijs sedere coget.

Ne coronatum.) usum exempli ostendit. Cum enim generaliter dixerit coronatum, suā quoque personam subiecit.

Neq, qui ex lege prouocauit.) Atqui lex fortasse prouocare uetabat. Recitat igitur alteram legem, que hospitem certare uetat. Callicidè autem hoc dixit. Neque enim interdictum erat ubiuis, sed ubi quis semel ingressus esset in theatrum, non iam erat citandus. Foris autem licebat. Caullatio igitur à loco & tempore sumitur.

Chorago autem.) Adiecit exemplo consentaneam amplificationem, cum additamentis. Leges, inquit, sic explorari duntaxat hospitem, uetuerunt. At iste non peregrinum ludionem, sed choragum uerbis affectit manifestè, præsentibus & hospitibus. & ciuibus.

Quorum ea quouis tempore est autoritas.) Quibus forte obigit iudicandi munus. Hi enim sunt multæ infligendæ potestate præditi.

Age uero per deos.) Aliud exemplum à minori, ab ignominiosis: quod multo minus est, quam illud de hospitibus.

Petam autem à uobis ueniam.) Quoniam commemoraturus est ignominiosos ciues, causa ita postulante: absurditatem in primis remouet, ne eis insultare uideatur.

Neq, enim, deos testor, exprobrare.) Quoniam necesse erat meminisse calamitatum: ideo iurando conciliauit sibi auditores, ne exprobrandi causa dicere uideretur.

Est Sannio quidam qui Tragicos docet cœtus.) nimium numerosè & aptis modis canere docens. Tragicos autè, ait, quoniam æque etiam comici sunt.

Is non obitæ militiæ est peractus reus.) Ignominia notatus est, ut qui, cum esset militandū, non militarit.

Et mala fortuna.) Humaniter culpam fortunæ ascribit, mores crimine liberans.

Choragus ex emulatione.) uictoriæ appetēs, ut qui se uinci & inferiorem esse ferre non posset. Tribuit enim ei etiam qui conduxerat, ueniam.

Veriti sunt, si uerunt, nemo attingit.) Eiusdem rei multa uocabula, ad mansuetudinem declarandam.

Aegre ferebant choragi aduersarij.) Dicētes uio lari leges, institutum ciuitatis abrogari, iam ignominiosos uti iure ciuium.

Tanta est uestra religionis obseruantia.) Sic unufquisque, festi uerecundia, tanta fuit animi facilitate, tantum abest ut choragum quisquā attingat. * Sic scriptura habet. perdet enim à superiore. Nemo inimicum prohibuit, quanto minus choragum? *Alius est Aristides.*) Et hoc est à minori. Cum enim pluribus exemplis destituimur, non recusandum est, ea ex iisdem sepe locis petere.

Qui cum in similem quandam & ipse calamitatem incidisset.) desertæ militiæ damnatus. Rursus institutū suum ut teneat, calamitosus inquit, non iniurius.

Et minus celebris ludio.) minus agilis, ob ingrauescentem ætatem.

Sed fuit aliquando dux tribus.) Chori magistrū dicit. Saltatores enim è qualibet tribu leguntur, sed saltatorum * duntaxat erat magister. Alij dicunt, reliquum chororum diuersum fuisse, & ex alijs tribubus collectum, sed ducem ac principem & maiorem, è sua fuisse tribu.

Nemo unquam uidit.) Nam repulso chori magistro, aduersarium choragum prærogatiuam habiturum fuisse constat. Nam æmuli chorus dissolutus esset.

Quia enim ipsum oportebat.) Iubebat enim lex peregrinos citare ad prætorem: ignominiosos manu prehenso educere è scena.

Quomodo, si quis peregrinum.) Neque enim licebat peregrinū aliter educere, nisi citatus esset ad prætorem.

Id audere facinus.) Vide ut homicidarum nomen contumeliosis accommodarit, eaque ratione peccatum penè par fecerit, si quis chori magistrum ejiciat.

Eorum qui saepe insumpserunt.) Videtur in uniuersum loqui de choragis, sed hoc maxime significat, se in ædilitate omnia sua erogasse.

Et prauidere uestras uoluntates.) Vos tamen iustum sit, tamen non facere propter pietatem. Nolebat enim populus ullum excitari tumultum in festo. Ob eam igitur rem, tamen si quis, lege utante, certabat, non concedebant eum educi, sed tum certare, post in iudicium adduci iubebant.

Cum autem multi.) Absoluto etiam loco à maiori, transiit ad eum qui est à contrario,

r 3 contrariis,

contrario. Is uero est huiusmodi. Iphicrates & Chabrias, cum inimici essent, ille Philostrati, hic Dioclis, nihil tale fecerunt: non uestes intruerunt, non coronas perdidērunt, non quicquam aliud. At Midias contraria his fecit. Quare etiam aliter cum eo agendum est, quam cum illis. Quod si laudanda est illorum aequitas, istius odio digna est audacia. Sciendum autem est, eum locum à maiore posuisse priorem, quia recens dicere desierat, supplicio, non uenia dignum esse Midiam: & necesse fuit uti maiore, ad id quo mouendi erant iudices ad iracundiam. Secundo loco, minore (sequuntur enim se inuicem hi loci, & uter prior adductus fuerit, alterum sequi necesse est:) Tertio, à contrario, eo qui est à pari, præterito. Quia locus à contrario, concitabat auditores, ut priores. At locus à pari, cum suauem quandam habeat increpationem, fuisset hebetior. Id uero multum abest à uehementia. Eum igitur non ab re posuit prope magnitudinem, ut loci hebetudine amplificatione à magnitudine sumpta, magis acueret, aut etiam lenitatem eius per uehementes locos tum relationis tum quantitatis obumbraret.

Tisiam Iphicratis fratrem.) Ecce cum fortuna etiam causam suppeditasset. Potuisset enim propter fratrem insultare, sed non ausus fuit id facere.

Cum autem tantum sibi tribueret.) Primum enim eosdem honores consecutus est Iphicrates, quos Harmodius & Aristogiton. Cononis enim primum aëra statua posita fuit, qui honos ei ex lege est habitus. Sed Iphicrates alios etiam honores illis decretos est assecutus. Ad eum ut quidam è posteris Harmodij diem dixerit Iphicrati, tanquam illa dona præter dignitatem assecuto. Et extat oratio Lyfiana, quæ ad Iphicratem referri, cuius inscriptio est, De suis præmijs: in qua cum eius ignobilitas incensita esset ab accusatore, Meum, inquit, genus à me nobilitari coeptum est: turæ familiæ gloria in te desijt. Erat enim Iphicrates à futuribus oriundus, & tali occasione factus est illustis. Cum nauali bello miles esset, è sua in hostilem nauem desiluit, et hostium duces manibus complexus, in suam tritemem transtulit. Ob hoc illustre facinus laudatus est, & imperator creatus: & plus reip. profuit, quam omnes illius temporis duces.

Non inuadebat aurificum aëdes.) Duas res eo-

dem fecit tempore. Nam & per inficiationem argumentatur, id quod proprium est argumentis à contrario: & hæc eum dixit non fecisse, quæ sit à Midia perpessus. Hoc enim proprium est Demosthenis, ut cum eadem sæpe dicat, fastidium uarietate tractationis & figurarum uidet.

Sustinebat.) Tolerantiam indicat, eum, quam cum dolore, tamen tulisse.

Rursus Philostratum.) Alterum à contrario exem-
plum. Nam & Chabrias cum nonnullos haberet inimicos, nihil Midiam simile fecit.

Oropi causam.) Chabrias persuaserat Atheniensibus ut opem ferrent Thebanis periclitantibus: qui postea conseruati, eis eripuerunt Oropum oppidum in confinio situm. Suspicio igitur fuit de duce, ut eius rei cōscio, ac proinde proditoris est accusatus.

Capitis.) Vel, de capite: ut præpositio de referat & ad Oropum, & ad caput: aut per defectum, cum de Oropo causam diceret: quæ causæ dictio fuit ei morte acerbius. Ne quis obijciat & dicat, lenitatem accusatoris fecisse ut contemneret periculum.

Et omnium accusatorum acerrimum.) Nam cum alij pecuniariam multam irrogarent, solus ille capite litem ei aestimauit.

Proh Iupiter.) In immensis malis diuinam opem implorabāt, ut malorum depultricem.

Nam si cuiq; chorago.) Absoluto etiam loco à contrario, epilogica digressione utitur, summum caput cōplectente: Neminem sua uoluntate fore choragum, si ita sit tractandus ab inimicis. Est autem ei familiare, absolute aliquo capite concludere.

Qui ultro unam drachmam.) Quia aedilitas necessarium munus erat, propterea dixit: eos qui ultro largiri uolent, deterrebitis.

Atqui omnibus uobis.) Iam ad locum à pari transire uult.

Mibi uero siue quis Atheniensis.) Hoc lenè est. Laudat enim suam liberalitatem: & ut augeret impensas, semetipse insaniam accusauit, & uniuersali sententiæ fidem fecit: omnia quæ supra uires fiant, esse insaniam. Ne uero prorsus impudentiam is sumptus esse uideretur, liberalitatem adiecit: & ostendit, se ob liberalitatem parum abuisse ab insaniam.

Vt non sacræ uestes.) His adiectionibus priuata publica facit.

Quod si quis uestrum Atheniensis.) Absoluto toto loco relationis, transit ad magnitudinem, quæ & ipsa facti exaggerationem continet: sed alia ratione, quam ea quæ cum alij quo

nerint in obliuionem.

quo conferuntur. In illo enim publicum auxit, uidelicet aedilis personam: hic priuatum crimen, plagas exaggerat. Ac locus quidē ad aliquid, ea examinat, quæ in ipso theatro & celebritate facta sunt. At magnitudo in uniuersum de contumelia uerba facit: atrocem rem esse contumeliam. Quare illic publicum, hic priuatum crimē exquiritur, & in relatione passim adhibet amplificationem: in magnitudine, quædam etiam minora. Nam & Midiam audaciam exaggerat, & suum animum extenuat, ut minus quam deceat, illis facinoribus commotum. Maxime autem proprium est magnitudinis, non modo augere, sed etiam extenuare quædam. Illic definitè tractauit locos, hic simpliciter ea quæ incidunt, adhibet ad amplificandum. Ad hæc in tota oratione prima ponit publica, secundo loco priuata, ut ob illorum adiunctionem hæc quoque publica uideantur.

Nunc igitur etiam merito secundo loco adiecit magnitudinem post relationem. Nam & priuata in ea est complexus. Ipsam autem magnitudinem per contradictionem adhibuit, id quod in sola sit definitione. * In statibus enim magnitudinem perorationis locum obtinere solet, cum amplificationem contineat. Perorationem autem est amplificationem, sed in definitione capitis uim habet, ob naturam definitionis. In definitionibus enim, in quibus res maxime confessæ est, in exaggerationibus uersatur tota capitum quaestio, cum accusator id quod maius est asserat, reus ad minora declinet. Quare nihil uetat, etiam magnitudinem, quæ amplificationem continet, capitem habere tractationem, cum alter in ea minuat, alter augeat. Obiectionem, cum de multa uerba fiant, iure sumpsit à iudicibus. Est autem aestimatio litis, iudicium & accusatoris: sed & pro more suo uim obiectionis hic quoque immutauit. Nam sic eam Midias produxisset: Nihil graue passus es. Neque enim pede es mutilatus, neque confractæ manus sunt, neque quicquam aliud tantum tibi accidit. Quo pacto igitur rem exaggeras, & capitis aestimas? Videamus igitur & hanc obiectionem. Neque enim illud dici potest, me nunc rem uerbis attollere. Talis autem erat obiectione Midiana, factum diminuerat: Peritus est, humilia oratione excitandi. Nihil enim acerbi ex hac re usu uenit. At hic primum obiectionis ingressum à iudicibus sumpsit, ut ostenderet, Midiam nihil excusationis esse reliquum, & iudices de multa

dubitare. Ex his igitur constat, magnitudinem uenire in quaestionem. Nam de magnitudine multa quaeritur.

Neque enim iustum est.) Nihil, inquit, graue accidit, neque caedes, neque mutilatio, propter moderationem meam, non propter Midiam. Nam is quidem quæ potuit, fecit omnia. Ego uero qui eum ulcisci nolui, in causa fui ne quid intolerabile fieret.

Neque enim hoc dici potest.) Hæc ab initio fuit obiectione Midiam: Verbis facta exaggeras, cum graue nihil acciderit. At hic eam initio ponere ueritus est, sed refutationibus & confirmationibus auditor ante occupauit: Ob meam, inquit, moderationem graue nihil accidit. ac tum demum aperte posuit, illas obiectiones nihil prodesse Midiam: cum sit iudicibus ostensum, non per illum, sed per eum stetit se, quo minus atrox aliquod facinus committeretur.

Sed sciunt omnes.) Primum ponit probationes ab exemplis sumptas, quæ probabiliiores sunt auditoribus, non tamen in illis * à maiori, aut à minore ductas esse licet dicere, ut in relatione. Nihil enim in eis apparet eiusmodi.

Quidam robustus, niger.) Per multa signa memoriam renouat. addit & contumeliæ significationem: Pancratialta, inquit, uapulando exercitatus, & sciens ferre plagas, uerba non tulit. Contumelia enim iram, non dolor concitauit. Cum autem uerba sint ambigua: Euthynus est autor iniuriæ, interfecto Sophilus.

In congressu quodam & colloquio.) Quadruplex est quantitatis tractatio. Nam & aliorum facta extenuat, qui leuiter iritati, grauius tamen uindictam: & sua amplificat, se grauius iritatum, omni abstinentiæ uindicta. & rursus exaggerat Midiam audaciam, & suum animum extenuat, ut minus commotum quam oporteret. quare moderationis sibi laudem conciliat. Ac primum eorum qui læsi sunt, extenuat iniuriam: Sophilus & Euzamon priuatum uerberati, & coram amicis, & in cœna, et eo in loco, quod ire nefas eis erat, tamen sic exarserunt, ut etiam occiderent contumeliosos: ego uero in theatro, in conspectu Græcorum omnium, & quod ire omnino coegebar, uapulaui, sed tamen non uindictam. In his igitur auxit ea quæ ipse passus erat.

Norunt Eucemonem multi.) Reprehendunt hoc ut obscure dictum. Non enim constare dicunt,

Cicero Ego meis maioribus uirtute mea præluxi, ut si prius noti non fuerint, à me accipiant initium memorie suae: Tutius uita quam turpi ter egisti, magis quas offudisti te nebras, ut niam si fuerint egregy citius, certius

dicunt,uter sit is qui uerberarit, aut qui sit occisus. Er utrum Boeotus sit homicida, an Euramion. Obscuritatis autem causa est figura elocutionis eadem. Omnia enim nomina sunt accusatio casu pronuntiata.

Neq; plagæ ingenuis.) Ostendit se uniuersale & generale augere: in uniuersali tamē nihilominus significat, se suum quoq; agere negocium.

Per contumeliam.) Hoc bene est adiectum.

Multa enim facit is qui uerberat.) Efficitio utitur, quæ efficitio maximè propria est magnitudinis. Quoniam enim sub oculos res subiicit: maiorem efficit amplificationem, estq; cognata maximè & ephrali & enarrationi. His omnibus enim rerum gestarū expositio continetur. Sed διήγημα simplicè & nudam habet expositionē. διὰ τῆς πῶσις autem profusus in exaggeratione & euidencia sita est. Item διήγημα ordine procedit, & conjunctionibus unitur. διὰ τῆς πῶσις in ciliis constat, & soluta est, mutatione figurarum procedens.

Cum ut insultans.) Hæc adijcit propter præceptores & magistros, qui non ex odio, sed monendi causa uerberant.

Cum pugnos.) Quæ perpeffus est ipse, ea uniuersaliter profert, ne semetipsum aperte afficiat ignominia. Sic etiam in oratione de Corona, Si me talem esse scitis, per indicationem solam refutauit maledicta.

Cum ἀδὶ κόρῃς.) Id est, in capite, hoc est, κόρῃς: ut μυρσίῃν & μυροίῃν, id est myrtus.

Hæc ἔστιν ἡνὶ homines.) Ut extra se rapiatur & insaniant, efficiunt. Addit & causam, quam non affluetos. Quod enim inexpectatum est & insolitum, turbat homines.

Quanto magis irascime decuerit.) In hoc, & suam iracundiam, & aliorum iniurias extenuat, & contumeliam sibi factam exaggerat.

Nam is quidem à familiari.) Discrimini adiungit amplificationem.

Etq; ebrio.) Posuit enim, fuisse conuuium.

Quò ei uenire non licebat.) Hoc propter se, et publici muneris obeundi necessitatem dixit. Nam si quid molestiæ metuisset, cauere potuisset, & non ire ad cœnam. Mihi uerò idem non licebat, ut differrem, cum choragus essem.

Ac me quidem sobriè, ac potius feliciter.) Nam si male tractatus, modestiam retinuit, & non

cōcītatus est, admirationē meretur. Quod si se grauisima passum, fuisse iratum negasset, id fuisset absurdum. Quare adiecit, ac potius feliciter, ut non prudentiæ duntaxat, sed felicitatis etiam uideatur illa iracundiæ moderatio. Nam parua consilio effugimus.

Quæ uerò humanam naturam excedunt, eorum prosper euentus felicitatis est.

Et multi eorum qui tum ius dixerunt.) Ne ipse uideatur id ob suum malum dicere.

Vno duntaxat damnatum esse calculo.) Scilicet qui absolutioris superaret. Quod genus est, si triginta contra eum, & totidem pro eo suffragia lata essent, damnatoriæ ab iuris exclusi essent. Sin undetriginta essent absolutoriæ, damnatorijs una pauciores: damnabatur & pœnas dabat.

Sine lamentatione.) Lacrymis enim salutem ferè potuisset emere, & post deprecationē uictor abire.

Sic igitur ponamus.) Inquiri in animos eorū qui ius dixerunt.

Sed quò ad eum modum.) Vlciscēdam fuisse iniuriam: sed id reprehendendū, quò dmodum legitimæ defensionis excesserit.

Etiā hoc immodicum.) Iudices qui absoluunt, hominem contumeliosum etiam illa magna indignatione dignum putarunt. Cū enim hominis ingenui corpus probris affecisset, etiam occidi merebatur. Apparet autem, amplificationem hanc à magnitudi- ne esse sumptam.

Quid igitur me facere decuit, cum quo tam iniquè actum fuit.) Ad id redit quod initio est in obiectione positū, Nihil atrox est commissum. cur igitur me capitis damnatis? & concludit magnitudinē: Mea cura nihil atrox est commissum. proinde uos meam uicem iudicare debetis.

Et exemplo fuisse omnibus.) Pro more iterum epilogica digressionē utitur. Hoc enim facit, cū uno capite absoluto, ad aliud transiturus est.

Arbitror autem quosdam uestrum.) Confirmationem, & omnia controuersiae capita absoluit. Nunc ad egressionē accedit. Est autem egressio, oratio quæ, cum ad causam non pertineat, causæ tamen aliquid fert ad iumentū. Commemorabit igitur ueteres inimicitias: quæ cōstitutio causæ fuit. Cum autem ea res causam priuatā faceret, ideo eam principio ponere noluit: & nūc adfert, postquam ostensum est, causam esse publicam.

Ut enim in singulis capitib. publica primitū protulit,

protulit: sic etiam in totis inimicitijs, & sibi factis iniurijs, primū protulit ea quæ in festo perpeffus erat: quæ alijs temporibus, secundo loco, ut publica principatum obtinerent, priuata agmen clauderent. Quæ autem potest, an talia quæ ad causam non pertinent, cum confirmatione coniungenda sint, an potius perorationis uocanda partes? Respondendum est, ea mediā quamdam inter cōfirmationem & perorationem habere naturam. Quatenus enim ipsa controuersia posita non sunt, affinia sunt perorationi. Quatenus autem in demonstrationem attingunt, & alia rei facinora commemorant, adscribuntur confirmationi. Hæc enim nos iuuat ad fidem faciendam propositi criminis. At peroratio exaggerationem tantum habet rei propositæ. Quamobrem egressio, ut mediæ nature, mediū etiam locum obtinuit apud oratorem.

Sita enim est inter confirmationem & perorationem. Egressio autem duabus de causis est usus: tum ut ostenderet, ea etiam quæ in festo commissa sunt, ex insidijs facta esse omnia, & non ex iracundia, ut Midias aiat (nam si uetus inimicus fuit, eum ob similitudinem ultrò insidiatum esse constat) tum ut ad maiorem iracundiam concitaret auditores. Nam si presentibus iniurijs irascuntur, quanto magis id fieri debebit, cum etiam alia priores proferunt? Necessitatem autem narrationis perquam artificiose petijt ab ipsis iudicibus, tum ob ipsam rem, ut si priuata quædam commemoraret, non ipse ultrò facere uideatur, sed à iudicibus coactus. Deinde propter egressionis prolixitatem: ut si qua molestia ex oratione nascatur, eam sibi metipsis imputent, qui coegerint, non oratori. Ciuilitate autem non affirmat, sed conijcit de eorum uoluntate, per uerbum Arbitror. Est & illud festiuum, Cupere audire, ut in illorum gratiā egressione uti uideatur, siue narratione, quam & τὰ πρὸς ἀδελφῶν nominauimus.

Tam improbè & uiolenter.) Etiam confirmationem iudicibus attribuit, ut haud ab re audire, quæ ad causam propriè non pertinent, uideantur.

Magna iniuria lacesitus.) Neq; enim ita infirmiter Midias, nisi prius maioribus affectus esset iniurijs. Continet autem delectationem tempus. Pollicetur enim se paucis indicaturum, quæ illi prolixa fore putabant.

Cum iudicium adeptus sum.) Absoluto exordio, ad ipsam narrationem accedit, & ait, Cum iudicium adeptus sum: atque in his magnam & suam æquitatem, & Midiaæ crudelitatem ostendit, cum ipse ob facilitatem suam in periculo fuerit amittendi patrimonij: Midias autem circa iudicij tempus calamitosum inuaserit.

Adolescentulus admodum.) Particula admodum significationem habet, eum nullam similitatis occasionem præbere potuisse, aut iniuriæ, qui ea esset ætate. Imminuit autem ætatem suam, propter utilitatem, ut obiectionem remoueret: Quid uerò si tu causam inimicitijs præbuisi audacia tua? Ipse uerò id absurdum esse ostendit, diminuenda & extenuanda ætate. Ego, inquit, adolescentulus admodum fui. Eius autem ætatis non est lacescere seniores.

Atq; istum nec an natus esset.) Simplicem, & non curiosum se fuisse per ætatem ostendit. Talis igitur quomodo esset audax? Atq; uimā neq; nunc nossem.) Ex eius enim noticia damnum ortum est. Habent hæc uerba iræ & molestiæ significationem.

Cum eo tempore in ius ueniendum esset.) Et hoc simpliciter. Causam enim tanquam personam fecit, uerbo ἀειροβῶ usus, hoc est, ingredi: & consulto sibi factam iniuriam ostendit. Captauit enim, inquit, id tempus, quo in ius uocaram tutores: ut impedimento mihi esset, quo minus liceret uenire in iudicium.

Ad diem circiter quartum.) ante quatuor aut quinque dies. Ostendit autem improbitatem Midiaæ, qui omissis reliquo tempore, tunc potissimum sit aggressus, ut Demosthenes patrimonio suo priuaretur.

Influuerunt.) Hoc uerbo uim & audaciam eorum ostendit.

Et erat qui permutaret Thrafsylochus.) Lex erat apud Athenienses, si quis designatus trierarchus, alium se ditorem ostēdisset, ut ipse uacaret. Quòd si ille trierarchiam obire recusaret, ut cum altero suas opes permutaret, atque is triremi præesset. Id Thrafsymachus tum à Demosthene petebat, si trierarchiam suscipere noller, ut suas opes secum permutaret, & ipse eius opes reciperet.

Facta autem erant omnia.) Ne quis diceret, Cur à fratre eius læsus, Midiam accusas?

Ac primum diffiderunt fores.) Expugnationem de-

nem de-

nem de-

nem de-

nem de-

nem de-

nem de-

nem de-

nem de-

nem describit. Consentaneum enim erat, eos quasdam inuas aperire, ut cognoscerent ea que inerant, digna ne essent permutatione. At hic, dissiderunt, inquit, fores, quare insiluerunt.

Vt quæ suæ iam essent nomine permutationis.) Nam aliena habere pro suis, id legibus est contrarium: & diffindere fores, priusquam Demosthenes permutationem acciperet, id quoque absurdum est.

Quæ puella erat uirguncula.) Illud ad tenebram ætatem: hoc ad uerecundiam pertinet, ut quæ intueri eos præ pudore non auderet.

Turpia loquebantur.) Solita arte nunc etiam contumelias reticuit, ne suum genus dehonestare uideatur.

Neque enim ego adduci queam.) Solet Demosthenes in turpibus reb. modestus esse uerbis, tum ne ipse contumelia se afficiat, tum ne ijs rebus non uerecundari uideatur.

Iudicia tanquam sua, eis remittebat.) Ea fortasse de causa, quod d. si opibus potirentur, polliciti sunt se illos iudicio liberaturos, ut eorum beneuolentiam sibi conciliarent. Atque hic etiam eandem iniquitatem offendit, si cum tutoribus, tanquam de suis reb. transigerunt.

Destitutus.) auxilio nimirum & amicis. Nondum enim conueniebat ætati meæ, cum alijs me coniungere.

Non quanta recuperare potui.) * *ὡσαυτίσιν αὐτῶν* & *ἀπολαβῆς*, de ijs quæ illi à patre acceperunt. Senfus autem talis est: Atque ego qui talia paterer, ac expectarem, me recepturum à tutorib. omnia quæ pater meus reliquerat, sed non ea quæ accepi pauca post iudicium: dedi eis ut multa recepturus. Nam si rescissem, me non omnia recuperaturum, celsissem eis tenui re familiari. Ostendit autem grauitatem & molestiam eorum. Non enim ait, suscepi munus publicum, sed do illis, pecunia redimo contumelias: infidias mercatus sum largitione. Ostendit etiam calliditatem & malitiam Midia. Cum enim tres contributi ad trierarchiam deligerentur, & ad minas tricenas conferret, Thrasylachus ipse tertius delectus, à me postulauit uiginti minas. Ita factum est, ut neque sumptus ullos faceret, neque rem familiarem permutaret, sed totas impensas Demosthenes sustineret.

Quantum trierarchiam locarant.) Talentum à contributis trierarchi exigebant, eoque acce-

pto, qui uolebat, ipse annum triremi præerat, nihil amplius negocij faciens contributis. Trierarchia autem munus non uenit anni erat, sed per totam uitam durabat. Itaque ditissimi semper triremibus præerant, & trierarchorum multi domi manentes, alios suo loco ablegabant: & quidam acceptis impensis, munus illud subibant. Videte igitur insultationem. Demosthene contribuente, Midias, qui triremi præesse uidebatur, delicias faciebat. Conscendena uem, clamabant. Ecce pecuniam præbeo: neque paulisper morare, inquit. Eum enim adhuc quero, qui conducatur.

Post accusationem autem actione in istum instituta.) Ob maledicta in matrem, & me, & forum.

Damnaui absentem.) ὁ δὲ ἴσιν iudicij nomen est: neque enim se sistebat. In eos igitur hoc dicitur, qui parere nolunt, sed iudicium detrectant. Iubebat enim lex, quibus iudicij dicta esset dies, si ad statum diem præsto non essent, indicta causa damnari. In eos autem legibus mille drachmarum poena statuta erat.

Nihil atigi.) Vbi que suam æquitatem prædicat, ne ipse inimicitiarum sparsisse semina uideatur. Ecce enim, cum lex largiatur, si quis ultra præfinitum tempus distulerit, iudiciumque non soluerit, licere inuadere eius possessiones, nihil tale feci.

Sed actione unde in instituta.) Eo enim non redente debitum, actionem unde uis in eum institui, conquerens eum rebus iudicatis non acquiescere. ἰσθλῆς autem, iudicij genus erat siue de prædio, siue re familiari, qua eum officio portebat, qui mille illis drachmis multatus esset. Sed possessionem eam oportebat esse precij mille drachmarum, & erat duplex poena ἰσθλῆς. Nam & mille drachmas redigebatis qui principio uicerat, & præter eas uictos iudices etiam multam infligebant, propterea quod d. legibus & arbitris non paruisset, & iudicatum non soluisset. Id uero quod postea iudices irrogabant, fiebat publicum.

Ac ego quidem ita uerecundus.) Iubebant leges pignora capere. Cur igitur leges non sum secutus, & nihil attigi? Quia non licebat ei qui unde uis egerat, suo arbitratu pignora capere, priusquam iudicium cognouisset.

Sed et in tribules.) Commonefacit eos interim publici criminis: ne, dum priuata au-

diunt, eius obliuiscantur. Tribules enim communitatis iudicium sunt.

Voca mihi horum testes.) Eum & mihi, & matri, & sorori fecisse contumeliam: eum diffidisse fores: eos uiginti minas accepisse, cum ipsi nihil impenderint.

Qualia audiistis.) ea nimirum que in theatro facta sunt.

Quod igitur fecit.) Tota illa pars de Stratone, Demostheni parum firma est, & fere unimembris. Damnatus enim fuit Straton ob male pronuntiatum arbitrium: ac fieri potest, ut ea de causa sit coactus in ordinem: atque omnino similis uidetur ijs quæ statum non faciunt, ut ante diximus. Conatur igitur orator etiam Stratone defendere, & ostendere arbitrium esse ratum. Acne Stratone calumniatur Midias, quæ is accusando dicere potuisset, ea hic præoccupando probat.

De eo dico quod uici.) Proinde uictus est Midias, & damnatus. Quomodo igitur iuram in se sententiam, irritam conatur facere?

Homo pauper ille quidem.) Necessario personam in primis commendat, ne locum habeant Midianæ calumniæ.

Pauper.) Manifesta enim neganda non sunt.

Et non curiosus.) Cum negotio coniunxit otium, ut contrariam opinionem amoueret.

Alioqui non malus.) Fortuna non est bona: infortunatus, sed non malis moribus. Laudauit autem alia per positionem, alia per remotionem, uitandi causa fastidij.

Sed omnino bonus.) Modestum & simplicem nunc laudare uidetur, ut ostendat Stratone fallacijs à Midia circumuentum.

Quod miserum non redit.) Cum aliam causam afferret Midias, ob improbitatem damnatum esse Stratone, aliam orator prætendit. Quid confundis, inquit, Midia, negotia? cur æquitatem causam calamitatis facis?

Perijt.) Hoc uerbo libenter uti solet orator, de ignominia: quod à nece parum absit.

Cum tandem status esset dies.) Ne is, si subito ingruisset, ueniam Midia conciliaret, eum non iniuria ignorasse.

Dilationes et exceptiones.) ὑπακούω iusurandum est, ad imperandam iudicij dila-

tionem pertinens, si quis excuset aut morbum, aut mortem domesticorum, aut denique aliquod infortunium, παραγραφὴ alia excludendi iudicij causa est, uel tempus excipiens, uel personam. Aliter in idem. Oportebat eum qui accusaturus erat, interrogari, an omnia haberet parata ad iudicium. Qui si affirmaret, iusiurandum ab eo exigebatur, de persequenda actione. Is igitur qui iurarat, introducebatur. Quod si tempus aliquod postulasset, ad delibendum, * manebat accusatio: quæ res ὑπακούω uocabatur. Præterierat igitur, inquit, dilatio: hoc est, non pendebat accusatio. Iurarat enim, quin & exceptiones præterierant. Saepè enim aduersarij præscribebant, non apud arbitrum dicenda mihi causa est, sed apud prætorem, aut Sexuoros: non tuum est accusare, sed alterius: non nunc, sed alio tempore: & si qua sunt huius generis alia. Hæc igitur transferat, hoc est, si quas habuerat exceptiones Midias, eas absoluerat. Et palam constabat, apud arbitrum causam dicendam. Hæc autem ait orator, ut ostendat, Midia nullam fuisse causam, quo minus ueniret: atque ita probat, iure arbitrio Stratone damnatum esse Midiam.

Me precabatur ut differrem.) Non Midias (neque enim aderat) sed Strato, dicens nimirum: Fortasse paulo post ueniet, ne festina, ne aegre fer: ad referendam contrariam opinionem, quam de Stratone ferebat Midias, eum suum esse hostem. Ostendit igitur etiam Midia causam egisse Stratone: quod illo morante, se rogari ut differret, ac pollicitus sit eum fortasse uenturum.

Deinde ut in posterum diem differrem.) Iam ut præfinitum etiam tempus transiret, rogabat Strato: Dicens, unum diem nihil afferre posse detrimenti: cras causam esse audientiam.

Vt nec ego assentirebar.) Obsessum undique Stratone inducit Demosthenes, Midia non parente. Perspicuum igitur est, eum inuitum fecisse ut condemnaret Midiam.

Cum seruum esset.) cum id tempus quo pronunciant arbitri, præterisset.

Condemnaui.) Cum stomacho legendum. Cum enim quid faceret non haberet, quoque se uerteret: etiam inuitus eum condemnauit.

Cum autem iam uespera esset et tenebræ.) Non simpliciter

simpliciter uespera, sed & principium noctis. Propter hoc enim tenebras subiicit. Hic autem malitiam Midiae accusat, qui ea hora praesto fuerit, qua & obisse & non obisse uadimonium uideretur: obisse, ut, cum se stitisset, indicta causa damnatus esset: non obisse, ne mecum congressus, aperte uinceretur.

Ac nouemuirorum conclave.) Vbi conueniunt nouemuiros, ut si quis eorum indigeat, inueniantur. Subscribendum enim erat arbitri sententiae à Nouemuiris. Ibi igitur deprehendit arbitrum iam descendentem. Proinde si in tenebris tum recedebat: perspicuum est, arbitrium sero esse factum.

Vt ego è quodam qui interfuit.) Grauitatem & moderationem suam ostendit: se, cum obtenebrasset, non adfuisse, sed domi uersatum esse.

In eo erat ut persuaderet eis.) Conabatur & instituebat eis persuadere, ut communiter damnatoriam sententiam mutarent in absolutoriam. Hoc enim est, transcribere subscriptionem arbitrii.

Qui ut aegre ferebant.) Iustitiam Nouemuirorum ualde celebrat, qui succensuerint Midiae, pecuniam offerenti ad se corrumpebent. Cum autem illi pauci numero, magnam pecuniam quam accipere liceret, repudiarint: uos ne, quorum tanta multitudo est, paruam accipietis? hoc enim sit det efficere.

Et neutris persuaderet.) neque pratori, neque Stratoni. Laudat eorum animos, qui ne audire quidem sustinerint: & eandem & Sexuiris, & Stratoni auctoritatem tribuit.

Comminatus, dictisq; conuicijs.) id est, nullo conuicij genere praetermissio. Qui autem principibus ciuitatis minatur, & conuiciatur, quae res capite sancitae sunt: qui chorago pepercisset?

Digressus quid facit?) Miratur inuentionem, percussit excogitatione. Ideo que dicit, uidete malitiam, ut & ipsi miremini.

Dum arbitri sententiam rescidisset.) Moris erat, ut condemnati absentes, si iniuriam sibi putarent factam, resortirentur apud Nouemuiros: quod est, culpam iudicium, & dicerent, se de integro uelle experiri. Quod qui faciebant, iurabant etiam, se reuera persecuturos actionem. Resortitus

igitur est Midias, & culpauit, non iurauit tamen, qua re in suspicionem adduceret Stratone, fore ut non persequeretur actionem. Cum enim iurandum esset, si quidem uellet actionem persequi, non iurauit, ut Strato existimans pendere litem, ad eam se non pararet. atque ideo dixit, in rem iudicatam ire sententiam esse passus.

Et iniurata relata est.) scilicet ad Nouemuiros.

Passus est ratam contra se fieri.) Arguitur hic: Cum, inquit, non iurarit, ratam etiam contra se fecit arbitri sententiam. At dicat Midias, se, quod non iurarit, pendentem fecisse arbitri sententiam: illo autem condempnato à senatu, arbitrium etiam esse abrogatum. At hic ait, eum quod iurare noluerit, ea re confessum esse, recte latum esse arbitrium.

Captato ultimo die.) Erat eis, qui publicum munus administrarent, reddenda ratio actorum suorum: & moris erat, ut certis diebus arbitri in loco aliquo conuenerent, ut quiuis eos accusaret, siue ad gratiam, siue ex odio pronunciaisset, siue iuri causa prompte auscultasse & respondisse eos diceret. Anno autem exeunte, primum ab arbitris auspicabantur. Minores enim erant quae ab eis administrabantur. atque erant arbitri quadraginta: quaterni è singulis tribubus, & mense Scirophorione (Maio) rationes referebant: qui mensis erat undecimus apud Athenienses. Midias igitur malitiose postremum diem aucupatus est Maii, quem quidam *ἡ τῆς κελίας*, quidam *νομολωίας* esse putant. ac tum uenit: propterea que arbitri quidam non ueniebant ad rationes reddendas, existimantes, exisse mensem: id quod & Stratoni accidit. Ob hoc enim prius eum simplicem, & non curiosum, per occupationem dixit: ut consentaneum uideretur, talem hominem non magno opere curare, neque exacte scire, quae esset *ἡ τῆς κελίας*, quae esset *νομολωία*. Proinde ob simplicitatem & tranquillitatem, cladem, inquit, accepit.

Persuasit praesidenti ut ferret suffragium.) Ne uideatur totum senatum accusare, ad unum praesidem retulit reprehensionem. Quid uero si is quoque iure fecit? At hic cum persuasisset illi ait, largitionibus corruptum esse inuit, De Prytane autem res ita ha-

ita habebat: Calculum dabat senatoribus, dicens, Ille arbitratorum non stitit sese, cum haberet accusatorem. Quid igitur uobis de eo uidetur? sic senatus illum damnauit. Sunt autem principes senatus *πρωτῶνας*.

Viatores nullo prorsus ascripto.) Qui enim actionem affererebat, ascribebat: Accuso hunc, & cito hunc per illum in curiam. Ne igitur Strato uiatorem accusaret, ut qui non significasset: propterea uiatorem nullum ascripsit, ut imparatum & incustoditum Stratone deprehenderet.

Et nunc unus Atheniensium.) Dolenter simul hoc & acerbe dixit, dolenter, ut Athenienses Atheniensis misereceret: acerbe, quod Atheniensis à suppositio & barbaro Midia, ignominia est notatus.

Et in uniuersum factus est ignominiosus.) Obscurum est *κατάπασ*, sed res ita se habet: ignominiosorum alij tertia parte corporis notabantur, alij duabus, alij uniuerso, & nullius rei publicae erant participes. *κατάπασ* igitur, pro, in uniuersum, accipitur.

Ac affectus iniuria ne conqueri quidem.) Inuidiam ei constat, & his uerbis quasi tyrannum eum facit.

Neq; denique uia eadem ambulare.) Si uideris in foro Midiam, fuge. Neq; enim à resine clade uel spectari potest.

Est igitur uobis haec res.) Expolit copiosius, ut exaggerata Midiae desperatione, commiserationem Stratoni conciliet.

Magno nimirum iudicio est damnatus.) Personae fictio, tanquam Midiae causam agentis.

Sed mille drachmarum duntaxat erat iudicium.) Mentiris, quingentorum, non erat multa magna.

Accidit ut iudicatio non soluto.) Obscurum hoc uidetur. Est autem huiusmodi: ut ei noceret, ratum diem occuluit, ea que de causa imprudens iudicatum soluere distulit. Haec uero, inquit, sententia, uera non est: ideo que haec pars notata est à Criticis, & tanquam incorrecta, praetermissa.

Sed eodem die sensit.) Cum dixisset, se imputentem esse circumuentum, subiecit refutationem: Eodem die sensit, ratam adesse diem.

Sed nullum esse iudicium, resortiri.) Si nolisset, inquit, soluere mille drachmas, debuisses me de nullo iudicio accusare: hoc

est, rescindere arbitrium, & me autorem negocij accusare. Vocatur autem iudicium nullum, id quod erat irritum: quod cum prius ratum esse uideretur, eodem recidebat, ut nihil esset: & hoc con donauit ei. apparet enim eum instruxisse omnia. Est igitur *μη ὄσα* iudicij nomen, quo aliquis denuo uult experiri, & latam prius contra se sententiam tollit.

Sed ne Midias.) Eius superbiam ostendit.

Non estimato certaret.) Alia Stratoni defensio. Eum non ipsum statuisse multa, sed eandem lege comprehensam. *ἀτιμωτος* enim uocant, quam non iudex aestimat, sed quae scripta est in legibus.

Quod si fecit iniuriam.) Ne dicat, cum insidia palam essent, se noluisse obire uadimonium.

Multam soluit?) Eam iure non dedit, dicens, condonatum esse à Stratone. Orator autem uult, ignominia notatum esse arbitrum, non quod male iudicari, sed quod reus se non litem. Nihil igitur uetat & ratum esse arbitrium, & eum dignitatem retinuisse.

Neq; χαλκωδ.) obolum.

Sed unde uis sustinet accusari.) Cum Midias condemnationem ratam esse neget, orator surriprens, adhuc uult eum actione unde ui postulari.

Is igitur ignominia notatus est, & obiter perijt.) Quia qui perierunt, non fruuntur, ut alij, uita bonis. Ignominiosi autem rerum communium usu excluduntur: propterea *καταπασ* inquit, hoc est, non est ab similitis ijs qui perierunt: uel pro, statim perijt. Nihil enim habet in uita expetendum.

Voca mihi horum testes.) Eorum quae dicta sunt omnium, sciuisse eum statam diem: ob tulisse eum quinquaginta drachmas Nouemuiris.

Etiam arbitratorum recita legem.) Manere debere arbitrum usque ad uesperum. Nonistente autem se reo, ea punire multa, quam lex statuit. Testes igitur citat tum qui dicant, sciuisse Midiam statam diem: tum orasse nouemuiros, ut quinquaginta drachmas acciperent, & iurandum exigisse apud nouemuiros, & quae sunt eius generis alia. Legem autem arbitratorum legit, ut ostendat iudicium, Stratone legitimum

legitimā indixisse poenam, & iussu legum damnasse absentem.

Age uoca etiam Stratonem.) Humanus est Demofthenes, & calamitosus occasio ne patrocinari studet, ut & pro Timarcho multa uerba fecit in oratione contra Aeschinē, & nunc pro Stratone. Quoniam uterque uidebatur, propter ipsum in eas incidisse calamitates. Postquam igitur satis eum defendit, misericordiam etiam ei mouere uult apud iudices: an fortasse iudices, si persuasum haberent, nihil eum deliquisse, in praesentia eius miseri, dignitatem ei restituerent. Vnā autem & in Midiam concitat iudices. Quid igitur facit? Introducit tanquam in scena personam hominis calamitosi. Conspectus enim miserorum magis elicit misericordiam, quam uerba oratorum. Commonefecit autem ipso uerbo, calamitatis.

Talia perpeffum.) qualia audiuitis. Ante commouit auditorem amplificationibus ut magis afficeretur, tanquam atrocis rei spectator futurus.

Stare enim nimirum ei licebit.) Obiectionem soluit. Iubet igitur Stratonem adesse in iudicio, & non usurpare quae uetant leges. Ait igitur, taceat propter legem: sed astare tamen ei fas erit. Neque enim hoc etiam ei Midias eripiet. Vult igitur hominem tanquam mutam personam in scena, faciem dumtaxat calamitatis ostendere. Id quod haud dubie multum profuturum est. Quis enim cognatus, si cognatum uiderit, eius non miserebitur? Quis ciuis, cuius? Quis senex, senis? quis municeps, eius qui ipsdem concionibus interfuit? Hic locus etiam iugulatus est: Ignominiosus enim nec ingredi praetorium licuit.

Pauper fortassis est.) Histronis usum expleuit, mutam personam imitando. Talem autem eius fortunam declarauit, cuius nec iudices sunt expertes. Constat enim fore, ut pauperi pauperes misericordiam tribuant.

Non tamen improbus.) Calamitati coniungit defensionem. Nam si, cum uir bonus esset, male tractatus est, misericordia & uenia dignus est.

Cum sit ciuis.) Nam Midias est supposititius & Barbarus. Allicit ciues ad miserandum ciuis.

Persunctus omnibus expeditionibus.) Prouidet conueniens pauperibus munus obijt. Munus autem pauperis est tributum, quod corpore penditur.

Omnes pro aetate expeditiones.) Cum senex sit, idem passus est quod improbi: id quae aetate, qua etiam uere fontibus parcere solemus. Deinde ob expeditiones etiam laudauit Stratone, eo quod paulo post & timiditatem & desertionem Midiae derisurus est.

Cum nihil atrox perpetrarit.) In uniuersali confutatione, etiam praesens negocium ostendit: eum in arbitrando etiam nihil deliquisse.

Stat nunc tacitus.) Hoc calamitosus ad commiserationem prodeft.

Et neque, iure ne an iniuria sibi acciderint.) Videtur ambigere dixisse, eo quod condemnatus est. Reuera autem innuit, si ei causam dicere liceret, ostensurum, se per iniuriam condemnatum. Atque per hoc nullam Stratoni defensionem fecit reliquam, sed multo plus excogitauit, quam Strato potuisset, si ei causam orare liceret. Tamen, quia scit nefas ei esse liberē loqui, summam fingit causae eius esse aequitatem.

Et haec ei acciderunt à Midia.) A quo: à suppositicio, à desertore.

Et Midiae opibus.) Inuidiam ei conflat, opū faciendā mentione. Plebeij enim ob pauperitatem, oderunt tales.

Et quia multorum unus.) Concitat iudices in Midiam, & terrorem eis iniicit. Nam si Strato propter pauperitatem in ordinem coactus est, uosque pauperes estis: in uos etiam faciet impetum. & quia haec ei acciderunt, propterea quod plebeius est: haec mala etiam ad uos deuenient, sic affectare tyrannidem ostendit Midiam.

Qui si neglectis legibus.) Iustitiae praemium, dignitatis iacturam tulit. Ac alij quidem si leges uiolarint, dant poenas. At Strato quod legibus paruū, est ignominia notatus, & tanta ab isto calamitate affectus. Midias igitur est, qui eum notarit ignominia. Vos igitur, si eum in ueterem fortunam restitueris, non suffragium fenatus reddetis irritum, sed unius hominis Midiae consilium euertetis.

Et uos hominem ita crudelem.) Cum satis misericordiae Stratoni collegerit, uult & Midiae commiserationem profligare. Culpant autem

autem oratorem, quod secundo misericordiam remoueat. Idem enim fecit etiam prope perorationem, in qua comparatur Midias cum ipso Demofthene. Illius enim liberos cum orbitate sua confert, & illius lachrymas cum sibi factis iniurijs. Nunc uero non secum eum comparat, sed cum Stratone & eius liberis. Nihil igitur uetat iteratō uti reiectione misericordiae: si quis eam in diuersis personis adhibeat.

Quas sibi soli factas esse dicit iniurias.) Videtur enim multatus esse mille drachmis: quia uero nihil soluit, nulla ei facta uidetur iniuria.

Ac neque fecisti.) Uniuersali sententia suam quoque causam complectitur.

Magnam enim pecuniam.) Rursus hic tyrannum depingit. Quem enim probabilius est fore tyrannum, quam pecuniosum, et confidentem & improbum?

Ut eius uos miserescat scilicet?) Nunc fortiter misericordiam in Stratone uide examinare.

Cū uideat huius liberis nihil tributū misericordiae.) Apertum est eum nunc repudiare misericordiam, non sui respectu, sed Stratoni & liberorum eius.

Praeter cetera mala.) Hic sensus est: Calamitas Stratoni, hoc est, ignominia, praeter cetera mala. (dicit autem paupertatem) cui mederi nemo potest. Neque enim ob multā non solutam est ignominiosus, ut mutratū pecuniam, aut opera sua locata, a alienum soluant, & dignitatem ei restituant.

Neque enim multa est.) Si pecunia numerata posset ignominia liberari, numerare non grauaretur. Transiit autem orationem ad liberos Stratoni, ut miserabilior uideret, eos, tametsi pauperis hominis liberos, non recusaturos fuisse numerare. Proinde, quia non licebat data pecunia, priori fortunae hominē restituere: uestrum iam est, ex misericordia hominem in integrum restituere.

Et ob quam illa facit pecuniam eripi.) Verba obscura sunt, sed sensus est huiusmodi: Si Midiam, his factis, absolueris: cui unquam pecunia eripietur à uobis ob delicta? Omnes enim diuites opibus inflati delinquent. Nā si Midiam, qui superat omnes, nō multabitis pecunia: quem alium ob suam confidentiam pecunia multabitis?

Nemini enim aequum est.) Venia in uniuersum facta mentione, ostendit se non ex odio Midiae uetare misericordiam, sed pro-

pter ipsam aequitatem.

Ego enim arbitror mortales omnes.) Haec peroratio est Stratoni narrationis, in qua repudiat ueniam quae Midiae tribui posset. Nam cum narratio tam proluxa esset, occasione reperit utendā etiam misericordiae reiectionis. Generaliter enim, in omni questione uehementi, ac potissimum, si controuersia & rea persona sint pares, utendum est uenie reiectione. Non est autem mirandum, eum ipsdem uerbis etiam in reliqua uenia reiectione esse usum. Usitatum enim est hoc facere ueteribus, atque ipse idem fecit & in Philippicis, & in Timocratea oratione: nec minus Isocrates tum in Panathenaico, tum in oratione de Permutatione.

Velut ego: quis ille moderatus.) Formam uitae modestae & rectissimae semetipsum proponit, Midiam autem contra.

Arbitror igitur Atheniensis.) Transiturus ad alias partes digressionis, exordio de more est usus, quod exaggerationem continet eorum quae modo dicta sunt, tum eorum quae dicenda restant. Nam & ob ea quae praecesserunt, maxima dignus est iracundia, & quae dicentur dictis grauiora sunt: quod genus est desertio ordinis, et ceteris accusatio. Haec autem acta sunt post contumeliā factam Bacchanalibus. Coniuxit igitur cum egressionem ea quae quindecim totis annis distant. Nam Stratoni negocium puero adhuc oratore accidit: Illa autem in festo commissa, cum esset annorum duorum & triginta. Dedit autem nobis hic generale praecipuum: Coniungenda esse ea quae eiusdem sint generis, tametsi disiuncta temporibus. Nam cum neque haec, neque illa ad causam pertineant, & omnia in egressionem sita sint: omnia in unum locum contraxit & collocauit.

Tam effusus iste fuit.) Admodum artificiose & uiolenter hoc fit, cum crimina defendendo in accusationem uertuntur. Est autem crimen quod ei incommodat, fama caedis. Videtur enim Aristarchus impulsu Demofthenis occidisse Nicodomum, qui esset Eubuli admodum studiosus. Consentaneum autem erat dedisse operam oratorem, ut inimicorum adiutores pauciores faceret. Veritus igitur famam, neque aperte se defendit, cum nemo accusaret (quod esset ineptum) neque etiam simpliciter praeteriit. Neque enim ciuili est hominis, negligere infamiam.

Quid

Quid igitur fecit? Reperit presentem occasionem, in qua & prae se fert, se accusationis eluere famam, & culpam in Midiam transfert. Probabile enim est hominem in multis rebus insidiantem & ueterem inimicum, etiam talem famam spargere de inimico. Iam igitur in defendendo accusat. Hoc enim proprium est Demosthenici artificij, tum defensiones in accusationes conuertere, tum accusandum nihilominus defendere.

Defertionis crimen.) Prætextu cædis utitur negocijs Euctemonis, ne uideatur de industria illuc uadere, et rem confessam sumpsit, ut & in controuersis fidem inueniret. Quapropter etiam preteritionis specie adduxit. Ac Demosthenem quidem defertorū ordinum ab Euctemone fuisse accusatum, perspicuum est: sed tamen * fide dignum est id dicere de inimico.

Et quid faceret, conduxit.) Id efficere studet, ut Midias solitus fuisse uideatur corrumpere homines: ut quoniam dicitur est, eum pecuniam defuncti cognatis obtulisse, nemo non credat, qui iam sciat talem esse Midiam. & ipse hoc dixit, eum quinquaginta drachmas nouemuiris obtulisse.

Et nimis expeditum, hominem pluma leuiorem.) Obiectionem soluit, qua causa impulsus Euctemon, falsam accusationem instituit: cum nemo ignoret, uictis propositam esse ignominiam, nisi nimis esset facilis. & puluis ea de causa nominatus est, ueluti facile parens. Sic enim puluis a uento facile iactatur.

Neq; enim de eo querebatur.) Nō ausus est nimirum accedere ad nouemuiros, & se inquisitioni offerre. *auarioris enim huiusmodi res est, cum quis accusationem affert, interrogatur ante prætorium a nouemuiris, sit ne actionem persecuturus: testes ne habeat?* *ea* *geat* ne alicuius presentia? ut rebus omnibus comparatis, ingrederetur in prætorium. Qui uero ad eam interrogationem non aderat, fiebat infamis.

Nisi ut extaret.) proponeretur, & ab omnibus cerneretur.

Conductum a Midia.) Ut magnam leuitatem & amentiam Euctemonis ostenderet, ait, eum cupidè acscripturum fuisse accusationi, se cōductum esse a Midia. Ut autem sensus absurditatem uitaret, adiecit hoc uerbum, Siquo modo licuisset. Neq; enim dubium est, nec omnium stolidissimum id facturum.

Ob quod enim ille. Scilicet iudicium. Atqui si neq; interrogatus est, neq; in iudicio uenit, apparet eum negocium non attigisse. Proinde non ignominia notabatur, si prorsus non ingressus erat. At hic sophistice coligit: Qui in iudicio non coarguitur, ignominia notatur; Iste actionem non persecutus, semetipse condemnauit. Plus autem ualent ea quæ quis ultrò de se cōfirmat, quam extranea et aliena condemnatio. Ipse igitur sese notauit ignominia. Et hoc non eodē dicit, quòd Euctemoni libertas et administratio reipublicæ sit erepta: sed quòd ipse suo suffragio de sese lato, se omnibus priuarit. Multauit enim se ignominia propterea, quòd actionem non esse persecutus. estq; hoc simile orationis Androtionianæ exordio: Quod Euctemon, Athenienses, affectus ab Androtione iniurijs. Atq; ibi passus esse uideretur potius aliquid, quam fecisse, Androtion. Si enim accusando Euctemonis decreto, uictus est, mille drachmas nimirum soluit. Sed tamen, quòd Euctemon, inquit, affectus iniurijs. Respicit enim ad consilium Androtionis: quantum in eo fuerit, tantum nouiisse, si uicisset accusationem.

Nulli mihi amplius opus est iudicio.) Velut obiectionem refutauit: Cur igitur nō accusas Euctemonem, si te falso accusauit? Respondet, nullo mihi iam opus est iudicio, cum ille sit ignominiosus. Et ignominiosum eum uocat, qui non est ignominiosus, ad animū Euctemonis respiciens.

Sed satis magnam habeo.) Cum nō sumpsisset, se sumpsisse poenas ait. Satis enim esse poenæ, quòd Euctemon ipse se accuset.

Sed quod & graue.) Hoc illud erat, in quod iam olim operam dedit, & propter quod prætextibus est usus: id nunc fortiter adducit: Facinus, inquit, est, neq; scelus dūtaxat, sed etiam impietas. Ac impietatem obijcit Midia, qui rumoris illius autor fuerat. Quod si impius est qui illis de reb. mentit: multo magis impius est, qui sceleris fuit particeps. * Quo pacto igit, is qui alios accusabat impietatis: id crimen ipse in se recepit?

Mifero & arumoso.) Accedit iam ad Aristarchum, sodalē suum et discipulum. Res autem fuit huiusmodi: Nicodomus quidā ex Aphidnao municipio exectis oculis inuentus est mortuus, Eubuli hominis reipublicæ administrantis, amicissimus. Quoniam igitur & is oratori, & hic eidē ob reipublicæ sectā infensus erat, suspectus fuit, quasi

quasi persuasisset Aristarcho homini adolefcenti, ut inuaderet atq; occideret Nicodomum. Ea suspitione perterritus Aristarchus fugam cepit, sed orator & suo & Aristarchi nomine male audiebat. Locus est cōiecturæ preparatæ. Liberat enim orator prius Aristarchum, cui cōscius esse dicitur, & fortunam Aristarchi deplorat, de quo talis rumor sit ortus: sed reuera suspitionem a se remouet. Ne enim ipse suspectus esset, crimen in Aristarchū confert. Optabilius enim est, aliū quā ipsum fecisse uideri. Ne autem uel is citra controuersiam fecisse uideretur, de illo quoq; sparsum rumorem labefactat. & simile hoc est, ut diximus, preparatæ cōiecturis. Quo enim magis Aristarchi crimen hebetatur, eo erit ipse a crimine remotior.

Et graui crimine orto.) Continuatio uerborum cōmiserationem mouet. nominat eum & miserum, & arumnosum.

Malo & difficili.) Exaggeratione ostendit fugiendam illam audaciam.

opp. Barbaros, cū euenisset.) Hoc quoq; urbanū, non dixit, perpetrato. Nam illud infortunij significationem habet. Euenire enim dicimus res fortuitas.

Crimine.) Sapientissimè hoc quoq; subiecit, ut nudam calumniā accusationem esse ostenderet. Vides quibus et quātis artibus suspitionem diluat operæ precij igitur est considerare singularem prudentiā. Neque aperte dicit ut accusator (amicus enim erat) neq; ut defensor (suspectum enim fuisse) sed utriusq; medium tenet. Crimē autē incertū est, uerum ne sit an falsum. Possunt hæc in ipsum etiam conuenire Demosthenem. * Duplex enim est orator.

Primum Athenienses.) Midias igitur est qui primam famam in urbe sparserit. Neq; uero credendum est uerbis inimicorum.

Neq; deos neq; fas.) Hæc defensio esse uideatur: & neq; timuisset deos, neq; ius, neque fas, dum tantopere in aliquem mentiretur. At hic inuertit. Hoc enim, inquit, est, ob quod eum oderit aliquis, quòd nihil horū est ueritus. Probabiles enim defensiones sepe antè refutare solemus.

Sed neq; ad quos dixerat.) Hæc tanquam altera pars est probabilis defensionis: an non auditores ipsos esset ueritus. hic respondet, ne eos quidem. Per hæc igitur ostendit, impium & impudentem esse Midiam.

Quasi oporteat, si quis affectus est ab isto contu-

melis.) Coloris explicatio est, & qua de causa talia in se conari uoluerit: quia sit ueritus, ne contumeliæ poenas daret. ob hoc me, inquit, ante uoluit e medio tollere.

Et ob eadem exulare.) tanquam homicidam accusari.

Et nusquam dimitti.) nusquam uiuere concedi, sed omnibus obnoxium esse accusationibus, & in crucem abripi, ac clauis defigiti: hoc est, hinc defertorum ordinum, illinc cædis accusari.

Atqui hæc si coniecta essent.) Rursus hic affectus mouet, ut eiciat Midia miseræ cordiam.

Contumelijs me choragum affecit.) Diximus eum in comparatione commune ubique ponere, ne mentione priuatarum rerum, crimen minuatur.

Me eius manibus interemptum.) factis illis, quibus ille studebat, quod in eo fuit, sum occisus. Quæ uero sibi crimini dantur, ea in Midiam conuertit: hoc est, cædes facere, & latrocinari. & exaggerat accusationem. Ipsi enim crimini dabatur, quasi cōscius esset. Midiam autē suis ait manibus facinus perpetrasse. Si enim unum, inquit, eorum quæ conatus est per insidias, effecisset, homicida potuisset existimari. Ea enim instruxit, per quæ me conatus est tollere e medio.

Adorandos homines contumeliosos.) Qui enim illic principatu potiuntur, quibus insultare alijs licet, cum libet, & cui libet: a patientibus iniuriam adorantur.

Nam si, cum quis contra omnes leges, affectus contumelijs.) Rursus causam affert, ob quam probabile sit, ea molitum esse Midiam. Quia enim res intolerabiles dicere uidetur, propterea causas assidue affert.

Adorare contumeliosos, ut sit apud Barbaros.) Etiam mentione Barbarorum, Midiam perstringit. Eum enim contendit, non Atheniensem, sed Barbarū esse, et suppositicium. Quis igitur erit qui adoretur? aut, Tyrannidem igitur occupabit Midias, nunc si absolutus fuerit.

Sed uera me dicere.) Vult testes producere, pecuniam obtulisse Midiam defuncti cognatis, ut accusarent Demosthenem.

Cape etiam legem de muneribus.) Lex hæc tractat dare munera, aut accipere, ob corruptelam. Vfus autem est utriusq; partibus, & conuenientem eis usum accommodat. Ac primum de non dando: & quæ utilitas sit, si producantur testes, Midiam pollicitū esse pecuniam

pecuniam defuncti cognatis. Probabile autem est hos testes pecunia corruptos à Demosthene, pro testimonio mentiri. Igitur ad utraq; utilis est recitatio: quod cum capite sancitum sit, ne quis det munera, ut ipse ait, pecuniam tamen obtulerit. Suspicionem autem quæ de se esse poterat, quasi pecunia testes corrupisset, refutat. Qui enim quæ poena statuta esset in corruptores, norat, cur ipse corrupisset? Et hac de causa statim post testimonium legem recitauit, ut obstitaret, ne quis de se talem conciperet opinionem. Nam si de ipsa cæde iudicium fieret, subornaret testes fortasse dubitasset. Sed quia obiter duntaxat de rumore illo contendit, nihil in eo esse periculi putat, et si testes mentiantur. Ne autem de corruptela suspicio oriretur, recitauit legem: & quod ipse fecit, in eo Midiam accusat: ut suspicionem non modo amoueret, sed de eo ipso etiam inimicum ulcisceretur, declarata poena quæ in corruptores lege statuta est. Et hac parte legis de non danda pecunia, in hoc usus est: altera, de pecunia non accipienda, ad iudices. Metuit enim, ne accepta pecunia iudicium condonent.

Interim autem dum legem.) A figura orsus est. Cum enim cum eis disputare uellet de non accipienda pecunia, ne uideretur id agere de industria: tamsam inuenit, occupationem querendam legis.

Precatus uos omnes.) Quoniam imperare iudicibus haud potest, ad precationem confugit. Quia uero ad persuadendum paruas in precatione esse uires putabat, iusiurandum apposuit. Nam si iurarunt se ex legibus pronunciaturos, lex autem pecuniam uerat accipere: non intempestiua est hæc ante recitationem legis commonefactio.

De omnibus quæ audieritis.) Per hæc uerba uetat eos accipere pecuniam. Nam ut in similibus ipsi iniurijs, à iudicibus petissent, ne causam proderent: nimirum etiã nunc, si perinde afficiantur ac si ipsi perpessi essent, pecuniam non accipient.

Ego enim cum tulisset grauius.) Necessaria est commiseratio & concitatio affectuum. Petit enim ut sibi fingant, semetipsos hæc perpessos esse. Qui autem affici non possent, cum eis multa et ingentia mala sint ostentata?

Atque ueretur opibus.) Quia diuitibus inuidiosum esset, detrectare impensas.

Nam et crimen obiecit mihi.) Ex crimine

sibi obiecto, arripit occasionem Midiam uehementissimè accusandi, ut res ipsa ostendit. Fugam enim cepit Aristarchus, non expectato iudicio: is igitur cædem fecit. Aliquando enim eum fecisse cædem dicit: ut autem ne is quidem homicida uideatur, aliquando crimen ab eo etiam declinat & labefaciat. Paulo post enim iterum uertur Aristarchum.

Et me desertorum ordinum reum fecit.) Timidus esse Demosthenes uidebatur. Ipse autem timiditatem in finitimam uirtutem mutat, & se cautum ac uerecundum uocat. Videbatur autem ex acie fugisse in Euboea.

Cum tres ipse ordines deseruerit.) Eos tres ipse paulo post exponit, quod præfectus equitum designatus, cum militibus non exierit: quod cum triremi præfectus esset in Euboea, solus aliorum trierarchorum classem in Styris non sit comitatus.*

Et Euboicis rebus.) ubi erat exercitus Atheniensium.

Quæ Plutarchus istius hospes.) Crimini data fuit Demostheni Euboeisium defectio. Plutarcho enim auxilium postulant, aduersus est Demosthenes: sed Athenienses ei nihilominus opem tulerunt. Euboeenses igitur suspicati, eos ob insulam subigendam tulisse opem, non ob ueterem amicitiam, defecerunt.

Per Plutarchum esse factam.) Hanc, inquit, suspicionem conceperunt, Demosthenes, ex eo quod tu opem ferri uetuisisti. Demosthenes autem Plutarchum, eius defectio nis autorè esse dicit: id quod ex eo, inquit, constat, quod uestros milites suis satellitibus tradidit ad soluendum stipendium. quod si Plutarchus insulam alienauit, Plutarchi autem amicus est Midias, Midias defectio nis est autor.

Ac tandem cum senatorius ordo mihi obuississet.) Crimen tacet, ob quod fuit à Midia accusatus, ne ipse contra se id in memoriam reuocet.

Cum sum neque omnium desertissimus.) Hic iterum perterrefacit Athenienses. Solus enim Demosthenis est, per contraria id efficere quod studet: paulo ante supplicauit, nunc terret. Quapropter Dionysius Vertumnus eum nominauit, quod in multa contraria formet orationem, nunc supplicando, nunc commiserationem mouendo, paulo post hortando, rursus perterrefaciendo: id quod hic etiam fecit. Terrorem enim

enim iniicit Atheniensibus de futuris. Nam si ego, inquit, qui & amicos habeo, & non sum prorsus inops & desertus, non possum exigere poenas: quid uos facietis, inopes & deserti?

Non est æqualitas.) inter uulgus & diuites. Apertè autem hic mutationem Reipublicæ, & paucorum dominatum significat. Nam si pauperibus non est æquale ius contra diuites, quid aliud id est, quam interitus libertatis?

Sed et tempora his danda poenæ.) Velut obiectionem soluit. Etiam si quis contumeliam nobis fecerit, potest accusabimus, & poenas sumemus. At hic ait, eos dilaciones & procrastinationes excogitare, ut facinus desinat esse nouum. hoc uero ait propter actionem unde uis, quod cum admodum adhuc adolescens actionem illam instituisset, agendi potestatem nondum habuerat.

Et istorum iniuriæ ad uos iam, & obsoletæ.) Tropico uocabulo est usus à poculis, quæ propter moram fiunt frigida.

De recente fit iudicium.) Aliud per aliud confirmat. Videtur enim simpliciter dicere de diuitibus & pauperibus, sed reuera ostendit: cum diuitum consuetudo sit, recentes afferre iniurias, nimirum etiam Midias me cædis reum fecisset tum statim. Nunc quia nihil sciuit, permittit accusationem.

πρόσφατος, recens.) Tropicum est, quo eodem & in Aristogitoniana est usus.

Et testes sunt in promptu.) Rursus commonefacit testimonium, lecturus legem: & in Midiam ea crimina confert, quæ ipse fecit, de subornatis testibus.

Omnes contra nos expediti.) Si omnes contra nos sunt, patet eos qui nunc testimonium dicunt, noluisse dicere testimonium, nisi ueritate coacti essent.

Mihi uero nec uera testari.) Apparet Demosthenicorum testimonium partim dixisse, partim negasse testimonium: id quod ex artificio oratoris. Ne enim quosdam ex eis corrupisse uideretur, fecit etiam recusantes quosdam ex eis. Ut autem magis assentirentur iudices ijs qui testimonium dixerant, increpat eos qui recusarunt, quod diuitum metu, ne uera quidem testificari uoluerint.

Quæ cum lacrymis aliquis dicat.) Rursus commonefacit affectus, & commiserationem mouet lecturus legem, ut per hæc placet auditores quod legi pareant.

Iste autem usque adeo est impius.) Recitata lege, nihil amplius de ea significauit, supra dicta satis esse ratus. Transit autem ad alteram partem de cæde. Vult enim ipsum etiam aduersarium testem producere, se nihil commisisse tale, qualia criminentur. Ac propterea uiolentum uocat hunc oratorem, non ob argumentorum uiolentiam, sed quod inimicos cogat suis suffragari orationibus.

Sive autem sit uerum, siue falsum.) Simul omnem eius improbitatè accusat, esse leuem, esse perfidum, esse morosum.

Me quidem passus est pro auspicio.) Per translationem inimicum testem facit. Non enim ijs quæ fecit, sed ijs quæ omisit, quæ non prohibuit, se ostendit ab eo quoque esse absolutum. Est que hic locus similis illi ex oratione de Corona: Fieri ne potest, ut tu, cum adesses, tantam actionem: etc. Nam ibi quoque concludit contra Aeschinam, ex ijs quæ non fecit.

δοιτῆρα.) Hæc sacra fiebant, cum senatus in curiam erat ingressurus, ut ex sententia rerum deliberationes succederent. Hoc igitur sacrificium uocabant δοιτῆρα.

Passus etiam est summo fungi sacerdotio.) Videtur hæc quidem contra Midiam dicere, sed reuera testes deos facit, se tale nihil commisisse. Qui enim accepisset Curialis Iupiter, Iupiter item Nemeæus, sacrificium, si talis fuisset Demosthenes?

ἀρχιερατοῦ τῆς.) summum sacerdotem. Δωροί autem uocantur, qui dijs foris sacra offerunt.

Passus est etiam uenerandis deabus (id est, Furijs) sacrificium deligi.) Maius etiam hoc argumentum est, purum esse oratorem. & hac de causa uidetur ad finem seruasse præstantissima. Quid enim ait? Sacrificauit uenerandis deabus: quæ cum inspectrices sint & ultrices cædium, num accepturæ fuissent sacrificium? Quin & Areopagiticus senatus me sacrificium delegit, cui capitalia iudicia potissimum sunt credita. Neque, ait, obuenerit mihi forte: sed, delectus sum sacrificio, ut non fortunæ, sed consilij res esse uideatur.

ἰεροσπίδης.) Sic uocant inspectorem aruspicum sacrificantium, ne quam in sacrificijs fraudem committant.

Me tertium.) His uerbis autoritatem suam significat, eaq; de causa nomina aliorum celauit. Tres autem eò fortasse delecti sunt, quod tres sunt deæ. Senatus autem Areopa-

giticus sacrificum legebat. Nam ei senatui sacra Eumenidum mandata erant, earumque sanum prope illorum curiam fuisse dicitur, ab alijs propter Orestem. sed rectius est propter causas capitales: quia in Areopago cause capitales tractabant, ut etsi quid lateret senatum, hæc ad coarguendū facinus adiutrices essent, in procinctu stantes.

Cum igitur ea res.) Redit ad primū institutum ordinem. Lex enim, utilitatis causa in-

teriecta est. Propter me Aristarchum.) ob intercedentem mecum similitatem. per speciem honoris, & ut à se crimen remoueret, Aristarchum nominauit. Ut autem eum crimine liberaret, Calumniabatur, apposuit.

Cum homicidam habeatis.) Quis igitur homicida fuerit, aperte ostendit. Ne autem in amicum dicere uideretur, inimico tribuit orationem.

Cum clamini, & queritatis, et nugæ agitis.) Magnæ leuitatis & incogitantie eum accusat: primū, quod tanquam re comperta senatum concitavit, & hoc modo castigavit grauissimum conciliū. hoc quantæ est audaciæ? quo probat. Eum ut Demostheni parceret, fieri non potuisse, cum senatui non pepererit.

Cum pridie eius diei esset egressus.) Improbos mores & perfidiā eius insectatur, quod eum, cum quo pridie collocutus esset, accusare non dubitavit.

Et eius consuetudine utens ut alius aliquis.) Desperationem Midie significat, qui Areopagitas nugæ agere, dicere non sit uertus: atque hic communitatem cædis conuertere uult in Midiam. Nam si ego, inquit, propter eius consuetudinem, cædis uideor esse conscius: id crimen in temulto magis conueniet, cui arctissima cum illo amicitia intercessit. Sequitur amicitie confirmatio. Multum enim, inquit, semper mihi facescit negocij, & uehementer mihi institit Aristarchus, priusquam in crimen cædis ueniret, me rogando, ut cum Midia redirem in gratiam, & ab accusatione desisterem. Vehementer igitur cædis rumorem transfert in Midiam. Nam si amicorum est, amicorum participes esse delictorum, nihilo minus Midias cædis est conscius. Eius enim utebatur amicitia, ut alius quispiam: surum autem nomen tacuit.

Qui cum rebus suis secundis me omnium uehementissime sollicitavit.) Id quod par erat, differen-

tia soluit. Quid igitur, si utriusque amicus fuit? Nihilominus Demosthenes eius criminis & ipse reus es. At hic ostendit, magis Midie quam surum fuisse amicum. Amicior enim ei fuit, ut res ipsa, inquit, declarat: & ut uos scitis, quam mihi. neque mihi obturbauit solum, sed etiam præ cæteris omnibus. Proinde neminem in urbe æquè amicum habuit Midias. Hic etiam unā ostendit Midiam à semetipso esse damnatum. Si enim transactionis fuit cupidus, satis apparet eum metuisse iudicium.

Quod si quid horum perpetratum esse.) Rem dubiam facit, cum dubitanter dislerit, utrum existimet eum fecisse, an criminatum uerbis non credat? Ab omni parte igitur obscurat famam. Nam si rem ex alijs auditam testificari non licet, iste autem ex audito accusat (uerbis enim criminatum credidit, non oculis spectatorum) omnino frigidum est, & inane crimen.

Abstineret de cætero amicitia.) Simul & semetipsum defendit, & crimen in Midiam transfert. Ipse etiam obiectionem soluit: Cur non accusabas Aristarchum, si ei conscius non eras? Quia, inquit, eas pœnas sumpsi, quas decet amicum sumere. Eius enim deinceps amicitia abstinui. Midiam autem ostendit, nunc ut inimicum accusare, nunc ut amicum eius uti consuetudine post rumorē. Affectus iniuria & inimicis.) Itaque præter cætera litium etiam est amans, quando quidem quæ solis inimicis conceduntur, ea nullo accepto malo egerit.

Sin collocutus, sin sub eodem tecto uersatus est.) Cum Aristarcho post rumorē, si nullum ille scelus commisit. Sin cædem fecit, particeps est nefarij sceleris, quoniam eiusdem cum eo conclauis fuit particeps.

Et postridie rursus.) Omnem ei excusationem adimit. Ne enim dicat, Vixit cum Aristarcho, priusquam rumor oriretur, adiecit: accessisse ad eum, etiam postquam ipse eum accusasset.

Ita sedens.) Demonstratio loco utitur, significans, quemadmodum uos iudices propinqui sedetis, sic ipse etiam sedit cum Aristarcho. Ostendit igitur eos uelut inter se attigisse.

Iniecit dextera.) in illius dexteram nimirum. Proinde manum amplexus est, quæ cædem perpetrarat: per corpus quodammodo cum animo eius se coniungens. Palam igitur piaculi fuit particeps,

Post

Post hæc in senatu uerba.) Quem pridie homicidij erat criminatus, cum eo postridie familiariter congressus est. Neque periurij sui rationem habuit. Omnibus de rebus confertim eum accusat: impudentiæ, periurij, perfidiæ, impietatis.

Petebat etiam ut per eum.) Quæ temporum interuallis multum disiuncta sunt, coniunxit, ut & cætera probabilia faceret. Rogabat, inquit, Aristarchum, & per eum in gratiam redire mecum cupiebat. Fecerat autem id fortassis Aristarchum, priusquam crimen cædis oriretur. Sed contrahit tempora Demosthenes, etiam post cædis rumorem, inquit, ut probabile redderet, eum post etiam & consuetudine eius usum, & collocutum: & aut à piaculo nō esse alienum, aut nihil atrox commisisse Aristarchum, si Midias sit purus.

Et harum rerum eos qui adfuerunt, testes uobis cito.) Quanquam de transactione Midie per Aristarchum testimonium dicturi sunt, tamē orator omisso altero, alterum arripit.

Nonne autem intolerabile est Athenienses.) Ostendit se ab inimico Midia palam absolui cædis: & rursus eundem negare, se quicquam tale dixisse. Persecutam igitur negationem, ea quæ præcesserunt, euertit. Neque uerō eodem utrumque modo fecit. Cum enim accusaret, nudis uerbis est usus: cum negaret, deos etiam adiurauit. Plus autem fidei habetur iuramentum, quam simplici orationi.

Cum eo sub eodem uersari tecto.) Quare clamabat hominem esse purum. Neque enim utiq; ultrò pollui uoluit.

Et uestram condemnationem deseram.) Si me deserueritis, uestram condemnationem deseretis.

Sin fuero persecutus.) Redit ad primam orationis causam, quare in se ea sit molitus. Norat enim, inquit, me iam ius meum esse persecuturum, ob acceptas contumelias. Capita enim firmissimis argumentis concludenda sunt.

Cædis me iure fuisse accusandum.) Hoc illi simile est, quod positum fuit in exordio: si qua modo calamitas est, affectum contumelias nullum posse ius adipisci.

Voca mihi harum rerum testes.) Vidisse quosdam & ante & post accusationem, Midiam ad Aristarchum ingredientem.

Quid igitur addi queat.) Etiam per hæc o-

stendit, quibus de rebus testes sibi dixerint testimonium: scilicet, eum simul & accusasse Aristarchum, & petijse ut per eum mecum reconciliaretur. hoc autem factum esse post accusationem.

Is quidem eiusmodi mos est.) Absoluta digressione, iam concludit. Mos enim eius est, nō prius transire ad aliud, quam id quod absoluit, concludat.

Vobis autem cæteris negligendum.) Communē terrorem iniicit, ut iudices ad indignationē commoueat.

Sed irasci æquè omnibus debetis.) Rursus ad rem publicā refert ea quæ acta sunt: & summo capite utitur, utilitate. Traditū enim nobis est, summis capitibus, perorationes absoluit.

Proterui & pecuniosi.) Bene morum improbitatem opibus præposuit. Scit enim ipsas per se opes criminis esse expertes.

Ego enim fortasse resutabo.) Vide ut arrogantiam uitarit, dicendo, fortasse, & atrocitatem auxerit. Nam si ipse, orator cum sit, nō prorsus repellere potest calumniam: quid faciet artis imperiti? Ostendit autem absolutam esse defensionem de crimine cædis. Refuta uī enim, inquit, falsam orationem: hoc est, crimen cædis. Resutauī item calumniam, hoc est, crimen desertorum ordinum.

Vos autem plebeij quid facietis?) Ostendit ad rem publicam se referre omnia.

Ratione reddita, & in iudicio.) Vocante, inquit, aliquis in ius, ne detrecta iudiciū, redde rationem. Neque enim aliter criminis expertes uideberis. sed dices, sine causa accusor. calumniatorē agit accusator? sine de eo ferri suffragium. Confundit, inquit, ordinem reipub. Midias. Antequā se defenderit, accusat: priusquā causam dixerit, alijs uult irrogare mulctam, idēq; insonitibus.

Que igitur.) Absoluta confirmatione, & confutatione, & egressionē, & peroratione egressionis, iam ad perorationem totius orationis accedit. Quanquam autem utitur exordij sententia, ut ad integrum caput accessurus, statim tamē ad capitulum enumerationem uadit, in qua usurpat figuram comprehensionis, quæ ab hoc loco incipit.

Nihil est quod non.) Nam & priuata & publica contungit, quæ figura comprehensionis dicitur.

Sed ob ea quæ ad chorum.) Hic publicum continetur. neque choragum iam nominat, sed tribum. Debent enim in perorationibus maiores esse amplificationes.

Quas autem mihi contumelias fecit.) Ostendit facinus, & ait, eum in omnia fuisse iniurium: in tribum, in leges, in fortunam ciuitatis, in fas diuinum, & in fas totius ciuitatis. *ἄσολος* enim pertinet partim ad deorum immortalium religionem, partim ad instituta totius ciuitatis, partim ad singulos homines, partim ad defunctos. Nunc autem *ἄσολος, καὶ ἄσολος*, non humanum illud dicit, sed diuinum, quod totam celebritatem ludorum intuetur.

Sed ut in ipsa lege.) Cum de his delisse uideatur, rursus incipit. Hoc enim proprium est Demosthenis, uarias inuenire tractandi uias, ut firmis argumentis sapienter iterandis, fastidium uitet.

Et aduocatos eius.) Paulo post repudiatu- rus eius aduocatos, iam antea nunc eos perstringit, ut assuescat iudices audiendis conuictis, quæ in eos dicentur.

(*ὡς ἔστιν ἄσολος.*) Qui una cum eo conspiciuntur, qui eius familiaritate utuntur.

Sed approbatores etiam facinorum istius.) Laudatores eorum quæ sunt.

Quod si Athenienses.) Hic incipit qualitate examini, quod est uniuersale: cuiusmodi sit uita Midia. Qui quidem ex qualitate iam antea est exploratus, cum peritum, perfidum, crudelem, morosum, & alijs uitijs obnoxium esse Midiam ostendit. Sed illa qualitas peculiare habuit examen: qualis fuerit Midias in Demosthenem ipsum. Etenim Stratonis negocium, & eius generis omnia ad Demosthenem referuntur. Nunc uniuersalem qualitatem tractat, qualis in uniuersam rem publicam fuerit Midias. Quia enim reus conseruatur uel ob clementiam iudicis, uel ob ipsum negocium quod subiturus est, magnum, & consuetudinem excedens, uel propter dignitatem & grauitatem, ut dignus esse uenia uideatur, aut ob antea factæ uitæ æquitatem & moderationem, aut propter obita munera, aut ob ea quæ deinceps esse obiturus expectatur, aut ob patronos, aut etiam ob alia plura: ideo singularitatem hæc in peroratione exequitur, & omnem ei salutis occasionem refecat. Ac primum inquirat, qualis in alios fuerit.

Meum infortunium.) Nam si eum in alios bonum, in nos solos improbum esse cõstet: ea fuerit manifesta calamitas.

Nunc tot sunt cætera.) Grauius se ferre po-

puli uicem præ se fert, ut malè tractati.

Tu non grauiora quam quibus aliorum.) Dum timere uidetur, ne Midias elabatur, magis etiam concitat iudices. Quis enim eum uenia dignabitur, eo quod alij non minora perpessi sunt à Midia: ac non potius grauius irascatur, quod in multos fuerit talis?

Mea & illius aqua adiecta.) Mensuram aquæ in iudicijs accipiebant oratores: quæ ubi manare desierat, desinebant & ipsi dicere: ideo fortasse, ne nugarentur, sed necessaria duntaxat urgerent. Ait igitur, si aquæ meæ deficienti (magna enim eius pars dicendo elapsa est) rursus adijceret ea mensura, quæ & mihi data est, & quæ Midia: non satis est, ad eius delicta recensenda.

Ut mihi ipsi annotaui.) Vilitatum hoc est facere Demostheni, cum multitudinem indicare uult. Quasi enim non omnium meminisse queat, è tabella memoriam renouat. Habet enim in commentarijs breuiter annotatas iniurias: ut in principio etiam dixit, se collegisse omnis generis iniurias, quas iudicibus de scripto recitaturus esset.

Et contumelias multas.) Senatum enim Areopagiticum contumelia affectit, dicendo: Cunctamini, & nugas agit.

Et in cognatos commissa maleficia.) Ea quæ in Cratinum equestris præfecturæ collegam commisit, intelligit. Collegas enim cognatorum loco habere solemus. Paulo post enim dicet, eum, cum esset præfectus equitum, multis calumnijs petiisse equites, quorum consuetudine uteretur.

Et locus nullus est.) Locum nunc dicit, non Ceramicum, non forum: sed more dilecticorum, *ἀδίκημα*, aggressionem. Nulla, inquit, est aggressio, nec ulla iniuria occasio, aut improbitatis genus, quod ille prætermiserit.

Qui quouis tempore in eum incidit.) Ne faciat eum ulciscensem iniurios, sed qui in uniuersum grassetur in obuios.

Et prætermisi alia.) Ne uideatur ut litium appetens, accurate & curiosius inquirere in omnia, ostendit se multa præterire.

Nihil morte dignum.) Quasi dicat, Tantis præmijs & honoribus, ut morte mulceatur.

Sed tamen non tribum totam, & senatum, & gentem.) Tribum, propter chorum: senatum, Areopagiticum: quia per contumeliam

tumeliam dixerat, eum nugas agere.

Gentem.) Nunc innuit alam equitum. Fortassis autem metuens, ne ei equites ut magistro equitum patrocinarentur, eos ab eo conatur alienare. Quæ autem ex tabella recitauit, eadem per commiserationem repetit, & in memoriam reuocat.

De commilitonibus autem equitibus.) Vult ab eo alienare aduocatos: & quoniam ordinem equestrem timet, ne ut magistro equitum opem ferant: ostendit eum quoque à Midia contumelijs affectum. Commilitonem autem dixit, & non equitum magistrum: quia enim & magistrum equitum cum equitibus militat, ab expeditionis societate eum nominauit.

Et ut cum Cratino sit iurgatus.) Dux fuit hic perditum. Cum autem Midias equites accusaret, Cratinus, ut qui & ipse præfectus esset, refragatus, eis optulari studuit. Eum igitur quoque Midias est infectatus.

Atqui Midia, utri dedecori sunt.) Vilitatum hoc est Demostheni, cum reum aliquem eripit, crimina retorquere in accusatores.

Qui in acie transierunt.) Cum milites à triumphis prædicare non potest, animos eorum celebrat, & dignitatem. ut in oratione de Corona: Cum ad Charoneam interfecisset, ob res prosperè gestas laudare non posset, ab ijs quæ pugnam præcellerant, commendauit, modestia, instructione, alacritate.

In astrabe uectus.) *ἀσράβη* est fellæ genus, quod non uertatur, aut moueatur: plurimum autem surgit in altum, ut insidentium tergum emineat. eo autem genere foemina potissimum utuntur. Sic autem molliciem et infirmitatem Midia deridet. Deinde ne obijceretur, quid si ob morbum tali sella est usus: adiecit, ex argento. Nam argentum, si- gnum erat, eum solere per delicias uti eo genere.

Ex Eubœa.) Cum Athenis non solerent tales fabricare, in Eubœa comparauit. Vulgaris lectio habet *ἔξ ἀγυργίας*, qui est Eubœæ locus. sed sequentia indicant, eum illi opprobriare molliciem et delicias, multitia, in- quiens, & uestimenta delicata, & uasa ad delicatam uitam apta.

Multitia & cymbia & cados.) Per *χλωρίδας* uestes intelligit Milelias *κίμβια*, sunt genus poculorum. *κἀδοί*, uasa muliebria, quibus utuntur ad excipiendam aquam, quas situlas nunc uocamus.

Publicani.) Arma bellica uectigal non pen- debant, sed ea quæ paci & delicijs seruiunt, pendere cogebantur.

Hæc enim ad nos legionarios referebantur.) In tempore suam laudem attulit. Fortiores enim in grauem armaturam referuntur. Quare adeo non desertor est Demosthenes, ut sit etiam strenuus.

Si te ob ista derisit.) Unus ex equitibus fac- tior, incesit eas eius delicias.

Nam si faciebas ista Midia.) Dilemmate utitur, cuius prior pars consecutionem habet: altera est argutula. Si hæc faciebas, iure male audiebas. At hic aliorum retulit. Sin te non faciente, alij cum uoluptate audiebant: dignus eras ob reliquam uitam, de quo illa dicerentur. additamẽto enim usus, consecutionem argutius tractauit.

Iam quod mihi indignissimum & maximum est.) In quo dicere desistit, id in commune intro- ducit. Tot, inquit, homines una accusas, equites intelligens, quam partem hæcenus tractauit. Quæ igitur in his est uariatio, quod illic nominatim equites dixit, hæc autem indefinite multitudinem hominum nominauit.

Quis uestrum talis alicuius rei mihi est conscius?) Quod dicebat Midias, id ipse anticipauit, & per negationem attulit: sibi hæc non esse uisitata, se falsis inimicorum testimonijs opprimi. Nihil enim tale scitis uos.

Non audierunt autem nunc.) Artificiosum est hoc argumentum, si qui reprehendent accusatorem, quod ea facinora quæ ipsi norint, non dixerit.

Neque omnes quibus ipsi affecti sint iniurij.) Aliud grauius: uereri eos qui affecti sint iniurij, rem publicare. Nam si quis diceret, is qui uerba faceret, grauiora pateretur.

Nihil se primo impetu.) si quis statim & expeditè accurrat. Magno enim labore est opus ad perfingendum potētatus murum. Cingunt enim & muniunt eum.

Frustrâ enim conuiciabitur.) Ostendit Demosthenes, diuitem contumelias molestissimas esse iudicandas. Si enim ei adempta res familiaris fuerit, tamen si contumeliosus fuerit, frustra uociferabitur. Homines enim miserabiles & abiectos, et si turpissima dixerint, contemere solemus.

Nunc istum opinor propugnant.) Paulatim aduocatos eius recidit: equites eo modo, quo diximus, ceteros uituperando. Nam quia fieri potest, ut Midias eorum quosdam ad dicendum

dicendum etiam testimonium producat, qualitate eorū in primis perstringit: mercenarios appellans, & sodalitiū: ne per eos locum haberet testimonium. Quis enim eis credat, qui assentari Midiaē consueverunt? Paulatim autem rem ad tyrannidem refert. Vbi enim mercenarij sunt, & satellites, ibi propinqua est suspicio.

Euctemon ille puluisculus.) quem conduxit accusatorem.

Testium coniurata sodalitas.) Certant testes cum accusatoribus: hi accusant, illi fidem accusationis eludunt. Quapropter etiam coniurata dixit, ut intelligeretur conspirationis infamia. Audaeter accusa * Timocrates, uociferantur testes. Quod si in docenda re haesitabis, ego dicendo testimonio decipiā iudices.

Qui aperte quidem importuni non sunt.) Metuebant enim ne falsi testimonij damnarentur, si palam essent impudentes.

Sed silentio falsa facillime nutu comprobant.) Nam qui foris alicui student, cum accusator crimina recitat, clam atq; eminus innuunt iudicibus, atq; ostendunt, nihil eorum que dicuntur, esse uerum: id quod facillimum est, et sine periculo.

Quos ita me dii ament.) Cum mercenarios dixisset, ueritus est ne iudices ad mercedem respicerent, quasi soleret Midias pecuniam dare suis aduocatis. Ne igitur iudices lucro inhierent, cum iureiurando negauit: nihil eum conferre sui studiosis. & alioqui objectionem tollit: fortasse rem familiarem eorum sarcit, subuenit eorū inopia. Quapropter & ipsi beniuolentiam in eum ut bene meritum retinent, et in necessitatibus ei inferuunt. Eam opinionem igitur cum iureiurando remouet.

Sed eo sunt ingenio.) Aliam causam affert, et affectum. Quidam solent se coniungere cum diuitibus, & adulari, & quiduis in eorum facere gratia: id quod corruptelam esse putat. Est enim corruptela, sequi aliorū sententias. Vnde subijcit, ea non esse tolerabilia ingenius. * & moderatē conspirationes, suspicio enim celeriter oritur. illum autem firmiorem esse iudicis ostendit. Nam etsi priuatim unusquisq; uestrum inferior est diuitibus: at cum ad iudicandum ingredimini pro iudicij autoritate, plus ualeatis ad destruendam & abrogandam eorum potentiam.

Quid igitur ille haec & haec perpeffus.) Immu-

tauit uerbis uim objectionis. Nam Midias sic eam fortassis attulisset: Nemo a me affectus est iniuria, neq; me quisquam est ausus accusare. At hic assentitur: eum a nemine accusatum, & fecit eum, non objectionem afferre magis, quam confessionem iniuriarum. Artificiofissimeq; rursus Midiam clam confitentem fecit, quid potentatum conciliet. Cum enim obijcit Demostheni, se multis etiam alijs fecisse iniuriā, & hunc atq; illum inualisse, et neminem de se sumpsisse poenam, neminem esse ausum iudicio secum experiri: tu solus, inquit, transgredieris ordinem, fretus legibus. Dum igitur potentatum nitatur, non ne palam suis ipse uerbis cōfirmat tyrannidis imitationem?

Sui defensionem deserit.) Nemo deinceps se metipsum tueri potest, metu Midiaē. Deinde subiungit multas causas, ob quas quique tranquillitatem amplectitur, et eius inimicitias suscipere recusat.

Etenim occupatio.) Propter fortunam.

Et studium tranquillitatis.) Propter mores.

Et infantia.) Propter ingenium. Dum autē rationem reddit, cur laesi Midiam nō accusent: interim in Midiam contraria confert, esse importunum, nulla re occupari, esse cōmunem hostem reipublice. Enumeratis autem eius facinoribus, tandē tyrannum esse ostendit.

Postquam captus est.) postquam sub manū uenit, postquam iureitus est.

Fertur aliquando in urbe.) Transit ad aliā perorationis partem, qua ostendere conatur, Midiaē nihil esse reuerentiae tribuendum.

Dicebatur enim & hoc unum esse potentie caput, quod semper tueret iniurias. Reuerentiae autem non unum est genus, sed loci plures. Reuerentia enim tribuitur aut propter generis claritatem, aut propter bellicas administratas, & edita facinora: aut ob colata in rempublicam beneficia. Cum igitur idonea occasione ostendere uellet, haec nō esse in Midia: produxit Alcibiadem, non ut eum cum Midia cōpararet, sed ut Midia facinora detegeret. Ad haec, ut illum etiam ostenderet, Alcibiadi tanto uiro, nihil esse tributum reuerentiae, cum nihil commississet: Cur igitur, inquit, uereamini Midiam, qui harum rerum nulla est praeditus?

Neq; uero ut conferrem Midiam.) Occupatio, propter personarum diuersitatem.

Vetere felicitate.) Cum obtinerent Graeciae principatum,

Mota pro populo seditione, excidisse.) Quia enim statum popularem amabant, Pisistratidis resisterunt, & sic pulsi sunt in exilium. Deinde mutuat pecuniam illi ipsi Alcmaeonida, collecto exercitu, tyrannos aggressi, pulsi illis rempublicam liberant.

Paterno genere Alcmaeonida.) Sibi ipsi ansam suppeditat, comparandi Midiani generis.

Eos autē ferunt pulfos a tyrannis.) Cum alia causa fuerit, cur se tyrannis opposuerint, aliam narrat orator. Vnius factionis fuit Megacles, alterius Hippocrates Pisistrati pater. Factionibus autem praesto fuerunt & maritimi & montani. Cum autem Hippocrates & Pisistratus uicissent, ac Pisistratus tyrannidem occupasset: perterritus Megacles, filiam Pisistrato dedit. Qui cum ea contra naturam uteretur, re cognita Megacles, abstraxit ab eo filiam, et Delphos ipse est profectus. Cum autem sanum Apollinis tum conflagrasset, proclamantur Delphi, quis redimere uellet instaurationē templi. Megacles igitur id munus suscepit: & decem talentis acceptis, tria in sani instaurationem insumpsit: de septem reliquis, copijs nonnullis collectis, persuasit Lacedaemonijs, ut Atheniensibus opitularentur. Pisistratum autem non amplius uiuentem deprehendit, sed Hippiam filium eius imperio eiecit.

Maternum ab Hipponico.) Et haec fuit illustris apud Athenienses familia. Callias enim auus in * Salamine facem gestarat. Eius filius fuit Hipponicus: cuius liberi fuerunt, Callias ille, qui celebratam cum Persa pacē sanxit, & mater Alcibiadis.

Et ex ea familia.) Interferendo, Scitis, inquit, ex hac stirpe, ex hac radice quot rami pullularint.

Sumptis armis.) Pro Republica in ipsa urbe aciem instruxit, cum impetum in eam fecissent Lacedaemonij. Nam cum in Sicilia essent Athenienses, circa Samum reuocatus, milites in bello iuuit.

Tertium in ipsa urbe.) Cum e Decelea Lacedaemonij facerent impetum in muros.

Deinde cum equites Olympia.) Clarum eum in bello, tum in pace ostendit. Praclarum enim habebatur, uincere Olympia. Videtur autem uelle ostendere, opibus eum recte usum.

Et dux optimus.) Diximus, eum utrifque temporibus illi tribuere palmam,

In exilium eiecerunt.) Etsi Athenienses eum non eiecerunt, tamen cum accersitus non paruisset, condemnarunt.

Compegit in carcerem Agatharchum.) Hic cum pictor esset, deprehensus est rem habere cum concubina Alcibiadis. Eum igitur cōprehensum conclusit: & in eo peccauit, quod eum legibus non tradidit. Retiuit autem peccatum ut paruum, ut grauius aliquid suspicarentur iudices. Id igitur quod controuersum est, pro confessio posuit. Habet enim adiuuicem populū condemnationem.

Eiecer.) Quidā hoc accipiunt, quasi dicat, eiecit theatro ut petulantem. Quare dixit: id quod ei obijciendum quidem est criminis loco.

Statuas Mercuriales mutilauit.) Vna enim nocte reperti sunt Mercurij mutilati, & in suspicionem uenit Alcibiades.

At profusus abolere sacram uestem.) Antiqua lectio, Sacra, duntaxat habet, ut ad multa referatur, uelut ad coronas, ad uestes, ad ipsam in fano celebritatem, cui & ipsi insultauit. Nam uestem loco priore ponere, magnam habet extenuationem.

Quis fuerit.) Cum Alcmaeonida esset, ab Hipponico nobilitatus.

Et in quos illa committens.) A quo laesus: quo chorago inflammante, quo pictore ad iracundiam commouente.

Praeterquam quod inhonestum, nefas etiam existimabit.) Inhonestum fortassis ad uiuentes, nefas ad defunctos refertur.

Cum talium uirorum sitis posteris.) eorum qui puniuerunt Alcibiadem.

Infra omnes infimos.) Non ob familiam, non ob gesta imperia, non ob eloquentiam, nō ob aequitatem suspiciendum.

Aut aliqua gratia.) Hic indicat, eum non esse dignum reuerentia. Ea enim uis est uocabuli *reuerentia*.

Ob gesta imperia.) Occasione arrepta ab Alcibiade, qui dux optimus fuit, Midiaē imperium in contentionem adducit: non per comparisonem, sed per collationem. Ideo dixit: Atqui ne per se quidem est miles, quia igitur esset reuerentia dignus?

Nedum dux aliorum.) Non demonstrauit hoc, cum prius demonstrarit, timidum eū esse & ignauium.

Ob genus mehercule.) Altera reuerentiae pars, nobilitas. quam cum non posset aperire criminari, extrinsecus perstringit. Erat enim

enim patricius, & probatissimi generis: sed ex odio genus eius insectatur, ut & Aeschimis, & Timocratis, & Androtonis. Sed quia honestissima fuit familia, noua ratione tractauit: eum non esse ex illa familia, sed suppositiciū: ne aperte perfringendo, multos claros homines offenderet.

Et quis ignorat uestrum secretos.) clandestinos.

Tanquam in Tragœdia.) Insignes enim infantium expositiones tragœdiæ tradunt. Obscurus autem est hic locus, & multis negotium faceffit. Obscuritatis autem causa est ordinis inuersio. Postrema enim primo loco posuit. Antequam enim ostendat, quomodo fuerit expositus, ait: tanquam in Tragœdia. sed ideo inuertit, ne, si ordinem sequeretur, res uideretur absurdissima.

Germana enim eius mater.) Talis est sententiæ totius implexio: Prudentissima fuit quæ eum peperit mater. Cum enim sciret eum esse barbarum esse natum, & mala esse Barbarorum ingenia, uendidit. Quæ uerò eum suscepit, stultissima, quæ Barbarum emere maluit, cum Græcum & ciuem liceret. Vnde autem constat eum esse Barbarum? quia crudelis est, & contumeliosus. Est autem Atheniensium nemo talis, sed barbari natura sunt contumeliosi. Quare dixit: natura uerè barbarica. Quod si dicere perspicue uouisset, ab hac demonstratione incœpisset. Sed quia cum in principio statim diceret, E factis apparet, eum esse Barbarum: arguunt uisus esset. ideo inuertit ordinem, ut id tanquam confessum afferret. Hac de causa etiam figura interrogationis est usus: Quis enim nescit: quæ uerarum figurarum omnium locum obtinere uidetur. Cur autem non dixit, tanquam in Comœdia, cum plures sint in Comœdijs suppositicij quam in Tragœdijs? Quia si de quopiam homine priuato dixisset, Comœdiæ faciendæ fuisset mentio, in qua priuatæ sunt personæ. * Præterea notissimæ uulgo etiam sunt personæ Tragœdiarum, cum sint heroicæ & celebres. Magis etiam Tragœdijs Athenienses, quam Comœdijs studuerunt.

illa enim uendidit.) Hæc ex euentis dicta esse ab oratore, dici queat. Nam qua ratione præcisci à mulieribus illa potuerunt, ac ab emperice potissimum? Genitrix enim fortasse, cum fatorem malum esse sciret, iurè natum contempsit, & abiicit. Quæ au-

tem infantem suscepit, quæ potuit eius cognoscere ingenium?

Cum igitur tot & talia sint.) Rursus ad aliam reuerentiæ partem transit: Etiam si non ob genus, propter obita munera tamen, & largitiones, esse reuerendum.

Eum non multa.) Aptè & artificiose facit amicos eius confitentis, magna & atrocità facinora ausum esse Midiam: ne ipse, ut hostis, suspectus esset.

Vt conuictus iam sit, & condemnatus.) Ipsos aduocatos facit eum condemnantes, & de æstimatione differentes.

Et trierarchias dicit, & obita munera.) Alios de obitis muneribus facit differentes, ut & ipse occasione haberet Midiana deridendi, & sua prædicandi. Ac simpliciter quidem accusantem, suam iactare liberalitatem, odiosum est, & irritum: sed in exagitando inimico perquam opportunum, quia necessariò fieri uidetur.

Talia dicere.) hoc est, obita munera. Quod ipse metuit, ne dictum sit molestum, id Midiam tribuit.

Molestia nimirum.) Molestia dixit, quia qui ipsi se laudant, molesti sunt.

Stupor.) quia cum nihil præstiterit, tamen gloriatur.

Cum bini essent trierarchi.) Ratio trierarchiarum subinde mutabatur, ob impensæ magnitudinem: ac aliàs bini erant, aliàs terni, atque aliquando * decem trierarchi, atque aliquando mille. Demosthenes sanè post, binarum trirēmum unum trierarchum fecit. Atque aliàs res publica instrumentum & nautas præbebat, & trierarchus sola naue militabat: aliàs uniuersa domo secum afferebant trierarchi. Tum igitur, inquit, maximi sumptus erat trierarchia, cum bini essent.

Cum primum ducentos.) Desiit Midiam liberalitatem, multitudine contributorum. Est autem id quod dicit, cauillatio. Ait enim eos à mille & ducentis talentum exigentes, talento locare trierarchiam, quasi tot unam trirēmum præberent: quod uerum non est. Mille enim & ducenti erant ad trierarchias secreti. Horum iam uel sedeni, uel terni, uel quotcumque tandem unam trirēmum complebant. Omissit igitur dicere, eum nauem sedecimūm præbuisse. Omnes eos qui ad trierarchias secreti sunt, nominauit, quasi unam trirēmum præberent omnes.

αληθῶς μὲν.)

αληθῶς μὲν.) nautas & epibatas & armamenta nauium.

Ex permutatione.) Quasi dicat necessitate esse factum. Considerabile autem, eum permutationem de se occultasse: sed eius mentionem Midiam reseruasse.

Epulum tribui præbuit.) Quasi aliud id esset munus: ac præceptum dedit, augenda esse munera descendendo ad singula, ut permulta esse uideantur.

Et Panathenæis choragus.) Nō Panathenorum illa impensa fuit, sed choros Minervæ stantebant, ut & Baccho. Eorum igitur choragus fuit. Et si autem chorago necesse est epulum præbere tribui, Demosthenes tamen rem diuisit.

Pari sumptu cum Phormione & Lysithide.) Hi temporibus Demosthenis non uixerunt: sed Phormio quidem belli Peloponnesiaci temporibus. Callæchrus autem est Critiæ pater. Sed quia hi quoque classis duces fuerunt, atque eos fuisse ditissimos constat: propterea se cum eis comparauit. Postea ne quis obijceret, Proinde diues est Demosthenes? statim subiicit, Conferens de opibus non quas habebam, & hæc argutia est. Ait enim se à tutoribus fuisse spoliatū: sed tempus mutauit, ut suam liberalitatem amplificaret. Nam cum tutores dicerent, pecuniam in classem expensam esse, cum ipsi pro Demosthene munera obiret, eiusque domo: Demosthenes, tum, inquit, ceppi obire munera, cum pecunia sum priuatus.

Et de ijs quæ me aduultum.) In uiros relatum, accipere patrimonium à tutoribus. Tum enim bona recipiebant, cum ex ephēbis excederent.

Quis igitur est splendor.) Quod initio ueritus est, ne ei propter claritatem & splendorem aliquid reuerentiæ tribueretur: id nunc dixit, cum ostendit ea controuersa esse. hoc amplius continet munerum locus, quam quæ antè dicta sunt, quod in illis reijcit reuerentiam: in his ei etiam inuidiam constat, quod opibus abundans, nihil conferat reipublicæ, sed in delicias suas sit largus & benignus.

Aedes extruxit Eleusine.) Tyrannicum crimē, & eius qui morem publicum excedat. Neque enim sinit spectari cæteras, & tenebras offundit omnibus, & aut hominū oculos ab alijs ad se trahit, uel præ huius ædificij altitudine cæteræ spectari nō possunt. Siue aliò quopiam libet.) Siue ad cognatos,

siue in prædiā: ut ob delicias magis, quam ob religionem parasse uideatur.

Albi iugo Sicyonio.) Etiam hoc simul & deliciarum est, & tyrannici animi argumētum: deliciarum, quod & iugum, & candidum, quia tum equos alere difficile erat: tyrannicum autem, Sicyonium. Tyrannis enim parebat illa urbs, ac primi Sicyonij tyranni albis multis sunt usi. Familiaritatē igitur contrahit cum tyrannis, iuga ab eis emendo.

Et tres ministros.) Non licebat Athenis ministrum ociosum alere. Quare alij tibiarij, alij gladiatorum fabros seruos habebant. At Midias tot ignauos circumducendo secum, tyrannos imitatur, & custoditur à famulis tanquam satellitibus.

Per forum incedit.) Delicias eius & uacordiam perstringit, qui forum turbet, & trudit obuios.

οὐβῆ.) Hoc continentis motionis est argumentum. unde à uerbo οὐβῆν Satyros appellant οὐβῆς, quod omnium animalium sint agilissimi. Et propter hoc pingunt eos cum muscarijs.

Cymbia, & rorantia pocula, & phialas.) Deliciarum insignium est signum, etiā genera poculorum curiose persequi. ῥοτὰ aut sunt oblonga pocula cornu similitudine, sursum patentiora, in acutum desinentia.

Vt & prætereuntes audiant.) His igitur quoslibet ad conuiuia prouocat. In conuiuijs autem inuentur sodalitates & coniurationes, quas demum tyrannis sequitur.

Non igitur sunt talia.) Aliquando hæc, inquit, opportuna sunt, sed semper hæc honorari nō decet: neque permittendū, ut de priuato splendore quisquam gloriatur. Pauperes enim felicitate & reuerentiā dignos perhibent, non munera obeuntes, sed delicias diffluentis.

Aut ancillas possidet.) In luxuriam & contumeliam inuehitur.

Vasa multa.) De cadis & sella loquitur.

At hercule trirēmum.) Distribuit munera publica in necessaria & uoluntaria: quæ munificentia nomine continentur. Cum igitur de illis eum perstrinxerit, de largitione etiā uult loqui. sed cum ei obstat munificentia, eam refecat à reliquis muneribus, ut nudata per se infirmior uideatur, neque moueantur auditores illa splendoris Midiani specie. Ad hæc munificentiam eius deiecit pluribus locis: & ostendit nō ex munificentia, sed dolo & fraude esse factum.

Inculcabit.) contentener dicit.

Quod si timiditatis & ignavia.) Cū ipsam largitionē nō possit reprehēdere, à cōsequen-
tibus eam destruit, et præceptū nobis tradit,
quomodo ea sint accufanda, quæ honesta
uideant. Ipsa enim culpanda nō sunt (quod
impudētē foret) sed à circūstantijs pertrin-
genda. Sic enim hoc loco orator fecit, exte-
nuatione à causa usus, ob timorem enim, in-
quit, uideri uoluit liberalis: Ab animo, quo
consilio: à tempore, quādo: ab euentu, quid
acciderit.

Alius (breuis autē erit oratio.) Rursus uult suā
largitionē cum Midiana cōparare, propterea-
q; tempora repetit. & cum id uideat ob
perspicuitatem facere, reuera uult ad id tē-
pus recurrere, quo ipse illa est largitus.

In Euboica expeditione largitiōes factæ sunt.) Enum-
merat multorū annorū tributorū & largi-
tionum occasiones: quibus suā munificēti-
am Midias nō declarauit, neq; in illis quic-
quam sit largitus. Quid si, inquit, nūc fecit:
causa cōsideretur, cur id facere sit coactus.

Quomodo sit largitus.) Dic mihi, inquit, mo-
dum largitionis.

Horum ē numero non fuit Midias, sed ego.) Propo-
sitū suū necessariō absoluit. Dixit enim, nō
Midias fuisse largitorē. & quasi requirat au-
ditor, Quis igitur fuerit? adijcit, Sed ego.

Et mecum triremi præfuit.) Tanquam addita-
mentū quoddā facit Philinum, secūdo loco
eius mentione facta. quasi ipse largitus es-
set nauem, ille autem duntaxat adiuuisset.

Atqui hominem munificum.) Cur, cum ipse nō
semper sit largitus, alium reprehendit? quia
magis in eo est occupatus, ut ostendat Mi-
diā non esse munificum, * sed se illo esse mu-
nificentiorē.

Tertia sunt igitur hæc.) Fuit igitur, inquit, &
propter me munificus. Meā enim largitio-
nem est imitatus.

Hic largitus est.) A' modo conatur calum-
niari. Nam quæstio quomodo, in modi cō-
siderationem cadit.

Quomodo in senatu factum.) Nō ob munificē-
tiā dedit. Largiendū enim fuisset in primis
largitionibus. & hoc à tēpore sumitur. Pos-
sumus enim in destruēdo dicere: Nihil mag-
ni fecit. Decuisset enim eū potius in fame
largiri, cum uniuersus populus periret.

Cum adesset, non largiebatur.) Cum adesset, i-
deo additur, ne se peregrē abfuisse dicat.

In senatu non dedisse.) Nondum enim aderat
metus necessitatis. Cum autem senatus con-

sulto facto populus iussisset mitti equites,
celeriter etiā præfides anteuertit nauē data.

Progressus, largitus est.) A' causa hoc sumit:
uitandī enim causā periculū est largitus.
Quātus aut fuerit metus, ostēdit. Anteuer-
tit, inquit, præsentē * ne pgressi illi, aliā de-
liberanda proponerent, & sic ex largitione
Midias cogeret militare. Præfides enim
erant, qui per præconem populo denun-
ciabant: Placet ne uobis hac de re delibe-
rare? Et sine illis populus nulla de re con-
sultabat.

Vnde constat.) Vnde cognoscitur eum
militiæ fuga, non ex liberalitate largitum
esse.

Is quæ deinde acta sunt.) Largitus enim na-
uem ex metu, ut uidit in progressu delibera-
tionis decreuisse populū, non mittendos
esse equites, sed expeditionē differri: nō cō-
scēdit quam largitus fuerat nauem, sed Ae-
gyptiū quendam Pamphilū nactus, ei na-
uem credidit. Paulo post autem, quū Phoc-
ion imperator decreuisset equites per uē-
ces ad bellū mittendos esse (Midias autem
is erat, qui tum fugerat exire cū equitibus)
excurrit ad nauem, & deseruit ordinem: &
præfectus equitum creatus, imperium ne-
glexit.

Accerserat Arguros.) Si plures erant duces,
suum quisq; tempus imperabant. Cum igitur
tempus ad Phocionē uenisset imperij,
accersiuit equites, ut apud se manerent. Illis
igitur digressis, necesse erat alios exire, quo-
rum magister erat Midias.

Ordine deserto.) Hanc munificentiam ad or-
dinem desertionem redegit. et cuius ipse
rei ab Euclemone accusabatur, de ea Midia
am criminatur.

Et quorum equitū præfectus esse uoluit.) Multa
sunt absurda: primum quod ipse magister
equitum, reliquit equites. actum eum ma-
gistrum equitum appellauit, cum ea appel-
latio dedecus ei potius quam laudem con-
siliabat. Deinde, quod eos reliquit, quo-
rum ipse dux esse uoluit.

Sin in mari periculi aliquid.) Illic etiam dese-
ruisset ordinem. Etiam hac parte pertrin-
gere eum conatur, in animum eius inquit-
rendo.

Sed non Niceratus.) Ne ad consuetudinem
confugeret, eam exemplis tollit, & magnā
laudem admiscuit, dicendo, charus, quasi
dicat patri similis.

Adolescens etiamnum & puer.

Omnino

† Orbis libe-
ris auctoribus
fortasse le-
gitur Vlpianus
nim.

Omnino infirmus.) Qui imbecillitatis excusa-
tiōe usus, aliū successorē designare debuit.

Sed legitimum ordinem.) Quanta artis copia
est usus? Nō enim laude duntaxat indignū
esse ostendit ob liberalitatem, sed etiā com-
meruisse pœnam.

Utrum uectigal & quinquagesimā.) Vis igitur
facto tuo nomē idoneū accommodemus?
ne uoca id munificentia, sed ordinū deserti-
onem, & redempturam uectigalium, quia
mancipēs à militiā immunes erāt. Propter
hoc enim subijcitur, Nouam exegit Midias e-
questre quandā quinquagesimā. Reuera e-
nim nouam redempturā, & uelut immunita-
tē congregiendi cum equitibus excogita-
uit, largitionē trirēmis. Quia enim uectiga-
lia dantur pecunię causā, nō propter fugien-
das expeditiones: iurē adiecit, nouā quan-
dam quinquagesimā. Tamē, inquit, in mu-
nificentia eius inquiramus: quid nobis ea
profuerit. Ratio autē hac sumitur ab euen-
tu. Cum aliō trirēmes deducerēt, solus non
deduxit. Inutilis igitur est largitiō, si popu-
lum non transeuerit.

Styris.) Eubœæ locus est.

Vallos & pecudes.) Obiectionem remouet.
Qua igitur de causa nauem tandem est lar-
gitus, in qua uos transeuerit nō fuit? Res-
pōdet, ut pecudes & ligna adueheret.

Duplōra tot.) Tabulas aptas ad fores: eoq;
uocabulo est usus, ut ædiū magnitudinē o-
stenderet, a deo ut multis indigeret foribus.

Ad argentifodinas.) Conduxerat enim à re-
publica argentifodinas.

Et mercatura, nō munus.) Mutauit in rei facien-
dæ occasione munus publicū Midias: cum
alij sumptus faciāt, ipse quæstū & lucrū in-
de facit. Negociationis igitur, non donatio-
nis causa nauem largitus est.

Tamen citabo uobis etiam testes.) Eum & ual-
los, & pecudes, & eiusmodi attulisse, sed ni-
hil uetuit quo minus etiā ciues traſſerent.
Sed cū illud in cōfesso sit, eū attulisse ligna:
ex eo colligit, homines ab eo neglectos esse.

Quod si reuera Athenienses.) Sentētia per an-
tiparastālin est usus post instantiā. Neq; e-
nim postrefutationes obiectionū duntaxat
eis utimur, sed in alijs etiā sentētijs, cum ali-
quid ex superuacano eo afferre uolumus: id
quod hic etiā fecit orator. Cum enim per in-
stantiā ostendisset, eum nihil publici obisse
muneris, utitur ueritate: indignū esse
uenia delictorum, &c.

Alij naualia prælia.) Ex loco eorū quæ ad a-

liquid referunt, concludit: Et quos illic no-
minatim recensuit, Iphicratē & Chabriā, ac
ceteros, eos nunc in uniuersali cōclusionē
indefinitē adducit. Peroratio enim cōplecti
ea debet omnia, quæ in cōfirmatione & ex-
ordio, & constitutionibus sunt.

Cum ubi uolet.) cum alibi, tum in theatris.
Quocumq; modo potuerit.) hoc est, Verberan-
do, & uastando, & coronas tollendo.

Iam relatam ei esse gratiam.) Quod Midias ad
reuerentiā attulit, libi à populo honorē esse
habitu, se Parali fuisse quæstorē, se magistrū
equitū esse creatum: absurdū igitur fore, si
tantus uir ob parū causam cōdemnetur: ea
Demosthenes præocupādo euertit, ob ea
ipsa dicens nō dignū esse reuerētia. Nam si
propter obita munera ignotū ei esset, et iam
ei ignotū est, & alij honores delati: appareat
ei nihil deberi à ciuitate.

Creastis istum Parali quæstorem.) Alij dicunt
Paralum esse dictam à Paralo, Periclis filio.
alij à Paralo quodā heroe, cuius etiam Peri-
clis filius simile nomē habuit, quia mariti-
mam oram nauigauit: hoc est, Asiam et Hel-
lespontū. Hæc enim mittebatur ad socios, si
quid eis Athenienses significare uellet. Erāt
autē in principio duæ sacræ trirēmes: Salami-
nia, quā & Delia uocabant: & Paralus. Post
autē etiam aliæ tres factæ sunt: Antigonis,
Ptolemais, & Ammonias, quia in ea uicti-
mas Ammoni mittebat. Harū autē sacrarū
trirēmium ipsa respublica curam agebat, &
pecuniam dabat quæstoribus, ut eas cura-
rent, atq; efficerēt expeditas ad nauigandū,
ac honos erat, harum aliquid agere curam.

Cum sit talis.) & atrox & improbus.

Ac rursus magistrum equitum.) Iam antea hoc
eius imperium pertrinxit: iure igitur subie-
cit, cum nō posset. Nam si ita infirmus est, ut in
lectica uehi nequeat: nimirum cōstat, eum
non esse idoneum ad militare imperium.

Sacrificum.) insipientem uictimas, ne ea
sint improbæ & mutilæ.

Booulu.) Emptorem bouum ad festa.

Uehi per forum.) Moris enim erat in pom-
pis & supplicationibus, ut magistratus an-
tecederent. Non igitur ob scientiam & ar-
tem honos ei est habitus: à qua tantum ab-
est, ut ne in pace quidem unquam bene in-
cedere per forum equo potuerit.

Naturæ improbitatem & ignauitatem.) Creato eo
magistro equitum, timiditatem correxistis:
sacrifico & Initiorum curatore, improbita-
tem hebetastis.

Cyzicenis rapuit amplius quinq.) Sociali bello decreuerunt Athenienses, deprædari eos qui mare nauigarent, si hostium mercatores essent. Nactus igitur mercatores Cyzicenos, merces eis ut hostibus eripuit. Si uero profecti Athenas, ostenderunt, se amici tra coniuictos esse cum Atheniensibus. At Midias eatenus est aduersatus, donec persualit, merces eis non esse reddendas. Digressi igitur patriam suam ad defectionem impulerunt. Vtræque igitur re hominibus iniuria fecit, tum pecunia eripienda, tum hostes eos reddendo.

Confundens.) mouens & conturbans & evertens, ne ab eo pecunia repeteretur.

Talibus latis legibus.) Alij orationes in equites habitas uocantur leges: alij putant reuera latas esse leges, non opus esse equitibus reipublicæ, cui essent dedecori. Fortassis autem eò fecit, ne militare cogeretur.

Inficias ibat.) Metu enim accusationis, abiicit & omisit leges.

Cum in Thebanos moueretur.) Suscepta enim est etiam propter Plutarchum, altera expeditione.

Cum duodecim Respub. talenta.) Obiectione soluit. Ire non potuit triremis, quia non accepit a republica pecuniam ad eam reficiendam. At, hic, inquit, duodecim talenta accepit, quod nemo alius.

Sacram trirremem pararat.) Ad traiciendos milites ad bellum.

Diocles.) Dux fuit, qui foedere facto bellum Thebanum composuit.

Sed equum non fuit ausus.) Proinde ad primum luxum est liberalis: ad publicas autem necessitates ita sordidus, ut, quanquam magister equitum, tamen equum emere non audeat.

Volo autem.) Magnitudinem concludit. Quia enim in illa dixerat Midias: Quod factus commissum est? quis in tali re publici criminis accusasset? ideo illic confirmationi, hic perorationi congruentibus sententijs est usus: multos minorum etiam delictorum dedisse poenas. Sunt autem exemplorum quæ adhibentur, alia per omnia similia, alia euentu duntaxat. Et similitum alia minus, alia magis similia sunt. Excusit enim eos qui primi in festum deliquerunt, ac poenas dederunt, quod proprie pertinet ad causam hanc de iniitijs. Alius, qui in Bacchanalibus. Verum orator ita conclusit quasi simile, quod utriusque rei festi no-

men commune est.

Et quot iam condemnarit.) Vtilissimum est, iudicibus iam cõsurrecturis, memoriã eorum refricare qui in festis deliquerunt, & poenas dederunt, ut moueant ad indignationem.

Thespiensis.) Alij intelligunt de municipio aliquo, quasi Euanner sit Atheniensis. Alij hospitem cum putant Thespensem e Boeotia. Licebat enim peregrinis mercatoribus, iudicio experiri ubi uellent.

Care quodam.) Insigne quiddã. Cum esset hospes qui publice conquerebatur, tamen haud est neglectus.

καταδικαστέον μὲν ἔστι. καὶ τοὺς δικαστέον μὲν ἔστι. eorum qui iudicia uincunt, & in causa sunt ut aliquis condemnetur, uerbum, hoc significat.

Cum iniitijs adisset.) Fortasse festum praesidio & defensionis fore sibi ratus, prodire ausus est: atque ille, ut qui eum alio tempore uenire non posset, iratus comprehendit.

Eo autem quiritante.) Ita concitati estis, ut multandum capite consereretis. Sed cum accusator placatus satisfieri sibi pateretur, tali poena, si ipse ea condemnatione liberaretur, qua mercatorio iudicio uictus fuerat: assensu, coegistis eum desistere ab exigendo aere alieno.

Et damnum etiam rescarcire iussistis.) Praeterquam quod multam remisistis, & ea cedere coegistis Euandrum: cum denuo questus esset Menippus, alia sibi damna esse data in mercibus & negotiatione, quod propter iudicium morari Athenis coactus esset: iussistis eum illa etiam soluere.

Vnus igitur hic ex priuato negotio.) Dictum exemplum ex minori est sumptum: cum priuata publicis sunt minora.

Nulla contumelia.) Neque enim eum uerberat, nec affecerat contumelijs, sed detinuerat duntaxat, id quod non licebat. Quare laudando subiicit, Recte esse factum. Res enim optima est, legum obseruantia.

Alius aliquando delinquere uisus est.) Hoc simile est praesentis causae per omnia. Nam & condemnatione propter uiolata Bacchanalia facta est. Sed tamẽ infirmius est, quia causa in iudiciũ non est allata. Est igitur ab euentu infirmum, eaque de causa in medio duorum firmiorũ ab eo positum, Isan dri pecunia multati, & Cresiclis capite condænati.

Cum assideret filio praetori.) Cum praetor esset & adiutare filium, ne quid homo adolescens

Iescens in praetura delinqueret. Assessor enim dabatur iunioribus, qui nunc οὐρανός & εὐνοί uocantur. Nam cum praetor omnes pupillorum & pupillarum causas cognosceret, atque interdum per aetatem, diiudicandi prudentiam non haberet: dabatur ei assessor, qui in examinandis causis adiuuaret.

Attrigit ut expelleret.) Verberauit quendam de sede rixantem, occupata ab altero.

Homo si occupauit sedem.) hoc est, si sedem alienam detinuit.

Si praconijs non.) Denunciabat enim praetor per praconem, modestia utendum in theatro. Si igitur, inquit, praconio non paruĩ, & ordinem turbauĩ. Limitatur enim quiritantis uoces.

Quae potestas tibi datur legibus.) Non tibi assessori dederunt leges, immodestos eijs cedi facultate: imò nec ipsi praetori suis manibus id facere licet, sed mandare id debet ministris. Quare possit igitur, cur homo ille grauitur indignetur, * cum eijs cendus fuisset a ministris, si illi cognouissent eum delinquere?

Et praetor ipse.) Sed pater sum, inquit, praetoris: At ne is ipse quidẽ praetor uerberandi potestatem habet, sed mandandi ministris, ut tumultum sedent.

Ne sic quidem pareo? iudicio multam.) Quod si admonitioni ministri non paruĩ, me eijs cendis, deicit te mihi ut contumaci certam multam infligere.

Sed prius obiit.) Obitu suo iudicium auertit.

Cum igitur alius.) * Ad eos qui condemnati sunt. Aliud exemplũ nunc adhibuit, quonia de uno dixit, qui prius obierit, ut omnino & in tribus * alterum reperiatur.

Occidistis hunc.) Hoc est firmius exemplũ. Quare etiam postremo est positum. Nam & in Bacchanalia commissum, & extremo supplicio uindicatum est.

Quod scyticam gestans.) Qui Bacchi festum celebrabant, imitatione comitatus eius celebrant: alij Satyrorum, alij Bacchantium, alij Silenorum habitum imitantes.

Omnibus igitur Athenienses.) Ob Euandrum qui celsit uictoria, * id quae cum uicisset, propter delictum in festo commissum. Meditum autem praetoris assessorem, tacuit. Quia per se infirmius erat. Neque enim ullam inflictam ei poenam dicere potuit.

Neque enim in supplicatione.) In qua ueniae nihil dabatur consuetudini, etiam scyticam

gestans pompam celebrauit.

Neque iudicio uictor.) Nam id quoque fuisset cum uenia, si deditum & nexum calculo iudicium accepisset.

Neque assessor.) ut pater. Nam huius quoque nunc in collectione meminuit propter sententiam.

Sed Pyrrhum Athenienses.) Haec exempla rebus non sunt similia. neque enim in Bacchanalia aut aliud festum ij deliquerunt, qui puniti sunt, sed ob supplicium duntaxat sunt ascita: Etiam alios quosdam ob iniurias multo minores, magnas dedisse poenas. In superioribus autem cum eorum meminisset, qui commissi in festum delicta luerant: uerba affert in medium quosdam, qui poenas illi quidem dederunt, sed ob alia tamẽ delicta. Sumpta sunt autem argumenta a minori.

εὐνοὸν ἄδω.) reuera nobilem. Nomen factum a Bute quodam antiquo Atheniensi, qui ita uocabatur. εὐνοὸν idem quod uerum.

Delatum.) Cum accusatus esset tanquam sortitus inter iudices, eũ id ei non liceret. Cum enim deberet arario, ignominiosus erat.

Sin fecerit, non dixerit.) Quo plus uerum est in factis quam in dictis, eò etiã illa grauius puniri iubet. Ac simpliciter sic facta plus ualere possunt dictis: in uniuersum autem nequaquam. Multa enim facta dictis sunt minora, ut statim in praesenti negotio, lacerare uestem multo minus est, quam scribere contraria legibus. Quare non scribere dixit, sed dicere, ut ita ostenderet dicta factis esse infirmiora.

Nullum enim uerbum.) Neque enim nomina et uerba tantum ualent, quantum in rebus iniuria Midia.

Quae autem eorum nulla quae diximus.) Nunc ad commiserationis reiectionem accedit, & praecorrectione utitur, auditoris attentioris reddendi causa. Quia firmissima peroratio nis pars est reiectio misericordie. Cum autem misericordia sit duplex, duplici etiam reiectione est usus. Alteram enim domo secum efferunt iudices, qua solemus in uniuersum misereri calamitosorum, etiam si illi nihil conquesti fuerint, nec miserabile quicquam dixerint. Aliam ipsi calamitosi mouent, quiritando & plorando, & alia faciẽdo, quae mouere solent misericordiam, etiam si nos primum erga eos ultro flecti nolumus. Primum igitur reijcit iudicũ misericordiam, qua naturaliter erga res miserabiles afficitur.

Est

Est Athenienses.) Cōcedens misericordem esse populum Atheniensem, persuadere uult soli Mīdiā nullam misericordiam esse tribuendam: & ratiocinationibus utitur, sicut in reiectione misericordiae, cum de Stratone ageret.

Ego existimo.) Hæc est misericordiae reiectio in tota causa.

Est moderatus & humanus aliquis.) Speciem posuit, ueluti ego sum humanus.

Scio equidem eum liberos adducturum.) Hæc est altera pars reiectionis misericordiae, quæ sumitur a re. Ipsi enim sunt, qui misericordiam parare sibi studeant, per & lacrymas & orationes miserabiles, & liberis producendis. Orator igitur singulis ijs quæ misericordiam moueāt, aliquid aliud opponit, quod reiciat misericordiam. & humilitati habitus Mīdiani, Mīdiæ uitam antea actam multo atrociorē præsentī simulatione opponit: ut propter audaciam magis odio, quam propter præsentem humilitatem misericordia dignus esse uideatur. Mīdiæ liberis opponere liberos non potuit, ut Stratonis: sed leges & iusiurandum opposuit, & quid ex utraq; re lucrī sit, examinauit.

Et quam maximè miserabilem semetipsum faciens.) Particula *et* significat etiā omnino, per amplificationem. Fortassis autem hic etiam gestum & actionem significat.

Quia si nulla ratione potuisset humilis fieri.) Figura per inuersionem. Sensus autem est: Si natura ita esset infelix, ut profusus flexi non posset, nec humilis fieri, & moderationis aliquid præ se ferre: posset fortasse quispiā culpa in naturam eius translata, remittere aliquid de iracundia. At cum alium etiam habitum possit induere: restabit, non naturæ, sed morum accusatio.

Rursus idem ille quem uos nostis.) Quid, in gestu & habitu totum desigis animum? Suspica-re, ut ex metu orta est humilitas, sic ubi periculum effugerit, fore ut illum uideas arrogantem & tyrannum.

Mihi liberi non sunt.) Reiectio misericordiae etiam liberorum, per *κατάδεικταις*. Liberos illi natura dedit, mihi non dedit. Eam igitur ob rem deteriore cōditione ero, affectus iniuria? & orbi liberis peius tractabuntur, quam qui liberos habent?

Leges afferentem me.) Quid te iactas Mīdiā liberis producendis? Possum pulchriores ostendere liberos, quos iudices magis reuerentur: ostendendis legibus, fruor eorum

beneuolentia.

Et orator iste est, fortasse.) Per hanc epilogicam obiectionem, in odium oratorum uult adducere Mīdiā, ne eum defendant. Nam si Demostheni, illis etiam utiq; maledicit. Ad hæc aliud quoque unā efficit. Vt enim in reuerentiæ locis Mīdiā offendit non dignum esse reuerentia, sed se, quod plura in rem publicam contulisset: sic etiam nunc ostendere uult, se reuerentiā summopere esse dignum, ob oratoris appellationem. Est autem reuerentiā dignus orator. Sed cum sciat multa esse discrimina oratorum, atq; alium uerum esse oratorem, alium ciuilem, alium insectatorē, qualem etiam Aeschinē esse uult: propterea descriptione utitur, & ait: Si oratorem intelligit eum qui suadet optima, hoc est, ciuilem, accipio nomen. Sin alium dicit, qui ad gratiam concionetur, is orator ego esse nolim. Dicēdo igitur, optima suadens, etiam consilia sua in memoriam reuocat, ut reuerentiā maiore dignus uideatur. his autem uerbis aduocatos eius alienat, & in oratorum odium adducit Mīdiā.

Quales nonnullos.) Ne eos omnes sibi hostes redderet. Quapropter etiam per immutationem a iudicibus auxilium sibi reperit, his uerbis: Et uos uidetis.

Ac neminem reprehendo.) Alia mitigatio, aliquid utile conficiēs: Nunquam, inquit, uos importune pro re is interpellauit, rogādo & petendo ut conseruarent. Nouum uideo Mīdiæ morem: oratores exagitat, cum oratorum opera studet euadere.

At æquum qui est, nomen isti.) Hic manifeste oratores in Mīdiā cōcitat, & potius eius accusatores facit. Præ se fert enim, se uicem suæ artis hominum dolere, quos contumelijs afficiat Mīdias.

Fortassis autem etiam talia.) Cum euidenter una sit obiectio, bipertitō eam secuit ad suā utilitatem. Erat enim huiusmodi: Orator iste est, & omnia meditata dicit, & præparata. At hic primū eam diuisit in hoc: Orator est, ut & reuerentiam sibi apud iudices conciliet, & reliquos oratores a Mīdiā alienet. Deinde alteram partē posuit, Meditata dicit omnia. & refutatione usus est egregia. Cum enim dicat Mīdias, Demosthenē meditari omnia, & orationem ultra uerū fidem exaggerare: Demosthenēs ait. In hac ipsa meditatione iusta sepe sum meditatus. Qui enim in easdē res sæpius inquirat, is etiā ueritatem inuenit, & nihil uero maius dicit,

dicit, cum sciat fore ut id conuincatur. Sed Mīdias ob id ipsum est importunior, quod nihil considerat, & iusto maior.

Mīdian mihi dictasse orationem.) Aptū est suæ naturæ, meditari: quare etiam fatetur. At iste, inquit, occasiones dedit, orationem cōposuit.

Neq; is qui iusta sollicitē meditatur.) Et quid, inquit, magni fecit, si Demosthenē perstringit? Nam & populus uniuersus unā cū Demosthenē perstringetur.

Arbitror autem eum nec a populo.) Cum ab eo alienarit iudices, & Areopagiticum senatum, & equites, & legiones & duces: alienare ab eo studet uniuersum etiam populum. Et, Fore, inquit, arbitror, ut etiam populū accuset. Arguta est autem sententiā. Si enim supradictis omnibus est conuiciatus, neq; eorum suscipere inimicitias dubitauit, ne populo quidem parceret.

Quibus militandū fuisset, eos mansisse domi.) Mīdias ait, Non a uero populo se esse condemnatum, sed partim a desertoribus: qui, cum fuisset exeundū in bellū, in urbe manserint: partim ab ijs qui ordines deseruerint. Qui enim dispositi fuerāt in præsidijs, eos præsidijs relictis tunc interfuisse cōcioni: atq; etiam a peregrinis quibusdā et ludionib; Demosthenis, quos is aluerit, se ait esse cōdemnatum. At hic, uniuersum ab eo populū ait affici contumelijs, quos saltatores et hospites uocat. Er enim tunc interfuisse cōcioni: atq; ordinum crimen impingere mihi Mīdiā, qui idem crimen populo obijciat, & desertorem ordinū uocet: Nam et qui militare, inquit, debuerunt, domi manserunt: & qui in præsidijs collocati fuerant, custodiam deseruerunt. Præsidia autem dicit ea, quæ inter Atticā fuerunt, et Bœotiam. Cum enim tum bellum propter Eubœā cum Bœotijs gereretur: necesse habebant Athenienses, Bœotorum cauere irruptiones.

Vt uestrum is sciunt qui adferunt.) Qui fit cum dicat a toto populo condemnatum esse Mīdiā, ut rursus dicat, uestrum is qui adferunt? Primū, quia uerba fiunt non apud populū, sed apud iudices, qui pars sunt populū. Nihil igitur prohibebat, eorū aliquos non interfuisse. Deinde fieri poterat, quosdā eorū ex ijs esse qui in Eubœa militarāt.

Proinde maledicens.) Proinde solitum ei est insectari populū. Dum enim animosæ parati minitabatur, & terrorem incutebat, se totum populū oppressurū autumabat,

Quamobrem ridiculus esse hæc lacrymas.) Proinde ridiculū fuit existimandā istæ lacrymæ. Qui enim fieri possit, ut qui toti populo insultet, ei ut humili, misericordia tribuatur?

Quid ais, o nefarium caput.) Vide ut pro populo indignetur, & tandem per occasionē in Mīdiā inuehat: O nefarium caput, inquit. Non ne uerò nefariū, quod patri insultat?

Magnum sanè principatum.) Si in uita improbus impune insultasti ciuib; et nunc ea cōsequens, quæ modestis tribuuntur, impetrata misericordia: magnum imperium obtinuisse, uel artem potius exercuisse.

Adeo breui tempore.) scilicet, in dicēda causa.

Duas res maximè contrarias.) inuidiam & misericordiam.

Cum Olynthum profecti sunt.) Id est huiusmodi: Plura auxilia Olynthum miserunt Athenienses singulatim. Postremā igitur expeditionis milites, cum audissent, Olynthum esse captā, retrō redierunt, et rursus in Thraciam abierunt. Eos igitur Mīdias accusabat.

Aduersus eos qui egressi erant.) In fine, omnium odium ei accumulāt. Etenim nemini parcat, inquit, sed audiente populo eos calumniatur qui foris militant. Rursus populū accusat, cum apud eos differit quæ foris sunt. & quia uniuerso populo simul factam esse contumeliā ostendere non potest, in tempora distribuit: et ait, cum Olynthum traieciissent, eum illos qui traieciissent, accusasse.

Mihi mediusfidius.) Per deos hos tanquā cæterorū præstantissimos iurant: per Apollinem, quem solem esse dicunt: per Mineruā, quam lunam: per Iouem, qui continet uniuersum. habentur autem hi apud Athenienses in honore maximo: ille patrius, hæc cognominis. hic urbis custos, & consiliarius, & Phratrius, & amicus, & sufficiens.

Dicitur enim, siue dixisse, siue tacuisse præstat.) Cū arcana quædam sit dicturus, se dubitare simulat. Rumorem enim, inquit, spargente Mīdiā, se transegisse mecum, multi eorum qui uidentur familiariter cum eo colloqui, ægrè ferebant. At proderet amicis, non decet. Tanquam enim secretō id indicabant. Tacere autem omnia, non expedit. Quid igitur fecit? ut ostenderet eum amicis suis esse inuisum: is qui essent, tacuit, ut ne susciperet odium eorum qui dixerant. Improbum enim hominū est, amicorū malis insultare, & defensionem eorum cum iureiurando adiecit, his uerbis: Ac mediusfidius omnino illis

nino illis ignoscendum est. Fastum Midiae aegre ferūt, siue inimici mihi fiant, siue non fiant, qui dixerunt.

Cum se transisse passim diceret.) id est, mentitur iactando & uerba faciendo: redijt mecum in gratia Demosthenes, liberatus sum inimici citijs: propulsatū est a me criminū periculū.

Eorū qui suauiter admodū cū isto colloquuntur.) Ne quis diceret: Quid igitur, si inimici gauisi sunt: adiecit, eorū qui omnino familiariter cum isto colloquunt. Quare etiā iureiurando fuit opus, ne quis ei diffideret de amicis talia dicenti: & præter iusiurandū a reb. etiā ipsis petitas probationes adijcit.

Sed et diues est solus.) Non solus diues est Midias, sed solum se esse diuitem gloriatur. Id uerō molestum est.

Si absolutus fuerit, quid facturū putatis?) Magnus est impendēs metus. nisi iudicij castigatus fuerit, arcem occupabit.

Vnde autem id cognoscatis.) scilicet, qualis futurus sit, si absoluat, dicā: quo animo sit futurus, ex ijs conijcite, quæ iam facta sunt.

Quis enim est qui.) Ab omni parte causam esse unimembrem, uult ostendere.

Non ob id ipsum se abdidisset.) Si eum fecisset totius cōdemnatio populū uerecundiorē, laudaretis: sin ex illo tempore factus est importunior, quid erit quod eum emendet?

Ad iudicij usq. tempus.) quoad finitū esset discrimen. Esto, modestiā studere per omne æuum nō possis: quietū te usq. ad iudicium cōtineto: Suffoca propter necessitatē audaciam, ratione cōpescat ultionis audaciā. Tege interim timore improbitatē, donec securitatem uideris.

Eligitur aliquis, Midias Anagyrasius πρὸς τίς λητ.) Aut ipse omnino is est, qui eum qui creatur designet: aut, cū uos aliquē creare uultis, se metipsum illius loco designat. Ostentat em ipse se, tam etsi a populo minimē desideretur, & semetipsum in magistratus intrudit.

Plutarchi hospes est.) Amicus est, & bene cupit tyranno, atq. etiā secreta nouit, quæ is in Atticā molitur. πρὸς φοι, aut uocabatur, qui a ciuitate legebatur ad excipiēdas urbū legationes. ἀπὸ φοι, qui in bellis amicitia inierat. ἰδιὸς φοι, qui aliquorū hospitij utebatur. Dicendo aut, eum Plutarchi esse hospitē, duas res eadē opera cōficit. Si enim Plutarcho familiaris est, amicus est tyrāni Midias. Sed et Eubolē ad defectiōnē impulit Plutarchus: Midias igitur est particeps defectiōnis.

Secreta nouit.) Euidētius tyrannidis crimen. Nam si Plutarchus reipub. inimicus,

populo insidiat: Midias aut eius secreta nouit: certe cum Plutarcho potiri rerum uult.

Urbs eum non capit.) Visitatū hoc est Demostheni, dicere in excessibus, ut in Philippicis: Neq. Græcia, neq. Barbaria cupiditatem hominis capit.

Aut me non esse læsum.) Ethopœia utiq. qua ipsum Midia ostēdit, tyrannidē significare. Profiterentem se nec accusatiōes nec iudicia pertimescere, cuius est alterius nisi tyrannus?

Qui nunc o Athenienses.) Ne uideri quidē sit finet timere populum, etsi reuera timet.

Nihil curare uos.) Hoc ei animū tyrannicū circumdat.

Eum non decies interfectū oportuit.) Magnitudinē supplicij, Midianis argumentis auxit.

Diues, confidens, ferox.) Ea etiā quæ uirtutes uident, in uitia cōuertit ordo nominū. Diues enim, rerū mediārū est: sed audacia adiuncta, uitū id fecit: similiter μεγαλοφρονία, laudabile est. sic igit quōsdā magnanimum uocamus. Sed uiolētus & impudēs adiuncta, non magnanimitatem, sed potius superbiam & arrogātiā eam rem efficiunt.

Vbi comprehendetur, nunc.) Acerbissimā significationē dedit his uerbis, ubi cōprehendetur? Nam si prius occuparit arcē, ubi eum porro cōprehēdere poteritis? Ac apertē qui dem eū accusare tyrannidē nō potest, ob criminis magnitudinē. Scit em, populū omnia cōtumeliā questione, cōuertitur iri ad argumēta de tyrannidē. Quæ cū peripicia profere nō posset, in periculū deuerturus erat per signifiatiōes et suspiciōes. Simul igit cauetū ne ipse capiat, tū ut in odiū adducat inimicum. Atqui ego si nulla de causa.) Omnibus ijs quæ insunt Midiae destructis, & undecūq. ea inutilia esse Atheniensib. postquā ostendit: uult eius orationes etiam ostēdere, esse

odiosas & molestas.

Quibus temporibus.) malis.

Quod si res bene gesta nunciatur.) Tyrannicū eius animū igit perstringit. Prosperis enim populū rebus nō gaudere, eius est qui felicitati inuideat. Gaudere aut aduersis, est propriū tyrāni. De eodē accusat etiā Aeschinē, sed illū nō ut qui uelit occupare arcē, sed qui summā rerū ad Philippū trāsferre studeat.

Persona enim crimine erat humilior. Sed Midia, ut qui ipse dominari uelit, crimina.

Et silentio fruens.) Affectū cōmemorat humanæ naturæ cōmunem. Quotquot enim premuntur malis, cōtrahuntur ad tranquillitatem, & tacere coguntur. Quapropter & uos conuicia toleratis,

Tales

Tales enim estis.) Locus est odiosæ & contumeliosæ responsiōnis.

Neq. pecuniam putatis conferendam.) Quæ ab omnibus diuitibus ad populū dici solebāt, de ijs solum accusat Midia. Accepta enim clade in bellis, diuites plebeios incusabant: nos nostro functi sumus officio, triremes instruximus, pecunias contulimus. Vos nimirū in culpa estis, qui eadē facere nolulistis.

Per occasionem detegere.) Proinde bonis temporibus celat odiū: sed cum afflictam uidet rempub. id profert quod haftenus delituit.

Talis enim es Midia, contumeliosus enim es.) Quæ admodū in Midia ethopœia usus, eum sub sua persona fecit Atheniensibus insultantē: sic rursus et de iudicibus eadē fitione usus est, ut faceret illa iudices ad Midia dicētes, quæ ipse uult. Imitemur, inquit, Midia contra Midia, & ipsius oratione in parentē oratoris utamur, et eadē reddamus quā attulit.

Et opitulabuntur defensores eius.) Caput hoc in fert κατ' ἐπιτροπήν, id quod in perorationib. facere permittum est, quia comātis cōstant, & dissoluta sunt. Sed tamen orator per cōiunctionē ea copulauit cū antecedentibus.

Etiā enim sententijs sunt auulsa, consequentia tamen obseruat. Vult autē hoc loco referre Midia aduocatos. ac primum Eubulū petit, quæ ante alios aduocatos posuit duabus de causis: quod & is unus logē alijs antecellebat, et quod magis eū formidabat, q̄ cæteros uniuersos: & quia res priuatas dicendas habebat, quæ ab alijs * copijs orationem separabant.

Non sic huic est gratificandū.) Obiectiōnē soluit, quo pacto modō dixerit, Midia amicū esse neminē, & nūc uiros clarissimos dicat eius esse patronos? quod non ei gratificari uelint (ac iusiurandū adiecit, quia dissimile ueri uideat, ut aduocatus reo nō sit amicus) sed insultare mihi.

Sive ego aut, siue negem.) Bene per dubitationem protulit, ut ostenderet Eubulū autorē esse inimicitiarū. Si enim Demosthenes inimicitias non confiteat: satis constat, Eubulū esse principem simulstatis.

Eum facit non rectē.) Obiectiōnē resecurit. Quid si a te læsus, tuē inimicitias? At hic, uim facit, inquit, et non rectē. utrumq. autē est aspiciētis, & iniuriā facientis.

Sed serē sit ut immodica felicitas.) Aliam obiectiōnē soluit. Cur igitur inimicus tuus esse uult, nihil a te læsus: q̄ nimirū est fortunatus: & aliam attulit inimicitiarū causam, felicitatem. Diuites enim dū uolunt insultare pau-

peribus, & cōtumeliosi fiunt, & intolerabiles. Quin aliud etiā cōfecit dicendo: nimia felicitas. Ostendit enim non ob uirtutē florere Eubulū, sed fortunę beneficio.

Nam cum ego.) Rumorē de cæde dicit. Eubulus enim erat qui accusarat Aristarchū, & eodē crimine Demosthenē inuoluerat.

Sed perinde apertē nō dixit, ne rursus mentionem eius rumoris contra se renouaret.

Nec dimittentē dimittit.) Ostēdit, Eubulū sibi potius debere gratiā, q̄ dimiserit eū, & non exegerit pœnas de sibi factis ab eo iniurijs.

Sed in alienis etiam causis.) Perstringit Eubulum ut litium amantem, et operam suam uenditantē. Alterutrum enim hinc eueniet. Aut enim ne talis esse uideat, Midia defensionē omittet, & orator uoti sui cōpos fiet: aut, si ascendere fuerit ausus, suspectus erit, et ab oratore iā antē ad ductus in calumniā.

Nec communi legum præsidio.) proinde tyrannus est Eubulus, qui legum uim destruat.

Et maior quam uniuersis, uelstrum expediat.) Nomē duntaxat tyranni tacuit, sed actiones ei tribuit, & populū imminētis periculū metu perculit.

Præterea præsto fuit Athenienses.) Postquā per facta eius subindicauit, tyrannū esse eum, & antē perstringit: tum demum apertē ad ipsum quoq. nomen uenit.

Et citatus nominatim.) Multa simul conficit, tum Midia semetipsum condemnasse: tum nullā Eubulo esse causam, cum Midia patrocine. Nā et uocatus est, neq. id simpliciter, sed cū efflagitatione: et adfuit, et fedit, et spectauit ea quæ fiebant, & tamē non surrexit.

Nunc autem quoniā ei simulas mecum intercedit.) Dum orator patrociniū causam cōmmeratur, ne quis putet illū iniurijs affecto adesse, cōfirmat suspiciōnē a tēpore. Verūm causam aliā pro alia posuit. Nā cum Eubulus posset dicere, se tum quidē nō surrexisse, quod in tumultu populū patrociniū suo nihil efficere potuisset, nunc autē ad iudiciū se stitisse: orator aliam causam dixit, eum tum non patrociniatū esse, quod sciret Midia iniuste facere. Nunc autem suffragari, ad insectandum Demosthenem.

Ne uerō quisquā in populari sit imperio.) In oratione cōtra Aeschinē eadem penē uerba de Eubulo usurpauit: Ne mihi euadat, neq. uerō pereat quisquam, &c.

Vt autem ille nō det pœnas.) Distributione usus est, cum uellet ostēdere magnā esse Eubuli potentia. Nam si hæc sunt eius uires, ut possit efficere, ut alius insultet, alius nō det

x a pœnas;

poenas: magnus omnino est & potens. At qui de uno Midia utrūq; est dictū. is enim est qui & insultarit, & ob Eubuli patrocinium poenas non sit daturus. Verum si singulari numero extulisset, non magnā ostendisset Eubuli esse potentiam. Quid enim admirabile est, unum civē eripere supplicio: nunc autē cum rem unā in plures partes dissecuerit, potentiam Eubuli exaggeravit.

Sed si mihi nocere studes.) Hoc modo ostēdit causam etiā simultatis ab Eubulo esse ortā. Si enim ei propositū est malefacere, ipse etiā is est qui sit auspiciatus.

Nam ego quidē deos testor.) Suspicionē negat. Etenim ex malevolentia inanē de se rumorē esse sparsum asserit. Iurē igitur ignorat, quia de causa Eubulus se oppugnare decreverit.

Potes id quidē, & rempub. administras.) Verbū Potēs, tyrānicū est. Sed quia tyrannidis est accusare uerēt, adiecit, & rempub. administras. Proinde potentatus est tua administratio.

Legibus autem quamcumq; uoles.) Forma exceptionis argumento hoc usus est. Neq; uerō mirum uideri debet, in peroratione aliquid exceptioni simile incidisse. Haec enim exceptio non est propositae questionis, ueluti contumelię, uerberū, publici criminis, sed eorū quae causam extrinsecus laedūt. Quia enim Eubulus defendēs Midiam, ei grauius incommodabat, uti exceptioe aduersus eū in hanc sententiā: si quā tibi a me iniuriā factā esse putas, diē dicito, accusato: uerūtāmeos qui iā accusati sunt, noli eripere piculo.

Quibus aut in rebus ego contra leges sum uiolatus.) Inuidiā ei mouet, si quidē penes eum sit, eos etiā qui iam accusent, eripere: simul etiā iudices ad contentionē cū Eubulo suscipiendā cōcitāt. Nā si ille in ea suspitione fuit, quasi reos eripere supplicio posset: satis appareret fore ut aduersent, et Midia cōdemnent, ut ostendant penes se esse autoritatē & absoluendi, & puniendi, non penes Eubulum.

Audio porro & Philippidē.) Absoluta illa parte de Eubulo, quod erat insignis: ad ceteros aduocatos progressus est, quorū & minor erat autoritas, & qui non eandem orationis modestiam postulabant.

Qui postulēt id sibi dari beneficiū.) Acriter omnino, quasi dicat, non negamus necem commeruisse Midiam: scimus eum iurē sublatū iri ē medio. Sed in nostrā gratiā hoc faciendum est, nobis est salus eius condonanda.

Pecuniam autem ei.) Quid aegre fertis id sus-

fragiū, quod leges ferunt: si molesta est Midie facultatum ereptio, rursus eum post publicationē facito diuītē, impertire ei de tua pecunia, ut et iudex legum obseruans, et tu beneuolentissimus amicus esse uidearis.

Qui existimationem consecuti sunt.) Virtutem apud eos, aut honesti aliquid nemo inueniat, sed propter opulentiam aliqua est de eis excitata opinio.

Non esset aequē grauius ferēdum.) In memoriā haec reuocat, ut in eadē sententia persistant. Absurdū enim est principio indignari: nunc tot criminib; demonstratis, esse negligentē.

Blepai argentarij.) ars enim suspitionē asserbat. Hoc illud esse.) quod rursus sperabamus facturum esse Midiam.

Vestē.) Tunica uestis est breuior. Per uestem autem hoc loco palliū intelligi debet. *In sano autem.*) ut locus ipse quid iustum esset, docere potuisset.

Et eos qui adfuerunt.) Contumeliam uelut in cōmuni Graeciae spectaculo dicit esse factā.

Neq; ut Aristophon.) Is cum tributorum exactor esset, sibi decimas Mineruē reuinit, unde coronae faciendae, & diuā Atheniensium consecrandae erant. Accusatus autem ab Eubulo, antequam in iudicium ueniret, coronas dedicauit, atq; ita sublata est actio.

Eo quod nihil eorū quae fecit.) non potest Midias contumeliam mihi factam, & inflictae plagas, reuocare.

Neq; animo suo insultabat.) nam manu quidē Demosthenē, sed animo omnes. Cū enim ego orator uapularim, quomodo uobiscum age, qui minus uos ulcisci q̄ ego poteritis?

Primum deinceps.) primū ceterorū post me. *Sed quam longissime autē.*) Diū a periculo procul abest, quisq; caueat.

Postquam iudicium surrexit.) Locum pro ijs qui in loco sunt, ueteri more posuit.

Neq; circumspiciens.) id quod faciunt qui sibi metuunt.

Sine ducentos, siue mille.) neq; enim ob multitudinē, sed propter leges ualent.

Exclamarit.) dicens, o leges, *Et neq; publica munera.*) Propter instructionē trirēmis.

Neq; uirum.) propter Eubulum. *Neq; calliditatem.*) propter aduocatos & imposturam hoc dicit.

Ac maxime in Dei gratiam.) Necessariō sub finem orationis, Dei meminit. Quandoquidem res diuināe humanis praefertuntur.

ANDRO.

ANDROTIONIANA NA E DEMOSTHENIS ORATIONIS ENARRATIO, HIERONYMO Vuolsio interprete.

Vidē Euctemō, etc.) Hec post Philippicas prima est oratio publica. Accusator autē fatei inimicitias, ut qui prius affectus iniurijs, accusationē ulciscat. Ne uerō uideat solus ut rixosus accusare, ostendit etiā aliū esse lesū. Primas em partes egerat Euctemon, & secūdā est Diodori oratio. unde etiā cōstitutio est omīssa. Sciendū autē est quib; in reb; dissimulari potest, negandū esse nos ex inimicitijs accusare. Vbi autē simultas palām est, eam cōsiteri prestare, ne in manifestis mēdacijs cōuincamur. Ait igitur, Legislator Euctemō mihi extitit, pareo auctoritati eius, imitor magistrū. Plena autē humanitatis est clausula illa, Si modō potero. Non enim dixit: omnino cōfido me de eo poenas sumpturū, sed operā dabo, si modō possim.

Quod Euctemō.) Coparatione tractatū est exordii, eaq; de causa factū plixius, cōfert em suas iniurias cū ijs quae Euctemō acciderrant. *Eius enim pecuniae factae sunt insidiae.*) Quia peculator pecunia multatur, & rem familiarem amittit: propterea sic dixit.

Et ut a uobis per iniuriam repulsam ferret.) Quia deiectus est magistratu & exactioe tributorum, quare etiam dixit, per iniuriam.

Commenta.) Ostendit calumniam. Cōmīniscimur enim ea quae non sunt.

Quae uel dicere.) Vide artem clausulae, quae uel dicere. Dum enim abhorret & recusat dicere, se insonent esse clamat.

Patrē.) Hoc & quae sequuntur, particulatim sunt proferēda, ut ostēdat absurditatē. Nam, ego ipse meū, maximā ostēdit reuerentiā: qui nec alterius patrē occidisse, occidisse meū qui potuisset: magnum enim habet incrementū reuerentiā. & uerbū, *commentus*, suspectū est, & simile priori. Ratio autē impietatis in defunctos talis fuit: Non potuit Androtion Diodorū accusare parricidij, cū interfecit cognatus non esset. Illis em solis accusandi potestate dabāt leges. Reū igitur facit fratē interfecit, Diodori patrū impietatis, q̄ eius q̄ patrē occidisset, cōsuetudine uteretur, cū occisi fratris necē uindicare deberet.

Quem si occidisset.) Quod multa etiā talia in iudicij credant, etiā si uera non sint: & sententiā ipse fert, tanq̄ qui non pbare non possit urbes, si non receperint. Ego igitur, inquit, quia futurum erat cōuictio patrū, ut & ipse reus perageret, et periclitaret: aut, quia aduertabat patrū, hominem senem & aduoca-

to indigentē. Verbū ego, emphasin habet, quasi dicat: ego homo indoctus & imperitus rerū, iure nixus superaui artificē istum.

Etiā reliquo tēpore.) quasi dicat, Immortalis ero eius qui me prior laetit, accusator. Ex eo autem quod tantopere indignatur, magnitudinem eorum quae sustinuit, declarat.

Vobiscū.) q. d. qui unā laeti estis. Quia uerō ait, quae Euctemō reliquit, dicā: ne obijciat, eum ideo quod in utilia sciret, ea preterisse, subijcit: quia sunt utilia uobis audita.

Ego enim si uiderē.) Hec sunt exordia et quaedā sententiā ante cōfirmationē, quib; Androtionē crimina, ut decipiendi studiosum, ne ipse id qd culpāt, facere uideat. noui autē, non ignoro dolum q̄ usurus est. Ideo premonco ut caueatis. Auspicat autē criminationē Androtionis post exordia. Cōstitutionē em oratio non habet, eō q̄ notū est argumentū auditoribus. notatu dignū est in hac calūnia, q̄ ipse deceptorus auditorē a qualitate psonae cōtrariā opinionē cōcitāt. Cū enim haberet celebrē personā, & a puero notā aduersarij, ex ea calumniā arripere conatus est. Id em facit, ut auditorū suspicionem a se amoueat.

Quis em non existimet auditorū, eū qui sit dīcedi facultate superior, eundē et ad fallendū esse paratorē, q̄ imperitū causari et dicēdī?

Et omnem uitam.) Ad institutū post aggregationē fraudis transit: omnē, inquit, aetate cōsumpsit in fraudib; dextre cōcinnandis. Insignis enim est inter Isocratis sodales.

Lex est.) Hic obserua dispositioe oratoris. Neq; enim natura rerū hunc requirit ordinē, sed oratoris solertia uires legis emouit, eamq; collocaōe reddidit inutilē. Id qd dico, est huiusmodi: Senatus, ut lege de nauib; per Diodorū allata iubetur, triremes non fecit: ergo muneris non est capax. Ad hoc statim respondet Androtion, legē esse aliā quae iubeat, si senatus ita se gessisse uideatur, ut munere sit dignus, gratiā ei referri a populo. atq; ita equo Marte pugnatū erāt inter se leges. Ideo anteuerit orator, & nervos incidit, atq; illius legis inutilē esse mentionē ostēdit. Quia enim frustra hic positū est, et propter dictū usum: uidelicet, ne secūdā legis recitationē auditor requireret: nullā objectionem, aut pugnam, aut contradicōnem usurpauit. Aliter. Hoc surripere est causam auditoribus. Legem enim, quam iure opposuisset Androtion, Demosthenicā subiunctam, cōparat cum cōsuetudine,

natura rerū id nō admittēte, sed ut oratoris artē loco mouēte. Nam captio ex collatiōe sumit. Sed recitetur Demosthenica oratio: *Lex est, nisi fecerit triremes senatus, ne corona donetur.* Proinde hanc soluit Androtion, & aliā ipse opponit, quae iubet: *Si senatus ita suo munere functus sit, ut meritis coronam uideatur, ut populus ei praemium tribuat.* Sed ne aequo Marte pugnent hae duae leges, propterea necessarii earū ordinē loco mouit, solertia & arte opposita scripti roboris. Ea quae de causa in primis perstringitur Androtion, ut is impostor esse uideatur, nō Demosthenes. Esse porro captionis gratia posita legē, & mentionē duntaxat eius factā, ne secundā eiusdem legis examinationē regeret auditor, ex eo collat, quod nullā prorsus obiectionē, aut contradictionē, aut pugnam ualidā adhibuit contra ipsam legem.

Haec quae rebat. Secunda pars haec est obiectionis. Nihilominus tamē callidē tractata est, quae prior. Ipsum enim Androtionē confidentē exhibuit, rogatū esse populum & lata suffragia, ut rursus hanc partē obiectionis, ad obiectionis alterius refutationē obijceret. Post enim ponit: Ego uerō si postulati dedissem, contraria legi dixissem, ut uideatur ipse Androtion pugnare secū, qui hic dicat rogasse praesidē, alibi rursus senatū petiisse neget. Ipsum enim suis coarguit uerbis de petitione, cū rogatio quodammodo etiā petitio sit. Postea refutatio subiecta est, nō ad aliquā partē, sed ad uniuersam sententiā obiectionis pertinēs: Si consentaneū legi decretū scripsisset, haec ratio potius senatus fieri debuisset: ut uideatur legē excutiēdo, excludere Androtionē secundā legis mentionē. Super uacaneū enim uidebitur auditoribus, cū in aliu uisum legē adhibuerit, adhuc eiusdem legis meminisse. Legitimum autē adiecit orator, tanquā ab Androtione diceretur, ut copia haberet refutandi. Solet autē id facere. Ac dictio quidē haec ad totā pertinet sententiā, hoc modo: Si ex lege scripsisti, ea ratione magis fieri senatusconsultum debuit.

Dicit autē. Callidē tractata est praesens obiectionis. Cū enim consentanea priori uideatur (nā accusante Demosthene, cur tandē citra senatus auctoritatē decretū sanxisset) apte respondet Androtion, morē esse talē. Oratorem autē ad absurdū reducēdo, eum distinctius dicentē facit, quēuis senatū hoc modo accepisse: deinde adijciēdo, & nulli unquam senatui senatusconsultū esse factū: ut auditor ex ijs quae nouit, dicentē oppugnet. Quis enim ferret Androtionē dicentē: nulli tēpo

ribus superioribus, senatusconsultū esse factū? Neque enim consentaneū erat, cū lex extaret, ne quod decretū citra senatus auctoritatē fieret, quemuis senatū, qui unquam antea accepisset, citra senatus auctoritatē accepisse: cū ipse sciret, saepe etiā senatusconsultū esse scripta. Sed si obiectionem uera dicentē posuisset, iam quendā etiā senatū hoc modo accepisse: ipse obiectionē irrefutabilē sibi fecisset. Quo pacto enim refutasset? aut tamen si refutasset, parū firmē tamē id factū esset. Quia uerō sciebat, id in aliquo senatu iam accidisse, propterea distinctionē ad uniuersum tēpus retulit, & ad quemuis senatū: dicēdo, nulli unquam senatusconsultū esse factū, ut auditorū testimonio absurditas refutetur. Unde etiā in refutationē distinguere ac dicere uisus est: ego uerō eū arbitror haud uera praedicare.

Veruntamen. Quoniam hoc in aliquo senatu accidisse sciebat, hoc posuit, ab ipsa negotiorum natura coactus: & comparat hic consuetudine quorundā cum lege, & ostēdit scriptū consuetudine esse firmitus. Tamen si enim factū sit, apparere tamen non rectē esse factum.

Iam de lege. Aditus ad secundam legem de nauibus.

Lex, inquit, non sinit senatū postulare praemium. Huic consentanea est illa, ut diximus, quā supra obiecit orator, quemadmodū annotauimus, esse legē quae iubet, si senatus ita suo munere functus esse uideatur, ut & caetera. Fecit autē Androtionē hic contentiosius contra legē Demosthenicā pugnantē, ut abducat animū tū aduersarij, tū auditorū a mentione firmissimae legis. Est autē quadripartita obiectio, cuius prima pars est contra Androtionē. Fatetur enim nō licere senatui postulare praemium, triremibus nō factis. Quamquā autē absurdū uidetur, ut aliquis ipse ea dicat quae sibi incōmodent: sed tamē quia uoluit suū firmiter confessum reddere, ob eam rem aduersarij testimonio utitur. Deinde quia uidebat hominē dicendi artificiosum, esse contentiosum (hoc enim in priori hominis calūmnia dixit) propterea nō absurdū putauit, tribuere ei confessas etiā orationes: ut uideret dicēdi artificem, ex ijs ipsis confessis, quae tamē propter artē se superaturū putaret. Altera pars est, nullū tamē, inquit, uetat dare populū. Hoc sumptū est a sententia legis, ex praetermissio, quae tū facit legis loco Androtionē, propter artē qua polleat. Sophistae enim est ea quae posita sunt omittēte, ac dare operā, ut cōcludat ex ijs quae posita nō sunt. Tertia pars est: Ego uerō, si. &c. Ac

primam

primā quidē obiectionis partē non soluit, quod a se, non ab Androtione faciat. Quia enim consistetur Androtion, nō licere senatui praemium postulare, nisi triremes faciēdas curarit: quid cōtra hoc dicit Demosthenes, nisi illud, senatū petiisse? Id autē rursus conatur ex ipsius Androtionis uerbis demonstrare, quae tertia pars erat obiectionis, cū prima propositiōe cōiuncta. Nam tertia pars quae tam quasi cōfirmatio est propositiōis. Quae autē est propositio: Lex nō sinit senatū praemium postulare. Tertia autē est: Ego uerō si de di postulati, cōtra legē dixi. Hanc primam propositiōnē dissoluere aggressus est. Dissoluit autē primū a qualitate, praesides senatus tum fuisse, & qui iuberet ac cōprobaret praefectū illius tēporis senatorū. Deinde per ratiocinationē: Quod si rogatū, & ferendi suffragij dedere potestātē, constat eos id ad munus imperandū fecisse. Deinde per demonstrationē ex ijs quae acciderūt: Ad haec autē accedūt ea de quibus Midiam accusauit. Deinde quoniam ea ipsa quae acciderāt, probationē aliam requirebāt, auditorū ea testimonio cōfirmauit: & refutatioē absoluta, reuersus est ad secundam obiectionis partē, quā praetermisit, eō quod prima propositio obiectionis, cognata esset tertię. Hic autē refutare conat. Est autē refutatioē secundae obiectionis partis hoc principū, iam nec populū sine dare, &c. Adiecta tamē est causa etiā, cū altera obiectionis partē nō suo loco refutaret, sed tertiā prius. Nam quia nō licere populo dare praemium, nō poterat ostendere, nisi prius ostendisset senatum petiisse: propterea cum primū docuisset eum petiisse, postea subiecit nō licere, quod populus coactus aut deceptus postulatione, tum dederit propter eos qui postulassent, cū id non liceret, tū nō spē dederit. Proinde illud, De lege igitur quae apertis uerbis uetat, haec a Demosthene affertur propositio. Sequēs autē contraria propositio, quae & obiectio est, ab hoc loco incipit, Lex, inquit, nō sinit senatū petere praemium, &c. Sciendū autē est, si quis prior orationē afferat, ei bifariam probationes esse distribuēdas, ac primū suas proferēdas probationes, post autē et refutationes earū omnium, quae allatae fuerint ab aduersarijs. Sed aliter potius dicamus. Quae duplex ferē confirmationis natura esse deprehēditur, si quis ipse prior habeat orationem. Vna enim pars princeps est, qua quis suas cōstituere propositiōnes conatur. Altera, qua ea quae sequuntur & comitantur has, ut improabilia, aut ut contraria dissoluere insti-

tuimus, ut firmiores fiant propositiōes. Atque id sit cōfirmationis ergo nostrarū propositiōnū. Iam grauius oritur certamen aduersus ea quae ab Androtione ad firmamenta nostra praecipua euerterēda, uicissim intendūt. Adiuuētō est igitur id Euclemonis orationi. Cum enim reiecerit ea quae ad euerfionē principalū argumentorū ab Androtione afferuntur, nō animaduertēt eū de suis propositiōnibus, cōfirmādis tātopere laborare. At dare tamen. Sumitur hoc ē sententia legis ex praetermissio, quo uocēt pro lege facit Androtionem, ob eam artem qua sit praeditus. Sophistae enim est, ea quae posita sunt, praetermittere: & dare operam, ut ex ijs ea quae posita non sunt, cōcludat.

Ego uerō si dedissem postulanti. In ijs quae praecedunt, dicebat: haec rogabat praefectus, etc. Hic autē, si de dissem, inquit, postulati, cōtra legem dixissem. Qui enim licet potest, ut is qui in priore obiectione sic cōfessus, rogasse praefectū, & suffragia tulisse populū: rursus hic dicat, senatū nō postulasse, neque se quicquā dixisse legi contrariū: Artificij hoc igitur specimē est, & ratio tractandarum obiectionū. Quare haec de causa mentionē legis omisit, & Androtionē fecit legi Demosthenicā contentiosius aduersantē: ut abduceret animū & aduersarij & auditorū a recordatione firmissimae legis. Facit autē hic contentiōnē Androtionē, nō licere postulare: ut ea re ostēda, eum cōiunctat. Atque ea est prima pars obiectionis cōtra Androtionē: consistetur nō licere senatui postulare praemium, nisi triremes curauerit faciēdas. Quamquā autē absurdum uidetur aliquē ea dicere quae sibi incōmodent, tamē cum suū firmiter confessum efficere uellet, propterea utitur aduersarij testimonio. Cum enim uideret hominem fretū artificio dicēdi, esse contentiosum, (hoc enim antea in eo perstringēdo dixerat) propterea nō absurdū esse putauit, attribueret ei confessionē: ut uideatur ille ipse homo eloquēs ex ijs ipsis quae consistetur, fieri superior studere propter artem.

Quod si non feci mentionem. Androtione consistente, nō licere senatui praemium postulare, nisi triremes faciēdas curarit, quid ad hoc aliud dicat Demosthenes, nisi senatum petiisse? Quapropter id quod consistetur Androtionē, tanquam in dubitatū praeterijt. Sed petiisse senatū, rursus conatur ex ipsius Androtionis uerbis demonstrare. Fuit igitur prima propositio, lex nō sinit senatū petere praemium, tertia autē est: ego uerō si dedi postulati, legem

legem uolauit. Hanc igitur propositionem primum dissoluit instituit. Dissoluit autem primum a qualitate, praesides senatus eos fuisse: & qui sententias comprobaret, praesentium eorum, qui tum senatorio munere functi essent. Postea ratiocinatione utitur: Quod si rogarunt, & ferendi suffragij ius dederunt: constaret eos de eo laborasse, ut praemium obtinerent. Hoc uerò id fuit quod in prima obiectione confirmauit. Haec, inquit, rogauit praefectus, de hoc suffragia tulit populus. Iam quod ad illud attinet, Atqui eos qui non postulerent, licet dicere, eum ratiocinatione demonstrare questionem a fine. Nam si propterea postulatur ut accipiat, & rogatio ea gratia lata est: similis igitur est postulatio rogationi. Quod si lex postulare uetuit, rogare etiam, quod simile est postulationi, uetuit.

Ad haec igitur.) Quoniam ea ipsa quae acciderant, aliam confirmationem requirebant, testimonio auditorum fidem fecit his uerbis. Et haec uobis iudicibus non ex me cognoscenda sunt, & cetera. Dissoluit autem hic conatur: legem, ne populo quidem dandi dare potestatem, non factis triremibus. atque hoc se ostensurum proficitur. Sed quia non licere populo dare praemium, ostendere non potuit, nisi prius offendisset petijisse senatum, propterea primum docuit eum petijisse: postea subiicit, non licere. Quia populus postulatione sit coactus & deceptus, & quia dederit propter eos qui postularint, & non ultro dederit. Eius rei probatio est, postulasse eos. Si enim senatus postulauit, non eripiendum esse, omnino dari sibi postulauit. Quapropter ad declarandum desiderium dicit, eos exiluisse, ita fuisse perturbatos, metuentes ne praemio priuarentur.

Non licere autem populo.) Altera pars est obiectionis, cum dicit: sed dare nequaquam prohibet populum. Tollit autem & hoc consimili ratione, sic: si in confesso est, postulare esse uetitum, multo magis dare est uetitum.

Triremes faciendas non curasti.) Hoc iam ex superuacaneo soluit. In caeteris rebus, tamen si bene senatus se gesserit, triremes autem non fecerit, nullo iure coronam accepturum. Est autem admiratione digna in hoc uero reipublicae charitas, quod etiam oratione sola Rempub. calamitosam esse non uult.

Operae praemium est autem Atheniensis.) Hoc refertur ad quartam obiectionis partem: Sed alia quaedam dico, propter quae senatum corona orno,

Pertinet autem haec pars obiectionis palam ad propositam Androtionem legem, quae iubet senatum, si suo munere pro dignitate functus esse uideatur, petere praemium. Sed quia multum ualere uidebatur scriptum & legis uox, propterea Androtionis orationem oppugnat. Non enim idem erat legem cum lege pugnare, & legem cum Androtionis oratione & uoce. Nam illius uis est eadem, at huius oratio multo infirmior. Refutatio autem sumitur ab utili, & tractatur utriusque, tum a glorioso, tum ab huius contrario. a glorioso, splendorem & praecleara facta, e quibus appareat, quanta sit triremium utilitas. Ab ignominioso, calamitatem & cladem populi ob triremium penuriam commemorando. Admiratione autem digna est oratoris ars, qui dum legi se opponit & reluctatur, legem occultat, ac longe a praesentia oratione abducit, ut tanquam inermem & destitutum a socijs caperet aduersarium. Quod igitur tanquam princeps caput erat Androtionis, id per excellentiam & tanquam partem orationis factum, sua tractatione destruxit, neque remouit solum, sed et dissoluit: hic quidem nudis uerbis positus, lege autem aliorum translata.

Audio autem.) Obiectio iudicialis Androtionis, ut constet oratio capitibus duobus, legitimo & iusto. Est autem translata, culpam a senatu in quaestorem conferens. Quidam autem putarunt ex duobus statibus constare obiectionem, translatione & deprecatione. sed uidetur translata esse magis. Etenim & Charonensem cladem in oratione de Corona in fortunam conferendo, uidetur ea quae incommo dabant, non deprecatione, sed translatione refutare. Restat igitur ut circumscribamus quid sit translatio, quid deprecatio. Quae igitur ipsi facimus, & quum sciamus esse absurda, tamen facimus ob fortioris necessitatem urgentem, aut alio qui per imi prudentiam & simplicitatem, haec ad deprecationem pertinebunt. Quae uero neque facimus, neque agimus, ab aliquo potestiore prohibiti, aut alia quapiam de causa, quae cum potestate est, ea sunt translationis.

οὐδ' ἡμιτάλατρα.) Hoc est, quinque talenta dimidio minus, ut sint quatuor cum dimidio: idque probatur ex pondere, apud Herodotum.

Nego esse iustum.) Conatur ostendere, aduersarium ipsum pugnare secum. Comparat autem tum eam quae a legitimo dudum illata fuit, obiectionem:

iectionem, & haec. In illa enim ante dictum est, ex lege coronatum esse senatum: in hac, statuisse senatum facere triremes, sed prohibitum esse fuga quaestoris fabrorum naualium, iure igitur contradictiones est uenatus. Sed nihilominus & hoc captiosum est. Quid enim obstat, quo minus ostendat Androtion, alias senatum ob alia ex lege coronam accepisse: & rursus cum de triremibus pugnare est, conferre culpam in quaestorem?

Iuratos.) Hoc acerbe dicitur in puniendo: simpliciter, in audiendo citra maleficium.

Sublata enim senatus lege hac.) Hoc sic constituitur. si post haec, distinguimus, sensus erit huiusmodi: praeterita senatus lege hac, quae triremibus non factis honorem haberi uetat, delegit eum. Sin distinguimus post (senatus) huiusmodi erit: Senatus ea lege contempta, quae iubet de sententia senatus creati quaestorem, istum sibi delegit suapte autoritate, inquit. Et enarratio haec cum sensu magis cohaeret quam prior, eo quod senatum citi mini facit obnoxium.

Dicere porro instituit.) Propositio exceptoria est. Non decuit te, qui quaestum corpore feceris, scribere. Quae autem aduersus hanc afferit obiectio, infamare (inquit) et infecta rime Diodore, cum ista dicit, instituiti. Nam si conuincere posses, ad Sexuiros ueniendum erat, & apud alios accusandum. Proinde propositio Demosthenis est exceptoria, sed Androtioniana obiectio est translata. Translatio enim non absoluta dicitur de defensione, sed etiam translatione refutatur. Adfert autem eam definitiue ex arte disputans, tum de conuicio, tum de argumento: & de utroque definitiue differit, idque captiosum. Nam cum recta conuincere non posset, neque palam ostendere, talem esse Androtionem: per argutias argumentorum talem opinionem apud auditores studet excitare. Quid enim sit argumentum, quid conuicium, dicit. Eum autem non conuincere Androtionem, manifestum est. Post autem subiicit promissionem translata, a loco & tempore. Ostendemus, inquit, tunc, non nunc, & accusationem ad Sexuiros referemus, ac transferet argumentum ad personam indefinitam, & non circumscriptam: ut cum proprie ad argumenta accessisse uideatur, aut ditorem in suam sententiam pertrahat. Deinde per ratiocinationem egregie subiicit: Quod si te in alia causa reo, de his accusaremus. Sed ratiocinatio captiosa est. Primum

enim demonstrandum fuit, postea concludendum. Nunc cum nihil ostenderit, sic tanquam ostenderit, ratiocinatur. Postea subiicit aliam refutationem translata: Iam illud uobis est cognoscendum, eum qui leges tulit, &c.

Aut coniecturas.) Vide ut pater sit, artisque formas nobis relinquat, quo pacto in rebus obscuris fides fiat. Ac τεμνόμενα quidē signa sunt a rebus sumpta. ἐπιόρα uero uocat, qualitate cuiusque, & personae existimationem.

Quae autem iste.) Illa erunt, inquit, quae in exigendis tributis Androtion conuiciabatur, seruos nominans, & escortis natos. Est autem ἐπαγγελία, iudicium ad populi approbationem pertinens. & Aeschines, denuntiavit ei approbationem, inquit. Assentitur autem probationibus orator, & soluendo ait, se id quoque facturos. * Neque enim conuerti potest.

Nam si quem alium dicimus.) Si aliud fuisset crimen, uelut falsae legationis, aut alterius rei, non perinde locum ea mentio habuisset. Nunc utraque consentiunt. Consentanea enim est scriptis legibus, contrarijs, uita cum legibus haud contentiens.

Quum illud etiam.) Haec refutatio translata est, per quam praefert, id se uelle ostendere, non omnino necesse se habere apud Sexuiros accusare, sed licere. & ut sibi ea de re legem ferenti fides habeatur, nec eam recusare uideatur, Soloni tribuit orationem: idque nimirum facit ob inopiam argumentorum. Quia enim parricidij crimen ei erat obiectum, & aduersarium atrocioribus criminibus obijciendis ulcisci uoluit: ideo huc prouectus est, & maledictum in eum effudit: sed discrimen uitae, et aperto Marte considerandum ne sit, efficere studet, cum nullatenus habeat euidentem demonstrationem. Videre quid est eum huius rei probationem in alium hominem transiisse, & discrimen in illum eundem contulisse, dicens: a quo poenas licet sumere: quasi periculum maximum sequatur eum, qui crimen non docuerit. Unde conflictum uerens, & non obscure fugiens, reculationis refutationem postremam posuit: ac per eam ostendit, neque necessarium esse coarguere, neque a legibus harum rerum sancitam esse necessitatem. In hac igitur parte refutationis, aliquid obscuritatis habet elocutio, uel potius historia Reipublicae: quae ut exempli uicē adhibita sunt, sic correctionem requirunt.

Non uno dedit modo.) Hic arguatur orator, sic explicando ea quæ de furto & sacrilegio duntaxat dicta sunt, quasi ad omnia crimina pertineant, ut ex confessis etiam controuersum colligatur.

Ἐπαγε.) utere abductione. Est autem ἀπαγωγὴ, maleficorū undecimuiris traditio.

Firmus es, & tibi fides.) Hoc exempli uice adhibuit ad præsentem causam, neq; tamen ea referenda sunt ad causæ æquitatem, sed ad robur & uires corporis. Adducet autem nimirum ad undecimuiros, et carceris præfides.

Neutrum placet.) Hoc est, si neque ad arbitrium uenire, neq; ad undecimuiros abducere libet.

Accusa apud sexuiros. Id quoq; reformidas, deser.) Hoc est, indica Nouemuiris. Quod si repetisse idem uidetur, & conduplicasse orationem, non est mirandum. prior enim pars, tanquam à Solone sit: altera neutri uis horū, quasi Demosthenis, affertur in mediū, ut uideatur consentanea dicere sententiæ legislatoris. Et aliud ponit exemplum: Impietatis ratio est eadem: abducere nimirum licet ad undecimuiros.

Accusare apud Sexuiros.) à quibus accusationes in iudicium adducuntur.

Accusare apud Eumolpidas.) Tertia iudicij forma. Sunt autem sacrificorum pars Eumolpidae, ac Bleusine sacra faciunt. & apud hos hæpe impietatis agebant, qui uolebant.

Ἰπάλφω.) apud Sexuiros nimirum. Referendum apud regem, ut Rex φάλαξ accipiat (est autē φάλαξ, accusationis nomen) eam que Sexuiris offerat, & à Sexuiris crimina iudicibus indicentur. Rex autē unus & ipse fuit annuorum magistratum, qui Nouemuiri uocabantur, qui sacra curabat.

De cæteris omnibus.) Hoc dicit, quia de impudicitia non licebat afferre eadem. Comuni igitur ratiocinatione cætera etiam uniuersa complexus est.

Si quis igitur se maleficum esse haud noget.) Subijcit translationem, & nouum probationis genus introducit Demosthenes: ac demonstrare iubet aduersarium, ea se non fecisse,

An hæc non fecerit.) Non, an pudicitiam suam non prostituerit: sed cum pudicitiam prostituerit, an non decretum fecerit: quasi crimen impudicitiae sit probatum, & hoc restet ut ab Androtione demonstretur, se non fecisse decretum. Interrogat enim id quod aduersarius negare non potest. Neq;

enim rogare solet Demosthenes ambigua. Nam si rogasset, An non pudicitiam prostituerit: responderet Androtion, se non prostituerit: acridiculum fuisset interrogare ad uersarium, quod is confessurus non erat. Sed ostende, inquit, te non scripsisse contraria legibus. Nam impudicum esse, ostensum est. Huic figuræ affinis est illa, quam in Olynthiaca secunda explicauimus. Aut progressus aliquis mihi, uel potius uobis ostendat, hæc à me non uere dici. Cum enim dixisset, statim fore ut Philippus euerteretur: subiecit, aut progressus aliquis mihi, & cætera. Non enim dixit, Ostendat, non fore ut euerteretur Philippus (id enim tū dictū, tū auditū fuisset inceptū, incerto rerum futurarū eventū) Sed ostendat, inquit, eum aut non decepisse multos, &c. Neque enim conclusionem rogauit, quam uolenter confirmabat suis propositionibus. Sed de argumentis demonstratis, & Philippi factis, quæ perspicua & non ambigua erant auditoribus. Cautè igitur hic etiam de furto et impietate aperte dixit, cætera autem infinite.

Opera precium autem est Athenienses.) Aliam aptam refutationem subijcit à sententiæ legislatoris, quæ & ipsa effugium demonstrationum continet. Efficere enim per sententiam Solonis studet, ne ipsum quidem punire aut arguere. Ab omni parte nimirum persuadere conatur auditori silentium, & ut mandet Androtioni, neq; uocet in iudiciū, neq; accusatorem cum eo de ante acta uita dimicare, sed reum tacere cogat. Id enim sanxisset legislator propter Rempublicam. Quæ euidentiæ argumenta sunt, eum nullam habere impuditiæ demonstrationem. Deinde examinanda sententiæ legislatoris, orator id agit, ut in ordinem cogat Androtionem, ostendendo, nullum graue supplicium in eos constituisse Solonem, neque id magno studio habuisse: sed id confirmasse, quo democratia contineretur. Postea confirmat argumentationem in hunc modum: In democratia est legum & honorum æqualitas. Proinde & pauper, & ignobilis, & uilis, libertate sua in diuites utitur, & in eos qui primas tenent. At in paucorum dominatione Rempublicam administrantes, & magistratus, tanquam dominos, nemo cæterorum audet intueri. Proinde qui flagitiose uixerunt, opprobrij metu (à quo in populari imperio

imperio propter honorum æqualitatē immunes esse haud queant) daturos esse operam credibile est, si multi sint, ut aut omnes redderent impudicos, sic administranda Republica, ut dissimiles uituperarent: aut Rempublicæ formam penitus immutarent, quòd scirent instituto paucorum dominatu, qui eis auderet maledicere, fore neminē.

Quæ propter uos interdixit.) Turbat auditorem, iniicienda suspensio abrogandi status popularis, quæ auditores perturbat & terret: ut tanquam periclitante libertate, Androtion eijciatur. Captiose autem hoc loco argumentatur. Legislator enim eos eijcit, qui conuicti sunt impuditiæ, ac haud dubie de condemnatis loquitur.

Et illos aut daturos operam, ut abrogent.) Vide ut hæc sententiæ, aut daturos operam, ut Rempublicam euertant: postulet dici, efficere quam improbabissimos, ut eorum quam simili essent. At Demosthenes antequam hoc subijciat, priorem propositionem confirmat. Nam cum duæ sint propositiones, quarum una est admirabilis: hæc nimirum, fore ut popularem statum euersum cupiant: altera, daturos operam, ut omnes sui quam similes efficiant: admirabilis propositionis medicinam excogitauit, causa adiecta. & si nihil etiam aditum sibi patefecit ad alteram reddendam probabilem. Quando? quia auditor ubi ex ratione cognouerit, quæ nam de causa uellent abrogatum statum popularem: non requireret amplius etiam in altera, qua ratione uellent ciues reddere sui quam similes, cum ex ijs quæ supra dicta sunt, abunde causam intellexerit. Hoc eò facit, quòd in uniuersum cognouimus, nimis absurdis et admirabilibus propositionibus, rationes statim esse annexendas.

Ac de lege quidem.) Ad quartam legem nunc accedit: quæ, cum & ipsa pertineat ad ignominiam, ex paterno are alieno sumitur. Illud autē considerandum est, eum ubiq; dicere, eius esse filium qui debuerit. Eum autem debere etiam nū, non confirmare. Quare suspicio restat, an forte multa sit soluta. Refutatio hic etiam, ut in impuditiæ crimine, translatiua est. ac propositio hęc æquæ exceptione constat, non licere ignominioso decretū facere. Obiectio autē translatiua est. Non indicat me, inquit. Ἐδ' ἐστὶν autem iudicij nomen est, et actionis in eos, qui cū erarij sint, nihilominus administrationē Rempublicæ capeffunt. Dicitur autē Ἐδ' ἐστὶν etiam de homi-

cidis, cū eum in locum redeūt, quòd non licet, ut ait in oratione Aristocrate: *in eos qui exules indicant.* Valeret Ἐδ' ἐστὶν etiam in proditores, id quod Philippica nona est explicatū: *antio autem ante captā urbem, ἐδ' ἐστὶν, id est, proditoris reum fecit Philistidem.* Hæc obiectio cum translatiua sit, eiusdem generis est etiam refutatio, sumpta à tempore & à modo: à tempore, tum faciemus, non mehercule nunc: à modo, deferemus. Nunc enim non deferūt, sed legum uiolatarū accusant. Diuerse autē sunt rationes. Deinde rursus demonstratio nes ab Androtione postulat, ac interrogatio etsi firma uidetur atq; probabilis, captiofa tamen est. Non enim ait, Ostende, non debere patrem: sed, non fugisse ex carcere, atque eum de rebus confessis & manifestis prouocat. Neq; enim demonstrare potest Androtion, patrē non fuisse arariū: neq; non fuga ex carcere elapsum. Quod si rogasset, ac respōdere iussisset, an non deberet: Androtioni demonstratio fortasse non defuisset.

Sed cum conuenit.) Id huiusmodi est: iubere leges in maiora crimina in primis inquiri: post, in minora.

Ne quingentos ciues.) Obiectio ut in peroratione, quæ tamen probationis aliquid & pugnae adhuc continet. Vide autem à iusto esse sumpta: iniquū esse tot Athenienses, qui amplius decies mille sint, affici ignominia. Quoniam autē multitudine senatus placare iudices studebat, quingentesi senatoribus decies mille ciues opposuit. Obiectio igitur, ut diximus, contradictoria est: à iusto & à dignitate, tractata per contrarium. Afficietis ignominia ciuium uestrorum partem, si corona senatū priuabitis. Pars enim populi est senatus. Pertinere autē ad perorationē ex eo constat, quòd ea quæ ab aduersarijs afferuntur, non euertit, sed placare studet auditores. Est autem etiā translationis aliquid in obiectioe admittum. Illorū causa agitur, non mea.

Ac eripere munus.) Significatio est, datam esse tam coronam. Qua de causa dicimus, non potuisse Diodorum ab initio impedire Androtionem.

Ne probro afficiatis.) A dignitate sumpta, et placandi causa adhibita est. Tota autem refutatio translatiua est ab utili. Interdū enim alterius generis est obiectio, alterius refutatio. Etsi autem translatiua, nihilominus tamen est *κατ' ἀποπροσέστατον.*

Cui enim probro est.) Reptensionem acriter

ter uerbis confirmat, ne totū senatum offendat, paruum eius partem arguendo, tum instantia, tum *ἀντιπαρὰ δόξας* pugna tractado.

Antiquus.) Et hæc pars ad supradictā obiectiōnem pertinet. Nam patrocīnabuntur senatui, & opem ferent Philippus & Antigēnes: non aliud ualet, nisi eos eadem esse dicturos quæ dixerit Androtion. Quare ex his etiā confirmatur, epilogicam esse supra dictam obiectiōnem. Distinxit autem a se inuicem personas, ut posset, postquam de diuersis qualitatibus disseruisset, refutare cōmodius ipsam obiectiōnem, quæ ab aduocatorum dignitate emergebat.

Patrocīnabitur Philippus senatui, & Antigēnes.) Hoc emphasin habet, etiā si ascenderint, eos tamen nihil habituros quod dicant de decreti equitate: sed fortasse duros operā, ut pro defensione senatus aliquid dicant. Quod si dixisset eos decretum esse defensoros: ipsidem refutationibus certasset, quibus prius etiā usus est. Neq; uerò hæc est aduocatorum reiectio, neq; enim reo patrocīnatur, sed sibi metipsis.

ἀντιπαρὰ δόξας, rescriptor.) Nomen dignitatis est: eius qui pro senatu ad populū rescribit, quibus in rebus opus est.

Suo arbitratu moderabantur.) Odium mouet, q. d. utebantur cæteris tanquam mancipijs, translata in se auctoritate. Vide autem ut uerecundia cum iracundia seruetur in his: Qui uobis delinquere uidebitur. Neq; enim statim supplicium subiecit, sed iudicium prius fieri passus est.

Archiam præterea Chologensem arbitror.) Pecuiliarem in peroratione locum Archiæ tribuit, ob diuersitatem dignitatis. Nam hæc uerba, ut æquum, significationem habent uirtutis uiri, & existimationis, in qua sit apud Athenienses. Vult tamen laudibus & testimonijs huius uiri senatus accusationē confirmare, atq; per eadem laudes a defensione etiā uult dehortari uirū. Artificiose autem cū eo disserit, quod & eruditus esse, & philosophiæ studiosus putabatur. Separauit autem hunc ab alijs, ut eum tanquam hominem æquum ueritate duntaxat caperet, neq; coargueret. Sed quia eruditus esse, & philosophari putabatur, acutius cum eo disputat. *Arbitror,* cum uerbo *patrocīnatum*, est coniungendum.

Arbitror autem.) Hactenus a duplici qualitate tum senatus, tum aduocatorū, quem ad modum in perorationibus, processum est,

Deinceps autē iterum cōcludit ab Androtione qualitate. Sed ea conclusio forma obiectiōnis est exposita. At inuidiā sustineo, inquit, propter eam beneuolentiā qua remp. prosequor, & propter ab alienū publico nomine redactū. Hanc obiectiōnem sumpsit a qualitate Androtionis, eo quod & Euctemoni cum Androtione similtas propter tributōrū exactiōnem intercedebat. Non tamē perspicue causam apposuit. Obiectiōnem autem translatione soluit. Non de his, inquit, iurastis uos sententiam dicturos, sed de eo, an decretum sit legibus cōsentaneum. Idēq; argumentū iterum sumpsit est a repugnantibus. Deinde subiicit, iniquissimū esse instituisse accusationē, quosdā remp. laedere, & quæ sequuntur. Hoc ipsum autē etiā a contrario dicitur. Genus enim contrarij sunt etiam repugnantia. Postea comparationem subiicit: si nō pluris, inquit, æstimatis remp. & leges, & iurisiurandi religionē. Si enim ab solueritis, &c. Aliter. Hic apertē incipit peroratio, sed a sua persona. Est enim accusatori cōsideranda etiā rerum qualitas. Nō igitur ausus est dicere Androtion: hoc lucrifeci, & actionē contra me instituit Diodorus, quod contumelijs affectus est, & a me iniurijs agitatus: quem cū parricidij reum fecissem, nequaquā tamē ostendere potui, eum patri suo necē obtulisse. Omnino enim uacordix fuerit, si contra semetipsum Androtion his uerbis ueretur. Præsertim cum ipse etiā Diodorus in exordio professus sit, se uenisse ad accusandum, ut calumniatorē ulcisceretur. Quapropter hac ratione omīssa, nō iniuria eam posuit, quæ posita est in cōtrouersia. Nam illa ratio tributōrū, ut splendida erat Androtioni, sic suspecta auditoribus. Proinde causam iudicij a sua persona ortā, tacuit. Eam uerò quæ a persona Euctemonis incidebat, astūpsit. Præsertim cū sciret Androtionē cum primis fretū esse ac superbiere exactiōnibus, ut ipsdē exactiōnibus alter gloriaret, alter eisdē deprimeret.

Volo autē.) Ab hoc loco incipit egressio, quæ tamen uideatur coniuncta esse cū ijs quæ modō in persona Androtionis exagitata sunt, logo tamē intervallo distat. Nam ea pars obiectiōnis quæ a qualitate personę sumpta fuit, ad placēdos iudices, & perstringendam accusationē ab Androtione allata est. Quæ autē sequunt, princeps qdammodo caput sunt accusatoris, q obiectiōni nō opponit, sed alioqui qualitatis calumniā continet,

tinēt, tanquā præcipuū quoddā caput allatum in mediū. Ac Androtion quidem suis uerbis accusationē perstringit: at hic per egressiōnem uicissim eius acta in repub. insectatur. Aliter. Pollicetur se duo facinora dicturū, quæ unā cōplexus est, uerbis quidē in speciē simplicibus, sed reuera plura significantibus, q; pro cōplexione. Est autē *πρόλογος* cōplexio plurimū illustriū, quā cōtrario rum in eadē actione coaceruatio. Nam uocabulū inuerecūdus, ad corpus pertinet, & ad illam in populo usurpatā audaciā, quam ostentauit in tributis exigēdis. Vnā etiā significat conciones, quas de delicatis coronis habuit. Audacię aut uocabulū, innuit illud quidē populo factā contumeliā: sed perstringit etiā euidēs eius sacrilegiū. Nomen autē *κλέπτης*, duo furtorū genera cōplectitur: unū exactiōnū, alterū coronarū. Nomen *superbus*, perstringit eum, ut paucorū potentia studiosum. Paulo ante enim homines impudicos, ut paucorum potentia studiosos, perstringit: ut hic etiā per reipublicæ formā, eam suspiciōnem confirmaret.

Ac primum id quod maximos ei facit animos.) Sole laudes eorum, quos insectari libet, in crimen cōvertere, ac illustre actionē in calumniā & reprehensiones, ut non modō nō glorien, sed etiā ut de obiectis criminibus, purgare se cogant. Id aut facit a circūstantijs, ab ijs quæ rei cohærent. a modo, a causa. Facit autē hic mētionē Euctemonis, ut caueat ne apte oppugnet obiectio. Cum enim Androtion sermonē iniiceret, ob exactiōnes illa sibi uisuenire: mentionē etiā facere potuit negocij Euctemonis. nō tamē dixit, sed ultrō omisit, ne cōfirmare uideretur excitatā ab Androtione suspiciōnem. Non igitur apertē obiectiōnem posuit, neq; dixit, Euctemonē ob similitudine propter exactiōnes ortā, mouisse hanc, sed in uniuersum pro ciuib; ut & illic populū in eum cōcitaret, & hic locū haberet ipse per se exactiōnis examinandę. Habet tamē occasiōnem faciendā etiā Euctemonis mentionis. Nam ubi pugnat, non abest suspiciō. Vbi uerò suspiciō omnis est remota, et res ipsa per se consideratur, ea res magis obest reis. Pollicitus igitur est, se ostēsurum, Euctemonem non habere tributa reipublicæ: sed id non ostendit.

Cum autem ijs de rebus conciones haberet.) Hic affertur impudētia & audacia, deinde subiicit translationē tanquā aduersus obiectiōnem. Non exigenda fuerūt tributa, dixerit

aliquis. Omnino exigenda erant, sed ita ut leges iubent. Sequitur altera translata obiectiō: sed humaniores erant, quā pro necessitate & temporibus, leges.

Propter tempus.) Sicut quod eo tempore bellum gerebatur, & pecunia requirebat: siue quia *tempus*, medium est uocabulum, et deinceps subiungendum est, qua tum potestate fuit præditus.

Cum decreto se undecimuiros sequi iussisset.) Argumētatio cōtraria quodammodo uidetur ei quæ est in Timocratea. hic enim clementiam prædicat, illic humanitatem repudiat. Sic quicquid quouis aut loco aut tēpore dicit, id omne refert ad causā præsentis utilitatem. Nam et hic Androtionis culpam improbitatē & petulantia, & illic legē legi comparando, magis celebrat utiliorē. Deinde per exemplū triginta tyrannorū ostēdere uult, Androtionē illorum moribus esse usum.

Adduxit eos ad aedes ciuim.) Loquitur tanquā de castris, ad rei significandam per sequētia atrocitatem. Quā obrem etiā carcerem uocat aedes.

Sed propter cæteros.) nimirū propter inopes & pauperes. Vnde subiicit: hoc enim est populare. Aliter.

Vndecimuiros sequi iussit.) Et modū cōtinet, & insolentiam exactiōnis, & contumeliam in magistratus, qui cum secuti sunt: quo loco etiā paucorum dominatus ratio declaratur. Deinde cum ipsam exactiōnem calumniari nequeat, modū perstringit, & pecunię quantitatem, dicens, cum tantilla pecunia hoc modo redacta sit: hoc est, per uacordiam & contumeliam.

Quæ in reipublicam introducuntur.) quia oligarchicum statum, uice popularis introduxit.

Tum igitur ut accepimus.) Ut si quis mendacij argueret, reprehensionem effugeret, inauditum referendo.

Tum aut nemo est.) Ex parte quadā ostendere conatur, Androtionem fauiozem esse triginta tyrannis. & modus est huiusmodi: illi eos qui in foro conspiciantur, occidebant: eos uerò qui se occultabant, nō curiose persequebantur, sed sinebant in latebris esse incolumes. At iste Androtion, eos etiā qui domi se occultauerant, inuestigatos in carcerem protraxit. Hac igitur ratione tyrānos superauit.

Aut teclum.) *διασπώνη*, expressio est, facta exaggerans. In hanc sententiam: o uicine,

non faciendæ iniuriæ causa tuas ædes con-
scendo, sed Androtionis uolentia perterri-
tus, ianuâ fugio. Tu igitur cõserua gentile.

Aut alijs in rebus indecorè se gesserit.) Intelligit
omnia quæ illi faciunt, qui metuunt ne de-
prehendantur: quod genus est, & uocem &
habitus simulare muliebrem, pro famulo
se genere, & seruilia tractare opera, omnia
deniq; alia eius generis.

Atq; hæc si ab uxore sua facere conspicitur.) His
uerbis admirabilem se præbet. In summa e-
nim inopia callidè occasiones excogitat.
Ne quis enim diceret: at nemo eum uidit il-
la facientem, & malum minus erat: uide ut
domo sibi comparet, testem, acerbissima u-
xoris reprehensione excogitata.

Quæ ei ut ingenio desponsa fuerat.) Specta ac-
cusatorè. Verbis, inquit, me decepisti, uxor
quærat dicere. Ut ingenius me duxisti, nunc
te cõstat esse Mancipium. Ciuem putabam
me habere, & Atheniensem uocabam ma-
ritum: sed ut apparet, infelix ego mulier,
famulū coniugem nata sum. Ac talia tra-
ctare licet. Sed quoniam testem alium non
habebat earum absurditatem, id excogita-
uit, ut muliere pducta, illam indignitatem
exaggeraret. A fortuna, eum qui fuisset in-
genius, seruatorum pertulisse mala. Deinde
à qualitate eius qui fecit: Quem facinora &
uitæ ratio, ne sibi quidem factas iniurias ul-
cisci patiunt. A modo exactiõis per trans-
lationem. Deinde à diuersitate personarū
& rerum, describendas fuisse possessiones,
non uexanda corpora.

Harum uerò rerum autor esset Androtion.) Atro-
citate amplificata eius persona qui fecit.
Homo prostitutus, inquit, homines mode-
stos exagitat: & insectabatur is uir, qui ta-
meti afficeret iniurijs, boni consulere debe-
bat fortunam, & in clamare præsidia legum
nõ audebat, qui propter capitis diminitio-
nem inimicos persequi non poterat, qui ta-
cite suspirans æqui boniq; faciebat, si nõ de-
nuò læderetur.

Quæ de causa igitur omittis.) Docet aliam ra-
tionem cõuenientis exactiõis. Describen-
dæ, inquit, erant debetium possessiones, ut
publicè possidendæ, eorum qui tributū nol-
lent pendere.

Sed uincias & insectabaris homines ciues.) Sa-
pienter admodum in ciuibus uerbo insectari
est usus, quod erat intolerabile Atheniensibus.
Inquilinos autem grummosos nomina-
uit, id quod eorum fortunæ humilitati con-

gruebat. Protinus quidem hæc si immuta-
ris, non æquè bene habitura sunt.

Vulgato corpore mulerculas.) Ut etiam ipsis
nominibus Androtionem perstringat. De-
inde à repugnantibus. Suum quidem patre
publicè uinctum, ob multam pecuniarã
censuit esse liberandum. Cæteros autem ci-
ues contumelijs insectandos: cum Andro-
tion non tributa debuerit, sed aerarium de-
peculatus fuerit. Postea amplificationem
subiecit, domo trahi in carcerem. Nam ex foro so-
latij habet aliquid. Domo autè id fieri gra-
uius crimè est, & fidem facit illis mulierum
contumelijs.

Quod si quibus digna uidentur.) Neq; aperte
insectatur, neq; prorsus eas defendit. Nam
illud odiosius est, & inhumanum: hoc uerò
eius, qui tali uita delectetur. Opem autem
ferendam esse, ad Reipublicæ formam re-
tulit.

ἡ ἀρχὴ τῶν λόγων, id est præludium.) Orationes sunt,
quæ nobis iudicium audientiam preparant.
ἡ ἀρχὴ τῶν λόγων, id est, causa enim iudicium est.

Huius accusationis dicere audebat.) Hoc loco u-
niuersam eius uitam per occasionem inse-
ctatur. Ut uideatur Androtion multo antè
præciuisse, fore omnino, ut ppter insignes
iniurias in crimen uocaretur. Proinde id, in-
quit, quod subinde prædicebas, conscientiam
arguit tuorum scelerum.

Non à te dicendæ.) quasi dicat, Qui sis flagi-
tiosior his quos criminaris. Aut sic, non à te
dicendæ qui homo sis, & fortuitis casibus
obnoxius.

Ex his porro certius cognoscetis.) Demostra-
tio per comparationem, inuisum esse pro-
pter mores, non propter exactiões.

Satyrius enim naualium curator.) quasi dicat:
quia ea loca purgat, per quæ triremes protra-
huntur, aut cui nauium ipsarū cura est com-
missa. In quibus uerbis spectatur instantia:
Non propter exactiões inuisus est. Fieri
qui potest? Alioqui enim inuisus fuisset
etiam Satyrius. Sed propter suos mores,
& insolentiam. Aliter. Rursus confirmat,
eum nõ propter reipublicam, sed propter
crudelitatem sibi parasse inimicos. Citra
comparationem enim ostendit, eum pro-
pter mores, non propter exactiões esse in
odio. Sequitur argumentum translatiuum:
si propter publicã utilitatem redegisset ex-
actiões, accusandi fuissent peculatores, du-
ces & oratores. Sed id eum facere non con-
stat, Apparet igitur eum non pro uobis fe-
cisse

cisse exactiõnem. Deinde quia coniectura-
lis in oratores & duces locus uidebatur, sta-
tim subiecit demonstrationè his uerbis: De
quibus apud uos iudicium factum est.

Hos eosdem.) Ne dicat illos fuisse bonos ui-
ros, suos autem impudentiores, nec illis si-
miles. Particula ἵσως, fortasse, nunc pro ἴσως,
enim, ponitur, Attico modo locutionis. Ete-
nim illud quanquã scientibus, uobis tamen
dicam.

In uniuersum igitur.) Aliud argumentum,
quod sententiam eius labefaciat, qua dicit,
Propter uos insector.

Si ei curæ fuisset reipublica.) Raptores magis
rerum communium, aut peculatores repo-
poscisset, quàm eos qui re tenui, & frugales
sunt.

De quibus apud hos iudicium factum est.) Ne
obijceretur, tamen si perperam fecerunt, ta-
men ignorati sunt: subiecit, factū esse de eis
iudicium. Sequitur alia obiectio: adducti sa-
nè in iudicium, sed idem absoluti sunt. Ne
igitur iudicium calumniari uideretur, subie-
cit refutationem, quorum alij capite pœnas
dederunt. Deinde quia quidam propter ca-
lumnias per iniuriã interficiuntur, fecit eos
suapte iudicio condemnatos, iudicium fu-
gisse.

Cum ita sis audax & eloquens.) Alia incom-
modi correctio. Tamen si illi perperam fece-
runt, ego tamen homo commodus & timi-
dus accusare non potui. propterea subiecit,
Cum ita sis audax & eloquens.

Ob inexplebile ingenium, bisariam.) Siue à so-
cialibus tributis, siue quòd, præterquam
quòd nihil conferunt, Reipublicam depe-
culantur.

ARISTOCRATEAE DEMOSTHENIS ORA-

TIONIS ENARRATIO, HIERO-
nymo Vuolsio interprete.

Emo uestrum, Athenienses,
me uel ulla priuata similitate
impulsus, ad Aristocratem i-
stum uenire accusandum.)
Duplex est hæc oratio,
quemadmodum & Ti-
mocratea. Nam & ar-
gumentum uiolatarum legum, quòd reum
agitur, habet: & aliud asciticium continet,
de Chersoneso. Dici autem possit, ratione
similitudinis habita, præsentem orationem

Neq; enim facilius est.) Hæc euerfio cau-
sarum dicitur. Sublati enim a. ijs, eam quã
uolumus, relinquimus. Quòd autem dicit,
huiusmodi est: neq; expeditius est multorum
hominum magis delinquentium odia sur-
scipere, & magis inuadendi sunt pauci & plu-
ribus constricti delictis: neq; etiam quòd id
populare esse putares, pauperum mala cu-
riose indagasti, distutum autem neglexisti.

Contrarium enim magis deuit.

Athenienses unã cum inquilinis uinciens.) Ut eum
in uniuersè multitudinis odium adduceret,
in memoriam reuocat, quibus contumelijs
affecerit uniuersos. Idem & in Midiana fe-
cit oratione, Midiam in omnium ordinum
odium adducendo, equitum, Arcopagita-
rum, populū. Idem & in oratione contra Ae-
schinem fecit, qua Charetem ab Aeschine
alienare, & sibi conciliare uult eum, à quo
populus animo erat alienus. Eum igitur ab
aduersario alienat, & sibi conciliat.

Num frustra ædificatus esset carcer.) Quid ob-
turbatis reipublice: habitatio uobis oppor-
tuna attributa est. Carcerem illum occu-
pate, quem propter uos, patres extruxerunt.

Equidem affirmarim.) Interrogantibus de
carcere, omnino responderem frustra extru-
ctum esse, quod quidem ad patrem tuum
attinet. Neque enim eum custodire po-
tuit: sed ridicula res uisus est, elapso eo,
carcer.

Cum exultasset Bacchanalibus.) malè pom-
pa & celebritate usus. Cum enim moris sit
eo tempore solui captiuos, propter festum,
deinde rursus in uincula consici: fuga sua
Bacchanalia contumelia affectit.

ARISTOCRATEAE DEMOSTHENIS ORA-

TIONIS ENARRATIO, HIERO-
nymo Vuolsio interprete.

illi de Corona esse aduersariã. Ibi enim De-
mosthenem dignum esse præmio cõtendit
Ctesiphon: hic Eutydes Aristocratem accu-
sat uiolatarum legum, & indignum esse præ-
mio ait Charidemum. Constitutionem con-
stat esse negocialem scriptam, & in eo posi-
tam controuersiam, utrum confirmandum
sit senatusconsultum, nec ne? Orationis
capita tria sunt: iustum, legitimum, &
utile. Quorum, iustum, & legitimum,
ex materia negotiorum proprie incidunt:
utile

utile autem ex inuentione oratoris. Ac legitimo in hunc modum accusat: Eum decem leges uiolasse, quarum septem sunt capitales, tres ciuiles. Iusto: Charidemum saepe iniuriam fecisse rei publicae, nec ei iure tale dari premissum. Ponitur & utile ex inuentione oratoris, sic: Considerate quo pacto accepta, & quo tradita sit Chersonesus. perspicuum est acceptam esse, Coto regnante: datam, regno in tres partes diuiso. Nunc igitur uobis tale Charidemo donum offerentibus, si uoluerit Cersobleptes ceteris regibus inferre bellum, neminem habebit aduersarium. Nam Athenodorus cum sit Atheniensis, occidere nonlet Charidemum, propter Atheniensis. Rursus Simo et Bianor socij, siue ciues, nec ipsi Charidemum peremptum uolent. Quod si hi non aduersabuntur Charidemo, Cersobleptis imperatori: destitutus ceteris regibus, & occisus, solus Cersobleptes imperio potietur: neque quicquam ei obstabit, quo minus Chersonesum occupet. Non igitur hoc argumentum e materia rerum proprie petitur: sed rei est, dicentis, Cōducit uobis capere Amphipolim, & multa eius generis. Esse autem industria oratoris insertum hoc argumentum, ex Aeschinis oratione Ctesiphon tea constat. Nam cum tale & illic esset argumentum, Aeschines ob ingenij & eloquentia penuriam, non in promptu habuit locum utilitatis, sed simplicem causam egit, ut simplicior. At Demosthenes id etiam excogitauit, ut ex arte & uir ingenij extrinsecus aliquid adiumenti peteret. Quare tertium etiam caput commouit in oratione, utile. Exordia orationis tria sunt. Primum a re: Cum uiderem magnas rei publicae fieri iniurias, actionem hanc institui, in quo etiam inimicitias sibi cum Charidemo intercedentes occultat, sed Aristocrati se infensum esse profiteretur, id quod ei nihil incommodabat. Nam cum aperte Aristocratem, clam Charidemum oppugnaret: occultum, ut non suspectum dissimulat, de quo manifesto differit. Secundum a persona dicentis sumitur: Quoniam ego homo indoctus me rem tantam ostensurum profiteor, conuenit omnes uos mihi esse adiutores. Id uero ait, quod homo indoctus non sine metu cum magistratibus, & imperatore congregabatur. Eminus enim suspicionem a se remouet, per opinionem simplicitatis. Tertium a persona Charidemi, ob quem instituta est oratio. Traditum enim nobis est preceptum, omnes obiectiones quae a dignitate oriuntur,

esse refutandas, cum celebrem personam oppugnatus. Idem Aristides etiam in Pericle fecit. In exordij tertij medio, est argumento sa quaedam congeries: Quod si maximum hoc esset Aristocratis, etc. Nam cum in exordij principio Charidemi existimationem perstrinxisset, ueritus est ne id quod erat consequens, auditor maleuolentiae demonstrationem requireret, quam reiecit, ad Chersonesum se properare simulans, & postea se ostenturum simulatam pollicitus. Quia porro futurum erat, ut miraretur auditor, cur tandem decretum uolatarum legum reum agens, Chersonesum in medio conflictu meminisset: in constitutione praeparat auditorem, ut Chersonesi mentionem causae coniunctam esse existimet, ea ratione totam causam criminans, & suspectam reddens. & est tanquam praeparatio loci utilitatis. Constitutio autem sumitur aliis a sententia, aliis a narratione. Quia uero futurum erat, ut auditor nominata Chersoneso statim absolutiores probationes requireret: propterea fugiens, & fugam dissimulans, optionem dat, utrum legitimum audire malint prius, an iustum, an utile: aut, quia firmum habebat legitimum, & accusationi coniunctius, ideo etiam necessarium putauit eo primo uti. Ferè igitur tanquam non refragato auditore, aut ex promisso accusationis postulante, dixit, De legitimo uultis audire primum? hoc dicemus: et quia occursum erat e lege, hospitem esse Charidemum, propterea quoque honorem ei in decreto per scriptum esse peculiarem (nam capitalis lex in ciues lata esse uidebat) propterea ei ad contrarij refutationem opus fuit praeparatione, qua confusaceret auditorem, Charidemum esse ciuem, & pro ciue haberi orationem. sic uidetur illi honorem eum largiri communitatis, & reuera caput reddit firmius. Quod enim ciuis res agitur, eo magis succententent auditores, si ciui, cui legum subsidia praesto sunt, peregrinum aliquis premiū decreuit.

Neque cum exiguum quoddam uiderem & leue delictum.) Vide ut in principio orationis sit aequus, ut se ob parua delicta nunquam uenturum fuisse ad accusandum confirmet. haec horum uerborum uis est, Cum paruum aliquod & leue delictum uiderem. φῶλον enim hic uile & paruum notat. quamobrem etiam recte ei subiecit, peccatum: ipso nomine ostendens, quam facile contemni possit.

Sed si modo recte.) Ego, inquit, homo priuatus, nisi rationibus meis ab erro a decoro.

Ne de-

Ne decepti.) Nam quae, inquit, bellum non eripit, ea orator iste omnia donat hostibus.

Rursus.) Commonefacit Cotoys insultum, cum is Chersonesum rapuit.

Merito autem Atheniensis.) Valde moratum est hoc exordium ex persona dicentis, quod is, homo priuatus, magistratus & imperatorem oppugnaturus erat. Sensus huiusmodi est: Iure mihi potius aures prebebitis, quod eorum potentatum neque ab administratione rerum communium, neque a dicendi habentem artificium, me tantum malum repressurum polliceat.

Neque uenit in mentem considerare.) Cum aliquo modo obiurgasset, obijci debatur, Cur igitur dicis & produs in publicum, cum sis, ut profiteris, homo quietus? hac de causa opus ei fuit iure iurando uehementiore.

Equidem non ignoro.) Necessario hic refutatur obiectio, a populi qualitate et dignitate. quamobrem etiam uerbum, opinantur, positum, perstringit aduersariorum errorem. Item, bene meritum de republica. Graue, inquit, & non ferendum est, tanta & reuera gloriosae ciuitatis, hominem ad eum uilem uocare benefactorem, quae dijs etiam ferè benefecisse, & hospitio exceptus, & in iudicium adductus.

Potero apud uos explicare.) ut, si non persuaserit, sua imbellicitas, non rerum infirmitas, in causa fuisse uideatur.

Arbitror ostensurum.) Arbitror, consentaneum est priuatae & indoctae uitae. sed ostensurum, & quae sequuntur, fiduciae causae conueniunt.

Quod si Atheniensis.) Hoc quidam, figura contentus decepti, quartum esse putarunt exordium: sed est congeries quaedam argumentosa, talem causam habens. Cum Charidemum in propositione exordij perstrinxerit, & Charidemi defensoribus licuerit statim poscere demonstrari, quomodo fuerit male uolus: differt eius rei probationem, et se ad Chersonesum perperare simulat: & id quod maius est, minori suffragatur. Quamobrem etiam dixit: Primum autem omnium dicere necessesse est ostendere, &c. ut cogente necessitate dicere uideat, non ex similitudine. Hic uero sensus, Dicere et ostendere: uiam aperit et munus. hoc enim usus postulat. Nam et in constitutione per partes est consilgendum, & demonstrandum.

Est igitur Atheniensis.) Hic incipit constitutus, a rationatione utilitatis,

Id igitur Atheniensis, cum quidam oppressum uelint.) Non solum Aristocratem, sed & alios quosdam, innuit. sed propter offensionem uitandam, ceteros reticet. * Id nimirum, inquit, efficere uoluit, ne respub. colatur a regibus.

Comprehendendi ius.) Alij sunt interpretati, ad iudicium. sed orator obscuritatis occasione deflexit quod uoluit: ad necem, inquit. Queri autem possit, qua gratia cum constitutio suapte natura sit simplicissima, nec confirmacionem requirat, orator hanc ad pugnam comparat? Respondemus, ideo factum, quod futuris de reb. dicit. Diximus enim, id ex loco utilitatis esse factum. Futurorum autem natura in obscuro est. Quae quia in firma sunt, & latent, ea demonstratione conatur ostendere, & uerum inuenire.

Neque uero hinc solum perspicitur.) Demonstratio eorum quae dicta sunt, ac constitutionem quidem argumenti absolutum, hanc autem demonstrationem ab ipso decreto.

Et praeterijt, quod non ob facinus.) Obscurum per partes indagat, & referat ad utile, obscuritas enim damnū parit, quod est proprium utilis.

Quibus igitur de causis factum sit decretum.) Conclusio constitutionis. Si quis autem querat, cur capitum ordinem immutauit, cum naturae ordine iustum utili antecedit, & illud praeteritorum, hoc futurorum sit? cur igitur praetermisit natura primum? Respondemus: Iustum quod natura primum est, quo uita rei continebatur, ad finem reuoluasse, ut auditor cognitio factis eius, cum indignatione ferret suffragium. Legitimum autem praepositum est, quod eo multum ualet. Est enim artificiosum eius praepceptum, summa in prima acie collocare, et non sequi ordinem. sed ut bene habet, aut contra hos hostes.

Pollicitum tria me ostensurum.) Cum nihil sit pollicitus, quo pacto dicit Pollicitum? Respondemus, eum in accusatione dixisse: Accusamus decretum, ut pugnantem cum legibus. ut iniustum, ut inutile. Haec igitur, inquit, eadem in accusatione posita occurrunt, ut autem capita habet oratio, sic exposita sunt, non ut ordo postulat, ob eam rationem quam diximus.

Optionem uobis dare.) Quia enim abibat ex constitutione edoctus auditor, de utilitate: sed id eis primum narrare accusator, ut diximus, propter dispositionem noluit, dat eis optionem: & deliberatione proposita, iudicium surrexit, ut eos sequi uideatur, et hoc facere necessario, & desiderium eorum persequi.

z Tertio,

Tertio, indignum esse.) Hic iustus locus est. Indignitas enim ad iniusticiam refertur.

Sed sic auscultet.) In uno quoque capite proprium uerbum habet: in legibus, dico: simplex enim res est lex. In iusto & iniurijs, arguo: In utili, inquiram. ratiocinatione etenim futurum inuenitur.

Breues erunt de omnibus orationes.) Cum enim tria essent capita, prolixas & longas subindicabat orationes: propterea consolatur eos dicendo, Breuis erit oratio.

Vulneris consilio infligenti.) Hic incipit indagatio legitima, & collatio, cum & leges & decretum ponantur.

Si consideretis, quo ordine.) Preparatio. Cum enim mentio faciēda esset earum legum quae de ciuibus differunt, atque iste hospes esset, ne sibi obijceretur, At iste hospes est, cum leges de ciuibus loquantur: hoc in primis constituit, & ciuem eum facit, ut ita in eum inquirat.

Populi enim donū.) Assentatur populo, & si mul ostendit, se ei non esse inimicū, ut & in exordio dixit: nulla priuata similitudine. Nam si inimicus essem, non ciuem, inquit, eū fecissem. Nihil autem prohibet, cum usus postulat, etiam hostem laudare, ut aliud consequamur quod uolumus.

Quae uero nec uobis genere ciuibus.) Bene, contra leges. ne quis diceret, Si maxima beneficia dedit, maioribus etiam honoribus est afficiendus: ideo subiicit, contra leges. Eas enim uiolare non est honestum.

Eius generis omnia.) Recusat enumerare maleficiorum genera, siue quod ominosum, siue ne eo uideatur scire, quod ipse agat.

Enim uero dum comprehendendi dat potestatem.) Verbo comprehendendi perpetuo cauillat.

Cum incertum sit, quae unumquodque fortuna maneant.) Considerationem his uerbis mouet, ut illius ostendat iniquitatem.

Ne uero putetis stultam interrogationem.) Quia postulat ab eo, ut futuris de rebus respondeat. Quo autem absurdiorem facit orationem, eo magis perstringit Aristocratem.

Aut aliquo alio modo moriturus.) uidelicet naturali morte.

Quem enim scripto tuo limitem posuisti.) uidelicet, decreto. Perstringit autem decretum, scriptum appellando.

Atqui cum ei adieceris, quasi dicat, absurditatis. In omnibus, non in capitalibus duntaxat.) Moris est Demosthenici, confirmare non ex ijs duntaxat quae dicit, ne uideat suae utilitatis cau-

sa ex calliditate facere: sed ex uerbis aliorum, ut rei natura talis esse uideatur.

Age uero, sitale quippiam acciderit.) Obiectionis refutatio a qualitate Charidemii. Quia enim priuatorum hominum magis est, quam imperatorum, adulterare: ideo eum etiam priuatum facit.

Iam & alij cuidam.) Ne quis dicat, Sed non amittet imperium, at hic, id (inquit) quod iam & alteri duci accidit, ut eo quod commune est, firmet priuatum.

Et non graue est, o dii immortales.) Opportuna quiritatio, pulchrum enim est, in ingenti atrocitate inuocare potiores, id est deos.

Quas ascriptimus.) assignauimus. forma enim comprehensura est. Nam cum pluribus destituimur, hanc figuram usurpamus.

Mandata legibus.) a legibus constituta. Inferitur tandem conclusio legis, quae quidem conclusio constat exaggeratione eorum quae dicta sunt. Quae autem potest, quo pacto in

examinando legitimo capite, non coniunctim id tractet, sed bipertito, & inserat alia, nusquam id facere solitus: sed perpetuo, omnia quae ceperit, capita eodum tractet, donec perfecta sint: Respondeamus, eum, cum decretum non coniunctim examinari, sed per partes, examinatae parti leges quas uiolarit opposuisse: contra eam quae sequitur, rursus asserere leges, & merito nihil aliud attulisse in medium extra id caput sed & mortuum. In duo enim secatur legitimum, in scriptum, & non scriptum, ut totum unum esse uideatur.

Nos Athenienses Charidemum fecimus.) Praefatus in primis est de consuetudine, ut sic de exordio ordine obijciatur: At haec instituta ad ciues pertinent. Vnde statim subiicit.

Nos Athenienses Charidemum fecimus ciuem.) Prima igitur totius legitima refutatio est, Hospes est Charidemus, altera, ex consuetudine in legitimo: Fecimus ipsum Charidemum ciuem, sed nec arcana, nec sacra, nec sancta ei imperauimus, quae peculiaria sunt indigenarum.

Sive heroes, sive dii.) Non enim affirmat, quis sit * ut orationi probabilitas, id quod etiam alibi obseruatum est, concilietur.

Inuentum & donum deorum.) * horum qui sunt in iudicijs.

Aliud tertium.) Notandum est *ἔρεπον*, subiectum tertio. Non est autem bene dictum. Nam *ἔρεπον* de duobus duntaxat est usurpatum, de tribus *ἔρεπον*. hoc igitur quod dixit, rarum est: et cum sit affectatum, non est imitandum.

Nunquid adhuc nobis reliquus est.) Ad scribam dicitur

cit, ne uideatur dolo malo, et praemeditatus agere: ea de causa ignorationem simulat, ut quae subiicit, in legibus ex tempore reperire uideatur.

Volo autem uobis unum atque alterum.) Absoluta parte legitima, rursus subiicit aliud institutum, principale id quoque.

Ut comprehendendum.) Mos enim, legitimi capitis pars ab artificibus esse creditur, per quod fides sit, omnes secutos esse, pro eo more, uoluntatem legum in dandis muneribus. Mos ab hoc loco incipit: Volo igitur unum atque alterum decretum recitare, &c. sed absoluto more quoque, per quem legitimum confirmauit, iam ponit obiectiones ortas a legitimo, primum a scripto. Scripsit enim Aristocrates: Si quis occiderit Charidemum, eum comprehendere liceat. Accusat autem Demosthenes, siue Euthycles, eum imperfecte & obscure scripsisse, quod non adiecerit, ubi, & quod nam ob facinus eum comprehendere liceat.

Aduersus hoc, obiectionem a sententia contra inquit Aristocrates, dicens, se scripsisse ad causam dicendam comprehendendum esse homicidam ex consequenti. Id uero Demosthenes non recipit ex sententia tanquam consequens, asserens, eum non scripsisse aperte, in iudicium adducendum esse homicidam comprehendendum, & examinat leges magis pro defensione homicidarum. Quiritur autem decretum esse imperfectum, bifariam, tum quod scriperit licere comprehendere: tum quod adiecerit, Si qua ciuitas, aut si quis homo priuatus eum asseruerit, hostis esto. Rursus, non ascriptum, cur esse debeat hostis, cum adscribendum fuisset, nisi dediderit ad dicendam causam.

Deinde posuit obiectionem: Irritum, inquit, est decretum. Est enim senatusconsultum. Lex autem annua esse iubet senatusconsulta. Sciendum autem est, eorum decretorum quae iubebantur & confirmabantur a senatu, alia in ipso restituisse senatu, alia relata esse ad populum. Quae igitur priuatum a senatu habebant, ea erant annua: & una cum senatu, cui anno finito successores dabantur, & ipsa tollebantur. Quae uero a senatu ad populum referenda erant, & a populo confirmanda, ea non erant annua.

Iam scriptum ab Aristocrate decretum, confirmatum a senatu, confirmandum erat etiam a populo: sed accusatione ad praetorem relata, suspensum manebat. Orator autem callide ait Irritum id esse, quod senatusconsultum sit. Id igitur senatusconsultum esse, uerum est: non uero esse irritum, non est uerum,

ἔργον, irritum.) Vox haec bifariam accipitur, aut pro eo quod est omnino sublatum & abrogatum, aut pro eo, quod, cum confirmandum sit, nondum est confirmatum. hac homonymia arrepta ad cauillationis occasionem dicere ausus est, irritum esse decretum. Deinde peculiariter propositionem aut uniuersalem positam confirmare nititur, his uerbis: Lex annua esse iubet senatusconsulta. Uniuersalis igitur propositio uera est. Nam senatusconsulta uera sunt annua: sed, irritum esse decretum, per homonymiam dici ostendimus. Senatusconsultum enim aequum est homonymum, ut omnia decreta quae ad senatum referuntur.

Neque uero ignoro, Athenienses.) Obiectio a legitimo, ex sententia oratoris. Nam cum ipse pro consensu accepit, eum licere comprehendere ad necem: Aristocrates autem dicat, ad causam dicendam: soluit obiectionem, & ei occurrit ex altera decreti parte, iubere eum, inquit, si quis homicidam asseruerit, eum quoque hostem iudicandum, non ad causam dicendam, sed tamen si iuste asseruerit. Quod cum a sententia Aristocratis soluere non posset, & eius uoluntatem indagare: ab altero scripto, cum idem sit autor, soluit.

Irritum esse decretum; cum sit senatusconsultum.) Alia obiectio, sumpta a persona Aristocratis, sed ab oratore conficta: tanquam nemo sponte confiteatur, se esse iniurium, ut sua lingua condemnentur pro uictio, eo quod principio confitetur irritum esse decretum. Sic callide abrogare decretum studet. Nec enim omnes eius partes laudat, sed quae senatus confirmabat sine populo, ea dum in magistratu erant senatores ualebant, & reuera erant annua: quae uero a populo sunt, diutius etiam durant, quia consulta ipsius senatus ad populum non referabantur, sed rata erant etiam sine auctoritate populi.

Erant annua.) Id esse, annum durabant. Respectu autem senatus sic ait, id non esse ratum, & ne quo modo ad populum referatur.

Esse annua.) In hoc quod ad plebiscita attinet, mentitur est. Irritum enim eo est, quod a populo nondum confirmatum: non tamen prorsus irritum, tanquam annum. Sepe enim longo durant tempore.

Iam nec illud me.) Rursus obiectio a consuetudine. Ius enim bipertitum est: scriptum, & non scriptum. Ac ubi ius non scriptum etiam reperitur, omnino ius scriptum in uniuersum

uerum praeferetur. Vt autem ubiq; solet facere orator, ita hic in thesi obiectionē criminatur, ut eam ostendat infirmam esse ad uersario.

Simplicem.) sine dolo, puram, iustam. *παραπροσ, ambages.*) fraudes, eo quod animi a ueritate abducant.

Non ne religiosi sunt.) Mitigat offensionem iudicum, postquam enim ostendit, quaedā esse confirmata contra leges, idq; a iudicibus diluit crimen, ignorantiam ueniam turbuendo.

Animi aut opinio.) Persuasio, & quod ita uti dixerunt, putarūt esse iustum. Ad perspicuitatem autē orationis, definit quid sit per iurium, ut dociliorem reddat auditorem.

Si quid enim ignorauit.) Ignorantem enim uenire partem fecerunt ueteres.

Neq; ut alij ea dicta sententia.) Decepti enim sunt.

Neq; enim, si quid unquam contra leges.) Est in more positum ueteribus omnibus, in iisdē sententijs ut iisdem uerbis utantur, ne mutatione eius quod natura fert, inepti uideatur. Itaq; & in Androtioniana idem dixit.

Iam uerō uidi quendam Athenienses.) Hic utilitas refutatur: Ne conducit quidem, inquit, ne propter utilitatem confirmetis.

Ne uerō miretur omnino.) Obiectionem soluit. Dixerit enim aliquis, Sed nō perdurat ea quae in decreto scripta sunt, non enim irata ualeat. Sed exemplis ipse probat, multum tralere decreta.

Quod si uobis dixerint.) Quoniam confidentior est oratio, alij eam personae tribuit, ne ipse a semetipso ea dicere uideat, sed alius sit qui loquatur.

Audio autē eos.) Obiectio. At nō uolet noxia, sed utilia. Confirmat autem obiectionē ab animo Cerfobleptae, & a magnitudine reditū. Proinde animū refutare poterit, perstringēdis animis tyrannorū, et exagitantis Charidemi moribus, ut Barbaris: magnitudinem autem, ab innata tyrannis auaricia.

Quem prius etiam aliquando Charidemum.) Vt quidam cum Philippo, siciste cum Thracibus faciebat. Obiectionem autem iam confirmatam qualitate Aristomachi, imbecillio rem facit. Cum enim non facile refutari potest obiectio, per speciem eius confirmandae, refutationis occasione querimus.

Ego uerō tamen possē dicere.) Hic incipit refutatio, non consentanea obiectioni, Quia

uerō illi dixerunt eum nolle rationibus quibusdam ostendit eum uelle, tum natura tyrannorum perstringenda, tum barbaricis Charidemi moribus ostendendis. Magnitudinem autem refutat ab auaricia tyrannorum animis insita, adductis exemplis, & per comparationem.

Præcipui.) Cum per partes confirmat ab exemplis, iam per uniuersalia concludit orationem. Felicitas autē princeps est, quia diuinitus obtingit.

Et quid de Philippo dico?) Cum Philippi exemplo ostenderit, felicitatem cum prudentia non dari: ne quis dicat, Sed Macedo est, & unā cum his prudentia in causa est: propterea e propinquo confirmat a Coty. Maximē enim ad eum hæc sententia pertinet. Quendam enim captiuum in eo loco introduxit, & ei per contumeliam Poliadis Meneruæ * quaedam contraria legibus imposuit, in quo manifeste contumeliam fecit Atheniensibus.

In semetipsum contumeliosus.) Sobrie dictum, qui enim in semetipsum delinquit, semetipsum lædit.

Deniq; nō sanorum prorsus esse hominum.) Ratiocinatio utilitatis. Nam ignominiosum & gloriosum huc referuntur. Bifariam enim consideratur utilitas: partim e rebus, partim ab existimatione, hoc igitur est ab existimatione sumptum: præterquam quod rebus incommodet, existimationi etiam nocere.

Atqui et aureis coronis.) Obiectio coniecturalis est: At nolet iniuriam ijs facere, qui eū honorarunt, et aurea corona ornarunt. Sed ut ponamus, Charidemum declarasse suum studium erga nos, & declarare, & declaraturum, & nunquam alio esse animo futurū, quam quo nunc est: nihil magis decuerit ei hæc decerni.

Sed hæcenus opinor et amat.) Explicatis partibus, uniuersale subiicit: & exemplis fide facta, argumentatione uniuersali orationē confirmat. Sed quia rerum antiquarum mentionem fecerat, quarum propter uerustatē, abolita erat memoria: per Philippū & res recentiores fidem eis facit.

καί ποτε, post modū, uel, post tempus enim, saepe dicimus.

Sed ne in posterum quidem.) Futura coniecturis firmanatur. Quia enim utilitas in futuro continetur, futurum autem obscurum est: ideo e rebus factis fidem petit.

Nam illud

Nam illud existimo.) Ratiocinatio ex utilitate.

Est enim uerorum amicorum.) Argumento uniuersali orationem obliquit.

Tamen si Barbarus sit, et perfidus.) Obiectionem soluit: At non lædet Charidemum, tamen si barbarus est: soluit autem per exemplum.

Verum si et natura parum fidus est Cerfobleptes.) Eorum quae dicta sunt, collectio. Differt autem *συμολη* ab *αὐθαγία* & *ἀπιστία*, quod *αὐθαγία* omnia quae ponderis & momenti aliquid habent, in memoriā reuocat: *συμολη* autem ea dumtaxat quae modo dicta sunt.

Iam præterquam.) Duplex est utilitas, una rerum, existimationis altera.

Omnes peregrini militis duces.) qui exercitus ducunt conducticios. Eo autem uniuersali exemplo est usus, ne tanquā inimicus eum calumniari uideatur.

Imperare student.) ut terreat imperantes illos alijs eripere principatum studere.

An non enim turpe est.) Argumentum a minori. Nam si eos, inquit, accusas, qui pauciora delinquant: tu ob grauiora peccata non eris reprehendus?

Et factam quandam rem.) Hoc ex similitudine sumptum est.

Volo autem iam.) Nūc simile examinat. Cur id autem in fine posuit: respondemus eo factum, quod cum bene uelle reipublicae uideretur, eam opinionem refutare uoluit, ut auditor surgens non obliuisceretur eorum quae modo audiuisset. Quod si principio factum esset, non pariter auditum esset a iudicibus, id quod eorum sententiae aduersaretur, qui putarent talem esse, qualis perhiberetur. Sed postquam eis celsit, & fidem in primis facit, id consequitur, ut minus moleste ferant, hoc examinari. Auspicatur igitur ab exordio, & statim ponit antihypophoram ante caput, animaduersa eius absurditate: At si talis esset, ciuem eum non fecissemus, neque aurea corona donassemus. Est autem moris Demosthenici, post ingressum capitum ponere obiectiones, sicut & hic fecit, ut quod sequebatur promissionem, se ostensurum eum improbum esse, obijceretur: Qui factum igitur est, ut eum talē esse ignoraretur in coronando, & laudando, & ciuitate adipiscenda? Refutatio translatiua est, propter uestros oratores. Cum autem narrationem culae supinae esse soleat, quia de olim factis iniurijs dicitur, ne orationem historicam faceret, figu-

ris, & sectionibus, & enumerationibus, & regressibus, & præteritionibus, supinū tati medetur, & passim admiscet personas, tum Charidemi, tum Cerfobleptis, ut calumniā fidem inueniat, & altera alteram probet: Charidemū Cerfobleptes, Charidemus Cerfobleptae personam: Charidemus, quod ut ciuis Atheniensis illi familiaris sit, & bene uelit, & amentiae Cerfobleptis additamētum: Cerfobleptes, quod improbus & barbarus, & in uniuersum auarus & tyrannus.

Sitantis in rebus decepti estis.) Dicendum fuisset: Ostēdam eum uobis nō bene uelle, sed uos deceptos eum talem putasse. Sed quia asperum erat dicere, Decepti estis: ipse id quod dicebatur, confirmans, Non mirum, inquit, est, uos deceptos esse. & post incrementum crimen refellit, imposturæ causa recitanda * præmunitionem autem iusti.

Quae igitur miles.) Principium iusti.

Quem satis norat.) Ne forte contradiceret, Sed ad amicū me cōtuli: etiam ad hostem apposuit.

Multis alijs in locis sua locare opera.) Ne obijceretur, iure se isti locauit, neque enim potuit alibi, & dux pecunia egebat: propterea dixit, Licuit alijs suam operā locare, sed ei nō libuit.

Imo non erga uos.) Vt uideatur ex tempore loqui, non malitiose, ignorantiam simulat. Cum enim dicendum esset, misit ad illum, ipse dixit, ad uos, ut eos apprehenderet. Reuera enim non ad eos, sed ad Cephisodotum literas miserat. Is uerō dux erat Atheniensium, inimicus Cotys & Iphicratis.

Vt uos ab initio tractarit.) Quia saepe aliqui temporibus adducti, ijs etiam aduersantur, quibus nollent: id que uenia quodammodo dignum habetur: ideo dicit eum ab initio huc usq; esse maleuolum.

Neglecto iureiurando.) Percellit Athenienses, dicendo, dijs neglectis. Nam si deos contempserit, quanto magis uos amicos contemneret?

Sive ipse animaduertit.) Eo facto quod uoluit, assentitur, ne contendendo uideatur id ex stultitia facere, sed tacet, ne asperior uideatur.

Primi iniuria Cephisodoto faciebat.) Collectio eorum quae dicta sunt, sursum & deorsum, per duo enim principia etiā medium complectitur.

Loco Euboeae.) E regione Bœotia est insula, & prodest ad obtinendam Bœotiam ei qui eam subigere uelit. Sunt enim e regione inter se oppositæ, illa insula, hæc terra continens. Sic etiam Chersonesum occupaturo, Cardianorum urbs prodest, per eam enim à Thracia ire licet in Chersonesum. Elocutio pendet ex comparatione similis, & à noto loco ad ignotum.

Est autem eis talis oratio.) Obiectio ab utili. Transit enim rursus ad aliam obiectiōnem, & rursus hic personas copulat. Multū enim ad suas rationes probandas ei confert, crebra personarum productio. Sic enim alterā altera coarguit. Obiectio autem rationē habet ad dicitam, ut ex ratione refutationē petat. Nam de auxilio & societate agit ratio. * Oratio autem eius est contradictio.

Ego uero arbitror eam orationem.) Refutatio ex differentia per contentiōnem. Ait enim, si periclitaretur Charidemus & Cersobleptes hostibus ingruentibus, & uos eis auxilia decerneretis, atq; ego prohiberem, ratio cinās, & in medium afferēs, quot uos affecisset iniurijs: non alienū esset in defensione dicere, non esse recordandum offensarum. Cum uero nullum tale periculum adsit, sed reddere maiores, & opes eorum augere studeant, id agunt, ut eius ducibus securitatē, & quiduis agendi licentiā impetrent.

Illius duces.) Pluraliter dicitur, cum unus esset Charidemus, exasperauit suspiciōnem.

Is ad inferendum malum.) Iam definit quid sit iniuriā, et ait: Qui sciscitatur alicuius iniurias, ut ei noceat & ulciscatur, is iniuriā: qui uero meminit, non lædendi causa, sed ad cauendum simile periculum, prudenter facit.

Fortassis & huiusmodi quandam.) Alia obiectio ab utili, cum priore obiectiōne coniuncta. Est autem adducta in hunc modum: Quum supra dixerit, non esse recordandum offensarū, etsi aliquā fecerit iniuriā: nūc adijcit, eū nūc aliter paratū esse ad beneficiandū Atheniensibus. Ne uero auditores beneficiæ uocabulis inescarentur, uidet ut ea perstringeret: primum, fortasse dicendo, & dubitandum faciendo. Deinde suspiciōnem adiungendo, rem nō esse fide dignā, quia & uerbum incitatum, brutum & mutabilem animū indicat. Qui enim citra iudicium & impræmeditati aliquid instituunt, illi facillimē mutantur. Quin etiam si uellet aliquod cōferre

beneficium: contraxit spem. non enim dixit multa beneficia, sed aliquod beneficium.

Ego uero, Athenienses, spectate.) Bene eos in commune adducit ratiocinationem, & non ipse solus seorsim suam sententiā declarat. Nam hoc contentiosius, illud efficacius est.

Postquam autem & decipiendo.) Iam e contrario. Nam tamen magna esset beneficia daturus, ne sic quidem esset peierandū: quanto minus ei auscultandum est decipienti, & nihil ueri uel agentis, uel dicenti. Nam eius condemnatio proderit. Aut enim facere in posturam desinet, ubi intellexerit, se non posse latere: aut reuera uobis amicus erit.

Operæ precium igitur est, Athenienses.) Valde coniuncta est cum causa hæc digressio, quæ maiorum exemplis utitur. Docet enim non tot danda esse munera, siue qui ciues sint, siue hospites: ut utrinque ostendat, non dare esse pulchrū. In utraque enim parte eum collocaris, peccabis.

Primum igitur illud.) Themistoclem necessario præposuit, quia pars & ordo ciuū est potior.

Ergo benemeritis nihil.) Ne quis existimaret, eum dicere ingratos fuisse maiores, fidenter occurrit. Deinde confirmat ratione id quod dictum est, & quia metuit diffidentes, eos in sententiā suam trahit, his uerbis: Modestis hominibus, & reuera melioribus hæc placent magis, quam aerea statua, & reliqua dona.

Hospitum autem quomodo.) Absoluta ciuū parte, & ostenso, quantum inter presentia & uetera sit discrimen: subiicit hospites.

Ariobazanem illum.) Fidem eorum quæ dicta sunt, exemplis ostendit. Ariobazani Persæ honore habito, non in eo grati esse destiterunt, sed & Agauū & Philitum honorarunt. Et quia nihil de eis dicere absurdè potuit, ab animo eos perstringit, Atheniensium inimicissimos appellando.

Rursus Timotheo.) Altera exempli demonstratio, ob eum honos habitus est Phrasi eridi & Polysthēni, quos perstringit à fortuna, ne ingenuos quidem: à moribus, pestilentes.

Sed & hoc egressum est urbem.) Valde significanter dixit: quasi dicat, peregrè abiit, reliquit urbem.

Delin

Delinquentes, inquam.) Iterum hic quoque colationem maiorum addit. ut supra & in honoribus fecit.

At quanta suspiria ducerent.) Hic incipit causæ propria peroratio, cum grauitate & uehementia, forma commiserationis.

An non enim turpe est, cum Aeginetæ.) Argumentum à reductibus, & ignominiosum.

TIMOCRATEAE DEMOSTHENIS ORATIONIS ENARRATIO, HIERNIMO Vuolsio interprete.

Resentis huius discriminis, in quo uersatur, causam, nec ipsum Timocratem arbitror in quenquam alium transferre, quam in semetipsum.) A calumnia personæ ducitur exordium, cuius propositio est: Ipse sibi causa est presentis accusationis. Ap

probatio propositionis: Dum enim rem publicam pecunia non parua fraudare studet, ut ipse pecuniam accipiat, hæc scribere ausus est. Huius autem approbationis pars, ad finem est exordij collocata: Quare is quidem ab illis pecuniam accipit. Sequitur reditio: Ego uero de mille drachmis propter uos periclitor. Itaque propositio hæc est: Ipse Timocrates huius sibi causa est discriminis. postea confirmatio: cum pecunia fraudare ciuitatem uelit. Approbationis autem causa diuisa longius, obscuritatem parit: ut argentum acciperet, hanc legem obrogauit. Interiecta sunt quæ amplificent, neque idoneam, neque equam, Athenienses. Deinde quia uerebatur, ne iam à se amplificantium harū pro

positionum demonstratio, quæ in causa hac difficilior est, postulare: pollicitationibus ei rei medetur, & rursus aliam exaggerationem affert: eum iudicum suffragium, quod iurati ferant, soluere, & omni autoritate priuare. & obiectiōnem quæ hinc emergit, soluit: Non ut reipublicæ commodaret (neque enim differri poterat huius obiectiōnis probatiōes) & rursus aliam solutionem affert, cum principij confirmatione coniuncta, atque exordij propositiōni consentaneam: Ipse sibi presentis discriminis causa est Timocrates, dum uos priuare uoluit etiam alijs pecunijs, quibus iam longo tempore quidam, hoc est legati fruebantur. Subijcitur postrema causa: Quare iste pecuniam ab eis acceptam habet: cōsentiens cum propositiōne, Quare ipse sibi Timocrates presentis discriminis causa fuerit. Nam accepta pecunia, legem contra omnes leges obrogauit, neque idoneam, neque iustam. Postremo autem loco posuit sordidam causam, neque statim cum pro

positione coniunxit, quod improbabilis futura fuisset citra exaggerationem hanc, contra omnes leges. Nemo enim simpliciter credidisset, legislatorem accepisse pecuniam, sed exposito reipublicæ damno, facile crediturus erat auditor, non gratis ista scripsisse legislatorem. Ita longo interuallo coniunctiōnem subiungit. Est autem exordij sententia ex personæ sumpta calumnia, quæ confirmatur per legis subiectiōnem in capitibus dicendam, esse eam cōtrariam legibus, & inutilem, & iniustam.

Ipse sibi causa est Timocrates.) Hoc & iracundiam prouocat, & enumerationem causarum continet: primum, eum duplici rem publicam uelle fraudare pecunia, tum qua uincti multati sint, tum ea quam legati debeant. Deinde, decretum legibus esse contrarium & iniustum. Tertio, eò factum, ut acciperet pecuniam. Sed quia, si perspicuitatem & enumerationem causarum in

stituisset, in causis explicandis, supina eius & historica facta esset oratio, aut etiam remissa, non exordio congruens (debet enim ualde contortum, & tanquam in spiritu circulum quendam esse, exordium) coactus est seruire magis arti exordij, quam perspicuitati rerum. Cum autem munerum corruptelam nominet, eam non ad legum uiolationem ostendendam adhibuit, sed corruptelam, legum uiolationem probauit, ne accessio, ipsa re fieret difficilior. Sciebat enim ostensa in cōfirmatione uiolatione legum, corruptelam munerū protinus, & sine longa demonstratione fore credibilem. Quia uero condemnatus erat Androtion debite pecuniæ, atque eum oportebat aut soluere: aut, si cunctaretur, præter solutionem in carcerem etiam conijci: propterea subiecit hæc uerba, eum infligendæ multæ autoritatem eripere uideat: hoc est, non sinere suffragium de uinctis esse ratum.

Quia uero condemnatus erat Androtion debite pecuniæ, atque eum oportebat aut soluere: aut, si cunctaretur, præter solutionem in carcerem etiam conijci: propterea subiecit hæc uerba, eum infligendæ multæ autoritatem eripere uideat: hoc est, non sinere suffragium de uinctis esse ratum.

Quia uero condemnatus erat Androtion debite pecuniæ, atque eum oportebat aut soluere: aut, si cunctaretur, præter solutionem in carcerem etiam conijci: propterea subiecit hæc uerba, eum infligendæ multæ autoritatem eripere uideat: hoc est, non sinere suffragium de uinctis esse ratum.

Quia uero condemnatus erat Androtion debite pecuniæ, atque eum oportebat aut soluere: aut, si cunctaretur, præter solutionem in carcerem etiam conijci: propterea subiecit hæc uerba, eum infligendæ multæ autoritatem eripere uideat: hoc est, non sinere suffragium de uinctis esse ratum.

Quia uero condemnatus erat Androtion debite pecuniæ, atque eum oportebat aut soluere: aut, si cunctaretur, præter solutionem in carcerem etiam conijci: propterea subiecit hæc uerba, eum infligendæ multæ autoritatem eripere uideat: hoc est, non sinere suffragium de uinctis esse ratum.

Præter

Præter semetipsum.) Tali enim de se crimini locum dedit, improbam legem abrogando. Et hic absoluitur exordij propositio, mox confirmatio propositionis sequitur: Dum enim pecunia non parua, ne quis dicat: Quid ergo si paruum, non magnum est, detrimentum reipublicæ? ne res contemnenda uideatur.

Neq. aptam.) pro, nō cōducibilem. Addendo autem, neq. iustam: innuit tria capita, legitimum, utile & iustum.

Singulatim fortasse.) τὰ καὶ significat & paulo post, & celeriter.

Et expeditissimum apud uos.) Concitat sic iudices, dicendo: uestrum suffragium soluit, quem enim uos uincitis, lege soluit.

Expeditissimum.) Ne uideatur malitiose fecisse, sed ut res nota omnibus diceretur.

Non ut communiter aliquid iuaret rempublicam.) Ne obijceret, Quid uerò si profuerit reipublicæ? refutat, dicendo: non huius rei gratia, sed illius.

Sed ut eorum qui longo tempore.) Obscurū hoc est, sed significat, se accusare legatos de duplo, & usufructu pecuniæ. Nam sortem reddiderant, sed usumfructū pecuniæ, quam totum annum tenuerant, debebant. Sed rependa est oratio.

Præsentis discriminis.) Quia exordia gaudēt cōiunctionibus, perorationes cōtrā, propterea μὲν præposuit, ob solā exordij sententiā: quod cum superuacaneum sit, alteram ponere cōiunctionem non necesse fuit.

Causa est.) Nam rei cæteri omnes, accusatori discriminis causam acceptam ferūt. Huius autem præsentis discriminis, non causa est accusator, sed reus.

Nam pecunia.) Confirmatio, ex qua intelligitur etiam conclusio in inductione. *

Facilius.) pro, tutius.

Mille drachmis.) Hoc dicit, Si succubero, ut calumniator, mille drachmas soluam. Timocrates autem et si multabitur, parum curabit, cum pecuniæ copiam habeat ab Androtione & collegatis eius, quorū causam agit, acceptam. Diodorus autē, si succubuerit, non habet rempub. pro se numerantem, quam defendit.

Et tanto tutius est.) Secundum exordium.

Ego uerò si cui.) Isocratē obscure innuit. Nam is quoq. sic ratiocinatus est in orationis de Pace principio. Deinde quia is magister eius fuerat, adiecit, rectē ab illo esse dictum.

Bonorum enim ciuitatis.) Ratio exordij. Con-

firmat enim, quamobrem attentionem sua hæc mereatur oratio, & ipse à iudicibus sit audiendus.

Magis in causa.) Bene, ut per comparationē. Sunt enim & alia duæ causæ cur popularis status & libertas cōseruetur: ueluti, prudentia & propugnatio patriæ, sed plus momenti est in obseruatione legum.

ὡς ἐν κεφαλῇ, tanquam in capite.) id est, summum & breuiter.

Solent pleriq.) Alterū exordij attentionē captat. Exaggerat enim causam, dicendo, euerit à Timocrate rempublicam. Nam si quæ omnia tuentur, leges, hac una lege abrogantur: non ne debet ut hæc abrogari, & sic ea quæ salutis causa sunt, cōseruari? Quisdam uolunt, secundi exordij conclusionem esse sequēs exordium: alij dicunt, ipsum habere separatā à sequēte, in semetipso implicatam conclusionem.

Acres quidem.) Isocratice est sententia, huc trāsata ex Archidamo, & cautius usurpata, q̄ apud Isocratē. Illic enim orator penē se iactat, hic uerò castigat rem hac appendice, ut mihi persuadeo, Qui enim ad se ipsum duntaxat iudiciū refert, & dubitat, idē tanta cū æquitate & modestia, effugit apud auditores arrogantiæ crimē. Qui uerò effuse de omnib. suo testimonio utitur, sine castigatione orationis: is, fieri nō potest, quin auditorib. arrogans esse uideat. Veruntamē & pro Isocrate causæ afferri probabiles possunt: quod is qui uerba facit, regius adulescens est, & paulo post rex futurus: & dum adhortatur ad bellum, non ab re fremit. Tribus autem in hac oratione usus est exordij: uno, quod à reo: altero, quod à re: tertio, quod ab accusatore ducitur.

Vt mihi quidem persuadeo.) Morata simul, & æqua est oratio. Neq. enim hic ad se duntaxat refert iudicium, sed etiam dubitando arrogantia uitat opinionem.

Ego enim, Athenienses, suscepi inimicitias cum homine.) Narratio extra causam. Obiter em exponit, quamobrem ad hoc iudicium uenerit: est q̄ preparatio, qua mouet auditores, ut uicem suam affecti iniuria doleant. & ueniam impetrat, si quid ulciscendi studio contra Androtionem dixerit.

πρωτόκρου.) id est, in eum incidit, inimicus eius sum factus, cum eo conflixi. Sed quia obijciebatur: Quid ergo, si tibi est infestus, cum à te læsus sit: & reipublica, inquit, ei infensa est: hoc est, eū odit, & oppugnare cœpit:

cœpit, nec ego propter meipsum: sed ingenium eius excitat omnium inimicitias.

Eum igitur qui me eò redegit.) Adiectū est, per iniuriam, ne quis diceret: Quid si meritō te inuasit? eoq. dicit etiam, quantū in illo fuit, perij, sed per uos sum conseruatus: & propterea, data occasione, iurē illum ulciscor. Priore autem confirmatione absoluta, adiungit etiam alteram, qua controuersæ causæ ea quæ accessit, coniungitur. Controuersia enim facit, et principalis est causa legis: illa de legatis, additamēti uice accedit. Duplex igitur est preparatio, cum & causa sit duplex. Deinde adiungit aliquid præconstitutionis, in quo promittit, se constitutionem positurum.

Iniuriam ab eo factā toti ciuitati.) Quia reipub. pendebatur duplum. Mineruæ autem decima, Eponymis (quasi cognominatores dicas) quinquagesima, Eponymi autem uocabantur statuæ quædam heroum, à quibus decem tribus cognominabantur: eaq. pecunia decem tribus ad priuata quædam sacra uocabatur. Heroum autem, qui, Aiace Salaminio excepto, omnes Athenienses fuerūt, nomina sunt hæc: Pandiō, Erechtheus, Cecrops, Aegeus, Oeneus, Leo, Aiax, Acmas, Antiochus, Hippothoon.

Cum autem res non amplius controuersa esset.) Hæc est prænarratio. disponit enim futurā ipsius rei narrationem, hoc est, de pecunia accipienda à republica. Duplex autem est causa. una pars spectat ad ea quæ ad calumniandū Androtionem dicuntur. altera ad ipsam affecticiam causam, quæ bipertita est: & partim cōmunis contra legatos, partim priuata contra Androtionem. Quamobrē etiam preparatio est bipertita, partim contra Androtionem, ob imminentiā maledicta, partim contra legatos.

Duorum iudiciorum.) In magnis & grauib. negocijs, conueniebant è duobus iudicijs, complentes numerum millenū & unius: qui unus ideo semper addi iudicibus solebat, ne calculus adæquatiss, ex æquo abiret aduersarij: sed ut ille uinceret, cui unius illius suffragium accessisset.

Denuo igitur breui.) Sententiā principij preparatrix. prædicat enim & proclamat totū argumentum, quod est constitutionis principium.

Decretum fecit apud uos.) Hic ingreditur ad ipsam narrationem. Aliter: Principium cōstitutionis hoc est,

Inquisitores.) Nouem uiros dicit, qui inquirerebant & peruestigabant, quis pecuniam reipublicæ deberet, aut sacris.

Archebum & Lysibidem.) Hi præfecti trimum erant, eos detulit ut habentes pecuniam. ad occultandas inimicitias, quæ ei cū legatis intercedebant.

Naucraticam.) Naucratis urbs est Aegyptia, quæ etiam hodie sic nominatur. habet autem constitutio in fine aliquid confirmationis. Ne enim absurdum fieret narratio, si diceret, eum propter negotia legatorum tulisse legem: statim etiam demonstrationem subiicit, his uerbis: Hæc sic ab eo esse acta, res ipsa testatur. Neq. enim, nudā, ut aiunt, narrationem esse oportet, & demonstrationibus destitutam. narratio autem rerū præteritarum est expositio. Respondemus, cum in consilio negotialis sit status, iurē de esse narrationem. scit enim auditor, qua de re cōuentus agatur. Sed in iudiciali oratione iudices rem ignorāt. Nihil igitur absurdū est, cum hæc iudicialis sit oratio, ponere narrationem.

Cæpit.) id est, spoliavit. Differt autem trimeris à nauigio, quod illa bellica est, hoc onerarium, & mercatorium.

ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ.) id est, condemnastis.

Profiliuit Androtion.) Perstringit eius mores, ut tyrannicis propiores.

Indignabatur & uociferabatur.) Hæc uerba eadem suspicionem mouent.

δραμῶν.) Iudicij nomē est, de pecunijs, aut possessionibus.

Necesse autem est primū.) Examinatio legis perfecta hic continetur, eaq. bipertita. Nā examinatio perfecta & personæ rationem habet, & temporis. Inquirat igitur & in latorem legis, et legem latam.

Volo igitur paucis commemoratis.) Quemadmodum ante constitutionem solemus auditoribus prædicere sententiā, quæ uim cōstitutionis significat: sic etiam ante confirmationem, quemadmodum & exordia totam causam antecedit.

Est δ Athenienses.) Absoluta narratione, iā ad legitimum caput accedit, & in eo primū ad legis uiolationem: cui ordine id subiicit, quod est legi contrarium.

Sed iubet primū.) Circumstantias hic primū explicat: personam, modum, locum, tempus: tempus, tertiam concionem: personam, Androtionem: locum, ante statuas heroum: modum, hoc pacto ea fieri oportere.

Legem eum contra omnes tulisse leges.) Persona hæc est examinatio.

Ἰδιχορηγία.) Disquisitio est, quid de legibus sit statuendum.

Primo senatus conuentu.) primo mense. Scindum enim est, eos singulis mensibus ternas habuisse conciones, de publicis negocijs deliberantes, nisi qua belli necessitas incidisset: ut de eo etiā, præter statas illas, alia concio esset indicenda. habebatur igitur prima undecimo die mēsis, altera circa uigesimū, tertia circa trigessimū.

πεντήκοντα.) Quinquaginta, quos diximus semper deligi solitos pro sua tribu, & munere fungii senatorio pro sua parte anni.

De senatorijs.) De senatu quingentorum: ornandum enim esse corona, si fecerit trimes.

De communibus.) de publicis negocijs.

Νοιμύρις.) Nouem principes uocabantur, sex Thesmothetæ, qui uiolatarum legū actiones dabant. Deinde unus rex, de quo in Androtioniana disseruimus, quod nam eius munus fuerit. Deinde bellidux, cui curæ erat, ut è publico alerent liberi eorū, qui fortiter in acie occubissent. Deinde prætor annuus, qui uiduas & pupillos, & alia quedam curabat.

ἀπροσδοκῆς.) Improbatis.

πρῶτοι κενότοιοι.) Primores quingentorum.

Quicumq; fuerint.) Hoc dixit propter incertum sortis euentum.

In ea concione.) scilicet tertia, ut etiam infra.

Ante concionem.) scilicet tertiam.

Ἰστορία.) refertur. Cognouimus enim concionem à curionibus indicam: à præsidibus relatum esse, qua de re indicata esset concio.

ἱσθία.) Victimam dicit.

Qui Heliasticum iurandum dedissent.) Eorū qui iurandū Heliastarū iam iurasset: quasi diceret, ut sint ex ijs qui iam fuerunt iudices. Sciendum autem est, Heliæam dici locum ipsum magni iudicij, & conuentum eorum qui ius ibidem dicebant. Dicta est autem Heliæa locus, ab eo quod ibi conueneret & congregaretur multitudo iudicum, Nam in

uerbo à λίσσθαι, u in mutatum est, quod etiam alias sæpe fit. Quidam ex eo dicunt appellari, quod sub dio esset locus ille, & sol immitteret radios.

Vi scripta priora iubent.) hoc est, receptis legibus.

Μίλλε δραχμας.) Querere est operæ precium, cur ad eò in equalē multā leges ordinarint in curiones & præsidēs? Respondemus, eò factum, quod grauius sit nō conuocasse populum in concionem, quā non retulisse, ut curionibus populum non conuocantibus poena maior statueretur.

In album.) in tabulam.

Donec concio.) scilicet tertia.

Eligere.) Pendet à uerbo iubet, & significat creare.

Aduocatos.) Defensores abrogandarum legum, quas probabile est fuisse meliores, quā eam quæ roganda erat. sed quia destituebantur patronorum uoce, malæ putabantur.

Undecimo.) Is erat primus mēsis, quia primus curionum conuentus agebatur die undecimo: hoc est, concione prima. Præparabant enim eos à prima concione, qui defensuri erant probandas leges in ipsa prima concione: cumq; in hac prima cognouissent, quot leges essent improbatæ, pro earū numero patronos etiam deligebant. Quinos autem singulis legibus defensores attribuebant.

ἀποστῆναι.) iudenda, perferenda.

Interea.) Inter primam & tertiam concionem.

Quod uicerit.) Cum emphasi, per ironiam.

Ex composito.) Conspiratione contra uos inrita.

Nihil fortuito.) Non temerè, sed magna cū improbitate.

Idq; Saturnalibus.) Tunc omnes ad festum dimissi erāt, & nemo senator ueniebat in concionem.

Cape decretum.) Decretum ait ab Iphicrate scriptum, Timocratis amico: Cum, inquit, instant Panathenæa, conueniamus ad deliberandum de eis. ut autem conuenerunt, rogauit Timocrates legē, ne res deprehēderetur. Nam si utrumq; fecisset Timocrates, suspectus fuisset.

λαβῆ.) Attica consuetudine acuitur.

In Pandionia.) Subdistingtio ponēda post primam: ut, undecima, per se intelligamus, ne talia

talís sensus sit: In Pandionia prima, conuentu senatus undecimo eius, quod est, undecimo ipsius mensis. Quod si esset, ne hic quidem rectè appossuisset tribum Pandioniam: quod fors ita tulerat, ut ea tum forte prima curionum munus obiret. Suprà in iussione legum recitanda, meritò non adiecit, qua prima curionum obeunte munus: cum incertum esset, ut diximus, cui nam sortitò obueniret quoq; tempore, ut mense primo curionum munus obiret.

Per ocium.) Id quod supra dixit, senatu in celebritate occupato.

Quam legitimum.) Leges enim tertiam expectare concionem iubebant, sed decretum Epicratis duodecimo die mensis iudicij concionem iubebat,

Quarum legum.) Ne de uo ad ignorantiam confugeret, quasi diceret, ipsum leges intelligere.

Ipsam uero non fuisse.) urbem.

In ipso festo.) Vide acrimoniam oratoris, ut quod ratione temporis crimen simplex uidebatur, conduplicaret: & ostēderit, eum non modo statum neglexisse tempus, sed etiam cum festum ageretur, tulisse legem: ut ob utrumque Timocrates delinquere uideatur, tam ob ea quæ non fecit (quia non obseruauit primæ concionis tempus) quā ob ea quæ fecit, quia id Saturnalibus ausus est.

Cape hanc, & lege.) Queritur, quam obrem legem Timocratis non primam legerit, postea ueteres: Respondemus, quod humana uideretur: eò ueteres prius esse recitatas, ut deinde calumnia locum haberet. Cum autem personæ legitimum examinasset, examinat & legis legitimum.

Esi autem multæ præclaræ leges extant.) Non uerba duntaxat legum ponenda sunt, sed laudanda etiam, ad maiorem commendationem.

Non è contrario lecta.) non abrogata, non optione data, utrum hæc mallent, an illam, Elegans autem est figura negatiua: non è contrario lecta, non abrogata, & cætera. Est autem hæc figura uehementiæ, & ad urgendum comparata magis: crimina autem frequentia adduxit, densa usus negatiua enumeratione, & prolifore.

Religiosè.) Primū religionem iudicum assumit, ut pertinere ad iudices eam legem ostenderet: atque ita eis persuaderet,

ut tanquam suam defenderent. Sic enim est natura comparatum, ut omnes nostra tueamur.

Nec utrisq;.) Nam si ex hac lege pronunciantes, seruasse iurandum: idem quod ex altera lege non pronunciaueritis, uiolasse uidebimini, si quidem duræ istæ leges ratæ erunt.

Cognitio enim.) pro, iudicium: hoc est, fit, ut uestrum iudicium unam legem uiollet, eamq; ratam.

Quod & ego nunc.) Vide quanta grauitate in unam è custodijs semetipsum collocarit orator.

In singulis ab ea.) Rectè dixit, ab ea, tanquam ab impedimento aliquo & scopulo, quare insistens translationi, ire subiecit.

Quantum in isto fuit.) Quare uera non sustulit, neque aboleuit, adiecit, quantum in isto fuit.

Vt autem sciatis.) Ab ipsa Timocrateæ legis recitatione accusationem auspicatus, immoratur confirmationi & demonstratio nibus legis, quæ liberum facit, & iubet accusare eos, qui legem rogent contrariam. Fretus enim est hac parte, & præ se fert, se magno robore polleere. Eam enim commo ratione hac apud auditores opinionem excitat, se tot uerbis usurum non fuisse, nisi firmis posset rationibus ostendere, legem Timocrateam receptis legibus esse contrariam.

ἀνεπιμετῆρας.) Hic intelligendi sunt, non qui emunt, sed qui cōducunt. Nemo enim uectigalia publica emebat.

Qui colligunt.) quidam, quibus imandatum erat ut à publicanis pecuniam exigent. Sciendum autem est, ipsos publicanos statim constituere sponsores solitos, ut nisi nono senatus conuentu soluissent duplum, necesse haberent uel hi uel illi numerare. Idq; debitores omnes necessariò faciebant, cum primū debere ciuitati coepissent, ut prædes darent, se ad nonum senatus conuentum soluturos: & manebant ignominiosi, donec soluissent. quod si nono curionum conuentu præterito non soluissent, tum & in uincula coniciebantur, & duplum numerabant, neq; iam eis integrum erat sponsores dupli constituere. Hoc nūc abrogare uult Timocrates, qui ab initio sponsores cōstituit ueter, sed non demum conuentu curionum id fieri iubet: ut in ip

so toto mense numerare possint, idque non duplum, sed simpliciter. Si uero, inquit, non soluerint, nec non conuentu curionum, tum demum uincuntur.

Dioctes retulit.) Nomen cuiusdam legislatoris. Ante Euclidem, Euclides praetor fuit Athenis, paulo post triginta tyrannos. Consideratum autem dignum est, quare dixerit, leges ante Euclidem & post eum aspiciendas & ratas esse oportere. Respondemus, quod, ut diximus, illo exiguo tempore populare fuit Athenis imperium, & post eum rursus perpetuo. Ideo dixit, leges ante & post eum.

Nisi si cui tempus est adscriptum.) Hoc reprehendunt quidam, eum, quod in lege Timocratea culpet, id ipsum nunc in uetere lege probare. Respondemus, Demosthenem hoc de futuro dixisse duntaxat, Timocratem etiam de praeteritis: & laudari causam ab oratore, ob quam tempus quidam ascribant suis legibus, causa apposita.

Ob haec legis huius lator.) propter has res, quae de ferendis agunt legibus.

Neque de ignominiosis.) Contrarius ignominiosus est, dignitatis compos. uerba haec, iubet lex, utroque referuntur.

De dimissione.) Aliud uocat dimissionem, aliud uocat ordinem. dimissionem, ueluti si quis debitor inopiam causetur, & supplicare uelit populo non de totius debiti condonatione, sed partis: ut partem soluat, pars sibi condonetur. Qui igitur, inquit, eam rem petunt, de ijs praesides non referant, id est, non proponant populo.

Occulte.) Non de iudicibus loquitur, sed de plebeis quibusdam iudices incitantibus, quare etiam addit proprium iudicium, uerbum occulte.

Ascito nemine.) non indicta concione a factione Androtioniana.

et propebis.) id est, clandestine. translatum a ruderibus, quibus aedificia intrinsecus implentur, & ita occulte, ne appareant. * obturare os oratorum.

Temporibus expectati.) uidelicet, tertiam concione.

Per errorem.) per obliuionem id fecisse, & opinionis errorem.

Inijcere legem.) Vim habet hoc uerbum, tanquam latro quispiam uoluerit clam iniicere, & se in pedes conijcere. Inseruit igitur

et Timocrates suam legem, quae lex non erat, e receptis legibus.

Sed statim dicam.) Dicere differt, uolens ne an inuitus id fecerit, hoc enim post legitimum est collocandum. Nunc enim in uniuersum est et propositum, ostendere siue legitima lex eius.

Lege sequentem legem.) Sciendum, hanc legem non esse ab ante dicta diuersam, sed partem eius. Cum autem uellet orator ostendere, Timocratem quodammodo multas uiolasse leges, diuidit unam in duas, ut alias etiam fecit.

Difficile quidem est iudices.) *εργος*, opus, id est, difficile, eo quod qui in opere sunt assidui, difficultatibus consistantur. Argumentum autem hoc loco est captiosum. Lex enim Timocratis iubet aetarios sponsores constituere, donec soluerint. * Haec uero iubet non uincere, ut soluant debitores, alia uero uetat supplicare de remissione aetris alieni. Est autem adhibita tractatio a mente legislatoris aliena. Nam cum lex ambigua & obscura est ob nominis similitudinem aut defectum, aut distinctionem non additam, tum legis sententia inquiritur. Cum uero lex perspicua illa quidem est, sed alioqui praeter opinionem, aut propter humanitatem intempestiua uideatur, aut propter insignem crudelitatem: tum artificiose inquiritur sententia scriptoris, id quod hoc loco facit Demosthenes.

Quia enim omnino inhumanum uidebatur non licere supplicare, causam adijcit, cur sit interdictum.

Norat humanitatem.) Quia lex continet, ne quis supplicet, ne lex inhumana uideatur, pluribus uerbis probat: ne quid res publica detrimenti caperet, sublatam esse nimiam humanitatem.

Leges quidem.) De Timocrate mandatum dixit, quod est tyranni: De legibus, aliquid leuius, praecipuum, ut ille quasi tyrannus esse uideatur, cum duo plebei sint utrinque, altero accusante, altero reo.

De quibus iudicium.) *δυνας* uocat, quod est de criminibus, ueluti de adulterio. *ιδουρα*, defensio eorum quae aliquis sibi publice credita administravit, ueluti legationem, aut sacerdotium. De ratione *διδυμς* iam diximus, id uocabulum antepenultimam acuere.

ιδουρας.)

ιδουρας.) pro *ιδουρας*, sinuntio: Attica phrasis est.

Uero scripsit praesidibus.) Praesides enim apud populum introducebant. Ex nouem uiris autem, sex uiri in iudicijs.

Iudicia et arbitria.) Sciendum, eum per abusionem hic uocare, *δυνας*, ea quae disceptata sunt in iudicio, siue publica, siue privata.

Arbitria.) Ea quae ab arbitris disceptata sunt.

Define.) Ad scribam dicit: siste lectio nem. Neque enim opus est totam recitari legem, sed quantum ex ea ad causam praesentem pertinet. Sunt autem haec oratoriae simulationes. Etenim saepe, tametsi nihil amplius in lege restet, simulat se prohibere scribam, ut uideatur gratificari iudicibus uitanda orationis prolixitate.

Vtrum iudicia.) Interrogatiue hic utitur figura duplicis conclusionis.

χρηστος.) Hic non significat peius, sed, minus.

Exceptis publicanis.) Timocrates rursus et hic bene scripsit, cum dicat: his non licere sponsores constituere, sed statim ab eis repeti, cum illi uectigalia exigerent, & quae exigebant, exhiberent. Sed orator, rursus ut accusator, arguitur. *Alter.* Arguitur in uinculi uocabulo, & ait: Male separauit mancipis tanquam praecipue iniurios, cum alios uinculis liberet, maioribus peccatis constrictos. Neque uero ita erat. Timocrates enim dixit, eos qui ob multas uincti sint, sponsores datis esse liberandos. At orator arguitur uinculi uocabulo & similitudine, dicendo, Vincit in uniuersum omnes iuberi solui. Nam cum necesse esset, ut mancipis numerarent, aut uincerentur eum annum quo uectigalia redeemerant: ideo adiecit, Publicanis exceptis, quia non sua numerant, sed ea quae publice acceperunt. Sed ut ij qui ex multis debebant, remissius tractarentur: cum numeraturi essent, non quae acceperant, sed quae de suo debebant.

Aut qui manus non puras habent.) Homicidae, quibus intrare templa nefas erat. Confirmat hoc etiam ex contrario. Nam si eos qui manus puras non habent, semper infectatur: Consentaneum non est, eum qui ita sit affectus animo, patrem occidisse.

Sed & aduersus Androtionem ait, patrem ab eo male tractatum, quem multa iustitia in carcere neglexerit.

Quibus uniuersis laeae leges.) Arguitur & hic. Neque enim proditores solui iubet Timocratea lex, neque homicidas, neque eos qui parentes male tractarunt, sed ob multam uinctos. Sed cauillatio ex nominis similitudine oritur. Vincula enim in omnes constituta sunt. Non tamen, si aetarijs ad tempus uincula relaxat, iam etiam quemlibet uinctum soluit.

Ego uero tacebo.) Pro, non amplius me accusatore est opus. Nam ibi Timocrates ipse se accusat, & mea uice fungitur.

δουραλα.) Crimen laesae maiestatis, iudicij nomen est in eos, qui statum popularem abrogant, quacunque tandem ratione id fiat.

Recita eis id ipsum denuo.) Hoc quia firmum est, saepe recitat, Vincitur, donec soluerit. Videntur igitur reuera inter se pugnare leges. Fortassis autem non pugnant, si quis res ipsas consideret. Iubet enim prior, in uinculis esse donec soluerint. Iubet & posterior, perinde in uinculis esse, donec soluerint: * deinde autem non remittit, & est non nihil mutata, per exiguam continens prioris correctionem. Nam illa superior, continenter in uinculis esse iubet: haec uero, in uinculis esse, & ipsa quidem iubet nihilominus, sed ad tempus: per quod eis relaxationem ambit, & sub sponsores eos per id tempus esse iubet. Quare non pugnat. Pugnat enim id, quo tollitur alterum. Quod si ueterem de uinculis legem non tollit, quod & ipsa uincula mandat, non est contraria.

Quo autem uobis abstinere.) Hic auspicatur conclusionem legitimi, sumptam a sententia. Cum enim post argumentationem cognoscere studeat auditor causam, qua impulsus, tale scripsisset legem: ueritus ne ad utilitatem se conferret, adiunxit turpitudinem, sumptam ab opera mercenaria, ut auditoris odio ei conuocato, nec rationes eius de utilitate cum beneuolentia acciperet.

Qui contraria.) Quod dicere uult, est huiusmodi: Si ob lucrum non dubitauit leges sibi ferre contrarias, cum uetent le-

ges, ne uel alijs contraria scribantur: quid eum facturum putaretis, si a legibus contraria scribere non uetaretur?

Alijs.) qui iam leges tulerunt.

Quemadmodum igitur Athenienses.) Perinde enim est maleficos in ipso facinore deprehendere, & Timocratem aperte secum pugnantia scribentem. sed deinceps in loco utilitatis utitur exordio.

Confitentes.) Non uoce, sed ipsis rebus. Capitem autem enumeratio e medio petitur.

Eum igitur etiam contra has.) Eas quae sunt de re scilicet. Deinde causarum reiectionibus utitur, dicendo: eum non ausurum dicere, legem non esse contrariam, se esse imperitum rerum, & indoctum, aut aliqua dignum uenia. Decet autem reiectio illa inuectiuae orationi, & loco sententiae & uoluntatis.

Miror autem eum.) Hinc auspiciatur reiectio nem. Solent autem reiectiones in solo capite legitimo collocari, ijsque usus est ut abducat eos a sententia utilitatis. Quare exaggerando peccato a magnitudine: Non fuit, inquit, imperitus legum, non fuit indoctus Timocrates, non satisfieri sibi patitur loco utilitatis, ab eo qui sit ausus leges uiolare, lege sua scribenda, tamen si sexcentas referent utilitates.

Nec pro cognatis.) Rursus urbanitas est.

Idoneam et utilem.) Geminato uerbo idem dicit.

Arbitror igitur omnes nos.) ἀλλὰς pro aperte ponitur, & non callide. Quia uero diuerse legem interpretantur ipse & Timocrates, & sustinere potest singula Timocrates quae ab oratore ingeruntur: refutando ab eo quod deest, & soluendo id quod sequitur sententiam, de lege differit, dicendo, Non unam esse legis sententiam, sed multas & diuersas: & hoc esse inutile. Id uero dicit, ut innuat, multa esse dicta non satis explicata. sed eam obiectionem Timocrates ita refutabit: ea omisi ut confessa, * occupans diuersas esse sententias. Quare ob hoc fuerit inutilis. Reliquum autem est considerare, quibus capitibus fretus sit Timocrates, quibus Demosthenes. Constat igitur, confidere Demosthenem legitimo & utili: Timocratem humanitate, quae refertur ad iustum,

Cum igitur Demosthenes nitetur legibus, necesse habebit respondere Timocrates, se consentanea scripsisse legibus. Est enim, inquit, lex, Atheniensium uinciam neminem. Cum autem utilitatem profert Demosthenes, & iterum ostendit, quae re publica detrimenta captura sit, dicit Timocrates, & necessario respondebit, eos si sua lex ualeat, multas magis soluturos. Comparabunt, inquit, pecuniam, & sponsores eos urgebunt, & de suo iuuabunt: sic Timocrates sursum ac deorsum iactabit iustum, se humanam tulisse legem, cum eam ob inopes tulerit, in commodum tenuiorum. Vnam igitur Timocratae legis agnoscimus primam partem * sed omiſſa lectione, oppugnat scriptum, quod est: Si quis aerarius damnatus est uinculis, lege aut decreto aut posthac damnabitur. Cum igitur oppugnandum esset legitimum, illic legem cum legibus comparauit. Cum uero in legem esset inquirendum, esset ne utilis an non: tum ipsam legem solam per se legit. Sic non omnis oppugnatio scripti alicuius, quaestionem legitimum facit, id quod Metrophanes & Hermogenes docent: siquidem & hic scriptum oppugnatur, sed argumenta referuntur ad utilitatem. Accusat igitur captiosum, de praeteritis & futuris differuisse legislatorem. Nam Timocrates concedit iudicibus ferre sententiam de controuersis, & damnare uinculis. postea de uinculo differit. At Demosthenes dicit, eum iudicibus superiore esse uelle. Sed quia fit, ut etiam indemnati uinciantur, & ad undecimuiros abducantur, uel ob prodicionem, uel aliam quamquam maximam iniuriam: propterea ex ambiguitate uinculorum captiorem petit. Sed dicit Timocrates, liberandos uinculis, eos qui post iudicium uincti sint. Demosthenes autem eos accipit, qui causam non dixerunt. Ut igitur captiorem causam a lege petere uideretur, legis obscuritatem culpauit: & locus argumenti est obscuritas, propter rationem non satis explicatam. Non iustam, inquit, legem tulit de rebus praeteritis & futuris. Loco autem hoc uti non potuisset, non prius accusata scripti obscuritate.

Nam si quis, etc. haec firma est obiectione Timocratis, qui quae ea polleat, Demosthenes obiectionis

iectionis uice eam ponit atque extenuat, ijs qui sint adducendi in iudicium, non ijs qui adducti sint, eam praestari humanitatem. Quoniam autem etiam translata est haec pars. Nam se omnino tollere clementiam negat, postquam, id ei usum est asperius, sic dicendum, inquit, fuit: Sed non ita ut tu dicis, sed translatio haec, primum rejicit, alterum statuit. Cum autem haec duae leges inter se contrariae sint, necesse omnino est alterutram esse iniquam, & repudiandam.

A prima syllaba.) Per superlationem dictum est. Non enim dixit uerba sententiam uel solum, sed singulas etiam syllabas.

Myrrhinusius.) Hic subdistinguentum est: ut, Timocrates censuit, absolute per se accipiamus.

Ac de futuris quidem.) Per concessionem dedit hoc artificiosum, ut per haec ostendat, de rebus praeteritis ferre leges quam sit absurdum. Idem & in Aristocrate fecit. Cum enim concessisset Charidemum esse ciuem, ea re magis ei nocuit.

Perinde ac si quis omiſſis.) Reductione ad absurdum per fictionem ostendit, infinitum fore malum.

Si uinciri graue est.) Cum nihil uideretur absurdum, si uades dedisset de uinculis: odiosum aliquid subiicit, ad concitandum in eum populi odium.

Ne quis multetur.) Scribendum, inquit, fuit, ne quis omnino in uincula, datis uadibus, coniceretur.

Nisi anticipasset.) A uerbo Oportuit rursus caetera pendunt. sed praepositio πρὸ transponenda est ad κατενανότως, ut hic sit sensus: Neque oportuit eum, cum deprehendisset uos aliquem iam ante damnasse uinculis, tum demum dicere, uades ab eo esse dandos.

Et iuratum.) Non dixit, iudices. Fortior enim est populus iudicibus. Sed ne uideatur interrogare, utrum populum oporteat plus ualere legibus, qui sunt ijs qui ius dicit, qualitate uti maluit. Iuratos enim uocat iudices: iniuratos populum, ut etiam imprudentia Timocratis conspiceretur. Iudices enim, ijsque iurati, uincula pronunciarunt: at iste per populum uincula sponsione soluit.

Aliter. Iniuratis.) Sic praesentes iudices uocat. Cur autem eos uocat iniuratos: quia in gressuri iudices, ea de re iurabant, de qua iudicium futurum erat, non aut de rebus iam

iudicatis. Hoc igitur dicere uult: hortatur ea uos abrogare, quae dudum facta sunt: de quibus neque conuenistis, neque iudicatis, cum alij iudices illis de rebus iusturandum dederunt.

Quare pro uobis.) Alius locus ab affectu cuiusque, quem de semetipso quisque nostrum habet. Quisque enim uult suam sententiam ratam esse. Hic locus iram concitat, cum is qui praecessit, comparatiuus fuerit per conuentionem, utrum ratum esse oporteat suffragium iuratorum, an iniuratorum.

Sed nec ea quae iusta esse statuit.) Demosthenicae uolentiae est inuentum, aduersarij firmamentum euertere. Nam Timocrates legem ut humanam celebrat, ac uinculorum laxationem iactat, si uades dederint. At orator uolenter hoc euerit, dicens, eum reuera ne uades quidem uelle constituere, sed decipere populum.

Undecimuiros.) custodes carceris. Suffragatus igitur, inquit, est uincula, quia non iubet uinciri apud undecimuiros, & custodiiri, donec uades populo dati fuerint, ut aerarij interea fugere liceat.

Loco estimationis.) Aestimationem uocat ipsam multam inflictam a tempore noni curionum conuentus, quo duplum esset numerandum.

Argentum.) Ipsam summam & sortem sic uocat.

ὄντων δὲ.) ἔντων δὲ & ἔντων δὲ dicitur, id est hic, non ἔντων δὲ.

Id quod scriptum est.) ipsam sortem.

Viles homines.) Contemptae conditionis & fortunae.

Quos.) Id est, quos sponsores si reieceritis, hoc est, improbaueritis, & non receperitis: aut, si fide indignos sponsores ablegaueritis.

Non enim uniuerse uinciri.) Conatur euertere legis opinionem humanitatis apud ciues excitatam. estque ueluti refutatio obiectionis, ne quis dicat, Ecce & ipse uincula manere iubet: subiicit, solum nomen poenae uinculorum uobis relinquit, cum dicit, uinciendo esse: sed reuera & ipso facto tollit, fugae occasionem suppeditando ijs, qui pecuniam numerare nolunt, ut supra dixit.

Sed tempus suffragatus.) Repetendum, putauit oportere.

Etiam ab inuitis.) hoc est, etiam nolentibus uobis uinculorum laxationem dedit.

Eius uerò qui non constituit, non potest utiq. Qui enim sponsores habere potest, qui non constituit? ubi etiam ait: In eum qui uades non dedit, nihil scripsit.

Collocant.) constituant.

Enim uero quo pacto minus utilis.) Hic incipit conclusio. Perorat autem repetendis præcipuis argumentis, & concludit conducibile caput. Secundò, tanquam capita enumerat eorum quæ dicta sunt. Quòd si quis quæritur in media oratione collocarit caput enumerationem, cum ea propria sit perorati onis: respondemus, hanc esse enumerationem partis, hoc est, uniuscuiusq. capituli, nõ perfectè ipsius orationis & confirmationis.

Eum igitur totam confundere.) Et hæc ad utilitatē uerba pertinent. Sed non id facio quod conuenit, statim pecuniam enumerans.

At hercule dicebat Græcis.) Gratia, iracundia mista. Talis est enim hic orator, qui malitiosas calumnias & effugia dissoluere queat.

* Facere posse aliquid quod oportet?

Nono Curionum conuentu.) Nonum mensẽ dicit.

E uectigalibus.) τέλη proprie portoria dicuntur, sed per abusionem etiam reditus agrorum.

Adiectiones multarum.) Multam irrogatã ararijs, soluere nolentibus.

Ius non dicent iudicia.) Non modò iudices mercedem accipiebãt, sed & senatus & populus. unde infert: sed gratis ea faciemus.

At medius fidius gratis hæc.) Obiectio. Sed etsi pecunia defuerit, nihilominus exercebunt iudicia, etiam sine mercede. Verum hæc nõ est naturalis obiectio. Nemo enim contra ipsos iudices dixerit: sed hoc ita assert, tanq. Timocrates id postulet, et est comparatiuũ. Nam uerbo *νῆδία* orator ubique utitur perstringendi gratia. * At uerò paterna & auita.

Nunc undiq. fugitans.) *νῆδία*, pro undiq.

Vectigales.) Propterea non adscripsit hoc, quòd uincula minitabatur publicana lex.

Equites.) Nam & equites stipendium accipiebant in pace ad equos alendos.

Sed etiam iniurijs.) Non quia pro ijs tulit, sed de uinculis: & quia hi sepe pecunia multabantur, cauillari potuit. & quia cauillationis plena uidebatur oratio, subiicit:

Cum enim leges edicant.) Labefactat hoc, tanquam sit legitimi: sed non est, sed ait, Solonem hoc & hoc dicere utilitatis ratione habita, quem Timocrates non imitetur, sed le-

gem inutilem rogarit. Defendit & ipsum Diodorum: quia dum uult firmas esse parricidiales leges, ex eo apparet propositum ei esse parentes colere. Frustra igitur eum calumniatus est Androtion, ut patris interfectorem.

Vt apud inferos lemurius.) ueluti Tantalus, Tityo, Ixioni. Quia uerò sentit talia commenta poetice audaciæ esse magis, quam rhetorice artis, quasi ueniã petijt, his uerbis: Et si onerosius est, hoc est stolidum: ut inquit Athanasius.

In idipsum.) Maxime debet propter hoc interfici, ut illis lege ista rogata, maleficos supplicio liberet: nos uerò ita sinat uiuere, ut rempub. gerimus.

πρόδικον.) Instrumentum quoddam est tortorium, in quo torquetur aliquis ligatis manibus & pedibus, quod uocatur & *πρόδικον*, illud ab affligendis, hoc à diuariãdis pedibus appellatum.

De multa.) id est supplicio.

Quòd si conuictus fuerit.) Dixerit aliquis, quomodo ait, cum prius dixerit, *introducunt eum in Heliãam?* qui uerò potuerit eum introducere, non deprehensum? Respondemus, eum hic dicere, si conuictus fuerit: non, si comprehensus fuerit, sed si iudicio dånatus fuerit, idq. fecerit ob quod est comprehensus.

Luere, aut soluere.) Luere corpore, soluere pecuniam.

Nunquid similis, Athenienses, Solon est legislator.) Per contentionem & differentiam, quæ est inter Timocratem & Solonem, ut ab autoritate persone tanto grauius leges ostendat ab eo esse uiolatas. Obiectionem uerò hic nullam contra utilitatem posuit: quia non expediebat ei, sui capitis uim labefactare. Cum uerò à qualitate Timocratis ratiocinabitur, tum mouebit obiectionem, dicendo, quàm absurdum sit futurum, cum ipse scripserit ne quis Atheniensium uinciatur, si ipse mali aliquid tulerit.

Meliores reddit.) Non dixit, punit, quanquã in superioribus pœnam cõmemorari: sed, *meliores facit*, pœnã castigationis nomine appellans. Proinde species Timocrateæ humanitatis noxia est: Solonis uindicta, non pœna, sed utilitas.

Volo igitur.) Repetitio duorum capitum, utilis & legitimi. Si quis autem quæret, quare iustum omiserit? dicemus, non omisisse. Sed quia non fuit omnino firmum, etsi aperte nusquam ponit, ubiq. tamẽ immisceat.

Primum

Primum contra leges.) hoc est legitimæ personæ: secundum, legis ipsius.

Tertiò.) Sciendum, eum hic non dicere de tertio capite, quod est iustum, sed de utili. Tertium uerò hic uocat utile, non ordine, sed diuisione capitum. Legitimum enim caput in duo diuisit, in id quod est præter legem, & in id quod est contrarium legibus. Proinde ut in bipertita ratione, tertiu hoc dixit: quoniam ad ipsam naturam legitimi capituli, rursus alterum dicit utile.

Neq. enim uel inuitus.) Si data opera tulisset, si per imprudentiam aliquid boni forte fortuna scripsisset. Quia uerò meditatò, nihil bene habet. Nam illud, *ne inuitus quidem*, est ueniẽ sublatio, et tecta iusti refutatio, quod afferre potest Timocrates: Id uerò non aperte ponit, quia aduersarius ea re pollebat.

Miror autem Athenienses.) Hic incipit iustum caput, quod pure desinit in exagitationem Androtionis: quam dixit Menander secundum esse argumentum.

Si quis adhis.) A comparatione orditur, per contentionem. Qui nam magis lædunt rempublicã, municipes qui præfecti urbis & iudices fiunt, qui ex inopia & incitia & imperitia rerũ in referendis rationibus peculatus esse rei uisi sunt: an legati delecti à populo, diuites, qui sacrã & publicã pecuniam surripuerunt, & usum fructũ eius pecunie diu tenuerunt? Operæ precium aut est in hoc loco quarere, id quod ob stare uideatur. Ait enim, legatos iuari legitimo: Eos uerò qui præfecti urbis & iudices in municipijs facti sint, non iuari. At qui si lex uincula remittit, ex æquo remittit omnibus. Qui potest igitur fieri, ut ea iuuat alios, alios non iuuat? nisi quis dicat, eam non auferre decuplum à præfectis urbis. sed & hoc infirmum est. In quo igitur est captio? quia nõ de uinculis differit, sed de eo, utros sit æ-

quis soluere? legatos, qui surripuerint, an præfectos urbis & ediles, decuplũ ob peculatum? Non enim de lege differit, sed iustũ ipsum per se exquirat: quos sit æquis multam numerare? eos ne qui sint ob inopiã furati, an qui delecti legati & homines locupletes, postea surripuerint? Quod uerò in hac tractatione admiror, exponã: Quia metuebat in humanitatem iusto adherentẽ (acerbi enim est, pronunciare iniurijs pœnas luendas esse) non à sua persona caput illud profert, sed Solonem sursum & deorsum inculcat. Eum enim qui auctoritate su-

apte legem eam tulisset, quiuis crudelem existimasset. Quapropter à qualitate Solonis hunc locum tractat. Autoritate præditus enim est Solon, & illustrior. Est autem *ἀγοράνομος*, inspector rerum uanalsum in foro. *ἄστυνομος*, qui in eo occupatur, ut urbs munda sit, qui apud nos *παιτήρ* appellatur.

Aut index municipalis.) Fiebant enim è singulis municipijs, ut è Præniensi & alijs, iudices. Deuilles igitur, inquit, antea, siquidem studiũ humanitatis habebas, & de his ferre legem. Hæc autem omnia dicit ad euertendum aduersarij præsidium, & iustũ, ut ostendat eum non ex humanitate, tulisse legẽ, sed propter legatos. Aliter. Non simpliciter hoc dicit, sed significare uult nonũ senatus conuentũ, ut ostendat per hoc eos debere dupla.

Atqui Solon.) Alia sublatio humanitatis. Ecce enim Solon qui est eo humanior, punit iniurios: iste uerò dimittit, ut demonstrabimus. Est autem locus hic comparationis à minore, cum is qui antecedit, sit à maiore. Proprius autem est uterq. locus. Quia enim de legatis peculatoribus uerba facta, necessariò etiã proprijs exemplis est usus. hic enim uides, furta minora grauissimis pœnis sanxisse Solonem.

Et non satis ei fuit de futuris.) Tertius hic locus est ex contrario.

Si quis autem noctu.) *μὲν ἡμίγειν* dicit, pro interdiũ. Noctũ autem maiorem esse pœnam ostendit, quia nocturnum crimen est grauius. Interdiũ enim adiutores licet accersere, noctu non item.

Quorũ sunt abductiones.) id est, quos licet abducere in carcerem, ut significet illam de quinquaginta drachmis legem. Qui enim infra quinquaginta drachmas furabantur, lenius puniebantur.

E Lyceo.) Tria fuerunt hæc gymnasia apud Athenienses, Lyceũ, Cynosarges, Academia. fuerunt & templa ibidem: ad Lyceũ, Lupicidã Apollinis: ad Cynosarges, Herculis: ad Academiam, ipsius Academi herois, à quo etiam locus nomẽ accepit. Sic autem uocata sunt tali de causã. Academia, ab heroe quodam Academo, ædificatore loci illius ubi docebat Plato. sed tenor Academiẽ in recto casu est in antepenultima, *ἄκαδημια*, quoniam & rectus Academi *ἀκαδημίας*, à quo nominata est, acutum habet in antepenultima. Cynosarges ex eo, quòd cum aliquãdo sacra fierent Herculis, canis albus

bb coxas

coxas rapuit, & in eo loco deposuit, in quo est gymnasiū. Rectus *κυνδοργης* & ipse antepenultimā acuit. Nam compositio in tergū reiecit accentum. Lyceū, Lupicidæ Apollinis, siue quia pastoralis is deus habetur, ex eo quod Admeto seruiit, & ei necesse fuit ut pastor, occidere lupos hostes gregum. seu quod, cum aliquando lupi urbē Atheniensium inuassent, & multos Athenenses occiderent: respondit deus ille, ut in eo loco maxime sacrificarent: post exnido perierunt lupi. Ex eo Atheniēses grati Apollini, illic eius ædem extruxerūt, Lupicidæ Apollinis.

Atqui ego putabam.) Tertius hic locus ex contrario. Vides enim eum de modo disputare, quo pacto eum oportuisset ferre legem.

Atqui ò Timocrates.) Locus à pari. hic enim de paritate & pœna pro cuiusque merito, ut verba facit.

Non enim profectò dicit.) Obiectionis refutatio. Dixi enim sæpe, non ita uehementer esse puniendum, sed clementius. Soluit autem eam, sed non prorū illud ipsum dixit, sed ut ipse uult, ita introducit. Nota in ijs qui deserunt ordines, negare ueteres *λεγοτέα* composita uoce dici, quod alioqui Demosthenes sic dixisset.

Interest autem.) excellit. grauius enim esse ostendit. Quidā pro differre exponunt. Atqui nec furtum, nec sacrilegium commiserunt, sed definitiue hoc facit. Ipse enim sacrilegium hoc uocat, non dare pecuniam facram. Illud enim à principio, hoc à fine fit. Qui igitur è templo surripit, à fine: qui uero prorū non amittit, à principio facit sacrilegium.

Non casu.) Dixerit aliquis: Non igitur est reprehendus Androtion cum suis, siquidem ipsi in causa non sunt, sed dea. Respondemus: primū Homerum, deinde Platonem hoc nos docuisse: Deos, si quē uideant improbum, iniicere ei talem aliquam cupiditatem, ut per eam det pœnas eorum quæ clam admisit. Quemadmodū Pandaro periuro illi perfulsit Minerua, ut foedus uiolaret, unde etiam in lingua est uulneratus.

ἀνεγώγηται, præmia.) quasi alas, sic enim pingitur Victoria. Quidam exponunt, Victoricis Mineruæ simulacrum in arce esse: Eius alas, quæ essent aureæ, instituisse quosdam improbos auferre, & ipsos suis manibus

perijisse. Dissidentes enim inter se, quis plus è sacrilegio caperet, iniecto eis illo furore à Minerua, semetipsos prodidisse. Alij dicunt, quemq; maleficorum contendisse, ut plus acciperet: atque alios dixisse, sibi plus esse dandum, quod alios gestassent ad templi aditum: alios, se ingressos, maiore in periculo uersatos esse. Magis enim fuisse metuendum, ne ipsi intus caperentur, quàm illi qui mansissent foris.

Volo autem uobis.) Tanquā per exordium significat, ipsum in id periculum se coniecisse. Amplificationes autem æquæ ex eodem loco petuntur. Sed fingit se extempore dicere, ne meditatus esse uideatur. * Præmittenti autem melior est scriptura: quod à me prætermisum est, ut uideatur ob magnitudinem dicere, & non præmittere tantam rem.

At si minora.) Obiectio * ut in causa. At minus delinquunt. Igitur & insanire se fatebitur.

Operæ precium igitur.) Est & hic locus similiter contra Androtionem, in memoriam ea reuocans quæ in exactiōe tributorum fuit ausus.

Si quis fuerit bifariam.) Ex duabus artibus, aut ex duobus iudicijs. Accidebat enim ut bina fierent eodem die. Ne igitur esset tanquā questus, prohibet hoc. Duras artes tractare rursus uetat, quod neutram bene exerceat animus, in duas partes ueluti distractus.

Concioni interest.) Ingređitur pauper aliquis ignominia notatus in cōcionem, ob accipiendam pecuniam, ut concionis particeps.

Ut autem isti.) hoc est, oratores, patroni Timocratis. Obserua ut hic significet, indotum esse Diodorum. Quare hic oratores perstringit. Neq; enim Demosthenes hæc dixisset.

At hercule.) Per interrogationem, estq; obiectio ab indecoro.

Non tamen si per multa possit de peculatu dicere.) Figura præteritionis est usus. Vbi enim nihil habemus, tantū significandū aliquid est.

Multa lustra.) Nō simpliciter hoc dicit, sed quia quinto quoq; anno Panathenæa solebant celebrari. Tum uerò licebat uinctis exire uinculis propter celebritatem ludorū, ut in Androtioniana cognouimus. Cum autem dicendum fuisset, lustrum, pluraliter extulit, ut atrociorē orationem redderet.

Florente

Florente etate.) in adolescentia, ut rursus eius molliciem derideat.

Cum Deceleam profuisset.) Videtur captus esse ab ijs qui Deceleam tenebant. Nam si transfuga fuisset, uita ei concessa non esset ab Atheniensibus. Sed orator quod fortuito factum est, ad consiliū refert.

Harmostes, id est præfectus.) Nūc eum significat, qui præsidio Decelico præfuit. Est autem Decelea oppidum Atticæ, quod Lace-dæmonij ad oppugnandos Atheniēses munerunt. Multi igitur transfugerunt, qui cū illis sentiebāt. Ferunt autem istum omnino fuisse senem. Circa Pelopōnesiaci enim bellifinem hoc est factum. Vnus igitur is fuit illorum qui eō transfugerunt. Sciendum autem est, eum ad orationem reddendam uehementiorem hoc dixisse. * In confesso enim erat, uxores & liberos eorum fuisse olim, sed ut rapinam eius indicaret, hoc dixit. A' uerbo, non est, cetera pendent omnia.

ἀγροστῆ.) Laconico principi, qui fuit illic, quia Decelici præfecti cōcedebant suis militibus, ut quæ Atheniensibus furati essent, eorum ipsi nouem partes tenerent. decimā duntaxat eis, quod est, reipublicæ Lacedæmoniorum, numerarēt, ut hac ratione multos incitarent, ad Atheniēses strenuē urdos & spoliandos Horum accuratē) eorū quæ ex præda uestra ceperat.

Et sellam.) huic in federat Xerxes in Angaleo monte Atticæ, spectans pugnam naualem Salaminiam.

ἀνιούβου.) Nomen ensis Persici.

Darius.) Nomen nomismatis Persici.

Ego sanè nihil puto.) Cum rursus hic *μὲν* usurpari, non subiecit &. quia in confesso erat id quod subiecturus erat. id autem erat huiusmodi: Arbitror et uobis idē uideri. Nā, ego quidem arbitrator, nihil: ad superiora refertur, nempe ad illud, *Proh diuim fidem, quid uetat omnes esse improbos.*

Neque enim peregrinitatis.) Si quem apud Atheniēses constabat sibi uendicasse ius ciuitatis, cum Atheniensis reuera nō esset, et eadem tamen quæ ciues faceret, ante iudicium in carcere habitabat: iudicio uinctus postea uendebatur.

E Piræo.) id est, E' populari, eorum qui urbē sub triginta tyrannis exularūt, et Phyllen occuparūt, numero. Argyriū autem & Philepsium, ut suos inimicos, in Pluto deri-

det Aristophanes. Callistratus autem orator fuit, quem admiratus est Demosthenes: quem cum digitis monstrari uidisset Demosthenes, eloquentiæ cupiditate, ut in uita eius diximus, est inflammatum.

Et quæ flores.) Sciendum pecuniam tum quæ alijs diuis sacra erat, tum quæ Mineruæ, repositam fuisse in conclauis quodam postarcē, quod uocaretur *ὀμοδελτος*, quasi dicas, domus posterior. & quosdam fuisse quæstores constitutos ad eam pecuniam custodiendam. Quodam autem tempore, cum magna pecunia illuc relata esset, uisum est quæstoribus, clam Republica eam mutuare argentarijs, ut ipsi quæstum inde facerent. Ut uerò id fecerunt, accidit postea ut argentariæ mensæ euerterentur. Visum igitur eis est, incendere opisthodomum, ut pecunia igne, non ab ipsis, consumpta uideretur.

Et qui in frumento.) Exponunt hoc de mercatoribus quibusdam Atheniensibus, qui conuicti sint, uexisse frumentum in alium portum, contra legem Atheniensium. Lege autem pœna sancita erat nauiculario Atheniensi, aliō quōpiam quàm Athenas uenti frumentum, quod tenue solum erat agri Attici.

Sed recordamini uos Eudemum.) Coniungit locum contra legislatorem, per exemplum. & est uehementior oratio post iustum.

Cogitate quid nam.) Sententia fictione ponitur. Vult enim ob ea quæ iam facta sunt, pœnam ab eo exigere.

Contra æstimante.) Iam cognouimus in ratione uindictæ multam irrogasse iudicem. Deinde reo fuisse liberum, contra æstimare litem: se hoc esse meritum. Postea penes iudicem erat, eam æstimationem uel admittere, uel repudiare.

Ut autem ex de illa dicam lege.) ut quæ superuacanea sit, & obiter citata. Destruit enim, & ponit promissionis specie. Nam firma capita si in lege essent posita, magnam ei pugnam concitassent. Hic multas reperit refutationes ab exemplis, ad iustum pertinentibus. * Neque enim datur dicendi locus, cum lex extaret, quæ diceret: Neminem Atheniensium uinciam, tot duces & oratores fuisse uinctos.

Imparati.) Non habentes, cum uincti tenerentur, aduocatum. Est autem à scripti sententia. Hoc producit Timocrates, quasi

bb . 2 . lex uetus

Hæc uita ab Vlpiano descripta, non existat.

Lex uetus ei quam ipse scripsit consentiat. Non est autem lex, sed senatorum iusiurandum. Lex enim, inquit, praecepta continet uniuersalia, ueluti, Hoc faciendum est, hoc non est faciendum. Sed, Neminem Atheniensem uinciam: non est simile uoci legis, sed est hominis ea loquentis. Quaesuerunt quidam, cur hanc obiectionem in legitimo capite non posuerit, cum illic collocari debeat. Respondemus, si esset illic posita, fuisse ponendam à Timocrate. Firma enim erat obiectionis. Hic autem post confirmationem & demonstrationes, quibus ostensum est noxiam esse legem Timocratis, facta est imbecillior in peroratione collocata. Et sic nec eam fugere uisus est ut inexplicabilem & irrefutabilem: & rursus per conclusionem, eam infirmam esse ostendit.

Idem tributum pendentes.) tribus sponsoribus pares facultates habentibus, qui pro illo spondent, ut fide digni sint ures illi qui pro eo spondeant.

Nam iste, Athenienses.) Per instantiam & ἀντιπαράθεσιν hic soluit. Sciendum autem, eum ἀντιπαράθεσιν primo loco posuisse, instantiam secundo * ob impudentiam magis. Calculi autem alii perforati, alii integri, alii nigri, alii albi fuerunt. ac perforati & nigri, damnatorij (dicunt quidam interpretes eos esse nullis ossibus fieri solitos) albi autem & integri, absolutorij.

Neque enim Athenienses honorare.) ὠδύεις iudicium est in ignominiosos, & πᾶσι γὰρ in fures.

Deinde Athenienses hoc scriptum.) Hic est instantia, quasi diceret: ex ipsa uoce conijcere licet, non esse legem.

Iusiurandum Heliastrum.) Sciendum, eum etiam hoc iusiurandum Heliastrum in peroratione posuisse, tanquam ad perorationem potius pertineus, quam ad ipsius causae & confirmationis partem.

Et decreta.) Decreta hic dicit uetera illa quae bona habita sunt.

Novas tabulas.) nec ferendam esse legem de priuata pecunia, ne homines priuati res alienum recipiant, quod mutuarunt. Id enim tyrannicum est.

Ἡγορημένους.) Sic dicebatur is, qui ad concilium Amphictyonicum mittebatur à re publica.

Partitionem.) Hoc enim fieri solet in per-

turbationibus popularium imperiorum. Pauperes enim saepe secessionem facta, secessionem mouent contra diuites, negantes esse æquum, illos multos, se nullos habere agros: æquum esse, ut ager pro numero ædium ex æquo distribuatur.

Neque eos qui manent.) scilicet in urbe, qui que nihil deliquerunt, eos non eiciam urbe contra leges.

Nec alium quenquam.) Fieri enim poterat, ut aliquis ipse non peccaret, sed ad alterius peccata conueneret, quod est uerius uiolare ius, ut ait Thucydides.

Ut magistratum gerat rationibus non relatis.)

Lex erat, ne quis bis magistratus esset eodem anno, non relatis rationibus primi magistratus. Ne idem eodem magistratu fungeretur, ob hanc causam: ne qui accusaturi eum erant, expectantes fore magistratum, silere cogentur. Rursus, * si saepe essent eiusdem ministri magistratus, eum possent accusare, conscij facinorum eius.

ἡγορημένους.) fortiantur. ἡγορημένους enim uocabant sortem ipsam, & suffragium ad capiendum magistratum. Erant autem calculi alii solidi aut perforati, alii nigri aut albi, ut diximus.

Et caduceatoris & legati.) id est, ita uilium, id que comparatione ad alios maiores magistratus. Sciendum, alium fuisse preconem popularem, alium bellicum, qui legatos antecedebat ad faciendam pacem cum hostibus, ferens signum caduceum.

Nec alius mihi.) Saepè fit enim, ut aliquis ipse qui iusiurandum dedit, non capiat: sed subornet uel hominem aliquem, uel uxorem suo nomine capturos, aut alia arte & machina.

Sed nec semen oportet.) Mansit in tropo seminis. quasi diceret, ne spargamus tale semen improbitatis, tamen nunquam germinaturum sit, & augendum.

Eum autem dolo malo instituisse.) Post infectionem rei, transit ad personam. Locus autem est à sententia scriptoris, eum non fortuito nocuisse reipublicae, sed calidè & meditatam.

Timocrati gratificari.) Reiectio patronorum eius.

ἄφ' ὑμᾶς.) contra uos talia, contraria legibus scribere uoluit.

Reperit

Reperit igitur hoc.) Habetur enim legislator uir melior.

Eum defendent.) Hic reijcere uult aduocatos. Cur autem non accuratè reijciantur, id iam in Androtioniana diximus.

Per ocium meditatam esse omnia.) hoc est: Cum ocium ageret ab alijs rebus, & uacaret, ut hæc meditaretur. Vide ut inuidiam per hæc ei conset?

Istius si uocari.) Timocratis.

Illorum si acceperint.) Androtionis.

Tamen & de illius.) Rursus digreditur in acta Androtionis.

Ac primum id quod maxima sibi laudi ducit.) Absoluit inuectiuam eodem modo, quo & in Androtioniana. Quælitum est, cur eadem sit obiectionis, quæ in Androtioniana dixit? Alij respondent, non eosdem fuisse iudices, & nihil fuisse absurdi propter eos qui illa non audierant, rursus eadem hic dicit: alij dicunt, ostendere uoluisse Diodorum, se indoctum esse, & non aliter potuisse meditari eadem. Præstat autem eam asserere causam, quam diximus in Philippicis.

πλοσυργῶν.) delatori: ab adducendo & subiiciendo aliquos, ut per iniuriam ab eis rationes reposcantur.

ἄφ' ὑμᾶς.) censores, eos qui pecuniam accipiunt.

Neque si multum temporis intercessit.) Scit orator se antiquas res obijcere, tributorum, & eorum quæ antè dixit. Quia uerò ei emergebat præscriptio tēporis, ideo cogitur eam refutare.

ἴσως.) Priorè acuit, quia negationis est Non igitur.

Cum dixisset desuere folia coronarum.) Iudicium enim essent aureæ coronæ, uerbo usus est quod ad flores pertinet.

σπέρης.) Veteres σπέρης, putrefactas.

Et cuius nefaria pollutum libidine corpus.) Definituè & captiose hoc facit. Nam si corpus arceatur, multo magis nomen.

At assidet, neque specum sibi pudore facinorum.) Nunc de Androtione id dicit, quod in Androtioniana de Timocrate.

Scio autem eum, inutilem uobis esse legem.) Posturur obiectionem, repetijt firmamenta, illegitimum, legibus contrarium, iniustum, ut ostenderet hæc uersari in iudicio, & de

his ferendum suffragium, non de legatis.

Quia uerò mouent rationem illam de legatis, eosque soluisse pecuniam dicunt: ostendit se ex superuacaneo ea ratione contra legatos uti. ideoq; postremam hanc obiectionem posuit, ut etiam situ eius ostenderet, eam nihil ad causam pertinere. & ad causam non pertinere obiectionem, docuit ipse orator his uerbis: Sed cum de his suffragia non laturi sitis. Et alibi: Ne die de solutione. nihil enim hæc coniunctionis cum lege habent, sed aptam esse, & rectam legem, id doce. Unde cunq; igitur constat, argumentum de legatis, esse calumniæ causa adhibitum. Quod si actione ad prætorem relata, pecuniam interea numerarunt, id causæ nihil in commodat, cum calumniæ causa sit, ut diximus, ascita.

Si uerò quæ soluerunt.) Sortem, & hoc oppugnandum est, eos obnoxios esse, ob duplū soluendum. Superuacaneum autem est forsatis interrogare, utrum debeant, an omnino sint debito liberati. Neq; enim hoc uenit in iudicium, neq; propter hoc facta est accusatio. Et quia in capite iusti non inopes uinctos, sed potentissimos uinciri solitos, imperatores & oratores & magistratus dixit: non ab re ausus est adijcere confirmationem obiectioni, ut Timocratis oratio argueretur. Nam si Timocrates dicit pro inopibus latam esse legē, & non inopes saepe uinctos esse constat, sed omnino potentissimos: non ne ipse auditor huic orationi aduersa bitur? Scitè autem post refutationes collocat obiectiones.

Audio autem eum.) Quidam uolunt hic incipere perorationem, quoniam in superiore membro conclusit tria capita, quæ introducta sunt, perstringendi gratia.

Audio igitur eum dicere, solutam esse pecuniam.) quasi dicat: Absurdam orationē, & ineptā, & nullo modo cum questionibus coniunctam. Atq; ideo defensionem in eum retorquet. Introducit enim eum consistentem, se propter legatos tulisse legē, & subiicit, eum conuinci uolatarum legum, cum non propter uniuersos, sed in paucorum gratiam rogationē tulerit. Unde ad iudices se conuertit, & eos iusiurandi cōmonet, quo obstricti ad iudicandum sint ingressi. Abrogat, inquit, leges, & cum legibus iudicia. Aliiter in idem. Quidam dicunt, ex hoc putari orationem hanc non habere statum. Nam si soluta est pecunia, id que Demosthe-

bb 3 nes etiam

nes etiam hic confitetur: ex superuacaneo certe accusat. Respondemus, primum: ipsum etiam oratorem hoc ostendere, non hoc nunc agi: sed illud, an Timocrate lex sit scripta legitime, an contra leges.

Idē uox dicitur.) id est, nulla ratione prorsus.

Nam si prohibet.) Rursum hic figura est duplicis conclusionis.

Est nec de hoc dubitem.) Vide ut refutationem à tribus petierit, à causa, & ratione, & controuersia.

Fore autem arbitror, ut nec illis abstineat.) Eius impudentiam ostendit. Sumpta est autem ab utili obiectio, quam in capite ideo non posuit, ne firmata ea esset acrius oppugnanda: sed in peroratione ea usus est, & eam prior loco posuit, quæ reuera nihil ad causam pertinet, illam de legatis, ut complexione infirmam efficeret. Vbi enim cognorit auditor, eum propter factionem Androtionianam tulisse legem, non amplius eum ut humanum laudabit: sed mendacium putabit, si dicat, eod se tulisse, ne quis Atheniensium uinciretur, cum sit ostensum, propter legatos eum uincula sustulisse.

Leges quam humanissimas.) Et hanc partem orator ante disposuit, cum demonstrauit, non pauperes, sed duces & magistratus & oratores in uincula conijci. Illis igitur legis seruire humanitate: non enim rationem eum habere tenuium, sed eorum qui propter lætam Rempublicam in uincula conijciantur. Est autem captiosa ratio, nihil enim prohibet, etiam priuatos aliquos ob aliqua delicta in uincula coniectos, legis humanitatem experiri. Confidit autem hac oratione, quod ostendit in magistratibus, qui Thrasybuli fuere tempore, locum habere uincula.

Clementia & moderata.) Verba quæ facit Timocrates. Ciuitatum autem res biferiam diuiduntur, in publicas & priuatas.

In summa autem uobis dicam quod meminertis.) Breuiter qualitatem legis perstringit, improbitatis esse maximæ asserens, duorum temporum coniunctionem, quod & facile est, & expeditum ad memoriam, propter compendium. Postea uenit ad personæ qualitatem, examen in hunc modum subiungens:

Neque alius patronorum eius.) Item, Considerate

cum animis uestris.) Quod paulo ante diximus, ad remouendam commiserationem positam esse causam, id nunc ostenditur. Cum enim reiectione causarum sit usus, & dixerit, Neque enim cognatus, neque necessarius tibi quisquam illorum fuit: subiicit reuocacionem misericordiæ, dum ostendit eum, multis in rebus crudeliter tractasse populum in tributo cum Androtione exigendo, ut memores offensarum nihil misericordiæ tribuere ant homini improbo. Quis enim miseretur eius, qui ciues improbe crudeliterque tractauit in tributis exigendis?

Res horum.) Pecunias ciuium, quas ciuitas ab Androtione duplas accipere debebat.

Facere enim est.) pro, Numerare post tantum tempus: obijciunt, acerbum esse si uinciantur.

Neque alioqui clemens & humanus.) Ne uideatur propter insignem mansuetudinem, etiã iniuriarum misereri, qualia sæpe usu ueniunt: id quoque tollit malitiose, post concitatum odium. Non enim, inquit, uincis populum humanitate. Num ad misericordiã propensior es omnibus Atheniensibus? Solus tu propter ceteros istorum misereri decreuisti.

Sed ianuas eripere, & stragula.) Distinctione ob oculos ponit scuitiam.

Non modò est auellere, sed clam & callide capere, ut ijs qui amiserunt, nec accepta ferat.

Meretricem, eo quod mini stre uoluptatibus, ut innuat Sinopam & Phanostratam, quarum in Androtioniana meminit.

exigunt.

Etiussum.) Nomen reperit, quod quadret utroque, tum ad ministerium aeris alieni, tum ad mistionis, decenter omnino: & Sinopam fortassis innuit, & Phanostratam, ut in alia oratione aperte dixit, ut socias eas uocet Androtionis prostituti.

Rationem inscribere.) Ipsas rationes, quæ ab eo reposcenda erant, quid nam exegisset, & à quo.

ueluti in quid expendit.

Gratis.) Nullo suo cum fructu: ueluti confirmatio est eius quod supra dictum fuit, cur scripserit: Gratis enim, inquit, & nullo cum suo fructu uoluit uendere uobis, & pugnare

pugnare cum omnibus legibus, & cum sua priore.

Quod igitur mihi uidetur.) Fine imposito misericordiæ reiectioni, infectatur personæ qualitatem, qua nihilominus misericordiã repudiat. Quid igitur per illa efficit? odium ei concitat, & suspicionis absurdæ complet auditores, quos eod adducit, ut sordium condemnent Timocratem, utque per hæc etiam misericordiam remoueat.

Hæredem fore ignominie.) Lex enim erat, si quis erarius antequam soluisset, obiret, ut liberi multa solueret: sin minus, ut ipsi ignominiosi essent, quoad soluissent.

Ac patris quidem neque misereri.) Satis à patre mores perstrinxit. Nam si patris non miseretur, quis credat eum humanitate in alios, scripsisse legem? Deinde ne quis putaret eum ex inopia id facere, celeriter subiicit uarias lucrorum rationes à tributis, à decretis, à legibus quas scribis, inquit. Atque iterum ne quis putet, multum esse aeris alieni, eumque id non posse soluere, adijcit: propter exiguum argentum carere iure ciuitatis, misericordia patri mota.

Aliorum quorundam te misereri dicis.) Quos natura tecum non copulauit, sed simpliciter alienos, & non cognatos. & ne quis existimet, fortasse propter scuitiam patris talem in eum extitisse: sororem adijcit, à qua propter sexus imbecillitatem mali nihil pati potuit.

Vendidit enim eam, non elocauit.) Sed uerissimè est sororem siue persuasam, siue amore captam, ultrò secutam esse hospitem. Subindicat enim orator quandam talem suspicionem, cum dicit, qui eam ducere uoluit.

At hercule sororem.) Non simpliciter in his omnibus externam eius uitam perstringit, sed potius plerumque in totis orationibus, hoc facit orator semper. Sed postquam nouit quosdam reos, et si iudicio uincatur, sæpe tam prædicatione antea factæ suæ uitæ incolumes euadere: merito reperit orator hoc, ut in peroratione reliquam eius uitam perstringeret, ut ne ad hanc confugeret.

Non elocauit.) Non nuptum dedit ut ingeniam, sed ut ancillam uendidit. Postea subiicit, quomodo eam uendiderit, & cui.

Et nunc est Corcyra.) Quasi quiritetur, quod peregrè sit elocata mulier ciuis, lege id uentante.

ut uenderetur extra urbem.

Qui igitur sororem.) Collectio eorum quæ relicta sunt omnium, ad morum calumniam.

Atqui decere.) Comparatio à minori. Minus enim & fur & grassator nocet eo, qui perniciosam legem rogat. Vnum atque alterum spoliat, deinde suã existimationem duntaxat probris afficit. At qui legem, inquit, scribit improbam, is & omnibus nocet, & probro totam urbem perfundit, quia decretum omnium esse uidetur, lex confirmata.

Idque sic magis intelligetur.) Alius locus à maiori. Probat enim eum tyrannorum mores esse æmulatum. Quemadmodum enim illi soluent uinctos, ut cupiditatum suarum habeant adiutores: ad eundem & iste modum, uinculis abrogandis mores tyrannorum est imitatus.

Qui popularem statum abrogant.) Qui uolunt, inquit, abrogare democratiã, uinctos soluent, ut eos habeant socios euertere leges & rempublicam, per quam uincti fuerunt.

Atqui statim adeo.) Hæc reliqua est ex pari comparatio. Explicata est autem pluribus, ut esset probabilior.

Multos Græcorum.) Ratiocinatio à glorioso. Honorificum enim est, multos Græcorum imitari instituta Atheniensium. Cum igitur quidam leges improbas rogant, honorem abrogant, imitationem Reipublicæ reserantes.

Atqui si Solonem & Draconem.) Argumentum à contrario. Si enim qui leges optimas tulerunt, honorandi sunt, ex contrario necesse est eos inuisos esse qui noxias abrogauerunt. In idem. Sciendum, Solonem Athenis fuisse tyrannorum temporibus, ante Persica tempora. Draconem autem quadraginta septem annis ante eum, ut ait Diodorus.

Iam illud etiam uolo.) Ad finem utiliter omnino armat Solonem, contra Timocratem. Quia enim ipse de uinculis differens, offendere uidebatur, adiungit sibi Solonis autoritatem auxilio: cui refragari non poterunt, cum eum esse popularem, antiquitus persuasum habeant.

Assensuros bonam esse legem de moneta, uerbum λεγαται refertur ad omnia. Argentum.) Rursum argumentum sumitur à minori.

Nomisma hoc corripit.) Punire dus is est qui id nomisma corripit, quod est ciuitatis. sed non is

non eis, qui corrumpit nomisma priuato-
rum. Sunt enim & priuatae leges: ueluti,
non accipiendas magnas uiras, & huius
generis aliae. Sed eae non satis habent uitium
ad euertendam urbem, ut publica.
Sive paruum, sive magnam.) Paruam, si abro-
gentur: magnam, si conferuentur.

Utilitas fuerit.) si non conferuentur le-
ges.

Qui iniuriam facere conantibus.) Per eam le-
gem quam scripsit Timocrates, nullae poe-
nae sunt, uidelicet ijs qui eas seruare uolunt,
& non faciunt, quod uetere;
leges iubent.

ENARRATIONVM VLP. IANI, HIERONYMO VVOL-
fio Oetingensi interprete, Finis.

AD DOMINVM IOANNEM IACOBVM FVG-
GERVM, ETC. IN GNOMOLOGIAE ET ANNOTA-
tionum specimen, Hieronymi Vuolsij Praefatio.

VVM sententias ex Isocrate collectas, praeter expectatio-
nem meam, eruditus non ingratus accidisse intellexissem:
statueram eandem in toto Demosthenē explicando ra-
tionem sequi: neque latinas duntaxat afferre, sed graecas e-
tiam, ubi res facultatem haberet, ascribere. Quod quum
per ocium in praesentia praestare non liceat: ea solum in
hoc tempore uisum est edere, quae ex prima Olynthiaca
deprompsi atque annotaui. Quae si acerrimo iudicio tuo,
Ioannes Iacobe, uir praestantis, non improbabuntur, et si quando his eruminis,
quibus iam diu conflictatus sum, liberabor: ea quae restant, in adolescentiae gra-
tiam pari diligentia persequar. Quanquam, si studium non desit, facile quiuus
demonstratam a me uiam, aut si qua est (ut fortassis est) breuiorem & melio-
rem suo Marte ingredietur: quod genus sit, si quis ad certa quaedam capita uir-
tutum & uitiorum (quod ut laboriosius, ita etiam artificiosius, & ad uitandam
superuacaneam earundem rerum repetitionem & confusionem, aptius fuerit)
omnia reuocarit, & locos communes, quos uocant, instruxerit. Nam simplex
ille insignium sententiarum delectus, qualem olim, quum Demosthenē primum
legerem, ad eas inter deambulandum meditandas, & ediscendas mea causa po-
tissimum confectum habeo: diligentiae cuiusdam potius est, eiusque nec iniucun-
dae, nec inutilis, quam alicuius artificij singularis, aut ingenij. In hoc autem ope-
re plus fuisse cogitationis suscipiendum, sepe ad ueterum, sepe ad nostrorum temporum
historias respiciendum, sepe *ὑποθεσις* ad *θρονον* transferenda: attēctus lector facile de-
prehēdet. Quo facilius aut quiuus meum hoc institutum, si placuisset, imitaretur: ea
graeca uerba, quae mihi sententias pepererunt, apposui: neque alienum huic ope-
ri putassem, addere alicubi *ἀντιλογίας*, *ἐξέπλα*, & similes aliorum sententias, quod
paruo sane labore mihi constitisset: nisi modus uideretur adhibendus, & cauē-
dum lectoris fastidium, cum alio qui minutissima quaeque scrupulosius etiam quam
oportuerit fortasse, sim persecutus. Quanquam, qui cogitabit, Demosthenē
plus habere in recessu, quam prima fronte promittat: is negligentē diligentis-
simi scriptoris lectionem uitiosissimam esse putabit. & si plura praetermisisse nos,
que obseruasse credet, id uoluntate mea non esse commissum sciat: siquidem huius ope-
ris initio, *μικρολογίας* que *ἀμελείας* nomine malui reprehendi: praesertim, cum hic,
contra que alibi fieri solet, in progressu minuatur labor, ipsae & uerbis & sententijs su-
binde recurrētibus, ac uelut in orbem redeuntibus: quae repetere superuacaneum fue-
rit, nisi uel elegantia dictionis, uel alia quaeque causa ita faciendum esse suadeat. Quod
idem & de Annotationibus intelligendum est: quarum initio quaedam inserui propter
comonefaciendos & excitandos rudiores: quae nec ad eruditos ullo modo uolui
pertinere, nec in ceteris eandem sequi rationem constitui. Nec enim eos docēdos
mihi sumo, qui alios docere possunt: neque ijs inculcandis, quae cuius in promptu
mediocriter eruditio esse possunt, ocio abuti uolui: sed eos in primo limine ad-
monere uisum est, qui cum discendi cupidi sint, neminem habent a quo erudiantur.
Ac magna quidem ipse quoque laboris parte leuatus uideri possum ab Vlpiano &
Libanio: quorum hic argumenta omnium, ille quarundam orationum, earumque
cc ferē

Quaedam
annotata
propter ru-
diores.

ferè principum inter ceteras, enarrationes scripsit: autor uterq; nõ parui nomi-
nis. Iam Vilhelmi Budęi, doctissimi uiri, Gręcę lingę cõmentarij in hoc uelut
ex professo cõscripti uident, ut sine ullo cõmentario, suo Marte quilibet in Gra-
cis autorib. libere uersari posset, hoc præsertim literatissimo seculo, quo Gręcę
literæ passim docent. Verum si speciosis titulis sepositis, & præsumptis opinio-
nibus repudiatis, res ipsa spectetur: sudandũ ei nihilominus esse apparebit, qui
Demosthenẽ uelit nedũ explicare diligẽter, sed uerẽ dũtaxat intelligere. Nã Li-
banius breuitati, ut suscepti operis ratio postulabat, dum studet, causaruq; tan-
tũ summam attingit: neq; partes orationis, neq; seriẽ argumentorũ, neq; ferẽ
quicq; aliud, quod intelligẽdis orationib. seruiret, exposuit. Vlpianus, siue tem-
porum uitio, siue incuria & petulãtia librorũ, & mutilatus, & uehemẽter de-
prauatus ad nos peruenit. Qui tametsi haud dubiẽ de nostro Demosthene est
bene meritus, multaq; illustrauit, quæ sine eo tenebris essent obruta: sæpe tamẽ
(si uerũ fateri libeat) plus habet inaniũ uerborũ (id qđ nescio q̄modo quasi pe-
culiare uitium est Gręcorũ interpretũ) q̄ utiliu rerũ: & in artificio explicando
ita non rarõ scrupulosus, ita intricatus, ita obscurus est, ut nõ ipse Demosthe-
nes magis commentarium requirere uideatur. Quæ quum ita essent, atq; ego
reputarem, quibus mihi laboribus, quibus uigilijs post lectos non modo Bu-
dęi commentarios, sed post Harpocracionem etiã, & Helychium, & Pollu-
cem, & Suidam, & Phaurinum, & alios eius generis autores euolutos, Demo-
sthenis interpretatio constitisset: cum quorundam conuersiones in publicum
editas inspexissem: cum, quo pacto diuersis in locis quosdam gręca docetes au-
diuissem, recordarer: operæ precium facturum me putabam, si pro tenuitate in-
genij mei, & quantulocunq; in Gręcis literis usu, lucis aliquid afferre locis ob-
scurioribus, & studiosæ iuuentutis siue laborem leuare, siue diligentiam excita-
re, & occupati lectoris commodis consulere, nec Demosthenẽ solum, sed Liba-
nium etiã & Vlpianũ eadem opera declarare, & mendas codicum uel indicare,
uel tollere, sicubi & fieri à me posse, & opus esse uideret, studuisẽ. Neq; em̄ qui
uis statim in promptu ea fore putabam, quę me diligenter cogitantẽ, aliquãdiu
torisissent. Itaq; in animo erat, hortante præsertim quodam doctissimo uiro,
quamprimum hoc Opus absoluere, ut cum editione latini Demosthenis & VI-
piani cõmentarijs cõiungeretur. Sed quĩ animaduertẽ plus in eo esse difficul-
tatis, q̄ ut sine multa lectione optimorũ utriusq; lingę scriptorũ (ad quos per
annos iam complures, in hunc usq; diẽ docendi scribẽdĩq; molestijs occupato,
uix respicere mihi, nedum incredibilem legendi & relegẽdi ardorẽ restinguere
licuit) quicq; aliquo nomine dignum conscribi posset, ocium autem & tempus
ad eam rem deesset: unã cum perficiendi spe, abiecti etiã faciendi uoluntatẽ. Spe-
cimen tamẽ hoc qualęcunq; nunc libuit emittere, quod si tuum, uir præstantiss.
suffragium tulisse, & non ingratum esse studiosis intellexero, fortasse posthac
aliquid amplius & eruditius conabor, nisi fortuna & ualetudo studium me-
um interruperit: atq; operam dabo, ut & controuersa uel rationibus, uel auto-
ritate, uel exemplis confirmem: & neq; necessaria transiuisse, neq; superua-
cana inseruisse uidear. Sed iam præfationum satis, μη τῶπι

σαγμα μείζον ἡμῖν γινούσῃ τῷ
θυλάκῃ.

Λωδοσ.) Nomina sæpe
temerẽ, sæpe ab euentu
facta tā hominib. quã
urbibus, omen habent.
Sic Olynthus; cum spẽ
de se non insuauem præ-
beret, euerfa est anteq̄

ad iustam imperij maturitatem perueniret.
λω.) Clarissimæ olim urbes, nunc nihil
sunt: quæ nunc maximẽ superbiunt, eandẽ
aliquando fortunam experientur.

πόλις.) Vt homines, ita etiã urbes suo
quodam fato tandem intereunt.

ἡδι θρηναίως.) Colonia in barbaras provin-
cias potissimum deducendæ: cum ut no-
stræ inopiæ consulatur, tum ut illæ ad uerã
religionem & humanitatem perducantur.

ἡλλωκίδος.) O duram paupertatis condi-
tionem, quæ patria, legibus, institutis reli-
ctis, confidẽre cogat inter Barbaros.

ἡλλωκίδος.) Magna uis institutionis & na-
turæ, laudata patriæ instituta in medijs e-
tiam Barbaris retinentis.

ἡθιναιώς.) Prudens fuit Atheniensium
institutum, inopem suæ ciuitatis multitudi-
nem mittendi in colonias.

ἡπικος.) Athenæ, quæ olim passim co-
lonias dimiserunt: nunc præter nomen, &
paucas piscatorum casus nihil habent.

πολλοὶ & πόλεμοι.) Raræ felicitatis est, mul-
ta bella, eadem que prosperẽ & cum laude
gerere.

ἡθιναιώς πῆ καὶ λακεδαιμονίως.) Potentes
& celebres aduersarios superasse, ea de-
mum magna laus est.

ἡθιναιώς.) Spacio temporis exolefcit
coniunctio familiarum & urbium: & ho-
stes fiunt, qui olim fuerant inter se coniun-
ctissimi.

ἡθιναιώς.) Metropolis & coloniz be-
lum, quid aliud est quã pugna matris &
filiz?

ἡθιναιώς.) Quos nobis defensores para-
mus, ij hostilia sæpe faciunt.

ἡρχουσι.) Imperia pleracq; uiolenta sunt,
& magis armis quã iure constituuntur:
potentior imbecilliorẽ opprimit.

ἡἡ ἡλλωκίδος.) Natio Græcorum est li-
bertatis amantissima, non tamen domina-
tum aliorum euitare potuit: aliàs Athe-

nensium, aliàs Lacedæmoniorum, aliàs
Macedonum, aliàs Romanorum: at nunc
acerbissimo tyranni Turcici oppressa im-
perio.

ἡ πῆ λαϊώς.) Nullus dominatus est per-
petuus: ab alijs ad alios imperia transfe-
runtur.

ἡθρηναίως, καὶ ἡθινῶς.) Pax diutius retine-
ri non potest, quã finitimi patiuntur.

ἡπολεμῶς.) Rebus, bello potissimum,
bene gestis, augetur urbium celebritas &
potentia.

ἡχρόνῳ π.) Nemo repente magnus fieri
potest: magnitudo quidem subito se non-
nunquam conspiciendam præbet.

ἡἡ δὲ ὑβρία μὴ πῆ καὶ ἀθῶς.) Industria & diligẽ-
tia & asiduitate (numinis tamen fauorem
in primis exorari atque accedere necesse
est) tam priuata opes, quã publicæ cres-
cunt.

ἡπῆ καὶ ἀθῶς.) Qualis est fors mortalium?
Vrbis florentis. opes, multis annis auctæ,
uno die subito perierunt.

ἡἡ ἡ ὄνυχοι ἡδῶς.) Nulla æqualitas fortun-
narum; potentie, dignitatis, diuturna esse
potest: Natura ita fert, ut aliqui tandem
emineant, cæterisq; dominentur.

ἡπολύ πῆ γῆρας.) Vt coniugiorum, ita etiã
am urbium dispar est fecunditas.

ἡκαλιδικῶς.) Ad fodinas metallicas mul-
ti confluunt: ac tandem crescente hominũ
multitudine magis quã pecunia, ob lo-
corum angustias, aliàs quærere sedes co-
guntur.

ἡβασιλῆ ὄνυχοι ἡδῶς.) Fœdera & societa-
tes; ciuitatum præsertim cum principibus
coniunctiones, quibus miserĩ mortales res
suas in tuto collocare student, multis per-
niciem attulerunt.

ἡτῶ καλιδικῶς.) Finitimorum societas plẽ-
rumq; expetitur.

ἡμὲτ' ἡ ὄνυχοι πῆδῶς.) Quanta est miseria mor-
taliũ, qui nonnunquam eorum quos op-
pugnarunt, opem implorare coguntur?

ἡἀληφῶς.) Dona principum sunt auto-
ramenta seruitutis.

ἡἀληφῶς.) Muneribus initio nihil est
iucundius: sed tristitem aliquando sui me-
moriã relinquunt.

ἡἀμφιῶ βητῆ σιμον.) Homines callidi, &
cc z de suo

de suo iure concedere, & liberalitate uti nō dubitant in eos, quos suis rebus opportunos fore putant.

ἐκ φιλοτιμίας.) Tyrannorum liberalitas ferē non aliud est, quā translatio pecuniarum à iustis dominis ad alienos.

ὑσφρον.) Rerum progressiones ostendūt multa, quæ in initio prāvideri haud facile poterunt.

Ἐπιπρόβειν.) Tyrannorum est in initio tanta simulādi dexteritas, ut dolus eorum nullus metuiatur.

Ἐπιπρόβειν.) Sæpe quodam animi præfugio diuinamus, à quibus nobis uel bona uel mala impendeant.

Quorum principum subita & magna incrementa cernuntur, fides autem dubia: ij terrori & suspecti esse solēt focijs infirmioribus.

Ἐπιπρόβεινται οἱ βασιλεῖς, ἐν ὄρωσις οἱ σύμμαχοι τα χεῖρα καὶ πολλὰ πῶ αἰετισιν, ἔπι σὺν δὲ πῶ γινώσκου.

τα χεῖρα.) Raræ felicitatis est, celeritas & magnitudo incrementorum: rarior diuturnitas, et constantia.

ἔπι σὺν δὲ.) Difficile est sanctam societatem & fidem esse regni.

καὶ τρηχέλιον.) Fatales calamitates nullo humano consilio possunt uitari.

ἀπαρνησάμενοι.) Per absentiam principum, si qui nouis rebus studēt, aliquid moliri solent.

ἐπιμεινθέν.) Mira inconstantia humani ingenij, societatem hostium, sociorum inimicitias, quasi permutatione quadam, pro re nata, expetentis.

παρὰ τὰς συνθήκας.) Perfidiam non excusat iniuriæ metus, sed infœlici conarum euentu plerunque Deus ulciscitur.

κοινῆ.) Ea societatis ratio est, ut communi consilio bella & suscipiantur, & dependantur.

καὶ ἄλλο τι δέξῃ.) Amicitia & inimicitia mortalium non sunt immortales: humana consilia reguntur temporibus, mutantur ratione utilitatis.

πεφάσθως.) Tyrannis ad opprimendos imbecilliores, nihil deest præter honestam speciem & occasionem.

πεφάσθως δέονται μόνος οἱ τύραννοι, ἠδὲ τὸν ἀδονε, σφύσιοι.

πεφάσθως δέονται πῶ πῶ λαβόν.) Cupidē arripiuntur diu quæsitæ, ac oblate tantem occasiones.

πὸς τὸν ἐχθρὸν.) Ad reprimendum communem & potentiorē hostem, etiam hostium societas expetitur.

ταῖς συνθήκας.) Turpissimum est perfidie crimen.

παρὰ τὰς συνθήκας.) Dictorum conuentorum que uiolatione, rumpuntur fœdera, bellorum non iniustæ causæ suppeditari uidentur.

ἐπὶ ἀθλιώσ.) Insignis Athenarum humanitas, ad quas in rebus afflictis omnes penè Græci confugebant.

οἱ δὲ δημοσθένεις.) Qui à principibus aut ciuitatibus aliquid impetrare student, consiliarios & oratores in primis sibi conciliant.

συναγορῆς.) Qui adducti muneribus, alijs patrocinantur: honestam defensionis speciem quaerunt.

Pannoniarum incolumitas est Germaniæ propugnaculum.

ἡ τῶν παρῶν ὄπτη, καὶ τῆς γερμανῶν ἀσπρά λειά βίν.

κελεύων.) Orator in bona causa imperandi autoritate præditus est.

δορσῶν.) Nostriis animum addere nō melius possumus, quā aduersariorum uiribus extenuandis.

Publica pecunia ad defensionem Reipublicæ conferenda potius, quā in spectaculis consumenda est.

τὰ δημοσίου χρηματὶ δὲ πρὶν (καὶ στρατιωτικὰ μάλλον, ἢ ἐν ταῖς δεοεῖαις διακίμεσθαι.) Ignotos ritus ueterum, & historias explicare, uel in primis est opus.

οἶκ ὑπὸ.) Veterum in ædificijs, cultu & uictu, maior simplicitas fuit, & frugalitas: maior item prudentia, & fortitudo.

τόκον.) Angustia & incommoditates locorum, rixas pariunt.

συνδόντων.) Ad uoluptates magis festinatur, quā ad officium faciendum.

πληγῆ.) Magnæ stultitiæ est, propter leuem & breuem uoluptatē cum alijs digladiari.

ἔξω καλίσει.) Magistratum munus est, prohibere ciuium dissensiones.

ὠνικὸν ἐκρίβειν.) Pecunia in emendo & uendendo æquat summis infimos, tollitq; dissidium.

κατακλόντα.) In emendo, tempore qui

qui prior est, potior quoque iure putatur.

οἱ ποίητες.) Diligenter cauendum, ne quæ leges rogari, ne qua instituta recipi in fraudem pauperum uideantur.

τῶ ἀνάλωμα πλινθῶν.) Pauperibus, imò ditissimis etiam, impensæ insolitæ molestifimæ sunt.

πρόβληθε.) Largitiones à paruis profectę inicitijs in immensum crescunt, & non modo priuatorum loculos, sed ærarium etiam ex hauriunt.

ἐλαφιστον.) Auræ popularis captatores, de alieno sunt in plebem liberales.

ἴδον καὶ πῶ τὰς.) Nulla maior pestis rerum publicarum esse queat, quā uulgi, natura ignaui, ferocis, luxuriosi, collocapletati.

Ciues stipendijs datis pro defensione reipublicæ militare debent.

οἱ τὰς δεοεῖαις.) Vulgus, nisi urgeret inopia, nec opus faceret, nec militaret: sed in ocio, spectaculis, lulsibus, & epulis indulget.

Αυριῶν.) Aurium atq; oculorum uoluptas minimè illiberalis est.

Qui habent unde uiuant, grauatè militatum abeunt, & pericula reformidant.

οἱ τὰ ἰκανὰ ἔβιον ἐχούτες, οὐκ ἐπι ἐδίλεσιν ἐξίκα καὶ κινδωθῆναι.

δαύτων.) Vulgus eas leges pertinacissimè defendit, per quas licet indulgere genio.

ὀλιγβῶς.) Cautè suadenda, quę lege aliqua interdicit, aut alioquin populo ingrata sunt.

μα δὲ ἐπὶ ἐργω.) Nemo nisi desperatus, ea uerba proferre uolet, quæ periugulum aitoris reditura sint.

διελευκθ.) Nihil prætereundū est, quod ad rem pertineat.

διελευκθ.) Dialectici est, totius negocij naturam complecti animo, & proferre in medium.

Nisi ciues ipsi unà militent, mercenarij rem plerunque malè gerunt.

ἡ πῶν.) Qui rem in integrum restitutam

uolunt, causam malorum inuestigare & tollerere debent.

SENTENTIAE E' P'RI-

MA DEMOSTHENIS Olynthiaca, & Vlpiani E-narratione.

Ἡμοσθένης.) Nomen cum re consentit. Verè enim Demosthenes præsidio fuit populo, & patriæ libertatis acerrimus defensor.

ῥήτορας.) Magna eloquentiæ uis, ut quæ potentissimos etiam reges oppugnet.

ἄνεσθον ἀθλιώται.) ἄ, excitat minus attentus: ἀνεσθον, commonefacit fortitudinis: ἀθλιώται, felicitatis & sapientiæ.

νομιζω.) Cauenda est oratori, in rebus dubijs præsertim, affirmandi temeritas, quæ contentiosiorē efficit auditorem.

ὑμᾶς.) Quo animo sint auditores, probabili coniectura est & dictis & factis eorum indagandum.

ὑμᾶς ἐλέθευ.) Honorificè de auditoribus nos sentire, præ nobis ferre debemus.

χρημάτων.) In arduis deliberationibus, magno emendum esset prudens & fidele consilium.

Reipublicæ utilitas magnis priuatis opibus præferenda est.

ἡ μᾶλλον.) Utiles sunt anteponi.

ἡ μᾶλλον.) Solet Demosthenes in exordijs I, spargere semina argumentorum orationis.

II, Labefactare ea quæ incommodare sibi præuidet. III, Aduersariorum rationes ad suam utilitatem pertrahere.

φανερὸν.) Quicquid expediat, latet atq; obsecurum est: sed sapientis uiri cogitatione eruatur, hominis eloquentis oratione declaratur.

ἐγίνοιτο.) Optandum est, in arduis deliberationibus habere, quorum fidelibus & sapientibus utare consilijs.

Si Turca hoc animo erit, ut semper res maiores geredas sibi censeat: Christiani autem nullius rei curam et defensionem serio suscipient: quem tandem exitum fore sperandam est: εἰ δὲ μὴ τὸ γεῶσ' ὡς ἀεί τι μὲν ἔχον τῆν ὑπερῶντων δὲ πρὸς τὴν ἐγνωδὸς ἔσαι· οἱ δὲ χριστιανοὶ ὡς ἀδοκῶν ἀπὸ τὴν ἰσχυρῶν ὡς τῆν πρὸς τὴν σκοπεῖν καὶ εἰς τὴν ἐπιτί τὰ πᾶσι τὰ λυθῆναι. τίς ἔτιος ἔστιν ἀνὴθις.) Nemo ita simplex est, quin bellicosum principem, si nemo prohibeat, proxima quaeque inuasurum existimet.

Quemadmodum ij qui facile magnis uisuris mutuum pecuniam accipiunt, paruo tempore copiosi, tandem fortunis omnibus evertuntur: sic ignauia tandem magno constat, & qui ad uoluptatem omnia referunt, in necessitatem ueniunt faciendi multa quae nolent, & de aris & focis periclitantur.

Quemadmodum ij qui facile magnis uisuris mutuum pecuniam accipiunt, paruo tempore copiosi, tandem fortunis omnibus evertuntur: sic ignauia tandem magno constat, & qui ad uoluptatem omnia referunt, in necessitatem ueniunt faciendi multa quae nolent, & de aris & focis periclitantur.

Reprehendere, facile & cuiusuis est: sed quid de praesenti negotio statuendum sit, pronunciare, id uero consilii munus est.

Homines importuni sepe non fontes accusant, sed eos qui postremi de rebus uerba fecerunt, si quid exsententia non successerit.

Boni ciuis non est, metu privati periculum non utiliter consulere Reipublicae.

Foris gerendum bellum, & cum nos ter defendendus, tum hostium ager infestandus est.

Terra marique bellum Turcis est inferendum.

Miserimum est, bellum mouisse frustra: quid dicendum est, si infeliciter.

Iniquum interdum est petendum, ut aequum feras.

Magna stultitia, atque adeo impietatis fuerit, oppugnare alienam ditionem, tuam non defendere.

Urbes uel ipsa obfidiōnis mora tandem expugnantur.

Qui foris bellum gesturus est, operam det, ut domi omnia in tuto sine collocata.

Diuturnitas obfidiōnis utriusque magnos sumptus, magnam animorum constantiam requirit.

Pecunia, si recte collocetur, non deest: si male, deest.

Diuturnitas obfidiōnis utriusque magnos sumptus, magnam animorum constantiam requirit.

Vulgus accipere pecuniam uult: opus facere, adire pericula, non uult.

Quantum miseriae est, metu legum tyrannicarum in iij lingua frenos, ueritatis, & reipub. amanti.

Nihil ante suscipiendum est, quam rebus ad id negotium necessarijs sis instructus.

Eadem ratio esse debet & accipiendi & officij faciendi.

Exhausto acrio, id reliquum est, ut tributum conferatur, si magna pecunia est opus, magnum: paruum, si res patitur.

Omnino pecunia est opus, sine qua nihil recte potest confici.

Ex multis optima ratio est eligenda.

Operae precium est considerare & reputare, quo in loco nunc sint res aduersario.

Non ut uidentur, neque utis dicere queat qui non accuratè consideret, optimo in loco res sunt principum.

Tyranni bella nonnunquam inferunt, non gerendi, sed terrendi causa: ea spe, se primo

primò impetu confecturos omnia.

primò impetu confecturos omnia.

Etiam sapientissimos frustrantur sua consilia.

Sic parati esse debemus, ut quicquid acciderit, nihil animo sit nouum.

Frustratio spei, & alius euetus quam expectaris, perturbat, ac magnopere debilitat animos.

Vnius hominis aut temporis scelus, non nunquam toti nationi perpetuam labem & dedecus inurit.

Oratores solent aliquid dare auribus multitudinis, siue laudando, siue utuperando, dissimulata saepe ueritate.

Quae natura hominum animis ingenera uit, semper & in omnibus sunt eadem, nec alia quisquam ea experitur.

Nemo mirari debet, se ab improbo homine deceptum esse: non esse deceptum, id uero magis esset mirum.

Accepti beneficij memoria non est apud homines improbos diuturna.

Beneficia eripienda sunt infidiatoribus, & ab utentibus aliorum liberalitate.

Tyrannicae calliditatis est, simulare, se ijs consulum uelle, quorum libertati struunt insidias.

Arcium extructio in urbibus, non tam munimentum est salutis, quam firmamentum seruitutis.

Nihil uetat oratorem sui commodi causa quosdam rumores fingere.

Viribus sustentationi, non tyrannorum rapacitati seruire debent reditus & uectigalia.

Principes, si tributa eis nulla penderentur, haud facile alerent militem peregrinum.

Exitum mandum est in uniuersum mortales omnes liberè, suisque legibus malle uiuere, quam seruire.

Nihil est ab eorum potentia periculi, qui nocendi uoluntatem non habent.

Qui non assueuerunt ad nutum cuiquam parere, moleste ferunt superbi hominis imperium.

Tutus est famam autorem citare, quam ipsum aliquid affirmare.

Non incredibile est hominem rebus secundis insolefcere.

Homini superbi & contumeliosi est, quid uis imperare subditis.

Si in secundis reb. bonam mentem quoque donarent deum, non ea solum que euenissent, sed ea etiam que euenire possent, reputarem.

Non minor est uirtus, quam querere, parta ueritatis.

Casus inest illi, hic erit artis opus.

Hostium incommoda nostra esse commoda ducere debemus.

Fortuna duce, comite uirtute.

Legati mittendi sunt, si quod est opus, & ipsis ciuibus militandum, & ceteri omnes sunt concitandi contra Turcos.

Tum commodissime inuaduntur hostes, cum ipsorum fines instantur.

Turpe uidetur ea per occasionem non audere in hostes, quae ipsi ab hostibus, si possent, pateremur.

Illud etiam intelligere debemus: optio-nem dari nunc, nobis ne in Turcia, an Turcis apud nos bellum sit gerendum.

Vigilandum est ijs qui finitimos habent partim infestos, partim imbecilles ad externam iram propulsandam.

Acerbitas orationis condien da est praefatiuncula.

Nihil est ab eorum potentia periculi, qui nocendi uoluntatem non habent.

Quae

Quæ rex, etiam cum stultitiæ opinione, tamè eloquitur, ea quis cum, occasione data, facturum haud credat? τῷ ἀποπρωτάτων αὐτῆς, εἰ δὲ νῦν ὁ βασιλεὺς μωλεῖν ὀφλισκομένων, ἡμῶς ἐμλαλή, τοῦτο δὲ δῶκεν μὴ πείθεσθαι.

Qui quicquid animi fert impetus, eloquuntur, stultitiæ reprehensione non carēt. οἱ, ὅτι, αὐτῶν ἐν ἐμπόσει, ἐμλαλήσονται, μαρτυροῦν ὀφλισκομένων.

Quantum interfit, foris, an domi bellum gerere, nihil opus est uerbis. ἡλικυρ' ὄζει τὰ διασφορὰ ἔξω, ἢ οἱ τῆς οἰκίας πολέμου, ἔδω λόγος πρὸς δῆ.

ἐξ ἑαυτῶν.) Exercitus amicorum etiam nusquam, uel breui tempore esse potest, si ne magna clade agricolarum. στρατοπέδου καὶ φιλικῆς, καὶ βασιλεὺς οἱ τῆς χώρας χροῖον ὄντος, πλάσει ζυμίζονται οἱ γεωργεῖντες.

ὁδὸ γεωργεῖντες.) Agricola & mercatores ab admittendo bello melius deterrexi non possunt, quam si his negociationis euerisio, illis agrorum uastatio proponatur.

πῶλον αὐτῶν οἰκίαι.) Ad terrorem incutendum quaedam ultra ueri fidem, uerecundè tamen, amplificantur.

ὅσα ἐστὶν ἀπαντα.) Potius quam de iure nostro cedamus aduersarijs, aureo piscamur hamo, necessario nonnunquam, raro felicitate, sepius impulli affectibus.

Hostes non contenti ex agris petere necessaria, quod superest, proterue deuantant. οἱ πολέμιοι οὐκ ἀγαπῶντες, ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδου χροῖον, τῆς ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, τὰ λοιπὰ ὑβείζονται διαφύεσθαι.

Rei mala gestæ dedecus, quouis damno grauius est, cordatis quidè hominibus. ἢ τῷ πρὸς γμαῖτων ἀρχῶν ἐδραμῆς ἐλάττων ὄζει ζημίας, τοῖς γε σάφροσι.

Omnibus his quæ res postulat, ob oculos positus, omnes operâ dare decet, ut bellum amoliantur. πάντα τὰ δέοντα δῆ σμιδόντως ἀπαντῶσιν βοηθῆσαι, καὶ ἀπαρτῶν ἐν πάλαιμον.

Diuites paruis impensis magnas opes tueri non grauat debent. ὁδὸ ἐν πόρει δειῖ ἐπὶ τῆς πρὸς Μάδου ἐν ἔχρασι μὴ ἀχθρομῶν μικρὰ ἐνολίσειν, ἢ τοῖς λοιπὰ μορπῶν ἄδεδως.

καλῶς ποιῶντες.) Cauenda est oratori maleuolentiæ & inuidentiæ suspicio.

Adolescentes decet rei militaris in hostili terra parta peritiam, terribiles incolumis patriæ custodes esse. ὁδὸ ἐν ἡλικίᾳ δειῖ πῶ τῶ πρὸς λαμῆν ἐμπειρίαν ἐν τῇ τῆς ἐχθρῶν χώρας ἡσασμῆ

vous, φοβεροὺς φύλακας τῆς οἰκίας ἀνεργῶν γενέσθαι.

οἱ ἐν ἡλικίᾳ.) Optima ætas est adolescentiæ, si quis earecē uti sciat.

Oratori danda est opera, ut actorum in Republica suorum commodè possit rationem reddere. περιεπιόντες λέγοντι τὰς τῶν περὶ λιθουρῶν εὐδραμῶν, ἔραδίας ἐκ τῶν πρὸς τῆς.

Vt cum populo agitur, sic de actis oratorum iudicare solet. ὁποῖα τ' αὐτῶν πολλὰς πῶδεις τῶν πρὸς γμαῖτων, τοῖς τῶν κειται. ὁδὸ τῶν περὶ γμαῖτων τοῖς λέγοντι ἐσσητῆ.

τοῖς τῶν κειται.) Dura cōditio est eorum, qui in dandis cōsilijs & gerendis rebus uersantur, cum eorum fides ex euentu solet aestimari.

κειται.) Quale uerò est iudicium, euentum & fortunam, res in manu Dei sitas, homini imputare?

Enumerations & perorations è firmamentis, & his quæ causam continent, sunt petendæ. δειῖ ἐκ τῶν ἔχθρῶν ἀεὶ καὶ τῶν σμῶν ἡσιν ὄντας ἀνεκκαλαιώσεις καὶ ὁδὸ ἐν τῷ λόγῳ λαμβάνειν.

Optima consilij conclusio: Vtinam officio suo nemo desit, & adsit Dei immortalis fauor. χροῖα ἦν τὰ πρὸς γμαῖτων, πάντες εἴνεκα.

Hæc hæcenus: proferamus nunc Annotationum specimē, ut Demosthenis Opus, quod ultra iustam penè magnitudinē excreuit, tandem concludatur.

ANNOTATIONES IN LIBANII ARGUMENTUM.

Ἰβανίου.) ὁ Λιβανῶν, uel ἡ Λιβανῶν (utroq; enim genere dicitur) tus: Λιβανός arbor turis est, & Arabiæ mons, qui cum Antilibano καὶ λίβου σμῆται, id est, cauiam Syriam includit. Hinc Λιβανῶν, siue à monte Libano, siue à ture nomen habet: quem latine fortasse (quod tamen in proprijs nominibus, quæ suæ lingue relinquenda sunt, fieri non debet) Turinum appellare possis. Fuit autem Antiochenus patria, sophistes celeberrimus: floruit temporibus Iuliani imperatoris. Eius orationes, declamationes, & ephrales perelégantes extat: quas aliquando Germanis etiam communibabit, ut spero, noster Oporinus. Vitam suâ copiose & ornatè, ut omnia, ipse descripsit.

plur. Quare nos hic non erimus longiores. ὑπόθεσις.) Aliàs dicitur, hoc est consulationi, proposito seu infinita quaestioni opponitur, ac Ciceroni causa et controuersia dicitur: aliàs fundamentum, & quoddam quasi fulcrum: aliàs principium, institutum: hic πρὸς λόγῳ, id est matriciam, argumentū, summam, breuemq; negocij expositionē significat. Hoc loco monitos studiosos uelim: primum, uarias eorumdem uocabulorum significaciones, diligenter esse colligendas, & exemplis probatissimorum auctorum illustrandas. Deinde, uix posse fieri, ut uocabula pleraque per se, quid propriè significant, intelligantur, nisi tota sententiâ confideretur. Tradunt igitur uerba & sententiæ mutuas operas: & ut ex uerbis sententiæ, sic è sententijs uerba sæpe sunt intelligenda. Postremò, in coniunctis uerbis ad latini sermonis consuetudinem esse respiciendum, qui Græcum non per omnia sequitur, sed quædam mutat & inuertit, quædam detrahit, quædam adiicit, ut alibi com modius ostendemus.

τῶν.) De usû & collocatione articulo rum, his magis laborandum est, qui scribere ipsi, quàm qui legere græca instituerunt: & in promptu sunt præcepta grammaticorum. quanquam in hac parte usus tam est uariatus, ut haud sciam an se certis astringi legibus patiatur. ἄλωθιακῶν.) Undecim Demosthenis orationes in Philippum Macedonum Regem, Græcorum libertatem oppressurum, una in eius filiū & successorem Alexandrū, extant: quanquam una atque altera falso tribui Demostheni putantur. Hæc igitur appellationibus distinguuntur: ac nonnullæ indicant, non in quem, sed qua de re sint habitæ: ut Olynthiæ, pro defensione Olynthiorum: Cherronesitana, de tuenda Cherroneso, & Diopithis exercitu retinendo: alia de Haloneso, alia de seruanda pace, alia de Philippi literis, alia de Alexandreo foedere uiolato. Quare non miraberis, quum quatuor duntaxat orationes, uulgò Philippicæ inscribantur, ab Vlpiano mentionem aliquando fieri Philippicæ sextæ, aut nonæ.

ὄλωθιακῶν.) Ab Olyntho fiunt ἄλωθιακῶν & ἄλωθιακῶν, adiectiua: sed illud ferè rebus, hoc personis accommodatur: ut, εὐθυμῶν καὶ λαοδότης ὄλωνθιοι, τῶ παρὶς.

πρὸς δῆται, λόγῳ, ἢ πρὸς λέμῳ ἄλωθιακῶν. Obseruandum igitur, quæ adiectiua, quibus personis aut rebus adiungi soleant.

πρὸς τῶν.) Tres esse Olynthiæ, nemo ignorat: an uerò hæc prima sit Demosthenica conicio, nostra uel nihil, uel parum interesse censeo.

πρὸς τῶν.) πρὸς τῶν, πρὸς τῶν, ἐρῶ ἴσο τῶν, πρὸς τῶν, & per κρῶσιν οὐ καὶ uocabulum, πρὸς τῶν, ac superlatiua de pluribus: de binis usitatius comparatiua dicitur, notum est.

λόγῳ.) Λόγῳ uerbale nomen, orationem significat, & fontem orationis rationem: cuius uerbi significatio latissimè patet, usum que apud Ciceronem & alios Latinos habet multiplicè, ut illud apud Græcos: definitio nem item & causam, aliæq; plura, quæ persequi nostri instituti non est. Illud tamen studiosos tenere uelim, ut, si compendio ad græcæ linguæ cognitionem peruenire cupiunt, primas originis uerborum studiose inquirant: primitiuis deriuata (libet enim artis uocabulis uti) composita simplicibus subiiciant, & ab his ad illa respiciant. Omnino enim factuendum est, uocabulorum alia esse prima, nec aliunde oriri. Alia uerò à primis illis quasi fontibus deriuari: ut à uis, primitiuis, fieri uidetur uigeo, uita, & uis, eo quòd uiribus præstet mulieris, quam quasi mollem aerem dicit uolunt. Quam obrem etiam maiore cum uenia mulieres uoluptati & nugis operam dare possunt. Quod si uerum est (ut per me quidem uerum erit, nec enim his de rebus magnopere laboro) Græcis eodem modo erit αἰθερ, ὁ αἰθρῶν, id est, superior aer, non aquæ terræ que ut muliebris, sed igni & celo uicinus. Est igitur uis, despectis rebus terrenis, altè spectare, & originis suæ meminisse: ut sit reuera ἀνδροπῶν, hoc est, αἰθρῶν ἡρώων ὄψα, quam Platonis etymologiam, & disputationem de usû oculo rum, Ouidius eleganter exposuit his uerbis:

Proniæ, cum spectent animalia cætera terram. Os homini sublime dedit, cœlumq; uidere iussit, & erectos ad sidera tollere uultus.

Altera nominis αἰθρῶν ratio, quam affert Plato, ὅτι ἀναδραῖ ἂν ὄψατε, philosophandū esse monet, et ea cōsideranda quæ uideris. dd 3 A uiro

Sed in exēplari quodā, siue Romano, siue Florentino (est enim αὐτὸν) paucarum Demosthenis orationum, legitur: φησὶ δὲ μὴ δυσμάχων εἶναι τὸν φίλιππον οὐτως, ὡς ὑπέλιπται. Quibus in uerbis, tametsi οὐτως abesse potest, ferri tamē idem etiam potest, ut sententia sit: Esse quidem potentem Philippū, sed non inuictum.

ὑπέλιπται.) scilicet ὁ φίλιππος, quam exi stimetur, ἀβυσσολαμβασίῳ, ut in Busiride Ifo cratis: οἱ μείζονες ἢ πῶ ἀξίον ἐσπλάμβα νόμῳ: quorū maior est existimatio, quam merentur. Potest etiam ὑπέλιπται capi impersonaliter, ut λέγεται, &c.

δαρσαίων.) ἵνα δαρσαίῳ, πῶ δαρσαίῳ. δίαλεγμα.) ἀ διαλέγομαι. Obseruandum, παρὰ κειμήλοις & ἀρεῖς ποιεῖ uti Græcos, ubi Latini presentibus magis delectantur. Hæc pars in tertia Olynthiaca tractatur maxime. Sic uides hanc hypothesin non ad primam duntaxat, sed in uniuersum ad omnes pertinere Olynthiicas.

στρατοπικὰ ἀντίθεωικῶν.) Militares pro theatralibus: id est, quum nunc sint theatrales, efficiendum ut sint militares. Θεωεῖα spectaculum est, in festis deorum potissimum (aliās contemplatio, quæ τῆ περὶ ὄρον ponitur) unde θεωοί, & θεωεῖαν πλοῖον apud Platonem. Spectaculares dicere nō licet abutamur igitur theatralibus, quo uerbo Cicero est usus.

καὶ τὸ εἶδος.) Verba sic ordines licet: καὶ αἰετὸν σαφλώσω. ὅτι εἶδος, ὃ ἐχρῶντο, οὐ πέδωλον ὄνομα, qui non ita notus est. Potest etiam οὐ πέδωλον ὄνομα, pro, οὐ πέδωλον ὄνομα τὸν εἶδος, capi, οὐ πέδωλον, subobscurum.

αἰετὸν σαφλώσω.) Misera est conditio grammaticorum, à quibus quum infinita postuletur eruditio, & obscurissima quæ explicandi dexteritas, ea etiam quæ apud nullum scriptorem extant, requiratur: nemo tamen est, qui eos premijs uel medicamentis dignetur.

οἱ πωλοῦντες.) κατὰ συγκοπῶν τε καὶ κρησίων, οἱ πωλοῦντες, à uerbo πωλοῦμαι, præsens.

καταβάλλεται.) καταβάλλεται non tantum deijcere & prosternere, sed etiam numerare & solvere debitam pecuniam: sicut nostra lingua dicimus, Das gelt erlegen. Vnde ἡ πρώτη, δὴ τὸ πρῶτον, πρώτη, secunda, tertia pensio (quem uulgo terminum uocant) Zriss / zil / zalung.

θεῶν ἔχειν.) spectaculum habere, pro, πῶ θεῶν τὸν τόπον καὶ ἐξουσίαν, spectandi locum & facultatem.

ὁβολός.) Hoc nomine nostrate lingua abutimur pro uilissimo nummulo, cum obulus Atticis fuerit sexta drachmæ pars, quarum octonæ aureum Rhenensem conficiunt.

διονέμοντο.) διεδίδον, διμείεζον: formatio media est, significatio hoc loco actiua. Differunt tamen (non semper, sed aliquando) sic ab actiuis media, ut illa eum qui ipse facit aliquid: hæc, eum qui faciendum curat, significant. ut, ἡ βουλὴ ἐποίησε τοὺς τελεῖς: senatus curauit faciendas triemes: ὁ τὴν κτλὸν ἐποίησε, faber fecit. ὁ καταβύθη δὲ μαρτυροῦντες, qui falso testimonio oppressit. ὁ καταβύθη δὲ μαρτυροῦντες, qui falsos testes subornauit. καταδικάζω, iudicis: καταδικάζω, accusatoris est. Germani pro κηρύσσοντες, Wachenlassen: interdum simpliciter Wachen, κατακρηστικῶς dicunt: curator id tribuentes, quod fit ab artifice.

ἐκ τῶν ἔργων.) Alia exemplaria habent ἐκ τῶν ἔργων: sed nihil refert.

καὶ τῶν ἔργων.) καὶ τῶν ἔργων & κατὰ τῶν ἔργων. ἀφ. β. uerbi actiui κατὰ τῶν ἔργων, passiuè pro κατὰ τῶν ἔργων, κατὰ τῶν ἔργων, κατὰ τῶν ἔργων crebro usurpantur.

πῶ τὰς.) circa expeditiones, in expeditionibus, uel, ad expeditiones obeundas. quanquam dubito an pro πῶ, legendum sit ὑπὸ, uel πρὸς.

στρατοῦχοι.) ὅτι ἐστὶν ἄλλοι, uel, ἄλλοι στρατοῦχοι: addito articulo, οἱ στρατοῦχοι, interpretari oporteret, ij qui militant, uel, militabant. Rarè enim participia presentia eo modo usurpant Latini, quo Græci. Actiuis quidem præteritis Græcorum, respondent deponentia præterita Latinorum: ut, ἀποδημήσας, ἐπαγελάων, διεπνέσας, ἀεισέσας: profectus, reuersus, cœnatus, pransus.

Quòd si deponentia defuerint, circūuisionibus est utendum, ut ἀλλήλων μισθὸν σωματίζουσι, stipendium accepit, eumq; in bello iuuit: uel, quum accepisset stipendium: uel, accepto stipendio. Sed hic persona agens non exprimitur: ut si dicas, tyrannus hospitem male mulctatum interfecit: ambiguū est, ipse ne tyrannus hospitem male mulctarit, an alius. sed in Græco est certum, ὅτι ξύλον ὁ τύραννος ἀφειδῶς χηροῦ μισθὸν, ἀπέκρησεν.

μισθὸν.) mercedem, id est stipendium, pecuniam

cuniam quæ numerabatur militibus. nam cibaria etiā data esse militibus, quæ σιτηρίων appellarentur, ἐ Philippicis, & oratione πρὸς Ἀρκυκλίαν uidetur posse colligi, ut alio loco indicabimus.

ἐξουσίαι.) ἐξουσίαι τὸ χάριτος ἢ πόλεως στρατεύουσαι.

νόμον ἔδωκε.) νόμον νόμον, est legem ferre, rogare. δέδωκε νόμον, iubere, sancire, comprobare: hoc populus fecit, illud legislator Eubulus. τὸ δέδωκε, contrarium est τὸ λυθεῖν καὶ καταλειφθεῖν, abrogare, improbare, repudiare legem.

ὅτι οὐ γράφεται.) ὅτι abundat in latino sermone. Nec enim, quod tu, sed tu hæc: Tu igitur dicendum est.

ποικίλα μὲν.) Alia exemplaria, ποικίλα μὲν. subintelligitur ἔργων. Atq; hæc de theatrali pecunia, scilicet, dicta sint.

ποικίλα.) πολιτικὴ δὴ δόξα, opponitur τῶν ξυνοίῳ, aut ξυνοίῳ στρατοῦχοι.

ἐῶδα.) pro ἐῶδα, ab ἔδω, ἐῶδα, ἐῶδα.

ANNOTATIONES IN PRIMAM OLYNTHIACAM.

ἄντι πωλοῦν.) Verbum uerbo, Pro multarum, ὁ uiri Athenienses, pecuniarum: uos elegisse existimo, si perspicuum factum sit futurum profore urbi, de quibus nunc speculaminī. Quis hæc non derideat: sunt enim manifeste absurda. Sed sæpè occurrunt non multo aptiora: quæ medio crite literati boni consulunt: cuiusmodi sit, si ποικίλα χημάτια multas pecunias interpretis, aut multum pecuniæ. Quæ tamen non reprehendo, malo tamen dicere, magnā pecuniā. Talia linguarū discrimina diligenter colideranda sunt interpreti, ne modos, numeros, personas, tempora, partes orationis, uocabula, loquendi modos, collocationem uerborum, & si qua sunt huius generis alia, ubiq; superstitiosè coniectanda: si biputet: sed ut perpetuò meminerit, quomodo probatissimi quique autores loqui soleant.

ὁ ἀνορθὸς ἀδυνατοῖ: ὁ uiri Athenienses) Has particulas non esse ociosas, in Gnomologia ostendimus. Sed tamen, quum Cicero ubiq; ferè dicat, Quirites, iudices, C. A.

quili, Patres conscripti, pontifices: & ego particulas, ὁ uiri omitto, ut aut latinis minus usitatas, aut græcæ linguæ peculiarias. Quanquam in antiquis exēplaribus, ὁ ἀδυνατοῖ tantum reperiri, affirmat Obsopæus. Nomen ἀνορθὸς etiam Aeschines ferè o-mittit.

χημάτια.) χημάτια, pecunia, pecuniæ. Singularem numero χημάτιον rem significat, ut μέγα χημάτιον, magna res. μέγα τὸ χημάτιον, pro μέγα θηρίον, elegans loquendi modus. ἕμας.) ἐμφατικῶς accipiendum esse, docet Vlpianus.

ἐῶδα.) ἐῶ, quam δωρητικὸν μέσον appellant Græci, potentialem seu potentiauum, ut uocant, complexi modum, ac omnibus (imperatio duntaxat excepto) modis & participijs etiam iungi, notum est. Significat autem, posse, uelle, debere, prout sententia postulat: ut hic, ἐῶ ἐῶδα, pro ἐῶ ἐῶδα, elegans loquendi modus. Latini per omnia subiunctiuu tempora hoc genus locutionis pronunciant, Linacro autore. ἐῶ etiam pro ἐῶ ponitur, ut ἐῶ ἔδω, ἐῶ ἐῶδα, καὶ, καὶ, siue, siue, καὶ, tamen, saltem. interdum & καὶ pro ἐῶ, ἐῶδα, à uerbo ἀεὶ ἔργου.

γούτοις.) Vides Demosthenem mentis feruere magis quam auribus: mox οὐ ποσὴ π. δ. τ. Item πεσοῦκα, πεσοῦμα, paulo post ἐῶ δέλα, ἀπέβην, atq; iterum ἐπέλαθον ἐπ' αὐτὸν. Item ἐπ' αὐτὸν, atq; adeo non multo post, quasi gustata Helioidi lauru. poeta repente nobis existit, τὰ γὰρ δὴ (si δὴ interponas, uersus erit integer) ἔπ' ἡσέσασαι χελεπώτρων εἶναι. Huius generis apud Demosthenem & Ciceronem per multa reperuntur. Aequum igitur fuerit, eos etiam nobis interdū ignoscere, aut putare nos quodque dissimulandi artificij causa fecisse, quorum tantum est aut riuum fastidium.

ποικίλα μὲν, ὡς α. α. χημάτια.) Inter adiectiuum & substantiuum hic uerba quatuor interponuntur. Sic post, inter articulum & nomen: τὸν πῶ συμφέροντ' ἕμιν ἀφείρειν. Elegantes hæc traiectiones uerborum, sonoræ item circumductionum clausulæ, ut συμβουλεύειν, γένεσθαι, sunt obseruanda, atque in loco imitanda.

ἐῶδα νομίζω, ἢ φανερὸν γένοιτο.) Prælati ros arbitrator, si perspicuū fiat. Hæc quia duriuscule coherant, ego interpretatus sum: rationem, qua perspicuum fiat: aut (quod tantum est) declaratur, explicetur. Nam, ut nihil facilius, sic nec puerilius quicquam

est, & ineptius, quam uerbu uerbo annu-
merare, si qua ea res uel dictionis absurda
tem, uel sententiarum obscuritate pariat.
Alioquin opartim me omnia totidem sylla-
bis, atq; adeo literis posse reddere. Modos
loquedi insigniores per se quisq; obserua-
bit, quod genus & hic est, *αὐτὶ κολῶν ἐλεῶθῃ
χρησῆς*, aliquid magne pecunie anteferre. In
eodem sensu interdum *ἔπεμψε μισθὸν* po-
nitur.

Ὁ μέλλων σωοίσειν.) Nota circutio futuri
per uerbum μέλλω, cum infinitiuis, non ab-
horrens à pleonasmō: pro, ἢ σωοίσειν, à uerbo
συμφέρεσσι. Similis est & Germanorum lo-
quendi ratio, μέλλω ἔσομαι, Ich wird es
thun. ἢ μέλλω ἔσονται, Ich wird es nit ley-
den werden.

ποῦ εἶναι.) Vtrum ἀνθρώπων ἢ πραγμάτων.
Item considerandum εἶναι plurale, an pro οὐ
singulari sit positum, καὶ εἰς ἄλλοισιν numeri,
usitatum Græcis.

ποῦ εἰνὼν σκοπεῖται.) De quibus nunc de
liberatis. Est & hoc propter breuitatem ob-
scurius. Ego igitur conuertit: In hoc nego-
cio, de quo deliberatis.

ποῦ εἶναι.) ποῦ εἰνὼν εἶναι, uel ποῦ εἰνὼν ποῦ
εἶναι. Dicitur enim utrunq; σκοπεῖται, ἔσομαι, ἔσομαι.
Antecedens in huiusmodi lo-
quedi modis omittitur, & in eius casu, qui
casus ad antecedens uerbum pertinet, rela-
tiuum ponitur, etiam si uerbum sequens, a-
lium casum postulet: ut, *χρησῆς οὐκ ἐξήσθη μὲν
εἰς τοῖς, pro χρησῆς οὐκ ἐξήσθη μὲν
εἰς τοῖς, pro χρησῆς οὐκ ἐξήσθη μὲν.*
Nam *χρησῆς* datiuum, *πρωῖα* accusatiuum
postulat.

ὅτε.) Aduerbiū temporis, quum, quan-
do: cui nonnunquam respondet τότε, tum.
Hic, pro *ἐπεὶ*, ut etiam latina illa sæpe, ui-
detur capi. Sequitur enim *ἔσομαι*, quod senten-
tiam non generalem aut *ἔσομαι* esse si-
nit, sed affirmatiuam facit, & ad præsens ne-
gocium astringit.

ἀκούειν τῆς βουλευσῆς.) Verba sensum iun-
gi genitiuis, notum est, interdum etiā accu-
satiuis, ἀκούειν.

ἐπιμελεῖσθαι.) ἀπὸ τῆς ἀκαδημίας. Academicorū,
qui ἐπιμελεῖσθαι dicebantur, uerbum: *ἐπιέχω* πα-
ρὰ τῆς ἀκαδημίας, id est, nondum hac
de re pronuncio, sed amplius deliberandum
esse censeo.

ἢ καὶ.) Dubitari potest, an legēdum sit ἢ καὶ,
per οἱ, aut ἢ καὶ, per καὶ. Quanquam enim sæpe
indicatiuis utuntur Græci, subiunctiuorū
loco, aut optatiuorū: ea res tamen nō raro

librarijs accepta referri potest. Quid enim
facilius (indoctis præsertim, aut parū atten-
tis, atq; petulantibus) quam uocales, diph-
thongos, accentus, distinctiones inter se
permiscere, crucemq; figere (ut Virgilius
dicere solebat) grammaticis?

ἔσομαι.) Fortasse, *ἔσομαι*. Sæpe enim osci-
tates aut scioli librarij uocales pro apostro-
phis, & contrā, scribunt: id quod in carmi-
nibus facile deprehenditur.

ἔσομαι.) *ἔσομαι* (ἔσομαι λέδοιτε.) λέδοιτε αὐτῶν
ἀκούειν. Nam participium hic, pro *ἐπιέχω*
ἀκούειν, scilicet *ἔσομαι* χρησῆς οὐκ ἐξήσθη
μὲν. Id accipere licebit, ubi eum audieritis: abso-
lutē ponitur, aut *ἐπιέχω*. Potest et *ἔσομαι* ad
utrunq; referri uerbum, λέδοιτε ἔσομαι, ἀκούειν
τῶν ἔσομαι, quam figuram Græci grammatici
ἀκούειν uocant, Latini *ἔσομαι*.

ἀκούειν τῶν λέδοιτε.) ἀκούειν τῶν λέδοιτε au-
diatis & amplectamini: uel, audita re, acci-
piatis, auditum sequamini.

συμβουλεύειν.) Absolutē hic ponitur, aliās
iungitur datiuo, accusatiuo, infinitiuo: ut,
συμβουλεύειν σοὶ ἔσομαι, uel, *συμβουλεύειν σοὶ πρὸς
ἔσομαι*.

ἔσομαι τῶν λέδοιτε.) scilicet εἶναι: id est, πῶς
ἔσομαι τῶν λέδοιτε εἶναι ποιῶντις, ἔσομαι οὕτως ἔσομαι
χρῆν. Demosthenes sæpe testatur, in Philip-
picis præsertim, & oratione de Corona, for-
tunatos esse Athenienses: multisq; in locis
eorum & ignauiam & temeritatē haud ob-
scure reprehendit.

πρὸς τῶν λέδοιτε.) Pro, *πρὸς τῶν λέδοιτε*.
Participiū δέον fit ab impersonali δέον, decet,
debet, oportet, opus est, opportuniū est,
requiritur, ad rem facit. Vnde etiam partici-
pij significatio nota est: quod tamē sæpe ab-
solute capitur, pro, quum oporteret: ut, *δέον
ἔσομαι ἔσομαι, τὰ παιδάρια παύειν*. Cum serice res
agēdæ essent, pueri ludunt. Pericles quum
in bello Peloponnesiaco magistratus Lace-
dæmoniorum corrupisset, *παιδάρια τὰ παι-
δα εἰς δέον ἀνελθόντων ἐφ'* hoc est, se quinqua-
ginta impendisse talenta dixit, quod fuisse
opus.

ἐν τῶν λέδοιτε.) scilicet χρόνον, ex eo tem-
pore, quod iuxta rem est: id est, extempore,
subitō, impræmeditatō.

ἐν τῶν λέδοιτε.) Subijisse, succurrisse: id est, *ἐν
τῶν λέδοιτε*, in mentem uenisse, uenire, uentur-
um esse. Licet enim nō raro præteriti Græ-
corum, præsentibus, aut etiam futuriis red-
dere: & contrā, præsentia præteritis aut fut-
uris: prout sententiā postulat, cui perpetuō
seruendum

seruendum est, & à nimia seruitute uerbo-
rum recedendum.

ἐπελθεῖν ἐπέιν.) Succurrisse, dixisse: id est
dicturis in mentē uenisse: uel, quæ dicant.
Ego, dictu opportuna conuertit, non quod
δύοτα ἐπέιν coherere conuertari putarem,
sed quia sic opportunius uerba collocari,
& sententiæ nihil decedere uidebatur.

ἐξ ἐπαύτων.) scilicet τῶν λέδοιτε, τῶν
συμβουλεύειν.

ἀκούειν.) Sicut dicimus ἀκούειν ἐξ ἐπαύτων
ἢ συμφέροντος: sic ἀκούειν τῶν συμφέροντος
ἢ ἐξ ἐπαύτων. Postea coniunges, *γινώσκω ὑμῖν
ἔσομαι*, *ἔσομαι* ὑμῖν, quanquā hoc quoq;
tam sententiā quam constructio patitur.

ἔσομαι.) ἔσομαι, ἔσομαι, ἔσομαι. Ionice *ἔσομαι*.

τῶν συμφέροντος.) conferentis, utilis, utili-
tatis, eius quod expedit.

ὁ αὐτὸ αὐτῶν.) sequitur in redditione, *ἔσομαι* δ.
ἔσομαι.) Dicimus δ, ἔσομαι, ἔσομαι: prout conso-
nans, aut uocalis, eaq; uel tenuis, uel aspira-
ta sequitur. Nam in huiusmodi uocabulis,
quæ pluribus scribuntur modis, non tam
discrimen significationis, quam composi-
tionis elegantia consideratur.

ὁ αὐτὸ αὐτῶν.) χρόνος, tempus & mo-
ra: *καὶ*, pars & qualitas est *ἔσομαι*, ac sæ-
pe pro tēporibus & qualitate negociorū,
seu circūstantijs: interdū etiam pro modo
& mensura capitur: ut, *καὶ* δ' ἔσομαι *ἔσομαι*
ἔσομαι, modus est pulcherri ma uirtus. Item
μὲν ἔσομαι ἔσομαι, καὶ πάντα *ἔσομαι* καὶ *ἔσομαι*.
Suidas *καὶ* definit, δ' ἔσομαι *ἔσομαι*
καὶ καὶ *ἔσομαι* καὶ *ἔσομαι*, id est, opportunita-
tem, & commodissimum cuiusq; rei geren-
dæ tempus, quod non aliud est quam *ἔσομαι*
ἔσομαι, occasio. sed et tñ *ἔσομαι* complectitur,
τῶν *ἔσομαι* contrariam, ac simpliciter sic u-
surpatur uariē, ut Latinis tēpus. Quare quā
Cicero in Officijs nominat incitiam tem-
poris, græcē fuerit *ἔσομαι* *ἔσομαι*: quanquā
& ἀπερομαλία dici queat. Potest igitur δ *ἔσομαι*
ἔσομαι exponi, præsens occasio, ut refera-
tur ad Olynthiorū auxiliij petitionē. Potest
etiā intelligi de cōditione præsentium rerū
omniū, ut respiciat nō modò ad Athenien-
sem rempublicam, sed ad totius Græciæ sta-
tum, & ad Philippi grassationes atq; insi-
dias: id quod mihi magis placet. Neque tamē
eum qui occasione interpretetur, repre-
hendendum puto. Nam quum nec in sen-
su quicquam absurditatis est, & natura uo-
cabuli multiplicem explicationē patitur:

liberum suum cuiq; iudiciū esse debet. Is
tamen maxime probandus erit, qui & Gre-
ci scriptoris sententiā acutissimē perspi-
ciet, & uerbis maxime proprijs atq; orna-
tis eloquetur. In quo tanta est difficultas,
ut à paucissimis (ne nullis dicam) utrinq;
uideam præstari: & me cum uenia, & citra
notam ignominiosam, inter ceteros posse
interpretes tolerari existimem.

ἀκούειν præsens, ἀκούειν, ἀκούειν, ἀκούειν.
ἔσομαι.) quod d, quia, eo quod. sed plerumq;
latine per infinitiuū reddit. Apud philolo-
phos, δ' ἔσομαι, nuda præcepta: δ' ἔσομαι, causas
præceptorum significat.

τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων.) Quarum?
τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων, ἢ τῶν πραγμάτων ἀρχαῖς.
Si ἐκείνων ad Olynthios refertur, respicit
non ad præsentem deliberationem, sed ad
situm urbis, alioqui τῶν dicendum fu-
isset.

ὑμῖν καὶ τῶν.) quasi dicat: Nō sunt præsentēs
occasionēs negligendæ, nec sperandū, cæ-
tera ultrò rectē habitura.

ἀπὸ τῶν λέδοιτε.) Ab ἀπὸ τῶν λέδοιτε, defen-
dere, suscipere, iurare, Die sachen an-
greiffen.

ὑπερθετηθεὶς αὐτῶν.) αὐτῶν, si tenui spiri-
tu legatur, subintelligi potest *ἔσομαι*, ut
referatur siue ad conseruationem principa-
tus Græciæ, siue ad defensionē Olynthiorū,
ut sit sententiā: Si rei bene gerendæ occasi-
onem non uultis amittere, sed malo αὐτῶν,
cum aspiratione, ut de ipsis Atheniensibus
intelligatur, ac pro ὑμῶν, αὐτῶν accipitur.

ὑπερθετηθεὶς αὐτῶν.) ἔσομαι, pro, καὶ δ' ἔσομαι
να ἔσομαι, pro *ἔσομαι*, quo pacto, quomodo:
aut actiue, ἔσομαι ἔσομαι, præbere se. Nescio
quales nos præbecamus, quomodo simus
animati, affecti erga negocia hæc. Ex his
uerbis apparet, causam Olynthiorū Athe-
nienſibus non admodum fuisse cordi.

ἔσομαι.) habere, scilicet nos. Sæpe idem uā-
let quod *ἔσομαι*. *ἔσομαι* οὕτως ἔσομαι, hoc ita habet: id
est, res ita est. *ἔσομαι* ἔσομαι, promptē ha-
beo: id est, sum promptus. Sententiā est: Ne-
scio qui fiat, ut simus negligentiores quam
par est. Sed nunc ad Vlpianum ueniamus,
qui, ut in præfatiōe dixi, est ipso Demosthe-
ne difficilior. Afferam igitur nunc quæ ui-
debuntur opus, quæq; poterō, cætera man-
dabo doctoribus.

ἔσομαι τῶν λέδοιτε.) Vide
Hermogenem libro primo, capite primo,
ποῦ εἰσεσῶν.

ἢ δίκον.)

ἡθικόν.) ἡ ὁρμή καὶ πάθος, affectus significat: hoc acriores, illud leniores. ἡθικόν ἰγί-
tur est moratū, lenē, quod suaves atq; ama-
biles oratoris mores significat.

Περμαπικόν.) οἱ δὲ γυμνόν, actuosum, acre,
uehemens.

παθητικόν.) Dubito de lectione. παθη-
τικόν, id est, ἔχον πάθος, quod habet affectū,
ambigua est & distinctio. ἢ οἱ τῆς λέξεως
id est, ἢ μέτριον ἢ λέξως, moderatio dicti-
onis. an uerò, ὅτι ἐν τῇ λέξει ἔχουσι ἡδονήν
καὶ ἡδονήν: id est, ἢ λέξως ἔχουσι ἡδονήν
καὶ ἡδονήν. Hermogenes libro de Sta-
tibus, κεφάλαια τελεῖα recenset: νόμιμος, δέ-
καον, συμφορον, εὐμαθὲν, ἐνδοξον. qui consulen-
dus est. Nolo enim prolixum in commēta-
rium scribere commentarium.

Περμαπικόν.) Περμαπικὴ εἰσὸς generis
deliberatiui est, ut docet Hermogenes.
Quamquam in argumento ἔχει ἡσυχία, ἡ
ἡσυχία τὸ λόγος ὅστις Περμαπικὴ ἔργου φέρει,
legitur, sed hæc alterius sunt loci.

σπερμαπικὴ ἐπαγωγή.) Quia hæc capita
non ex professo tractantur, sed sparim, &
uelut in transcurso inseruntur: ut, cum sta-
tim in exordio hoc noema latet, utilitatem
publicam præferri debere priuatis lucellis,
ea est σπερμαπικὴ ἐπαγωγή ἢ συμφορον ἢ κε-
φάλαια.

τὰ ὑφορμήντα.) τὰ ἀπαντῆντα, τὰ ἐναντιοῦ-
μενα, δὲ ὑφορμῆ, metus subest, nosq; solici-
tos facit. Verbum uolunt esse proprium pi-
ratarum nauium, quæ mercatores ex insi-
dijs studeant aggredi.

ἀκροατῆν ἢ λαίπρον.) Aldus post ἀκροατῆν
lacunulam reliquit. Sed potest utcūq; tole-
rari hæc lectio. cætera uitiosa, in ipsa cōuer-
sione Vlpiani uel correxi, uel norauit.

τὰ δοκῆντα.) τὰ ἀρέσκοντά μοι, αὐτὴ ἢ γνώμη
μὲν ἔστι, sic cenfeo.

ἢ φησὶσαντα.) pro φησὶσαντα εἶναι, ὅτι δὲ φη-
σὶσαντα.

ἢ δὲ.) οἱ ταύτη τῆς ἐπιλοχίας μηδὲν ἀναβαλλομέ-
νες, ἢ περὶ φασίζομένους.

ἢ ἡσυχία.) Scilicet πλὴν βοήθου, com-
paranda esse auxilia: uel ἡμᾶς, nos in-
strui oportere ad bellum, ut sit ἡσυχία καὶ
οὐκ ἐπιλοχία. Sententia plana est: sed ego
hæc inquirō & tracto scrupulosius, tum ut
appareat me in conuersione prestantis. au-
toris non obiter, nec temerē uersatum esse,
sed singula penē uerba ad libellam aurissi-
cum expendisse, tum ut studiosos ad simi-
lem diligentiam incitem.

πλὴν ταχίστου.) πλὴν ταχίστου ὁδόν. q. d. ce-
lestissima uia. sic enim exponunt grammati-
ci. Vt cūq; sit, idē est quod ὡς ταχίστα, quam
primum, primo quoq; tempore. Obserua-
bis etiā hic particulas ἡδὲ, & πλὴν ταχίστου:
quarum prior ad decreta, posterior ad ap-
paratum belli refertur. prudenter omnino.
Rebus enim ab omni parte satis cognitīs,
decernere procliue est: sed in Atheniensire
publica, multæ moræ intercedebāt, quo mi-
nus ea quæ decreta erant (ut ex oratione
ἐκείνης καὶ κατ' ἀποσπασίαν) intelligitur, at
que ex alijs pluribus) maturē absolueren-
tur. Quare ait, ἡσυχία καὶ ἡσυχία, non ἡδὲ.

ἢ δὲ δὲ.) ἢ δὲ δὲ ἢ δὲ δὲ: hinc mittendis
ciuibus, nō alibi mercenario milite conscri-
bendo.

βοήθειαν.) βοήθειαν πείψητε, ἡ γὰρ πολι-
τικὴ δύναμις, καὶ ἢ ζήνους.

καὶ μὴ παύσθητε.) Et non patiamini: id est
admittatis, uobis accidat, eueniat.

ἢ ὑπὲρ καὶ πρὸς τὸν ὄντα.) Infra uerbum repetit,
ἢ ὑπὲρ ἢ κατὰ τὸν ὄντα.

πρὸς τὸν ὄντα.) Fortasse quam amissa est Am-
phipolis, Pydna, Potidea, Methone, Paga-
sæ: quæ loca paulo post ipse recenset.

πρὸς τὸν ὄντα.) Et legationem mit-
tendam. Nihil uetat pro legatione, dicere
legatos. Licet nomina rerum & personarū
sæpe inter se commutare.

ἢ τὴν ταύτην ἐρεῖ.) Scilicet decreta esse auxi-
lia, delectus haberi Athenis, apparari bel-
lum.

καὶ πρὸς τὴν πρὸς τὴν.) Quibus deli-
berationibus Olynthiorum de propulsan-
do Philippo: ut consilio iuuent Olynthios.

ἢ δὲ δὲ.) pro ἢ δὲ δὲ φοβησέμεν: hic metus,
pro hoc maxime metuendum.

καὶ μὴ πρὸς τὴν.) ὁ πρὸς τὴν πρὸς τὴν καὶ μὴ κα-
τάμεν, qui nihil non audet atq; experitur,
callidus, improbus, ueterator.

ἢ δὲ.) ἐπεὶ ἢ δὲ, quum sit, existere non est
εἶναι, sed ἀναμελεῖν, φαίνεσθαι, ἀρχεσθαι. Quare
ἢ δὲ ineptē redditur, existēs, est & ens nihilo
melius, sed hoc participium, ut & alia, Latini
sæpe dissimulant: aliquando circuitu uer-
borum exprimunt, ut ἐμὲ ὑπατεύοντα, quū
ego essem consul, in cōsulatu meo: ἐμὲ ὑπὲρ
τῶν ὄντων, me consule.

δενός περὶ τὴν πρὸς τὴν.) Peritus utendi
rebus, qui scit uti foro, qui nullas amittit
occasiones.

ἢ δὲ.) Cedens, id est cedendo. Nam par-
ticipia

447
ticipia Græcis etiā gerundi, ut uocāt, mo-
dum continent: sæpe etiā per uerba con-
iunctionibus additis, redduntur commo-
dius. quod quando & quomodo fieri debe-
at, usū discitur melius quā præceptis.

ἐκείνης.) ἐκ τῆς ἐκείνης, meritō, haud ini-
uria, non ab re, probabile est. A Demo-
sthenē sæpe in fine circumductionis collo-
catur ἐκείνης absolute, & significat, neq; id
iniuria, idē meritō.

ὡς ἂν τὴν.) Quando acciderit, alicū
ibi fortasse, ubi res ita tulerit. Videtur imper-
sonaliter capere, pro ὡς ἂν τὴν. Potest et-
iam personaliter exponi: ὡς ἂν τὴν, ἢ
ὡς ἂν τὴν, cedendo ubi & quando cuius-
sum fuerit, ubi putarit, se id sine suo detri-
mento facturū, est ἄρα, β. subiunctiui, ἀ τὴν
χρῆμα.

ἐξήκοντος.) scilicet ἀπαλῶν, minitanti ei fi-
des haberi potest, quasi dicat: satis perspe-
cta est Philippī in malefaciendo benigni-
tas.

ἡμᾶς διαβάλλον.) nos criminando, nō qui-
dem ut insidiantes aliorum libertati (nam
id crimen in ipso Philippo herebat magis)
sed aut ut parum potētes, aut (quod magis
probo) ut ignauos, negligentes, parum fi-
dos & acres societatis atque amicitiae cul-
tores.

ἡμᾶς καὶ πλὴν ἀποσπασίαν.) Declarat ὅτι, διαβά-
λλον ἡμᾶς, atq; adeo uaticinatur. Nam ἢ τῆν
ἀποσπασίαν ἀποσπασίαν nonnulla ex parte & ipsa
causa fuit, ut Olynthus excinderetur: quū
eorum quadraginta triremes uenissent fe-
rius, & cætera auxilia parū firma essent, ut
in Midiana refert Vlpianus.

ἢ δὲ δὲ.) In Vlpiano legitur ἢ δὲ δὲ, actiua,
non mediā uoce. quod si rectū esset, legen-
dum putarem, ἢ δὲ δὲ καὶ πρὸς τὴν πρὸς τὴν, sed
parum refert, et πρὸς τὴν πρὸς τὴν habet am-
plio rem.

ἢ δὲ δὲ.) scilicet τὴν, uel τὰς γνώμας ἢ ὅλων
δίων: uertat ac mutet aliquid, auertat ani-
mōs Olynthiorum à nostra societate.

πρὸς τὴν πρὸς τὴν.) reuellat, conuellat, furri-
piat.

τὴν ὅλων πρὸς τὴν πρὸς τὴν.) τὰ ὅλα πρὸς τὴν πρὸς τὴν,
totæ res, summa rerū: fortasse Græciē prin-
cipatū inuēit, aut alio qui rem maximī mo-
menti. Sentētia est: Ne Olynthios à nobis
alienatos ad suam pelliciat amicitiam, atq;
ad nos oppugnandos firmior ueniat. Ma-
xima subtilitas est huius orationis, & non-
nulla etiā ex breuitate obscuritas. Sed A-

theniensibus, rerum illarum gnaris, omnia
declarare copiosius, opus non fuit.
ἢ δὲ δὲ.) Alioquin est, æquē, ualde, com-
modē: hic tantumdem ualeat, ac si dicas, be-
ne cecidit, bene habet.

δυσμάχου τῶν.) Expugnatu difficilissimū, in-
gerendis cum eo bellis nobis incommodis-
simū, id quo tutissimus est, quo maxime
nititur. Sic eius potentiam callidissime ex-
tenuat.

τῆν ὡς ἂν τὴν πρὸς τὴν πρὸς τὴν.) quasi dicat: quod
ad cætera attinet, peruenies sunt eius opes.
καὶ βέλτιστον.) scilicet ἢ δὲ δὲ, etiam optimū
est uobis. ἢ δὲ δὲ, id est, idē est. Nota καὶ sæ-
pe redundare, sæpe per Etiam interpretan-
dum.

ἢ δὲ δὲ, ἢ δὲ δὲ.) Illum, qui est unus: eum
unum, quod is unus. Sententia est: unius
imperium ad res gerendas opportunum,
liberis ciuitatibus suspectum esse.

καὶ δὲ δὲ.) ἢ δὲ καὶ ἀποσπασίαν, sunt dicen-
da & tacenda, aperta & arcana. Neque re-
prehendendum putem, si quis fas & nefas,
fanda & nefanda in interpretetur. Quia ho-
nesta uulgari, flagitiosa clari solent.

καὶ ἀποσπασίαν.) Facilius tacentur & latēt
ea quæ unus nouit, q̄ quæ plures. Quanti
autem inter sit imperatorum ignorari con-
silia, declarauit Cæcilius Metellus, cum di-
ceret, se tunicam in ignem coniecturum, si
arcanorum sciret esse consciam.

στρατηγὸς καὶ δεσπότης.) Atheniensium
duces non erant δεσπότης καὶ αὐτοκρατορὸς,
non licebat eis suo arbitratu quiduis agere,
ut dictatoribus, sed metuerē irā populī co-
gebantur, qui decem aliquando duces, re-
fragante Socrate, captis condemnauit. Sic
suebat, ut aliquando facerent, non quæ esse
optima, sed quæ facillimē probari posse po-
pulo credebant.

καὶ τῆν πρὸς τὴν.) Quæstorem, qui ipse clares
habet ararij, nec expectare cogitur, dum
tributa extorqueantur, ut uestri duces. uel,
τῆν πρὸς τὴν appellat administratorem, eum qui
negocijs præest, ut Homerus:

Ζῆς δὲ ἀνδραγαθὸς τῆν πρὸς τὴν πρὸς τὴν,
Iupiter & belli & pacis mortalibus auroi.
Quam sententiā et si Plutarchus suo quo-
dam consilio reprehendit, tamen poeta sa-
pientissimus, bella nō existere tantum con-
silio numinis, mortalium scelera puniētis,
sed eorum euentus etiā regi diuinitus si-
gnificat. Sic Philippus excitatus est ad pu-
nienda flagitia, socordiam & arrogantiam.

Græcorum, ac in primis Atheniesium, qui oracula Socratis, Platonis, Ilocratis, Demosthenis, & aliorum (omnes enim uiri sapientes uaticinari multa, non minus quam Delphicus Apollo quondam, & possunt & solent) contempserunt, nec ætati nostræ exempla defunt, sed hæc ξῆος τὸ πῶς διαθῶσ.

ταχὺ καὶ ἡτῆκαίρον.) Vno iubente omnes in officio sunt, non intercedunt proluxa disputationes, non expectanda est aliorum, eorumque non raro dissentientium, & malorum ciuium autoritas. Monarchiæ commoda, Democratix incommoda uide copiosius in Ilocratis συμβεβηκυῖα, & in oratione πρὸς Σεφείον, ubi Demosthenes acta sua & copias, cum actis & copijs Philippi, elegantia contentione comparat.

καὶ ἡτῆκαίρον.) In tempore, mature. Nam celeritas in bellis plurimum ualet. unde Lucani Caesar:

Tolle moras, semper nocuit differre paratis. Demosthenes autem sæpe queritur, Athenienses apparandi tempus in deliberando consumere, atque actum agere.

ἡμῶν πρὸς ἔχει.) Multum excellit: sicut dicunt μυηρῶν μείζων, paulo maior. Ἰνικεφαλή μακροτέρου, capite longior, Des kopffs lenger.

ταῖς κατὰ μαγὰς.) διαμαγὰς, reconciliationem, pacificationem. Nam Philippum Olynthijs intulisse bellum, docet Libanius.

ἔς αὐτὸν ἀσμενέ.) Cupidus, libens: nomen ex participio. uidetur à uerbo ἀσμενέ, placeo, uenire. unde ἡσμενέ, & spiritu accentuque mutato, ἀσμενέ.

ἡπίστη.) Philippica tertia, ὄλιυθίοις τεταράσσοντι ἀπέχων τὸ πόλεως σάββα, ἔπονθτι δὲ δνοῖν δατόρον, ἢ ἐκείνους ἐν ὄλιυθῶ μη οἰκείν, ἢ αὐτὸν αὐ μακεδνῶν. Videtur igitur hic Demosthenes non historix ueritati, sed causæ seruire.

οὐκ αἰσίου ἔχει.) εἰ μὴ οὐδὲ ἡμῶν πρὸς ἔχει, ἀλλὰ καὶ ἐμπεδῶν ἐστὶ. Quia tyrannus & liberis ciuitatibus diu conuenire nō potest: cum illi dominari omnibus, hæc seruire nemini uelint. In tanta autem diuersitate studiorum & uoluntatum, constans esse societas nulla potest: & simulatio pacis atque amicitix multis exitio fuit.

ἀναστάσας.) Alias resurrectio, hic excidit: unde πόλις ἀνάστα, urbs euerfa.

ἀνοστροδισμῶ.) Quum ciues sub hasta uenunt, atque in seruitutem abducuntur,

ἀμολιπλιτῆν ὅν παραδόντας.) pro, ἀμολιπλιτῆν ὅν παραδόντας, ut postea, πωδναίων ὅν ἔσπεδξαμένους, pro, πωδναίων: ut Plinius, Nigræ lanarum, canum degeneres: pro, nigra lanæ, canes degeneres. Non enim puro certos aliquos de ditionis & receptionis autores, sed totam ciuitatem significari.

Quomodo Amphipolitas & Pydnaeos tractarit, ex historia mihi non constat, sed opida uel direpta esse, uel in seruitutem redacta, facile hinc colligitur.

ὅν παραδόντας.) παραδόντας πῶς πόλιν, dedere urbem, ditionem facere. Nam Philippus in suis ad Athenienses literis scribit, ἐκ προληρησῶσ ἐλαδὸν τὸ χερσίον. Post, Amphipolitas in fidem & clientelā Atheniensium committere se uoluisse dicit: κελόνοντ ὅν ἡμῶσ ἐκ πόλιν, καὶ παραλαμβάνειν πῶς πόλιν.

ὅν ὑπεδέξαμένους.) Qui oppida tanquam amicūm receperunt. Historia de Pydna, quod ego sciam, non exstat: sed satis apparet Philippum hospitem, pro hoste se gessisse, sicut apud Ouidium Tarquinius: Hospes ut hostis init penetratā Collatini.

καὶ ὄλιωσ.) denique, ad summam, in uniuersum.

ἡ τυραννῶσ ἀπιστον.) scilicet χημία, ut Virgilius, Variū & mutabile semper Fœmina, & Dulce satis humor. Item, Triste lupus stabulis.

ἀπιστον.) id est, οἱ τυραννοὶ ἀπιστοὶ εἰσιν ταῖσ πολιτάωσ, id est, tyranni non sunt fideles, non seruant fidem rebus publicis. Sed malo passiuè interpretari: Res publicæ tyrannis fidē habere non debent, non tutæ sunt. Hæc sententia secunda Philippica declarat his uerbis: ἐκ ἀσφαλέσ ταῖσ πολιτέωσ αὐτὸσ τυραννῶσ αὐτῶν λίαν ὀμιλίωσ.

καὶ ἔχωσ.) Si etiam habeant, ἐάν ἔχωσ.

ὄμοροσ.) Sic Plutarchus de Thebanis & Atheniensibus loquens: καὶ μάλιστ, inquit, ταῖσ δὲ πῶσ γατνῶσ ἀνὰ ψιμαχίωσ, ἀναξαινορμῶν ἐκασοπ τῆσ πλεμικῶν πρὸσ ἀλλήλωσ ἀξιοφορῶν ταῖσ πόλεωσ. & Vlpianus: αὐτὸσ, inquit, ὁ πλεμικῶν τῶσ πόπου, ἀσπὸρ ἔσθωσ τὰ ἐκλήματα τῶσ ἡσων. Interpretationem eō nō ascribo, quod utrunque locum rudis lector ex mea conuersione potest petere.

ἔχωσ.) scilicet αὐτὸσ πολιτέωσ. Nā ἡ τυραννῶσ singularis numeri est: sed sententia eodem recidit. Nam si ager Olynthiorum uicinus est Philippi, ergo & Philippi ager Olynthijs, ὅσ γὰρ ὄμορον τῶν πρὸσ πῶσ.

ταὐτ

ταὐτ ἔγνωτόσ ἡμῶσ φημὶ δέωσ.) id est, ἐπεὶ δὲ ἔγνωσ πῶσ ταῦσ, φημὶ δέωσ ἡμῶσ, si latine cō uerui uelis.

τῶσ δὲ πρὸσ ἡμῶσ.) scilicet ἡμῶσ. Quæ nam illa sunt? Gloria maiorū, Græciæ principatus, oppressis optulandi consuetudo, grassatioes, & iniuriæ Philippi, periculi magnitudo, nisi ei resistatur.

φημὶ.) dico, affirmo, censeo. ἐκλήσ.) scilicet αὐτὸσ ἐνπλαμβαίνωσ τὸ ὄλιυθικῶσ πρὸσ γράτωσ, ὁ βουδῶν τὸσ ὄλιυθίοσ.

παροξωθῶσ.) scilicet ἡτῆκαίρον, exacui, excitari contra Philippum, siue ad iracundiam, siue ad rem strenuè gerendam. Nam utroque modo uerbum hoc exponi potest.

τὸσ πλεμικῶσ πρὸσ ἔχειν.) scilicet ὄννοῦ, bello intendere animum, toto animo incumbere in bellum.

ἄτιέσ ἡπὲ καὶ νῦσ.) Si unquam, & nunc, id est, si ullum unquā fuit necessarium gerendi belli tempus, nunc cerè est. Sic enim rebus distinguo puto, quàm si, ἐπὸσ ἡπὲ καὶ νῦσ χημίατα ἐσπέρωντῶσ, coniungatur.

χημίατα ἐσπέρωντῶσ.) Pecuniæ sunt nerui bellorum, non minus quàm diffidentia sapientiæ: quàm agrè autem, & minime πρὸσ ὄλιωσ Atheniensis tributa contulerint, ex multis nostri autoris orationibus apparet, Androtioniana præsertim.

ἐσπέρωντῶσ.) conferendo, exequendo, dimittendo.

οὐτε γὰρ λόγῶσ.) Videtur λόγῶσ uerè causam, rationē, defensionem, exculationem: σὺψισ prætextum, commenticiam atque inanem, & simulatam significare. Quod discrimen, si cui displicet, σαωωννίωσ & conduplicatorem esse dicat.

ἔσ ἡμῶσ.) ἐτὶ ἡμῶσ.

ἐκ πλεμικῶσ.) πλεμικῶσ κησ, hostes reddendos, ad bellū Philippo inferendū concitandos. ἐκ πλεμικῶσ περὲ, expugno: ἐκ πλεμικῶσ per ὄ, aliud est. Hæc eō annoto, quod cōpertum habeo, magnos, ut habetur, doctores, in huiusmodi minutis rebus, ex fiducia ingeniorū, doctrix atque persuasione minus diligentes, hallucinari. Ego uerò censeo, ei qui docere uelit, accurate intuenta esse omnia, nec suo duntaxat fidendū ingenio, sed consulendos omnes omnium eorum qui haberi possunt, commentarios atque interpretationes. Alioquin se modò turpiter dabit, modò minus præclare suo fungetur officio.

Scio quid, & cur dicam. ἔσ αὐτὸσ ὁ πῶσ δὲ ἀνατόματων, ὁ καὶ ἡ ἀνατόματῶσ, ἡ σὺ αὐτὸσ πῶσ, id quod ultro et sponte fit. ἡ τῶσ καὶ ὁ αὐτόματων, quorū hoc casum, illud fortunam interpretantur, proluxas in Physicis Aristoteli disputationes pepereunt.

καὶ ταὐτα.) ὄλιωσ, præsertim, id est, amplifcandi particula ex aliqua circumstantia, ut Cicero: Quanquam te M.F. annum iam audientem Cratippum, id est, Athenis, &c.

πειθῆντῶσ.) ἀπειθῶσ, persuasi (quod participium in Rhetoricis ad Herennium sæpius usurpatur) adducti, impulsī: cōsilio & impulsu nostro.

ἀνελεοντῶσ.) ἀναίρεσθωσ. Sed obseruandū, quæ tempora uerborum, in qua notione sint usitata. Deinde considerandum, an ἐπονεγῆν (ut Libanius) & ἐξεογῆν (ut Demosthenes postea) ὄν πόλεμον, id est sit quod

ἀνελεῖσθωσ? an uerò hoc, propulsare bellum, nec reformidare: illa, inferre significant? In secunda quidem Philippica, πῶσ μὲν ἔχθρῶν πῶσ πρὸσ ἡμῶσ, αὐτὸσ ἀνήρησ, quum ait, ἔχθρῶσ ἀναίρεσθωσ πρὸσ πῶσ, est suscipere alicuius, uel cum aliquo (nam utrunque dicitur) inimicitias.

Dubitaciones huiusmodi nulla ratio melius explicari possent, quàm si omnes eiusdem uerbi loquendū modi ex optimis quibusq; autorib. congererentur. Quale opus à me annos abhinc duodecim institutū atque inchoatum, crebræ migrationes & occupationes interruperunt.

καὶ μέχθῶσ.) pro, μέχθῶσ τῶσ χημίωσ, ad tempus: ὁ βεβῶσ, non constanter. Sub finē huius orationis, ἔσ ἡπὸσ ταῦσ ὄν πρὸσ τὸσ πόλεμοσ, ibi τὸσ nō pro πῶσ, sed pro τῶσ ponit. Quamquam dubitari potest, an πρὸσ τῶσ, πρὸσ πόρον, uel πρὸσ τῶσ πῶσ πῶσ sit legendū. Nam ἡ κησ κησ κησ καὶ ἀγνωσῶσ, multas nobis parit (si dijs placet) elegantias, & obseruationes.

ταὐτῶσ ἂν ἔγνωσ ὄλιωσ.) hæc sentirent, in hac sententia manerent. ταὐτῶσ, hæc: ταὐτῶσ, pro τῶσ αὐτῶσ, eadem.

ἐκ τῶσ πρὸσ αὐτὸσ ἐκλήσ.) Ob crimina illata sibi à Philippo, qui eos ut perfidos, & foedifragos criminatur, ob pacem nobiscum factam. Si non πρὸσ αὐτὸσ, sed πρὸσ αὐτὸσ legeretur: sententia esset, propter iniurias, quibus se ab eo affectos esse queruntur.

ἔσ ὄν.) ἐκείνῶσ δ. quæ sunt illa? ἡ ἀνάστασῶσ καὶ ἀνοστροδισμῶσ τὸσ παρῆσ. Ecce iterum uaticinatus est Demosthenes. Euen-

ἴφ' ἡς) Præ qua nō est, ut contētus rebus gēstis, ocium agat: id est, Quæ eum quiescere non patietur. ἀγαπαὶ καὶ εὐφραίνε cum dātio, acquiescere, æqui bonicq̄ facere: aliàs amare significant.

ἀήσει.) ab ἔχω, uel ἄεω. ἤν' ἰπάρχοντων.) ἤν' ἰδὼν περὶ γυμνάσιον. ἔβρωμιέως.) ut ἀειμιέως, ἐπὶ ταμείως, aduerbium ē participio: comparatur ἐβρωμιέως, ἐβρωμιέως ὄν, ἐβρωμιέως αὐτῶ.

σοιωθεὶς ἐστὶ ποτὲ ἐλπὶς (scilicet ὅτι, uel εἶν) πᾶντα τελευτήσουσι.) In quid tandem hæc finitura esse, spes sit. Verbum τελευτῶ absolute positur, ut & apud Plutarchū in conuiujs: ἄσφαλτος ὄντι οἰσὶν ὁ συμπίπτουσι, ἐστὶ λαν ἕως χάριτος τελευτῶσαι.

ἔν' ἐκείθου.) Bellum illic gestum. ἐκείθου, illic, ὁ ἐκείθου πόλεμος. Nos nullū tale adiectiuum possumus fingere. ἤσονται, pro ἤσει. Sæpe Græci accusatiuis participiorum utuntur, ubi Latini infinitiuis.

ἔν' αὐτῶν ἡρόπον, ὡσπερ) Possit etiam legi ἔν' ἡρόπον.

οἱ δ' ἀνεξίχοντες.) qui mutuum sumunt: οἱ δ' ἀνεξίχοντες, qui dant mutuum.

ἔδιδ' ἰσὺς μεγάλας.) Varia fuisse usurarū genera, ex forētibz Demosthenis orationibus apparet, de quibus ibi agetur commodius.

ἤν' ἀρχαίων ἀπίστησιν.) domo profugiant. Suidas, ἀρχαία τὰ κεφάλαια ἤν' τόκων interpretatur. Sed Vlpianum hic magis probo, qui ἤν' ἀρχαίων exponit, ἤν' ἐκ χειρῶν, pignori bus cedunt. quod genus sunt aedes, prædia, uestes, &c.

ἔδιδ' πολλὰ.) ἴ. τόκων, βλάβη.

πολλὰ καὶ χαλεπὰ.) Multa difficilia. ὅ &, non incommode omittitur.

ὄν ἐν ἡσολόμοις.) ἐκείνους ἀ. genitiuus parti tiuē positus. ἡσολόμοις pro ἐσολόμοις, ἀθη- κός. Verba sic ordinanda sunt, δέδωκεν, &c. μὴ ἔλασθαι ἡσολόμοις ἐπὶ ἀνάγκησιν κτλ. καὶ ἡσολόμοις ἐπὶ ἀνάγκησιν κτλ. καὶ ἡσολόμοις ἐπὶ ἀνάγκησιν κτλ.

ἐν αὐτῇ τῇ χάριτι.) id est, τῇ ἀπλησίᾳ, ἤν', scilicet κημέρων.

αἰτίως, ὡς ἀτάς.) ὡς ἀτάς, in Obsopæi codice oscitātia librarij omīssis puto. Nam sententiæ non incommōdat, & in περσομῶσις δημογρο- κῶσι eodem modo usurpat. Vulgus proxima quæq̄ meminit, cætera obliuiscitur.

ἐπιπύσας ἐπὶ ἀργυρίοις κτλ.) id est, ποῖς ἐπιπύσας ἀργυρίοις.

ἔβρωμιέως.) ex sententiā, ita ut uolebatis. subintelligitur πᾶν ὑμῶν τῶν.

ἰδιάν.) propriam, id est suam: priuatam, priuatæ securitatis ratione habita, priuati periculū metu.

ἕως ἐλασθαι.) dissimulare. μὴ δὲ ἕως ἐλασθαι ἀπέειπεν, aperte dicere: ἀβῆστος ἐλλομοῖ. διχῆ βοήθη δέον ἐν τοῖς περὶ γυμνασίου ὑμῶν.) gemi ni datiuī eidem additi aduerbio βοήθησιν ὑμῶν τοῖς περὶ γυμνασίου, id est, ὑμῶς δὲ ἐν βοήθειᾳ τοῖς περὶ γυμνασίου.

τὰς πόλεις.) δύνω καὶ τριάκοντα τῶν χερσὶν κτλ. γούρις.

κικῶς κτείν πῶ χάραν.) malefacere regio- ni, infestare, uastare, populari.

παρὰ στήθεσιν.) coget ad dedicationem.

οἰκίαν.) scilicet χάραν, id est μακεδονίαν. περὶ οὗκ ἐδεδέχθη.) futurū secundum mediū, ἀπεσοκαδέζουσαι.

τοῖς περὶ γυμνασίου.) τῇ πολιουσίᾳ καὶ τῶν κλέ- μων, ducet bellum.

ἤν' πολιορκουμένην.) ἐμφραπῶς: obsidio- nis mora intolerabilis. Troia decimo. Nu- mantia tertio demum & decimo anno ex- pugnata est. sed rara hæc sunt exempla, no- stro præsertim seculo, quo moenia magis ad ostentationem, quàm ad defensionem comparata esse uideri possunt.

καλλῶ καὶ διχῆ.) bifariam: id est διπλῶ, uel διπλῶ, gemina esse auxilia.

πᾶσι δὲ χρημάτων ὄρου.) De pecuniā aut commeatu. Sic etiam Cicero sæpe loquitur: id est, quod attinet ad parādæ pecuniæ rationem.

ἔστιν, ἔστιν.) ἐμφραπῆ repetitio.

ἔδωκεν ἤν' δῶκεν.) ὑπερβολή. Non plus quàm Philippo, non plus quàm regi Persarū. sed respexit ad Græcos, quorum opes fuerunt tenues.

οὐτως ὡς βέλεσθε.) ἕως ὁπώπησις. Noluit enim dicere, οὐ τοῖς δευτερίως καὶ τοῖς ἐσθλῶσις.

ταῦτ' ἀπὸ δόσεσι κτλ.) τὰ δευτερίως ὡσπερ χρεῖσθ' ὀφειλόμενον.

περὶ δ' αὖ.) id est, δὲ περὶ τοῖς δευτερίως αὐτῶν, καὶ ὅτι τὰ περὶ δὲ δὲ δὲ κτλ. χρεῖσθαι.

τί οὐδ'.) Sic ordina uerba, εἴπει τις αὐτῶν, τὶ εἴπῃ, σὺ γράφεις ταῦτ' ἐν στρατιωτικῇ: sicut dicit Ci- cero, Quid? Quid ergo?

σὺ γράφεις.) γράφειν, scribere, decernere, decretum facere, ferre legem.

ἐν ἐργαίᾳ.) scilicet γράφειν, ἀλλ' ἡγεμῶν. Argu- tia sententiæ sita est in uerbis γράφειν, quod capitale erat: et ἡγεμῶν, quod et si odiosum, periculi tamen expers. Nec enim cogitati- onis pœna cuiquam, ut iurisciūcti dicūt, patiēda est.

καὶ

καὶ ταῦτ' ἐπ'.) Si igitur iam antefuit mi- litatium, quid opus est nouo decreto? Sed hoc negabat plebs Atheniensis. Potest etiam repeti uerbum δ' αὐτῶν sit sententiā: ἡγοῦμαι δ' ἐν ταῦτ' ἐπ' στρατιωτικῶν.

καὶ μίαν εἶν.) Hæc sententiā in tertia Olyn- thiaca repetitur, & clarius explicatur: πῶ αὐτῶν τῶ λαβάν, ἤ στρατιωτικῶν, &c. τὰ εἶν κη- σασ. Extat huius argumenti tota oratio πᾶσι σωτάξιος, ubi de hoc uocabulo plura dictu- ri sumus.

καλλῶν.) scilicet χημέσθ. Recenset Plutar- chus Croblyli dictum, ὅτι ὁ πόλεμος τετα- γμῶς ἢ στατάς: bellum demenso non pasci. & Thucydides: ὅτι ὁ πόλεμος ἡμισὶ ὑπὸ τῶν περὶ γυμνασίου. id est, incertos esse bellorum e- uentus.

οὐτὸς ὡς αὐτῶν περὶ γυμνασίου.) Quis istuc nollet? sic certe ἐν ταῖς μακρόν νήσοις uiuunt.

ἔδιδ' ἡν' ἔδιδ'.) scilicet ἐπὶ ἄν πόλεμον. quan- quam in pace etiam. Eget autem pecunia frugalissimus quisq̄ minimè, luxuriosissi- mus maximè. Ita enim fit, ut canit Ouidius: Querere ut absument, absumpta requirere certant, Sic ipsa uitij sunt alimenta uices.

Nemo tamen, ut nunc uiuunt, sine pecu- nia commode potest uiuere.

ἤν' δέοντων.) scilicet τῶν πόλεμων. Referen- dæ sunt enim pleræq̄ sententiæ ad id nego- cium, cui adhibentur.

ἄξιον.) dignum, id est operæ precium.

οἱ δὲ μὴ δῶκεν.) cogitationem suscipere. τὰ περὶ γυμνασίου.) Sic ordinabis: οἱ δ' (scilicet τόπος) τὰ περὶ γυμνασίου καὶ τῶν κη- σασ. quo in loco sint res Philippi, qui sit status eius.

ἔδιδ' γὰρ.) Verba sic ordinabis: τὰ περὶ γυ- μνασίου αὐτῶν ἐν ἐπιπύσας. (scilicet ἔχει) ὡς δευτε- ρίως, καὶ φησὶ τίς αὐτῶν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς ἔδιδ' (οὐτως, sci- licet ἔχει) ὡς αὐτῶν κημέσθ. Res eius non de- center (ut uidetur, & dicere quæ is qui nō accurate inspexerit) neque ita se habent, ut haberent, si essent præclarissimæ. Potuisset breuius dicere, τὰ περὶ γυμνασίου αὐτῶν οὐτῶν ἐπιπύ- σας οὐτῶν κημέσθ. ἔχει, ὡς δευτε- ρίως, &c.

ἐξυμνεῖν.) ἀν ἐμφράσθαι.

ἔδιδ' ἡν' αὐτῶν.) scilicet ἐπὶ πόλεμον, notus At- ticissimus. ὡς δευτε- ρίως.) Tanquā uel statim aggressus, id est:

Tum cum bellum susciperet, sperabat se primo impetu confecturum esse omnia: quæ spes eum sefellit. Hoc igitur quia præ- ter spem euenit, &c. Possunt etiā (quanquā

aliquanto coactius) uerba sic ordinari: ἀλλ' ἢ ληξόν ἀκριβῶς δεῖν παρὰ τὰ περὶ γυμνασίου, ὡς τότε, ἔδιδ' ἡν' αὐτῶν. Sperabat omnia se negocia con- fecturū esse, ut tunc (scilicet, quum Amphi- polim, Pydnam, Potidæam, &c. cepit) pri- mo impetu, uel, quū primū inuasisset: spe- rauit fore ut Olynthij statim sese dederent. Quod Lucianus in laudatione Demosthe- nis sub Antipatri persona dicit, κἀλλυμὰ τι καὶ περὶ γυμνασίου ἡμῶν ὁ αὐτῶν ἔστι, μὴ παρὰ τῶν ἐξ ἄλλοθεν ἔστι: idem est.

κατά.) καὶ ἔπειτα. διέφθισαι, ἀ διαφθόρως. παρὰ γυμνασίου.) præter expectationem, a- liter quàm uoluit. Suprà, καὶ γυμνασίου, est hu- ius contrarium.

τὰ ἤν' δευτερίως.) Vlpianus hic argutias querit. sed ut dicimus, τῶν δημοσιῶν, pro iusticia: sic etiam τὰ ἤν' δευτερίως, dici puto pro Theffalis.

παρὰ τῶν γὰρ.) id est, οὐτοι οἱ δευτερίως. εἰσὶν ἐξ ἄλλοθεν ἔστι, id est, ἐξ ἄλλοθεν ἔστι. τεταχέν.) ὀχρῶσασθαι, φρονέσασθαι οἰομοδ- μῆσθαι.

τῶν λιμνῶν.) τὰς περὶ οὐδὲν ἤν' λιμνῶν. τὰς ἀγορῶν.) τὰ τέλη ἤν' ἐμπερῶν.

δίοι.) Latinis hic utendum esset infinito δίοις.

δοικῶν.) administrare, sustentare.

τὰ κημέσθ.) ἢ κοινῶν, Respublica. quanquā & Cicero commune hoc modo dixit, ut & ἢ κοινῶν καὶ ἢ στρατιωτικῶν, Comicum & Tra- gicum, dure satis.

ἐπὶ σοφῶν νομιδῆ κατιστάσθαι αὐτῶν.) In ad- modum arctum redigentur. Sicut Comi- cūs: Nunc mea in arctum coguntur co- pῆς.

τὰ τῶν ἡρόπων ἤν' εἰσὶν αὐτῶν.) id est, ἢ ἡρόπων ἤν' εἰσὶν αὐτῶν.

τὰ τῶν ἀπὸ τῶν.) scilicet τῶν ἕως ὁπώπησις. οὐτῶν καὶ δέδωκεν ἀπὸ τῶν.

αὐτῶν νομιδῆ.) Sic ordina: ἡδὲ οὐδ' αὐτῶν ἡμῶν καὶ ἐλευθέρων. Neque enim puto multū inter αὐτονομίαν καὶ ἐλευθέρων interesse. Pæo- nibz imperabat Philippus. Non igitur ἢ suis, sed regis legibus uiuebāt. Erant enim eius mandata leges, sicut uerè dicit Isocra- tes: ἡμῶν παρὰ τῶν νόμων ἔν τῶν ἡρόπων ἤν' βασι- λῆος. iam si ab alienis mandatis pende- bant, non erant liberi (habebant enim do- minum) si non liberi, ergo serui, quod uer- bum statim sequitur. Sic ὁ μὴ αὐτῶν ἡμῶν, οὐκ ἔστιν ἐλευθέρων: ὁ μὴ ἐλευθέρων, δὲ δι- λῶν.

ἀδύσθαι.) Infucta mala magis dolent.

κατακτάειν.)

κατακείν.) ἐμφρακίδος, quasi dicat, παρὰ τὸ ὑπερεταίνεαι καὶ τὰ δίκαια, καὶ τὰ εὐαντία: Morē ei gerere in rebus omnibus, siue iustis, siue iniustis. Id quod Creon apud Sophoclem τυραννίδος ἀκίβητος postulat.

αἰθροπῶ.) Id est, ὀλίγη παρὰ τὸ ἐξιν ὑβείας. sic malo, quam ὀφίλιππος ἐστὶν αἰθροπῶ ὑβείας. articulus ὁ, & uerbum ἐξιν omīssa, turbāt rudiores.

ὑβείας.) ὑπερήφανῶ, ἀδμῶ, τύραννος. curius cantilena est: Sic uolo, sic iubeo, sit pro ratione uoluntas.

δὲ φρασι.) Cautus est Demosthenes, ac uanitatē opinionem cauet. in uituperādo Philippo, cui laus humanitatis, siue ueræ, siue pro re nata simulata, tribuebatur.

δέν.) pro ἐν, sed illud maiorem habet ἔμφρασι.

δὲ πρὸς τὴν.) ἢ εὐπρέπεια, ἢ εὐτυχία.

πρὸς τὴν ἀξίαν.) ἀξίῳ, α. ον. dignus, a, um. ἢ ἀξία substantiue, dignitas, precitū, meritū. κατ' ἀξίαν, id est ἀξίως, pro dignitate. πρὸς ἀξίαν contra dignitatem. Significat igitur Philippum, ob improbitatem indignum esse tantis successibus. In β. δλωθ, οἱ παρὰ τὴν ἀξίαν αὐτῶν δέδοσθαι μὲν οἱ θεοὶ αἰσίου. Quos, cum hic perfidos uocet, ibi tamen Philippo antepōnit. Atq; hæc uulgaris expositio uocabitur: sed mihi nescio quomodo interdum, non tam dignitatem, quam aliqui, quod modum & consuetudinem excedit, significare uidetur. ut, δὲ πρὸς τὴν ἀξίαν, sit immodica & iniustata felicitas, παραλόγως εὐτυχία, quam ipse etiam Philippus apud Lucianum sibi tribuit, his uerbis: τῆς παραδόξου καὶ τῆς τυχερῆς τῆς πολλῆς πολλοῦς ἡμῖν σωεργασμένης κενερατικῆς καὶ μὲν. Pausanias itē in Messeniācis, εἰς δὲ τὴν κατὰ φύσιν εὐχρηστὴν ἀφροσύνην τῆς μεσσηνιαίας ἀφροσύνης λακεδαίμονις, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἡδὴ καὶ ὄργη γίνεται. περὶ αὐτῆς δὲ πᾶσι οἱ ἀνθρώποι μάλιστα ἔχον ἀμυρατῶς πρὸς τὰ παρ' ἀξίαν. hoc est (ut ego quidem interpreto: qui uolet, transferat aliter) Cum autem Messenij, ut homines expediti, haud difficulter refrigerent: æstare Lacedæmonij, atq; ex eo iam etiam irasci cæperūt. Natura enim ita fert, ut ea maxime commoueat homines, quæ ab usitata ratione recedunt.

ἀφορμῆ.) Occasio, initium, anfa, μετὰ φοβικῶς, interdū οὐδὲν, id est fors menfæ argentiōrum.

τῆς κακῆς φρονέειν.) desipiendi. δὲ φρονέειν, sapere. Nam φρονεῖν uerbum est mediæ signifi-

ficationis, declarans quamcunq; mentis & uoluntatis affectionē. unde μέγα φρονέειν, sit perbire.

φρὸς αἰσίου.) incogitantibus, minus attentis. Nam οἱ μαροὶ perpetuὸ κακῶς φρονέουσι. Poetæ autem interdum etiam uir prudentis uel ex incogitātia, uel perturbatione animi aliquid præpeditus, κακῶς φρονέειν, præsertim in rebus secundis. Vnde poeta: Difficile est, inquit, æqua commoda mente pati.

Hanc sententiam à Licio penē conuersam, in Gnomologia posuimus. Mimum Publici animum margini ascripsimus. Declaratur autem hæc sententia in Areopagitici Isocratis exordio: & Cicero primo de Officijs sapienter præcipit, prospera fortuna quo pacto sit ferenda.

δύστρος πολέμου.) His uerbis innuit, Philippum socios amissurum esse. τὸ φυλάξαι τὴν ἡσυχίαν, pro, τὸ φυλάξαι τὴν ἡσυχίαν, pro, τὸ φυλάξαι τὴν ἡσυχίαν, pro, τὸ φυλάξαι τὴν ἡσυχίαν. Quæ autem est illa ἀκακία? Bellum Olynthiorum, Thessalorum perfidia, Barbari studentes nouis rebus.

σωεργασθῆναι.) ἀ σωεργασθῆναι, adiuto. Præpositio σωεργασθῆναι etiam in compositione datiuum postulat, cui sæpe accedit accusatiuus: ut, συμβεβηδώς οἱ τὰ δέοντα. Potest igitur hic etiam datiuus τῶν κειμένων, uel, τῆς τύχης (ut Vlpianus monet) uel, τῶν δλωθῶν, subintelligi.

περὶ τῶν κειμένων.) τῶν περὶ τῶν κειμένων ἐφ' ᾧ.) scilicet χάρις, pro, ἐφ' οὗ τῆς ἐπιμύου δ' α.

καὶ παραφρονέειν.) τῶν παραφρονέειν, λογίζομενος.) καὶ λογίζομαι, τῆς χάρις.) τῆς ἀφροσύνης, τῆς ὑμετέρας, Si uester ager bello infestaretur. Est declaratio eius quod præcessit. Quæ optata Philippo dari cōtra Athenienses possit occasio? Si, ut nunc in Macedonia uicina Thraciæ Olynthica bello uexabitur, sic in Atticæ finibus hostilis esset exercitus.

λογίζομενος πᾶσι αἰσίου.) Hæc male coherent. Dicendum enim fuisse, λογίζομενος πᾶσι αἰσίου ἐφ' ἡμῶς ἔλθου. sed Demosthenes αὐτῶν οἰεῖται ex affectu interposuit. Affectus autem leges grammaticæ non minus negligunt, quam reipublicæ.

εἶτα.) Postea, deinde, demum. sæpe & ut Virgil. Et dubitamus adhuc factis acquirere famam ἢ εἶτ' ἀντιμῆν ἐπ' ἀφ' ἀλλήλων γὰρ δὲ φρονέειν ἡσυχίαν, ἢ τὰ ἀλλοτρίων παύσειν.) Visitatē apud Græcos, nec

nec apud Ciceronem raro, prius relatiuum antecedente ponitur, ut in epistola ad Curionem: Expectationem tu una re facillimè uinces, si hoc statueris, quibus laudum gloriam adamaris, quibus artibus eę laudes comparantur, in ijs esse elaborandum. Naturalis enim ordo talis esset: In ijs artibus esse elaborandū, quibus eę laudes parantur, quam gloriam adamaris.

τολμήσειν.) quia præcessit αἰσίου, ἢ τὸ τὸν δλωθ θίαν ἐν τῆς.) ἐν οἱ δλωθ θίαι μὴ ἡσυχίαν, μὴ ἐκπελορηθῶσι.

τὴν ἐκείνην τὴν ὑπάρχειν.) id est, παρὰ τὴν χάριν τὴν μακεδονίαν, ἢ τὴν ἔχει. quasi dicat: Adde non licebit Philippo Atticam inuadere, ut de Macedonia ipsa, regno patrio sit uenturus in periculū. ὑπάρχειν χάρις, Philippi, est Macedonia, μέλλουσα, Olynthus et Athenæ, si rem bene gessisset.

καὶ τὴν οἰκίαν κατὰ τὸν ἔργον.) Etiam fruētes, alioqui si καὶ & exponas, constructio postulabit nō κατὰ τὸν ἔργον, sed κατὰ τὸν ἔργον. Quare si qui τὴν ὑπάρχειν καὶ τὴν οἰκίαν ταύτων coniungunt, & ad Athenienses referunt, nihil delinquunt. quanquam prior illa expositio mihi magis placeret, si coniunctio καὶ abesset, ac tota perodus sic distingueretur, καὶ τὴν ἐκείνην κακῶς τῆς οἰκίας τὴν ὑπάρχειν: τὴν οἰκίαν ταύτων, etc. Sed hoc si displicet, sic distingue: κακῶς τῆς οἰκίας, τὴν ὑπάρχειν καὶ τὴν οἰκίαν ταύτων, &c.

αὐτὸ ἐκείνη.) scilicet τὰ ἐπὶ τῶν ἀλλοτρίων, &c.

δύστρος.) Suprà dixit, ὅτι βέλετ. sic audacius & apertius in progressu loquitur.

βαδίζαν.) Lene uerbū est. sequitur declaratio satis grauis, ὅτι σωεργασθῶσι. Est enim εἰσβάλλειν, hostiliter inuadere, impressionē facere.

μὴ ἴ.) Ne sit, ne uideatur. petit ueniam libertati orationis. Qui, μὴ ἴ exponunt, εἰ μὴ ἴ λην τῶν ἀπὸν ἀπὸν, λέγοιμ' αὐτὸ καὶ σωεργασθῶσι: de suo uerba Demostheni largiuntur.

ἀλλὰ φανῆς.) scilicet καλῶς οἰσιν αἰσίου δέου βαδίζαν. In Phocidæ fuerunt uiginti duæ urbes, & inter cæteras etiam Delphi. Est autē Phocis Bœotia finitima.

οἱ τὴν.) Breuitate utitur. Sententia clara est, sed uerba sic absolui possunt: πᾶσι αἰσίου τῆς οἰκίας, ἢ τὴν οἰκίαν, etc. Atticam quo pacto ue-

buntur τὴν οἰκίαν.) scilicet χάρις, τὴν φανῆς, &c.

οἰκίαν θύει.) id est, δλωθ μὲν οἰκίαν, qualis, cum particula τὴ & εἰμ significat δλωθ μὲν, & declinatur per omnes casus, numeros, & genera more aliorum adiectiuorum. in secūda Olynthica αἰσίου δλωθ μὲν οἰκίαν τὴν δλωθ, participium θύει est omīssum: & ipsum οἰκίαν τὴν, non tam pro δλωθ μὲν, quam βῆς λωθ μὲν uel ἀδλωθ μὲν uidet poni. Quis enim est qui mentiri non possit? quum paucissimi sint, qui, commodi præsertim sui causa, mentiri nō et uelint & soleāt. Nam scitē mentiri, quod eius esse dicit Plato, qui rectissime uera possit dicere, aliud est.

βοηθῶν.) scilicet αἰσίου. ἀλλ' ὁ τῶν.) ὁ ἴται, ὁ socie, heus tu. Vocatiuus irregularis ab ἔτη, socius, ciuis, amicus, æqualis, necessarius. ἀλλ' ὁ τῶν: at uerò, at hercule.

τῆς ἀποπρωτάτων.) id est, ἀποπρωτάτων μὲν τῶν.) μὲν τῶν.)

αἰσίου ἀφροσύνης.) incogitantiam debens: id est, cum incogitantia reprehensio ne, ob quam iactantiam parum prudēs habetur, parum consideratē. Pertinet hoc etiā ad consolationem Atheniensium, & eorū potentia celebrationem. sic ἀφροσύνην γέλωτα, μίμνῃν, esse deridēdum, esse reprehendendū. ἀφροσύνην δὴ λην, ὁ ἀφροσύνην & ἀφροσύνην, quid sit, in Forētib; commodius dicetur.

δωθῆς.) ἐν δωθῆς. ἐπὶ λόγου περὶ τῶν.) sicut alibi, ἐπὶ πολλῶν δέ, scilicet λόγος, quanquam alij aliter exponūt, pro πολλῶν γὰρ αἰσίου, de quo alibi cōmodius disputabimus.

δὲ σεν.) ἀ δέ.

ἔφα.) scilicet τὸ πᾶσι αἰσίου καὶ δσα.) Verba sic ordina: καὶ λαμβάνειν τῆς ἐν τῶν χάρις, ὅτι ἀνολήν.) scilicet ἐπὶ λαμβάνειν) χαρμῆν ἔφα τῶν αἰσίου. id est, τῶν οἰκίας τῶν λαμβάνειν οἱ χαρμῆν. Nulla mihi esse causa uidetur, cur χαρμῆν datiuo, per οἱ scribas, pro χαρμῆν accusatiuo per οἱ.

τῆς ἐν τῶν χάρις.) Articulus elegantiaē cau fa accedit, & genitiuus partem significat: Hostes non τῆς, sed τὰ ἐν τῶν χάρις rapiunt.

ζημιωθῆναι.) ζημιωθῆναι. ἐπὶ γεωργίας ἡμῶν.) τὸ πᾶσι ἡμῶν οἱ γεωργῶσι: Eos ē uobis qui agros colunt, qui prædā foris habēt, agricolas uestrae urbis, agricolas uestros. Est enim ἡμῶν hic non possessiōnem, sed partiōnē significat: non tamē uideo cur sic interpretari non liceat.

τῶν οἰκίας.) scilicet χάρις, τὴν φανῆς, &c.

τῶν οἰκίας.) scilicet χάρις, τὴν φανῆς, &c.

τῶν οἰκίας.) scilicet χάρις, τὴν φανῆς, &c.

ἤμας.) Legitur & ἡμῶν per n. quæ permutatio frequentissima cū sit, ex sententiā facile plerūq; dijudicari potest.

περὶ τοῦ.) περὶ τῆς πόλεως, Amphipolitanum. in quod, autore Vlpiano, 1200. talenta sunt impenſa.

ἀδελπαίη) impensum est: impersonale, ἀδελπαίησιν.

ἡμιόδοσιν.) scilicet τῶν γεωργησάντων ἡμῶν. Aut absolutē, quantum damni datum iri. ἀζημιόσω.

δοσ.) sicut dicunt, μεγάλα, μικρά, πολλά, ὀλίγα, ἀφελῆσθαι, βλάπτῆσθαι, aduerbialiter.

καὶ πρὸς αὐτὸν.) Aldus πρὸς αὐτὸν, sine καὶ legit, ac omitti καὶ, mihi non displicet: malim tamen πρὸς αὐτὸν futurū, quām πρὸς αὐτὸν præsens.

ἡ ὕβρις.) scilicet ἡ τῆς πολέμου, proteruitas & petulantia illa militaris: quod genus hominum ingluuiem suam expleſſe non contentū (ut de stupris & cædibus taceamus) uinum effundit, frumentum in uiam abiicit, instrumentum & suppellectilem diſſipat, segetes conculcat, arbores frugiferas succidit, uillas incendit: omnibus deniq; modis declarat, se pestem & perniciem esse humani generis, rerum q; a Deo nostris uisib. conditarū: summa q; cōtentione id agit, ut ferro cissimarū beluarū superet immanitatē. ὕβρις hic non significare contumeliam, aut dedecus quod suscepturi sint Athenienses, uel ex Vlpiani πρὸς λεγομένοις intelligitur, cuius (ut nos quidē restituiimus) hæc uerba sunt:

τίνα δὲ ἐργάσονται οἱ ἡλιμίαι, καὶ ἀναγκαίως καὶ ὑβρίζοντες, πῶν χάραξ.

καὶ ἔτι.) Atq; insuper rerū pudor: id est, rei malē gestæ atq; ignauiæ & fœcordiæ dedecus. hoc iam ad Athenienses pertinet, ὕβρις est τῆς ἡριουώτων, καὶ ἔτ' ὑπερμερόντων.

ποῖς γὰρ ὁσφροσίν.) ὁσφροσίν scilicet nō tam est modestus & temperans, quām cordatus, ὁ δὲ ἔχων πῶν φρένα. Homines bruti gloria nō ducuntur, dedecore non mouentur.

σωιδόσιν.) ἔδω, ὀδῶ, noui ἔδον, uidi ἰδῶν, σωιδῶν, qui in conspectu habet omnia. cuius notionis est & σωιδῶσι, nomen, ἀ σωιδῶσιν, uel σωιδῶσιν.

ἀπώθεσιν.) ἀπώθεσιν, uel ἀπώθεσιν, amolior. ἐκείσιν.) ἐκείσιν, μακροθύμιον.

ὑπὸ τῆν πολλῶν.) scilicet χυμῶν, ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν. Volunt etiam πάλαιον παρὰ πῶν πολλῶν εἶσι αὐτὸν dici, ut locupletē a plenīs oculis.

καλῶς κριθῆναι.) bene facientes. Ego hic non accipio pro ἀτυχῆναι, quod Latini nunquam dicunt facillimē agitare: sed fortunam esse puto, qua inuidentiæ suspicio nem deprecetur. quasi dicat: Quas opes equidem eis nō inuideo. Sic Cicero in Verinīs aliquoties, quum clari uiri mentionē facit, hac parētheli utitur: quem, ut eius uirtus meretur, honoris causa nomino. Est interdum approbationis, ut apud Lucianum in laudatione Demostenis: καὶ καλῶς γὰρ ἐφῆ, ποιεῖσιν ἀδελφοῖσι χερσὶν καὶ μὴ καὶ διοπάθει, καὶ πρὸς ἄλλους, καὶ τοῖς τῶν πρὸς ἀφῆσθαι τῶν ἡμετέρων. Rectē faciunt, qui duces creent. Philippica quarta μὲν ταῦτ' ἡτύχη καλῶς ποιεῖσιν, πολλὰ περὶ κινήσιν τὰ κοινὰ. Qua ratione Linius, Rempublicam, inquit, benignitate deūm, esse gratiæ referendæ. Ibidem paulo post: ἐρχονται μεδέοντες τῆς πόλεως, καὶ καλῶς ποιεῖσιν: hoc est, in quo nihil delinquunt.

ἐξ ὅτων ἡλιμίαι.) ἐξ ὅτων νέους. ἡ γὰρ νεότης κατ' ἐξοχῆν ἡλιμίαι λέγεται, κατὰ τὸν παλαιὸν ὄντο, ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν ὁ δὲ ἡμοσθῆνης.

πῶν τῆς πολέμου.) Hæc una causa excusare posset milites, si non aliud ipsi scirent, nec illam rei bellicæ peritiam tantis sceleribus emerent.

ἀνεραίου.) ἀνεραίου ἀγούσης, καὶ μὴ παρὰ αὐτῶν.

ἐξ ὅτων ἡλιμίαι.) ἐξ ὅτων νέους. ἡ γὰρ νεότης κατ' ἐξοχῆν ἡλιμίαι λέγεται, κατὰ τὸν παλαιὸν ὄντο, ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν ὁ δὲ ἡμοσθῆνης.

πῶν τῆς πολέμου.) Hæc una causa excusare posset milites, si non aliud ipsi scirent, nec illam rei bellicæ peritiam tantis sceleribus emerent.

ἀνεραίου.) ἀνεραίου ἀγούσης, καὶ μὴ παρὰ αὐτῶν.

ἐξ ὅτων ἡλιμίαι.) ἐξ ὅτων νέους. ἡ γὰρ νεότης κατ' ἐξοχῆν ἡλιμίαι λέγεται, κατὰ τὸν παλαιὸν ὄντο, ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν ὁ δὲ ἡμοσθῆνης.

πῶν τῆς πολέμου.) Hæc una causa excusare posset milites, si non aliud ipsi scirent, nec illam rei bellicæ peritiam tantis sceleribus emerent.

ἀνεραίου.) ἀνεραίου ἀγούσης, καὶ μὴ παρὰ αὐτῶν.

ἐξ ὅτων ἡλιμίαι.) ἐξ ὅτων νέους. ἡ γὰρ νεότης κατ' ἐξοχῆν ἡλιμίαι λέγεται, κατὰ τὸν παλαιὸν ὄντο, ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν ὁ δὲ ἡμοσθῆνης.

πῶν τῆς πολέμου.) Hæc una causa excusare posset milites, si non aliud ipsi scirent, nec illam rei bellicæ peritiam tantis sceleribus emerent.

ἀνεραίου.) ἀνεραίου ἀγούσης, καὶ μὴ παρὰ αὐτῶν.

ἐξ ὅτων ἡλιμίαι.) ἐξ ὅτων νέους. ἡ γὰρ νεότης κατ' ἐξοχῆν ἡλιμίαι λέγεται, κατὰ τὸν παλαιὸν ὄντο, ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν ὁ δὲ ἡμοσθῆνης.

πῶν τῆς πολέμου.) Hæc una causa excusare posset milites, si non aliud ipsi scirent, nec illam rei bellicæ peritiam tantis sceleribus emerent.

ἀνεραίου.) ἀνεραίου ἀγούσης, καὶ μὴ παρὰ αὐτῶν.

nisi etiam styl exercitatio (utinā & loquendi consuetudo) accesserit.

χρησά.) scilicet τὰ περὶ ἡμῶν. ἐπὶ.) ἐπὶ τῆς πόλεως, ὡς ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς ἀπὸ τῆς πόλεως.

utinam diuites liberally ter tributa conferant, adoleſcētes strenuē militent, oratores rectissimo consilio meo non aduerſentur. Nam ut in exordio ad dicendum inuitauit omnes, sic à cōtraſta ſententiā dicenda nunc eosdem deterret.

πανθῆσιν ἐνεκα.) μηδὲν ὀκλήσει καὶ ἐμπεδῶν ὄντων. ἀλλὰ πάντων συμπερὶ συμμεινῶν.

Habet ὁ ὁμοσθῆνης per elegantem ſæpe uſum, de quo alibi dicemus: nunc ad πῶν τῆς πόλεως ἀπομεινῶν trāſſitur. Nā cetera quæ hic omiſimus, partim ex Vlpiano, partim ἐ Lexicis, partim ἐ grāmaticis præceptionib. ſunt petēda.

ALIAE ANNOTATIONES IN PRIMAM OLYNTHIACAM.

Argumentum ab Vlpiano & Libanio copiose est expolitū. Causa genus esse suaſorium, nemo non intelligit. Propositio est: opem esse ferendam Olynthijs.

Confirmatio ſumitur ab utilitate Athenienſium, illuſtratur contrarijs, ſimilitudinibus, exemplis: aſperſas habet adhortationes & reprehentiones. Quæ omnia pertinent ad uoluntatem excitandam: id quod fieri non potest, niſi etiam facultas adesse demonſtratur, in qua ſunt & hoſtī, & noſtræ uires conſiderandæ.

Demosthenes igitur Philippi uires extenuat, pecuniā non deesse Athenienſibus (nam de ea potissimum laborabatur) & quanto præſidio futuri ſint Olynthij, ostendit. Hæc autem capita utilitatis et facultatis, uariē implicantur, & ſæpe repetuntur: quo magis ipſa res inſigatur auditorum animis.

Exordium ad beneuolentiæ captationem minus, magis ad attentionem est accommodatum. Nam auditor iam antea docilis est, quum quæ res agatur, non ignoret, eam tamen (ut ſocors est uulgi ingenium) minus curet. Propositio confirmatio ſequitur, in qua ſunt et narratiunculæ, & occupationes, et confutationes nonnullæ. Peroratio non enumeratione argumentorum, aut affectuum commotione, sed diſtributione conſtat, qua of-

ficij ſuit tria genera ciuium, adoleſcētes, diuites, oratores admonet, ac uoto breui orationem concludit. Genus dicendi quod ſit, difficile est iudicium. Ferē nullam puto esse orationem, quæ tota uel ſublimi, uel humili, uel intermedia conſtet figura: ſed ſunt alix partes alijs tenuiores, aut grandiores. In hac tamen ſeruari uidetur maxima ex parte mediocritas, ſic tamen, ut (id quod cauſæ magnitudo poſtulabat) nonnunquam aſurgat altius. Cætera ſuis quæq; locis breuius & commodius explicabuntur.

ἀντὶ πολλῶν.) Sumitur exordium a re, quā innuit esse magnam. Admiſcetur & Athenienſium perſona, ἡμῶν: & oratoris, νομίλω: quæ ad beneuolentiæ captationem pertinent. Ut enim odiū uituperatio, ſic amicitig laudatio principium est. Argumentum ex adiunctis.

ἐπιθεῖσιν.) Noema: Publica utilitas antepoſenda est magnis priuatis opibus.

νομίλω.) Cur? quia eſtis magnanimi, quia rei publicæ amantes. Sic Athenienſibus id tribuit, quod eſt in eis non erat fortaſſe, tamen debebat esse maius publicæ quām priuatæ rei ſtudium.

νομίλω.) Temeritatis est, aſſirmare tibi perſpectum esse auditoris animum.

χρηματίων.) Athenienſes in hac re utile conſilium magne pecuniæ anteferrent, ergo ardua est deliberatio.

ἐφ' ἀνερόντων γούσιν.) Ergo dubitant & ignorant auditores, quid ſit re publica.

ἐμείλιον.) Ergo non præſentis diuitaxat temporis habenda ratio, ſed in longitudinem conſulendum, neglectis illis binis obolis.

πῶν ὄντων.) Ergo recta est, repudiatis alijs cogitationibus, in bonum publicum inueniendum.

ἀντὶ πολλῶν.) Hoc exordium enthymemate cōſtat, hoc modo: De re ardua & obſcura deliberatis, ergo cupide audiēdi ſunt ſuaſores. Maior propositio: in rebus arduis & obſcuris conſilia ſunt attentē audienda: cum per ſe nota ſit ſatis, diſſimulatur. Sed conſideranda ſunt ſingulorum uerborū portera. Neq; enim quicquam eſt in Demosthene ocioſum.

ὅτι οὐτως ἔχει.) Suprà dubitanter propositio, uerbo νομίλω, nunc aſſeueranter concludit, & arduam esse deliberationem, et attentē conſilia esse audiēda. Sic in progreſſu ſic animoſior oratio.

πρὸς ἡμᾶς.) Officij uestri est, ergo facien- dum.

πρὸς ἡμᾶς.) Ergo non aduersandū suaori, non oscitanter audiendum.

ἐξ ἡλίου.) Ex animo igitur, nō defungendi gratia faciendum.

ἢ βουλευόμενος.) Ergo etiā uoluntas boni consulenda est, & nemo excludendus.

συμβουλίῃν.) Sacra res est consilium, & cum religione quadam tum dandum, tum accipiendum.

ἢ γὰρ μόνον, αἰ πολυλογία.) Cur omnes audiendi sint. Argumentum ex fine, quod tractatur distributione partium. Sed in oratoribus non tam spectandum est quid, quā quam cur quicquid dicant.

τὴ χηρῶν ἐσκεμμένῳ.) Semetipsum inuinit, qui diligentior quā ingeniosior habebatur. & uerecundē ostendit, se utile consilium asserere, magna diligentia quaesitum. sed iudicium non suum, sed populi esse iudicetur: & alijs etiā dicendi potestatem dat. Sic neque alios oratores alienat, & populum simul & conciliat, & attentum facit. Notabis hic obiter, meditationis finem esse utile consilium: quod, tametsi non semper assequimur, tamen plus est constantiae rationis tribuendum, quā fortunae temeritati.

ἀνεξήγητος λόγος.) quasi dicat: Nullus est audiendi labor, quū magna esse possit utilitas.

ἢ ἡμετέρας τύχης.) Fortunati sunt Athenienses: ergo neque supplices deserre, neque hostem metuere, & cum spe optima esse debent. Sic miscet affectus inter se contrarios, inicit sollicitudinem, & potestea consolatur.

ἢ λαμβάνω.) Iterum fugit affirmandi temeritatem.

ἢ μὴ πλεονάζω.) Vide ut non plus tribuat ingenijs oratorum, quā urbis felicitati.

ἢ οἷος.) ut Demadi, qui excellentissimo & promptissimo fuisse ingenio perhibetur.

ἢ εἰς ἀπαύτων.) Tum ijs quae praemeditati, tum ijs quae ingeniosi ex tempore afferunt.

ἢ ἁδύων.) Pertinet & hoc ad consolandum simul, & excitandum auditorem.

ἢ ἡμῶν.) ἢ ἡμῶν, Graecorum prudentis-

simis. Nam Pausanias Democratiam Atheniensium ideo diuissimē durasse dicit, quōd & prudentia & obseruantiā legū reliquis praestiterint.

ἢ ἄλλοι.) Est igitur oratoris ἢ ἄλλοι, auditoris ἢ ἄλλοι. sed utraque requirit ingenium, fortunam, animi attentionem.

ἢ μόνον ἀλλὰ καὶ.) Distributio bipartita consiliorum, in meditata & subita.

ἢ εἰ.) Enthymema est inuersum, antecedens posteriore loco positum habens, quod sic recto proferas ordine licet. Ex multorum sententijs, facilius est optimi consilij delectus. Ergo sunt omnes audiendi.

ἢ μὴ οὐδὲ παρῶν.) Exordio apte annectit propositionem, neque eam nudam, sed ornata & instructam, ac poetica ferme licentia tractatam, sic tamen, ut oratoria uerecundia seruetur. Est autem

propositio generalis: Graeciae principatus est recuperandus uestra industria. additur circumstantia temporis opportunissimi: ut non Demosthenes, aut quisquam alius orator, sed ipsa occasio consilium dare uideatur. hanc si quis περὶ κατὰ σπον ἀππελλερε mauult, non impedit. Sequitur enim huius argumenti propria, his uerbis: ἢ δὴ τὰ γὰρ ἡμοὶ δοκῶντα.

ἢ μόνον οὐχί.) Hoc additur, ne poetā potius quā oratorem agere uideatur.

ἢ ἡμῶν φωνῶν ἀφῆσθε.) Occasione ipsa clamitante, quis cunctetur? quis oratorum perplexis disputationibus potius moueatur?

ἢ μὴ ἐκείνων ὠπτοῖς.) quasi dicat: Non est quōd speretis deos dormientibus uobis omnia confecturos.

ἢ πρὸς ἢ πρὸς.) Grauisima appendix. Non igitur, ut uideo, res Olynthiorum, sed salus Atheniensium agitur. quis hic non uisilet? quis in se quicquam desiderari patitur?

Propositio: Res strenuē gerenda. Ratio: quia non poteritis alioqui esse inco- lumnes.

ἢ μὴ εἰς ὀκνησίν.) Modesta socordiae reprehensio, mitigata primū suae personae admistione: deinde dubitatione, seu dissimulatione, quam ἢ ἁποσιώπησιν uocat Vlpianus. Germanus orator fortasse dixisset: Sed flagitiosa est uestra socordia. Sententia certe est: Et salus nostra, & praesens ne-

gocium

gocium partū nobis curae est: securi sumus, & negligentes: non exaudimus uocem excitantis nos occasionis.

ἢ οὐδὲ.) Vos autem scitis melius: uos non ignoratis, ocium & priuata lucella uobis esse maiori cure, quā reipublica dignitatem & salutem. Obserua ordinem, primū exponit, quid oporteat fieri.

Deinde reprehendit officij neglectum. Vulgō inter uerba & res multum interesse dicitur, id que uerum est. Plerique enim aliud pra se ferunt uerbis, quā animo clausum gerunt. Ita etiā, si per omnes humanae uitae actiones uageris, ea minime fieri deprehendes, quae fieri maxime oportebat: & contra.

ἢ δὴ.) Propositio. τὰ γὰρ ἡμοὶ δοκῶντα.) Magna uerecundia orationis. quasi dicat: si quis aliquid habet melius, facile patior.

ἢ ἡφίστασθαι.) Quatuor partes propositio complectitur: decretum, instructio- nem que celerem, & ciuium expeditio- nem (est autem in paucis uerbis magna uis, ἢ δὴ, πλὴν ταχίστης, ἢ δὴ οὐδὲ: quibus ἀπολογία subiicit), ab ipsorum Atheniensium exemplo) denique legationem; eam que & disertam & strenuam. Admirabilis est oratio Demosthenica, & paucis simis uerbis ingentem uim sententiarum complectitur.

ἢ μὴ πείθεται.) Vaticinatur Demosthenes. Accidit enim; ut exclusis hyeme Atheniensium nauibus, Olynthus caperetur: quae si uenissent maturius, seruari potuisset. Usque adeo nihil proficiunt optimi & prudentissimi uiri apud degenerem populum. est ἀπολογία sumpta ab exemplo superiorum temporum.

ἢ εἰς μάστιγα.) Declarat id quod supra dixit breuius, καὶ μὴ πείθεται: remque educit, ut innuat, societatem Olynthiorum magis ambiendam esse Atheniensibus, quā Olynthijs Atheniensium: qui, si non iuuentur, facilem receptum habeat in Philippī gratiam & societatem.

ἢ μὴ πανουργος ἄλλος.) Non Olynthiorum leuitatem, sed Philippi calliditatem adducit. Argumentum ab ingenio & moribus sumptum, referri potest ad causam efficiendam.

ἢ μὴ ἐκείνων.) Distributio, tres rei gerendae modos significans.

ἀξιοπίστῳ.) Valet haec parenthesi ad conflandum Philippo odium, & incutiendum terrorem Atheniensibus.

ἢ μὴ ἀλλῶν.) Terrori consolationem misceat, ac Philippi calliditati prudentiam Olynthiorum opponit, atq; illas rationes eis affingit, quas fortasse nō considerarunt, sed considerare debuerunt.

ἢ ἡσυχία καὶ βέλτερος.) ἢ ἡσυχία καὶ βέλτερος specie habet: sed nihil ueritat, eandem rem diuersa ratione & commo- dare & incommodare.

ἢ ἡσυχία καὶ βέλτερος.) Extenuatio potentiae Philippi. quasi dicat: Hoc uno potens est Philippus, quod unus rerum potitur.

ἢ μὴ γὰρ.) Prioris partis ἀπολογία distri- butione, siue enumeratione constans.

Nam quum duarum partium propositio sit, duplici etiā ratione, seu potius expositione declaratur. Monarchiam enim bel- lis gerendis opportunam esse, pro confes- sio sumit.

ἢ πρὸς ἢ τὰς.) Alterius partis decla- ratio.

ἢ εἰς ἐκείνους.) Videtur ἢ εἰς ἐκείνους, con- fictum ad terrendos Athenienses, si ipsi repudient Olynthios, praesto eis fore Philippum, intercipientem societatis cupi- dum.

ἢ ἡλὸν γὰρ.) Confirmatio alterius partis, Philippum esse monarcham uobis predest. Cur? quia Olynthij cum eo non redibunt in gratiam. Quamobrem? quod nec deditioem, nec reconciliationem sibi bene cessuram praudent, partim exem- plis edocti: partim diuersa imperij popu- laris, & regni ratione admoniti. Sunt autem infirmi per se, & in summo discrimine uersantur. Ex his concluditur, fore ut constanter societatem colant Atheniensium, & Philippum prohibeant, quo minus inuadat Atticam: id quod uehementer sit expetendum Athenien- sibus.

ἢ τὴν γὰρ.) Exaggeratio pernici per nega- tionem, seu collationem.

ἢ ἡσυχία καὶ βέλτερος.) Vnde δὴλο; Ex Philippi mi- nis, & eius ingenij crudelitate in alijs decla- rata.

ἢ ἡσυχία καὶ βέλτερος.) Haec sententia proprie ad illud, πρὸς τὰς καταλλαγὰς ἀνατίσας ἐχει, con- firmandum pertinet. sed interseruit pernici- culi magnitudinem, eam que exemplis

approbavit, quo firmior esset illa ppositio. τὰυτ' ἐν ἐγκωμίοις.) Conclusio propositionis, ipsorum auditorum assensu firmata, atq; amplificata copia verborum, & repetitione.

ἐγκωμίοις.) quasi dicat: Ipsi intelligitis ue ra esse quae dico.

ἐδυσχελεύεις.) Tribuit eis prudentiam, quod est εὐνοίας παρασημασίων. Recte enim Cicero benevolentiam, attentionem, docilitatem, et si maxime in exordijs, non in so lis tamen illis, sed per totam orationem, ca ptandam esse monet.

ἐθελήσου, προσημασίων.) Incrementum. ἐπιπύπτω.) quasi dicat: Nullum unquam fuit magis necessarium gerendi belli tempus. ἐπιτίθει.) Distributio, modum geren dae rei declarans.

καὶ μὴ δὴ ἐμείπωνται.) Sic complectitur etiam ea quae non enumerat. Hec igitur, ut dixi, est propositionis repetitio, specie conclu sionis.

ἐπιπύπτω.) Ratio à turpi, seu necessario. Nam & turpe est, ea quae exoptaris negligere, & cauere turpitudinem necessarium.

καὶ πάντα ὡς αὐτὸν.) Amplificatio à modo. ἀλλὰ πῶς.) Declaratio amplificationis, illu strata contrario.

ὁφείμην.) Ratio cinatur à causa efficien te, seu impellente Persuasio infirma, odium & metus constans, causa est inimicitiarum. Id igitur quod supra dixit, de constantia O lynthiorum, hic repetit. Nam ad tria illa in commodata, quae in praefatione recenset Vlpianus, bellum esse alienum, deesse pecuniam, potentem esse Philippum : quartum etiam hoc, suspicio de inconstantia Olyn thiorum uidetur adungi posse (neq; enim alio qui & primo loco posuisset, & repetisset) nisi quis pertinere malit ad tacite ampli ficandum Olynthiorum periculum, quibus euerlis, in metu futuri sint Atheniensis.

ἐπιπύπτω.) Conclusio, cui statim subiicit aetiologiam, à perniciose cessationis, & salutaris industriae exemplis.

ἐπιπύπτω.) Collatio contrariorum, quid fieri debuisset.

ἐπίπυπτον.) Effectus, siue euentus industriae.

ὡς αὐτὸν.) Quid non fieri debuisset.

καὶ νῦν ἔσομαι.) Effectus, siue euentus cessa tionis.

καὶ νῦν ἔσομαι.) Consolatio. Iterum inculcat occasionem, atq; amplificat felicitatem

Atheniensium, quae eò pertinet, ut ostendat uires eis non deesse, si uoluntas non desit. Neq; praesentia, sed superiora etiam tempo ra laudat.

καὶ ἔμοιγε δοκεῖ.) Verecundè proponit, deorum benignitati habendam esse gratiam. δοκεῖ.) Ergo iniqui sunt, qui diuina be neficia non agnoscunt, qui fortunam accu sant.

10 ἄλλοι.) Ergo non uiuendum more pecudum : non minus accuratè, uel magis potius ineunda ratio diuinorum erga nos beneficiorum, quam pecuniae.

καὶ πῶς ἐχόντων.) περὶ κατέληψις. Occurrit enim ei potuisset: Quid? Tu dijs haberi gra tiam iubes? tu urbis felicitatem praedicas, post tot acceptas clades, in tanta perturbatone reipublicae?

ἢ μὴ πῶς.) Aetiologia, cōstans translatio ne, remouet enim culpam à dijs, & confert in Atheniensium negligentiam.

μὴ πῶς ἀλλοι.) Ergo incommodorum di latio est in bonis numeranda.

ἀλλ' ὅμοια.) Iterum, postquam dixit quid fieri debeat, subiicit collationem, quid non fiat, aut non rectè fiat, Omnino amplissimus hic est locus, & nunquam non dicendi copiam suppeditat. Nam & semper officium facere debebamus, et nunquā ferè facimus.

ἢ μὴ πῶς.) Apta similitudo. Nam & pe cunia facillimè consumitur, & rei bene gen dendae occasio, paulo momento elabitur.

Vide ut non sit simplex & quotidiana Demosthenis oratio, sed suis ornamentis in ma gna etiam breuitate & specie simplicitatis constet: ut collationibus contrariorum, oc cupationibus, similitudinibus, sententijs, exemplis illustretur. Potuisset enim sic di cere. Nos, cum agendae essent Deo gratiae, beneficiorum eius sumus immemores.

ἢ μὴ πῶς.) γνάμη.) Quae non quid debeat fieri, sed quid uulgo fiat, indicat. Sic Cicero: Vulgus ex ueritate pauca, ex opinioe multa iudicat. Est & in epistolis ad Lentulum similis sententia.

ὁδὸ καὶ σφόδρα.) Conclusio in hanc sen tentiam: Quo superiori tempore negligentes fuimus, eo nos nunc alacriores esse conuenit.

ἢ μὴ πῶς.) Aetiologia: Tum ut rem in iate gram restituamus, tum ut infamiam abo leamus.

ἢ μὴ πῶς.) Iterum confert officij cultum

cultum & neglectum, atq; utriusq; euen tus, & in ipsam causae arcem (ut Cicero lo quitur) inuadit: ostendendū non tam O lynthiorum quam Atheniesium salutē agi.

ἔρα γε λογιζέται τις.) Narratio historica rerum Philippi gestarum, qua credibile fa cere studeat, uenturum esse Philippum in At ticam. id quod socordes Athenienses non prius credere potuerunt, quam ad Chaeoneam uicti sunt. non tamen id aperte dicit, sed ad diligentiam & negligentiam, eam accommodat, quia non tam perterrefacere, quam expergefaccere ciues suos conatur, eorumq; offensionem cauet.

τις ἔμοιγε.) quasi dicat: Ita securi estis, ut ne mo uestrum id considerare uideatur: alio qui futuri diligentiores & cautiore.

20 δεῖμα λίσσας.) quali dicat: Oppidis captis potentissimam nationem est aggressus, ut Isocrates in oratione de Pace his uerbis de clarat. δεῖμα λίσσας πλεῖστος παραλαβόντες, καὶ δ' ἀνάμιν μεγαλίστων καὶ πλεῖστων ἐχόντων. Et paulo post: ἔντων, inquit, αὐτοῖς πλεῖον ἢ τριχί λινον ἰππέων, καὶ πλεῖστον ἀναειδήμων.

τί οὐκ τις αὐτὸν.) ἀνθυποφορεῖ. Conciliat autem hec interrogatio, & orationi uarieta tatem, quae ad cauendum auditoris fastidium aptissima est, & aetiologiae aditum praebet commodiorem.

ὁφείμην.) Argumentum à natura Philippi, naturam autem eius ex actionibus cōsticit, ac statim è natura & actionibus tam Philip pi quam Atheniensium, colligit euentum, ac uaticinatur id, quod, quanquā serò, tan dem tamen accidit, sub Antipatro Alexan dri Magni successore.

σκοπήσει.) ἰδιότροπον.) Primū auditorib. iudicium permittit: post ipse pronunciat a pere, id quod haecenus rectè dixit.

ἔμοιγε ἢ μὴ πῶς.) Ostendit, Philippum Olyntho capta inuasurum Atticam: nunc eam calamitatem, uerecundè tamen, cau tecq; amplificat. μὴ πῶς ἀνθυπ.) Similitudo. καὶ ἔπαντα.) Elegans antitheton.

ἢ μὴ οὐδ'.) περὶ κατέληψις, sumpta à discrimine reprehensionis, & proprio consilij.

ἢ μὴ πῶς.) Nouo quasi exordio captat benevolentiam auditorum, cum modesta reprehensione iniquitatis eorum, seu conquestione potius, & sui erga temp. studij com mendatione.

ἢ μὴ πῶς.) Repetitio propositionis, & declaratio. Supra enim in hoc loco, ἐστὶ δὴ

τὰ γ' ἐμοὶ δοκεῖντα, censuit opem ferendam esse Olynthijs: nunc quo pacto id fieri de beat, ostendit.

δὴ γὰρ.) Vlpianus putat Demosthenem iniquum postulare, ut aequum ferat. & fortasse accommodat se ambitioni Athenien sium, τὴν ἐν τοῖς δημοκράταις τὸ μέγιστον ἀρεμίων, ut in Philip. ait. Sed nostra nihil interest di uinare, nec incerta pro certis habenda sunt.

10 ἔσομαι ἢ μὴ πῶς.) Quis uerò rex ita sit im manis, ut alienae ditionis cupiditate, uasta ri suam pateretur? hoc igitur uerbum Vlpiani coniecturam non parum confirmat. δὴ γὰρ.) Conclusio.

καὶ περὶ μὴ.) Haecenus tractata est uo luntas, cur Athenienses strenuè iuuare de beant Olynthios: nunc transit ad alteram partem, facultatem.

ἔστιν ὁ ἀφορμὴ.) Cum asseueratione & am plificatione proponit, Satis esse pecuniae. ἀφ' ὧσ τε.) Pecunia reddēda est, ergo non est uestra. ἢ μὴ οὐδ'.) ἔσομαι πικρὸν δίκωλον. μάλλον δὲ παντός.) Correctio & ἠρηνομο σία. Malo autem δὲ παντός legere, quam δ' ἀ παντῶ: ut & supra, ἀφ' ὧσ τε, quam ἀντα ποδώσει.

τί οὐκ αὐτὸν.) ἀνθυποφορεῖ, cui respon det distinctioe uerborum, γράφω & ἔγομαι δ' ἔα.

20 οὐδ' ἔστιν ἔτι, & ὁ δ' ἔμοιγε δ'.) Iterum confert δ' ἔστιν, καὶ δ' ἔστιν ἔτι.

ἔστι δὲ λυπρόν.) Euentum ignauiae osten dit: & tacite monet, ut alienam pecuniam non accipere, quam suam amittere malint.

ἔστι δὲ γνάμη.) γνώμη ἀφ' ὧσ τε, cui qui fi dem non habet, is abeat in forum rerū ue naliū sine pecunia.

λίγιστον δὲ καὶ ἔμοιγε.) His uerbis & arrogan tiam uitat, & Atheniensium facultatē auget. καὶ ἔμοιγε ἢ μὴ πῶς.) Iterum admonet occasionis.

ἔστι δὲ ἐνδυμνήμων.) Ostendit pecuniam non deesse Atheniesibus. Sed id nondum satis est ad animos eorum confirmandos, quos potentia Macedonis sollicitat. Eam igitur & ipsam nunc conuelleret & labefa ctare conatur: idē ἵς rationibus, quas or dine uidebimus. οὐτε δ' ὡς δοκεῖ.) Primū in iustificatione proponit, Philippum non esse reuera potentem, aut hoc tempore fortuna tum, sed falso putari talē ab imperitis. Dein de remotioe partium id ipsum comprobat.

οὐτ' αὐτὸν ἐβίβωμεν.) I. Olynthiorum rebellio inopinata.

ἔτα τὸ τῆς δευτέρου. II. Perfidia Thefalorum.

ἀλλὰ μὴ τὸν γε. III. Barbari excutiendi iugi cupidi.

καὶ μὴ δὲ.) περὶ καταλάλις.) Refutatio eius quod obijci poterat, Philippum esse humanum & iustum: sumitur ab adiunctis. Comita- tur enim foelicitatem inusitatam, plerun- que insolentia, insolentiam odium, odium defectio, nouarum que rerum studium se- quitur.

διότι πολλοί.) Conclusio. Ergo ue- rissimile est Philippum non tam facile reten- turum esse potentiam, quam parauit. sed aut deceptus est, aut decepit Demosthe- nes. Manserunt enim hi omnes in fide, atq; in officio.

δὲ τὸν ἡμᾶς.) Loco facultatis absolu- to, in quo & Atheniensibus belli neruos pecuniam non desse, & Philippi res non in optimo esse loco, probare contendit: ad exhortationem accedit, id quod usita- te fit. Ut enim in aedificando, fundamenta primū iaciuntur, ac tum demum parietes, tectum & ornatus adduntur: sic etiam in suadendo primū docenda res, & con- firmanda est, post ad exhortationem ueni- endum.

συμφορᾶν.) Iterum distributione utitur. λογισθῆναι.) Ab exemplo hostis Philip- pi, quo & terrorem eis incutit, & odium in eum, atq; indignationem inflammat.

ἐπὶ τὸν υἱόν.) Amplificatio per collatio- nem. Primū autem affirmat, omnino esse bellum cum Philippo gerendum: id que sic probat, quod Philippus & cupiat impressionem facere in Atticam, & eum nemo, nisi ipsi Athenienses, prohibere aut possit, aut uelit. Deinde ostendit, quanto praestabilius sit, foris quam domi bellum gerere.

τίς αὐτῶν.) Remotione partium probat, nihil Philippo ob stare posse.

μὴ λίαν.) περὶ ἐπιτολίης, περὶ ἰσθμοῦ, siue περὶ ἰσθμοῦ πείας.

καὶ συνηθῆσθαι.) Inuersio.

οὐ τὸν οὐκ ἔστιν.) Argumentum a minori ad maius, & ab absurdo.

ἢ δὲ τῆς.) Thessalos tacuit, quia eos a Philippo esse alienos ostendit. Quare propensiores in Atheniensium amicitiam uideri poterant. Haec tamen igitur osten-

dit, Philippo non defore facultatem, O- lyntho capta, in Atticam inuadendi. Nunc eum etiam uelle probandum est. Volun- tas enim & facultas, ut in omni genere a- ctionum humanarum, sic in coniecturis etiam & consilijs dominantur.

δὲ τὸν υἱόν.) καὶ θυροφώρα. Fortasse nolet, et si possit.

ἢ ἀποπατάται.) Refutatio sumpta a si- gno. Ait se facturum: ergo uult. sed mul- ta dicuntur aliās uanitate quadam inge- nij; aliās certo consilio, & terroris causa. Quare hoc argumentum non perpetuū ue- rum est, & in Philippicis certiores coniectu- ras affert Demosthenes.

ἢ νῦν μάλιστ'.) Argumentum a minori ad maius. Iactat se facturum, quum nō potest. Quanto magis faciet, quum poterit? Inci- dit & absurdum: iactare te facturum, quae nolis, non conuenit.

ἀλλὰ μὴ ἡλίκα.) Iam tandem expli- cat discrimen, id que κατὰ παράλειψιν, amplificatum a circumstantijs temporis & personarum, & alia collatione, adie- cto argumento a minori ad maius, & a turpi.

δὲ τῶν αἰσῶν.) Ut enim inter utilitates laus & gloria, sic uituperatio & ignominia inter damna recensetur.

πάντα δὲ πάντα.) Peroratio, distribu- tione, ut in initio dixi, constans trimembri, singulis partibus ratione addita, καὶ περὶ συ- πόδοσιν.

χρησάει.) ὅτι χῆ.) Ut autem Demosthe- nes comprecatione claudit orationem: sic mihi etiam uota facienda, uel candidi le- ctiores potius rogandi sunt, ut operam meam, quam in Demosthene interpre- tando posui, aequi boni faciant. Mere- batur (quod & ipse fateor) ac requirebat praestantissimus autor, conuersionem lucu- lentiorē: ac talem, qualem nemo facile dabit, nisi & ingenio, & doctrina, & elo- quentia floreat, ocio que abundet. Ego uerō, & quam illa tenuia, uel nulla potius in me sint, agnosco, & tali commoditate locorum & temporum sum usus, qualem illis precor, qui me ut alterum Herostra- tum (qui Ephesiae Dianae fano incenso, innotescere uoluit) calumniabuntur, nec ipsi tam edent meliora. Quo genere homi- num, nihil est nec arrogantius, nec odio- sius. Neque ego ad eos quicquam lucubra- tionum

tionum mearum pertinere uolo. Dele- ctentur illi sanē ocio & fastu suo, & super- cilia erigant, namque corrugent, quan- tum uolent: ac me siue inferuire Demo- sthenis amatoribus, siue etiam frustra la- borare patiantur. Ut enim, quod uolui & debui, non sum assecutus, id mihi cum mul- tis commune erit: conatus tanti Operis, cum paucis, ac nullis potius.

Neque idem hic facere poterunt maleuo- li homines, atque alienae laudis obtrecta- tores, quod in Isocratis mei conuersione facere quosdam audio. Qui, quum ego locos (id quod tam aequis animis accipi uelim ab omnibus, quam uerum esse fa- tentur multi, docti & aequi laborum meo- rum aestimatores) amplius bis mille (quan- quam duplicem, aut maiorem etiam nume- rum uere possem dicere) ab alijs interpre- tibus, et si doctissimis uiris, siue propter se- stinationem & occupationes, siue tempo- rum uitio, siue etiam quod neruos suos in opere grammatico, maioribus rebus pa- res, intendere noluerunt, parum dextre perspicueque conuersos, summa diligentia & fide sum interpretatus: me tamen ut cor- niculam Aesopicam, alienis pennis instru- ctum & ornatum, subito in publicum pro uolasse caussentur. Nam eos ex animo lo- qui, persuadere nullo modo mihi possum. Alioqui se & omni carere iudicio, & ne- que Graecum legisse Isocratem, neque conuersiones aliorum, & meam, uel in- ter se, uel cum archetypo contulisse fate- rentur. Quum igitur eorum arrogantiā & ua- nitas obscura non sit, quam boni docti que sint homines, pronunciare neque possem, si uellem: neque uellem, si pos- sem. Neque enim a meis mihi rebus tan- tum est ocij, ut alienas uacet inquirere, aut libeat. Sed hoc tamen affirmare non du- bitem, eos uel temeritatis & inscitiae, uel maleuolentiae a semetipsis condemnari. Quod si mihi non credunt, sciscitentur doctos: aut ipsi legant alias interpreta- tiones, & conferant, atque intelligere discant, non tam referre quid quisque primus, quam quid optime fecerit. At- que in ea collatione, si me ullam circum- ductionem ab alijs esse mutuatum depre- hendent, si alios fidelius & dilucidius in- terpretatos esse intelligent: non recuso, quo minus & alienas lucubrationes com-

plasse, & superuacaneum cepisse labo- rem dicar. Sin praua multa correxi, mul- ta obscura illustraui, a sententia ne longē recederem, sedulo caui, & quae loca mi- hi non satis essent explorata, lectorem ip- se monui: quid habent isti cur de mea ex- istimatione detrahant, meum que labo- rem aspernentur? Illorum quidem repre- hensiones aequiore ferrem animo, qui ge- nus orationis ornatius, & ad imitationem ueterum magis elimatum, a me postula- rent. Sed hac de re quia suo loco egi pra- lixius, nunc pluribus non est opus. In De- mosthene autem, a turpissimo furti cri- mine & suspitione (quod ego ex animo detestor, & ignotus omnibus esse mallem, quam aut superuacaneo labore perdere tempus, aut alienae gloriae falsam quasi hereditatem, ut Ciceronis uerbis utar, cernere) cum res ipsa me, tum illud etiam uindicat, quod et si nonnullae orationes ab alijs conuersae sunt, ea que paucae, nemo tamen (quod ego quidem cognoscere po- tuerim) iam bis mille annorum spacio Demosthenem totum interpretandum sit- scepit, alijs alijs rebus deterriti: opinione difficultatis, ut mihi persuadere uolo, plerique. Ego uerō, et si alicubi dubitationem, i- gnorationem nonnunquam meam inge- nue confiteor, & nusquam id scire uide- ri uolo, quod ignoro (quo uitio, & suo & aliorum malo, non pauci laborant) in spe tamen optima sum, aequos lecto- res (in tanto praesertim Opere) ueniam & fortunae meae (quam cum Isocratem ederem, satis deploraui, & frustra qui- dem. In eodem enim adhuc luto haere- mus, idem saxum etiamnum uersamus) & occupationibus, & ingenij tenuita- ti duros. Ita enim sum paratus, ut & candidē, quae scio, docere studeam: & quae ignoro (quae plurima esse haud nego) uerecundē ab alijs, & animo non so- lum aequissimo, sed etiam gratissimo di- scere cupiam. Neque facultatem adem- ptam mihi uolo eam, qua plerique tum ue- terem, tum recentium scriptorum usi sunt, atque utuntur, ut meum hoc Opus per- ocium aliquando retexam, & accuratus, ornatius, atq; uberius omnia pertractem. Cum enim Solonē, uirum sapientissimum, profiteri non puduerit, se discendo semper multa, senescere: cur ego, si longior aetas

